Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Eliot, George.; paa Dansk ved Fr. Winkel Horn.
Titel | Title:	Romola : historisk Roman
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : H. Hagerups Forlag, 1885
Fysiske størrelse | Physical extent:	501 sider

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

ROMOLA.

Historisk Roman

af

GEORGE ELIOT.

Paa Dansk ved

FR. WINKEL HORN.

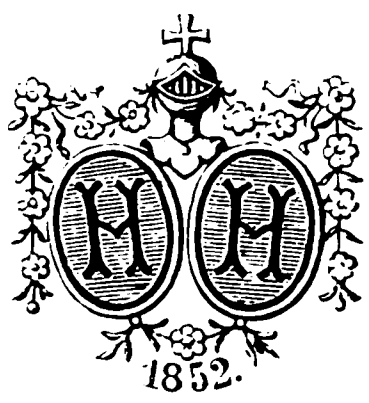

KJØBENHAVN.
H. HAGERUPS FORLAG.
TRIERS BOGTRYKKERI (H. J. SCHOU).
1885.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

ROMOLA.

HISTORISK ROMAN

AF

GEORGE ELIOT.

ROMOLA

GEORGE ELIOT

1

George Eliot eller, som hendes virkelige Navn var, Mary Ann Evans (født d. 22de Novbr. 1819, død d. 22de Decbr. 1880) er ikke blot uden Sammenligning den betydeligste Forfatterinde, England har frembragt, men hun staar i den engelske Literatur ligefrem som Dickens' og Thackerays jævnbyrdige. Hendes rige Forfatterskab omfatter en Række udmærkede Skildringer af det moderne engelske Samfundsliv, der ikke blot have højt Værd som Digterværker, men tillige som kulturhistoriske Aktstykker, idet de med sjælden Troskab afspejle Sæder og Tilstande i Forfatterindens Fædreland. Der er derfor god Grund til at søge denne med rette berømte Forfatterinde, der for længst er indlemmet i Verdensliteraturen, gjort bekjendt her hjemme i langt større Udstrækning, end hun hidtil har været, men over for ikke-engelske Læsere turde ingen af hendes Bøger egne sig saa godt til at bane Vej for hende som hendes historiske Roman „Romola", den eneste af denne Art, hun har skrevet. Handlingen i denne Bog er henlagt til Florents i det femtende Aarhundrede, da den Gjæring, som førte til Reformationen, var i fuld Gang, og Forfatterinden giver os en saadan Mangfoldighed af mesterlig tegnede Tidsbilleder og Karakterer, at vi faa et overordenlig levende Indtryk af den stærkt bevægede Tid paa alle Omraader. Og disse Tidsbilleder er paa den sindrigste Maade sammenknyttede til en usædvanlig fængslende og spændende Roman, hvis Grundthema, Paavisningen af, hvorledes en i og for sig ubetydelig Usandhed kan føre en svag

Karakter ud i et Uføre af Løgn, Uredelighed, ja Forbrydelse. er gjennemført med vidunderlig Konsekvens. En Hovedplads i Fortællingen indtager den med varm Sympathi, men tillige med fin Forstaaelse af hans Svaghed skildrede florentinske Reformator Savonarola, og om ham samler der sig et helt Galleri af udmærket karakteriserede Skikkelser, dels historiske Personligheder som den franske Konge Karl VIII, Macchiavelli, Førerne for de florentinske Partier o. s. v., dels frit opfundne Skikkelser, som til Dels er skildrede med kosteligt Humor. Det er ikke for meget sagt, at „Romola“ med dens fængslende Handling, dens om dyb psykologisk Indsigt vidnende Karakterskildring, dens livlige og fuldt ud tro Skildringer af en stærkt bevæget, i høj Grad interessant Tidsalder er en af de ypperste historiske Romaner, der nogen Sinde er skrevet.

Første Bog.

Første Kapitel.

Den skibbrudne fremmede.

Loggia de' Cerchi laa midt i det gamle Florents, i en Labyrinth af snævre Gader, som nu kun sjælden betrædes af fremmede, undtagen naar de er ude at lede efter en simpel Dør, der bærer Indskriften:

Qui nacque il divino poeta.

I Dantes Tid gjenlød disse Gader af Raab og Gny, af vild Kamp imellem indbyrdes fjendtlige Slægter, men i det femtende Aarhundrede var det kun Uldkarterne i Væverkvartererne San Martino og Garbo, der satte Liv i dem med deres uhistoriske Slagsmaal og deres plumpe Skjæmt.

I denne Loggia opholdt sig den 9de April 1492 tidlig om Morgenen to Mænd, som saa' stivt paa hinanden. Den ene stod i en let bøjet Stilling og saa' ned med et nysgjerrig spejdende Blik, den anden laa paa Fliserne og stirrede op med et forvirret Udtryk som én, der lige er bleven vakt af en Drøm.

Han, der stod op, var den første, der brød Tavsheden. Det var en graahaaret, bredskuldret Mand af den Slags, som efter

det toskanske Ordsprog er formet med Næverne og gaaet efter med Hammeren, men den selvbevidste Alvor, der var præget i de dybe Linier om hans Bryn og Mund, syntes at nedlægge Indsigelse imod enhver nedsættende Slutning, man kunde falde paa at drage af det Hastværk, Naturen syntes at have haft med at blive færdig med hans Ydre. Han havde lagt en stor, vel spækket Skindpose paa Fliserne, og han bar en Bissekræmmerkurv, som dels var fyldt med Smaating til Brug for Kvinder, saasom Traad og Naale, og dels med Glasskaar, som han rimeligvis havde taget i Bytte for sine Varer.

„Unge Mand“, sagde han, idet han pegede paa en Ring, den liggende havde paa Fingeren, „naar Dunene paa Jer Hage er bleven noget stivere, vil I bære Jer fornuftigere ad end at lægge Jer til at sove paa Gadehjørnerne med saadan en Ring paa Fingeren. Ved det hellige Evangelium, havde nogen som helst anden end jeg staaet her og set paa Jer for to Minutter siden, saa . . . men Bratti Ferravecchi er ikke den Mand, der gjør sig til Tyv. Katten kan kun æde Musen, naar hun fanger den levende, og Bratti har ingen Fornøjelse af anden Fordel end den, han har af sin Handel. Ser I, unge Mand, St. Hansdag for tre Aar siden sendte Helgenen mig et Lig paa min Vej — en blind Tigger med en Hue paa, der var vel spækket med Penge — men nu kan I tro mig, om I vil, jeg var lige ved at faa ondt af de *testoni*, jeg ikke havde handlet mig til, og det gik først over, da jeg kom i Tanker om, at San Giovanni skyldte mig Pengene, for hvad jeg hvert Aar giver ud for hans Skyld, og saa begravede jeg oven i Kjøbet den døde og lod læse en Messe over ham — og saa var jeg paa det rene med, at det var reel Handel. Men hvordan gaar det til, at en ung Mand som I med et Ansigt som Messer San Michele ligger og sover paa Stenene med Luften som Omhæng?“

Den unge Mand, som lige var vaagnet og med forstyrret Ansigt hørte paa den andens dybe Strubelyd, forstod næppe, hvad han sagde, men han forstod, at han pegede paa hans Ring; han saa' ned paa den og rettede sig halvt instinktmæssig

efter Advarselen, tog den af og stak den ind under sin Vams, idet han rejste sig op og strakte sig.

„Eders Klæder passer ilde til saadant et Klenodie, unge Mand“, sagde Bratti. „Man kunde gjærne falde paa, at Helgenerne havde sendt Jer et Lig; men har I plyndret det, vil jeg haabe, at I har begravet det — og saa kan I lade den døde faa en Messe eller to med i Kjøbet.“

Det saa' ud, som der fo'r en Gysen igjennem den unge Mand ved disse Ord; han holdt op med at strække sig og vendte sig et Øjeblik med en barsk Mine om imod Bratti, men han paatog sig strax igjen en ligegyldig Mine, tog den røde Levantiner-Hue af, der hang som en stor Pung over hans venstre Øre, strøg sine lange, mørkebrune Lokker tilbage, saa' ned ad sine Klæder og sagde smilende:

„I har Ret, min Ven; mine Klæder er saa medtagne som et gammelt Sejl; de er for Resten ikke gamle, men de har døjet baade Søvand og Regn som et gammelt Sejl. Jeg skal sige Jer, jeg er fremmed her i Florents, og da jeg i Aftes kom hertil træt og ømbenet, foretrak jeg at kaste mig i en Krog af denne gjæstfri Søjlehal frem for at gaa længere for at finde et Herberge, hvor jeg maaske kunde falde imellem mer end én Slags Blodsugere.“

„Ja, at I er fremmed, kan jeg sandelig høre“, sagde Bratti, „for Ordene kommer alle sammen ud af Halsen paa Jer, som om de var smeltede, saa at et kristent Menneske og en Florentiner hverken ved ud eller ind. Men I er ikke fra Genua? Jeg skulde snarere efter Snittet paa Eders Klæder tro, at I er fra Venedig.“

„For Øjeblikket“, sagde den fremmede smilende, „ligger der mindre Vægt paa, hvor jeg kommer fra, end hvor jeg skal gaa hen og faa en Bid Frokost. Jer By viser mig just ikke det venligste Ansigt her; kan I ikke vise mig hen til et livligere Kvarter, hvor jeg kan faa mig et Maaltid Mad og Tag over Hovedet?“

„Det kan jeg“, sagde Bratti, „og det er Jert Held, unge

Mand, at det just skulde træffe sig saa, at jeg gik hertil fra Rovezzano i Dag, og at jeg drejede af fra min Vej til Mercato Vecchio for at bede et Ave i Badia. Det er Jert Held, siger jeg, men nu kommer det an paa, hvad min Profit bliver. Noget for noget, unge Mand. Naar jeg viser Jer Vej til Mercato Vecchio, skal I sværge mig til ved Jer Skytspatron, at I vil lade mig gjøre Bud paa de tilsølede Klæder, I har paa, naar I kjøber Jer nogle ny — hvad I naturligvis gjør."

„Det er et Ord, ved San Niccolo", sagde den anden leende. „Men lad os nu komme af Sted til denne hersens Mercato, for jeg trænger til at faa noget under denne Vams, som I er saa begjærlig efter."

„Begjærlig? Nej . . .", sagde Bratti, idet han tog Posen paa Nakken og begyndte at gaa; men saa brød han af og gav sig til at raabe i en Tone, der lød omtrent som et Vognhjuls Knirken og Skuren: *„Chi abbaratta — baratta — b'ratta — chi abbaratta cenci et vetri — b'ratta ferri vecchi?"* *)

„Det er ikke stort værdt", sagde han derpaa, idet han atter slog ind i sin sædvanlige Tone. „Eders Klæder, Buxer og det hele er ikke stort værd. Men har I Lyst til at anskaffe Jer en Lut, der er mere værd end nogen, I kan kjøbe fra ny af, eller et Sværd, som en Ridolfi har baaret, eller en Rosenkrans efter nyeste Mode, saa kunde jeg overlade Jer den for godt Kjøb og lade noget gaa af for Klæderne; for hvor jævn en Mand jeg end er, har jeg dog den bedst forsynede Bod i Ferravecchi, og det er lige ved Mercatoen. Den hellige Jomfru være lovet, det er ikke et Græskar, jeg har imellem Skuldrene. Men jeg staar ikke indespærret i Boden hele Dagen, jeg har en Kone og en Ravn, der bliver hjemme og passer Forretningen der. *Chi abbaratta — baratta — b'ratta? . . .* Og hør nu, unge Mand, hvor kommer I fra, og hvad har I at bestille i Florents?"

„Jeg troede ikke, I brød Jer om andet, end hvad I handlede

---

*) Hvem vil kjøbe og sælge Pjalter, Glasskaar og gammelt Jærn?

Jer til", sagde den fremmede. „I har ikke budt mig noget for den Oplysning."

„Naa ja, en Florentiner betænker sig ikke paa at byde godt for Nyheder; de er gode for Maven, selv om der ikke er noget at tjene ved dem. Hvad nu, om jeg faar den smukkeste Pige paa Mercatoen til at byde Jer et Bæger Mælk? — den Handel er da reel."

„Nej, hende kan jeg selv finde, hvis hun virkelig er at finde paa Mercatoen, for smukke Piger plejer at kige ud ad Døre og Vinduer. Nej, nej. Saadan en dreven Handelsmand som I burde ogsaa vide, at den, der kjøber Nødder og Nyheder, risikerer at finde dem hule."

„Naa, unge Mand", sagde Bratti med et Sideblik, der vidnede om en vis Beundring, „jeg mærker, at I ikke er født paa en Søndag — Saltbutikkerne var aabne, da I kom til Verden. I er da ikke en Jøde, hvad? — fra Spanien eller Neapel, hvad? Jeg kan lade Jer vide, at Frati Minori gjør, hvad de kan, for at gjøre det lige saa hedt i Florents som i Spanien for de Helvedes Hunde, som vil have hele Profiten ved Aager for sig selv og ikke vil lade de Kristne faa noget med, og gaar I ned ad Calimara med en Stump gult Tøj i Jer Hue, vil I faa Jer Skjønhed endnu grundigere spoleret, end om I fik et Sværdstød igjennem Eders glatte Olivenkind. — *Abbaratta — baratta — chi abbaratta?* — Jeg kan lade Jer vide, unge Mand, at det graa Klæde staar imod det gule, og der er graat Klæde nok i Florents, til at der kunde blive lavet en Præstekjole og Munkekutte til Domkirken deraf, og der er ikke gult Klæde nok til et Par Buxer til St. Christopher — lovet være hans Navn, og gid han vilde sende mig en Vexel, der var forfalden paa hans Dag! — *Abbaratta, baratta, b'ratta — chi abbaratta?*"

„Alt det, I der siger, er jo meget interessante Oplysninger, I giver gratis", sagde den fremmede i en temmelig haanlig Tone; „men det kommer tilfældigvis ikke mig ved. Jeg er ingen Jøde."

„Se, se", sagde Bratti hoverende, „der gjorde jeg en god

Handel med blotte Ord. Jeg fik Jer til at sige mig noget, unge Mand, skjønt I er lige saa svær at faa Tag i som en Aal. San Giovanni være lovet! en blind Florentiner tager Luven fra to enøjede. Men nu er vi paa Mercatoen."

De var fra de snævre Gyder komne ud paa en stor Plads. som de ældre florentinske Forfattere betegner som Mercato Vecchio eller Gammeltorv. Skjønt dette Torv fra Arilds Tid af havde været Torveplads for Fødevarer og maaske var det samme Sted, hvor Florentinernes Stamfædre i Oldtiden havde handlet med Dalens Bønder, naar de kom ned fra deres højt liggende Borge, havde de florentinske Rigmænd ikke taget i Betænkning at slaa sig ned ved det. I de første Tiaar af det femtende Aarhundrede, som nu led mod Enden, havde Medicæerne og andre mægtige Familier af *popolani grassi* eller Handelsadelen deres Huse der. For Øjeblikket saa' man ikke noget til Lamme- og Kalvekjødet, som ellers var stillet til Skue paa Mercatoen, thi Fasten var ikke forbi. Det stolte Slagterlav havde veget Pladsen for dem, der solgte Grøntsager, Ost, Makaroni, Korn, Æg, Mælk og tørrede Frugter, og Kvindestemmerne havde Overvægten i Koret. Men til enhver Tid paa Aaret hørte man Klirren af Potter og Pander, Pengenes Klingren i Vexellerboderne, fristende billige Tilbud fra Boderne, hvor der handledes med gamle Klæder, Opfordringer fra Tærningspillere, Lovtaler over ny Linned- og Uldvarer, over udmærket Trætøj, Kjedler og Stegepander; i de snævre Adgange til Torvet trængtes Muldyr og Vogne, og der hørtes mange lidet høviske Ord, der i en mærkværdig høj Grad lignede de Grovheder, det svagere Kjøn giver til bedste den Dag i Dag under lignende vanskelige og ophidsende Omstændigheder. Damer og Herrer, som kom til Torvs, fik en hel Del mere Slagsmaal at se, end man plejer at blive Vidne til nu om Stunder, og flere modbydelige Pjalter, Tiggerier og Skurkestreger, end man nu til Dags har let ved at forestille sig. Naar det led ud paa Dagen, kunde enhver tilfældig forbigaaende blive Vidne til det for Spillehusene ejendommelige modbydelige Skuespil med dets skjælvende Ivrighed,

dets rene Fortvivlelse, dets Hulken, Gudsbespottelse og Slagsmaal, men saa var der paa den anden Side ogsaa mere tiltalende Ting at se. Der var Kaniner, som ikke var mindre uskyldige og forbavsede end dem, vi se i vore Dage; der var Duer og Sangfugle til Fals som Gaver til Børn; der var endogsaa Killinger til Salgs, og hist og her saa' man en smuk *gattuccio* eller „Mons", der var aldeles udmærket til at tage Mus; og hvad der var det bedste af det alt sammen, der var bløde, runde Kinder og klare Øjne, som var endnu klarere end ellers som Følge af det tidlige Opbrud fra den fjærne Landsby, for ikke at tale om gamle Ansigter af den Slags, som aldrig helt savnes, hvor Menneskenes Vindskibelighed holder til. Ansigter prægede af Bravhedens og Godmodighedens uvisnelige Ynde. Og højt paa en Søjle midt paa Pladsen — en ærværdig Søjle, der var tagen fra San Giovannikirken — stod Donatellos Billedstøtte af Sten forestillende Overflødigheden, og tæt ved den var der et Springvand, hvor, som den gamle Pucci siger, Torvets Koner skyllede deres Kar og deres Halse med — ikke fordi de ikke havde Raad til at kjøbe Vin, men fordi de foretrak at gjemme Pengene til deres Mænd.

Men den Morgen, vi her taler om, syntes Torvet pludselig at have skiftet Fysiognomi. Boderne var ganske vist forsynede med deres forskjellige Varer, og der havde allerede samlet sig Kjøbere, som var opsatte paa at sikre sig de smukkeste og friskeste Grønsager og det ulasteligste Smør. Men da Bratti og hans Ledsager traadte ind paa Piazzaen, saa' det ud til, at et eller andet af almindelig Interesse for en Stund havde bortdraget baade Kjøberes og Sælgeres Opmærksomhed fra deres Forretninger. De fleste af de handlende havde vendt deres Varer Ryggen og sluttet sig til de Grupper af samtalende, der havde samlet sig paa forskjellige Steder paa Piazzaen. En, der handlede med gamle Klæder, og som var ved at hænge et Par lange Buxer ud, havde i Distraktion hængt dem om Halsen paa sig, i den Grad opsat var han paa at komme hen til den nærmeste Gruppe; en veltalende Ostehandler med et Stykke

Ost i den ene Haand og en Kniv i den anden stod uforsigtig og akkompagnerede sig paa det udmærkede Stykke *marzolino*, og bedagede Sælgekoner med deres Æggekurve staaende for sig i en betænkelig skjæv Stilling gav en ynkelig Klagesang til bedste.

Denne almindelige Forvirring var rigtig noget for de florentinske Drenge, som aldrig manglede, naar der var noget paa Færde paa Gaden, og som var et ualmindelig ondskabsfuldt Kuld. Nogle gjorde Anfald paa Nødderne og de tørrede Figen, andre foretrak de lækre Melspiser i de Boder, hvor der handledes med kogte Fødevarer, Lækkerbiskener, som ogsaa nogle firbenede Hunde, der havde lært at sætte Pris paa Fastespiser, snusede til, hvorpaa de hurtigst muligt forsvandt i det nærmeste Skjulested, medens Muldyrene, ikke uden at sparke og slaa til de Kurve, der stod dem i Vejen, strakte Snuderne ud efter de duftende Grøntsager.

„Diavolo!“ sagde Bratti, da han og hans Ledsager, uden at nogen havde lagt Mærke til dem, var komne helt hen til Skuepladsen for det støjende Optrin, „Mercatoen er bleven saa forrykt, som om den hellige Fader havde excommuniceret os igjen. Jeg maa have at vide, hvad der er paa Færde. Men I skal ikke være bange. I synes nok, det ser ud til at skulle vare et Tusend Aar, før I faar den smukke Tessa at se og faar Jert Bæger Mælk, men hold blot fast i mig, saa skal jeg nok staa ved mit Ord. Husk paa, at jeg har Forkjøbsret til Eders Klæder, særlig til Buxerne, som til Trods for alle Pletterne er det bedste *panno di garbo* — skjønt saa godt som ødelagte af Snavs er de nu rigtignok.“

„Halloj, Monna Trecca“, vedblev Bratti, idet han henvendte sig til en gammel Kvinde, der stod yderst i den nærmeste Gruppe og foreløbig havde holdt op med at vræle for at lytte i Stedet for. „Muldyrene vælter alle Eders Persillebundter“, raabte han lige ind i Øret paa hende. „Er Verden ved at gaa under?“

„Monna Trecca“, hvilket vil sige det samme som „Mo'r

Grønkone", vendte sig om, da' dette uventede Trompetstød gjaldede i hendes højre Øre, og saa' med et halv arrigt, halv forvildet Blik først paa Bratti, saa paa sit forstyrrede Varelager, og saa igjen paa Bratti.

„Gid du maa faa en daarlig Paaske og et daarligt Aar, og gid du maa blive slaaet ihjel med Sværd!" skreg hun, idet hun styrtede hen til sin Bod. Uden at ænse denne Salve tog Bratti ganske rolig hendes Plads, saa at han kunde komme til at høre den Historie, der havde lagt Beslag paa hendes Opmærksomhed, og gav den unge fremmede et Vink, at han skulde holde sig tæt op til ham.

„Jeg siger jer, jeg har selv set det", sagde en tyk Mand med et Knippe Løg, han lige havde kjøbt, i Haanden. „Jeg var i Santa Maria Novella og saa' det med mine egne Øjne. Fruentimmeret skreg op og sagde, at hun saa' en stor Tyr med gloende Horn komme ned imod Kirken for at knuse den. Jeg saa' det med mine egne Øjne."

„Hvad saa' I, Goro?" sagde en tynd Mand, som blinkede skjælmsk med Øjnene. Han havde en tætsluttende Vams paa, og paa Hovedet en Baret, der sad skjødesløst over det venstre Øre, som om den var falden der ned ved et rent Tilfælde; et sirligt Lærreds Forklæde var heftet op ved den ene Side, og i Bæltet havde han en Barberkniv. „Hvad saa' I? Var det Tyren eller blot Fruentimmeret?"

„Fruentimmeret; men det kommer ud paa ét, *mi pare*; det betyder lige akkurat det samme — *va!*" svarede den tykke Mand i en temmelig haanlig Tone.

„Ja vel, det er tydeligt nok", sagde adskillige i Munden paa hverandre, og nu begyndte der en forvirret Snakken løs. „Det har lynet over San Lorenzo tre Nætter i Træk" — „Tordenvejr fra stjærneklar Himmel" — „Lanternen paa Domkirken ramt af St. Michaels Sværd" — „*Palle*" *) fuldstændig smadrede"

---

*) Medicæernes Vaaben.

— „Løver sønderrevet hverandre“ — „Ja, det er godt til dem“ — „*Boto*) caduto in Santissima Nunziata*“ — „Dø som en god Kristen“ — „Gud har nok tilgivet ham“ — disse tit gjentagne Ytringer krydsede hverandre som Hagl i Storm, idet hver enkelt af de talende var mere opfyldt af Trang til at komme til at udtale sig end opsat paa at finde Tilhørere. De eneste i hele Gruppen, der ingen Ting sagde, var maaske Bratti, som havde travlt med at lægge de Stumper sammen, som han opsnappede, Manden med Barberkniven, og en ivrig udseende Person med tynde Læber, Briller paa og Pen og Blækhus ved sit Bælte.

„*Ebbene* Nel,o“, sagde Bratti, idet han gik uden om Gruppen, til han naaede saa langt, at Barberen kunde høre, hvad han sagde; „det lader til, at Magnificoen er død — Fred med hans Sjæl! — og at Prisen paa Vox vil stige.“

„Akkurat“, svarede Nello, og saa tilføjede han med gravitetisk Mine, men mærkværdig hurtig: „og hans Voxbillede i Nunziata faldt ned lige i det samme, siger de, eller ogsaa var det paa en anden Tid, det maa Munkene om, de ved det bedst. Og adskillige Køer og Koner har født dødfødte Kalve, og hvad angaar de raadne Æg, der er bleven slaaede i Stykker siden Karnevalet, saa er der ingen, der har talt dem. Aa, han var en stor Mand — en stor Statsmand — en større Digter end Dante. Og saa er alligevel Kuplen ikke falden ned, kun Lanternen! *Che miracolo!*“

Et skarpt og langtrukkent „Pst!“ skar pludselig igjennem den brusende Storm af Strubelyd. Det kom fra den blege Mand med Brillerne og gjorde den tilsigtede Virkning, thi Larmen ophørte, og alles Øjne fæstedes paa ham med et forventningsfuldt Blik.

„Det er et sandt Ord, at I Florentinere er blinde“, begyndte

---

*) Et Votivbillede af Vox i Annunziatakirken forestillende Lorenzo, og om hvilket det hed sig, at det faldt ned i hans Dødsstund. Boto er et toskansk Dialektord for Voto.

han med en høj, skingrende Stemme. „Der skal, tykkes mig, ikke andet end et Knippe Hø til for at gjøre jer til Kvæg. Tror I, Lorenzos Død er en Svøbe, Gud vil tugte Florents med? Aa, I er som Spurve, der pludrer Lovtaler over den døde Høg. Hvad for noget! en Mand, som søgte at slaa en Løkke om hver eneste Hals i Republiken, for at kunne trække til, naar det behagede ham! Det kan I lide! I ser helst, at Valget af eders Embedsmænd foregaar i Gehejmeraadet, og at ingen andre end Medicæerne faar Lov til at gjøre Brug af deres Borgerret. Det skal der til nu: *netto di specchio* betyder ikke længere, at en Mand betaler sine Skatter og Afgifter til Republiken, det betyder, at han er villig til at lukke Øjnene for, at Folket plyndres, at dets Døtres Medgift ranes, at han skiftevis vil agere Rænkesmed og Filosof — høre paa smudsige Viser i Karnevalstiden og raabe *Bellissimi!* og høre paa gudelige Sange og ogsaa raabe *Bellissimi* til dem. Men saadan er det, I helst vil have det. I brummer og gjør Spektakler over eders Smaapenge, men I bryder jer ikke om, at der bliver slaaet Hul i Bunden af Statskassen, for at Guldet kan løbe ned i Lorenzos Lommer. I betaler med Fornøjelse *Staffieri* for at gaa foran og bag efter en af eders Borgere, for at han skal være behagelig og nedladende imod jer. „Sikken en høj Pisaner, vi holder til at gaa foran ham med draget Sværd", siger I, „og alligevel smiler Lorenzo til os. Sikken en Godhed!" Og I tror, at det, at I er bleven fri for en Mand, som snart vilde have lagt Saddel og Bidsel paa jer, ligesom Sforza har lagt Saddel og Bidsel paa Majland — I tror, at den Mands Død er en Svøbe, som Gud sender jer Jertegn om. Nej, jeg kan lade jer vide, at der er en Svøbe af en helt anden Slags i Anmarsch."

„Naa, naa, Ser Cioni, hold Jer til Jer Politik, og indlad Jer ikke paa Profetier", sagde Nello. „Men siden I taler om Jertegn, kan saa noget Jertegn være større end en Notar, der bliver gudelig? Bileams Æsel var for ingen Ting at regne i Sammenligning med det."

„Ja, men det er en Notar, der ingen Ting har at bestille;

der er ingen Blæk i hans Blækhus", sagde en anden. „Træk I lige saa godt strax i Kutten, Ser Cioni, alle vil tro Jer paa Jert Ord, at I holder Faste."

Notaren vendte sig bort og gik sin Vej med et harmfuldt Blik, og da han traadte til Side, viste der sig en lille Mand, som havde staaet bag ved ham; han havde et gulblegt, men mildt Ansigt, og hans krumme Ryg tydede paa stillesiddende Arbejde.

„Ved San Giovanni", sagde den tykke Mand med Løgene med et Udtryk som et Menneske, der føler sine Grundsætninger vakle, „jeg er ikke vis paa, at der ikke er noget i, hvad Ser Cioni siger, for jeg ved, at jeg selv har god Grund til at klage over Smaapengene. Brumme, sagde han? Død og Helved! jeg skulde mene, at vi brummer, og lad blot en give Signalet, saa skal jeg være blandt de første paa Piazzaen, hellere end jeg vil se Pengene forvanskede i Hænderne paa os, som om Magistraten bestod af lutter Troldmænd. Og det er et sandt Ord, at det Uvæsen kunde Lorenzo have sat en Stopper for, om han havde villet — og hvad angaar Tyren med de gloende Horn, saa kan den, som Ser Cioni siger, for den Sags Skyld betyde mange Ting; den kan have mere at gjøre med Skatterne, end vi tror. For naar Gud sender et Jertegn fra oven, gaar det ikke an at tro, at det kun skulde have én Ting at betyde."

„I taler som et Orakel, Goro", sagde Barberen. „Naar vi stakkels dødelige kan lægge en to, tre Betydninger i en Ting, vilde det være ren Gudsbespottelse ikke at tro, at Jer Jertegnstyr ikke skulde kunne betyde alt, hvad nogen levende Sjæl i Florents behager."

„Du gjør Nar, Nello", sagde den gustne, krogryggede Mand, som nu ikke længere skjultes af Notaren. „Men det er ikke des mindre sandt, at enhver Aabenbaring, hvad enten den nu gives i Form af Syner, Drømme, Jertegn eller i det skrevne Ord, har mange Betydninger, som det tilkommer de oplyste at tyde."

„Ja vist saa", svarede Nello. „Jeg har jo været henne at

høre Munken i San Lorenzo. Men jeg har ogsaa været henne at høre Fra Menico da Ponzo i Domkirken, og efter hvad han siger, render Jer Fra Girolamo med hans Syner og Udtydninger efter Vinden fra Mongibello, og de, der gaar med ham, har Udsigt til en lignende Skæbne som den, der overgik visse Svin, som styrtede sig paa Hovedet ud i Søen eller et andet Sted hen, hvor der er hedere. Hvad skal en stakkels Barber gjøre, naar San Domenico brøler *è vero* ind i det ene Øre paa ham, og San Francisco skriger *è falso* ind i det andet, og han ikke hører til de oplyste? Men det er ikke til at tage fejl af, at vor Goro her har begyndt at lægge sig efter Oplysning, for han er allerede Mand for at indse, at Tyren med de gloende Horn først betyder ham selv og for det andet alle andre haardt tyngede Skatteydere i Florents, som er bestemte paa at stange Magistraten ved første givne Lejlighed."

„Goro er en Tosse!" sagde en Basstemme med en Klang, saa det lød, som naar en stor Klokke falder ind imellem en hel Mængde smaa. „Han gjorde bedst i at gaa hjem med sine Løg og banke sin Uld, det kommer han længere med end ved at lade sin Tønde af en Krop se paa Piazzaen, som om hans Sorger kunde maales efter Omfanget af hans Vom. De Byrder, der trykker ham mest, er hans svære Korpus og hans Dovenskab."

Den talende var lige netop kommen tids nok til at høre Slutningen af Nellos Tale, men han var af den Slags Mennesker, som alle og enhver uvilkaarlig gjør Plads for som for en Stormbuk. Han var ikke synderlig over Middelhøjde, men det Indtryk af umaadelige Kræfter, man fik ved Synet af hans svære Bryst og muskelstærke Arme, der var blottede op til Skuldrene, forhøjedes ved den skarpe Forstand og rolige Bestemthed, hans Blik og hver Fure i hans Kinder og Pande bar Vidne om. Han havde ofte uden at vide af det maattet gjøre Tjeneste for Domenico Ghirlandajo, naar denne store Maler lod Livet i Florents afspejle sig paa Kirkernes Mure og satte de Ansigter, han kjendte, med deres stærke Linier og mørke Farver, i Steden for blege, luftige Traditioner. Hans af Naturen

mørke Hudfarve var yderligere bronceret af et lignende Lag Støv og Smuds som det, der gav hans Læder-Skjødskind en blank Politur — det lod til, at dette Overtræk var en nødvendig Betingelse for hans Velvære, thi det blev aabenbart ikke vasket af med smaalig Sans for Renlighed.

Goro drejede sit fede Ansigt med de glasagtige Øjne om imod den talende med et Blik, der snarere bad om Forladelse end tydede paa Vrede.

„Naa, Niccolo“, sagde han i en krænket Tone, „jeg har tit nok hørt Jer synge i en anden Tone. Jeg har selv hørt Jer sige, at en Mand ikke er et Møllehjul, der ikke har andet at gjøre end at gaa rundt, saa længe Møllen er i Gang, og staa stille uden at røre sig af Pletten, naar der ingen Vand er. Og I sætter lige saa megen Pris paa Jer Stemme som nogen Mand i Florents — ja, og jeg har hørt Jer sige, at hvis Lorenzo . . .“

„Ja, ja“, sagde Niccolo, „gylp nu ikke mine Ord op igjen, efter at du har slugt dem og lavet dem saadan til, at de ikke er til at kjende igjen. Jeg stemmer, og jeg taler, naar det er til nogen Nytte; naar Jærnet er varmt, spilder jeg ikke Tiden, men smedder, men jeg har andet at bruge den kostbare Tid til end til at hamre paa koldt Jærn, eller til at staa paa Gaden som du, Goro, med Næsen i Vejret som et Svin under et Egetræ. Og hvad Lorenzo angaar — som er død og borte før Tiden —, saa var han en Mand, der havde Blik for fint Smedde-arbejde, og naar nogen siger, at han havde Lyst til at opkaste sig til Tyran, saa siger jeg: *Sia*, jeg vil ikke nægte, at Vinden blæser fra den Kant, den blæser fra, naar alle og enhver kan se Vejrhanen. Men det betyder blot, at Lorenzo var en toppet Falk, og der er fuldt op af Falke uden Topper, hvis Kløer og Næb river lige saa hvast. Men var der for Resten nogen Udsigt til en virkelig Forandring i Tingene, saa at Marzocco*) igjen kunde ryste sin Manke og brøle, i Steden for at bukke Hovedet:

---

*) Stenløven, Republikens Symbol.

og slikke Fødderne paa alle og enhver, der vil op at ride paa den, saa var jeg med til at slaa et ordentligt Slag."

„Og den Forandring er ikke langt borte, Niccolo", sagde den gustne Mand med det milde Ansigt, idet han benyttede Lejligheden ligesom en Missionær iblandt letsindige Hedninger, „for der forestaar en Trængselens Tid, og Svøben er nær for Haanden. Og naar Kirken bliver renset for Kardinaler og Prælater, som driver Handel med dens Arv for at faa Hænderne fulde, at de kan betale Blodpenge og tilfredsstille deres Lyster, saa bliver Staten ogsaa renset — og Florents bliver renset for Folk, som med Glæde ser Gjerrighed og Vellyst trives under den røde Hat og Mitraen, fordi de saa kan bruge deres værre Helvedlaster som Skjold for deres egne."

„Ja vel, ligesom Goros tykke Krop kunde tjene som Skjold for min spinkle Person", sagde Nello; „men naar saa det udmærkede Skjold faldt, saa blev jeg kvalt under det, det er nu vist. Det er ikke nogen daarlig Lignelse, du der har fundet paa, Nanni — eller det er vel snarere Munken, for jeg tænker ikke, din Forstands lille Bæger kan rumme anden Spiritus end den, han skjænker i det."

„Og det var godt for dig, Nello", svarede Nanni, „om du kunde hælde al din Spot og alle dine Narrestreger ud og ogsaa faa noget af den Spiritus skjænket i. Varselsraabet lyder for alle Menneskers Øren, og det er slet ikke nogen ny Historie, for Abbed Joachim profeterede om den Tid, som nu forestaar, for tre Hundrede Aar siden, og nu har Fra Girolamo atter faaet Kaldet. Han har haft en Aabenbaring ligesom de gamle Profeter; han saa' et Sværd hænge ned fra Himlen."

„Ja. og det kan du selv faa at se, Nanni, naar du blot stirrer længe nok i Vejret", sagde Niccolo: „for det usle Skrædderhaandværk, du driver, har til Følge, at dit Hoved hænger saa langt ud over dine Ben, at dine Øjne ikke kan se andet over Skrædderbordet end Laaget paa din Hjærnekiste."

Den skikkelige Skrædder fandt sig i denne Spøg uden at blive vred, thi det var ham mere om at gjøre at overbevise

sine Tilhørere om Sandheden af, hvad han sagde, end at holde paa sin Værdighed. Niccolo gav ham imidlertid ingen Lejlighed til at svare, thi han gik sin Vej for at passe sit Arbejde, idet han rimeligvis betragtede en yderligere Fortsættelse af denne Samtale som det samme som at hamre paa koldt Jærn.

„*Ebbene*“, sagde Manden med Buxerne om Halsen, som lige var kommen til fra en anden Gruppe samtalende. „Det sikreste, man kan gjøre, er at slaa Kors for sig og lade være at gjøre Nar ad nogen. Har I hørt, at Magnificoen sendte Bud efter Munken paa det sidste og ikke kunde dø uden hans Velsignelse?“

„Er det virkelig sandt?“ sagde adskillige i Munden paa hverandre. „Ja, ja, Gud har nok tilgivet ham.“ — „Han døde som en god Kristen.“ — „Han havde ikke Øjnene fra det hellige Krucifix.“ — „Og Munken gav ham sin Velsignelse?“

„Ja, jeg ved ikke mere, end jeg har sagt“, sagde ham med Buxerne. „Jeg ved blot, at Guccio dèr mødte en *staffiere*, som skulde tilbage til Careggi, og han fortalte ham, at der var blevet sendt Bud efter Munken i Gaar Aftes, efter at Magnificoen havde skriftet og faaet det hellige Sakramente.“

„Det er rimeligt nok, at Munken fortæller Folk noget om den Ting i sin Prædiken i Morgen, ikke sandt, Nanni? Hvad mener du?“ sagde Goro.

Men Nanni havde allerede vendt Goro Ryggen, og Gruppen tyndedes hurtig, idet nogle gik bort, fordi de vilde hen og høre Nyheder om Munken, andre, fordi det var paa Tide, at de passede deres Forretninger. Under dette almindelige Opbrud kom Bratti helt hen til Barberen og sagde:

„Nello, du har en rap Tunge og er dreven i at lirke Hemmeligheder ud af Folk, naar du først har faaet dem ordentlig sæbet ind. Jeg samlede en fremmed op i Morges, da jeg kom fra Rovezzano, og jeg kan ikke faa mere ud af ham end af Bogstaverne paa det Skjærf, jeg kjøbte af Franskmanden. Det er ikke Begreb, det skorter mig paa — jeg trænger ikke til nogen til at hjælpe mig med at tælle Kuglerne i Rosenkransen,

— men naar det gjælder om at blive klog paa udenlandsk Væsen, kan en Tosse tit komme videre end en vis Mand.“

„Ja, du er vis som Midas, der kunde forvandle Pjalter og rustne Søm til Guld akkurat ligesom du“, sagde Nello, „og der var ogsaa noget af et Æsel ved ham. Men hvor er den fremmede Fugl?“

Bratti saa' sig om med en skuffet Mine.

„Diavolo!“ sagde han ærgerlig. „Fuglen er fløjet. Nu kommer jeg i Tanker om, at han var sulten, og jeg glemte ham. Men jeg tør svare for, at vi finder ham paa Mercatoen, naar vi blot søger, hvor der er Brød og Madlugt.“

„Saa lad os gaa Mercatoen rundt da“, sagde Nello.

„Det er ikke hans Fjer, jeg ikke kan blive klog paa“, sagde Bratti, idet de fulgtes ad. „Der er ikke meget i Retning af Snit og Stof paa denne Side den hellige Grav, der kan forbavse en Florentiner.“

„Eller forskrække ham“, sagde Nello, „naar han har set en Inglese eller en Tedesco.“

„Nej, det skulde jeg mene“, sagde Bratti. „Hans Klæder er for Resten ogsaa godt italiensk Fabrikat, og hans Buxer er farvede i Ognissanti, før end de, som han siger, blev dyppede i Saltvand. Men det, jeg ikke kan blive klog paa, er . . .“

Her blev Bratti afbrudt ved en Trængsel, der opstod, da de naaede en af Gyderne, som førte ud til Torvet, og inden han havde faaet begyndt igjen, fik de Øje paa den gaadefulde fremmede, de søgte efter.

Andet Kapitel.

En Frokost for Kjærlighed.

Da Bratti sluttede sig til den omtalte Gruppe, blev den unge fremmede snart kjed af at vente paa ham, idet han ikke

kunde gjøre sig Haab om at faa Grunden til det almindelige Røre at vide og for øvrigt heller ikke brød sig stort om at faa Besked om, hvad der rimeligvis kun havde Interesse for indfødte Florentinere. Han gav sig til at drive om paa Piazzaen og spejde efter et eller andet Udsalgssted for Fødevarer, hvis Ejer var lidt mindre opsat paa Nyheder end de andre. Men pludselig syntes der at falde ham noget ind; han greb ned i en Pung eller Taske, der hang ved hans Bælte, og ransagede den atter og atter med en skuffet Mine.

„Ikke en Obol, ved Jupiter!“ mumlede han i et Sprog, som ikke var Toskansk og overhovedet ikke nogen italiensk Mundart. „Jeg troede dog, jeg havde en ussel Hvid tilbage. Saa maa jeg se at faa min Frokost for Kjærlighed.“

Han havde ikke gaaet mange Skridt, før det tyktes ham rimeligt, at han havde fundet et Sted, hvor det, han havde at byde i Bytte, ikke vilde blive forsmaaet.

I en afsides Krog et godt Stykke fra alle de samtalende Grupper stod der to Muldyr pyntede med røde Kvaster og Halskobler. Det ene af dem var læsset med Mælkekar af Træ, det andet bar to Kurve fulde af Urter og Salat. En ung Pige stod og støttede Albuen paa det Æsel, der bar Mælkekarrene. Hun saa' ud til ikke at være over sexten Aar; hendes kjønne Ansigt indrammedes af en rød Hætte og saa' endnu barnligere ud, fordi Haaret var helt skjult. Det stakkels Barn var maaske træt af sit Arbejde med i den tidlige Morgenstund at lave alt i Stand til sin Vandring til Byen fra et eller andet *castello* en Mils Vej borte, thi hun saa' ud, som hun var falden i Søvn i sin halvt staaende, halvt tilbagelænede Stilling. Vor fremmede gjorde sig imidlertid ingen Samvittighed af at vække hende, men han bar sig saa lemfældig ad, at det bares Pigebarnet for i hendes Drøm, som om en lille Timianskvist var kommen til at røre ved hendes Læber, medens hun bukkede sig ned for at samle Urter. Drømmen blev imidlertid afbrudt, thi hun slog sine blaa Barneøjne op og fo'r op forbavset og forvirret ved Synet af den unge fremmede, der stod lige foran hende. Hun

hørte ham tale til hende med en Stemme, hvis Klang var saa fremmed og saa blød, at hun, selv om hun havde været mindre forvirret, vilde have taget det for givet, at det var aldeles haabløst at tænke paa at forstaa, hvad han sagde. Hendes første Bevægelse var at vende Hovedet bort og slaa en Flig af sin Sarses Kaabe op for Ansigtet. Han gjentog sine Ord:

„Om Forladelse, smukke Pige, at jeg vækker Jer, men jeg er ved at dø af Sult, og Synet af Jer Mælk gjør mig endnu mere opsat paa at faa nogen Frokost.“

Han havde valgt Ordene „*muoio di fame*“, fordi han vidste, at dem vilde hun forstaa, og han havde udtalt dem i en skjæmtende Tone, idet han lod, som om han var en Tigger. Nu forstod hun ham; Kaabefligen blev taget bort fra Ansigtet, og et Øjeblik efter rakte hun ham et Glas duftende Mælk. Han førte det uden yderligere Komplimenter til sine Læber, og medens han drak, tog den lille Pige Mod til sig og saa' op paa de lange, brune Krøller, der bølgede om Hovedet paa denne fremmede, hvis Stemme havde saadan en mærkværdig Klang, og som havde bedt om noget at leve af i en Tone, som om han var en Tigger, men som til Trods for, at hans Klæder var meget medtagne, saa' ganske anderledes ud end nogen Tigger, hun hidtil havde set.

Medens hun saaledes mønstrede ham, stak hun, dreven af en anden Følelse, Haanden ned i en Pose, Muldyret bar, og da den fremmede satte Bægeret fra sig, saa' han hende række et stort Stykke Brød ud imod ham og opfangede et Blik fra de blaa Øjne, der syntes at opmuntre ham til ogsaa at tage det.

„Men det er maaske din egen Frokost“, sagde han. „Nej, jeg har faaet nok uden Betaling. Tusend Tak, min søde Pige.“

Hun svarede ikke, men hun rakte Brødet nærmere hen imod ham, som om hun var utaalmodig over hans Vægring, og da den fremmedes mørke Øjne dvælende hvilede paa den lille Piges Ansigt, syntes hun at faa mere og mere Mod til at se i Vejret og møde hans Blik.

„Naa ja, saa bliver jeg jo nødt til at tage Brødet“, sagde

han, idet han tog det. „Men saa bliver jeg dristigere endnu og beder om et Kys til at søde det med.“

Det var mærkværdig let at forstaa ham til Trods for hans Stemmes fremmede Klang, som hun i Førstningen havde syntes var til at korse sig over. Hun rødmede stærkt og trak igjen en Flig af Kaaben op for Munden. Men lige som den anmassende fremmede bøjede sig frem og lagde Haanden paa den Arm, der holdt i den skjærmende Kaabeflig, blev han skræmmet op af en barsk Stemme, der rungede lige i Øret paa ham.

„Hvem er du — gid du faa en Ulykke! Jeg tør sværge paa, at du ikke er nogen ærlig Kunde, men en af dem, der sidder og driver over Tærningerne, hvis du ikke er det, der er værre. Se til, at du kommer af Sted og søger mere passende Selskab, ellers skal jeg spille op for dig til en Dans, der gaar raskere, end du skjøtter om.“

Den unge fremmede traadte tilbage og saa' paa den talende med et Blik, der var irriterende langt fra at røbe Forskrækkelse eller Tilbøjelighed til at bede om Forladelse, og det lidt uforskammede Udtryk, der var i hans Ansigt, gik over til et bredt, straalende Smil. da han mønstrede den, der havde truet ham. Det var en svær, muskelstærk Kvinde, der bar en Mandfolkevams over sin grønne Sarses Kjole og paa Hovedet havde en spids Hætte, der i sin Tid havde hørt til en Kaabe. Det solbrændte Ansigt frembød til Trods for al sin Plumphed og alle sine Rynker en halv bedrøvelig, halv latterlig moderlig Lighed med den lille Piges fine Barneansigt, en Lighed af den Slags, som ofte synes at indeholde en endnu mere skrigende og Ulykke varslende Spaadom end den, man træffer paa Dødslejet.

Der var noget uimodstaaelig forsonende i den unge Mands straalende Smil, men Monna Ghita var ikke den Kone, der lod sig mærke med nogen Svaghed, og hun blev ved at tale, tilsyneladende i stigende Forbitrelse.

„Ja vel, grine kan I som andre Abekatte med Vams og Hue paa. Jeg tør sværge paa, at I er Minstrel eller Mark-

skriger. I ser saa tosset ud som en Luftspringer, der har slaaet en Kuldbøtte og lige er kommen paa Benene igjen. Og hvad er det for Tossestreger, du har haft for, Tessa?“ vedblev hun, idet hun vendte sig til Datteren, hvis forskrækkede Ansigt indbød mere til Grovheder. „Det lader til, at du har givet ham Mælk og Mad — ja, du hentede saamænd gjærne Vand i dine Øren til enhver doven Landstryger, som ikke gad bukke sig ned for selv at tage det, du tossede Tøs — sikken du glor! Vend dig om, og læs Urterne af Kurvene, ellers skal du komme til at sige et Par Aver uden for Ordenen, du!“

„Nej, Madonna“, sagde den fremmede med et undskyldende Smil, „vær ikke vred paa Jer smukke Tessa, fordi hun har forbarmet sig over en sulten rejsende, som uventet gjorde den Opdagelse, at han ikke ejede en Hvid. Jert kjønne Ansigt tager sig saa godt ud, naar I er vred, at jeg længes efter at se det oplivet af et Smil.“

„Væk med Jer! Jeg ved nok, hvad Stof I er af. I kan kildre mig en rum Tid med et Halmstraa, før I faar mig til at le, kan jeg lade Jer vide. Gaa Fanden i Vold, eller jeg skal give Jer saadan en Skjønhedsplet eller to i Jert Ansigt, at I ikke skal komme til at kysse nogen paa denne Side Advent.“

Lidt før, end Monna Ghita hævede sine skrækkelige Næver for at give sin Veltalenhed større Eftertryk, sagde Bratti, som var kommen til et Øjeblik i Forvejen, til sin Ledsager: „Hvad mener du om den *pappagallo*, Nello? lyder hans Maal ikke, som om han var fra Venedig?“

„Nej, Bratti“, svarede Barberen sagte, „din Visdom er meget asensagtig, som jeg sagde dig før, særlig hvad Ørene angaar. Denne fremmede er en Græker, saa sandt som det udelukkende er mig, der barberer den fortræffelige Demetrio og har trukket fler end én daarlig Tand ud af hans lærde Mund. Denne unge Mand kunde godt antages for at komme lige direkte fra Olympos — i alt Fald naar jeg havde haft ham under Behandling med min Ragekniv.“

„*Orsu!* Monna Ghita“, vedblev Nello, „hvad har fremkaldt

dette Uvejr? Har den unge fremmede ikke opført sig ordentlig?“

„Ved San Giovanni“, sagde den forsigtige Bratti, som ikke havde rystet den Mistanke af sig, der strax var opstaaet hos ham ved Synet af den kostbare Ring paa den lurvet klædte fremmedes Finger, „er det hans Agt at styrte sig i Ulykke, har han baaret sig fornuftig ad ved at løbe fra mig. Jeg kan sværge paa, at jeg fandt ham i Loggia de' Cerchi med en Ring paa Fingeren, som jeg har set Bernardo Rucellai bære Mage til, og ellers ved jeg ikke den Ting paa ham, der er saa meget værd som et rustent Søm.“

„Sagen er nok den“, sagde Nello, idet han saa' godmodig paa den fremmede, „at denne *bello giovane* har været lidt for dristig til at beundre Monna Ghitas Yndigheder og har prøvet paa at kysse hende, medens hendes Datter vendte Ryggen til, for jeg ser, at den smukke Tessa har overmaade travlt med at se til den anden Side. Forholder det sig ikke saa, Messer?“

„I har gættet min Brøde som en Sandsiger“, sagde den fremmede leende. „Kun var jeg ikke saa heldig at træffe Monna Ghita strax. Jeg bad hendes Datter om et Bæger Mælk, og da hun saa oven i Kjøbet gav mig dette Stykke Brød, var jeg ved at bevidne hende min ydmyge Taknemlighed, før end jeg fik den endnu større Fornøjelse at staa Ansigt til Ansigt med disse modnere Yndigheder, som jeg maaske har beundret noget for dristig.“

„Af Sted med jer, væk med jer alle sammen, og bliv i Skærsilden, til jeg løser jer ud!“ sagde Monna Ghita rasende, idet hun puffede til Nello og trak sit Muldyr frem, saa at den fremmede blev nødt til at springe til Side. „Tessa, træk dit Muldyr lidt frem, din tossede Tøs, Vognen kjører jo lige ind paa os.“

Idet Tessa vendte sig om for at tage Muldyret ved Bidslet, kastede hun et frygtsomt Blik paa den fremmede, som nu tilligе med Nello gik af Vejen for en Torvevogn, der kom kjørende, og hendes Blik var langt nok, til at hun kunde opfatte det

Vink, han gav hende for at lade hende vide, at han havde ventet paa denne Lejlighed til at sige hende Farvel.

„*Ebbene*“, sagde Bratti, idet han hævede Stemmen og talte over Vognen. „Jeg overlader Jer til Nello, unge Mand, for jeg har ikke mere at gjøre her med min Pose og min Kurv, og jeg har Forretninger hjemme. Men glem ikke vor Akkord, for jeg kan ikke gjøre for, at I traf Tessa uden min Hjælp. Nello kan vise Jer min Bod i Ferravecchi, og jeg skal ikke slaa Haanden af Jer.“

„Tusend Tak, min Ven“, sagde den fremmede leende. Derpaa drejede han og Nello om ad den snævre Gade, der var den nærmeste Vej til Piazza del Duomo.

Tredje Kapitel.

Barberstuen.

„Sandt at sige“, sagde den unge fremmede til Nello, da de var komne lidt bort fra Trængselen af Vogne og Muldyr, „sandt at sige har jeg slet ingen Ting imod at gaa over fra den Patron til en anden, der har en mindre barbarisk Udtale og driver en mindre gaadefuld Forretning. Er det almindeligt her i Florents, at Folk, der vanker om og handler med Pjalter og Glasskaar, taler om Boder, hvor de sælger Luter og Sværd?“

„Almindeligt? Nej, men vor Bratti er heller ikke noget almindeligt Menneske. Han har Grundsætninger og lever i Overensstemmelse med dem, hvilket er mere, end jeg kan sige om nogen som helst Filosof, jeg har den Ære at barbere“, svarede Nello, hvis Veltalenhed ligesom en fuld Flaske aldrig kunde skjænke lidt ad Gangen. „Bratti har sat sig for, at han vil have saa megen Fornøjelse — det vil sige Fortjeneste ud af Livet som muligt; han giver den hellige Kirke det hele, naar Legen er ude,

for at slippe saa let som muligt igjennem Skærsilden -- han har til den Ende ladet sit Testamente gjøre, saa billig, som han kunde faa nogen Notar til at gjøre det. Men jeg har tit sagt til ham: „Bratti, det er en daarlig Forretning, og du har forkert fat paa Tingene. Bliver du ikke en Smule trist til Mode, naar du ser Billeder af Paradiset? Der kommer du aldrig til at schakre med Pjalter og rustne Søm; Helgenerne og Englene har hverken Brug for Naale eller Fyrsvamp, og naar jeg undtager San Bartolommeo, tror jeg ikke, du har nogen Udsigt til at komme til at gjøre Forretninger med nogen om aflagte Klæder.“ Men Gud forlade mig“, vedblev Nello, idet han slog over i en anden Tone og korsede sig, „saadan letfærdig Tale sømmer sig ikke i Dag, da Lorenzo ligger Lig, og Museme river sig i Haaret — hvilket altid er en pinlig Tanke for en Barber; og I, Messere, er rimeligvis heller ikke i godt Humør, for naar en Mand, der taler og fører sig som I, søger saadant et bedrøveligt Nattely, tyder det paa, at der maa være overgaaet ham noget bedrøveligt.“

„Hvad er det for en Lorenzo, hvis Død I taler om?“ sagde den fremmede, idet han lod til at være saa optagen af den Ting, at han rent overhørte det indirekte Spørgsmaal, Barberen gjorde ham.

„Hvad det er for en Lorenzo? Der er kun én Lorenzo, skulde jeg mene, hvis Død kunde bringe Mercatoen i Oprør, faa Lanternen paa Domkirken til at hoppe af Fortvivlelse og sætte Republikens Løver i saadant et Humør, at de ikke har andet at gjøre end at æde hinanden. Jeg mener Lorenzo de' Medici, vort Athens Perikles — om det maa være mig tilladt at betjene mig af saadan en Lignelse over for en Græker.“

„Hvorfor ikke“, sagde den fremmede leende; „for jeg tvivler om, at Athen nogen Sinde, selv i Perikles' Dage, har kunnet præstere en saa lærd Barber.“

„Ja, ja, jeg tænkte nok, at jeg ikke kunde tage fejl“, sagde den tungerappe Nello; „ellers havde jeg rigtignok ikke haft synderlig Nytte af at barbere den velærværdige Demetrio Calcon-

dilla; men om Forladelse, jeg er maalløs af Forundring — Jert Italiensk er bedre end hans, skjønt han har været i Italien i fyrretyve Aar — I taler det endogsaa bedre end den lærde Marullo, som maa siges at have formælet sig med Italiens Muse i mer end én Betydning, eftersom han er gift med vor lærde og elskelige Allessandra Scala."

„Det vil betage Jer noget af Jer Forundring, naar I faar at vide, at jeg er et Skud af en græsk Stamme, der har groet i Italiens Jordbund meget længere end Morbærtræerne, som trives saa godt. Jeg er født i Bari, og min — jeg er opdragen af en Italiener, mener jeg — saa jeg maa i Virkeligheden snarere kaldes en Græculus end en Græker. Det græske i mig blev trængt tilbage, antager jeg, til det kom frem igjen ved lang Tids Ophold og mange Rejser i Gudernes og Heroernes Land. Og hvis I bryder Jer om mine private Anliggender, kan jeg sige Jer, at dette græske Anstrøg og nogle faa antike Stene, jeg har paa mig, er det eneste, Skibbruddet har ladet mig beholde. Men naar Taarnene falder, er Smaafuglene ilde farne, ved I — nu, da jeg hører, at Jer Perikles er død, vilde jeg ønske, at jeg hellere var gaaet til Rom, hvilket jeg ogsaa vilde have gjort, hvis jeg ikke havde mødt en svigefuld Ugle i en Avgustinermunks Skikkelse. „I Rom", sagde han, „forsvinder I imellem en Flok forsultne Studenter, men i Florents lyser Lorenzos Sol alle Vegne. Florents er det bedste Marked i hele Italien for den Slags Varer, I fører."

„*Gnaffe*, og det bliver det ved at være, haaber jeg", sagde Nello. „Lorenzo var ikke den eneste, der forstod sig paa Lærdom og tog sig af den her i Florents — det forbyde Himlen! Fordi han var en stor Melon, er alle andre Florentinere ikke Agurker, *mi pare*. Har vi ikke Bernardo Rucellai og Alamanno Rinuccini og mange andre? Og vil I have Besked om den Slags Ting, saa kom I blot til mig, Nello. Jeg skulde mene, at jeg kan være en *bel erudito* som Jer til Nytte. Der er nu først og fremmest Haaret. Det Skjæg, min smukke unge Ven, kommer I til at skille Jer af med. Her i Florents holder vi

ikke af at se Næsen stikke frem igjennem en Skov af Haar. Men betænk vel, at naar I først har ladet Jer barbere, er I gaaet over Rubicon; fortryder I det og lader Jert Skjæg voxe, efter at en Kamp med Ragekniven har gjort det stift, har Jer Mund uigjenkaldelig mistet, hvad Messer Angelo kalder Læbernes guddommelige Prærogativ, og vil tage sig ud som en mørk Hule kranset med strittende Tjørne."

„Det var da en skrækkelig Spaadom", sagde Grækeren, „især hvis mange af Eders florentinske Piger er saa kjønne som den lille Tessa, jeg stjal et Kys fra."

„Tessa? hun er en grov Bondepige -- I vil komme i Kridthuset hos Damer, der ikke lugter af Stalden. Men saa maa I heller ikke se ud som en mistænkelig Person; I maa se ud som en Hofmand, som en lærd af den mere polerede Slags som f. Ex. vor Pietro Crinito — som en, der synder blandt velopdragne og velnærede Folk, og ikke som en, der slubrer daarlig *vino di sotto* i sig i en hvilken som helst Kippe."

„Det gaar jeg hjærtensgjærne ind paa", sagde den fremmede. „Forlanger de florentinske Gratier det, ofrer jeg dem gjærne den Smule Skjæg, men . . ."

„Ja vel, ja vel", afbrød Nello ham, „jeg ved, hvad I vil sige; det er *la bella zazzera* — det er Eders Hyacintlokker, I ikke har Lyst til at komme af med, men det behøves heller ikke. De skal blot studses lidt -- *ecco!* — saa kommer I til at ligne den berømmelige Pico di Mirandola i hans fejreste Vaar. Se, nu naaede vi i god Tid Piazza San Giovanni, og der har vi Døren til min Stue. Men I standser, ser jeg — naturligvis, I har Lyst til at se Verdens Vidunder, vor Santa Maria del Fiore. Naa ja, men kun et Blik, jeg beder Jer indstændig om at vente med at tage den nærmere i Øjesyn, til I er bleven barberet; jeg skjælver af Begejstring og Attraa efter at komme til at øve min Kunst. Kom saa, denne Vej."

Barberen tog den fremmede under Armen og førte ham hen til et Punkt paa Sydsiden af Piazzaen, hvorfra han kunde overse den vældige mørke Kuppel, Giottos yndefuldt

svævende slanke Taarn og San Giovannis sære Ottekant i Forgrunden med de uforlignelige billedprydede Broncedøre, som endnu havde deres oprindelige Forgyldning, om den end var bleven noget mørk. De lyserøde, hvide og purpurrøde Marmorfliser var friskere i Farven, end de er nu, da fire Aarhundreders Vintre har givet dem et okkergult Skjær som godt voxet Merskum; Domkirkens Façade vansiredes ikke som nu af falmet Stuk, men var prydet med den halvfuldendte Marmorbeklædning og de med Statuer forsynede Nischer, som Giotto halvandet hundrede Aar i Forvejen havde gjort Udkast til, og da Klokketaarnet med al dets harmoniske Afvexling i Form og Farve drog Blikket opad, højt op i den klare Aprilmorgens Luft, tog det sig ud som et profetisk Symbol, der forkyndte, at Menneskelivet maa søge at forme sig i Overensstemmelse med denne rene, højtstræbende Skjønhed.

Det Indtryk lod det imidlertid ikke til at gjøre paa Grækeren. Hans Blik droges uimodstaaelig opad, men medens han stod med Armene over Kors og Lokkerne kastede tilbage, var der et let haanligt Træk om hans Læber, og da han atter saa' ned, saa' han sig om med et koldt kritisk Udtryk, der virkede temmelig irriterende paa Nellos florentinske Aand.

„Naa, min smukke unge Mand", sagde han noget utaalmodig, „I synes ikke at ænse vor Domkirke mere, end om I var Engelen Gabriel og kom lige direkte fra Paradis. Jeg gad vide, om I nogen Sinde har set smukkere Stykke Arbejde end vor Giottos Taarn eller nogen Kuppel, der ikke vilde tage sig ud som en ren Paddehat ved Siden af Brunelleschis der, eller finere og bedre behandlet Marmor end det, vi har ladet hente fra fjærne Brud og betalt saa dyrt, at man kunde kjøbe et Hertugdømme for, hvad det har kostet. Har I nogen Sinde set noget, der kan maale sig med det, I ser her?"

„Hvis I gjorde mig det Spørgsmaal med en tyrkisk Krumsabel eller blot med Jer egen Barberkniv paa Struben af mig", sagde den unge Græker med et muntert Smil, og idet han gik hen til Baptisteriets Døre, „vilde I ganske sikkert faa et ortho-

doxt Svar. Men da jeg nu ved min Hals i Sikkerhed, er jeg saa dristig at svare Jer, at der er for meget kristent Barbari i Eders Bygninger, til at de falder i min Smag. Jeg har en rædsom Fornemmelse af, hvad der er indenfor — afskyelige tilrøgede Madonnaer, magre Helgener i Mosaik, som stirrer ned fra Hvælvingerne i idiotisk Forbavselse, Skeletter med Skind over, der hænger paa Kors eller er helt gjennemstukne med Pile eller ligger paa Jærnriste, Kvinder og Munke med Hovederne paa Siden i stadig Jammer. Jeg har set nok af disse skjævhalsede Himlens Yndlinger i Konstantinopel. Men hvad er det for en Broncedør der med alle de Billeder paa? De Kvindeskikkelser synes at være formede i en helt anden Aand end de forsultne og gloende Helgener, jeg nys talte om. De Hoveder ser ud, som der var Sjæl i dem, og ikke som om de stadig skulde minde om Krampe og Kolik."

„Ja vel, ja vel", sagde Nello triumferende. „Jeg tænker nok, I skal komme til at indse, at vor florentinske Kunst ikke er Barbari. De Døre der, min smukke unge Mand, blev lavede for et halvt Hundred Aar siden af vor Lorenzo Ghiberti, da han knapt var saa gammel som I."

„Ja, nu husker jeg det", sagde den fremmede, idet han vendte sig bort, som om hans Skuelyst hurtig var tilfredsstillet. „Jeg har hørt, at eders toskanske Billedhuggere og Malere har studeret Antiken en Smule. Men med Munke til Modeller og Legender om gale Eremiter og Martyrer til Æmner, vilde selv Aabenbaringer fra Olympen ikke kunne nytte dem stort."

„Jeg forstaar Jer", sagde Nello med et betydningsfuldt Skuldertræk, idet de gik videre. „I er af samme Anskuelser som Michele Marullo, ja og som selve Angelo Poliziano til Trods for hans Kanonikat, naar han hviler sig lidt i min Stue efter sine Studeringer og snakker om, at Guderne skal vaagne op af deres lange Søvn og atter bringe Liv i Skove og Floder. Men han gjør Nar ad de romerske lærde, som vil have, at vi alle sammen skal tale Latin igjen. „Mine Øren", siger han, „bliver tilstrækkelig flaaede af de lærdes Barbarismer, og begyndte

Menigmand at tale Latin, vilde jeg lige saa gjærne have været i Florents den Dag, da de gav sig til at hamre paa alle Kjedlerne hele Byen over, fordi Klokkerne ikke forslog til at faa Bugt med Helgenernes Vrede." Ak ja, Hr. Græker, har I Lyst til at faa Færten af vor Lærdom, maa I søge paa min Stue; den er Brændpunktet for Florents' Intelligens og for saa vidt Jordens Navle — som min store Forgænger Burchiello sagde om sin Stue paa Grund af den langt mindre betydningsfulde Omstændighed, at Calimaragaden, som han boede i, ligger midt i Byen. Og der ser I mit Skilt „Apollo og Ragekniven" — I ser, at Apollo rækker vor Haandterings Triptolemus Kniven."

„Jeg ser, at her allerede har været Kunder, Sandro", vedblev Nello, idet han talte til en højtidelig udseende mørkøjet Knøs, som traadte til Side for dem i Døren. „Gjør nu alting i Stand til denne Herre. Lad os faa den fineste duftende Sæbe, for han har en smuk og lærd Hage."

„Det er et kjønt lille Lønkammer, I har der", sagde den fremmede, idet han saa' ind igjennem et Gitter, der skilte Barberstuen fra et Værelse omtrent af samme Størrelse, og som stod i Forbindelse med et endnu mindre, hvor der stod en Sten-Hermes med nogle Lavrbærtræer omkring. „Jeg kan tænke, at det er her, Jert Conclave af *eruditi* samles."

„Der saa vel som i min Stue", sagde Nello, idet han viste Vej ind i Værelset indenfor, hvor der stod nogle Bænke, et Bord, hvorpaa der laa en haandskreven Bog og ovenpaa den en trykt, en Lut, nogle Skitser i Olie og et Par Afstøbninger af Hænder og antike Masker. „For min Stue er ogsaa et Sted, hvor Museme holder til, hvilket I vil indrømme, saa snart I kommer paa det rene med, hvilket Inspirationens Lys der gaar op for Jer, naar I faar en glatraget Hage. Ja saa, I kan spille paa Lut, hører jeg. Jeg forstaar ogsaa den Kunst, skjønt det ingen Nytte er til at give Serenader, naar man har et Ansigt som mit, der ser ud som et overgjemt Æble. Men se paa den Skizze; det er en Fantasi af Piero di Cosimo, en Maler

med mærkværdig sære Indfald — han siger, at han kom paa den Idé ved at se længe paa en skimlet Væg.“

Den Skizze, Nello gjorde opmærksom paa, forestillede tre Masker — en drukken leende Satyr, en sørgende Magdalene og imellem dem en Stoikers kolde, strænge Ansigt; de stod skraat op paa Skjødet af et lille Barn, hvis Kerubansigt havde noget af det forjættelsesfulde Udtryk, som Malerne paa den Tid havde lært at lægge i Jesusbarnets.

„Det er et symbolsk Billede, ser jeg“, sagde den unge Græker, idet han spillede dæmpet paa Luten, imedens han talte. „Barnet skal maaske forestille Guldalderen, som hverken trænger til Gudsdyrkelse eller Filosofi. Og Guldalderen kan altid komme tilbage, saa længe Menneskene fødes som Børn og ikke kommer til Verden i Munkekutte og Forværks Kaaber. Eller maaske Barnet skal betyde Epikurs vise Lære, der er lige langt fra at være plump, trist og stræng.“

„Ja, hver har sin Forklaring af det Billede“, sagde Nello, „og spørger I Piero, hvad han har ment med det, saa siger han, at hans Malerier er et Appendix, Messer Domeneddio har behaget at give Universet, og at hvis nogen er i Tvivl om, hvad de betyder, gjør han bedst i at spørge den hellige Kirke derom. Han er bleven opfordret til at male et Billede efter Skizzen, men naar der bliver Tale om den Ting, stopper han Ørene til og ryster paa Hovedet — Inspirationen er forbi, siger han — ja, det er en løjerlig Fyr, den Piero. Men nu er alting klart, til at I kan blive indviet i Barberknivens Mysterier.“

„Ja, Mysterier fortjener de sandelig at kaldes“, vedblev Barberen, betydelig oplivet ved Udsigten til en lang Enetale, idet han sikrede sig den unge Græker ved at binde Servietten paa ham; „Minervas og Gratiernes Mysterier. Jeg faar Blomsten af Folks Tanker, fordi jeg griber dem, lige som de er bleven barberede. — Aa, I vrider Jer lidt under Skummet, ja, det kildrer ganske vist lidt i Næsen. Nej, hvad jeg vilde sige, det er just det, der gjør en Barberstue saa overordentlig skikket

til at være et Tilholdssted for Vid og Lærdom. For se nu for Exempel en Apothekers Bod — der er et kjedeligt Conclave i *Il Moro,* som gjør Fordring paa at rivalisere med mit, men jeg beder Jer blot betænke, hvad det bliver for en Inspiration, der kommer ud af nogle væmmelige Dekokter — for ikke at tale om, at man aldrig saa snart er kommen over Tærskelen, før man ser en Doktor som en kæmpemæssig Edderkop i Forværk og Skarlagen sidde og vente paa sit Bytte, hvis han ikke ligefrem spærrer Døren siddende paa en Krikke, mens han undersøger Folks Spyt. Jer Hage er en Smule fremspringende; vær saa venlig at se op paa den Engel, der blæser paa Trompet der oppe i Loftet; jeg har udtrykkelig ladet den male for at kunne rette mine Klienters Hager efter den. Nej, og saa er saadan en Apotheker, som gaar og roder med Urter og Dekokter, desuden fuld af Fordomme — han forgiver Folk systematisk og er nødt til at forfægte sit System for at forsvare Følgerne. En Barber derimod kan tage Tingene med Ro; det eneste, han har at svare til, er sin Ragekniv, forudsat da, at han ikke er Forfatter. Det var min store Forgænger Burchiellos svage Side, han var Digter og nærede som Følge deraf visse Fordomme med Hensyn til sin egen Poesi. Det har jeg holdt mig fri for. Jeg indsaa meget snart, at Forfatterskab gjør en Mand bornert og strider imod Barberknivens fri Kunst, som kræver, at man upartisk omfatter alle Menneskers Hager med Kjærlighed. *Ecco,* Messer, Linierne i Jer Hage og Mund er saa rene som hos en ung Pige. Og tænk nu paa et eller andet indviklet Spørgsmaal — spørg f. Ex. Jer selv, om I bør skrive Virgil med *i* eller *e,* og sig saa, om I ikke føler, at I er bleven usædvanlig klarhovedet over for det Spørgsmaal. Men skulde I bestemme Jer for *i*'et, bør I holde det for Jer selv, til I har gjort Jer Lykke, for *e*'et har de fleste for sig her i Florents. Naa, synes jeg ikke nok, at jeg ser et Glimt i Eders Øjne, som tyder paa, at Jer Forstand er bleven skarpere. Den unge Niccolo Macchiavelli, som selv er skarpsindig nok til at skjelne *il pelo nell'uovo,* som vi siger, og som er en stor

Ynder af en elegant Barbering, skjønt hans Skjæg knapt er to Aar gammelt, har selv betroet mig, at aldrig saa snart begynder Haarene at pippe frem igjen, før han mærker, at der kommer en vis Tungnemhed over ham.“

„Lad mig se, hvordan jeg ser ud“, sagde den fremmede leende; „det er jo muligt, at den heldbringende Virkning i Henseende til min Forstand hæmmes af en lille Tvivl om den Virkning, Barberingen har haft i Henseende til mit Udseende.“

„Se Jer i dette Spejl; det er et venetiansk Spejl fra Murano, det ægte *nosce te ipsum*, som jeg har kaldt det, i Sammenligning med hvilket det fineste Staal- eller Sølvspejl er rent Mørke. Se nu, hvorledes Jert Underansigt, naar det bliver flittig barberet, kan komme til at bevare sine menneskelige Omrids, i Steden for at der før ingen Forskjel var imellem det og en Sløruglès eller en Berberabes Fysiognomi. Jeg har set Mennesker, hvis Kinder var i den Grad overgroede af Skjæg, at man kunde have ynket dem som Ofre for en sørgelig, brutaliserende Straf, der var Dantes Helved værdig, hvis de ikke havde set ud, som om de struttede af Glæde over deres urimelige Haarrigdom.“

„Jeg synes“, sagde Grækeren, stadig seende i Spejlet, „at I har taget noget af min Kapital bort med Jer Ragekniv — jeg mener, at jeg før saa' et Aars Tid eller to ældre ud, hvilket maaske kunde have gjort mig det lettere at tage mig ud som en lærd Mand. Naar jeg staar over for en Patron, der er lidt svagsynet, er jeg bange for, at jeg i en betænkelig Grad vil tage mig ud som en atten Aars Pige med Buxer og Vams paa.“

„Slet ikke“, sagde Nello, idet han gav sig til at studse de alt for yppige Lokker. „I er slet ikke skabt som en Pige. Og hvad Jer Alder angaar, saa husker jeg, at da Angelo Poliziano begyndte sine Forelæsninger over det latinske Sprog, var hans Skjæg yngre end Jert, og imellem os sagt, hans ungdommelige Grimhed var ikke mindre iøjnefaldende end hans tidlig modne Lærdom, medens I — nej, nej, Jer Alder er der ikke noget i Vejen med, men imellem os sagt, den Omstændighed, at I er

Græker, selv om I kun er en apulisk Græker, er ikke heldig for Jer. Nogle af vore lærde holder for, at jer græske Lærdom ikke er andet end en vantreven Plante, saa længe den ikke er plantet om i italienske Hjærner, og at nu, da der er saa fuldt op af den forædlede Sort, udbreder I indfødte Lærere kun Vansmag. *Ecco!* nu har Eders Lokker den rigtige Længde til Hals og Skuldre. Rejs Jer, Herre, saa skal jeg skille Jer af med den besværlige Serviet. *Gnaffe!* jeg fristes næsten til at raade Jer til at gaa noget længere med Eders falmede Klæder; I ser ud som en falden Fyrste med dem paa."

„Men Spørgsmaalet er", sagde den unge Græker, idet han lænede sig til Ryggen af en høj Stol og besvarede Nellos beundrende Blik med en ængstelig spørgende Mine, „Spørgsmaalet er, hvor jeg skal gaa hen med mit fyrstelige Udseende for at komme ud af min nuværende uheldige Tilstand. Naar de florentinske Yndere af Lærdom er uvillig stemte imod Grækerne, indser jeg ikke, hvorledes Jer By kan blive et gjæstfrit Tilflugtssted for mig. som jeg syntes I sagde før."

„*Pian, piano* — ikke saa rask", sagde Nello, idet han stak Tommelfingrene i sit Bælte og gav Sandro et Vink, at han skulde rydde op. „Jeg vil ikke skjule for Jer, at der hersker en vis Fordom imod Grækerne iblandt os, og skjønt jeg er Barber og ikke giver mig af med Forfatterskab og i den Anledning ikke er hildet i Fordomme, maa jeg tilstaa, at Grækerne ikke altid er saadanne nette unge Mennesker som I; deres Lærdom tager sig tit grov og plump ud, og saa har de saadan en barbarisk Udtale af det italienske Sprog, at deres Tale lyder som en drukken Tedescos. Og saa — ja undskyld; men vi Florentinere har store Tanker om Talen og mener, at et Redskab, der er saa udmærket til at smigre og give Løfter som Tungen, til Dels maa være bestemt til det Brug, og at Sandheden er en Gaade, som Øjnene og Forstanden skal løse, saa at det er rent spildt Ulejlighed, naar Tungen gjør det. Saa er der ogsaa visse Grænser for, hvad vi kan tillade i Retning af Forstillelse; hvad der gaar ud over dem, kalder vi For-

ræderi. Men om Grækerne siger man, at deres Ærlighed begynder der, hvor vi bliver hængte, og at siden Furierne lagde sig til at sove, har I kristne Grækere saa let en Samvittighed, at I ikke vilde betænke jer paa at bruge jer Faders Lig som Trappetrin."

Den Rødme, der lagde sig over den fremmedes Ansigt, tydede paa en saa naturlig Harme, at den godmodige Nello skyndte sig at gjøre det godt igjen.

„Bliv ikke vred, *bel giovane,* jeg gjentager blot, hvad jeg hører paa min Stue — I kan jo nok skjønne, at min Veltalenhed simpelt hen er Fløden, jeg skummer af mine Klienters Tale. Gud forbyde, at jeg skulde lægge Baand paa min Upartiskhed ved selv at have nogen Mening. Og hvad angaar de lærdes Uvilje imod Grækerne", vedblev Nello i en mere spottende Tone og med en betydningsfuld Grimase, „saa er Sagen den, at I er Kættere, Messer; der er ingen Skinsyge med i Spillet. Naar I blot vilde forandre eders Anskuelser om Himlen og rette lidt paa jer Dogmatik, vilde vore italienske lærde ikke betænke sig længe, før de overlod jer deres Lærestole. Ja, ja, det er især religiøse Betænkeligheder, ja, og saa ogsaa til Dels en stor Klassikers Avtoritet — er det ikke Juvenal? Han var, efter hvad jeg har hørt, lige saa arrig paa Grækerne som vor Messer Angelo, som plejer at anføre et Citat om deres uforbederlige Uforskammethed — *audacia perdita.*"

„Bah, det Citat indeholder en Kompliment", sagde Grækeren, som atter var bleven rolig og syntes at være klog nok til at tage Sagen fra den lystige Side,

„Ingenium velox, audacia perdita, sermo
promptus, et Isæo torrentior —

et hurtigt Hoved og en kvik Veltalenhed kan nok taale en Smule Uforskammethed som Ballast."

„Vist saa", sagde Nello; „og da I, som jeg hører, er lige saa bevandret i den latinske Literatur som i den græske, vil I ikke komme saadan af Sted som Giovanni Argiropulo, som

ligefrem rendte Storm imod Cicero og udtalte ham som en ren Agurk. For lad mig give Jer et Raad, unge Mand — tro en Barber, der har raget de bedste Hager, og som har haft Øjne og Øren med sig i tyve Aar — salv Jer Tunge, naar I taler om de gamle latinske Forfattere, og giv den en Extra-Overhaling, naar I taler om de nyere. En klog Græker kan komme i Kridthuset hos os — der er nu f. Ex. vor udmærkede Demetrio, som elskes af mange og ikke hades mere end til Maade selv af de navnkundigste lærde.“

„Jeg skjønner saa klart, hvor forstandigt Jert Raad er“, sagde Grækeren med det straalende Smil, der stadig oplyste hans unge Ansigts fine Træk og Farve, „at jeg vil spørge Jer lidt mere ud. Hvem vilde nu for Exempel være den mest passende Patron for mig? Har Lorenzo nogen Søn, der har arvet hans Smag? Eller er der nogen rig Florentiner, som er særlig opsat paa at kjøbe antike Stene? Jeg har en smuk Cleopatra skaaren i Sardonyx og et Par andre Intaglioer, som baade er sjældne og smukke, værdige til at indlemmes i en Fyrstes Samling. Jeg havde heldigvis været saa forsigtig at sy dem ind i Foret paa min Vams, inden jeg gik til Søs. Jeg vilde for Resten ogsaa gjærne strax rejse en lille Sum paa denne Ring til at bestride mine foreløbige Fornødenheder med“ — han tog Ringen frem og satte den paa sin Finger — „i Fald I kunde anbefale mig en ærlig Mand, der vilde tage den.“

„Lad os se, lad os se“, sagde Nello, idet han gik op og ned ad Gulvet i hele Stuens Længde. „Nu kan det ikke nytte noget at gaa til Piero de' Medici, skjønt han nok har Lyst til at faa den Slags Ting, naar han kan slippe for at betale dem, men jeg tror, det er en anden Slags Cleopatra, han er mest opsat paa . . . Ja, ja, nu har jeg det. Det, I trænger til, er en rig og mægtig Mand med Smag for Lærdom — ikke saadant et lærd Pindsvin, der strutter af kritiske Noter, men en, hvis Græsk og Latin sidder lidt løst. Og saadan en Mand er Bartolommeo Scala, vor Republiks Sekretær. Han kom selv til Florents som en fattig Æventyrer — han er en Møllersøn

— et „klidet Uhyre“, — det er et Øgenavn, han har faaet af den sødttalende Poliziano, der spændes lige saa godt med ham som mine Tænder med Citronsaft. Og det kan maaske være en Grund for ham til saa meget villigere at tage sig af en fremmed lærd. For imellem os sagt, *bel giovane* — tro en Barber, som har raget de ypperste lærde — Venskab er en Ganger, som meget ligner Ser Benghis — den er ikke meget villig, naar ikke Hadets Tidsel prikker den under Halen. Sekretæren er imidlertid en Mand, som til Punkt og Prikke holder, hvad han lover, og det er ikke urimeligt, at han kjøber nogle af Eders Stene.“

„Men hvordan faar jeg Adgang til den fornemme Mand?“ sagde Grækeren noget utaalmodig.

„Nu kommer jeg til det“, sagde Nello. „For Øjeblikket er alle offentlige Personer fuldt optagne af Lorenzos Død, saa det kan maaske falde vanskelig nok for en fremmed at blive lagt Mærke til. Men jeg kan føre Jer til en Mand, som, hvis han vil, bedre end nogen anden i Florents kan hjælpe Jer til et heldigt Møde med Scala — han er for Resten værd at besøge for sin egen Skyld, for ikke at tale om hans Samlinger eller om hans Datter Romola, der er saa smuk som den florentinske Lilje, før den blev kivagtig og rød.“

„Men naar den smukke Romolas Fader er Samler, hvorfor skulde han saa ikke selv kunne faa Lyst til at kjøbe nogle af mine Stene?“

Nello trak paa Skuldrene. „Af to Grunde — han kan ikke se paa Eders Stene, og han har ingen Penge at betale dem med. Vor gamle Bardo de' Bardi er saa blind, at han ikke kan se mere af sin Datter end, som han siger, et Glimt af noget straalende, naar hun kommer helt hen til ham — det er utvivlsomt hendes gyldne Haar, der, som Messer Luigi Pulci siger om sin Meridianas, *raggia come stella per sereno.* — Naa, der kommer nogle af mine Kunder; det skulde undre mig, om ikke en af dem kunde tjene Jer med den Ring.“

Fjerde Kapitel.

Første Indtryk.

„God Dag, Messer Domenico“, sagde Nello til den forreste af de to Herrer, der traadte ind i Stuen, medens han blot nikkede til den anden. „I kommer saa belejlig som Ost til Macaroni. Ja saa, I har Hastværk — vil rages ufortøvet — *ecco!* Og det i denne Morgenstund, da vi alle sammen har alvorlige Ting at tænke paa. Florents faderløs — den Tap falden ud, som hele Italien drejede sig om — Himlen selv ved hverken ud eller ind med Hensyn til, hvad der nu er at gjøre. *Oime!* Naa ja, Solen arbejder sig alligevel nok frem, til det bliver Middagstid igjen, og som jeg sagde, I kommer som nyristet Ost, for denne unge fremmede søger just en brav Mand, der vilde forstrække ham med nogle Penge imod en kostbar Ring, og om jeg saa havde opregnet alle Guldsmedde og Folk, der laaner Penge ud, i hele Florents, kunde jeg ikke have nævnt bedre Navn end Menico Cennini. Han har for Resten ogsaa andre Varer, som I gjør i — græsk Lærdom og unge Øjne — to Ting, som I Bogtrykkere altid er i Bekneb for.“

Den alvorlige ældre Mand, en Søn af den Bernardo Cennini, som tyve Aar i Forvejen, efter at han havde hørt Tale om Tyskernes Opfindelse af Bogtrykkerkunsten, selv havde støbt sig Typer i Florents, var sæbet ind, saa han var nødt til at blive rolig siddende, medens Nello raabte ham Ørene fulde, men han skjævede hen til den fremmede.

„Denne smukke unge Mand“, vedblev Nello, „har Græsk, Latin og Italiensk at byde Jer efter Behag. Han er lige saa stort et Vidunder af Lærdom som Francesco Filelfo eller vor egen uforlignelige Poliziano. Han er ogsaa en anden Guarino, for han har været saa uheldig at lide Skibbrud og har uden Tvivl mistet en Mængde kostbare Manuskripter, som kunde have bidraget til at gjøre selv Eders korrekte Udgaver endnu korrektere, Domenico. Heldigvis har han reddet nogle sjældne

værdifulde Stene. Hans Navn er — I sagde, Messer, at I hed . . .“

„Tito Melema“, sagde den fremmede, idet han tog Ringen af Fingeren og rakte den til Cennini, som Nello, der ikke var mindre rap til at bruge Ragekniven end Tungen, nu havde skilt af med Servietten.

Imidlertid havde den Mand, der var traadt ind i Stuen sammen med Guldsmedden — en høj Mand paa et halvt Hundred Aar med et kort studset Skjæg, en gammel Filthat og en luvslidt Kappe paa — stirret stivt paa Grækeren og sagde nu pludselig:

„Unge Mand, jeg er ved at male et Billede, der forestiller Sinon, som bedrager den gamle Priamus, og jeg vilde gjærne give Sinon Jert Ansigt, i Fald I vil sidde for mig.“

Tito Melema fo'r op og saa' sig om med et blegt, forbavset Ansigt, som om der pludselig var bleven rettet en Anklage imod ham, men Nello gav ham ikke Tid til at føle sig i Forlegenhed for Svar. „Piero“, sagde Barberen, „du er den løjerligste Sammensætning af Luner og sære Indfald, der nogen Sinde har gaaet i et Par Sko. Hvordan vil du bære dig ad med at faa denne unge lærdes Ansigt lavet saadan til, at det kommer til at passe til din Forræder? Bed ham hellere om at vende Øjnene imod Himlen, saa kan du bruge ham til en St. Sebastian, som de andægtige Kvinder vil flokkes om, eller hvis du er i klassisk Humør, saa giv ham en Myrtekrans om Haaret og gjør ham til en ung Bacchus eller endnu bedre til en ung Phoebus Apollo, for hans Ansigt er saa varmt og straalende som en Sommermorgen — det gjorde mig til hans Ven i kortere Tid, end jeg behøver til et Credo.“

„Ja, Nello“, sagde Maleren, idet han af og til gjorde en Pavse i Talen, „og hvis din Tunge kan holde op at løbe saa længe, at du kan faa Tid til at tænke over Sagen, vil du maaske indse, at du just har angivet Grunden til, at Messeres Ansigt vil passe til min Forræder. En fuldendt Forræder burde have et Ansigt, som Lasten ikke kan sætte Mærker i — Læber,

om hvilke der kruser sig et Smil — Øjne, der er saa agatklare og dybe, at ingen Nederdrægtighed kan formørke dem — Kinder, som ikke engang et Mord kan faa til at blegne. Jeg siger ikke, at denne unge Mand er en Forræder; jeg mener, at han har et Ansigt, som vilde gjøre ham til en fuldendt Forræder, hvis han havde en Forræders Hjærte, hvilket hverken vil sige mere eller mindre, end at han har et smukt Ansigt med rigt, ungt Blod i, som kun behøver Føde og ikke trænger til Dyd for at bevare sin Farve. Han kan for den Sags Skyld godt have en Helts Hjærte, jeg paastaar ikke det modsatte. Spørg Domenico der, om Juvelererne altid kan bedømme en Ædelsten blot ved at se paa den. Og nu stopper jeg mine Øren til, for din Sludren og Klokkernes Ringen er mere, end jeg kan udholde, saa tal nu ikke mere til mig, men studs mit Skjæg."

Med disse Ord tog Piero (kaldet „di Cosimo" efter sin Lærer, Cosimo Röselli) to Totter Blaar frem, stak dem i Ørene og tog Plads i Stolen foran Nello, som trak paa Skuldrene og gjorde en betydningsfuld Grimase til Grækeren, som om han vilde sige: „En sær Fyr, ser I nok! Alle betragter alt, hvad han siger, som rene Løjer."

Tito, der havde staaet som groet fast og stirret med sine lange mørke Øjne paa den fremmede, der havde tiltalt ham saa tvetydig, syntes at komme til sig selv igjen, da Piero skiftede Plads, og tilsyneladende tilfreds med hans Forklaring henvendte han atter sin Opmærksomhed paa Cennini, som nu sagde:

„Det er en sjælden og kostbar Ring, unge Mand. Fisken med den toppede Slange oven over i det sorte Onyx eller rettere Nicololag, træder smukt frem imod det øvre blaa Lag. Den Ring har uden Tvivl en Historie?" tilføjede Cennini, idet han saa' skarpt pad den unge fremmede.

„Ja visselig", sagde Tito, idet han frejdig mødte det forskende Blik. „Ringen er funden paa Sicilien, og jeg har hørt af Folk, der giver sig af med skaarne Stene, at den skal bringe den, der bærer den, Lykke, særlig paa Søen, og give ham til-

bage, hvad han mister. Men", vedblev han smilende, „skjønt jeg stadig har baaret den, lige siden jeg rejste fra Grækenland, har den, som I ser, ikke skaffet mig synderlig Lykke paa Søen, med mindre jeg skal betragte det, at jeg slap for at drukne, som et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om dens Kraft. Nu skal vi se, om de Kister, jeg har mistet, kommer for en Dag, og for ikke at gaa glip af nogen Mulighed i saa Henseende, vil jeg bede Jer om en lille Tid at tage Ringen som Pant for en ringe Sum, langt under dens Værdi, saa skal jeg indløse den, saa snart jeg kan faa solgt nogle andre Stene, jeg har indsyet i min Vams, eller saa snart jeg kan fortjene noget ved at give Undervisning eller deslige, i Fald jeg er saa heldig at opnaa noget af den Slags."

„Det vil vise sig, unge Mand, hvis I vil følge med mig", sagde Cennini. „Min Broder Pietro, som forstaar sig bedre paa Lærdom end jeg, kan maaske skaffe Jer noget Arbejde, som kan give Jer Lejlighed til at lægge Eders Kundskaber for Dagen. Tag imidlertid Jer Ring til Jer, til jeg kan give Jer Pengene, og følg saa med mig, om I vil."

„Ja, ja", sagde Nello, „følg I blot med Messer Domenico, bedre Selskab kan I ikke komme i; han er født under en Konstellation, som giver et Menneske Forstand, Rigdom og Redelighed, hvad det saa for øvrigt er for en Konstellation, hvilket ogsaa har mindre at sige, for Pattebørn raader ikke selv for deres Horoskoper, og vor Phønix, den uforlignelige Pico, har for Resten ogsaa paavist, at alle Horoskoper er intetsigende Drømme, hvilket er den Anskuelse, der volder mindst Bryderi. *Addio, bel giovane,* glem ikke at se ind til mig igjen."

„Det skal I ikke være bange for", sagde Tito, idet han vinkede til Farvel. „I skal gjøre mig en stor Tjeneste — det er den sikreste Garanti for, at I faar mig at se igjen."

„Du kan sige, hvad du vil, Piero", sagde Nello, da den unge Mand var gaaet, „men jeg kan aldrig se saadant et Ansigt uden at tage det som Vidnesbyrd om, at der stikker en elskværdig Natur bagved. Ja, jeg ved nok, at du vil sige, at Lionardo,

som du altid snakker om, burde have gjort sin Judas lige saa smuk som St. Johannes, men du er saa døv som Toppen af Mont Morello, naar du har det forbandede Blaar i Ørene. Naa, jeg vil se at faa lokket lidt mere af denne unge Mands Historie ud af ham, inden jeg tager ham med hen til Bardo Bardi."

Femte Kapitel.

Den blinde lærde og hans Datter.

Via de' Bardi, en Gade, der er navnkundig i Florents' Historie, ligger i Oltrarno eller den Del af Byen, der strækker sig langs Sydsiden af Floden. Den gaar fra Ponte Vecchio til Piazza de' Mozzi ved Ponte alle Grazie; bag ved dens Huse og Mure paa højre Haand hæver sig den stejle Skrænt, som i det femtende Aarhundrede kaldtes Bogolihøjen, det navnkundige Stenbrud, hvorfra Byen fik sine Brosten; Husene paa venstre Haand vender ud til Floden og frembyder paa Nordsiden en løjerlig, gjennembrudt Flade, som Vandet afspejler blødt og kjønt, naar Solen begynder at gaa ned bag Bakkerne i Vest. Men hvor kuriøse disse Bygninger end er, tager adskillige af dem sig for en historisk Betragtning ud som en alt for nymodens Erstatning for Familien Bardis berømte Huse, som Almuen i sit Raseri ødelagde i Midten af det fjortende Aarhundrede.

Det var en stolt og daadskraftig Slægt disse Bardi'er. De indtog en fremragende Plads blandt dem, der førte Sværdet i Florents' første verdensberømte Borgerkrige, da de snævre Gader formørkedes af Adelens høje Taarne, og den gamle Skytsgud Mars nok kunde have Grund til at smile ad den Hyldest, Byen i Aarhundreder havde bragt hans Medbejler, Johannes den Døber i Ord, naar han saa' Rendestenene flyde med

Broderblod. Men Bardi'erne førte ikke blot Sværdet med Kraft, de holdt endnu mere af den spagfærdigere Syssel at indkassere møntet Metal; de havde ogsaa de ægte florentinske Øjne, der skjønner, at Magt kan vindes ved andre Midler end ved at slaa Folk ihjel, og ved Midten af det fjortende Aarhundrede havde de ved Kjøb hævet sig fra at være, hvad de oprindelig var, *popolani*, til at være Ejere af Jordegodser og Borger og Grever af Vernio, der i høj Grad vakte deres republikanske Medborgeres Skinsyge. At de kunde gjøre saadanne storartede Kjøb, er let at forklare, naar man faar at vide, at Bardi'erne blot nogle faa Aar senere hørte til Evropas mægtigste Handelsfyrster — var Datidens kristne Rothschilder — og til deres Ulykke paatog sig at forsyne Edward den tredje af England med Penge til hans Krige og fik Varer »*in natura*« sendt over som Vederlag, særlig Uld, en yderst værdifuld Fragt for de florentinske Galejer. Deres ophøjede Debitor lod dem i Stikken med et umaadeligt Deficit, og opskræmmede sicilianske Kreditorer gjorde pludselig deres Krav gjældende, hvilket rystede Bardi'ernes og de med dem forbundne Huses Kredit paa en saa ødelæggende Maade, at Rystelsen følte s som en Ulykke i Handelsverdenen paa alle Middelhavets Kyster. Men som adskillige Fallenter i vore Dage skjulte de ikke deres Hoveder i Ydmyghed, de synes tvært imod at have knejset mere med Nakken end nogen Sinde før og at have været blandt de mest anmassende af de *grandi*, der i Aaret 1343 vakte Folkets Forbitrelse, saa at det greb til Vaaben. Bardi'erne, som havde sat sig fast i deres Gade imellem de to Broer, forsvarede de snævre Indgange som Panthere, der kæmper for Livet, imod Folkemassernes Angreb og gav først tabt, da de blev angrebne fra Højderne bagved. Deres Huse ved Floden, to og tyve i Tallet, blev plyndrede og brændte, og mange af de mest fremragende iblandt dem blev jagne ud af Byen. Men de gamle florentinske Slægter havde mange Rødder, og vi se Bardi'erne hævde deres Betydning og atter og atter komme i Vejret og gribe ind i Florents' Historie paa mer eller mindre hæderlig Maade. De

kom imidlertid aldrig mere i Besiddelse af deres gamle Gade ved Flodbredden; den havde i 1492 længe været i Hænderne paa andre fremragende Slægter, særlig Neri'erne, som ejede en betydelig Række Huse paa den Side, hvor Højdedraget er.

I et af disse Huse boede der imidlertid en Ætling af Bardi'erne, og det just af den Gren af Slægten, som halvandet Hundrede Aar i Forvejen var bleven Grever af Vernio, en Ætling, som havde arvet Slægtens gamle Stolthed og Daadskraft, dens gamle Ønske om at spille en fremtrædende Rolle, dens gamle Trang til at efterlade sig varige Spor paa den hurtig rullende Jord. Men Slægtens Lidenskaber havde antaget andre Former hos ham. Denne Bardi'ernes Ætling var ikke en Mand, der var rask til at kaste sig ind i Gadekampe eller opsat paa at spille fornem Herre, befæste Borge og hævde sin Ret til at hænge sine Vasaller; han var ikke en dristig Kjøbmand og Aagerkarl, der havde sin Fornøjelse af at være den ledende Sjæl i omfattende Handelsforetagender; han var en Mand, hvis Haand var stiv af at afskrive Haandskrifter, som spiste tarvelig til Middag og gik i luvslidte Klæder, fra først af, fordi det huede ham bedst, senere, fordi han var nødt dertil; en Mand, som sad imellem sine Bøger og Marmorstumper fra Oldtiden, og kun saa' dem i Lys af den fjærne Ungdom, der endnu lyste i hans Erindring; han var en fattig, blind gammel lærd — det var den Bardo de' Bardi, som Barberen Nello havde lovet at indføre den unge Græker Tito Melema hos.

Huset, som Bardo boede i, laa paa den Side af Gaden, der var nærmest ved Højden, og hørte til de store, mørke Stenbygninger, man ser saa mange af i den ærværdige gamle By, med forholdsvis smaa Vinduer og med en Overbygning, som man kunde betegne som en tagdækt Terrasse eller Loggia. Mørke Døre med svære, snirklede Hængsler og højt oppe paa hver Side af dem et lille Vindue forsynet med Jærnstænger førte ind til en hvælvet Forhal, i hvilken der ikke fandtes andet end en svær Lampekrog, der hang ned fra Midten. En mindre Dør til venstre førte ind til Stentrappen og Værelserne i Stue-

etagen. Disse sidste brugtes af Ejeren som Pakrum, og det samme gjaldt om Værelserne paa første Sal; de var fulde af kostbare Varer, af hvilke nogle maaske skulde sendes til Schelde, andre til Afrikas Kyst, til Øerne i det ægæiske Hav eller til det sorte Havs Bredder. Maso, den gamle Tjener, som kom hjem fra Mercatoen med sit Forraad af billige Grøntsager, maatte med Besvær bane sig Vej op til anden Sal, før han naaede sin Herres, Bardos Dør, som vi træder ind ad en Morgen nogle faa Dage efter Nellos Samtale med Grækeren.

Vi følger med Maso igjennem Forværelset hen til Døren paa venstre Haand, som vi gaar igjennem, da han lukker den op. Han kiger blot der ind og nikker, da en klar, ung Stemme siger: „Naa, saa du er kommen hjem, Maso. Det er godt. Vi har ikke trængt til noget.“

Stemmen kom fra den længst bortliggende Del af et langt, rummeligt Værelse besat med Reoler, i hvilke Bøger og Oldsager var opstillede i pertentlig Orden. Hist og her stod der paa særlige Fodstykker foran Reolerne en smuk kvindelig Torso, en Statue uden Hoved med en muskelstærk Arm, der svang et Sværd uden Klinge, buttede Barnelemmer med Smilehuller i, der opfordrede til at kysse det kolde Marmor, nogle vel bevarede romerske Buster og et Par Vaser fra Storgrækenland. Et stort Bord i Midten var bedækket med antike Broncelamper og smaa Kar af mørkt Ler. Disse Gjenstande var overvejende matte eller mørke; Pergamentbindene med deres ophøjede Striber paa Ryggene fremhævede Marmoret, der var gustent af at have ligget saa længe i Jorden; det i sin Tid prægtige lille Tæppe i den længst bort liggende Del af Værelset var for længst slidt mørkt; de mørke Broncesager trængte til Sollys, for at deres grønne Rust kunde komme frem, og Solen stod endnu ikke højt nok, til at den kunde sende sine klare Straaler ind igjennem de smalle Vinduer, der vendte ud til Via de' Bardi.

Det eneste lyse i Værelset var en høj sytten, atten Aars Piges Haar. Hun stod foran en udskaaren *leggio* eller Læse-

pult af den Slags, som man jævnlig ser i Koret i de italienske Kirker. Hendes Haar var rødlig gyldent, og dets Glans forhøjedes ved en svag Krusning, som man ser den i Skyerne ved Solnedgang paa de pragtfuldeste Efteraarsdage. Det holdtes sammen af et sort Baand over hendes smaa Øren, hvorfra det bølgede ned som et naturligt Slør over hendes Hals oven for den firkantet udskaarne Kjole af sort *rascia* eller Sars. Hendes Blik hvilede paa en stor Bog, der laa foran hende; den ene lange, hvide Haand hvilede paa Læsepulten, med den anden holdt hun i Ryggen af sin Faders Stol.

Den blinde Fader sad med Hovedet hævet og vendt lidt til Siden hen imod Datteren, som om han saa' paa hende. Hans fine Bleghed, der fremhævedes af den sorte Fløjls Hue, han bar over det lange, hvide Haar, gjorde det endnu mere iøjnefaldende, hvor stor Lighed der var imellem hans gamle Ansigt og den unge Piges, hvis Kinder heller ikke havde noget Rosenskjær. De havde den samme fine Pande og Næse og som Modsætning dertil en fyldig, om end fast Mund og en kraftig Hage, der gav dem et Udtryk af stolt Karakterfasthed og skjult Lidenskabelighed, et Udtryk, der ogsaa kom frem i den Maade, hvorpaa den unge Pige bar sit Hoved, og i hendes Hals' og Skuldres storslaaede Linier. Det var en Ansigtstype, om hvilken det ikke var let at sige, om den vilde vække Kjærlighed eller blot en uvillig Beundring blandet med Frygt; det Spørgsmaal maatte afgjøres af Øjnene, som ofte synes at bringe mere umiddelbart Bud fra Sjælen. Faderens Øjne havde imidlertid i lange Tider intet sagt, og Datterens hvilede paa Polizianos *Miscellanea*, som hun læste højt i — det var det firsindstyvende Kapitel. Hun læste, som følger:

„Der var i Theben en Nymfe ved Navn Chariklo, Pallas' særlige Yndling. Denne Nymfe var Moder til Teiresias. En Gang i den hede Sommertid, da Pallas badede sine nøgne Lemmer i Helikons Hippokrene, begav det sig, at Teiresias kom som Jægersmand og vilde slukke sin Tørst i bemeldte Kilde, og fik han da uforvarende Minerva at se i hendes Nøgenhed, hvis Aarsag

han strax blev blind, thi der staar skrevet i de saturniske Love, at hvo som faar Guderne at se imod deres Vilje, skal bøde derfor med svar Straf . . . Da Teiresias var kommen saalunde i Ulykke, skjænkede Pallas ham, rørt af Chariklos Taarer, Spaadomsgave og et langt Liv og lod ham endogsaa beholde sin Visdom, efter at han var kommen ned iblandt Skyggerne, saa at et Orakel talte fra hans Grav, og hun gav ham en Stav og sagde, at naar han støttede sig paa den, skulde han gaa uden at snuble . . . derfor lader Nonnus i femte Bog af *Dionysiaca* Aktæon udbryde, at han holder Teiresias for lykkelig, saasom han uden at lide Døden derfor, blot imod at miste Synet havde faaet Minerva at se i hendes Nøgenhed, saa at han, skjønt han var blind, for bestandig kunde bære hendes Billede i sin Sjæl."

Da hun var kommen hertil, gled hendes Haand ned fra Ryggen paa hendes Faders Stol og greb Faderens, som denne i det samme rakte i Vejret, men hun saa' sig ikke om og læste rolig videre i det græske Citat af Nonnus, skjønt den Følelse, hun trængte tilbage, gav hendes Stemme en lidt anden Klang. Saa sagde den gamle Mand:

„Vent lidt Romola; tag mig mit eget Exemplar af Nonnus. Den Afskrift er nøjagtigere end nogen, Poliziano nogen Sinde har haft i sin Haand, for jeg har gjort Rettelser i den, som jeg endnu ikke har meddelt noget Menneske. Jeg gjorde den færdig i 1477, da jeg næsten havde mistet Synet."

Romola gik hen i den anden Ende af Værelset med den dronningagtige Gang, der var en simpel Følge af, at hun var saa høj og saa smukt skabt, og som hun ikke gjorde det ringeste for at fremkalde.

„Staar den ikke paa sin Plads, Romola?" spurgte Bardo, som stadig søgte at forvisse sig om, at de udvortes Forhold vedblivende var i Overensstemmelse med det til de mindste Enkeltheder gjennemførte Billede af dem, han bar i sin Sjæl.

„Jo, Fader; i den vestre Ende af Værelset, paa tredje Hylde fra neden, bag Hadrians Buste, oven over Apollonios Rhodios og Kallimachos og underneden Lukan og Silius Italicus."

Idet Romola sagde dette, vilde et fint Øre i hendes klare Stemme og tydelige Udtale have kunnet høre en svag Antydning af, at hendes sædvanlige Taalmodighed kæmpede med Træthed, men da hun kom hen til sin Fader og saa' ham med en lidt nervøs Ivrighed strække Hænderne ud efter Bogen, kom der et Udtryk af Medlidenhed i hendes nøddebrune Øjne. Hun skyndte sig at lægge Bogen i hans Skjød, lagde sig paa Knæ ved Siden ad ham og saa' op paa ham, som om hun troede, at den Kjærlighed, hendes Ansigt lyste af, maatte kunne bane sig Vej igjennem det Mørke, der stængede alt andet ude. I dette Øjeblik fik den tvivlsomme Skjønhed i Romolas Ansigt, i hvilket Stolthed og Lidenskab syntes at kæmpe om Overvægten med medfødt Finhed og Intelligens, et Udtryk af den yndigste Kvindelighed som Følge af det Skjær af Medlidenhed og Kjærlighed, der bredte sig over det. Det var aabenbart, at hendes Følelseslivs dybeste Kilde endnu ikke havde fundet Vej til de mindre skiftende Træk i hendes Ansigt, men foreløbig kun skimtedes i hendes Øjne.

Men Faderen, som ikke saa' noget til dette milde Straaleskjær, saa' vred og ophidset ud, idet han med Haanden befølte Kanterne og Ryggen paa den store Bog.

„Pergamentet er gulnet i de sidste tretten Aar, Romola."

„Ja, Fader", sagde Romola blidt, „men Bogstaverne paa Ryggen staar endnu sorte og tydelige — smukke latinske Bogstaver; og de græske Bogstaver", vedblev hun, idet hun slog Bogen op og lagde den aaben paa Faderens Skjød, „er smukkere end i noget af de Haandskrifter, du har kjøbt."

„Ja vist, mit Barn", sagde Bardo, idet han lod Fingeren løbe hen over Siden, som om han haabede at kunne skjelne Bogstaverne; „hvilken lejet Medhjælper kan maale sig med den Haandskriver, der elsker Ordene, som voxer frem under hans Hænder, og for hvem en Fejl eller Utydelighed i Texten er pinligere end et pludseligt Mørke eller en Hindring, der standser ham paa hans Vej? Og selv disse haandværksmæssige Bogtrykkere, som truer med at gjøre Lærdom til en simpel og for

alle og enhver tilgængelig Idræt, selv de maa holde sig til de Haandskrifter, som vi lærde har siddet og ruget over med en Forstaaelse af Digterens Mening, der er i nær Slægt med hans egen *mens divinior*, naar de da ikke vil oversvømme Verden med grammatikalske Bommerter og uforklarlige Uregelmæssigheder, som vilde forvandle selve Parnassets Kilder til en Syndflod af giftigt Mudder. Men find mig Stedet i femte Bog, som Poliziano sigter til — jeg kjender det meget godt."

Romola satte sig paa en Skammel ved Faderens Fødder, tog Bogen paa Skjødet og læste de fire Vers, der indeholder Aktæons Udraab.

„Det er sandt, Romola", sagde Bardo, da hun var færdig. „Det er en rigtig Tanke af Digteren, for hvad er det grovere og mere indskrænkede Lys, der kun hjælper Mennesket til at se sine intetsigende Omgivelser, i Sammenligning med det vidt rækkende og varige Lys, der rækker igjennem Aarhundreders Tanker og gjennem Nationers Liv, og som aabenbarer os de udødelige Mænds Tanker, der har bjærget den store Høst og overladt til os at samle Ax i deres Furer? Selv da jeg kunde se, Romola, var det de store døde, jeg levede med, medens de levende ofte tyktes mig rene Gjenfærd — Skygger, som hverken havde sand Følelse eller Indsigt; og i Modsætning til de *Lamiæ*, som Poliziano med den overfladiske Sindrighed, jeg ingenlunde vil frakjende ham, sammenligner vore nysgjerrige Florentinere med, fordi de plejer at bruge deres Øjne, naar de er ude, og at lade være at bruge dem, naar de er hjemme, er jeg vendt hjem fra Gadernes Liv og Færdsel som fra en Drøm, jeg har glemt, og har sat mig blandt mine Bøger, hvor jeg siger med Petrarca, den af de nyere, der er mindst uværdig til at nævnes efter de gamle: *Libri medullitus delectant, colloquuntur, consulunt, et viva quadam nobis atque arguta familiaritate junguntur.*"

„Og i én Henseende er du lykkeligere end din Yndling Petrarca, Fader", sagde Romola, idet hun kjærlig gik ind paa den gamle Mands Tankegang, „thi naar han saa' paa sin Homer, tænkte han med Sorg paa, at Græsken kun var døde Bogstaver

for ham — for saa vidt led han af den indre Blindhed, som du føler er værre end den udvortes.“

„Det er sandt, mit Barn, for jeg nyder Frugterne af det begejstrede Studium af det græske Sprog, jeg hengav mig til under Vejledning af Crisolora den yngre og Filelfo og Argiropulo, skjønt det store Værk, i hvilket det var min Agt at samle alle de Traade, min Granskning møjsommelig havde udredet, som i en fast Væv, og som vilde være blevet mit Livs Vinhøst, blev afbrudt, da jeg mistede mit Syn og ikke kunde faa nogen Medhjælper, jeg kunde bruge, thi den stadige Flid og ubetvingelige Taalmodighed, der kræves af dem, der vil vandre ad Kundskabens ubetraadte Veje, er endnu mindre forenelige med Kvindens lette og ustadige Sind end med hendes svage Legemskræfter.“

„Fader“, sagde Romola i en krænket Tone, og idet hun pludselig blev rød i Hovedet, „jeg læser alt, hvad du vil have, jeg skal læse, og jeg paatager mig at finde ethvert Sted, du søger, og at gjøre alle de Optegnelser, du ønsker.“

Bardo rystede paa Hovedet og smilede med et bittert Udtryk af Medynk. „Du kunde lige saa gjærne prøve paa at blive en Pentathlos og at øve alle Palæstraens fem Idrætter med en Nymfes Lemmer. Tror du, jeg har glemt, at du daanede, da det blot gjaldt om at finde de Citater, jeg havde Brug for, da det var mig om at gjøre at tyde et Sted hos Kallimachos?“

„Men, Fader, det var, fordi Bøgerne var saa tunge, og Maso kan hjælpe mig. Det var hverken Flid eller Taalmodighed, det skortede mig paa.“

Bardo rystede atter paa Hovedet. „Det er ikke blot det legemlige Syn, jeg mangler, det er ogsaa en ung Sjæls Skarpsindighed, jeg trænger til, for at den kan bane Vej for mine noget sløvede Evner. Thi Blindhed virker som en Dæmning den trænger Tankens Flod tilbage i det Leje, den alt har været i, og hindrer den i at strømme videre. Havde min Søn ikke forladt mig, hildet, som han var, i fanatiske Drømme, der var uværdige for alle andre end en Energumen, der holder til

mellem Grave, kunde jeg have blevet ved og set Vejen for mig lige til mit Livs Ende, thi han var en lovende Yngling. . . . Men nu er der spærret", vedblev den gamle Mand efter en kort Pavse; „nu er der spærret — spærret alle Vegne undtagen paa den snævre Sti, han har levnet mig at vandre paa i min Blindhed."

Romola sprang op og satte den store Bog hen paa dens Plads. Hendes Faders sidste Ord havde krænket hende alt for dybt, til at hun baade kunde holde sig i Ro og tie stille, og da hun atter vendte sig om fra Reolen, blev hun staaende noget fra ham med Armene ned for sig og Hænderne tæt foldede, medens hun med et trist og nedslaaet Udtryk i sit unge Ansigt lod sit Blik glide om blandt de livløse Gjenstande omkring hende — Pergamentsryggene, Marmortorsoerne og Bronce- og Lerstumperne.

Skjønt Bardo plejede at have et fint Øre for Romolas Bevægelser og ivrig at søge at forstaa Betydningen af dem, var han for Øjeblikket alt for optagen af smertelige Minder til at lægge Mærke til, at hun var gaaet fra ham.

„Ja", vedblev han, „havde jeg haft min Søn til at hjælpe mig, kunde jeg have faaet den Del af dette Aarhundredes Triumfer, der tilkom mig. Kommende Slægters lærde vilde have nævnet Bardi'erne, Fader og Søn, med Ærefrygt, ikke paa Grund af letfærdige Vers eller filosofiske Afhandlinger, hvilket er overflødige og anmassende Forsøg paa at efterligne, hvad der ikke kan efterlignes, Ting, der lokker forfængelige Mennesker som Panhormita, og som selv den beundringsværdige Poggio ikke har holdt sig tilstrækkelig fri for, men fordi vi vilde have tilvejebragt et Lys, ved hvilket Menneskene kunde have studeret Fortidens ypperste Værker. Thi hvorfor skal en ung Mand som Poliziano, der endnu ikke var født, da jeg allerede var bleven anset for værdig til at disputere med Thomas af Sarzana, mindes med Berømmelse som den, der har kommenteret Pandekterne — hvorfor skal Ficino, hvis Latin er mig en Vederstyggelighed, og som vanker starblind om imellem

de overtroiske Vildfarelser, der betegnede baade Kunstens, Literaturens og Filosofiens Forfald, staa for Efterslægten som Platonismens Ypperstepræst, medens jeg, deres Overmand, ikke har faaet gjort andet end Stykværk, som andre vil tilegne sig? Hvorfor? Kun fordi min Søn, som jeg havde opdraget til at supplere min modne Lærdom med Ungdommens Foretagsomhed, forlod mig og alle fri Studier for at piske sig og hyle ved Midnatstid med forrykte Munke — for at gaa paa Pilgrimsrejser, der kun sømmer sig for Mennesker, for hvem Fortiden ikke strækker sig længere tilbage end til Messebogen og Krucifixet — forlod mig, da Natten allerede var begyndt at falde over mig!“

Da den gamle Mand udtalte de sidst anførte Ord, fik hans Stemme, der havde hævet sig til en høj og harmfuld Protest, en saa skjælvende og klagende Klang, at Romola atter fæstede sit Blik paa det gamle, blinde Ansigt og følte sit Hjærte svulme af tilgivende Medynk. Hun satte sig atter ned ved Siden af sin Fader og lagde Haanden paa hans Knæ, alt for stolt til at paatrænge ham en Trøst, der kunde have set ud som en Hævdelse af hendes eget Værd, og dog paa den anden Side opsat paa at trøste ham ved at lade ham mærke, at hun var hos ham.

„Ja, Romola“, sagde Bardo, idet han uvilkaarlig lod sin venstre Haand med dens svære Gigtringe falde lidt for tungt paa Pigens fine, blaaaarede højre, saa at hun maatte bide sig i Læberne for ikke at vaande sig derved; „selv om kun Florents vil mindes mig, vil det mindes mig af samme Grund som Niccolò Niccoli — fordi jeg har givet Afkald paa den lave Higen efter at vinde Rigdom ved Kjøbmandsskab for at hellige mig til at samle de kostelige Rester af Oldtidens Kunst og Visdom og efter de gavmilde Romeres Exempel efterlade dem som en evig Arv til mine Medborgere. Men hvorfor siger jeg blot Florents? Naar Florents mindes mig, vil saa ikke hele Verden mindes mig? . . . Men“, vedblev Bardo efter en kort Pavse, idet hans Stemme atter fik en trist Klang, „Lorenzos ubetimelige Død har fremkaldt en ny Vanskelighed. Han havde lovet mig

— jeg burde have haft det skriftlig --, at min Samling altid skulde bære mit Navn og aldrig maatte sælges, selv om Harpyerne slaar Klo i alt andet; men der er nok til dem — der er mer end nok — og der er ogsaa nok til dig, Romola. Du skal desuden gifte dig; Bernardo bebrejder mig, at jeg ikke søger en passende *parentado* til dig, og vi vil heller ikke opsætte det længere, vi vil tænke paa det."

„Nej, nej, Fader, hvad skulde du saa gjøre? Det er desuden ingen Nytte til; vent, til der kommer en og bejler til mig", sagde Romola hurtig.

„Nej, mit Barn, det strider mod min Faderpligt. Saadan bar de gamle Romere sig ikke ad, og i den Henseende er Florentinerne ikke vanslægtede fra deres Forfædres Skikke."

„Men jeg vil studere flittig", sagde Romola, idet hun gjorde store Øjne af Skræk. „Jeg vil være lige saa lærd som Cassandra Fedele; jeg vil prøve paa at være dig til lige saa megen Nytte, som om jeg var en Dreng, og saa kommer der maaske en stor lærd og bejler til mig, en, som ikke bryder sig om Medgift; og saa kommer han og bor sammen med dig og er dig i min Broders Sted . . . og saa vil du ikke være kjed af, at jeg er en Pige."

Der var, medens Romola sagde de sidst anførte Ord, en stigende Sorg i hendes Stemme, som rørte Bardos Faderhjærte. Han løftede Haanden lidt, famlende efter hendes gyldne Haar, og da hun lagde sit Hoved under hans Haand, klappede han hende blidt, idet han bøjede sig hen imod hende, som om han skimtede noget lyst.

„Nej, Romola mia, det sagde jeg ikke. Jeg har udtalt et Anathema over en vanartet og utaknemlig Søn, men jeg har ikke sagt, at jeg vilde ønske, at du havde været andet end den kjærlige Datter, du har været mig. Thi hvilken Søn kunde have plejet mig saa ømt under al den Sygdom, jeg har lidt af i den sidste Tid? Og selv i Henseende til Lærdom er du efter Omstændighederne ikke at foragte. Du lader maaske nok noget tilbage at ønske i Henseende til Opmærksomhed og Hukommelse,

Evner, som selv Kvinden kan være i Besiddelse af; men, som Calcondila sagde, da han hjalp mig med at undervise dig, du har et hurtigt Hoved og endogsaa en vidt skuende Forstand. Og du har en Mands Sjælsadel, du har aldrig plaget mig med smaalige Ønsker, som din Moder gjorde. Jeg har ganske vist omhyggelig vogtet dig for den uheldige Indflydelse, Kvinder plejer at øve med deres spurveagtige Letsindighed og trælbindende Overtro — det eneste, du har set af den Slags, er det, du har set hos vor Kusine Brigida, og hun er vel skikket til at tjene som Fugleskræmsel og Advarsel. Og skjønt jeg — eftersom jeg er enig med den guddommelige Petrarca, naar han erklærer „*Optimam fœminam nullam esse, alia licet alia pejor sit*“, hvilket er et Citat af *Aulularia* af Plautus, som atter har laant denne Sandhed af Grækernes ophøjede Visdom — skjønt jeg, siger jeg, ikke vil prale af, at du er fuldstændig hævet over den lavere Kategori, Naturen bestemte dig til, eller at du i Henseende til Lærdom kan maale dig med vor Tids lærdeste Kvinder, saa er du dog — ja, Romola mia“, vedblev han, idet hans Blik atter smeltede hen i Ømhed, „du er min kjære Datter, og din Stemme er som Fløjtens Undertoner, „*dulcis durabilis, clara, pura, secans, aëra et auribus sedens*“, som Quintilian saa smukt siger; og Bernardo siger, at du er kjøn, og at dit Haar er som den lyse Morgen, og jeg synes virkelig selv, jeg kan skimte noget, der straaler. Ak ja, jeg ved, hvordan alt andet her i dette Værelse ser ud, men din Skikkelse kan jeg kun ane. Du er ikke længere den sex Aars Pige, der lidt efter lidt blev borte for mig i Mørket; du er høj, og din Arm er kun lidt under min. Lad os gaa lidt sammen.“

Den gamle Mand rejste sig, og Romola, hvem disse Straaler af Ømhed helt havde optøet, saa' atter glad ud, da han lagde hendes Arm i sin og tog Stokken, der stod ved Siden af hans Stol, i sin højre Haand. Medens Bardo sad ned, havde han set ud, som om han ikke var stort over tresindstyve Aar; skjønt hans Ansigt var blegt, havde det den fine Teint, i hvilken Rynkerne aldrig gaa dybt; men nu, da han begyndte at gaa, saa'

han saa gammel ud, som han virkelig var — et godt Stykke over de halvfjerds, thi hans høje, magre Skikkelse havde den lærdes krumme Ryg, og man saa' paa hans usikre Gang, at han var blind.

„Nej, Romola", sagde han, idet han standsede ved Hadrians Buste og tog Stokken fra højre Haand over i venstre, for at han kunde beføle de kjendte Træk med en „seende Haand", „det eneste, der vil bevare mit Minde som Borger i de lærdes store Republik, er min Bogsamling og mine Oldsager. Men de er ogsaa udsøgte", vedblev han, idet han trykkede med Haanden og talte i en indtrængende Tone. „Jeg ved, at Niccolòs Samlinger var større; men tag en hvilken som helst Samling, der er en enkelt Mands Værk — selv den store Boccaccios — min overgaar den. Poggios var for intet at regne i Sammenligning med min. Det bliver en stor Gave til ufødte lærde, men andet er der heller ikke; for selv om jeg vilde give efter for Aldo Manuzios Ønske, naar han nedsætter sig som Bogtrykker i Venedig, og overlade ham de Haandskrifter, jeg har forsynet med Noter, ved jeg godt, hvad Udfaldet vilde blive — der vilde komme til at staa en anden lærd Mands Navn paa Titelbladet — en, som havde næret sig af min Honning og saa i Fortalen erklærede, at han selv havde samlet den paa Hymettus. Hvorfor har jeg vægret mig ved at udlaane mangen en Codex, jeg har forsynet med Noter? Hvorfor har jeg vægret mig ved at offentliggjøre nogen af mine Oversættelser? Af hvilken anden Grund, end fordi Studeringerne er et System af priviligeret Røveri, og den Mand, der sidder til Doms over Tyve med Skarlagen og Forværks Kaabe paa, selv stjæler sine Fællers Tanker og Berømmelse. Men det Røveri vil Bardo de' Bardi kæmpe imod — skjønt han er blind og forladt, vil han kæmpe imod det. Jeg har ogsaa Ret til at mindes — lige saa megen Ret som Pontanus eller Merula, hvis Navne vil være blandt de første paa Efterslægtens Læber, fordi de søgte Velyndere og fandt dem, fordi de havde Tunger, der kunde smigre, og fordi

de var vante til at nære sig af deres Næstes Kurv. Jeg har Ret til at mindes.“

Den gamle Mand talte pludselig højrøstet, og hans Stemme dirrede; der gjød sig et rødt Skjær over hans stolte, fint skaarne Træk, og den Maade, hvorpaa han hævede Hovedet, vakte en Forestilling om, at han bag det Slør, Blindheden lagde over hans Øjne, skimtede en højere Domstol, for hvilken han indankede sin Sag imod Rygtets Uretfærdighed.

Romola blev greben af Deltagelse og Harme, thi hun bar i sin Sjæl paa de samme store Krav og paa den samme Lyst til at kæmpe for dem imod enhver, der ikke vilde anerkjende dem. Hun søgte at berolige sin Fader ved at tale i en endnu stoltere Tone end han.

„Det er alligevel en stor Gave, Guderne har skjænket dig, Fader, ved at lade dig fødes med Had til al Lavhed og Foragt for al Uretfærdighed. Det er bedre aldrig at have løjet og krøbet for nogen end at have nydt Hæder, som er vunden med Vanære. Foragt giver Kræfter, ligesom det Raseri i Kampen, der bevirker, at Krigeren ikke mærker sine Saar.“

„Det har du Ret i, Romola; det var et prometheisk Ord, du der sagde“, svarede Bardo efter en liden Pavse, under hvilken han atter havde begyndt at støtte sig til sin Stok og gaa videre. Og jeg kan sandelig heller ikke gjennembores af Skæbnens Pile. Min Rustning er en ren Samvittigheds *æs triplex* og et Sind, der suger Næring af Filosofiens Lærdomme. Thi, som Epictet siger, „Menneskene forstyrres ikke af Tingene i og for sig, men af deres Anskuelser eller Tanker om Tingene“. Og fremdeles: „Hvo, som vil være fri, attraa eller frygte ikke, hvad andre kan nægte eller paaføre ham, thi ellers er han en Træl“. Og om alle de Gaver, som Lykkens eller Menneskenes Luner raader for, har jeg for længst lært at sige med Horats — som imidlertid er alt for vaklende i sin Filosofi, idet han svajer frem og tilbage imellem Zenos Lærdomme og Epikurs mindre ophøjede Grundsætninger og søger, som det hedder, *duabus sellis*

sedere — med Hensyn til den Slags Ting siger jeg, som Digteren med slaaende Korthed udtrykker det

Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.

Han sigter til Ædelstene, Purpur og andre Tegn paa Rigdom, men jeg kan med samme Ret anvende hans Ord paa den Hyldest, Menneskene yde os med Mund og Pen, og som ogsaa er til Fals, og det tit for slet Mønt. Ja *inanis* — hul, tom — det er det Tillægsord, der med rette tilkommer Rygtet."

De vandrede Stuen rundt i Tavshed; men de Grundsætninger, Bardo bar paa Læberne, var saa magtesløse over for den Lidenskab, der havde sat hans Sind i Bevægelse, som om de havde været skrevne paa en Pergamentslap, han bar om Halsen i en forseglet Pose, og han udbrød atter i en heftig Tone:

„*Inanis*, ja, naar Rygtet lyver, men ikke naar det er den Løn, der med rette tilkommer anstrængt Flid og ophøjet Stræben. Jeg kræver min Ret. Det er uretfærdigt, at mit Hoveds og mine Hænders Værk ikke kommer til at staa som et Mindesmærke over mig — det er uretfærdigt, at en anden skal sætte sit Navn paa mit Arbejde. Det er ikke meget, jeg forlanger", vedblev den gamle Mand bittert, „blot at mit Navn skal staa over Døren — at Folk skal indrømme, at de har mig at takke for Bardi-Bibliotheket i Florents. De vil maaske tale om mig med Kulde, kalde mig „en flittig Samler og Afskriver"; „han var en Mand", vil de sige, „som var i Besiddelse af en vis kritisk Skarpsindighed, men som vanskelig kunde gjøre sig gjældende i en Tid, der var saa rig paa berømte lærde. Men han har alligevel Krav paa vor Medlidenhed, thi i de sidste Aar af hans Liv var han blind, og hans eneste Søn, hvis Opdragelse han havde ofret sine bedste Aar . . .". Naa, lige meget, mit Navn vil mindes, og Menneskene vil ære mig, ikke med tom Smiger kjøbt for usselt Mammon, men fordi jeg har arbejdet, og mit Arbejde vil bestaa. Gjæld! — Jeg ved nok, at der er Gjæld, og saa er der ogsaa din Medgift at udrede, Romola;

men der maa være nok — der kan i alt Fald kun komme til at mangle en lille Sum, som Signoriet nok kan skyde til. Var Lorenzo ikke død, vilde det hele være gaaet i Orden; men nu . . .“

I det samme blev Døren lukket op, Maso traadte ind, gik hen til sin Herre og meldte, at Nello, Barberen, havde bedt ham om at sige, at han var kommen med den græske lærde, som han havde bedet om Tilladelse til at forestille for ham.

„Det er godt“, sagde den gamle Mand. „Lad dem komme ind.“

Bardo, som vidste, at han saa' mere affældig ud, naar han gik, foretrak altid at sidde ned, naar der var fremmede, og Romola førte ham derfor til hans Stol uden at afvente nogen Opfordring dertil. Hun stod ved Siden af ham i sin fulde Højde og med et roligt, majestætiskt, behersket Væsen, da de fremmede traadte ind, og selv den skarpeste Iagttager vilde næppe have anet. at dette stolte, blege Ansigt ved den svageste Berøring af Hjærtets Strænge kunde flamme op i lidenskabelig Ømhed, eller at denne Kvinde, der gjorde et imponerende Indtryk paa alle, der kom hende nær, var enfoldig og uvidende som et Barn med Hensyn til den Del af Verden, der laa uden for hendes Faders Bøger.

Sjette Kapitel.

Gryende Haab.

Da Maso atter lukkede Døren op og førte de to fremmede ind, skubbede Nello efter først at have bukket dybt for Romola Tito frem foran sig og gik med ham hen til hendes Fader.

„Messer Bardo“, sagde han i en mere afmaalt og ærbødig

Tone, end han plejede at tale i, „jeg har den Ære at forestille for Jer en græsk lærd, som er meget opsat paa at komme til at tale med Jer, ikke mindre paa Grund af, hvad jeg har fortalt ham om Jer Lærdom og Eders uvurderlige Samlinger, end fordi det kan blive ham til Nytte, om I vil tage Jer af ham, da han for Tiden er uheldig stedt, som Følge af, at han har lidt Skibbrud. Han hedder Tito Melema, til Tjeneste."

Romola kunde næppe være bleven mere forbavset, i Fald den fremmede havde været hyllet i et Pantherskind og havde haft en Thyrsusstav i Haanden, thi den snu Barber havde hverken talt om, hvor gammel Grækeren var, eller hvordan han saa' ud, og de lærde, der kom og besøgte hendes Fader, var alle sammen midaldrende eller graahærdede Mænd. Der var kun ét paa én Gang ungt og smukt mandligt Ansigt, hun bevarede et dybt Indtryk af i sin Sjæl, det var hendes Broders, som for mange Aar siden havde taget hende paa sit Skjød og kysset hende og saa var gaaet for aldrig mere at vende tilbage — et smukt Ansigt med gyldent Haar ligesom hendes eget. Den Holdning, hun plejede at lægge for Dagen over for fremmede, og som var præget af stolt Selvbevidsthed og af et fast Forsæt om ikke ved saa meget som et Smil at spørge om noget — en Holdning, hvori hendes Faders Klager over Verdens Uretfærdighed havde styrket hende —, var ligesom en snedækt Dæmning, der hindrede hendes Overraskelse og Beundring i at bryde frem. Titos straalende Ansigt med dets smukke, yppige Teint fremhævedes i høj Grad af den sorte *sajo* eller Tunika, der naaede ham til Knæene. Det var, som om der pludselig faldt en Krans af Foraarsblomster ned over Romolas unge, men vinterlige Liv, der ikke havde andet end Minder — Minder om en død Moder, om en tabt Broder, om en blind Faders svundne Lykke — Minder om længst henfarne Tiders Lys, Kjærlighed og Skjønhed, der laa begravede i Bøgerne og næppe kunde komme til at sprede deres Straaleglans over hendes Vej, før de tændtes for hende ved en ukjendt Fryds Fakkel. Hun besvarede imidlertid Titos Buk med sit sædvanlige

blege, stolte Ansigt, men da han traadte hen til dem, smeltede Sneen, og da han atter vovede at se paa hende, medens Nello talte, overgjødes hendes Ansigt af en blussende Rødme, der imidlertid næsten øjeblikkelig forsvandt, som om hendes Vilje havde trængt den tilbage. Titos Blik derimod havde det blide, bønfaldende Udtryk af Beundring, der er saa vel skikket til at vinde en stolt, sky Kvinde, og som maaske er det eneste, hvormed en Mand kan sone, at han er for smuk. Det fortrylende i hans Væsen beroede især paa, at det var fuldstændig frit for Begjær eller Anmasselse — det mindede om det Blik, hvormed et rapfødet Dyr med blødt Skind og mørke Øjne ser paa en, naar det glæder ham ved ikke ligegyldig at springe fra ham, men uventet stryger sig op ad ham og beder om at blive klappet — som om det elskede ham.

„Velkommen, Messere“, sagde Bardo i en noget nedladende Tone. „Ulykke parret med Lærdom, og særlig i græsk er en Anbefaling, enhver dannet Florentiner bør være villig til at laane Øre, thi I ved uden Tvivl, at fra den Tid af, da Jer Landsmand Manuello Crisolora lod sin Lærdoms Lys skinne i Italiens vigtigste Byer — det er nu næsten hundrede Aar siden —, anses ingen for værdig til at kaldes lærd, som blot har tilegnet sig Latinernes overførte eller Andenhaands Literatur; de, der nøjes med det, brændemærkes tvært imod med Navnet *opici* eller Barbarer i Lighed med, hvad den Slags Folk kaldtes af Romerne selv, som ikke tog i Betænkning at gaa til selve Kilden for at fylde deres Urner. Jeg er, som I ser, og som Nello uden Tvivl allerede har forberedt Jer paa, fuldstændig blind — en Ulykke, som Florentinerne anses for at være særlig udsatte for, hvad enten det nu hidrører fra de kolde Vinde, der om Foraaret blæser ned til os fra Apenninernes Passer, eller fra den pludselige Overgang fra det kølige Halvlys i vore Huse til vor Sommersols blændende Klarhed, eller endelig fra en eller anden skjult Aarsag, der spotter vore overfladiske Formodninger. Men vær saa god at tage Plads. Sæt Jer ned, Nello, sæt Jer ned, min Ven.“

Bardo tav, til hans fine Øre forvissede ham om, at hans Gjæster havde taget Plads, og at Romola som sædvanlig havde sat sig paa Stolen ved hans højre Side. Derpaa sagde han:

„Fra hvilken Del af Grækenland kommer I, Messere? Jeg troede, at Jert ulykkelige Land næsten var blottet for Sønner, der elskede dets fordums Herlighed, skjønt jo rigtignok de barbariske Sultaner i den sidste Tid ikke har vist sig utilbøjelige til at indpode den kostelige Vinstok, deres egne vilde Bander har omhugget og traadt under Fødder, paa deres vilde Stamme. Fra hvilken Del af Grækenland kommer I?“

„Jeg kommer sidst fra Nauplia“, sagde Tito; „men jeg har opholdt mig baade i Konstantinopel og Thessalonika og har rejst i forskjellige Egne, som sjælden besøges af Vestens kristne, efter at de tyrkiske Vaaben har sejret. Jeg maa imidlertid sige Jer, Messere, at jeg ikke er født i Grækenland, men i Bari. De første sexten Aar af mit Liv har jeg tilbragt i Syditalien og paa Sicilien.“

Medens Tito talte, gik der en Trækning over Bardos fine Ansigt ligesom et Vindpust, der farer hen over Vandet; han bøjede sig frem, rakte sin højre Haand ud imod Romola og vendte Hovedet om imod hende, som om han vilde sige noget til hende, men saa betænkte han sig og vendte atter Hovedet om og sagde i en dæmpet Tone:

„Undskyld — I er ung, ikke sandt?“

„Jeg er tre og tyve Aar“, sagde Tito.

„Ja saa“, sagde Bardo, stadig i en Tone, der skjalv af undertrykt Bevægelse. „Og I havde uden Tvivl en Fader, der sørgede for Jer Opdragelse — han var maaske selv lærd?“

Der blev en lille Pavse, før Tito svarede, og Romola og Nello lagde Mærke til, at det gav et Sæt i ham, og at hans Læber skjælvede, uden Tvivl fordi dette Spørgsmaal vakte smertelige Minder.

„Ja“, svarede han, „i alt Fald en Adoptivfader. Han var Neapolitaner og en udmærket lærd baade i Latin og Græsk.

Men", tilføjede Tito efter en ny kort Pavse, „jeg har mistet ham — jeg mistede ham paa en Rejse, han gjorde til Delos."

Bardo sank atter tilbage, alt for taktfuld til at gjøre flere Spørgsmaal, der kunde opfriske en Sorg, som han anede var temmelig ny. Romola, som godt vidste, hvad det var for en Stræng, Titos Stemme havde anslaaet hos hendes Fader, følte, at denne ny Bekjendt vidunderlig hurtig var kommen inden for den Grænse, der skilte dem fra Omverdenen. Nello, som mente, at den Omstændighed, at Samtalen øjensynlig var gaaet i Staa, gav ham en velkommen Lejlighed til at tage Ordet, sagde:

„Det er sandelig saa klart som venetiansk Glas, at denne smukke unge Mand har faaet den bedste Opdragelse, for de to Cenninier har allerede sat ham i Arbejde med deres græske Bøger, og jeg skulde mene, at de Folk ikke begynder at skære, før end de har prøvet Eggen paa deres Værktøj; de har nok følt ham ordentlig paa Tænderne, skal jeg love for, og er der to Ting, som det ikke er muligt at skjule — Kjærlighed og Hoste —, saa siger jeg, at der er en til, og det er Uvidenhed. En *tonsor inequalis* røber sig uundgaaelig, saa snart han tager Saxen i Haanden, ikke sandt, Messer Bardo? Jeg udtrykker mig som en Barber, men som Luigi Pulci siger

Perdonimi s'io fallo: chi m'ascolta
intenda il mio volgar col suo latino."

„Ja, min gode Nello", sagde Bardo med en paa en Gang venlig og stræng Mine, „I er ikke helt uden Dannelse, og I kunde utvivlsomt have naaet videre, hvis I havde afholdt Jer noget fra at sladre paa Gadehjørnerne, hvilket Folk i Florents er overmaade forfaldne til, og endnu mere, hvis I ikke havde proppet Jer Hukommelse med de letfærdige Vers, som Luigi Pulci har været den værste til at lave — en Samling af Taabeligheder og Meningsløsheder, der er saa langt som muligt fra en ren Tidsalders Mønstre, og som ligner de *grylli* eller Indfald, der kom frem i en Tidsalder, da man holdt for, at en for-

blommet Mening kunde bøde paa en monstrøs Form, men med den Forskjel, at medens den monstrøse Form er beholdt, er den forblommede Mening bleven borte, i Modsætning til Virgils store Digt, der, som jeg var enig med Filelfo om, længe inden Landino gav sig til at forfægte den samme Anskuelse, indeholder de dybeste filosofiske Lærdomme i en smuk og sindrig Fabel. Og jeg kan ikke betragte den stigende Masse af den Slags vrøvlagtige og alle Regler trodsende Frembringelser som andet end et Tegn paa, at dette Aarhundrede, der begyndte under saa herlige Avspicier, skal ende i Mørke, til Trods for, at Lorenzo støttede dem ved at begunstige dem, ja ved selv at give Exemplet, skjønt han for øvrigt var en Ven af sand Lærdom. Ja, jeg tror, at de indleder en Tid, der er værre end Jærnalderen – Flitterets og Letfærdighedens Tidsalder, i hvilken ingen Tanke har Hold nok i sig til at kunne bringes i en fast og varig Form."

„Om Forladelse", sagde Nello, idet han trak paa Skuldrene; „jeg opdager altid, at jeg ved saa mange Ting paa godt Toskansk, før end jeg faar Tid til at tænke paa, hvordan de skal siges paa Latin, og Messer Luigis Rim flyver altid ud af Munden paa mine Kunder -- det er det, der spolerer mig. Men àpropos om Kunder, jeg har sandelig alt for længe overladt min Stue og mit Renommé til det Drog Sandros Varetægt — han fortjener ikke engang at kaldes en *tonsor inequalis*, for han er rent ud en Fusker. Saa med Eders Tilladelse, Messer Bardo, vil jeg sige Jer Farvel — det forstaar sig, at jeg er til Jer Tjeneste, saa snart I skikker Maso ofter mig. Jeg længes efter at komme til at frisere Jomfruens Haar, som fortjente at skinne paa Himlen som et Stjærnebillede, skjønt det vilde være Synd og Skam, om det kom saa langt bort."

Tre Stemmer sagde venlig Farvel til Nello i Munden paa hverandre, da han gik sin Vej med et Buk for Romola og et Nik til Tito. Den skarpsindige Barber skjønnede, at den smukke unge Mand, der ligesom ved Trolddom havde vundet hans Hjærte, var paa god Vej til at komme i Kridthuset hos

Bardo, og da han havde forvisset sig om, at hans Mission for saa vidt var lykkedes, fandt han det hensigtsmæssigst at gaa sin Vej.

Det lille Udbrud af Vrede, som Nellos uheldige Citat havde fremkaldt, havde ledet Bardo bort fra de Følelser, der kort i Forvejen havde bragt Samtalen til at gaa i Staa, og han talte nu atter til Tito med sin sædvanlige Ro.

„Ja, unge Mand, I er lykkelig, at I har kunnet forene Rejser med Studeringerne, og I vil være velkommen iblandt os som den, der bringer Tidender fra et Land, der er blevet os sørgelig fremmed, og som vi ikke hører andet om, end hvad Pilgrime og de, der driver en for Tiden stærkt indskrænket Handel, kan fortælle. De Tider er for længst forbi, som jeg selv har oplevet, da Folk som Aurispa og Guarino drog over til Grækenland som til et Forraadskammer og vendte hjem belæssede med Haandskrifter, som enhver lærd var opsat paa at faa til Laans og — det maa siges til deres Skam — ikke altid var villig til at give tilbage igjen. Ja, selv de Tider er forbi, da lærde Grækere flokkedes ved vore Kyster for at søge Tilflugt der — de ligger længere tilbage end den Tid, da jeg begyndte at blive blind. Men I har utvivlsomt ogsaa lagt Vind paa at opsøge Oldtidens Skatte paa Eders Rejser, unge Mand?“

„Visselig“, svarede Tito. „Min Ledsager - min Fader — satte endogsaa gjærne Livet paa Spil i sin Iver for at opdage Indskrifter og andre Spor af Oldtidens Civilisation.“

„Og jeg haaber, at han har efterladt sig en Beretning om sine Undersøgelser og deres Resultater“, sagde Bardo ivrig, „for de maa være endnu værdifuldere end Ciriacos, som jeg flittig har benyttet, skjønt det undertiden skorter dem paa Lærdom.“

„Der har existeret en saadan Beretning“, sagde Tito, „men den gik tabt som alt andet, da jeg led Skibbrud ud for Ancona. Den eneste Beretning, der nu findes, er den, der bevares i vor — i min Hukommelse.“

„Saa opsæt endelig ikke at skrive den ned, unge Mand“, sagde Bardo med stigende Interesse. „I husker uden Tvivl en

hel Del, hvis I har været med til at skrive den af, for da jeg var i Jer Alder, stod Ordene saa fast i min Hukommelse, som om de var ristede i den med Gravstik. Det er derfor, jeg altid undrer mig over, at min Datters Hukommelse er saa lunefuld; somme Ting griber den og holder den fast, medens den lader alle de Detailler falde, hvorpaa Nøjagtigheden, Lærdommens Sjæl, beror. Men med Jer, unge Mand, har det ingen Fare, hvis I har haft Jer Vilje med ved Jer Undervisning."

Da Bardo gjorde denne Bemærkning om sin Datter, vovede Tito at se paa hende, og Anklagen imod hendes Hukommelse fremkaldte det mest straalende Smil paa hans Ansigt. Dette Smil afspejlede sig atter strax paa Romolas Ansigt, saa sikkert, som Vandet kaster en Solstraale tilbage. Man tænke sig, hvilken Trøst og Fryd det Smil maatte være for hende! Romola havde aldrig drømt om, at der i hele Verden var en lærd Mand, som vilde smile ad hende for en Brøst, der stadig gav Anledning til, at hun følte sig som et brødebetynget Væsen. Det var, ligesom der dæmrede en ny Følelse op i hende, Kammeratskabsfølelsen. De tog ikke strax Øjnene til sig, som om det havde været et stjaalent Smil; de saa' paa hinanden og smilede med frejdig Glæde.

„Hun er ikke saa kold og stolt, som hun ser ud til", tænkte Tito.

„Gud ved, om h a n ogsaa glemmer", tænkte Romola. „Jeg vil ikke haabe det, for saa ærgrer han Fader."

Men Tito blev nødt til at vende sig bort og svare paa Bardos Spørgsmaal.

„Jeg har megen Øvelse i Afskrivning", sagde han; „men naar det gjælder Indskrifter paa mindeværdige Steder, hvor man oven i Kjøbet føler sig udsat for Fare, kan det godt hænde, at Evnen til at fastholde Skrifttræk i Erindringen svækkes. Paa Eurotassletten eller imellem de kæmpemæssige Sten ved Mykenæ og Tyrins — især naar Frygten for Tyrkerne svæver over ens Hoved som en Grib — flakker Tanken om, selv om Haanden trofast nedskriver, hvad Øjet dikterer. Men noget har jeg uden

Tvivl fastholdt", tilføjede Tito med en Beskedenhed, der ikke var hyklet, om han end var sig bevidst, at den var klog, „og det kan maaske komme til Nytte, naar det bliver oplyst og rettet af en mere omfattende Lærdom end min."

„Det var vel talt, unge Mand", sagde Bardo glad, „og jeg skal ikke nægte Jer den Hjælp, jeg kan yde, hvis I vil meddele mig, hvad I husker. Jeg ser i Aanden et Værk, som kan blive et nyttigt Supplement til Cristoforo Buondelmontes *Isolario*, og som kan komme op ved Siden ad Ciriacos og den beundringsværdige Ambrogio Traversaris *Itineraria*. Men vi maa være paa vor Post imod Bagvaskelse, unge Mand", vedblev Bardo med en Ivrighed, som om Værket allerede var saa vidt fremskredet, at det var paa Tide at tænke paa Kritiken. „Indeholder Jer Bog nye Meddelelser, vil I blive beskyldt for Bedrageri, og støder mine Oplysninger an imod nogen anden lærds Fortolkningsprinciper, vil vi blive personlig angrebne og beskyldte for allehaande Misgjerninger. I maa være belavet paa at faa at høre, at Jer Moder var en Fiskerkjærling og Jer Fader en frafalden Præst eller en Forbryder, der er død i Galgen. Jeg for mit Vedkommende blev, da jeg havde paavist en Fejl i Brugen af et Forholdsord, gjort til Gjenstand for et Smædeskrift, i hvilket jeg beskyldtes for Forræderi, Svig, Uanstændighed og græsselige Forbrydelser. Ja, min unge Ven, det er de Blomster, Lærdommens herlige Vej er bestrøet med. Men sig mig — jeg har for længe siden hørt meget fortælle om Byzantium og Thessalonica af Demetrio Calcondila, som først for nylig er rejst fra Florents, men I synes at have besøgt Steder, hvor Folk sjældnere kommer".

„Ja, vi gjorde, hvad man kunde kalde en Pilgrimsrejse fuld af Farer for at besøge Steder, som man i Vesten næsten har glemt, fordi de ligger uden for Pilgrimenes Veje, og Fader sagde tit, at de lærde selv knapt tænkte paa, at de var til uden for Bøgerne. Han mente, at der vilde opgaa en ny og herligere Æra for Videnskaberne, naar Folk begyndte at søge deres Kommentarer til de gamle Forfattere i Resterne af Templer og

Byer, ja i Flodernes Løb og paa Dalenes og Bjærgenes Skrænter."

„Ja saa!" sagde Bardo begejstret. „Saa var Jer Fader ikke nogen almindelig Mand. Var han lykkelig? Havde han mange Venner?" De sidste Ord udtalte han i en betydningsfuld Tone.

„Nej, han havde Fjender — nærmest tror jeg paa Grund af en vis hensynsløs Oprigtighed, og de hindrede ham i at komme frem, saa at hans Liv randt hen i Dunkelhed. Og han vilde aldrig nedlade sig til at tilbyde Forsoning; han kunde aldrig glemme Fornærmelser."

„Ja saa", sagde Bardo atter med langt, dybt Eftertryk.

„Blandt vore farlige Udflugter", vedblev Tito for at forebygge yderligere Spørgsmaal om et saa personligt Æmne, „mindes jeg særlig levende et Besøg, vi i Huj og Hast aflagde i Athen. Det Hastværk, vi havde, og den Fare, der var for, at Tyrkerne kunde tage os til Fange, og for, at vor Galej kunde lette Ankker, før vi kunde naa tilbage til den, bevirkede, at det hele staar for mig som et natligt Febersyn — den store Slette, Bjærgene omkring den, de forfaldne Søjlegange, der enten stod langt borte, som om de trak sig tilbage for vore ilsomme Fjed, eller i forvirret Uorden var klemt ind imellem de Huse, der beboedes af de Kristne, som var nedsunkne i Trældom, eller imellem deres muhamedanske Undertrykkeres Fæstninger og Taarne — deres Hovedfæstning har de paa Akropolis."

„I fylder mig med Forbavselse!" sagde Bardo. „Athen er altsaa ikke, som jeg troede, fuldstændig ødelagt og jævnet med Jorden?"

„Det er intet Under, at I svæver i den Vildfarelse, thi ikke ret mange Grækere uden for Attika ved det mindste om, hvordan det staar til med Athen eller *Setine*, som Søfolkene kalder den. Jeg mindes, at da vi sejlede omkring Sunions Forbjærg, pegede den græske Lods, vi havde om Bord paa vor venetianske Galej, paa de mægtige Søjler, der staar paa Toppen af Klippen — Rester, ved I nok, af det store Tempel, der blev rejst for Gudinden Athene, som fra denne høje Helligdom saa' triumferende ned paa sin overvundne Medbejler Poseidon — naa, vor

græske Lods pegede altsaa paa de Søjler og sagde: „Det var den store Filosof Aristoteles' Skole". Og i selve Athen var det Munken, der tjente os til Fører paa vor hurtige Vandring, mest om at gjøre at faa vist os det Sted, hvor St. Philip døbte den æthiopiske Evnuk eller Helten i en anden Legende."

„Tal ikke om Munke og deres Legender, unge Mand", sagde Bardo, idet han heftig afbrød Tito. „Det er nok til at faa et Menneskes Haab og Energi bedækket med evig Is at tænke sig, at paa den Jordbund, hvor fordum Filosofer og Digtere vandrede, kravler nu disse Sværme af fjollede Fanatikere eller hylende Hyklere."

„*Perdio*, jeg sværmer ikke for dem", sagde Tito med et Skuldertræk. „Trældom stemmer godt med en Religion som deres, der gaar ud paa at forsage alt, hvad der giver Livet Værd for andre Mennesker. Og de bærer da ogsaa det Aag, der sømmer sig for dem; deres Morgensang overdøves af Muezzinen, som kalder Muselmændene til Bøn fra Galleriet om det høje Taarn paa Akropolis. Det Taarn hæver sig fra selve Parthenon, og hver Gang vi standsede og lod vort Blik dvæle ved det, gav vor Vejviser sig til at hyle over, at et Tempel, som i sin Tid var blevet vundet fra Hedningernes djævelske Gudstjeneste for at indvies til en anden Jomfru end Pallas — Guds Moder mente han —, nu atter var fordømt til at tjene Muselmændenes forbandede Formaal. Det var Synet af Akropolis' Mure, som de viste sig i det fjærne, da vi lænede os ud over Rælingen paa vor Galej, medens den var nødt til at lægge sig for Anker i Piræus for Modvind, der opflammede min Fader til at sætte sig for at besøge Athen, hvad det saa end skulde koste, og til Trods for, at Søfolkene varede os ad, at hvis vi blev borte, til Vinden vendte sig, sejlede de uden os. Men da det kom til Stykket, var det ikke muligt for os at vove os op paa Akropolis, thi Synet af Folk, der ivrig undersøgte „gamle Sten", vakte Mistanke om, at vi var venetianske Spioner, og vi maatte skynde os tilbage til Havnen."

„Vi vil tale tiere om disse Ting", sagde Bardo ivrig. „I

maa tilbagekalde alt, lige indtil de mindste Enkeltheder i Jer Erindring. I vil gjøre Jer fortjent til Efterverdenens Taknemlighed ved at give en Skildring af, hvorledes der saa' ud i Grækenland, inden Barbarerne havde faaet de Bygninger, Pavsanias og Plinius har beskrevet, helt jævnede med Jorden. I skal tage de to store Forfattere til Mønster, og den Kritik og de Gisninger, som min mere modne Aand kan yde, skal I ikke komme til at savne. Der bliver meget at fortælle, for I har jo ogsaa rejst paa Peloponnes, sagde I?"

„Ja, og i Bøotien ogsaa; jeg har hvilet mig i Helikons Lunde og drukket af Hippokrene. Men paa hvert mindeværdigt Sted i Grækenland har den ene Erobring efter den anden sat sit Segl, saa der er en saadan Forvirring med Hensyn til, hvem selve Ruinerne skal henføres til, at det kun kan udfindes ved grundigt Studium og omfattende Sammenligning. Højt over ethvert fast Punkt fra Lacedæmons Sletter til Passet ved Thermopylæ knejser der vældige frankiske Borge, som i sin Tid beboedes af franske eller italienske Stormænd, og som nu enten er forladte eller besatte af tyrkiske Bander."

„Vent lidt!" raabte Bardo, som nu var alt for optagen af Tanken om den Bog, der skulde skrives, til at han kunde følge Titos Fortælling med Opmærksomhed. „Agter I at skrive paa Latin eller Græsk? Græsken egner sig utvivlsomt bedst til Klædebon for Eders Tanker, og den er det ædleste af de to Sprog, men paa den anden Side vil vi, hvis vi vælger Latinen, kunne tage det op med de fleste og navnkundigste af vore Medbejlere i Nutiden. Og er I mindre forfaren i Latinen, skal jeg hjælpe Jer — ja, jeg skal lade det i lang Tid opsparede Fond af Kundskaber, der skulde have været nedlagt i et andet Værk, komme Jer til gode — det var et Værk, jeg selv maatte have haft en Hjælper til."

Bardo tav et Øjeblik, og saa vedblev han:

„Men hvem ved, om det Værk ikke kan fuldbyrdes endnu? I, unge Mand, er jo oplært af en Fader, der har gydt al den

Kundskab og Erfaring, han havde samlet, over i Jer Sjæl. Vi kunde gjensidig hjælpe hinanden.“

Romola, der havde holdt Øje med sin Faders stigende Sindsbevægelse, og som var paa det rene med de usynlige Strømninger i hans Sjæl, der bestemte ethvert af hans Spørgsmaal og alt, hvad han sagde, følte en sælsom Angst blusse op i sig. Hun saa' ufravendt paa Tito for at holde Øje med det Indtryk, hendes Faders Ord gjorde paa ham, angst for, at han skulde bortjage disse Drømme om Samarbejde, der fik den gamles Ansigt til at lyse af nyt Haab. Men nej, han saa' saa mild og straalende ud, det kunde ikke være andet, end at han ligesom hun følte, at der var saa meget at ynkes over i den gamle, blinde Mands Iver, at det maatte avle en uopslidelig Taalmodighed. Hvor meget stærkere vilde han ikke føle dette, i Fald han vidste Besked om hendes Broder! En atten Aars Pige har lige saa let ved at forestille sig de Følelser, der rører sig bag et Ansigt, hvis sympathetiske Ungdom har grebet hende, som et primitivt Folk har ved at forestille sig Gudernes Sindsstemning i smukt Vejr. Hvad skulde hun tro paa, om ikke paa dette Sjælens Spejl?

Og Tito var virkelig meget langt fra at føle sig utaalmodig. Han var glad ved at sidde der med en Følelse af, at Romola havde sin Opmærksomhed henvendt paa ham, og af, at han nu og da kunde se paa hende. Han var glad ved, at Bardo fattede Interesse for ham, og Udsigten til det Værk, han skulde hjælpe ham med, lagde ikke saa alvorlig Beslag paa ham, at han følte andet over for den end den rolige, godmodige Føjelighed, der var ham naturlig.

„Jeg vil være stolt og glad“, sagde han som Svar paa Bardos sidste Ord, „i Fald Messere mener, at min Tjeneste har noget at betyde for Eders modne Lærdom. Men den yndige Jomfru, Eders Datter“, vedblev han med et Blik paa Romola, „gjør uden Tvivl al anden Hjælp overflødig, thi jeg har hørt af Nello, at hun fra sin Barndom af har dyrket de mest ophøjede Studier.“

„I tager fejl“, sagde Romola; „jeg er langt fra dygtig nok til at hjælpe min Fader. Jeg har ikke de Evner, der skal til for at blive lærd.“

Romola afgav ikke denne selvfornægtende Erklæring i nogen ydmyg Tone, men med stolt Alvor.

„Nej, Romola“, sagde hendes Fader, som ikke vilde have, at den fremmede skulde nære for ringe Tanker om hans Datter, „du mangler ikke Evner, du er tvært imod ualmindelig begavet af en Kvinde at være; men du har Kvindens skrøbelige Legeme, som altid kræver Ro og Afvexling og som Følge deraf avler en ustadig Fantasi. Min Datter“, vedblev han, idet han vendte sig til Tito, „har været overordentlig meget for mig, thi hun har, saa vidt hendes Kræfter paa nogen Maade tillod hende, udfyldt en Søns Plads for mig. Jeg har nemlig en Gang haft en Søn . . . .“

Bardo brød af; han vilde ikke give sig til at klage sig i en fremmeds Nærværelse, og han kom i Tanker om, at denne unge Mand, som han uventet var kommen til at nære saa stor Interesse for, endnu var en fremmed, over for hvem det passede sig bedst for ham at optræde som Velynder. Hans Stolthed fordobledes ved Frygten for, at han maaske havde glemt sin Værdighed.

„Men“, vedblev han i den nedladende Tone, han i Førstningen havde anslaaet, „vi er komne bort fra det, som jeg antager er Hovedsagen for Jer. Nello har sagt mig, at I har nogle skaarne Stene, som I gjærne vilde sælge, og at I ønskede en Anbefaling til en rig og dannet Mand, som der kunde være Udsigt til vilde kjøbe dem.“

„Det er sandt, thi skjønt jeg har faaet Arbejde som Korrektør hos Cenninierne, forslaar min Løn ikke til stort mere end det allernødvendigste, og den vilde forslaa endnu mindre, hvis min gode Ven Nello ikke endelig vilde have, at jeg skulde leje et Værelse af ham og vente med at tænke paa Lejen til bedre Tider.“

„Nello er en godmodig Ødeland“, sagde Bardo; „og skjønt

han med sine lange Øren og sin rappe Tunge kun alt for meget ligner den berygtede Margites — han ved Besked om mange Ting, men daarlig Besked om dem alle sammen, som jeg nylig lod et Ord falde til ham om — er han ikke desmindre »*abnormis sapiens*« efter vore indfødte Florentineres Maade at tage Tingene paa. Men har I Stenene med? Jeg kunde nok have Lyst til at vide, hvordan de er — dog nej, det er ingen Nytte til — nej, det vilde blot gjøre mig ondt — jeg har ikke Raad til at forøge min Samling."

„Jeg har et Par meget smukke Intaglioer", sagde Tito, idet han gav sig til at trække en lille Æske op af sin Taske.

Men Romola var aldrig saa snart bleven denne Bevægelse va'r, før hun sendte ham et betydningsfuldt, alvorligt Blik og lagde Fingeren paa Munden. Hun vidste, at hvis Bardo fik at vide, at han havde Stenene hos sig, vilde han have en detailleret Beskrivelse af dem, og saa vilde det gjøre ham ondt, at han skulde gaa glip af dem. I samme Nu, som hun havde gjort dette Tegn, følte hun det imidlertid som en Brøde og en Skam, at hun havde røbet sin Faders Svaghed for en fremmed. Det lod til, at det var Skæbnens Vilje, at hun lige paa én Gang skulde komme i et fortroligt Forhold til denne unge Græker, et Forhold, der i saa høj Grad stred imod hendes dybt indgroede Stolthed og Tilbageholdenhed, og Følelsen heraf bragte atter Blodet op i hendes Kinder.

Tito forstod hendes Blik og Tegn og tog øjeblikkelig Haanden fra Æsken, idet han sagde i en ligegyldig Tone, saa at det lød, som om det kom i umiddelbar Fortsættelse af hans sidste Ord: „Men Messer Domenico Cennini plejer at have dem i Forvaring — han har gode og sikre Steder at gjemme dem paa. Han anslaar dem til mindst fem Hundrede Dukater."

„Ja saa, saa maa det være smukke Intaglioer", sagde Bardo. „Fem Hundrede Dukater! det er jo mere end Løsepenge for en Mand".

Det gav et lille, næsten umærkeligt Sæt i Tito, han spærrede sine lange, mørke Øjne op og saa' spørgende og overrasket paa

Bardos blinde Ansigt, som om hans Ord — der var en ganske almindelig Talemaade paa den Tid, da Folk jævnlig blev løskjøbte fra Slaveri eller Fangenskab — havde en særlig Betydning for ham. Men i det næste Øjeblik saa' han paa Romola, som om hendes Øjne maatte tjene hendes Fader som Tolke. Hun, der var stærkt optagen af Faderen, troede, at Tito saa' paa hende for at faa nogen Oplysning, og sagde strax:

„Alessandra Scala sætter Pris paa skaarne Stene, ved du nok, Fader; hun kalder dem sine Vinterblomster, og man kan næsten være sikker paa, at Sekretæren kjøber enhver Sten, hun ønsker sig. Han sætter desuden selv en stor Kapital i Ringe og Signeter, som han bærer som Forebyggelsesmiddel imod Gigt i Lemmerne."

„Det er sandt", sagde Bardo; „Bartolommeo har overmaade stor Tro paa Ædelstenes Virkninger — større Tro, end Plinius, som tydelig røber, at han anser meget af den Slags Tro for taabelig Overtro, skjønt han ikke helt frakjender Ædelstene Kraft til at helbrede, hvorfor jeg ogsaa selv, som I ser, unge Mand, bærer nogle Ringe, hvilket den forsigtige Camillo Leonardi anbefalede mig i et Brev for to Aar siden, da jeg pludselig blev stiv i Lemmerne. Det var en god Idé af dig, Romola. Jeg vil diktere et Brev til Bartolommeo, som Maso skal bringe ham. Men det er bedst, at Messere siger dig, hvad det er for Stene, og hvad Intaglioerne forestiller, at Bartolommeo kan se, at de fortjener hans Opmærksomhed."

„Nej, Fader", sagde Romola, hvis Frygt for, at Faderen skulde faa et Anfald af sin Samlermani, gav hende Mod til at gjøre Indvendinger. „Dit Ord vil være Borgen nok for, at Messere er lærd og har rejst meget. Sekretæren vil ikke kræve yderligere Grunde for at tage imod ham."

„Det har du Ret i, mit Barn", sagde Bardo, thi Romola havde anslaaet en Stræng, som hun var sikker paa at faa til at klinge; „jeg behøver ikke at føje Beviser og Forklaringer til mit Ord over for Bartolommeo, og jeg tvivler ikke om, at den unge Mands Væsen svarer til hans Stemmes Klang, saa at han

selv vil være sin bedste Talsmand, naar Døren først er aabnet for ham."

Bardo tav et Øjeblik, men var øjensynlig optagen af en Tanke, som han betænkte sig paa at udtale, thi han bøjede sig lidt frem, som om han vilde sige noget, men vendte saa atter Hovedet om imod Romola og sank tilbage i Stolen. Omsider tog han sig sammen og sagde i en Tone, der vilde have klædt en Fyrste, som høflig tilkjendegav, at Avdiensen var forbi:

„Jeg er noget træt i Dag og vil foretrække at tale med Jer igjen i Morgen, naar jeg kan meddele Jer Sekretærens Svar og Tilladelse til at indfinde Jer hos ham til bestemt Tid. Men inden I gaar" – her faldt den gamle imod sin Vilje over i en blødere Tone —, „vil I maaske tillade mig at trykke Jer Haand. Det er længe siden, jeg har trykket en ung Mands Haand."

Bardo rakte sin gamle hvide Haand frem, og Tito lagde strax sine mørke, men fine og bløde Fingre i den. Bardos stive Fingre lukkede sig om dem, og han holdt dem nogle Minutter i sine uden at sige noget. Saa sagde han: „Romola, har denne unge Mand samme Teint som din Broder — blond og bleg?"

„Nej, Fader", svarede Romola med kraftig Selvbeherskelse, skjønt hendes Hjærte begyndte at banke voldsomt under Paavirkning af forskjellige Følelser; „Messeres Haar er mørkt — og hans Teint ogsaa." I sit stille Sind sagde hun: „Vil han synes om det? Vil det støde ham? Nej, han ser saa mild og godmodig ud." Derpaa sagde hun atter højt:

„Vil Messere give min Fader Lov til at røre ved Jert Haar og Ansigt?"

Hendes Øjne fik uvilkaarlig et frygtsomt bedende Udtryk, da hun fremkom med denne Anmodning, og Titos Blik mødte hendes med straalende Mildhed, da han svarede: „Visselig", og idet han bøjede sig frem, førte Bardos Haand op til sine Lokker med en Beredvillighed, der var hende saa meget mere behagelig, som det skete uden Spor af Forlegenhed.

Bardo lod atter og atter sin Haand glide over hans lange

Lokker og tog lidt fat i dem, som om det hjalp til at gjøre hans indre Syn klarere; derpaa lod han Haanden glide over Panden og Kinden, idet han fulgte Omridsene med Kanten af Haanden og Ringfingeren og lod Haandfladen hvile paa Kindens fyldige Oval.

„Ak“, sagde han, idet hans Haand gled ned fra Ansigtet og hvilede paa den unge Mands Skulder, „han maa være meget forskjellig fra din Broder, Romola, og det er vel saa. I ser vist ingen Syner, min unge Ven?“

I det samme gik Døren op, og ind traadte uden at være meldt en høj, ældre Mand i en smuk sort Silkekappe. Han slog Hætten til Side og tog Huen af, hvorved der kom et Hoved til Syne lige saa hvidhaaret som Bardos. Han saa' overrasket paa Gruppen — paa den unge fremmede, der stod bøjet over den gamle i den omtalte sønlige Stilling, medens Bardos Haand hvilede paa hans Skulder, og Romola sad ved Siden ad med Spænding og Sindsbevægelse malet i sine Træk. Men Scenen skiftede strax; Bardo lod sin Haand falde, Tito rettede sig fra sin bøjede Stilling, og Romola rejste sig for rolig at gaa den fremmede i Møde.

„Naa, *figlioccina*“, sagde Manden, idet han lagde Haanden paa Romolas Skulder, „Maso sagde, at I havde fremmede, men jeg slap ind alligevel.“

„Er det dig, Bernardo?“ sagde Bardo. „Du kommer i et heldigt Øjeblik. Denne“, vedblev han, medens Tito bukkede, „er en af de ypperste Borgere i Florents, unge Mand, Messer Bernardo del Nero, min ældste, jeg kunde gjærne sige min eneste Ven — hvis Velvilje kan hjælpe Jer langt frem, om I kan vinde den. Han er kun tre og tyve Aar, Bernardo, men han kan utvivlsomt fortælle dig meget, som du vil sætte Pris paa at høre, for skjønt han er lærd, har han allerede rejst meget og set adskilligt andet end Haandskrifter, som du bryder dig alt for lidt om.“

„Ja saa, en Græker, kan jeg tænke“, sagde Bernardo, idet han flygtig gjengjældte Titos Hilsen og maalte ham med et

Blik, der syntes at skære igjennem som hvast Staal. „Nylig kommen til Florents, lader det til; Messeres Navn — eller en Del af det, for det er uden Tvivl meget langt?“

„Tvært imod“, sagde Tito ganske rolig, „det er meget beskedent og langt fra at prunke med mange Stavelser. Jeg hedder Tito Melema.“

„Virkelig?“ sagde Bernardo temmelig haanlig, idet han satte sig. „Jeg havde ventet, at det mindst var saa langt som Navnene paa en By, en Flod, en Provins og et Rige tilsammen. Vi Florentinere behandler Navnene som Rejer, vi piller alt det overflødige bort, før end vi tager dem i Munden.“

„Naa, Bardo“, vedblev han, som om den fremmede ikke var værd at tage mere Notits af, og idet hans Tone gik over fra at være sarkastisk til at være tungsindig, „vi har da begravet ham.“

„Ja saa“, sagde Bardo ogsaa i en tungsindig Tone, „og en ny Tidsalder er begyndt for Florents — jeg er bange for, at det bliver en mørk Tid. Lorenzo har efterladt sig en Arv, der ligner Alkymistens Laboratorium, naar Alkymisten er borte.“

„Ikke ganske“, sagde Bernardo. „Piero de' Medici har Forstand nok; hans Fejl stammer kun fra hans hede Blod. Jeg kan godt lide den Knægt — en Knægt bliver han bestandig for mig, ligesom jeg altid har været en *padricciulo* for ham.“

„Men alle, som ønsker en ny Tingenes Orden, fatter dog vist nyt Haab“, sagde Bardo. „Jeg er bange for, at de gamle Partistridigheder begynder igjen.“

„Kunde vi faa en ny Tingenes Orden, som gik ud paa andet end at slaa det ene Vaabenskjold ned for at lade det andet komme i Vejret“, sagde Bernardo, „vilde jeg med Glæde være med til at sige: „Jeg hører ikke til noget Parti, jeg er Florentiner“. Men saa længe vi har Partierne, er jeg Medicæer, og som Medicæer vil jeg dø. Jeg er af samme Mening som Farinata degli Uberti — spørger nogen mig om, hvorfor man slutter sig til et Parti, svarer jeg som han: „Man ønsker andre Folk

ondt eller godt paa Grund af Uret eller Velgjerninger, der er øvet i gamle Dage.“

Under dette korte Ordskifte var Tito bleven staaende; nu sagde han Farvel.

„Men kom igjen i Morgen ved samme Tid“, sagde Bardo venlig, „saa skal I faa Bartolommeos Svar.“

„Fra hvilken Del af Himlen er denne smukke Grækerknøs dumpet ned saa tæt ved din Stol, Bardo?“ sagde Bernardo del Nero, da Døren havde lukket sig efter ham. Han talte i en tør, eftertrykkelig Tone, der aabenbart lagde an paa, at Bardo skulde lægge mere i Ordene, end der i og for sig laa i dem.

„Han er en lærd, der har lidt Skibbrud og reddet nogle Stene, som han søger en Kjøber til. Jeg vil sende ham til Bartolommeo Scala, for du ved nok, at jeg gjør klogest i at afholde mig fra at kjøbe mere.“

Bernardo trak paa Skuldrene og sagde: „Romola, se, om min Tjener er der ude. Jeg sagde, at han skulde vente paa mig“, og da Romola var tilstrækkelig langt borte, bøjede han sig frem til Bardo og sagde i en dæmpet, udtryksfuld Tone:

„Husk paa, Bardo, at du selv har en sjælden Ædelsten. Pas paa, at den ikke falder i Hænderne paa nogen, som ikke kan betale for den, hvad den er værd. Denne smukke Græker ser mig saa glat og smidig ud, at han vist med Lethed kan smutte ind i en hvilken som helst Rede, han faar Lyst til at være i.“

Det gav et Sæt i Bardo; han havde været saa optagen af at sammenligne Tito med Billedet af den Søn, han havde mistet, at han slet ikke havde tænkt paa Romola, men der syntes strax at indtræde en Reaktion, der fik ham til at gribe Advarselen, som om den havde været et Haab.

„Ja, hvorfor ikke, Bernardo? Hvis den unge Mand viste sig værdig — han er lærd — og — og der vilde ingen Vanskeligheder opstaa med Hensyn til Medgiften, som altid sætter dig i daarligt Humør.“

Syvende Kapitel.

Et lærd Mundhuggeri.

Bartolommeo Scala, den florentinske Republiks Sekretær, som Tito Melema saaledes havde faaet Anvisning paa som den, han skulde sætte sit Haab til, boede i et smukt Palads, der ligger lige ved Porta a Pinti og nu hedder Casa Gherardesca. Hans Vaaben — en himmelblaa Stige i gyldent Felt med Devisen *Gradatim* —, der var anbragt over Porten, fortalte enhver, der traadte ind, at Møllerens Søn ansaa den Omstændighed, at han skyldte sine egne Anstrængelser sin Ophøjelse, for en Kjendsgjerning, han vedkjendte sig uden at blinke. Sekretæren var en forfængelig og pralesyg Mand, men han var ogsaa en brav Mand. Han var oprigtig overbevist om sine Fortjenester og saa' ingen Grund til at lægge Skjul paa dem. Han havde paa den Tid, vor Fortælling omhandler, naaet Toppen af den himmelblaa Stige; han havde været Republikens Sekretær i de sidste tyve Aar — havde for længst, som Skik og Brug var, holdt sine Taler paa *ringhiera'*en eller det flade Tag af det gamle Palads i Overværelse af fyrstelige Gjæster, medens Marzocco, Republikens Løve, bar sin Guldkrone i Dagens Anledning, og alle Folk raabte „Viva, Messer Bartolommeo!" — han havde været paa en Sendefærd i Rom og havde der faaet Titel af Senator, apostolisk Sekretær og Ridder af Guldsporen, og han var for otte Aar siden bleven Gonfaloniere -- det sidste Maal for en florentinsk Borgers Ærgjerrighed. Imidlertid var han bleven rigere og rigere og havde faaet mere og mere Podagra, som det plejer at gaa de dødelige, der har Lykken med sig, og Ridderen af Guldsporen var jævnlig nødt til at blive siddende hjælpeløs med Fødderne i Puder i den smukke Loggja, han havde bygget sig, og hvorfra han saa' ned paa de store Haver og Græsplæner bag ved hans Palads.

Saadan sad han den Dag, da han havde tilstaaet Tito Melema den attraaede Avdiens. Det var i Maj Maaned, og Efter-

middagssolen laa over Blomsterne og Græsset uden for Loggiaens herlige Skygge; den alt for fine Silkekappe havde han kastet og i Steden for den hængt en let, løs Kaabe over sin Tunika; hans smukke Datter Alessandra og hendes Mand, den græske Kriger og Digter Marullo, sad ved hans ene Side, ved den anden sad to af hans Venner, der ikke var saa anselige, at det var generende, og derfor saa meget bedre Tilhørere. Men selv bortset fra Podagraen, var Messer Bartolommeos Lykke langt fra fuldkommen; den forbitredes af nogle Papirer, der laa foran ham, for største Delen en Brevvexling imellem ham og Poliziano. Det var, hvor utroligt det end lyder, en af Datidens menneskelige Svagheder at indvie andre Folk i de Stridigheder, man førte, og at underholde lærde Gjæster ved at læse hele lange Brevvexlinger for dem, og det var hverken første eller anden Gang, Scala havde bedet sine Venner om at sige ham deres oprigtige Mening, om hvem der havde Ret eller Uret i en halv Snes latinske Breve, han havde vexlet med Poliziano, og som alle sammen tog deres Udgangspunkter i nogle Epigrammer, der var skrevne i den skjæmtefuldeste Tone af Verden. Det var Historien om en meget betegnende og smuk Strid, som har Interesse for os, for saa vidt som den netop affødte den Hadets Tidsel, der efter Nellos Mening var nødvendig som Spore for den sendrægtige Ganger Venskabet.

Efter at Poliziano var bleven afvist som Bejler til Scalas Datters Haand og Hjærte, havde han stadig en meget skarp og lærd Tand rede til Brug imod den alt for heldige og overmodige Sekretær, der havde vægret sig ved at gjøre Datidens største lærde til sin Svigersøn. Scala var en Mand, der havde gjort sig fortjent af Staten, og saa var han desuden en Mand, der havde haft Lykken med sig, hvilket selvfølgelig var meget irriterende for en krænket lærd; men paa den anden Side — hvilken skjøn Ligevægt der dog er i Tingene! — havde han en Svaghed for at ville være Forfatter, og han var en daarlig Skribent — et af disse fortræffelige Mennesker, som sad med Podagristtøfler paa og „smurte poetiske Bagateller op“ ude-

lukkende for deres private Fornøjelse og uden Tanke om Læsere, hvis Aarsag de sendte dem til deres Venner i Breve, som var det femtende Aarhundredes literære Tidsskrifter. Scala havde nu fuldt op af Venner, som var rede til at rose hans Skrifter, Venner som Ficino og Landino — elskværdige Drøvtyggere i den medicæiske Park ligesom han selv —, der fandt hans latinske Prosa elegant og mandig, og den skrækkelige Josef Scaliger, som skulde erklære ham for en fuldstændig Ignorant i Latin, kom først i det følgende Aarhundrede. Men hvornaar har det skæbnesvangre Koketteri, der er forbundet med overflødigt Skriveri, helt ladet sig nøje med Venners let vundne Ros? Den kritiske, overlegne Poliziano — ogsaa en Drøvtygger, men ingenlunde af de elskværdige — maatte have at vide, at Sekretæren i sine ledige Timer udfoldede en fornøjelig Frugtbarhed i Retning af Vers, af hvilke det tydelig fremgik, hvor meget han vilde kunne præstere paa det Omraade, hvis han ikke havde sine Forretninger at passe.

Hvilket ubeskriveligt Øjeblik, naar den, man hemmelig hader, sender en et latinsk Epigram med falskt Kjøn i, Vers med tvivlsom Elision, mindst en Taa for meget, Forsøg i Retning af poetiske Figurer, der er vitterlige Soløcismer! Dette Øjeblik var kommet for Poliziano. Sekretæren havde stukket sit bløde Hoved ud af den officielle Skal, og den skrækkelige Krabbe, der laa paa Lur efter ham, var i Lag med ham. Poliziano havde, idet han tog sig en Vens Frihed, skjæmtende i Form af et latinsk Epigram rettet den Fejl, Scala havde begaaet ved at henføre *culex* (Myg) — et Insekt, der er kun alt for vel kjendt paa Arnos Bredder — til det ringere Kjøn eller Femininum. Scala svarede med en daarlig Spøg i latinske Vers, der hentydede til Polizianos uheldige Bejlen. Det blev bedre og bedre. Poliziano fandt Versene meget smukke og særdeles vittige, saa meget kjedeligere var det, at der var saadanne grove Bommerter i dem, og da Scala havde antydet, at han havde taget et græsk Epigram til Mønster, tillod Poliziano, der stod paa saa venskabelig en Fod med ham, sig at vedlægge et græsk

Epigram, han selv havde forfattet over det samme interessante Insekt — det tør vel antages, at han ikke gjorde det for at ydmyge Scala, men for at belære ham. Det paagjældende Epigram indeholdt en livlig Historie om Venus, Cupido og *culex,* af den Slags, som i saa høj Grad faldt i Datidens Smag, til Dels bygget over den zoologiske Kjendsgjerning, at Myggen ligesom Venus fødtes af Vandet. Scala svarede, at hans Vers aldrig havde været bestemte for en lærd, der havde saa fin en Næse som Poliziano og var den af alle nulevende, der var nærmest ved de gamles Fuldkommenhed og derhos saa kræsen, at selv Stør næppe vilde smage ham; han forsvarede ikke des mindre sine Vers, skjønt de ganske vist var skrevne i en Fart og uden Rettelser og kun beregnede paa at være en behagelig Adspredelse i Sommertiden for ham selv og dem af hans Venner, der tog til Takke med Middelmaadighed, for han, Scala, søgte ikke som visse andre Offentlighed igjennem Boghandlerne. For øvrigt kunde han lige akkurat Græsk nok til at forstaa Meningen af det Epigram, han saa venlig havde sendt ham: dets elegante Form havde han ikke Evne til at opfatte, men — det var af Poliziano, hvad behøvede der saa at siges mer. Han tilføjede fremdeles i en Efterskrift, at han var bange for, at hans uforlignelige Vens Sammenligning imellem Venus og Myggen paa Grundlag af deres Oprindelse fra Vandet i mange Henseender var mislig. Paa den ene Side kunde den synes fornærmelig for Venus, og paa den anden Side forekom det Scala, at hvis Digteren ikke holdt sig til Thales' Lære, var det tvivlsomt, om en Skabning, der holdt saa meget af Varme, virkelig kunde have en saa kold og fugtig Oprindelse; det havde maaske været nok saa godt at sammenligne Gudinden med en Fisk eller, hvis det var Evnen til at flyve, det kom an paa, med en Ørn, eller, hvis man tog Hensyn til Mørket, var en Flagermus eller en Ugle en mindre dunkel og mere tilsvarende Parallel etc. etc. Her var nok at gjøre for Poliziano. Han vidste ikke af, skrev han, at der, naar han havde Scalas Vers for sig, var Tale om Stør; han tænkte snarere paa Frøer og

Grundlinger, han gjorde kort Proces med det Forsvar, Scala havde ført for sin Latin, og heglede ham skrækkelig igjennem for de dumme Bemærkninger, han havde tilladt sig i Anledning af det græske Epigram, Poliziano saa venlig havde sendt ham som Mønster — usle Spidsfindigheder i Sandhed! thi hvad angik Myggens fugtige Oprindelse, havde man selve Virgils Avtoritet at støtte sig til, idet han havde kaldt den „Vandenes *alumnus*“, og hvad angik det, hans kjære, enfoldige Ven havde sagt om Fisken, Ørnen o. s. v., saa var det „*nihil ad rem*“, thi fordi Ørnen kunde flyve højere, fulgte ingenlunde deraf, at Myggen slet ikke kunde flyve etc. etc. Han skammede sig imidlertid ved at opholde sig ved saadanne Trivialiteter og gjøre en Myg til en Elefant; han for sit Vedkommende vilde blot tilføje, at der ikke var noget svigefuldt eller tvetydigt ved ham, lige saa lidt som han lod sig fange af deres falske Smiger, som talte ondt om ham paa hans Bag, i den Henseende kunde hans Følelse nærmest betegnes som Homerisk — dette gav Anledning til et græsk Citat, der tjente som Krudt for Kuglen.

Striden kunde ikke ende paa dette Punkt. Logiken kunde knapt blive værre, men Sekretæren blev mere pralende selvsikker, og den lærde Digter mere og mere giftig. Poliziano havde ædelmodig holdt et Spejl for den alt for opblæste Sekretær, for at han, naar han saa' sit eget Billede, kunde finde sig foranlediget til at ophøre med at forsvare sin daarlige Latin imod gamle Avtoriteter, som man i Aarhundreder havde været enig om var hævede over al Kritik — med mindre det var hans Agt at synke i Literaturen, i Forhold til som han steg paa Ærens Stige, for at Ligevægten ikke skulde blive forrykket, men Videnskabsmændene kunne betragte sig som hans Ligemænd. Scala svarede med at anmode Poliziano om at undersøge hans Skrifter — han vilde ingen Steds finde en mere inderlig Beundring af Oldtiden. Sekretæren skammede sig over den Tid, han levede i, og rødmede paa dens Vegne. Der var ganske vist dem, som higede efter at faa deres Skrifter roste og hævede til Skyerne, som om de kunde maale sig med Oldtidens gud-

dommelige Værker, men han, Scala, kunde ikke tjene dem. Og hvad angik de Hædersbevisninger, som de misundelige var saa vrede over, saa var de vel fortjente — han kunde i saa Henseende fremlægge som Vidnesbyrd hele sit Liv, siden han kom til Florents som en fattig Mand. Den elegante lærde svarede, at det ikke undrede ham, at han væmmedes ved sin Tidsalder, da Tidsalderen i saa høj Grad væmmedes ved ham, ja, det var fuldkommen korrekt, naar han havde kaldt Scala for et klidet Uhyre, for saa vidt som han var dannet af Afskrab af Uhyrer, født i Skarnet i en Mølle og i høj Grad værdig til sammen med andre langørede Skabninger at dreje sin Faders Møllestene.

Det var ikke uden Hensyn til Titos forestaaende Besøg, at denne Korrespondance var bleven tagen frem. Her var en ny græsk lærd, hvis Dygtighed skulde prøves, og der var intet, som Scala var mere opsat paa at faa en upartisk Dom over af Folk med overlegen Kundskab end Polizianos omtalte græske Epigram. Efter en Indledning om Titos Rejser, efter at have set paa og talt om Stenene og efter en let Overgang fra det sørgelige i, at Lorenzo, der havde været saa ivrig til at samle saa mange Prøver paa Oldtidens Kunst, var død, til de klassiske Studier i Almindelighed og deres Vilkaar i Florents, kunde det ikke undgaas, at man maatte komme til at tale om Poliziano, en Mand, som ganske vist var i Besiddelse af en fremragende Dygtighed, men lidt for overmodig — han bildte sig ind, at han var en Herkules, hvem det paahvilede at gjøre det af med alle Tidsalderens literære Uhyrligheder, og skrev Breve til ældre Folk uden at underskrive dem, som om de var overnaturlige Aabenbaringer, der kun kunde have én Kilde. Og var saa ikke, naar alt kom til alt, hans egen Kritik ofte omtvistelig og hans Smag slet? Han yndede at gjøre Nar ad Folk, som mente, at de skrev som Cicero, fordi de endte hver Periode med „*esse videtur*“, men faldt han ikke, medens han gjorde sig til af, at han kunde sige sig fri for slavisk Efterligning, i den anden Yderlighed og rendte efter sære Ord og affekterte Vendinger? Mon alting var holdbart selv i hans

forroste *Miscellanea?* Og Tito, som lige havde set i denne Bog, havde saa mange Ting at sige, som Sekretæren gjærne hørte — han vilde have talt, som han gjorde, blot for at behage, uden nogen som helst anden Grund — at han viste sig fuldkommen værdig til at blive sat til Doms over den mærkværdige Korrespondance i Anledning af *culex*. Her var det græske Epigram, om hvilket Poliziano utvivlsomt troede, at det var det smukkeste, der var skrevet i Verden, skjønt han lod, som han mente, at „*transmarini*“, Grækerne selv, ikke vilde sætte synderlig Pris paa det. Havde han ikke i sin falske Beskedenhed imod sin Vilje sagt Sandheden?

Tito var rede og kopsatte Epigrammet til Scalas Tilfredshed. O, hvilken forstandig ung Kritiker! Han kunde uden Tvivl ogsaa sætte Pris paa Satire i Lægfolks Sprog, og Scala — denne fortræffelige Mand, som ikke søgte Offentligheden gjennem Boghandlerne, men aldrig var blottet for „hurtig skrevne, ikke gjennemsete Bagateller“, som han serverede for sine Gjæster som Sorbet, naar det var varmt, og som Hjærtestyrkning, naar det var koldt — havde nogle Smaating i Form af Sonnetter, der handlede om nogle af Polizianos vel bekjendte Svagheder — han ønskede ikke, at de skulde komme videre, men de kunde maaske more hans Gjæst.

Kort sagt, da Tito sagde Farvel, fik han en indstændig Opfordring til at komme igjen. Hans Stene var interessante, især Agaten med Naturspillet i — en højst mærkelig Fremstilling af Cupido ridende paa Løven og saa „Jødestenen“ med Slangen med Løvehovedet. Sekretæren vilde kjøbe dem begge to, den sidst nævnte som et yderligere Forebyggelsesmiddel imod Podagraen, der voldte ham saadanne Smerter, at det var tydeligt nok, hvor utaalelig den vilde være, hvis han ikke var velforsynet med Ringe, der var i Besiddelse af sjældne Kræfter, og med en Amulet, som han bar under det højre Bryst. Men Tito var sikker paa, at han selv interesserede mere end hans Ædelstene. Han havde faaet Adgang til Scalas Palads paa Anbefaling af Bardo de' Bardi, som visselig var en gammel

Bekjendt af Sekretæren og en dygtig lærd til Trods for, at han overvurderede sig selv lidt — en Svaghed, der var almindelig blandt Sekretærens Venner —, men han fik Lov til at komme igjen paa Grund af sine egne fortræffelige Egenskaber.

Sammenkomsten kunde næppe være løben heldigere af for Tito, og da han gik ud af Porta a Pinti for i Ro at kunne le lidt ad Historien med *culex*, havde han en Følelse af, at det næppe kunde være Lykkens Mening atter at vende ham Ryggen nu, da den saa afgjort havde været ham gunstig.

Ottende Kapitel.

Et Ansigt i Mængden.

Det gaar let for en Nordbo at staa tidlig op ved Midsommertid, se Duggen paa den støvede Vejs græsbevoxede Sider, lægge Mærke til de friske Skud mellem de mørkere grønne paa Egene og Fyrrerne i Krattet og lade Blikket glide ud over den slagne Eng uden at komme i Tanker om, at det er St. Hansdag.

Det gaar ikke saa let for Florentineren, og det gjorde det endnu mindre for Florentineren i det femtende Aarhundrede; for ham havde den Glans, Solen i Øst kastede over Arno, den Dag en ganske særlig Betydning; Klokkerne ringede og forkyndte, at det var Florents' store Sommerfest, San Giovannis, Johannes den Døbers Dag.

San Giovanni havde været Florents' Skytshelgen i mindst otte Hundrede Aar — lige fra den Tid af, da Lombarderdronningen Theodolinda havde befalet sine Undersaatter at vise ham særlig Ærefrygt, ja, siger gamle Villani, lige siden Konstantin den stores og Pave Sylvesters Dage, da Florentinerne afsatte deres gamle Gud Mars, som de imidlertid omhyggelig vogtede

sig for at tilføje nogen Forsmædelse, for medens de indviede deres smukke Tempel til Guds og den *„beato Messere San Giovanni“*s Ære, stillede de ærbødig den gamle Mars op paa et højt Taarn ved Bredden af Arno, fordi der stod i visse gamle Skrifter, at han vår bleven kaaret til deres Skytsgud under saadanne Avspicier, at det vilde gaa svært ud over Byen, hvis han led nogen Overlast eller paa anden Maade blev behandlet med Mangel paa Ærbødighed. I det femtende Aarhundrede var denne Hensynsfuldhed over for Manddraberens Følelser imidlertid for længst forsvunden; Spydets og Skjoldets Gud rynkede ikke længere Panden ved Arno, og Republikens Værn var nu dens Snildhed og dens Pengekister, thi Spyd og Skjold var at faa til Leje for Guldstykker, og Guldstykkerne havde altid baaret San Giovannis Billede.

Florents havde oplevet meget godt siden den dunkle Tid, da Kampen stod imellem den gamle og den ny Skytspatron — ganske vist havde der været nogen Blodsudgydelse og Kamp imellem Guelfer og Ghibelliner, imellem sorte og hvide, imellem Kirkens orthodoxe Sønner og kætterske Paterini, nogle Oversvømmelser og Farsoter og nogen Hungersnød, men der var dog ogsaa vundet megen Rigdom og Hæder. Florents havde sejret over befæstede Byer, som i sin Tid havde været mægtigere end den selv, og særlig over det forhadte Pisa, hvis Marmorbygninger var alt for høje og smukke, og hvis Skibe holdtes alt for højt i Ære paa Italiens og Grækenlands Kyster. Florents' Navn havde faaet en stoltere og stoltere Klang ved alle Evropas Hoffer, ja i selve Afrika, paa Grund af, at det havde det reneste Guld i sine Mønter, de fineste Farver og Stoffer, fremragende Lærdom og poetisk Geni og endelig Evner af den nyttigste Art i Retning af Statsmandskunst og Bankvæsen. Det var et Navn, der var saa allestedsnærværende, at en Pave med Sans for det epigrammatiske havde kaldt Florentinerne „det femte Element“. Og skjønt denne Lykke maaske nok for en Del kunde tilskrives Stjærnerne og Madonna dell'

Impruneta, skyldtes den for en stor Del San Giovanni, hvis Billede fandtes paa de smukke Guldstykker.

Det var derfor i sin Orden, at St. Hansdag, den gamle Kirkefest, der allerede var ærværdig i St. Augustini Tid, var en særlig Glædesdag i Florents og indlededes med en Helligaften, der fejredes paa god gammel florentinsk Vis med megen Dans, megen Lystighed i Gaderne og maaske med ikke saa lidt Kasten med Sten og Slaaen Ruder ind, men afgjort med visse Gadeoptrin, som kun kunde præsteres af en By, der disponerede over en snild Cecca, Ingeniør og Arkitekt, lige dygtig til at lede en Belejring og et Optog. Ved Ceccas Bistand syntes selve Helgenerne med deres mandelformede Glorier og svævende paa Skyer med deres glade Selskab af vingede Keruber, ganske som vi endnu den Dag i Dag kan se dem paa Peruginos Billeder, St. Hansaften at have bragt et Stykke Himmel ned i de snævre Gader og at skride langsomt igjennem dem; og hvad der var endnu mere mærkværdigt, man kunde se Helgener af kæmpemæssig Størrelse med deres Følge af Engle ikke sidde, men bevæge sig langsomt og hemmelighedsfuldt igjennem Gaderne som en Procession af kolossale Figurer, der kom ned fra Kirkernes høje Kupler og Taarne. Skyerne var lavede af godt vævet Tøj, Helgenerne og Keruberne var ganske almindelige dødelige, der bares af stærke Stænger, og de hemmelighedsfulde Kæmper var Folk, der gik paa Stylter og havde udstoppede Skuldre og ligesom de græske Tragediespillere store Masker paa, men det var en daarlig, fantasiløs Florentiner, der kun tænkte paa det, ja, man kunde endogsaa til en vis Grad kalde ham ugudelig, for var der ikke noget af de hellige Tings Kraft i Gjengivelserne af dem? Og naar der saa bagefter kom en Flok lystige sorte Djævle vel bevæbnede med Kløer og Svøber og andre lignende Remedier, rede til at opføre improviserede Farcer, i hvilke der vankede Bastonade og blev revet Klæder itu, naa ja, saa var det jo Djævlenes Maade at holde Helligaften paa, og de kunde ogsaa godt være komne ned fra Kuplerne og Taarnene. Den toskanske Fantasi gled fra det

gudelige lige over i det burleske, saa let som Vand smutter om et Hjørne, og Helgenerne havde allerede haft deres Tur, var gaaet deres Vej og havde, som det sig hørte og burde, gjort Holdt uden for San Giovannis Porte for at gjøre ham deres Opvartning Aftenen før hans Festdag. Og om Morgenen paa den store Dag, der var bleven saaledes indledt, skulde Symbolerne paa Tributen fra alle de Byer, Distrikter og Landsbyer, der stod i Afhængighedsforhold til Florents, hvad enten de var erobrede, stod under dets Beskyttelse eller fra umindelige Tider af havde været det undergivne, frembæres ved San Giovannis Alter i den gamle ottekantede Kirke, som i sin Tid havde været Domkirke og nu var Baptisteriet, hvor enhver Florentiner havde faaet slaaet Kors over sig og var bleven salvet paa Panden; hele Byen, fra den hvidhaarede Mand til Drengen og fra Matronen til det lallende Barn, skulde i sin bedste Stads til Ære for den store Dag og se de store Skuespil; og saa, naar Solen var ved at gaa ned, og der blev køligt i Gaderne, skulde der være det prægtige Væddeløb eller Corso, idet usadlede Heste med kostbare Skabraker skulde løbe lige igjennem Byen, fra Porta al Prato i Nordvest over Mercato Vecchio til Porta Santa Croce i Sydøst, hvor de prægtigste Palii eller Fløjls og Brokades Bannere med Silkefor og Guldfrynser, som det sømmede sig for en By, der forsynede den velklædte Verden med Halvdelen af dens Klæder, var opstillede paa en Triumfvogn og ventede paa den vindende Hest eller dens Ejer.

Og saa blev der danset igjen, ja, hele Dagen, siger en gammel Krønikeskriver fra Begyndelsen af det femtende Aarhundrede, var der Bryllupper og de mest storartede Selskaber med saa megen Fløjten, Musik og Sang, med Baller og Fester og Glæde og Herlighed, at man gjærne kunde have troet, at man var i Paradis.

I Aaret 1492 laa denne Fejltagelse imidlertid maaske ikke saa nær for Haanden. Lorenzo den prægtige og snu var død, og en overmodig og ubetænksom Piero var kommen i hans

Sted, et daarligt Bytte for Florents, undtagen for saa vidt som den kloge Hest foretrækker den daarlige Rytter, fordi han er lettere at kaste af. Sorgen over Lorenzos Død var i Virkeligheden allerede begyndt at gjøre sig mindre stærkt gjældende ved Siden ad Ønsket om en Regering paa et bredere Grundlag, der kunde gjøre Ende paa Bestikkelsen og skaffe det fri Spillerum for de enkeltes Skinsyge og Ærgjerrighed, hvori den ideale Frihed bestod i den gode gamle kivagtige og stridbare Tid, da Florents rejste sine store Bygninger, uddannede sine egne Soldater, jog dem, der vilde opkaste sig til Tyranner, bort med Sværdet og satte en Ære i at holde sit Ord, selv om det voldte Tab. Lorenzo var død, Pave Innocent var ved at dø, og en indviklet Arvefølge i Neapel og et intrigant og ærgjerrigt Mailand kunde, inden man saa' sig for, fremkalde Uroligheder i Italien. Det tegnede til vanskelige Tider. Saa meget mere Grund var der imidlertid til, at Republiken holdt sine kirkelige Fester.

Og Midsommermorgenen i Aaret 1492 var ikke mindre straalende end sædvanlig. Tidlig om Morgenen var alle de symbolske Tributer, der skulde bæres i stort Optog, samlede paa Udgangspunktet for Processionen, paa Piazza della Signoria — den berømte Plads, hvor det store med Taarne forsynede Folkepalads, Palazzo Vecchio laa og ligger endnu tillige med den store af Ocagna byggede Loggia —, Skuepladsen for alle de store offentlige Ceremonier. Himlen hvælvede sig som det skjønneste blaa Telt, under hvilket Klokkerne klang saa stærkt, at enhver ond Aand forlængst maatte have taget Flugten. Vinduer og flade Tage mylrede af Ansigter; skumle Stenhuse straalede af Tæpper. Paladsets kjækt knejsende Taarn, Bargellos endnu ældre Taarn og Spiret paa den nærliggende Badia syntes at holde Vagt foroven, og forneden paa Piazzaens brede mangekantede Fliser var der en prægtig Samling af Bannere og Heste med kostbare Skabraker og kæmpemæssige *ceri* eller Voxlys, som meget passende kaldtes Taarne — sælsomt forstørrede Ætlinger af de Fakler, ved hvis svage Lys Kirken holdt Gudstjeneste i Katakomberne. Alle Processioner ved Midsommerstid maatte

foregaa tidlig om Morgenen i Florents, hvor den Skygge, de snævre Gader frembød, hvert Øjeblik afløstes af Solheden paa de store Pladser, og Solen vilde være højt oppe paa Himlen, inden det lange Optog havde endt sin Vandring paa Piazza di San Giovanni.

Men her, hvor Processionen skulde gjøre Holdt, havde den prægtige By og dens snedige Cecca sørget for et andet Telt end Himlen, thi hele Piazza del Duomo fra det ottekantede Baptisterium i Midten til Domkirkens Façade og Husenès Mure paa den anden Side af Firkanten var i en Højde af fyrretyve Fod eller mere bedækket med et blaat Drapperi, prydet med smukt baldyrede gule Liljer og de bekjendte Vaabenskjolde, medens Neg af brogede Bannere hang ned fra dette Tag, der spændte sig som et regnbuefarvet Telt over de ventende Tilskuere, der stod og bøjede sig ud ad Vinduerne eller dannede en smal Bræmme paa Fliserne og længtes efter, at Processionen skulde komme.

Tito Melema var blandt disse Tilskuere. Straalende midt imellem alt det straalende sad han ved Vinduet i Værelset oven over Nellos Stue med sin højre Albue hvilende paa det røde Drapperi, der hang ned fra Vindueskarmen, og Hovedet lænet tilbage og støttet paa hans højre Haand, der trykkede Lokkerne imod hans Øre. Hans Ansigt var præget af den venlige Livlighed, der er lige langt fra Pirrelighed og fra Tunghed eller Forstemthed, og som gjør et Menneske lige vel set blandt Mænd og Kvinder — gjør ham til en Omgangsfælle, der aldrig bliver ubehagelig eller frastødende paa Grund af utilfredsstillet Forfængelighed eller overstadig Lystighed, og hvis Pande aldrig rynkes af Harme eller Forbitrelse. Den eneste Forandring, der var foregaaet med ham i de to Maaneder eller mere, der var forløbne, siden han først viste sig i sine af Vind og Vejr medtagne Klæder, var det straalende Udtryk, der var kommet over ham som Følge af den Medgang, han havde, og som ligner det lige netop kjendelige Velvære, der er over en Blomst, efter at den har inddrukket Morgenens Solstraaler. Lige bag ved ham

i det snævre Mellemrum imellem hans Stol og Vindueskarmen stod Nellos spinkle Skikkelse i Søndagspuds, og paa venstre Side af ham den yngre Cennini — Pietro, den lærde Korrekturlæser, ikke Domenico, den mere praktiske. Tito saa' afvexlende ned paa Scenen neden for og op paa den brogede Gruppe af stirrende og talende Mennesker, af hvilke nogle havde begivet sig der hen efter at have set Processionen begynde paa Piazza della Signoria. Piero di Cosimo fik dem til at le ved sine Grimaser og Forbandelser over Klokkeringningen — det hjalp ikke, at han stoppede sine Øren til, for jo mere han stoppede dem, des stærkere følte han Svingningerne i sin Hjærneskal, og han erklærede, at han vilde begrave sig paa det ensomste Sted i Valdarno paa Festdagene, naar han ikke som Maler var fordømt til at ligge paa Lur efter de Farvehemmeligheder, man undertiden kunde faa Færten af, naar man saa' Bannerne vaje og Folk stimle sammen.

Tito havde lige vendt sit leende Ansigt bort fra den sære Maler for at se ned paa det lille Drama, der foregik i den brogede Bræmme af Tilskuere nede paa Piazzaen, da han ved Marmortrinene foran paa Domkirken, næsten lige over for Nellos Stue, fik Øje paa en Mand, der vendte Ansigtet op imod ham og saa' paa ham med et Blik, som syntes at sige adskilligt mere end det, man i Forbigaaende plejer at se paa en fremmed med. Mandens kronragede Hoved stak op over en Dominikanermunks sorte Kappe og hvide Tunika — et meget almindeligt Syn i Florents, men der var noget ejendommeligt i Blikket. Der var en svag Antydning af et eller andet i det, ganske vist ikke af nogen ubehagelig Art, men hvad for behagelige Forbindelser havde Tito med Munke? Aldeles ingen. Blikket og Antydningen varede næppe længere end et Lynglimt.

„Nello", sagde Tito hurtig, men han tilføjede strax i en skuffet Tone: „Aa, han har vendt sig om. Det var den høje, magre Munk, der gaar op ad Trappen. Jeg vilde spurgt Jer, om I ikke vidste noget om ham."

„En af *Frati Predicatori*", sagde Nello ligegyldig. „I kan

da ikke vente, at jeg skal vide Besked om de Kragers private Forhold.“

„Jeg synes, jeg kan huske det Ansigt“, sagde Tito. „Det er ikke noget almindeligt Ansigt.“

„Hvad for noget? I troede maaske, det var vor Fra Girolamo? Han er for høj, til at det kan være ham, og han viser sig aldrig saadan tilfældig.“

„Den glammende ‚Herrens Hund'*) er desuden heller ikke i Florents for Tiden“, sagde Francesco Cei, den populære Digter. „Han har fulgt Piero de' Medicis Vink om at give sig paa Rejse med sine profetiske Skjændeprædikener en lille Tid.“

„Munken hverken skjænder paa nogen eller profeterer mod nogen“, sagde en midaldrende Mand, der sad i det andet Hjørne af Vinduet. „Han profeterer kun imod Lasten. Anser I det for et Angreb paa Eders Digte, Francesco, er det ikke Munkens Skyld.“

„Nu er han gaaet ind i Domkirken“, sagde Tito, som ivrig havde holdt Øje med Skikkelsen. „Nej, den Fejltagelse svævede jeg ikke i, Nello. Jer Fra Girolamo har en stor Næse og en bred Underlæbe. Jeg har set ham en Gang — han er ikke smuk; men denne Mand . . .“

„Hold op med Eders Beskrivelser“, sagde Cennini. „Se der! der kommer Rytterne og Bannerne. Den Standard der“, vedblev han, idet han fortrolig lagde Haanden paa Titos Skulder, „den, der bæres af ham paa Hesten med det hvide Skabrak — det med den røde Ørn, der holder en grøn Drage i sine Kløer, og med en rød Lilje oven over Ørnen, er Guelferpartiets Banner, og Rytterne omkring den er Guelfernes ypperste Mænd. Det er et af vore stolteste Bannere, hvor meget vi saa end brummer; det betyder Sejr for Guelferne, hvilket vil sige Sejr for Florents' Vilje, hvilket atter vil sige Sejr for *popolani*.“

„Ja, bliv saa ved, Cennini“, sagde den midaldrende Mand; „— hvilket vil sige Sejr for de fede *popolani* over de magre,

---

*) Et Ordspil med Ordet Dominikanere (Dominicanes — Herrens Hunde).

hvilket igjen vil sige Sejr for de fedeste *popolani* over de mindre fede."

„Guds Død, I begynder jo at tale i Tankesprog", sagde Bogtrykkeren. „Fra Girolamos Prædikener spolerer Jer og faar Jer til at tage Livet i den fejle Hank. Tro mig, Eders Kranslister vil tabe Halvdelen af deres Skjønhed, hvis I ikke kan lade være at være bitter. Det er den tyske Manér, som I plejede at prædike imod, da I kom fra Rom. Ved det næste Palads, I bygger, ser vi Jer nok prøve paa at gjengive Munkens Lærdomme i Sten."

„Det er et smukt Rytteroptog", sagde Tito, som nu havde lært, hvordan man skulde smigre Florentinerne. „Men er der ikke fremmede med i det? Jeg ser fremmede Dragter."

„Ja vist", sagde Cennini; „I ser der Talerne fra Frankrig, Mailand og Venedig og bag ved dem engelske og tyske Adelsmænd; det er nemlig Skik, at alle fremmede Gjæster af Stand skal bringe San Giovanni deres Hyldest i det Banners Følge. Jeg for mit Vedkommende finder, at vore florentinske Ryttere sidder lige saa godt paa deres Heste som nogen af disse Nordboer, hvis Forstand sidder i deres Hæle og Sadler, og hvad den Venetianer der angaar, saa tror jeg, at han vilde føle sig hyggeligere til Mode paa Ryggen af en Delfin. Vi burde forstaa os paa Ridekunsten, for vi tager Luven fra hele Italien i Giostraens Idrætter og i at give Penge ud dertil. Men I faar et smukkere Syn at se, naar vore bedste Mænd kommer, Melema; min Broder er med iblandt Zeccaens Embedsmænd."

„Bannerne er det, der tager sig bedst ud", sagde Piero de' Cosimo, idet han glemte Støjen i sin Glæde over den bølgende Flod af Farver, da Tributfanerne svang ind paa Piazzaen. „Florentinerne er saa som saa; de tager sig kun bedrøvelig ud i denne Afstand med deres Klat gusten Kjødfarve over de sorte Klæder, men de Bannere der med deres Fløjl og Atlask og Hermelin og Brokade og deres uendelige Spil af fint Lys og Skygge! — *Va*, Menneskenes Ord og Handlinger er tomme

Løjer, det eneste Liv, der er Lidenskab i, er Formernes og Farvernes."

„Ja, Piero, kunde Satanasso male, solgte du din Sjæl for at lære hans Hemmeligheder", sagde Nello. „Men det er der ikke megen Rimelighed for i Betragtning af, at selv de velsignede Engle er saa fattige paa Clairobscur, at dømme efter deres *capo d'opera*, Madonna Nunziata."

„Der kommer Pisas og Arezzos Bannere", sagde Cennini. „Ja, Messer Pisano, det nytter Jer ikke noget, at I ser tvær ud, I kan lige saa godt bære Jert Banner til vor San Giovanno med et venligt Ansigt. „Pisanerne falske, Florentinerne blinde" — den sidste Halvdel af det Mundheld holder ikke længere Stik. Der kommer vore skatskyldige Byers og Signoriers Faner, Melema; de bliver alle sammen hængt op i San Giovanni til i Dag om et Aar, saa bliver de afløst af ny."

„Det er et smukt Syn", sagde Tito, „og San Giovanni vil sikkert være lige saa tilfreds med dette Produkt af italienske Væverstole som Minerva med sin Peplos, saa meget mere, som han nøjes med saa lidt Drapperi. Men mine Øjne har ikke nær saa megen Fornøjelse af de rokkende Taarne, som snart faar mig til at falde ud af Vinduet, greben af sympathetisk Svimmelhed."

De „Taarne", Tito talte om, udgjorde en Del af Processionen, som Florentinerne fandt saare prægtig. De havde maaske deres Oprindelse fra en forvirret Sammenblanding af den taarnformige Triumfvogn, som Romerne laante af Etruskerne, og et Slags Symbol paa det almægtige Voxlys og kaldtes ligesom dette *ceri*. Men da det jo hører sig til, at ethvert Symbol ingen Ting er til, naar det skal tages ligefrem og bogstavelig, var disse kæmpemæssige *ceri*, af hvilke nogle var saa store, at man ligefrem var nødt til at kjøre dem paa Hjul, ikke massive, men hule og ikke udelukkende lavede af Vox, men ogsaa af Træ og Pap, forgyldte, udskaarne og bemalede, som virkelige indviede Voxlys tit er, med Kredse af Figurer — Krigere til Hest, Fodfolk med Lanse og Skjold, dansende Piger, Dyr, Træer og

Frugter samt, siger den gamle Krønikeskriver, „alt, hvad der kunde fryde Øje og Hjærte“. Den Omstændighed, at de var hule, medførte den yderligere Fordel, at der kunde staa Folk inden i disse symbolske Voxlys og stadig svinge dem frem og tilbage, saa at det frembragte en optisk Virkning, som, i Betragtning af, at der var mange af disse Taarne, maa have været beregnet paa at fremkalde Svimmelhed efter en virkelig storartet Maalestok.

„*Pestilenza!*“ sagde Piero de' Cosimo, idet han gik bort fra Vinduet, „disse svingende Kredse, den ene oven over den anden, er værre end alle Klokkernes Kimen. Sig til, naar det sidste Voxlys er kommet forbi.“

„Nej, I vil sikkert have at vide, naar Contadinierne kommer med deres Fakler“, sagde Nello. „I vil vist ikke undvære Synet af Folkene fra Mugello og Casentino, som Jer Yndling Lionardo kunde gjøre hundrede groteske Skitser af.“

„Nej“, sagde Piero bestemt, „jeg vil ingen Ting se, før end Zeccaens Vogn kommer. Jeg har set Bønder nok holde Voxlys skjævt baade med og uden Stænger, til at jeg kan nøjes med det i alle mine Levedage.“

„Nu kommer den, Piero — Zeccaens Vogn!“ raabte Nello, efter at Taarne og Voxlys i aftagende Størrelse en Stund havde passeret langsomt forbi.

„*Fediddio!*“ raabte Francesco Cei, „det er en vel garvet San Giovanni, en grov Tigger fra Romagna, tør jeg indestaa for. Vort Signori viser Gjæstfrihed mod alt det jødiske og kristne Udskud, som enhver anden By lukker sine Porte for, og lader det mæske sig paa vor Bekostning som St. Antonius' Svin.“

Til Forklaring af dette Ceis Udraab maa vi oplyse om, at Zeccaens eller Møntens Vogn oprindelig var et umaadelig stort Trætaarn eller *cero*, der var udstyret som de andre *ceri,* stod paa en prægtig Vogn og blev trukket af to musegraa Oxer, hvis blide Hoveder stak ud af prægtige Skabraker prydede med Zeccaens Vaaben. Men i den sidste Halvdel af Aarhundredet var man begyndt at blive noget skamfuld over Taarnene med

deres Kredse eller Spiraler med Figurer i, som havde frydet Øjne og Hjærter i den første Halvdel af det, og den forbedrede Smag havde da med Ceccas Bistand til Ære for den prægtige Zecca opfundet en Triumfvogn, der lignede en pyramideformig Katafalk. Omkring Pyramidens Fod var der levende Billeder af Helgener og Engle, og paa Toppen, i en Højde af tredive Fod, bunden til en Jærnstang og holdende sig ved et Jærnkors, der ligeledes var gjort fast, stod der en Person, som skulde forestille Johannes den Døber, med nøgne Arme og Ben, med et Tigerskind om sig og en gylden Glorie om Hovedet, saaledes som Forløberen plejede at vise sig i Klostrene og Kirkerne, da han endnu ikke havde aabenbaret sig for Malerne som den brune, svære Fyr, der var Medlem af den hellige Familie. Hvor kunde nemlig Skytshelgenens Billede mere passende anbringes end paa den Vogn, der var Zeccaens Symbol? Var ikke den kongelige Ret til at slaa Mønt det sikreste Tegn paa, at en By havde vundet Uafhængighed? og i Kraft af San Giovannis Velsignelse havde denne hans „skjønne Hjord“ været den første af de italienske Byer, der havde kunnet fremvise dette Tegn. Den Bestilling at forestille Skytshelgenen ved hans aarlige Fest hørte nu imidlertid ikke til Statens højt lønnede Embeder. Den, der paatog sig det, fik ti Lire, en Kage paa fjorten Pund, to Flasker Vin og et smukt Forraad af lettere Spisevarer; Pengene blev udredede af den gavmilde Zecca, og Betalingen *in natura* blev i Henhold til et særligt „Privilegium“ i en Kurv, der hang paa en Stang, rakt ud af Vinduet i et privat Hus, hvorpaa Repræsentanten for den strænge Helgen strax styrkede sig med en ordentlig Portion af de søde Sager og Vinen, og saa kastede Resterne ud iblandt Mængden, medens han sikrede sig den vældige Kage ved at holde den under sin højre Arm paa Resten af Vejen.

„Der gaar Herrerne af Zeccaen, og der er min Broder — ser I ham, Melema?“ raabte Cennini, idet det gav et behageligt Sæt i ham af Stolthed over at kunne vise en fremmed, hvad der var alt for vel bekjendt, til at Byens Borgere kunde finde

noget mærkeligt derved. „Bag efter dem kommer Medlemmerne af Calimaralavet, dem, der handler med fremmede Tøjer, som vi Florentinere har givet den sidste Politur — Folk i moden Alder, ser I; de var optagne i Lavet, før I var født. Og saa kommer Vexellerernes berømte Lav.“

„Mange af dem var ogsaa optagne i Aagerkarlenes ædle Lav, før I blev født“, sagde Francesco Cei, „som I kan skjønne af en vis febrilsk Glans i Øjnene og en skarp Krumning af Næsen, som røber deres Nedstamning fra de gamle Harpyer, som I saa' portrætterede i dem, der bar Zeccaens Vaaben. Naar man ryster gamle Fordomme af sig, maa man sige, at saadant et Optog af en fire Hundrede temmelig grimme Mennesker, der paa Diogenes' Vis gaar med Lys i Hænderne ved højlys Dag, som om de søgte efter en Skilling, de havde tabt, vilde være et lystigt Skuespil ved Narrenes Fest.“

„Spot ikke vor Bys Skikke“, sagde Pietro Cennini meget krænket. „Der er kloge Hoveder, som bilder sig ind, at de ser rigtigere paa Tingene, fordi de staar paa Hovedet og ser dem som Luftspringere og Gjøglere, i Steden for at staa paa Benene som fornuftige Mennesker. Det gjør uden Tvivl ingen synderlig Forskjel for Maestro Vaianos Abekatte, om de vender Hovedet eller Halen i Vejret, naar de ser vor Donatellos Statue af Judith.“

„Jeg haaber, at Jer Højtidelighed indrømmer en skjæmtsom Fantasi lidt Spillerum“, sagde Cei, idet han trak paa Skuldrene; „hvad skulde der ellers blive af de gamle, som I lærde jo er forpligtede til at ære som Forbilleder, Messer Pietro? Livet har aldrig været andet end en stadig Vippen imellem Alvor og Skjæmt.“

„Saa vent med Jer Skjæmt, til Jer Ende af Vippebrædtet gaar i Vejret“, sagde Cennini stadig vred, „og det er ikke, naar vor Republiks Samfundsaand giver sig Udtryk i gamle Symboler, uden hvilke Menigmand — *popolo minuto* — ikke vilde have Bevidsthed om andet end deres usle Fornødenheder i Retning af Føde og Klæder og aldrig hæve sig til Følelse af

Fællesskab i Henseende til Religion og Love. Der har aldrig været noget stort Folk uden Processioner, og den, der mener, at han er for klog til at føle andet end Foragt over for dem, ligner Pølen, der følte sig stolt af, at den blev staaende, medens Floden løb videre.“

Ingen sagde noget efter dette Udbrud af Cenninis Harme før han selv igjen tog Ordet:

„Hør, det er Signoriets Trompeter — nu kommer sidste Scene, Melema. Det er vor Gonfaloniere der i Midten, han i den stjærnebesaaede Kappe, hvis Sværd bliver baaret foran ham. For tyve Aar siden plejede vi at se vor Podestà, der var vor Dommer i civile Sager, gaa paa højre Haand af ham, men de snilde Medicæer har gjort sig til Overdoktorer for vor Republik. Det er Prioriernes Proposto der paa venstre Haand, saa kommer de syv andre Priorier og saa alle vor Republiks andre Embeds- og Bestillingsmænd. Kan I se Jer Velynder, Sekretæren?“

„Der er ogsaa Messer Bernardo del Nero“, sagde Tito. „Det er et smukt og ærværdigt Ansigt, han har, skjønt det altid har været temmelig barskt, naar han har set paa mig.“

„Ja“, sagde Nello, „han er Dragen, som vogter Resterne af gamle Bardos Guld, som nok saa vidt jeg kan skjønne, væsentlig indskrænker sig til det Jomfruguld, der bølger om den fagre Romolas Hoved og Skuldre, hvad min Apollino?“ tilføjede han, idet han klappede Tito paa Hovedet.

Tito kunde ikke lade være at rødme, men han var behændig og slagfærdig nok i sin Tale til at forebygge, at hans Rødmen blev opfattet som Tegn paa Forlegenhed. Han svarede strax:

„Ja, det er en sand Pactolus — en Flod med gyldne Bølger. Var jeg Alkymist . . .“

Han blev sparet for at sige mere, thi der brød pludselig et Fortissimo af Trommer, Trompeter og Piber løs nede paa Piazzaen, en vældig Storm af Lyd — en Drønen og Blæsen og Piben, som det sig hørte og burde for en By, der var berømt

for sine musikalske Instrumenter — de, der stod nærmest, blev næsten døve.

Imedens dette stod paa, saa' Nello, at Tito hilste med Haanden til en i Mængden nedenfor, men da han ikke saa' hans Bliks Retning, kunde han ikke opdage, hvem denne Hilsen gjaldt — et sødt, rundt, blaaøjet Hoved med en hvid Hætte paa —, idet den paagjældende strax forsvandt i den smalle Bræmme af Hoveder, hvor runde Contadina-Kinder hvert Øjeblik skjultes af gamle Bønders grove Ansigter eller krumme Rygge, og hvor Profilerne drejede sig lige saa brat fra Nord til Syd som Vejrhaner ved Vindskifte.

Men da man var paa det rene med, at Skuespillet var til Ende — da de tolv Fanger, der var bleven frigivne til Ære for Dagen, og Væddeløbshestene med deres Ejeres Vaaben broderede paa Dæknerne var komne op til Signoriet og var bleven tilbørlig indviede til San Giovanni, og alle gik bort fra Vinduet, lagde Nello, hvis florentinske Nysgjerrighed var af den livlige Art, der ligesom Hunden ikke anser noget for saa ubetydeligt, at det ikke er værdt at undersøge, sin Haand paa Titos Skulder og sagde:

„Hvad var det for en Bekjendt, I gjorde Tegn til, *giovane mio?*“

„Det var en lille Contadina, som rimeligvis har troet, at jeg var en Bekjendt af hende, for hun beærede mig med en Hilsen.“

„Eller hun ønskede maaske at indlede et Bekjendtskab“, sagde Nello. „Men I skal til Via de' Bardi og Musernes Fest; I kan ikke indlade Jer paa Narrestreger, ellers kunde vi have gaaet paa Æventyr sammen i Mængden og gjort en Smule fornøjelige Løjer til Ære for San Giovanni. Men Jer Lykke er kommen for tidlig over Jer — jeg mener ikke Professorkaaben — den er vid nok, til at man kan skjule et Par stjaalne Kyllinger under den, men — Messer Endymion holdt sig i Skindet, efter at han havde gjort sin Lykke, og hvad siger ikke vor Luigi Pulci:

Da quel giorno in quà ch'amor m'accese
per lei son fatto e gentile e cortese."

„Hør, Nello, *amico mio*, du har en utaalelig Tilbøjelighed til at gjøre Livet flovt med din Snak", sagde Tito, idet han trak paa Skuldrene med en Mine af taalmodig Resignation, hvilket var det højeste han kunde drive det til i Retning af at se vred ud; „for ikke at tale om, at saadant noget ørkesløst Snak vilde blive optaget som en stor Fornærmelse af den Gudinde, hvis ydmyge Tilbeder du altid erklærer dig for at være."

„Jeg skal være stum", sagde Nello, idet han lagde Fingeren paa Munden og ogsaa trak paa Skuldrene; „det er for Resten kun under fire Øjne, jeg snakker Taabeligheder om hende."

„Undskyld, men I var for lidt siden paa Nippet til det i andres Paahør. Ønsker I at ødelægge mig i Bardos og hans Datters Omdømme. saa . . ."

„Det er nok, det er nok", sagde Nello. „Jeg er en tosset gammel Barber. Det kommer alt sammen af, at jeg dyede mig for at lave daarlige Vers i min Ungdom — da min Daarskab ikke slap ud den Vej, da jeg var atten Aar, staar den nu ud af Munden paa mig, nu da jeg har naaet den utilbørlige Alder af halvtreds. Men Nello er nu alligevel ikke saa tosset; han kan godt se en Bøffel i Sneen. *Addio giovane mio!*"

Niende Kapitel.

En Mands Løsepenge.

Tito var snart nede imellem Mængden, og til Trods for det ligegyldige Svar, han havde givet Nello paa hans Spørgsmaal om hans Bekjendt, var det ikke frit for, at han, da han gik rundt om Piazzaen til Corso degli Adimari, saa smaat ønskede,

at han maatte møde det Par blaa Øjne, der havde set op paa ham under det firkantede Lin, der var Contadinaens Hovedtøj ved festlige Lejligheder. Han var fuldkommen paa det rene med, at Ansigtet var Tessas, men han havde ikke villet sige det. Hvad kom det Nello ved? Tito havde en medfødt Kjærlighed til Tavshed — man kunde gjærne kalde den et Talent, — der virkede ligesom andre instinktmæssige Tilskyndelser, uden bevidst Grund, og som alle Folk, der har let ved at skjule, hvad de vil skjule, kunde det af og til falde ham ind at skjule Ting, der var lige saa langt fra at være Hemmeligheder som den Kjendsgjerning, at han havde set en Flok Krager.

Men det flygtige Ønske, om at han maatte møde Tessa, blev næsten strax fortrængt af den atter vaagnende Erindring om Munken, hvis Ansigt han syntes stod i Forbindelse med et eller andet, han ikke kunde komme paa. Hvorfor skulde en sygelig Fanatiker, udtæret af Faste, se særlig paa ham, og hvor havde han set det Ansigt før? Det var taabeligt — den Slags ubestemte Minder hænger fast i Sjælen som Spindelvæv og irriterer — det bedste, man kan gjøre, er at slaa til dem og

em bort, og Tito havde fornøjeligere Ting at sysselsætte sine Tanker med. Da han drejede af fra Corso degli Adimari ind i en Sidegade, var han blot kjed af, at Solen stod saa højt, og at Processionen havde holdt ham længere borte, end han havde haft i Sinde, fra Via de' Bardi, hvor han vidste, at hans Besøg ventedes med Længsel. Han saa' i Aanden det hele Optrin, naar han kom — Glæden, der lyste ud af den blinde Mands Ansigt ligesom Lyset i en halv gjennemsigtig Lampe, den flygtige Rødmen paa Romolas Ansigt og Hals, der ikke røvede hende noget af hendes Værdighed, men blot gav den en udsøgt Ynde ved at give den et Præg af kvindelig Følelse, som yderligere forhøjedes ved den mærkværdige, næsten drengeagtige Frejdighed i hendes Blik og Smil. De var de bedste Kammerater af Verden i de Timer, de tilbragte sammen ved den blinde Mands Stol. Hun appellerede stadig til Tito, og han

underviste hende, men han følte sig alligevel saa mærkværdig ydmyg over for Romolas majestætiske Ligefremhed — han følte for første Gang uden at gjøre sig det klart den Elskovens Ærefrygt over for en ædel Kvinde, som maaske er noget lignende som den Tilbedelse, hvormed Menneskene i Oldtiden omfattede en stor Naturgudinde, der ikke var alvidende, men hvis Liv og Magt var noget dybere og oprindeligere end Kundskab. De havde aldrig været alene sammen, og han kunde ikke tænke sig nogen Sandsynlighed for Elskovsscener imellem dem, han kunde blot fantasere om og vildt attraa, hvad han vidste var umuligt, at Romola en Gang vilde sige ham, at hun elskede ham. En Dag i Grækenland, da han stod i Solskinnet og lænede sig ud over en Mur, listede en lille sortøjet Bondepige, der havde hvilet sig ved Muren med sin Vandkrukke, sig nærmere og nærmere og bad ham til sidst undselig om at kysse hende, idet hun meget uskyldig bød sin Olivenkind frem. Tito var vant til, at Kjærlighed kom saaledes til ham, uden at han søgte den. Men Romolas Kjærlighed vilde aldrig komme paa den Maade — vilde den overhovedet nogen Sinde komme? — og dog var den Æblet i Toppen af Træet, som han havde sat sin Hu til. Han var i sin friske Ungdom — ikke lidenskabelig, men modtagelig for Indtryk; det var lige saa uundgaaeligt, at han maatte komme til at elske Romola, som at de hvide Iriser maatte spejle sig i den klare, solbelyste Flod, men der var ingen Lapseri ved ham, og han havde en inderlig Følelse af, at Romola stod højt over ham. Mange Mænd have følt det samme over for et enfoldigt Barn med store Øjne.

Tito havde ikke des mindre hurtig mærket, at han havde saa meget Held med sig, at det vilde have gjort nogle Mænd dristige eller vilde have berettiget ham til at tro, at det ikke vilde være synderlig anmassende, om han følte en behagelig Overbevisning om, at han en Gang vilde kunne blive Romolas Husbond — ja, at hendes Fader selv ikke var fri for at lægge an paa at berede ham en saadan Fremtid. Hans første lovende

Sammenkomst med Bartolommeo Scala var bleven Indledningen til en stadig Stigen i Sekretærens Gunst og havde ført til Resultater, som vilde have været tilstrækkelige til at faa Tito til at bestemme sig til at slaa sig ned i Florents, selv om der ikke havde været én Magnet til. Poliziano var Professor baade i Græsk og Latin i Florents, hvor der vedblivende var Lærestole, skjønt Universitetet var blevet flyttet til Pisa, men i lang Tid havde Demetrio Calcondila, en af de mest fremragende og agtværdige af de indvandrede Grækere, ogsaa beklædt en Lærestol i Græsk samtidig med den alt for overmægtige Italiener. Calcondila var nu taget til Mailand, og Poliziano havde som Følge heraf ikke den Modvægt eller Medbejler, som de gode Venner, der gjærne saa', at han lærte en Smule Sømmelighed eller Ydmyghed, ønskede ham. Scala var langt fra den eneste Ven, han havde af den Slags; der var adskillige, som, selv om de ikke var saa ivrige Beundrere af Middelmaadigheden, at det var dem en Glæde at kunne kvæge sig ved hans Vers, naar det var varmt i Vejret, var fuldkommen rede til at arbejde Haand i Haand med ham for at gjøre Poliziano denne moralske Tjeneste. Man blev omsider enig om, at Tito skulde have en Lærestol i Græsk. Lorenzo, der havde givet Calcondila en saadan, og som samtidig var Polizianos ivrige Velynder, havde jo ved sit Præcedens vist, at denne Foranstaltning slet ikke udsprang af Avind, men kun af Iver for ægte Lærdom og for de unge Florentineres Dannelse.

Tito havde saaledes den skjønneste Medbør, og foruden at han stadig holdt kompetente Dommere overbeviste om, at hans Dygtighed svarede til hans Held, bar han dette Held saa rolig og fordringsløst, at endnu ingen havde taget Anstød deraf. Der var slet ikke noget urimeligt i, at han fik Adgang til det bedste Selskab i Florents, thi hvor skulde 'en ung lærd ikke være velkommen, naar han kunde spille paa Lut og tralle en lystig Sang? Hans straalende Ansigt, hans rolige Smil, hans klare Stemme syntes at give Livet et Helligdagspræg, ligesom et muntert Musikstykke og vajende Faner faar den arbejds-

trætte og nedslagne til at skamme sig ved at vise sig. Han var en Professor, der lod til at kunne gjøre de græske Klassikere tiltalende for Sønnerne af fornemme Huse.

Og Titos Held indskrænkede sig ikke hertil, thi han havde faaet solgt alle sine Ædelstene med Undtagelse af den Ring, han ikke vilde skille sig ved, og han sad inde med fulde fem Hundrede Guldstykker.

Det Øjeblik, da han saa' sig i Besiddelse af denne Sum affødte imidlertid den første alvorlige Kamp, hans lette, godmodige Natur havde haft at bestaa. En paatrængende Tanke, som han hidtil ikke havde villet se mere end Skyggen af, naar den listede sig i Hælene paa ham, kastede sig omsider over ham og slog Klo i ham; han blev nødt til at betænke sig og tage sin Beslutning, om han vilde overgive sig og adlyde, eller han vilde afvise den, hvilket maatte medføre uigjenkaldelige Følger. Det var i Værelset oven over Nellos Barberstue, det Værelse, Tito nu havde lejet og slaaet sig til Ro i, at Cennini den ældre overleverede ham den sidste Del af den Sum, som Bernardo Rucellai, der havde kjøbt de to kostbareste af hans Ædelstene, havde at betale.

„*Ecco, giovane mio*", sagde den brave Bogtrykker og Guldsmed, „I er nu Ejer af en kjøn lille Formue, og vil I lyde mit Raad, lader I mig anbringe Eders Penge paa et sikkert Sted, hvor de kan trives og formere sig i Steden for at blive borte imellem Fingrene paa Jer til Gilder og andre Daarskaber, der gaa i Svang iblandt de unge Mennesker her i Florents. Det har ogsaa i alt for høj Grad været Skik blandt de lærde at smide Pengene bort, til der ikke var andet for end at gribe til Tiggerstaven, især naar de, som vor Pietro Crinito, mener, at deres Lærdom nødvendigvis maa parfumeres og baldyres. Jeg har bragt Jer Pengene, og det staar nu til Jer, om I vil anvende dem forstandig eller uforstandig; nu faar vi se, til hvilken Side Vægten hælder. Vi Florentinere regner ikke nogen Mand for Medlem af et Lav, før han har aflagt Prøver paa sin Dygtighed og har faaet sit Sendebrev, og ingen er optagen i Livets

Lav, før han er bleven tilbørlig fristet. Bestemmer I Jer til at sætte Eders Penge paa Rente, kan I lade mig det vide i Morgen. En lærd Mand kan falde paa at gifte sig, og saa skulde han gjærne have noget i Behold til Morgengave. *Addio.*"

Da Cennini lukkede Døren efter sig. døde Smilet paa Titos Ansigt hen, han vendte sig om og saa' hen paa Bordet, hvor Guldstykkerne laa. For øvrigt rørte han sig ikke, han blev staaende med Tommelfingrene stukne ned i sit Bælte og seende ned for sig med det Udtryk af at være groet fast, der plejer at følge med, naar Sjælen er helt optagen af en Forestilling.

En Mands Løsepenge! — hvem var det, der havde sagt, at fem Hundrede Guldstykker var mer end en Mands Løsepenge? Sæt nu, at en Mand, der var noget til Aars — en Mand, der ikke var blottet for ophøjede Tanker, og som havde det varmeste Hjærte — en Mand, der for mange Aar siden havde frelst en lille Dreng fra et Liv fuldt af Tiggeri, Smuds og grusom Uret, havde opdraget ham ømt og kjærlig og været som en Fader for ham — sæt nu, at saadan en Mand i denne Middagssol, i et solhedt Land langt borte arbejdede som Slave, maatte hugge Brænde og bære Vand og maaske blev slaaet og puffet, fordi han ikke var øvet og dygtig i den Slags Arbejde — og sæt, han sagde til sig selv: „Tito finder mig nok — han behøver jo blot at tage til Venedig med vore Haandskrifter og skaarne Stene — han skaffer Penge, og han hviler ikke, før han finder mig — sæt nu, at det var Tilfældet, kunde saa han, Tito, se paa, at Pengene, han havde faaet for de skaarne Stene, laa paa Bordet, og sige: „Jeg bliver i Florents, hvor jeg ombølges af en blid Bør, der forjætter mig Kjærlighed og Lykke — jeg vil ikke sætte min Fremtid paa Spil for hans Skyld? Nej, visselig ikke, i Fald det var sikkert. Men intet kunde være mere usikkert. Galejen var bleven tagen af et tyrkisk Skib paa Vejen til Delos, det vidste man fra Folkene paa den anden Galej, der var fulgt med den, og som var sluppen bort. Men der var blevet kæmpet og rimeligvis ogsaa udgydt Blod; man havde set en Mand falde over Bord — hvem var bleven i

Live, og hvilken af alle de Muligheder, der kunde tænkes, var falden i deres Lod? Havde ikke han, Tito, lidt Skibbrud og været lige ved at drukne? Rygtet om, at der var en Sørøverkoloni paa Delos, var ikke til at stole paa eller var maaske helt uden Betydning i dette Tilfælde. Hvad vilde rimeligvis blive Følgen, hvis han brød op fra Florents og tog til Venedig, skaffede sig Breve fra Myndighederne — ja, han vidste, at det lod sig gjøre — og rejste til Archipelaget? Jo, han vilde formodentlig selv blive tagen til Fange eller i alt Fald sætte alle sine Guldstykker til ved at træffe de nødvendige Forberedelser, og saa stod han der igjen blottet for alt — og havde ikke flere skaarne Sten at sælge.

Tito havde en langt klarere Forestilling om dette Resultat end om den Mulighed, at han kunde finde sin Fader igjen og skaffe ham fri. Det vilde ganske vist være ubilligt at forlange, at han i sin Ungdoms Vaar, efter at Livet hidtil havde staaet for ham med noget af en Skoles Indskrænkning og Underkastelse, skulde vende sig bort fra de Forjættelser om Kjærlighed og Hæder, der nu lød til ham, og som maaske aldrig vilde komme igjen. „Og dog“, sagde han til sig selv, „var jeg sikker paa, at Baldassare Calvo var i Live, og at jeg kunde skaffe ham fri — jeg rejste, hvilke Anstrængelser og Farer jeg saa end skulde udsætte mig for — jeg rejste nu, da jeg har Penge; den Sag behøvede slet ikke at drøftes; jeg gik strax til Bardo og Bartolommeo Scala og fortalte dem hele Sandheden.“ Tito sagde ikke slet saa tydelig til sig selv, at han godt vidste, at hvis disse to Mænd havde vidst Besked om hele Sandheden, vilde han ikke have haft andet Valg end at drage ud og lede efter sin Velgjører, som, hvis han var i Live, var de skaarne Stenes retmæssige Ejermand. Han sagde ikke til sig selv, hvad han godt vidste, at fornemme Grækere havde bragt store Ofre, havde gjort den ene Rejse efter den anden og søgt Hjælp hos Fyrster og Paver for at faa deres Frænder udløste af tyrkisk Slaveri. Det stod slet ikke for den offentlige Mening som noget særlig fortjenstligt.

Det var den første virkelige Samtale, han havde med sig selv. Han havde hidtil stadig fulgt Øjeblikkets Indskydelser, og en af disse Indskydelser havde drevet ham til at skjule Halvdelen af Sandheden; han havde aldrig overvejet denne Side af Sagen længe nok til at blive klar over, hvad der var den egentlige Bevæggrund til denne Fordølgelse. Hvad Nytte var det til at sige hele Sandheden? Det var ganske vist adskillige Gange faldet ham ind, efter at han var tagen fra Nauplia, at det, naar alt kom til alt, var ham en stor Lettelse at være bleven Baldassare kvit, og han vilde have givet meget for at vide, hvem det var, der var falden over Bord. Men saadanne Tanker dukker uundgaaelig op, naar et Forhold er brydsomt. Baldassare var fordringsfuld, og han var bleven særere med Aarene; han ransagede stadig Titos Sjæl for at se, om den svarede til hans egne overdrevne Forventninger, og Alderdommen — Alderdommen hos en Mand paa over de tres, en firskaaren, skallet Mand med svære Bryn, en Mand, hos hvem Iver og Energi i Henseende til Tilegnelse af Ideer for længst har antaget Karakteren af Ensformighed og Gjentagelse, kan ses fra mange Synspunkter, fra hvilke den ikke tager sig tiltalende ud. Saadan en Mand vilde næppe, naar han blev kastet ind i nye Forhold, finde Ungdom, Skjønhed og høj Byrd for sine Fødder, naar han da ikke sad inde med de vises Sten. De Følelser, der blusse varmest, over for hvad der er nyt, skal ikke hjælpe stort til at gjøre Verden hyggelig for gamle og affældige Mennesker; er der nogen Kjærlighed, de ikke mister, maa det være den, der har sin Rod i Minder, og som stadig afsætter en sød Balsam af Troskab og overbærende Ømhed.

Men Tito var jo dog visselig ikke blottet for saadanne Minder? Langt tilbage i Tiden, da han kun var syv Aar, havde Baldassare friet ham fra Bank og havde givet ham et Hjem, der tyktes ham et Paradis, hvor der vankede lækker Mad og trøstende Kjærtegn paa Baldassares Skjød, og fra den Tid af

og til den Stund, da de skiltes, havde Tito været Midtpunktet for Baldassares faderlige Omsorg.

Og han havde været lærvillig, føjelig, hurtig til at opfatte og haft let ved at lære — en straalende, elskværdig Dreng, en Knøs fuld af Ynde og tilsyneladende helt uden Laster, som om hans skjønne Legeme svarede til en Aand, der var saaledes i Ligevægt, at intet uroligt Ønske, ingen rastløs Attraa kunde vaagne i den — et Menneske, der kastede Glans over en ensom Mands Liv. Tav han, naar hans Fader attraaede et Svar, saa' han aldrig fortrædelig ud; vægrede han sig ved at gjøre et eller andet Arbejde, kastede han sig ned for hans Fødder med et saa fortryllende, halvt smilende, halvt bedende Ansigt, at Fornøjelsen ved at se paa ham var fuld Erstatning for den, der havde vogtet paa hans Vext med en Følelse af, at han hørte ham til — der var noget saa ubeskrivelig godt i Linjerne om Titos Mund. Og saa hans Begavelse, der gjorde, at alt faldt ham let, fra filosofiske Systemer til Rhytmerne i en Gadevise, han havde hørt én Gang. Hvem vilde have sagt, at Tito ikke rigelig havde lønnet sin Velgjører, eller at hans Taknemlighed og Kjærlighed nogen Sinde vilde svigte, hvor store Krav der saa end stilledes til dem?

Han indrømmede ikke, at hans Taknemlighed og Kjærlighed havde svigtet, men det var ikke sikkert, at Baldassare var i Slaveri, det var ikke sikkert, at han var i Live.

„Skylder jeg ikke mig selv noget?“ sagde Tito i sit stille Sind, med et svagt Skuldertræk — det første, efter at han havde vendt sig om for at se paa Guldstykkerne. „Før jeg opgiver alting og atter udsætter mig for alle de Farer, jeg nu er træt af, maa jeg i alt Fald have et rimeligt Haab. Skal jeg tilbringe mit Liv med at gaa om og søge? Jeg tror, han er død. Cennini havde Ret i, hvad han sagde om Guldstykkerne. Jeg giver ham dem i Morgen.“

Da Tito næste Morgen iværksatte sin Beslutning, havde han taget sit Parti og uigjenkaldelig anvist sine Ønsker det Spor, de havde at gaa i. Han havde gjort sig selv det umuligt

for Fremtiden at ønske, at det ikke maatte være sandt, at hans Fader var død; han havde gjort sig selv det umuligt ikke hellere at lade sig friste til Lavhed og Slethed end at finde sig i, at det nogen Sinde kom for Dagen, hvordan han havde baaret sig ad.

Bag enhver brødefuld Hemmelighed skjuler der sig en Flok brødefulde Ønsker, hvis fordærvelige Indvirkning paa Livet begunstiges af Mørket. Misgjerningernes besmittende Virkninger bero ofte mindre paa selve det Faktum, at Misgjerningen bliver begaaet, end paa den Maade, hvorpaa vore Ønsker maa lempes og afpasses derefter, den Maade, hvorpaa Hensynet til os selv træder i Løgnens Tjeneste, ligesom paa den anden Side den rensende Virkning af en offentlig Bekjendelse beror paa, at denne for bestandig udelukker ethvert Haab, der bygger paa Løgn, og paa at Sjælen gjenvinder sin ædle Enfold.

Under denne hans første tydelige Samtale med sig selv havde derhos de Tanker, der hidtil havde været spredte og uden indbyrdes Forbindelse, samlet sig. Egenkjærlighedens smaa Bække havde forenet sig og dannet sig et Flodleje, saa at de aldrig mere kunde møde den samme Modstand som før. Hidtil havde Tito ladet det Spørgsmaal, om han ikke, naar han fik Midler dertil, vilde vende tilbage og søge at komme paa det rene med sin Faders Skæbne, staa hen i taaget Ubestemthed; nu havde han givet sig selv et bestemt Paaskud til ikke at gjøre det; han havde over for sig selv tilstaaet, at han havde et Valg, som han over for andre vilde have skammet sig ved at vedkjende sig, og som vilde have gjort ham skamfuld, hvis hans Fader atter var kommen ham for Øje. Men Skamfølelsen, Gjenskinnet af den Lov, som Menneskehedens store Hjærte gjør vitterlig for hvert enkelt Menneske, denne Skamfølelse viste sig i den Bestemthed, hvormed Tito over for sig selv hævdede, at hans Fader var død, eller at det i alt Fald var haabløst at søge efter ham.

Tiende Kapitel.

Under Platanen.

St. Hansdag var det allerede tre Uger siden, at Tito havde givet Cennini sine Guldstykker i Forvaring, og vi have set, at da han gav sig paa Vej til Via de' Bardi, var han tilsyneladende fuldstændig i Ligevægt. Hvor skulde det ogsaa kunne være anderledes? Han kom aldrig i Strid med, hvad han havde umiddelbart inde paa Livet af sig, og hans Sind var alt for livsglad og frejdigt, til at det skjulte og fjærne kunde faa Tag i ham i Form af Frygt. Da han fra det hede Solskin bøjede ind i en snæver Gades Skygge, tog den sorte Hue af og strøg Haaret op og kastede Hovedet tilbage for at svale det i den køligere Luft, bar hans Pande ikke Falskhedens Brændemærke — den bar heller ikke Oprigtighedens Præg — det var simpelt hen en smukt formet, glat, ung Pande. Og det langsomme, aandsfraværende Blik, han kastede paa Vinduerne i Husenes øvre Stokværk, bar heller ikke mere Præg enten af Forstillelse eller Ærlighed, end det hører sig til for et ungt Øje. Mon det beroede paa dens Sindsstemning, han stod over for, om Titos Ansigt tiltrak eller frastødte? Var det en Cifferskrift, som mer end én Nøgle passede til? Det stærke, umiskjendelige Udtryk i hele hans Væsen var negativt, og det var fuldkommen sand-dru; det vidnede om, at han var fri for alle Uro vækkende Krav, for al rastløs Forfængelighed, og det bevirkede, at den Beundring, han vakte, medens han skred frem imellem alle de feststemte Mennesker, ydedes ham som en fuldstændig villig Tribut.

Festdagens Liv og Røre var nu nemlig trængt ind selv til de snævreste Sidegader; Trængselen, som før havde samlet sig i de Gader, Processionen skulde igjennem, strømmede nu ud til alle Sider søgende nye Maal. Da Tito naaede hen i Nærheden af San Martino, var Trængselen snarest tagen til, og da

han kom til Herberget *Bertucce* eller „Bavianerne“, var det aabenbart, at der var noget paa Færde, som standsede de forbigaaende og fik dem til at flokke sig sammen. Der skulde ikke noget særlig interessant til for at drage Folk til, der drev om paa Lykke og Fromme, og Tito vilde lige til at bøje om ad en Sidegade, da hans Øre midt i den skraldende Latter skjelnede en fortvivlet barnlig Røst, som raabte: „Slip mig! Hellige Jomfru, hjælp mig!“, hvilket strax bestemte ham til at bane sig Vej igjennem Mængden. Han havde lige netop haft Tid nok til at se, at dette Nødraab kom fra en ung *contadina*, hvis hvide Hætte var falden af under hendes Kamp for at rive sig løs fra en Mand, hvis brogede Dragt viste, at han var Taskenspiller, og som leende søgte at berolige og kjærtegne hende, aabenbart til stor Moro for Tilskuerne, der gjorde Nar ad Pigebarnet for hendes Stædighed. Pigen vendte, strax da han kom til, Hovedet bort, saa han saa' kun hendes lysebrune Haar, der holdtes sammen af en lang Sølvnaal, men et Øjeblik efter kom hun under sin Kamp til at vende Ansigtet om imod Tito, og saa saa' han, at det var Tessa. Hun saa' ogsaa ham, og der glimtede pludselig en Straale af Haab igjennem hendes Taarer, som naar et lille Barn, der imod sin Vilje holdes fast af en fremmed, ser en velkjendt Haand komme sig til Undsætning.

Et Øjeblik efter havde Tito banet sig Vej imellem de omstaaende, hvis Nysgjerrighed gjorde dem meget villige til at gjøre Plads for denne smukke unge Signor, der saa pludselig lagde sig imellem. Han tog Tessa om Livet og sagde: „Slip dette Barn! Hvad Ret har I til at holde paa hende imod hendes Vilje?“

Manden, der havde et af disse Ansigter, i hvilke alt, Øjenkroge og Bryn, Næsebor, Mund og den skarpt udprægede Underkjæve, stræber til Vejrs, viste sine smaa, regelmæssige Tænder, idet kan slog et faunagtigt, men ikke ondskabsfuldt Grin op. Han slap Tessas Hænder og rakte sine egne ud bagtil, idet han trak paa Skuldrene og skjød dem frem paa en halvt undskyldende, halvt protesterende Maade.

„Jeg havde ikke i mindste Maade ondt i Sinde imod Pigebarnet, Messere, spørg selv de højstærede tilstedeværende. Jeg vilde blot vise dem nogle Prøver paa min Kunst, hvorved denne lille Jomfru saa meget bedre kunde have været mig behjælpelig, som hun jo har et rent Killingefjæs, der vilde have overtydet dem om, at alting gik ærlig til, og jeg havde lovet hende en Haandfuld Confetti til Belønning. Men hvad — Messere har uden Tvivl bedre Confetti ved Haanden, og det ved hun.“

De omstaaende brast i Latter ved Taskenspillerens sidste Ord, og den fik rimeligvis yderligere Næring ved den Tryghed og Tillidsfuldhed, hvormed Tessa klyngede sig til Titos Arm, da han tog den bort fra hendes Midje og lagde hendes Haand i den. Latteren gjorde kun det samme Indtryk paa hende, som en Flok vilde Dyrs Brølen vilde have gjort, naar hun var sluppen fra dem; hun lagde ingen Betydning i dem; men Tito havde aldrig saa snart faaet hende under Armen, før han var paa det rene med, at Situationen var noget generende, og han fik derfor travlt med at komme bort fra Tilskuerne ved dette Optrin, som, da de var gaaet glip af en ventet Morskab, ganske sikkert vilde holde sig skadesløse ved at sige Vittigheder.

„Værs'god, min Stump, her er Jert Hovedtøj“, sagde Taskenspilleren, idet han kastede det lille hvide Klæde over Hovedet paa Tessa. „*Orsu,* vær ikke vred paa mig; kom igjen, naar Messere kan undvære Jer.“

„Aa, Maestro Vaiano, hun kommer strax igjen, som Skruptudsen sagde til Harven“, raabte en af Tilskuerne, da han saa', hvilket Sæt det gav i Tessa, idet Taskenspilleren rørte ved hende.

Tito banede sig kraftig Vej hen til Hjørnet af en Sidegade, lidt ærgerlig over saaledes at være bleven opholdt paa Vejen til Via de' Bardi og opsat paa at blive den stakkels lille Bondepige kvit saa snart som muligt. Ogsaa i den næste Gade havde Folk travlt med at gjøre Bemærkninger om dette usædvanlige Par, men de var aldrig saa snart komne ind i den, før han

venlig, men hurtig sagde: „Naa, du smaa, hvor skulde du saa hen? Er du alene her inde til Festen?“

„Nej, Herre“, sagde Tessa, idet hun atter satte et bekymret og forskrækket Ansigt op; „min Moder blev borte for mig i Trængslen — hun og min Stiffader. De bliver vrede — han slaar mig. Der var saadan en Trængsel ved San Pulinari — der var nogen, som skubbede mig frem, saa jeg ikke kunde standse, og saa kom jeg bort fra dem. Aa, jeg ved ikke, hvor de er blevne af! Gaa ikke fra mig!“

Hun fik atter Taarer i Øjnene, og hun endte med at briste i Graad.

Tito skyndte sig videre. Badiakirken var ikke langt borte. De kunde slippe ind i den gjennem Klosteret, og i Kirken kunde han komme til at tale med Tessa og maaske slippe fra hende. Nej, Kirken var ikke aaben paa den Tid, men de standsede ved Klosteret, og han sagde: „Har du ingen Ven eller Frænde i Florents, lille Tessa, som du kunde gaa til? Eller tør du ikke gaa alene, siden Taskenspilleren har gjort dig angst? Jeg skulde snarest mulig over til Oltrarno, men kunde jeg føre dig et eller andet Sted hen . . .“

„Aa, jeg er saa angst — det var Djævlen, jeg er vis paa, det var ham. Og jeg ved ikke, hvor jeg skal gaa hen — jeg kjender ingen. Min Moder vilde have spist til Middag et eller andet Sted, jeg ved ikke hvor. Hellige Madonna, jeg faar Bank!“

Hun satte et ynkeligt Ansigt op, og den stakkels lille Barm med Perlerne paa den grønne Sarses Kjole bølgede saadan, at det var tydeligt, at det maatte blive til Graad, og det blev det ogsaa, de store Taarer randt, som om det gjaldt om at indhente det forsømte. Det var en vanskelig Situation. Det vilde have været brutalt at gaa fra hende, og Tito var Godheden selv. Han ønskede i dette Øjeblik, at man ikke havde ventet ham i Via de' Bardi. Da han saa' hende løfte sit Søndagsforklæde op for at aftørre de stride Taarer, lagde han sin Haand paa det, klappede den ene af de barnlig runde Kinder og kyssede den.

„Stakkels lille Tessa, hold op at græde. Lad os se, hvad der er at gjøre. Hvor har du hjemme? Hvor bor du?“

Hun svarede ikke, men Graaden begyndte at sagtne lidt.

„Hør, jeg skal følge dig lidt paa Vej, hvis du vil sige mig, hvor du skal hen.“

Forklædet blev taget fra Ansigtet, og Tessa begyndte at se saa fornøjet ud som en Kerub, der titter ud af en Sky. Den djævelske Troldmand, Vreden og Bankene syntes at være langt borte.

„Jeg tror, jeg vil gaa hjem, hvis I vil følge mig“, sagde hun halvt hviskende, idet hun saa' op paa Tito med store blaa Øjne og med et Udtryk, der var sødere end et Smil — et Udtryk af barnlig Ro.

„Saa kom da, du smaa“, sagde Tito i en kjærtegnende Tone, idet han igjen lagde hendes Arm i sin. „Hvad Vej skal vi?“

„Det er paa den anden Side af Peretola — der, hvor det store Pæretræ er.“

„Peretola? Hvilken Port skal vi ud ad, *pazzarella?* Du maa huske, at jeg er fremmed her.“

„Vi skal ud ad Por del Prato“, sagde Tessa, idet hun tog et godt Tag i Titos Arm og gik videre.

Han var ikke tilstrækkelig stedkjendt til at turde prøve paa at vælge de roligste Gader, og saa tænkte han desuden, at hvor der var flest Folk, var der maaske ogsaa størst Udsigt til at møde Monna Ghita og faa Ende paa dette vandrende Ridderskab. Han gik derfor den lige Vej til Porta Rossa og derfra videre til Ognissanti, idet han satte sit sædvanlige straalende, venlige Ansigt op til de forbigaaende, der i rigt Maal gjorde ham og hans lille Ledsagerske med de svære Sko til Gjenstand for deres Vittigheder.

Da de naaede Piazza d'Ognissanti, sagtnede Tito sin Gang. De var begge varme af den hurtige Marsch, og her var bedre Plads til at trække Vejret. De satte sig paa en af de Stenbænke, der paa den Tid jævnlig var anbragt op ad Husenes Mure.

„Hellige Jomfru“, sagde Tessa, „jeg er glad over, at vi er komne bort fra alle de Kvinder og Drenge, men jeg var slet ikke angst, for I vilde jo tage Jer af mig.“

„Søde lille Tessa“, sagde Tito smilende til hende, „hvor kan det være, at du føler dig saa tryg hos mig?“

„Det er, fordi I er saa smuk — ligesom Folk, der kommer i Paradis — de er alle sammen gode.“

„Det er længe siden, du spiste Frokost, Tessa“, sagde Tito da han fik Øje paa nogle Boder tæt ved med Frugt og Kage. „Er du sulten?“

„Ja, det tror jeg nok — hvis I vil have noget med.“

Tito kjøbte nogle Aprikoser og Kager og lagde dem i hendes Forklæde.

„Kom“, sagde han, „lad os gaa til Pratoen, saa tør du maaske nok gaa Resten af Vejen alene.“

„Men I skal spise noget med“, sagde Tessa, idet hun lydig rejste sig.

„Nu faar vi se“, sagde Tito højt, og til sig selv sagde han: „Her er en lille Contadina, som kunde inspirere en til en bedre Idyl end Lorenzo de' Medicis *Nencia da Barberino*, som Nellos Venner er saa henrykte over. Gid jeg var en Theokrit eller havde Tid til at samle mig den fornødne Erfaring paa saadanne utidige Spasereture. Nu er Ulykken jo imidlertid sket — jeg er allerede saa meget forsinket, at en halv Time til hverken gjør fra eller til. Det er en sød lille Due.“

„Vi har en Have og fuldt op af Pærer“, sagde Tessa, „og to Køer foruden Muldyrene. Jeg holder saa meget af dem, men *patrigno* er en slem Mand. Jeg vilde ønske, at Moder ikke havde giftet sig med ham. Jeg tror, han er ond; han er meget grim.“

„Og giver din Moder ham Lov til at banke dig, din lille Stakkel? Du sagde, at du var bange for at faa Bank.“

„Aa, Moder skjænder selv paa mig; hun holder mere af min lille Søster og synes ikke, jeg bestiller nok. Der er ingen, der taler venlig til mig undtagen Pievano'en (Sognepræsten),

naar jeg gaar til Skrifte. Og Folk paa Mercatoen gjør Nar ad mig og ler ad mig. Der er ingen, der nogen Sinde har kysset mig og talt saadan til mig som I — akkurat ligesom jeg taler til mit lille sorte Kid, fordi jeg holder saa meget af det.“

Det syntes ikke at være gaaet op for Tessas Bevidsthed, at der var foregaaet nogen Forandring med Titos Ydre siden den Morgen, da han bad hende om Mælk, og at han nu saa' ud som en Person, der havde Krav paa, at hun gjorde Brug af sit lille Forraad af ærbødige Ord og Lader. Han havde gjort et helt andet Indtryk paa hende end noget som helst andet Menneske, hun havde set, og Forskjellen var saa stor, at hun slet ikke kom til at tænke paa Enkeltheder. Hun lagde ikke Mærke til, hvordan han var klædt, han var for hende simpelt hen en Stemme og et Ansigt, der var kommet ned fra Paradis til en Verden, hvor det meste, hun kjendte, var haardt og barskt, og hun snakkede løs med saa lidt Forbehold, som om han havde været et Fantasifoster, avlet af hendes egen Ømhed og Solskinnet.

De havde nu naaet Pratoen, som paa den Tid var en stor aaben Plads inden for Murene, hvor den florentinske Ungdom drev sin Yndlingssport *Calcio* — en Slags Boldspil — og andre Idrætter. Den Dag ved Middagstid var den stille og øde helt ud til Portene, hvor der var rejst et Telt i Anledning af Væddeløbene. Ved denne store Eng standsede Tito og sagde:

„Naa, Tessa, nu bliver du vel ikke angst, naar jeg gaar fra dig og lader dig gaa Resten af Vejen alene? *Addio.* Skal jeg komme og kjøbe et Bæger Mælk af dig paa Mercatoen i Morgen tidlig for at forvisse mig om, at du er kommen godt hjem?“

Han tilføjede dette Spørgsmaal i en beroligende Tone, da han saa' hende sætte et bedrøvet Ansigt op. Hun sagde ingen Ting strax, lukkede blot op for sit Forklæde og saa' ned paa sine Aprikoser og Kager. Derpaa saa' hun igjen op paa ham og sagde klynkende:

„Jeg troede, I vilde have noget med, og at vi skulde sidde under et Træ uden for Porten og spise dem sammen.“

„Tessa, Tessa, du ødelægger mig, din lille Hex“, sagde Tito leende, idet han kyssede hende paa begge Kinderne. „Jeg burde for længe siden have været i Via de' Bardi. Nej, nu maa jeg gaa, nu er der ingen Fare mer. Naa, saa skal jeg tage en Aprikos da. *Addio.*“

Han var allerede kommen nogle Skridt fra hende, da han sagde det sidste Ord. Tessa kunde ingen Ting sige; hun var bleg og lige ved at briste i Graad, men hun vendte sig om, som om hun følte, at alt Haab var ude for hende, og gav sig til at gaa, idet hun holdt paa sit Forklæde med saa liden Omtanke, at Aprikoserne begyndte at trille ud.

Tito kunde ikke lade være at se efter hende, og da han saa', hvordan Graaden tog hende og Aprikoserne trillede ned i Græsset, kunde han ikke lade være at gaa efter hende og tage dem op. Det kneb svært for ham — han var langt fra Via de' Bardi og meget nær ved Tessa.

„Naa, din lille Tosse“, sagde han, idet han samlede Aprikoserne op. „Hold saa op at græde, saa skal jeg gaa med, og saa sætter vi os under Træet, Jeg kan ikke lide at se dig græde; men en Gang maa jeg jo gaa fra dig, indser du nok.“

Saaledes gik det til, at de fandt en stor Platan lidt uden for Porten, og de satte sig ned under den, og hele Maaltidet var dækket paa Tessas Skjød. Hun sad med Ryggen op til Træets Stamme, og han laa lige over for hende støttende Albuerne i det frodige Græs, der trivedes godt i Skyggen, medens Solstraalerne stjal sig igjennem Grenene. Tessas Ansigt var nu atter lutter Glæde, og det lod til, at Aprikoserne og Kagerne smagte saare godt.

„Du søde lille Fugl“, sagde Tito, idet han saa' paa hende, medens hun sad og saa' paa Resterne af Maaltidet, aabenbart optagen af at overveje, om hun ikke skulde gjemme dem, da han havde sagt, at han ikke vilde have mere. „At tænke sig, at der er nogen, som skjænder paa dig! Hvad er det for Synder, du har at skrifte?“

„Aa, der er mange. Jeg er tit uartig. Jeg holder ikke af

at bestille noget, og jeg kan ikke lade være at være doven, skjønt jeg ved, at jeg faar Skjænd og Bank. Og naar ingen ser det, giver jeg Muldyrene det bedste Foder, og saa naar Moder bliver vred, siger jeg, at jeg ikke har gjort det, og saa bliver jeg saa angst for Djævelen. Jeg tror, at Taskenspilleren var Djævelen. Jeg er saa angst, hver Gang jeg har været til Skrifte. Men se her, her har jeg et *Breve,* som en god Pater, der kom og prædikede paa Pratoen sidste Paaske, gav os alle sammen.“ Med disse Ord trak Tessa en lille, omhyggelig tilbunden Pose frem fra sit Bryst. „Og jeg tænker nok, den hellige Madonna vil tage sig af mig; hun ser ud til, at hun nok vil, og hvis jeg ikke var doven, vilde hun maaske lade mig slippe for Bank.“

„Siden de er saa onde imod dig, Tessa, havde du saa ikke Lyst til at gaa fra dem og komme til at bo hos en smuk Dame, der vilde være god imod dig, hvis hun vilde have dig til at varte sig op?“

Tessa saa' ud, som om hun holdt Vejret et Øjeblik; derpaa sagde hun betænkelig: „Jeg ved ikke.“

„Vilde du da gjærne være min lille Tjenestepige og bo hos mig?“ sagde Tito smilende. Han tænkte ikke paa andet end at se det nydelige Ansigt, hun vilde sætte op, og høre, hvad hun vilde svare.

Hun blev strax blussende rød af Glæde. „Vil I tage mig med strax? Aa, saa slap jeg for at gaa hjem og faa Bank.“ Derpaa tav hun lidt og tilføjede saa mere betænkelig: „Men jeg vilde gjærne hente mit sorte Kid.“

„Ja, du maa hjem til dit Kid, Tessa“, sagde Tito, idet han rejste sig; „og jeg maa den anden Vej.“

„Ved Jupiter“, tilføjede han, idet han gik bort fra Træets Skygge; „det er ikke morsomt at gaa herfra til Via dè' Bardi paa denne Tid af Dagen. Jeg har mere Lyst til at lægge mig til at sove her i Skyggen.“

Det blev Enden paa det. Tito havde en uovervindelig Modbydelighed imod alt, hvad der var ubehageligt, selv om der var

noget, han satte stor Pris paa og i høj Grad attraaede, paa den anden Side. Han var staaet tidlig op, havde ventet, havde set paa Optog og havde gaaet i Solen; han havde Lyst til at holde Siesta, og han havde saa meget mere Lyst dertil, som Tessa var der og syntes at gjøre Luften mildere. Han lagde sig igjen i Græsset ved Siden ad hende, idet han lagde sin Hue under Hovedet paa en grøn Tue. Det var ikke rigtig mageligt; han flyttede sig og bad Tessa, om han maatte lægge Hovedet i hendes Skjød, og i den Stilling faldt han i Søvn. Tessa sad saa stille som en Due i sin Rede og vovede sig først, da han sov trygt, til lige netop at røre ved de vidunderlige Krøller, der faldt ned bag hans Øre. Hun var alt for lykkelig til at kunne tænke paa, at Tito vilde vaagne, og at han saa vilde gaa fra hende, og at hun maatte gaa hjem. Der skal meget lidt Vand til, for at en lille bitte Fisk kan føle sig som i Paradis.

Det varede virkelig en god Stund, før han vaagnede -- før han slog de lange, mørke Øjne op og saa' paa Tessa, først lidt overrasket og saa med et Smil, som dog snart dæmpedes af en Tanke, der betog ham. Titos dybe Søvn var gaaet over til en Døs, under hvilken det havde tyktes ham, at han var i Via de' Bardi og gjorde Rede for, hvorfor han ikke var kommen til den fastsatte Tid. Nu fo'r han pludselig op og satte sig over Ende, og idet han strakte Armene ud og rystede paa Hovedet, sagde han:

„Du har ladet mig sove for længe, du smaa. Min Sult og Skyggerne siger mig, at Solen er kommen et godt Stykke frem, siden jeg faldt i Søvn. Det gaar ikke an, at jeg spilder mere Tid. *Addio*", tilføjede han, idet han klappede hende paa Kinden med den ene Haand og satte sin Hue til rette med den anden.

Hun sagde ingen Ting, men der kom et Udtryk i hendes Ansigt, som igjen fik ham til at tale i saa alvorlig og irettesættende en Tone, som han kunde.

„Hør nu, Tessa, du maa ikke græde, saa bliver jeg vred. Jeg holder ikke af dig, naar du græder. Du skal gaa hjem til

dit sorte Kid, eller, hvis du hellere vil det, kan du gaa tilbage til Porten og se paa Væddeløbet. Men jeg kan ikke blive længere hos dig, og græder du, synes jeg, at du falder mig til Besvær."

Tessa holdt de frembrydende Taarer tilbage af Skræk over den Forandring, der foregik med Titos Stemme. Hun blev meget bleg og stod tavs og rystede med Taarer i Øjnene.

„Se her", vedblev Tito i en trøstende Tone, idet han lukkede op for en Pung, der hang ved hans Bælte, „her er en Amulet, som jeg har haft længe — lige siden jeg var paa Sicilien, et Land, der ligger langt herfra."

Pungen indeholdt en Del Smaamønt og adskillige Smaating, og han kunde ikke faa fat i den, han søgte. Han tog derfor Pungen op og hældte Indholdet ud i Tessas Skjød. Iblandt dette var ogsaa hans Onyxring.

„Aa, min Ring!" udbrød han, idet han stak den paa højre Haands Pegefinger. „Jeg glemte at tage den paa i Morges. Det er løjerligt, at jeg slet ikke har savnet den. Se her, Tessa", vedblev han, idet han bredte Smaatingene ud og tóg den, han søgte, „denne smukke lille Spids af rød Koral — den ligner din Geds Horn, ikke? — Og der er Hul i den, saa du kan bære den om Halsen i en Snor sammen med dit *Breve,* og saa kan de onde Aander ingen Fortræd gjøre dig — naar du ser dem komme, skal du blot pege ad dem med dette lille Koralhorn, saa løber de deres Vej. Det er en „*buon fortuna*" og vil vogte dig for Fortræd. Kom, tag Snoren af."

Tessa adlød med en beroligende Følelse af, at Livet for Fremtiden vilde være noget helt nyt, og at Tito jævnlig vilde være hos hende. Koralstumpen blev hængt ved Siden af den lille Pose med Pergamentslappen i, og Tessa følte sig modigere.

„Og nu skal du give mig et Kys", sagde Tito, idet han sparede paa Tiden ved samtidig med, at han talte, at putte Smaatingene i Pungen og hænge dem ved sit Bælte. „Og vær saa en god Pige og se glad ud igjen, og saa . . ."

Men Tessa havde øjeblikkelig lydig stukket Munden frem og kyssede ham paa Kinden, medens han bøjede Hovedet.

„Aa, du søde lille Due“, raabte Tito leende, idet han krammede hendes runde Kinder med sine Hænder og pressede hendes Ansigt saadan sammen, at det Kys, han gav hende, kom det hele til gode.

Derpaa sprang han op og gik uden at se sig om, før han var en Snes Alen fra hende, saa vendte han om og nikkede ad hende til Afsked. Tessa saa' efter ham, men han kunde se, at hun ikke saa' fortvivlet ud. Det var nok for Tito, naar hun blot ikke græd, naar han saa' det; hans blide Sind krævede, at al Sorg skulde holdes skjult for ham.

„Gud ved, hvornaar Romola kysser mig saadan paa Kinden“, tænkte Tito. Han syntes, det var en kjedelig lang Vej, og ønskede næsten, at han ikke havde været saa blød om Hjærtet, eller at han ikke havde følt sig fristet til at blive liggende og drive i Skyggen. Han havde ikke nødig at gjøre andre Undskyldninger over for Bardo og Romola end at sige, at han uventet havde faaet Forfald, han var sikker paa, at de var saa stolte og taktfulde, at de ikke vilde fritte ham ud. Han skyndte sig til Ognissanti, og efter i en Fart at have spist noget der gik han over Arno ad Ponte alla Carraja og derpaa saa hurtig som muligt ad Via de' Bardi til.

Men nu var det just den Tid, da alle, som agtede at komme i rigtig god Tid til Corsoen, vendte tilbage fra Landsbyerne uden for Porten, hvor de havde spist til Middag og holdt Siesta, og Strømmen gik selvfølgelig igjennem de Gader, der førte til Broerne. Lige som Tito naaede Ponte Vecchio og Indgangen til Via de' Bardi, blev han pludselig trængt tilbage. En Flok Ryttere, der kom fra Via Guicciardini og var drejet op ad Via de' Bardi, havde nødt dem, der færdedes til Fods, til skyndsomst at trække sig tilbage. Tito gik, som han plejede, med højre Haands Tommelfinger hvilende paa sit Bælte, og medens han nu var nødt til at staa stille og ligegyldig saa' paa de forbiridende Ryttere, følte han en meget mager, kold Haand

paa sin. Han vendte sig om og fik Øje paa den Dominikanermunk, hvis Ansigt havde gjort et saa ejendommeligt Indtryk paa ham om Morgenen. Set paa nærmere Hold tog hans Ansigt sig ud, som om det mere var Sygdom end Alder, der havde hærjet det, og det vakte atter stærke, men ubestemte Erindringer hos Tito.

„Undskyld, men — Jert Ansigt og Jer Ring . . .“ sagde Munken med svag Stemme. „Hedder I ikke Tito Melema?“

„Jo“, sagde Tito ogsaa i en dæmpet Tone, idet han følte sig dobbelt uhyggelig berørt af denne kolde Haand og Mandens Hemmelighedsfuldhed.

„Saa skal jeg røgte mit Ærende.“

Munken stak Haanden ind under sin Kutte, tog en lille Lærredspose frem, som han havde om Halsen, og op af den en Stump Pergament, der var lagt sammen og vel tillukket med et sort klæbrigt Stof. Han stak Tito den i Haanden. Udenpaa stod der paa Italiensk med en lille, men tydelig Haandskrift:

„Tito Melema, tyve Aar gammel, smuk, mørk Teint, lange, mørke Krøller, straalende Smil og en stor Onyxring paa højre Haands Pegefinger.“

Tito saa' ikke paa Munken, men rev skjælvende Sedlen op. Inden i den stod der:

„Jeg er solgt som Slave. Jeg tror, de fører mig til Antiochia. Stenene er nok til at kjøbe mig fri med.“

Tito saa' paa Munken, men kunde kun spørge med Øjnene.

„Jeg fik det i Korinth“, sagde Munken. Han talte med Besvær som en, der har overvurderet sine ringe Kræfter. „Jeg fik det af en Mand, der var ved at dø.“

„Han er altsaa død?“ sagde Tito med bankende Hjærte.

„Ikke den, der har skrevet det. Manden, der gav mig det, var Pilgrim ligesom jeg. Den, der har skrevet det, havde betroet ham det, fordi han skulde til Italien.“

„Ved I, hvad der staar i det?“

„Nej, men jeg kan tænke mig til det. Jer Ven er i Slaveri — I vil drage ud og befri ham. Men jeg kan ikke tale mere.“

Munken, hvis Stemme var bleven svagere og svagere, sank om paa Stenbænken ved Muren, hvorfra han havde rejst sig for at røre ved Titos Haand. „Jeg er i San Marco“, tilføjede han. „Jeg hedder Fra Luca.“

Ellevte Kapitel.

Titos Forlegenhed.

Da Fra Luca havde ophørt at tale, blev Tito raadvild staaende ved Siden ad ham, og først da Trængselen var forbi, og Munken rejste sig og langsomt gik ind i Kirken Santa Felicita, gik Tito videre ned ad Via de' Bardi.

„Er denne Munk Florentiner“, sagde han til sig selv, „bliver han her i Florents, maa det hele komme for Dagen.“ Han følte, at han stod ved et nyt Vendepunkt, men han var alligevel ikke i stærkere Sindsbevægelse, end at han godt kunde besøge Bardo og gjøre Undskyldninger, fordi han ikke var kommen før. Titos Talent i Retning af Fordølgelse havde hurtig udviklet sig. Det var endnu muligt — det vilde maaske være uundgaaeligt — for ham at tage de forandrede Forhold, som de var, og vedgaa, at Baldassare var i Live, men det kunde næppe ske uden at kaste et misligt Lys over den Tavshed, han hidtil havde iagttaget i saa Henseende, og give den Skin af at være beregnet Tvetydighed for at undgaa Opfyldelsen af en hemmelig anerkjendt Pligt, for ikke at tale om den Maade, han havde slaaet sig til Ro og anbragt sine Penge paa, medens det endnu var uafgjort, hvad der var blevet af hans Velgjører. Det var i alt Fald det klogeste foreløbig at lade som ingen Ting, og for Øjeblikket vilde han opsætte at tage en afgjørende Beslutning. Han havde hele Natten til at over-

veje Sagen i; ingen vilde kunne vide, hvornaar han havde faaet Brevet.

Han traadte altsaa ind i Værelset i andet Stokværk, hvor Romola og hendes Fader sad imellem Pergamenter og Marmorbrokker, fjærnt fra det Liv, der rørte sig i Gaderne baade hellige og søgne Dage. Hans Ansigt var kun lidt mindre straalende end ellers, af Ærgrelse over, at han kom saa sent, en Ærgrelse, som ikke havde yderligere Vidnesbyrd behov, eftersom han havde givet Afkald paa at faa Corsoen at se for at lægge den for Dagen. Han var overordentlig livlig, skjønt hans Bevidsthed arbejdede som en kompliceret Maskine og samtidig med, at han talte, syslede med ganske andre Ting. Da han gik ned ad Stentrappen og ud ad den mørke Dør, ud i den stjærneklare Aften, havde hans Sjæl virkelig naaet et helt nyt Stadium i Retning af at tage en Beslutning.

Og da han næste Dag, efter at han var færdig med sin Lærergjerning, drejede om ad Via del Cocomero ad San Marco-Klosteret til, var hans Beslutning fuldt færdig. Han vilde have nøjagtig Besked af Fra Luca, om hvor meget af Sandheden han anede, og hvorpaa han støttede sine Gisninger, samt hvor længe han skulde blive i San Marco, og naar han havde faaet disse Oplysninger, haabede han at kunne finde paa en Historie, som under alle Omstændigheder kunde fritage ham for den Nødvendighed at tage fra Florents. Tito havde aldrig før haft Lejlighed til at lave en sindrig Løgn; nu var den kommen — den Lejlighed, som Omstændighederne aldrig undlader at avle med hemmelig Svig. Og hans Sindrighed var rede, thi han var kommen paa det rene med sig selv om, at han slet ikke havde nogen Forpligtelse til at drage ud og lede Baldassare op. Han havde i sin Tid sagt, at naar han fik fuld Sikkerhed for, at hans Fader var i Live, og hvor han var, vilde han ufortøvet begive sig til ham. Men hvorfor var det, naar alt kom til alt, hans Pligt at gjøre det? Hvad var, naar man saa' nærmere til, Livets Maal andet end at faa saa megen Nydelse ud af det som muligt? Og lovede ikke hans eget vaarfriske Liv uendelig

meget mere Nydelse, ikke blot for ham selv, men ogsaa for andre, end et visnet Liv, end en Mands Liv, der for længst var ude over den frejdige Glædes Tid, og hvis Tanker og Forestillinger var stivnede i gold Strænghed? Disse Tanker havde spiret rask i Titos Sjæl. Baldassare havde gjort sin Gjerning, havde faaet af Livet, hvad der tilkom ham; nu, sagde Tito, var det hans Tur.

Og Udsigterne var saa ubestemte. „Jeg tror, de fører mig til Antiochia“ — det var ogsaa en Udsigt! Efter en lang Rejse kunde man komme til at tilbringe Maaneder, maaske Aar med en Søgen, som der selv nu slet ikke var nogen Sikkerhed for vilde føre til noget; og saa skulde han forlade det Liv, der havde aabnet sig for ham med Forjættelser om Hæder og Kjærlighed, for, hvis han overhovedet fandt noget, at finde det gamle fordringsfulde Kammeratskab, som han kunde paa Ramse. Ganske vist var Stenene, og Pengene følgelig ogsaa, paa en Maade Baldassares, i den snævre Betydning, hvori Ejendomsretten i Reglen tages, men efter den videre og afgjort mere naturlige Synsmaade, i Kraft af hvilken Verden hører den unge og stærke til, tilhørte de snarere den, der kunde have mest Fornøjelse af dem. Han vidste godt, at det ikke var den Synsmaade, de menneskelige Følelsers indviklede Spil havde avlet i Samfundet. De Mennesker, han levede iblandt, vilde være af den Mening, at han strax skulde anvende disse Penge paa at skaffe sin Fader fri. Men hvad var Samfundets Mening? — et Væv af indbyrdes afvigende Traditioner og Anskuelser, som intet fornuftigt Menneske kunde tage til Rettesnor, undtagen for saa vidt som det stemte med hans Tarv. Det var ikke, fordi han brød sig om Pengene, undtagen maaske for Romolas Skyld, dem var han villig nok til at give Slip paa. Det var den Glæde, der tilkom ham, og som han var lige ved at naa, han ikke følte sig forpligtet til at støde fra sig. Alle Lærdomme om, at man skulde kaste de Goder bort, der forsøde Livet, var kun Vrangen af menneskelig Egenkjærligked, de var opfundne af Mennesker, der vilde have andre til at ofre sig for

deres Skyld. Han saa' helst, at Baldassare ikke led ondt; han holdt ikke af, at nogen led, men kunde nogen Filosofi overbevise ham om, at det var hans Pligt at tænke mere paa andres Lidelser end paa sine egne? For at gjøre det maatte han nære en brændende Kjærlighed til Baldassare, og det gjorde han ikke. Kunde han gjøre for det? Taknemlighed? Nærmere beset var det ikke noget gyldigt Krav — hans Faders Liv vilde have været glædeløst, naar han ikke havde været. Skylder vi Folk noget for de Glæder, de skaffer sig?

Da han først var i Gang med at bortforklare Baldassares Krav, viste Titos Tanke sig saa stærk som en ætsende Syre og aad sig hurtig igjennem alle hans Følelsers Væv. Hans Sjæl kjendte ingen Ting til den Frygt, man fejlagtig har betegnet som slet og ret dyrisk Frygt for sit eget Skind, den Frygt for den guddommelige Nemesis, som de fromme Hedninger kjendte, og som, skjønt den har antaget mere positive Former under Kristendommen, endnu føles af de fleste Mennesker simpelt hen som en ubestemt Frygt over for alt, hvad der kaldes Uret. Denne Vagt imod det onde kan blive overflødig, men først, naar al udvortes Lov er bleven overflødig — først naar Pligt og Kjærlighed har forenet sig i én Strøm og gjør fælles Sag.

Da Tito traadte ind i San Marco-Klosteret og spurgte efter Fra Luca, var der ingen mørke Anelser i hans Sjæl, det følte han sig alt for dannet og skeptisk til; han var voxet op i Foragt for alt, hvad der kom fra Præsterne, hvis skamløse Liv var blevet til et Ordsprog, og i fortroligt Samkvem med lærde Disputer om det højeste Gode, hvis Resultat, naar alt kom til alt, forekom ham at være, at det var en Smagssag. Frygt var imidlertid et stærkt Element i Titos Natur — Frygten for, hvad han troede eller indsaa kunde røve nogen Nydelse fra ham, og han havde en bestemt Frygt for, at Fra Luca kunde tvinge ham til at forlade Florents.

„Fra Luca? Han er tagen til Fiesole — til Dominikanerklosteret der. Han blev baaren der hen i en Bærestol i Morges

tidlig. Den stakkels Broder er meget syg. Skal jeg tage imod Besked til ham?“

Dette Svar blev givet af en Lægbroder, hvis Udtale tydelig nok røbede, at han var en grov Bonde, og hvis sløve Blik ikke tydede paa Nysgjerrighed.

„Tak, det kan godt vente.“

Tito gik bort med en Følelse af Lettelse. „Det er ikke rimeligt, at den Munk lever“, sagde han til sig selv. „Jeg saa', at han var saa udtæret som en Skygge. Og i Fiesole er der ingen Ting, der kan minde ham om mig. Skulde han for Resten komme tilbage, kan min Forklaring være lige saa god til den Tid som nu. Men jeg vilde ønske, jeg vidste, hvad det var, hans Ansigt mindede mig om.“

Tolvte Kapitel.

Nærved!

Tito gik videre med lette Fjed, thi den umiddelbare Frygt var forbi, hans Sinds sædvanlige Munterhed fik atter Overvægten, og han var paa Vej til Romola. Romolas Liv frembød ganske vist et Billede af den kjærlige, deltagende Hengivenhed, den Taalmodighed over for trælsomt Arbejde, som han selv var gyst tilbage for og havde søgt Udflugter for; men han havde ikke opgivet at elske det gode, var ikke rede til at kaste sig ud i Lasten; han stod i sin friske Ungdom, og alt, hvad der var betagende og elskeligt, fik hans Hjærte til at banke; han havde endnu en sund Attraa efter Menneskelivets sædvanlige Glæder, og Giften kunde kun virke gradvis. Han havde solgt sig til det onde, men foreløbig syntes Livet ham saa uforandret, at han ikke mærkede noget til Forskrivningen. Han tænkte, at

alt vilde vedblive at være som hidtil baade inden i og uden for ham; han tænkte, at han skulde vinde Hæder og Ære ved fortjenstlig Flid, ved sindrig Lærdom, ved elskværdig Medgjørlighed; han vilde ikke gjøre noget, der kunde bringe Misstemning imellem ham og dem, han holdt af. Og han holdt først og fremmest af Romola; han ønskede at faa hende til sin imponerende, smukke og kjærlige Hustru. Et begavet Menneske, der havde Lykken med sig, kunde maaske gjøre et rigere Parti, men der var ikke den Kvinde i hele Florents, der kunde sammenlignes med Romola. Naar hun var ham nær og saa' paa ham med sine ærlige, nøddebrune Øjne, følte han sig under Indflydelse af en Magt saa stærk og uimodstaaelig som Tonernes rhytmiske Herredømme over os, som vi, saa snart det hører op, ønsker maa begynde igjen.

Saa snart han satte Foden paa Stentrinene, medens han endnu var uden for Døren og kun havde den gamle Maso for sig, syntes denne Indflydelse at gjøre sig gjældende i Kraft af den blotte Forudfølelse.

„Velkommen, Tito mio", sagde den gamle Mand, endnu før end Tito havde talt. Der var kommen en ny Kraft i Stemmen, en ny Glæde i det blinde Ansigt siden det første Møde for over to Maaneder siden. „I har uden Tvivl nyt Manuskript med; men siden vi talte sammen i Aftes, har jeg faaet nye Ideer. Vi kommer til at tage videre Sigte — vi maa vende tilbage til vort Udgangspunkt."

Tito hilste i Forbigaaende paa Romola og gik, som han plejede, lige hen til Bardos Stol, lagde sin Haand i den, som den gamle Mand rakte ud imod ham, og satte sig paa den læderbetrukne Stol med de snirklede Sidestykker lige op ad Bardo.

„Ja", sagde han i sin blide Tone, „jeg har det ny Manuskript med, men det gjør ingen Ting; jeg har unge Lemmer, ved I nok, jeg kan uden Besvær klavre tilbage op ad Højen igjen."

Han saa' ikke paa Romola, da han sagde dette, men han vidste godt, at hendes Øjne hvilede paa ham med Glæde.

„Det var vel talt, min Søn.“ Bardo havde allerede tiltalt Tito saaledes en Gang eller to før i den sidste Tid. „Og jeg mærker med Glæde, at I ikke er bange for Arbejde, uden hvilket, som Digteren viseligen siger, Livet ikke giver de dødelige noget. Det er kun alt for ofte *palma sine pulvere,* Hæderskransen uden Rendebanens Støv, den unge Ærgjerrighed higer efter. Men hvad siger Grækeren: „I Livets Morgen skal du arbejde, i Livets Middagstid skal du give Raad, og i Livets Aften skal du bede.“ Man kunde ganske vist mene, at jeg har naaet Livets hjælpeløse Aften, men saa længe jeg endnu har Raad at give, er det ikke saa. Thi, som jeg tit har sagt, der var som en Dæmning for min Sjæl; det dybe Vand laa mørkt og ubevægeligt, men du, min Tito, har skaffet det et Afløb, og det vælder frem med en Kraft, som forbavser mig selv. Og hvad jeg nu trænger til, er, at vi skal gjennemgaa vore Udgangspunkter igjen med en mere omfattende Plan for Øje, ellers gaar jeg glip af Muligheder, som jeg nu ser, naar jeg ser tilbage, og som maaske aldrig mere kommer igjen. Hører du, hvad jeg siger, Tito?“

Den unge Mand havde bukket sig for at tage sit Manuskript op, der var faldet ned, og Bardos mistænksomme Øre havde opfattet denne sagte Bevægelse.

Det havde været undskyldeligt, om Tito havde trukket paa Skuldrene over for den Udsigt, der aabnede sig for ham, men han var af Naturen ikke utaalmodig; han var desuden opdragen i den arbejdsomme, paa én Gang smaalige og omfattende Lærdom, der var hans Tidsalders vigtigste aandelige Gjerning, og i Romolas Nærhed vuggedes han af et saadant Velvære, at alt tyktes ham let.

„Ja vist“, sagde han. „I ønsker at udvide Eders Kommentarer til nogle af de Steder, vi har citeret.“

„Ikke blot det; jeg ønsker at indflette en *excursus*, hver Gang vi kommer til en Forfatter, som jeg særlig har gransket, for jeg kan dø, inden jeg faar mit særlige Værk færdigt, og det er ikke Tider, i hvilket uforfalsket Lærdom og vel sigtet

Kundskab kan ligge ledige, eftersom det ikke blot er letsindig Uvidenhed, vi har at frygte, men der endogsaa gives Mænd som Calderino, der, som Poliziano slaaende har vist, tyr til en saadan Skamløshed som at anføre falske Citater for at naa deres Forfængeligheds Maal og sikre deres egne Vildfarelser Sejren. Derfor, min Tito, tror jeg ikke, det er raadeligt, at vi lader Lejligheden slippe os af Hænde, naar vi har den. Lad os gaa tilbage til det Sted, hvor vi citerer Stedet af Thukydides, og jeg beder Jer foreløbig om sammen med mig at gjennemgaa alle mine Noter til Lorenzo Vallas latinske Oversættelse, for hvilken den uforlignelige Pave Nicolaus V. — som jeg havde den Ære at kjende personlig i min Ungdom, da han endnu var Thomas af Sarzana — betalte ham — jeg siger ikke, at det var for meget — fem Hundrede Guldscudi. Men da Valla, skjønt hans Ry i andre Henseender er tvivlsomt, nyder stor Anseelse for sin strænge Lærdom, saa at Epigramdigteren skjæmtende har sagt om ham, at efter at han er kommen til Hades, tør ikke engang Plato tale de gamle Sprog, er det saa meget nødvendigere, at hans Navn ikke bliver et Stempel, under hvilket der indsmugles falske Varer, og jeg vil derfor indflette en *excursus* om Thukydides, i hvilken mine Rettelser til Vallas Text passende kan finde Plads. Romola, giv os de nødvendige Bøger — du kjender dem — paa femte Hylde i Kabinettet."

Tito rejste sig samtidig med Romola og sagde: „Jeg skal tage dem ned, hvis I vil vise mig dem." Derpaa gik han hurtig ind med hende i det tilstødende lille Værelse, hvis Vægge ogsaa var bedækkede med Bøger.

Tito blev staaende ved Siden ad hende uden at forhaste sig med at tage Bøgerne. De havde aldrig før været sammen inde i det Værelse.

„Jeg haaber", sagde hun, idet hun saa' Tito lige i Ansigtet med et Blik fuldt af alvorlig Tillid, „jeg haaber, at han ikke trætter Jer. Det Arbejde gjør ham saa lykkelig."

„Og mig med, Romola — naar I blot vil tillade mig at sige, at jeg elsker Jer — naar I blot vil synes, at jeg er værd at holde lidt af.“

Hans Tale var den blideste Hvisken, og hans smukke, mørke Ansigt, der var saa nær ved hendes, som det aldrig før havde været, saa' paa hende med bedende Ømhed.

„Jeg elsker Jer“, hviskede Romola; hun saa' paa ham med det samme ligefremme og imponerende Udtryk som altid, men hendes Stemme havde aldrig før været saa dæmpet. De havde begge et Indtryk af, at de saa' længe paa hinanden, inden hendes Læber atter bevægede sig, men det varede i Virkeligheden kun et Øjeblik, før hun sagde: „Nu ved jeg, hvad det er at være lykkelig.“

Deres Ansigter mødtes, og de mørke Lokker blandedes et Øjeblik med det bølgende Guldhaar. Saa tog Tito hurtig Bøgerne ud af Reolen. De vilde begge to helst være ene og ingen Ting sige, thi den første Følelse af, at de var i Forstaaelse med hinanden, tyktes dem begge saa meget skjønnere, som den ikke forstyrredes af noget umiddelbart sanseligt Indtryk.

Det hele var gaaet saa hurtig, at selv den ivrige og mistænksomme Bardo ikke havde tabt Taalmodigheden.

„Du har altsaa Bøgerne, Romola?“ sagde den gamle Mand, da de kom ind igjen. „Hold dig nu rede til at skrive, for det er bedst, at du strax skriver Noterne, efterhaanden som vi kommer til dem, og glem ikke at numerere dem omhyggelig saaledes, at de svare til Tallene i Texten, han skriver.“

Romola havde altid et eller andet at gjøre ved deres fælles Arbejde. Tito tog Plads ved Læsepulten, og hun satte sig ved et Bord lige over for ham for at kunne række Faderen de Bøger, han havde Brug for, og tage dem, naar han havde brugt dem. Hun havde bestandig siddet saadan over for ham, lige siden de begyndte paa dette Arbejde, men i Dag var det, som om det var noget helt nyt; det var med en helt ny Følelse, at Tito nu tog imod de Bøger, hun rakte ham, og de gjorde sig

ingen Umag for at komme til at se paa hinanden eller røre ved hinanden. Enhver Kvinde skaber selv i sit eget Billed de Elskovstegn, der bydes hende, og den dybe, rolige Lykke, der var over Romola, paavirkede Tito som Aftenens straalende, men rolige Lys, der forjager al Uro.

De havde arbejdet i to Timer og skulde just til at holde op, fordi det begyndte at blive mørkt, da Døren gik op, og der traadte en Skikkelse ind, som i en paafaldende Grad var i Uoverensstemmelse med Omgivelserne, og med hvad deres Tanker havde syslet med. Det var en svær, undersætsig, sortøjet Kvinde paa et halvt Hundred Aar med en tæt sluttende sort perlebroderet Fløjls Hue paa et lille, fremstaaende Hoved, hvis ualmindelig svære sorte Haar i rige Fletninger faldt ned om Ørene og de tykke Kinder, hvis blussende Rødme stak besynderlig af imod det for øvrigt gustne Ansigt. Om den tykke Hals havde hun tre Rækker Perler og et Halsbaand af Guld; den broderede Bræmme paa hendes lange sorte Fløjls Overkjole og Broderierne paa de side Ærmer af rosenrødt Damask var lidt falmede, men et øvet Øje kom hurtig til den Overbevisning, at det var det glimrende Resultat af et halvt Aars Tids Arbejde af en dygtig Fagmand, og det rosenrøde Skjørt med dets gulnede hvide Frynser og perlestukne Arabesker vakte lignende tiltalende Forestillinger. En smuk Rosenkrans af Koralperler hang ned fra den ene Side af et gjennembrudt Bælte, der holdtes sammen af et stort Sølvspænde med Niello, og ved den anden Side hang der en Scarsella eller stor Pung af højrødt Fløjl broderet med Perler. I sin lille fede højre Haand, der saa' ud, som om den var lavet af Dejg og havde hævet sig for meget i Bagningen, holdt hun en lille Bønnebog, der ogsaa straalede af Fløjl og Sølv og Perler.

Tito kjendte allerede denne Skikkelse saa godt, at han ikke blev forbavset over den, thi Monna Brigida kom jævnlig hos Bardos, da det Band, der var lyst over Kvindekjønnet i Almindelighed der i Huset, ikke omfattede hende paa Grund af hendes

Slægtskab med Bardos afdøde Hustru og den Omhu, hvormed hun havde taget sig af Romola. Denne vendte sig om imod hende med et kjærligt Smil og trak den læderbetrukne Stol hen i passende Afstand fra Faderens, for at den Ordstrøm, der var i Vente, ikke skulde komme hans Øren alt for nær.

„*La cugina?*“ spurgte Bardo, da han hørte de korte Skridt og Lyden af den fejende Kjole.

„Ja, det er Jer Kusine“, sagde Monna Brigida tungerapt, idet hun smilende vinkede med Fingrene ad Tito og derpaa rakte Romola sit Ansigt til Kys. „Den kjedsommelige Kusine bryder som sædvanlig ind og forstyrrer jer i jer Lærdom“, vedblev hun, idet hun satte sig og begyndte at vifte sig med det hvide Slør, hun havde hængende over Armen. „Naa ja, hvis jeg ikke af og til bragte jer lidt nyt fra Verden, tror jeg virkelig, I rent glemte, at der er andet til end disse skimlede gamle Fyre, som kunde trænge til at stænkes med Vievand, hvis alt, hvad jeg hører om dem, har sin Rigtighed. Ikke for det, Verden er saamænd slet nok nu til Dags, for hvor man kommer, støder man paa Skandaler — jeg holder ikke af at se og høre den Slags Ting, men man kan jo dog ikke gaa omkring med en Sæk over Hovedet, og det er ikke længere siden end i Gaar — naa, naa, I har ikke nødig at fare op imod mig, Bardo, jeg skal ingen Ting fortælle; jeg er ikke saa klog som de hellige tre Konger, men jeg ved dog nok, hvor mange Ben der gaar i én Støvle. Nej, men Florents er nu alligevel en ugudelig By — ikke sandt, Messer Tito? for I kommer jo dog ud imellem Folk. Det er ikke for det, lidt maa man jo synde — det venter vor Herre af os, for hvad skulde ellers de velsignede Sakramenter til, og jeg mener, at vi skal have Ærbødighed for Helgenerne og ikke stille os an, som om vi kunde komme til at ligne dem, for saa bliver Livet ikke til at holde ud, og det bliver det heller ikke, naar det skal gaa til paa den nymodens Manér. Hvad synes I? Jeg var til Brylluppet i Dag — Dianora Acciajolis Bryllup med den unge Albizzi, det, der

har været snakket saa meget om — og alle undrede sig over, at det var i Dag og ikke i Gaar, men *cieli!* saadant et Bryllup, som det var, kunde saamænd gjærne have været udsat til næste Faste, for Bruden saa' ud som en Nonne — ikke saa meget som en Perle havde hun paa — og Brudgommen var saa højtidelig som San Giuseppe, det er vist. Og Halvdelen af de indbudne var *Piagnoni* — de kalder dem *Piagnoni**), disse nye Helgener, Fra Girolamo har opfundet. At tænke sig, at to Familier som Albizzierne og Acciajolierne optager saadanne Skikke, de, som har Raad til at præstere det bedste. Naa ja, de havde jo indbudt mig — de kunde da heller ikke andet i Betragtning af, at min Mand var Luca Antonios Onkel paa mødrene Side — men det kan nok være, jeg havde det rart, medens vi stod og ventede under Tronhimlen uden for Huset, inden de lukkede os ind. Det lod ligefrem til, at jeg ikke kunde andet end vække Forargelse, for Monna Berta, som har haft værre Historier i sine Dage end nogen, jeg kunde fortælle om mig selv, stod og skjævede til mig som en *pinzochera***) og raadede mig til at læse Munkens Bog om Enker, som hun havde stor Opbyggelse af. Hellige Madonna, man skulde næsten tro, at en Enke ikke har andet at gjøre nu til Dags end at kjøbe sig en Ligkiste og saa leve i den Tro, at det vil vare tusend Aar, før hun kommer i den, i Steden for at nyde Livet en Smule, naar hun endelig en Gang har faaet sin Frihed. Og hvad Musik tror I saa vi fik til at muntre os ved under Maaltidet? En lang Prædiken af Fra Domenico fra San Marco, om deres velsignede Fra Girolamos Lærdomme — de tre Lærdomme, vi alle sammen skal kunne udenad — han regnede dem op paa sine Fingre, saa det ligefrem gøs i mig. Den første er, at Florents eller Kirken — jeg ved ikke, hvilken af Delene det er, for han sagde først det ene og saa det andet — skal piskes med Svøber; men hvis det er Pesten, han mener, saa burde

---

*) Folk, som følger Lig; egentlig Folk, som følger Lig for Betaling.

**) Søster af St. Franciscus' tredje Orden, ikke klostergiven Nonne.

Signoriet sætte en Stopper for den Slags Prædikener, for de kan gjøre en syg og daarlig af Angst. Og saa, sagde han, skal Florents gjenfødes, men Gud ved, hvad det skal nytte, naar vi alle sammen er døde af Pesten, eller hvad det nu er. Og saa det tredje, og det sagde han hyppigst, det er, at det alt sammen skal ske i vore Dage; og saa trykkede han saadan paa Tommelfingeren, at jeg kom til at ryste som Geléen, jeg havde foran mig — ja, for der var Geleér med Albizziernes og Acciajoliernes Vaaben i alle mulige Kulører — helt vendt op og ned paa Tingene har de da endnu ikke. Men al deres Snak gaar ud paa, at vi skal vende tilbage til de gamle Sæder og Tilstande, for saa springer Francesco Valori op, han, som jeg har danset med i Via Larga, da han var Ungkarl og saa indtagen i Medicæerne som nogen, og han holder en Tale om de gode gamle Dage, da Florentinerne endnu ikke havde opgivet at raabe *Popolo* og begyndt at raabe *Palle* — som om det havde noget med et Bryllup at gjøre! — og om at vi skulde holde os til de Love, Signoriet havde givet, Gud ved hvornaar, og om at vi ikke maatte gaa med dit og dat, og om at vore Sæder var fordærvede, og at vi læste daarlige Bøger, skjønt det kan han sandelig ikke sige om mig . . .“

„Stop lidt, Frænke“, sagde Bardo i en bydende Tone, thi der skulde kraftige Forholdsregler til for at standse Monna Brigidas Ordstrøm. Det gav et lille Sæt i hende, hun snærpede Munden sammen og saa' paa ham med store Øjne.

„Franceseo Valori har ikke helt Uret“, vedblev Bardo. „Bernardo har rigtignok ikke synderlig høje Tanker om ham og mener, at han giver sit personlige Nag Skin af at være Iver for det almene bedste, men jeg maa indrømme, at min gode Bernardo er noget træg til at tro paa en ublandet Fædrelandskjærlighed som den, vi finder i hele dens Glans hos de gamle. Men det er sandt, Tito, at vore Sæder er komne noget i Forfald i Sammenligning med den ædle Tarvelighed, der, som vore Forfædres Gjerninger klarlig viser, er Moder til den sande Storhed, om jeg end mener, at vi Florentinere har mere af den

højsindede Ædruelighed, der skyer taabelig Ødselhed for at kunne udfolde en storslaaet Gavmildhed ved store Lejligheder, end man træffer i nogen anden By i Italien, for jeg hører, at de neapolitanske og milanesiske Hoffolk ler ad vort Sølvtøjs Tarvelighed og ser haanlig ned paa vore fornemme Familier, fordi de laaner hverandres Bordstel til deres Gilder. Men Daarskabens taabelige Latter er halvvejs Bifald for Visdommen."

„Latter!" brød Monna Brigida løs igjen, saa snart Bardo tav. „Ja, hvis nogen var kommen til Brylluppet i Dag for at faa Latter at høre, blev de narrede, for da den unge Niccolò Macchiavelli prøvede paa at skjæmte lidt og fortalte nogle Historier af Franco Sacchettis Bog, om at det ikke nyttede noget, at Signoriet gav Love for os Kvinder, desformedelst at vi var snildere end al Verdens Malere og Arkitekter og Doktorer i Logiken, for vi kunde gjøre sort til hvidt og gult til rødt og det krogede lige, og naar noget var forbudt, kunde vi finde nye Navne til det — hellige Jomfru, saa satte Piagnonierne endnu tværere Ansigter op, og nogle af dem sagde, at Sacchettis Bog var en ugudelig Bog. Naa, jeg har ikke læst den — de kan ikke beskylde mig for at læse noget. Men Gud fri mig for nogen Sinde mere at komme til Bryllup, naar det skal være paa den Manér, for alle de af os, som ikke var Piagnoni'er, havde det saa hyggeligt som Kyllinger i Regnvejr. Jeg er kun én Gang før i mit Liv gaaet i en værre Fælde, det var den Gang, da jeg var henne at høre deres dejlige Munk i San Lorenzo. Det har jeg maaske aldrig fortalt Jer om, Messer Tito? — Blodet stivner formelig i mig, naar jeg tænker derpaa. Som han heglede os stakkels Kvinder igjennem! og Mandfolkene da for den Sags Skyld med, men det tog jeg mig nu ikke saa nær. Han kaldte os Køer og Kjødklumper og Flaner og Ulykkestiftere — det kunde jeg nu endda finde mig i, for der var mange andre, som var baade tykkere og værre end jeg, skjønt hvert Øjeblik fik hans Stemme rigtignok Bænken til at ryste under mig, som om det var Trompetstød, jeg hørte,

— men saa kom han til det forlorne Haar, og, *o misericordia!* sikken en Skildring, han gav — jeg ser det endnu for mine Øjne — af en ung Kvinde, der laa Lig, og saa kom vi letsindige Enker — han sigtede naturligvis lige saa godt til mig som til alle de andre, for jeg havde mine Fletninger paa, for naar man bliver gammel, har man ikke Lyst til at se ud som Befanaerne*) — saa kom vi Enker styrtende hen til Liget som skallede Gribbe og klippede Ligets Haar af til at dække vore gamle Hoveder med. Gud, sikke Drømme jeg havde oven paa den Historie! Og saa græd han og vred sine Hænder, og jeg græd ogsaa. Og saa gik jeg hjem og tog mine Smykker af, Spændet her og det hele, og pakkede dem ind og var lige paa Nippet til at sende dem til Munkene i St. Martin for at skjænke dem til de fattige, men saa faldt det mig da, Gud være lovet, ind, at jeg først vilde gaa til min Skriftefader Fra Cristoforo i Santa Croce, og han sagde, at det alt sammen var Djævelens Værk med al denne Fra Girolamos Prædiken og Profeteren, og at Dominikanerne vilde vende op og ned paa Verden, og jeg maatte aldrig mere gaa hen og høre ham, for saa maatte jeg gjøre Bod, for de store Prædikanter Fra Mariano og Fra Menico havde bevist, at det var Løgn, alt hvad Fra Girolamo prædikede — og det var sandt, for jeg hørte dem begge to i Domkirken — og saa sagde han, at Pavens Drøm stadig var ved at gaa i Opfyldelse, om at San Francesco holdt Kirken oppe med sine Arme, og at Dominikanerne havde begyndt at rive ned paa den. Naa, jeg gik *con Dio* og slog mig til Ro. Jeg skal nok vogte mig for igjen at gaa hen og lade mig skræmme af en Prædikebroder. Jeg vilde blot ønske, at det ikke var Dominikanerne, stakkels Dino sluttede sig til for alle de mange Aar siden, for saa vilde jeg være bleven glad, da jeg hørte dem sige, at han er kommen hjem igjen . . .“

---

*) De groteske Figurer, der antages at skulle forestille de vise fra Østerland, og som bæres omkring eller stilles i Vinduerne Helligtrekongers Aften. Navnet er en Forvanskning af Epifania.

„Stille!“ udbrød Bardo højt og heftig, medens Romola halvt fo'r op af Stolen, foldede sine Hænder og saa' hen paa Tito, som om hun vilde paakalde hans Hjælp. Monna Brigida udstødte et lille Skrig og bed sig i Læberne.

„Donna“, vedblev Bardo, „hør igjen min Vilje. Nævn ikke det Navn i mit Hus. Og du, Romola, jeg forbyder dig at spørge. Min Søn er død.“

Bardo rystede over hele Legemet af Sindsbevægelse, og ingen vovede at bryde Tavsheden. Monna Brigida trak paa Skuldrene og hævede Hænderne i stum Fortvivlelse; derpaa rejste hun sig saa stilfærdig som muligt, nikkede gjentagne Gange til Tito og Romola for at lade dem vide, at de ikke maatte røre sig, og listede sig saa ud af Værelset som en brødefuld, tyk Vindspiller, der har gøet i Utide.

Imidlertid havde Titos hurtige Hoved lynsnart lagt forskjellige Ting sammen. Bardos Søn var ikke virkelig død; han var altsaa, som han havde formodet, Munk; han var „kommen hjem“, og Fra Luca — ja, det var Ligheden med Bardo og Romola, der havde bevirket, at han havde syntes, at han skulde kjende hans Ansigt. Gid han nu var død i Fiesole! Dette egenkjærlige Ønske trængte sig uvilkaarlig frem i Forgrunden af hans Tanker. Bardos strænge Vilje var ganske vist et sikkert Værn imod alt Samkvem imellem Romola og hendes Broder, men den kunde ikke hindre, at han røbede andre, hvad han vidste, især naar han blev mindet om Sagen, ved at Romolas Navn blev sat i Forbindelse med Tito Melema, hvis Signalement han havde gaaet med om Halsen. Nej, det eneste, der kunde fjærne al Fare, var Fra Lucas Død, men det var ogsaa højst sandsynligt, at han var død, og efter den Forskrækkelse, Tito havde faaet ved at gjøre den Opdagelse, han havde gjort, faldt han atter til Ro i dette trygge Haab.

De havde siddet tavse i adskillige Minutter, og Tusmørket var blevet stærkere og stærkere, da Romola vovede at sige: „Skal jeg tænde Lampen, Fader, at vi kan gaa videre?“

„Nej, Romola, vi vil ikke arbejde mere i Aften. Tito, kom her hen og sid hos mig.“

Tito gik fra Læsepulten og satte sig ved Bardos venstre Side.

„Kom tættere hen til mig, min Datter“, sagde Bardo efter et Øjebliks Tavshed. Romola satte sig paa en Skammel og lagde sin Arm paa Faderens højre Knæ, saa at han kunde lægge sin Haand paa hendes Haar, som han holdt saa meget af.

„Tito, jeg har aldrig sagt dig, at jeg en Gang havde en Søn“, sagde Bardo, idet han glemte de Ord, der i hans Sindsbevægelse var undslupne ham ved deres første Møde. „Men han forlod mig — han er død for mig — jeg har for bestandig gjort ham arveløs. Han var en lige saa flink lærd som du, men mere heftig og utaalmodig og dog til andre Tider betagen og indadvendt, thi han havde lige fra første Færd af en Tilbøjelighed til at vende sit Blik fra Fornuftens og Filosofiens klare Lys og give sig ind under en dunkel Mysticisme, der trodser alle menneskelige Regler, som den trodser al Fornuft. Og det blev Enden derpaa. Vi vil ikke tale mere om ham; han er død for mig. Gid hans Ansigt kunde udslettes af den Mindernes Verden, hvor det, der er fjærnt, synes at blive klarere, og det, der er nær, at blegne.“

Bardo tav, men hverken Romola eller Tito turde tale — hans Stemme skjalv saa stærkt, og hans Sind var alt for langt fra at være i Ligevægt. Men saa hævede han pludselig sin Haand og lagde den paa Titos Skulder, medens han vedblev at tale, idet han gjorde Vold paa sig selv for at blive roligere.

„Men du er kommen til mig, Tito — ikke helt for silde. Jeg vil ikke spilde Tiden med ørkesløse Klager. Naar du arbejder ved min Side, synes jeg, at jeg har faaet en Søn igjen.“

Den gamle Mand tænkte kun paa den Bog, der lagde helt og holdent Beslag paa ham, og som helt havde skudt den Tanke i Baggrunden, som Bernardo del Neros Advarsel havde vakt, at Tito og Romola maaske kunde faa i Sinde at gifte sig

med hinanden. Tito kunde imidlertid ikke lade Lejligheden gaa unyttet forbi.

„Vil I tillade mig altid og helt at være Jer Søn? Vil I lade mig sørge for Romola — lade mig blive hendes Husbond? Jeg tror ikke, hun siger nej. Hun har sagt, at hun elsker mig. Jeg ved, at jeg ikke er hendes Jævning i Byrd — i nogen som helst Henseende, men jeg er ikke længere en fattig fremmed . . .“

„Er det sandt, Romola?“ sagde Bardo i en dæmpet Tone, og idet det synlig gav et Sæt i ham, og hans Ansigt klarede op.

„Ja, Fader“, sagde Romola fast, „jeg elsker Tito — jeg ønsker at blive hans Hustru, saa at vi begge blive dine Børn og aldrig skilles fra dig.“

Medens hun sagde dette, mødtes hendes og Titos Hænder for første Gang i et kraftigt Haandtryk, men deres Blik hvilede spændt paa hendes Fader.

„Hvorfor skulde jeg ikke lade det ske?“ sagde Bardo, snarere som om han gjendrev Indvendinger, end som om han uden videre gav sit Samtykke. „Det vilde være en Lykke for mig, og det vilde ogsaa gjøre dig lykkelig, Romola.“ Han klappede blidt hendes lange Haar og bøjede sig ned over hende. „Jeg har været tilbøjelig til at glemme, at du trænger til anden Kjærlighed end min. Og du bliver en god Hustru. Bernardo mener, at jeg knapt kan finde en Mand, der er dig værdig, og han har maaske Ret, for du er ikke som de fleste af dit Kjøn, du er en Kvinde, som dem, de udødelige Digtere drømte om, naar de sang om Heroerne — øm, men stærk som din Stemme, der har været mig i Lysets Sted i de Aar, jeg har været blind. . . . Saa du elsker ham altsaa?“ Han tav atter et Øjeblik og sagde derpaa i samme Tone som før: „Hvorfor skulde jeg ikke lade det ske? Jeg vil tænke over det, jeg vil tale med Bernardo.“

Tito følte sig ubehagelig berørt ved dette Svar, thi Bernardo del Neros Øjne havde bestandig et skarpt, mistænksomt

Udtryk, hver Gang de hvilede paa ham, og Tanken om Fra Luca forvandlede al Usikkerhed til Frygt.

„Tal min Sag, Romola“, sagde han bedende. „Jeg er vis paa, at Messer Bernardo er imod mig.“

„Nej, Tito“, sagde Romola, „min Gudfader vil ikke modsætte sig, hvad min Fader alvorlig vil. Og det er jo din Vilje, at jeg skal være Titos Hustru, ikke sandt, Fader? Jeg har aldrig staaet over for noget, jeg ønskede saa stærkt; jeg troede ikke, det var muligt, at jeg kunde komme til at attraa noget, der angik mig selv, saa stærkt.“

Det vär faa og simple Ord, men de gav en sammentrængt Skildring af Romolas selvfornægtende, farveløse unge Liv, der havde sat al sin Lidenskab i Medfølelse med en gammel Mands Sorger, Ærgjerrighed, Stolthed og Harme. Det faldt ikke et Øjeblik Romola ind andet end at tale lige saa ligefrem og uforbeholdent om sin Kjærlighed til Tito som om en hvilken som helst anden Ting.

„Romola mia“, sagde hendes Fader kjærlig, „det er sandt, du har aldrig trængt ind paa mig med noget Ønske for dig selv, og det er ikke min Agt at modsætte mig dig; tvært imod, mit Hjærte kom strax Titos Begjæring i Møde. Men jeg maa ikke des mindre tale med Bernardo om de Forholdsregler, der bliver nødvendige, for vi maa ikke overile os eller gjøre noget, der ikke sømmer sig for mit Navn. Jeg er fattig og agtes kun ringe af de rige i vor Slægt — ja, jeg maa betragte mig som en ensom Mand — men jeg maa alligevel ikke glemme, at ædel Byrd medfører Forpligtelser, og mine Medborgere skal ikke kunne bebrejde mig, at jeg har handlet overilet ved at bortgive min Datters Haand. Bartolommeo Scala gav Grækeren Marullo sin Alessandra, men Mărullos Slægt var vel kjendt, og Scala er selv ikke af høj Byrd. Jeg ved, at Bernardo vil mene, at vi bør give Tid, han vil maaske bebrejde mig, at jeg ikke har overvejet Sagen tilbørlig. Hav Taalmodighed, mine Børn, I er meget unge.“

Der var ikke noget at sige hertil, og Romola var fuldkommen tilfreds. Men det var Tito ikke. Da han den Aften kyssede Romola til Afsked, fremkaldte selve den Glæde, der gjennemrislede hele hans Væsen ved Følelsen af, at han var elsket af denne Kvinde, hvis Skjønhed det var umuligt at betragte anderledes end som et Udslag af hendes ædle Sjæl, elsket med al den Ømhed, der talte ud af hendes klare Øjne, en stærk Sorg over, at han ikke havde holdt sig fri for det Bedrageri, der udsatte ham for at komme til at staa vanæret over for hende. Der blandede sig en besk Strømning i hans Glædes Væld. Vilde Fra Lucas Død standse den? Han haabede det.

Trettende Kapitel.

Nemesis' Skygge.

Det var om Eftermiddagen den syvende September, over to Maaneder efter den Dag, da Romola og Tito kavde tilstaaet hinanden deres Kjærlighed. Tito var lige kommen ned i Nellos Stue og havde fundet Barberen liggende paa Bænken med Huen ned over Øjnene; det ene Ben laa paa Bænken, det andet var gledet ned paa Gulvet og havde aabenbart revet en haandskreven Versebog ned — den laa paa Gulvet med krøllede Blade. I en Krog sad Sandro og spillede højtidelig *mora* med sig selv.

Tito gik ganske sagte, tog Luten, bøjede sig over Barberen og rørte let Strængene, medens han sang:

Quiant' è bella giovinezza
Che si fugge tuttavia!
Chi vuol esser lieta sia,
Di doman non c'è certezza)*

Nello vaagnede saa let som en Fugl. Huen kom i et Øjeblik bort fra hans Ansigt, og han sprang op.

„Aa, min Apollino! Min Siesta er nok trukket noget i Langdrag i denne Varme, lader det til. Det kommer der ud af ikke at lægge sig til at sove paa naturlig Maade, men at tage sig en Dosis kraftig Poesi. Hvad er der, min Orfevs?" vedblev Nello, idet han strakte Armene helt ud og greb fat i Titos Lokker, som han spøgende trak i. „Hvåd vil I den skikkelige Nello, for jeg synes, der var en bedaårende Klang i Eders blide Toner. Vis mig blot Øjet paa Jert Ønskes Naal, som den ophøjede Digter siger, saa skal jeg træde den."

„Det er en Skrædderlignelse åf Jer ophøjede Digter", sagde Tito, idet han stadig lod Fingrene glide let over Strængene. „Men I har gættet Grunden til min kjærlige Utaalmodighed efter at se Jer slaa Øjnene op. Jeg vil bede Jer øve Jer Kunst paa mig — ikke paa min Hage, nej, men på mit Haar, der er saa indfiltret som jer florentinske Politik. I forstaar at bruge Kammen saa behændig, og lidt af Jer fineste Orangeessents vilde ikke være af Vejen, for jeg skal til Scala-Paladset og vise mig i fint Selskab. Den unge Kardinal Giovanni de' Medici kommer der, og han har en vis ung Bernardo Dovizi af Bibbiena med, der skal være saa godt et Hoved, at jeg ikke ser anden Udvej til at holde ham Stangen end at parfumere mig med Orangeduft."

Nello havde allerede grebet sin Kåm, trykket Tito blidt ned i Stolen og bundet Servietten paa hαm.

---

*) Hvor Ungdommen er skjøn, men den flygter bestandig. Hvo, som vil være glad, han være det, der er ingen Sikkerhed for i Morgen. — Karnevalssang af Lorenzo de' Medici.

„Tal aldrig om at holde ham Stangen, *bel giovane mio.* Bernardo Dovizi er en klog Knøs, som aldrig vil kaste et Net ud for at fange Vinden, men I sejler alle Medbejlere agter ud og kan snart naa Himlen med Jer Pegefinger. Jeg hører, at I endogsaa har Honning nok til at gjøre den sure Messer Angelo sød med, for han skal have sagt, at I ikke var saa stort et Fæ, som man skulde have ventet, eftersom Forholdet mellem Jer og Sekretæren er saa godt."

„Og imellem os sagt, Nello mio, der er mere Geni og Lærdom i denne Messer Angelo, end jeg kan finde hos alle de andre florentinske lærde tilsammen. Det kan passe godt i deres Kram at skraale op om mig nu, da Poliziano er nedtrykt af Sorg eller Sygdom, eller hvad det nu er; jeg kan nok flyve om Kap med saadan en Spurvehøg som Pietro Crinito, men Poliziano er en Ørn med et vældigt Næb og kunde sluge mig med Fjer og det hele uden i nogen Maade at føle sig besværet derved."

„Jeg vil ikke sige Jer imod, naar I i Eders Beskedenhed ikke ønsker det, men I maa ikke vente, at vi gode Hoveder her i Florents altid siger ét og det samme, som vi maatte gjøre, i Fald vi altid sagde Sandheden. Vi raaber Ned med Dante og Leve Francesco Cei blot for Afvexlings Skyld, og naar vi nu raaber Hurra for Jer som for en ny Poliziano, har Himlen sørget for, at det ikke er saa stor en Løgn, som det kunde være. Og er I ikke et rent Dydsmønster i denne ugudelige By? I stopper jo Eders Øren til med Vox for ikke at høre alle de Sirenesange, hvormed man vil lokke Jer bort fra Via de' Bardi og det store Værk, der skal forbavse Efterslægten."

„Jeg tror oprigtig talt, at det vil forbavse Efterslægten paa lignende Maade, som Universet forbavser os, nemlig derved, at det er umuligt at finde Planen i det."

„Ja, her blev sagt noget lignende forleden Dag. Christoforo Landino siger, at den fortræffelige Bardo er en af de lærde, som er væltede i Lærdom og saa ikke kan komme op igjen ligesom en Rytter, der falder af Hesten i sin tunge Rustning

— jeg skulde for Resten tro, at denne fyndige Bemærkning ikke er en Urt fra hans egen Have, for af alle Mennesker, der mader med tom Ske og stopper Munden paa Folk med vidtløftig Passiar, som der ingen Ting kommer ud af, er Messer Christoforo Nummer ét. *Ecco*, nu er I færdig", sagde Nello, idet han tog Servietten af. „Elegantere kan I ikke blive. Men hør, Kjærlighed kan ikke leve af Lærdom alene, hvad? Jeg skal vel snart frisere Jer i Anledning af Forlovelsen, hvad?"

„Maaske", sagde Tito smilende, „med mindre Messer Bernardo skulde raade Bardo til at forlange af mig, at jeg skal spænde en Løve og et Vildsvin for Zeccaens Vogn, inden jeg kan faa min Alcestis. Jeg tilstaar for Resten, at han har Ret i, at jeg ikke er Romola værdig; hun er en Pleiade, som kun kan fordunkles ved at blive gift med en dødelig."

„*Gnaffe*, dèr er Jer Beskedenhed paa sin Plads. Skæbnen synes imidlertid at have formet og hugget Jer til den Nische, der blev tom, da den gamle Mands Søn gik fra ham — àpropos, Cronaca fortalte mig, at han nu er i San Marco. Vidste I det?"

Der fo'r et elektrisk Stød igjennem Tito, idet han rejste sig op fra Stolen, men Nello mærkede det ikke, thi han bukkede sig strax ned for at tage Bogen, der laa paa Gulvet, og fik travlt med at glatte Bladene, medens han sagde: „Nej, jeg troede, han var i Fiesole. Er I vis paa, at han er kommen tilbage til San Marco?"

„Jeg har det fra Cronaca", sagde Nello, idet han trak paa Skuldrene. „Jeg kommer ikke i det Tempel, men det gjør han. Aa, min stakkels Nencia da Barberino", vedblev han, idet han tog Bogen fra Tito. „Det saarer Eders lærde Følelser at se Æselsøren paa Bladene. Denne landlige Skjønhed dyssede mig i Søvn med sine skjønt versificerede Yndigheder — „skjønnere end Kæmperoens Blomst" — „Kinder mere duftende end Ost". Men for rigtig at faa et Indtryk af, hvor sirlig denne Contadina er, maa man ligge paa Fløjls Hynder i Via Larga og ikke se Fierucoloni sjokke ind til Piazza della Nunziata efter Solnedgang."

„Hvad er Fierucoloni for nogle?“ sagde Tito ligegyldig, idet han satte Huen paa.

„Bønderpigerne, som kommer ind fra Bjærgene ved Pistoia og Casentino og Gud ved hvor for at høre Messe i Nunziata-kirken og sælge deres Garn og deres Champignons paa Fierucola — det lille Torv —, som vi kalder det. De tager sig latterlig ud med deres Papirslygter, naar de hyler deres Hymner til den hellige Jomfrus Ære om Aftenen paa hendes Fødselsdag — det er i Dag, ved I; har I ikke Tid til at gaa der hen? Ikke? Naa, jeg for mit Vedkommende har faaet nok deraf, for der er et farligt Spektakel paa Piazzaen. Man kan godt slumpe til at faa en Sten eller to i Hovedet. *Addio.*“

Tito var lidt urolig under sit Besøg, som for Resten varede kortere, end han havde ventet, da „Drengekardinalen“ Giovanni de' Medici, som den Gang var den yngste af Kirkens rødhattede Fædre, men senere gav Efterverdenen et meget tydeligt Indtryk af sit brede, mørke Ansigt som Leo den tiende, var bleven opholdt af sin Yndlingstidsfordriv, Jagten, og ikke var kommen. Der var endnu en halv Times Tid til Solnedgang, da Tito gik ud af Scala-Paladset i den Hensigt at begive sig lige hen i Via de' Bardi, men han var ikke naaet ret langt, da han til sin Overraskelse saa' Romola komme hen imod ham. Hun var hyllet i et tæt Slør og en mørk Kaabe, men det var ikke muligt at tage fejl af hendes Skikkelse, og ved Siden af hende gik der en lille, svær Person, i hvem han til Trods for den usædvanlig tarvelige Dragt gjenkjendte Monna Brigida. Romola var ikke vant til at give sig af med Andagtsøvelser, og at hun trak frisk Luft anden Steds end i Loggiaen paa Husets Tag, var noget, der gik saa sjælden paa, og som der blev talt saa meget om i Forvejen, fordi Bardo ikke holdt af, at hun gik fra ham, at Tito var vis paa, at der maatte være et eller andet paa Færde. Da hun fik Øje paa ham, gik hun hurtigere til.

„Er der noget i Vejen, Romola?“ sagde Tito, idet han vendte om for at følges med hende.

Hun svarede ikke strax, og saa tog Monna Brigida Ordet:

„Ja, Messer Tito, I gjør vel i at vende om, for vi har Hastværk. Og sikken et Uheld — vi er nødt til at gaa uden om Murene og op ad Via del Maglio paa Grund af Markedet, for Bønderpigerne spærrer Vejen forbi Nunziata — ad den kunde vi naa San Marco i den halve Tid."

Det gav et Sæt i Tito, og hans Hjærte begyndte at banke voldsomt. „Skal du til San Marco, Romola?" spurgte han i en sagtere Tone.

De var nu uden for Bymuren, hvor de havde store Haver paa venstre Haand. Romola trak Sløret til Side for at trække Luft, og han kunde se, at hun var i stærk Sindsbevægelse til Trods for den Umage, hun gjorde sig for at bekæmpe den.

„Ja, Tito mio", sagde hun, idet hun saa' bedrøvet paa ham. „For første Gang gjør jeg noget, som min Fader ikke maa vide. Det trøster mig, at jeg har mødt dig, for saa kan jeg da i alt Fald sige det til dig, men gaar du hen til Fader, gjør du bedst i ikke at sige noget om, at du har mødt mig. Han tror, at jeg blot er gaaet hen til vor Frænke, fordi hun havde sendt Bud efter mig. Gudfader var hos ham, da jeg gik; han ved, hvor jeg skal hen, og hvorfor. Du mindes nok den Aften, da min Broders Navn blev nævnet, og Fader talte til dig om ham?"

„Ja", sagde Tito sagte. Han var sælsomt til Mode. Det gøs i ham ved Tanken om den Udsigt, der var til, at der forestod et stort Omslag i hans Forhold, samtidig gjennemløb han i Tankerne hundrede Ting, han vilde gjøre, naar Omslaget var sket, og endelig slugte han Romola med Øjnene, opfyldt af en Følelse af, at det maaske var sidste Gang, hun saa' paa ham med fuld Tillid.

„Vor Frænke havde hørt, at han var kommen tilbage, og senere fik jeg at vide, at Aftenen i Forvejen — St. Hansaften — havde vor gode Maso set ham i Nærheden af vort Hus. Men da Maso forhørte sig i San Marco, var Dino — han hedder Bernardino efter vor Gudfader, men nu kalder han sig Fra Luca — var bleven flyttet til Klosteret i Fiesole, fordi han var syg. Men i Morges kom der Bud til Maso, om at han var

kommen tilbage til San Marco, og saa gik Maso der hen. Han er meget syg, og han har bedet mig saa indstændig om at komme hen og se til ham. Jeg kan ikke nægte ham det, skjønt jeg mener, at han har forsyndet sig svart; jeg husker endnu, hvor meget jeg holdt åf häm, da jeg var en lille Pige og endnu ikke vidste, at han vilde forlade Fáder. Maaske angrer han, hvad han har gjort, og vil sende ham et Ord ved mig. Det har kostet mig en haard Kamp at handle imod Faders Vilje, for jeg har altid syntes, at hans Følelse paa dette Punkt var rigtig, men jeg er næsten vis paa, at du vil synes, at jeg bærer mig rigtig ad, for jeg har lagt Mærke til, at du er mindre stræng end jeg, og at intet kan gjøre dig vred; det vilde koste dig mindre at tilgive, skjønt havde du set din Fader forlådt af den, han havde kastet al sin Kjærlighed paa — af en, han håvde ofret sit Arbejde, og som han satte alt sit Haab til — forlådt, da Nøden blev størst — selv du, Tito, vilde finde det svært at tilgive."

Hvad skulde han svare? Han var ikke Hykler nok til at sige til Romola, at en saadan Synd ikke burde tilgives, og han havde ikke Mod til at sige det modsatte.

„Du har Ret, Romola, du har altid Ret, undtagen naar du tror godt om mig."

Der var virkelig noget oprigtigt i de sidst anførte Ord, og Tito var meget smuk, da han sagde dem — han var usædvanlig bleg, og hans Læber skjalv. Romola, der opfattede alting stort, fik Taarer i Øjnene af Glæde over, at hvad hun saa end følte, delte han hendes Følelser. Men uden at standse sin Gang vedblev hun: „Og nu beder jeg dig om at gaa fra os. Man vil lægge mindre Mærke til min Frænke og mig, naar vi kommer alene ud paa Piazzaen."

„Ja, det er bedst, I gaar fra os", sagde Monna Brigida, „for sandt at sige, Messer Tito, I har alles Øjne efter Jer, og Romola kan hylle sig ind, saa meget hun vil, alle faar Lyst til at se, hvad der er under Sløret, for hun gaar, ligesom hun gik i Procession. Det er ikke, fordi jeg synes, der er noget galt i

det, det passer blot ikke med min Gang. Og jeg vilde unægtelig helst have, at man ikke saa' os gaa til San Marco; det er derfor, jeg har klædt mig paa, som om jeg selv var en af Piagnoni'erne og saa gammel som Sant' Anna; for havde det været nogen som helst anden end stakkels Dino, som gjærne skulde have Tilgivelse, i Fald han er ved at dø, for hvad kan det nytte at bære Nag til de døde? — lad det gaa ud over dem, medens de lever, det er min Mening, og . . .“

Ingen gjorde sig Skrupler ved at afbryde Monna Brigidas Talestrøm; Tito førte Romolas Haand til sine Læber og sagde: „Jeg forstaar dig og adlyder.“ Derpaa vendte han atter om, idet han lettede paa Huen.

Han var halv glad ved at slippe bort, halv tilbøjelig til at klynge sig til Romola, indtil det Øjeblik kom, da hun vilde ophøre at elske ham uden Mistanke; han følte sig nemlig overbevist om, at denne Broder frem for alt vilde spørge om, og at Romola frem for alt vilde sige ham, hvorledes hendes Faders og hendes egen Stilling var efter alle de Aars Forløb, i hvilke saa meget maatte have forandret sig. Hun vilde fortælle ham, at hun snart skulde offentlig troloves med en ung lærd, der skulde udfylde den Plads, som var bleven tom, da han gik bort. Fra Luca vilde fortælle alt, hvad han vidste og sluttede sig til, og Tito indsaa ikke, hvad han skulde gribe til for at hindre, at hans Bedrageri førte til de værste Følger. Det var forbi med alle hans Udsigter i Florents. Der var Messer Bernardo del Nero, som vilde fryde sig, naar det viste sig, hvor klogt hans Raad havde været, at opsætte Forlovelsen, til et længere Ophold havde bragt Klarhed over Titos Karakter og Stilling, og Historien om den unge græske Lærer, hvis Velgjører var i Slåveriet, vilde blive drøftet i enhver Loggia. For første Gang i sit Liv følte han sig for febrilsk og betagen til at turde stole paa sin Selvbeherskelse; han opgav det paatænkte Besøg hos Bardo og blev ved at gaa frem og tilbage uden for Murene, til det gule Lys i Vest var helt blegnet, saa drejede han uden at have noget

bestemt Maal om det første det bedste Hjørne og kom saaledes op ad Via San Sebastiano til Annunziata-Pladsen.

Fjortende Kapitel.

Bondemarkedet.

Den mylrende Mængde og den forvirrede Blanding af mangehaande Lyd, der slog ham i Møde, da han kom ind paa Piazzaen, mindede Tito om, hvad Nello havde sagt om Fierucoloni, og han banede sig Vej igjennem Mængden, idet han formelig havde en Slags Fornøjelse af al den Hujen og Puffen, der døvede de mørke Tanker om Fremtiden, som saa pludselig var komne op i ham, og som var saa vildsomme, at han i Aanden saa', hvorledes han til syvende og sidst alligevel blev nødt til at drage ud for at lede efter Baldassare.

Ved hver af de Gader, der førte til Piazzaen, saa' han Folk trænges for at komme ud paa den, medens Papirlygterne, der bares paa Stænger, svajede frem og tilbage over Hovederne paa dem. En raa, ensformig Sang hørtes stadig, og Skrig og Skraal, Fløjten, Nidviser, sungne af pibende Drengestemmer, Trommehvirvler og Ringen med smaa Klokker blandede sig jævnlig med den, saa det hele blev til et forvirret, øredøvende Spektakel. Hvert Øjeblik forsvandt et af de mat flimrende Lys, ramt af et mer eller mindre ondskabsfuldt Stenkast, og saa blev der Skrig og Skraal. I Udkanterne af den stimende og støjende Mængde var der Grupper, som fejrede den hellige Jomfrus Fødselsdagsfest paa en mere methodisk Maade end ved at huje og kaste med Sten paa Lykke og Fromme. Pjaltede Mænd, som sáa' sig om med stikkende Blik, medens Munden løb paa dem som Kjæp i et Hjul, opfordrede Bønder til at

spille med dem, idet de lovede at behandle dem honnet og rimelig; to maskeradeklædte Skikkelser, der havde snappet hver sin Lygte fra Mængden, gik omkring paa Stylter svingende Lygterne frem og tilbage, saa de saa' ud som Stjærneskud; en snild Handelsmand gjorde ved et lille, overdækket Bord gode Forretninger i varme *berlingozzi*, en yndet Melspise; en Mand, som stod paa en Tønde med Ryggen lænet til en af Søjlerne i Loggiaen foran paa Hittebørnshospitalet, solgte Mirakelpiller, der var opfundne af en Doktor i Salerno, og som var et sikkert Forebyggelsesmiddel imod Tandpine og Drukning, og ikke langt derfra ved en anden Søjle gjorde en Luftspringer sine Kunster paa et lille Stillads, medens en Flok Læredrenge, som var hævede over at drive Stenkastning som Guerillakrig, øvede denne Florentinernes Yndlingsidræt efter en større Maalestok ved Hjørnet af den snævre Via de' Febbrai.

Tito, som var nødt til at bane sig Vej igjennem Aabninger, han traf paa i Trængselen, var et Øjeblik paa Siden af et helt Optog af travende, barbenede Bønder med haard Hud paa Fødderne og kunde se deres solbrændte, kobberfarvede Ansigter og deres sære, mer eller mindre mangelfulde Dragter, der var mørke som Følge af det i lange Tider ophobede Smuds og gammeldags baade i Henseende til Stof og Snit, saa at de i Byfolkenes Øjne tog sig ud som Pilgrime, der vendte hjem fra en Pilgrimsfærd, de havde tiltraadt for et Hundred Aar siden. Og i Følge med dem saa' han de haardføre, af lidet levende Bondekvinder fra Bjærgene ved Pistoia, som var komne til Byen med et Aars Arbejde i en lille Bylt paa Ryggen og i Hjærtet et magert Haab om Lykke og en stor dunkel Frygt for Ulykke, som de søgte Hjælp imod hos den hellige Jomfru, hvis mirakelgjørende Billede, der var malet af Engle, Gardinet skulde trækkes fra den Aften i Anledning af Fødselsdagsfesten, for at det uhindret kunde øve sin Magt.

Et andet Øjeblik blev han drevet hen imod Udkanten af Piazzaen, hvor de, der paa en mere rolig Maade søgte at lægge Beslag paa Opmærksomheden og Bøndernes Smaapenge, meget

fornuftig havde taget Stade for at have Retræten fri. Iblandt dem fik Tito Øje paa sin gamle Bekjendt Bratti, som stod med Ryggen op til en Søjle og et haanligt Smil om Munden og stirrede paa enhver, der kom i Nærheden af ham, med et koldt, overlegent Blik, idet han med Hænderne holdt fast paa et uldent Klæde, der var bredt over Kurven, han havde foran sig, og skjulte, hvad der var i den. Overrasket over at se en ivrig Handelsmand bære sig saadan ad, gik Tito der hen og saa' da to Kvinder nærme sig Kurven med nysgjerrige Blikke, hvilket havde til Følge, at Bissekræmmeren trak Klædet tættere sammen og saa' til den anden Side. Det var alt for irriterende, og en af Kvinderne kunde ikke dy sig for at spørge om, hvad der var i den Kurv.

„Før end jeg svarer Jer, Monna, maa jeg have at vide, om det er Jer Agt at kjøbe. Jeg kan ikke indlade mig paa at vise Varer som dem, jeg har her paa Markedet, frem for enhver Flue, der faar Lyst til at slaa ned paa dem og ikke vil betale for det, det er de noget for udsøgte til. Jeg har for Resten kun to tilbage, og dem har jeg ikke Lyst til at sælge, for da der, efter hvad kyndige Folk siger, er Udsigt til, at vi skal have Pest, er der al Sandsynlighed for, at de er deres Vægt i Guld værd. Nej, nej, *andate con Dio*."

De to Kvinder saa' paa hinanden. „Hvad skal de koste?" sagde den ene.

„Mere, end I rimeligvis har i Jer Pung, *buona donna*", sagde Bratti i en hoven, medlidende Tone. „Jeg vil raade Jer til at sætte Jer Lid til Messer Domeneddio og Helgenerne, det er det bedste, fattig Folk kan gjøre."

„Jeg er ikke saa fattig endda", sagde Konen irriteret, idet hun tog sin Pengepung frem. „Hvad mener I om en *grosso?*"

„Jeg mener, at den kan I faa en og tyve *Quattrini* for", sagde Bratti koldt, men ikke af mig, for jeg har ikke saa smaa Penge."

„Naa, hvad mener I da om to", sagde Konen, som blev mere og mere ivrig, medens den anden Kone saa' noget mis-

undelig paa hende. „Mer end to kan I da ikke forlange, ved jeg.“

Efter at have gjort sig kostbar noget endnu gav Bratti omsider efter, idet han lod, som om han egentlig gjorde det nødig.

„Naa, siden I har sat Jer det i Hovedet“, sagde han, idet han langsomt lettede paa Klædet, „vil jeg ikke ærgre Jer, for, som Maestro Gabbadeo plejede at sige, naar et Fruentimmer sætter sig noget i Hovedet og ikke faar sin Vilje, er hun mere udsat for Pesten end ellers *Ecco,* jeg har kun to tilbage, og jeg kan fortælle Jer, at I kan se Mage til dem paa Maestro Gabbadeos Finger — han er rejst til Bologna og er saa klog en Doktor som nogen, der nogen Sinde har gaaet i et Par Sko.“

De kostelige Gjenstande viste sig at være to klodsede Jærnringe af Form som de gamle romerske Ringe, der undertiden findes i Jorden. Rusten paa dem og den Omstændighed, at deres Kraft var saa fuldstændig skjult, gjorde et saa tiltalende Indtryk paa Konen, at hun betalte de to Grossi uden at knurre, og den anden Kone, som ikke havde nogen af disse smukke Mønter at betale med, var saa heldig efter en hel Del tilsyneladende Modstræben fra Brattis Side at faa ham til at tage noget af hendes Garn i Bytte, hvorpaa hun triumferende gik bort med den anden Ring. Bratti lagde Klædet over Kurven, som nu var fuld af allehaande forskjellige Ting, som han rimeligvis havde faaet paa samme Maade som Garnet, og idet han gik bort fra Søjlen, kom han pludselig hen til Tito, som, hvis der havde været Tid dertil, utvivlsomt helst vilde have undgaaet ham.

„Naa, ved San Giovannis Hoved“. sagde Bratti, idet han trak Tito med hen til Søjlen, „det kalder jeg Held, for jeg talte just om Jer i Morges, Hr. Græker, men nu hører han til de fornemme, sagde jeg, og det glæder mig, for jeg var med, da det kneb for ham, men jeg har sjælden Lejlighed til at snakke med ham, for nu kan man ikke træffe ham liggende paa Fliserne, nej saamænd om man kan. Men det er et Held for Jer, Hr.

Græker, og ikke for mig, undtagen for saa vidt som der maaske kan falde en lille Godtgjørelse af til mig for min Ulejlighed.“

„I taler i Gaader, Bratti“, sagde Tito. „Husk, at jeg ikke som I skærper min Forstand ved at faa Folk til at kjøbe Jærnringe i dyre Domme. I maa tale tydelig.“

„Det var ved den hellige Jomfru godt Kjøb, jeg solgte dem for. Naar en Jøde tjener to og tredive Procent, skulde jeg mene, at en Kristen bør have lidt mere. Havde jeg ikke haft Samvittighed i Livet, havde jeg taget dobbelt saa mange Penge og dobbelt saa meget Garn. Men siden vi taler om Ringe, jeg kan skaffe Jer en Kjøber til Jer Ring — den Ring, I har der paa Fingeren —, og det en Kjøber med en ordentlig spækket Pengepung.“

„Virkelig?“ sagde Tito.

„En Genueser, som nok rejser lige direkte til Ungarn, saa vidt jeg ved. Han kom til mig i min Bod for at se, om jeg ikke skulde have nogle gamle Sager, han kunde faa for ingen Ting — han bildte sig formodentlig ind, at jeg var af Blaaler. Han havde støvet om i alle Boder i Florents. Og han havde en Ring paa — ikke Mage til Eders, men noget i samme Smag, og da han snakkede om Ringe, sagde jeg, at jeg kjendte en smuk ung Mand, en rigtig god Bekjendt af mig, som havde saadan en Ring. „Hvem er det?“ sagde han. „Sig til ham, at jeg giver ham for den, hvad den er værd.“ Jeg vilde just hen til Nello i Morgen for at faa fat i Jer, for kjender jeg Jer ret, Hr. Græker, er I ikke den Mand, der vilde lade være at dyppe Eders Fingre i Arno, naar I saa' den flyde med Kjødsuppe.“

Ikke et Ord af, hvad Bratti sagde, var undgaaet Tito, skjønt hans Tanker havde været stærkt optagne hele Tiden. Hvorfor skulde han beholde Ringen? Det var ikke andet end Føleri, en slet og ret Grille, der havde afholdt ham fra at sælge den sammen med de andre skaarne Stene; havde han været fornuftig og solgt den, havde Fra Luca maaske ikke gjenkjendt ham. Ganske vist havde Baldassare taget den af

sin Finger og sat den paa hans, saa snart hans Haand var bleven stor nok, til at han kunde gaa med den, men disse overtroiske Betænkeligheder over for livløse Gjenstande var dog i Virkeligheden ørkesløse. Ringen havde ført til, at han var bleven gjenkjendt. Tito holdt ikke længere af at blive gjenkjendt; det var Fortiden, der gjorde sine Krav gjældende. Vilde den fremmede virkelig betale en ordentlig Pris for Ringen, var der her en Lejlighed til at blive den kvit uden at have Ulejlighed med at søge efter en Kjøber.

„I taler som sædvanlig som en Vismand, Bratti“, sagde han. „Jeg har ikke noget imod at høre, hvad Jer Genueser vil byde. Men hvornaar og hvor kan jeg komme til at tale med ham?“

„I Morgen tidlig, tre Timer efter Solopgang, er han i min Bod, og hvis I er saa fiffig, som jeg altid har anset Jer for, Hr. Græker, forlanger I en grov Pris, for han bryder sig ikke om Penge. Jeg tror nu, at han kjøber op for en anden, ikke for sig selv — maaske for en eller anden fornem Herre.“

„Det er godt“, sagde Tito, „jeg skal komme hen i Jer Bod, i Fald der ikke kommer noget i Vejen.“

„Og jeg tvivler ikke om, at I vil behandle mig pænt for gammelt Bekjendtskabs Skyld, Hr. Græker, saa jeg vil ikke spilde Tiden med at snakke om den Bagatel, I bør give mig som Tegn paa Jer Erkjendtlighed. Jeg vil bort fra Piazzaen nu jo før jo hellere, for et Marked er en kjedelig, for ikke at sige en ugudelig Anstalt, naar man ikke har mere at sælge.“

Tito nikkede og sagde hurtig Farvel, gik bort fra Søjlen og var atter ude i Trængselen, der førte ham viljeløs med sig, snart midt ud paa Piazzaen og snart tilbage igjen. Lige over for Kirken var der et Sted, hvor der i en dyb Krog, som dannedes af nogle uregelmæssige Fremspring i Husrækken, foregik noget, som i en ganske særlig Grad syntes at fængsle Mængdens Opmærksomhed. Lydelige Udbrud af Latter afbrød jævnlig en Monolog, som snart var langsom og højtidelig, snart mundrap og lystig. Hist blev en Pige skubbet ind i Kredsen tilsyne-

ladende imod sin Vilje, her banede en overgiven Tøs sig under lydelig Latter Vej derind. Det var et sælsomt Lys, der laa over Piazzaen. Stjærnerne tindrede mat foroven, og forneden flimrede de svajende Lygter, saa at alt viste sig i utydelige Omrids, undtagen hvor det ustadige Lys faldt umiddelbart paa dem; men i denne Krog var Belysningen stærkere, saa at de omstaaende Tilskueres Hoveder traadte tydeligere frem, da Tito lidt efter lidt blev trængt hen imod dem; over alle de andre saas Hovedet af en Mand med en hvid, spids Hue paa, som en Bispehue, prydet med gule kabalistiske Figurer.

„Pas paa Lejligheden, Børn, imens den er der", hørte Tito ham sige. „Forsøm ikke Ægteskabets hellige Sakramente, naar I kan faa det for saadan en Bagatel som en Quattrino — det billigste Ægteskab, der nogen Sinde er leveret, og saa oven i Kjøbet opløst paa Forhaand ved en særlig Bulle, naar som helst man behager. Her kan I se Bullen." Manden holdt et med uhyre Segl forsynet Stykke Pergament i Vejret. „Her skal I se, Aflad givet af Hans Hellighed Alexander den sjette, som nylig er bleven valgt til Pave formedelst sin særdeles Fromhed, og som, da han har i Sinde at reformere og rense Kirken, meget fornuftig begynder med at afskaffe den præstelige Uskik med det priviligerede Ægteskab, som Gejstligheden tager Profiten af til Lægfolks Skade. Spyt en Gang, Børn, og ryk ud med en Quattrino, det er alt, hvad den Aflad koster. Quattrinoen er den eneste Forskjel, den hellige Fader vil vide af at sige mellem os og Gejstligheden — som spytter og ingen Ting betaler."

Tito syntes, han skulde kjende Stemmen, som havde en ejendommelig skarp Klang, men Ansigtet var alt for meget i Skygge, til at han med Sikkerhed kunde skjelne Trækkene. Han gik saa nær hen til Manden, som han kunde komme, og saa' inde i Kredsen bag ved ham et altarlignende Bord, der stod paa en lille Forhøjning og var bedækket med et rødt Tæppe baldyret over det hele med kabalistiske Figurer. Der stod sex tynde Voxlys og brændte paa dette Bord, paa hvilket

der desuden fandtes en hel Del Taskenspillerapparater; midt paa det laa der en stor opslagen Bog, og paa et af Hjørnerne fortil sad der en Abe, som var bunden til en lille Ring med en Snor og holdt et lille Voxlys, som under Dyrets uregelmæssige Bevægelser snart hældede til den ene Side og snart til den anden, medens en Dreng, der saa' ud som en rigtig Djævleunge med hvid Messeskjorte paa, væsentlig var optagen af at dunke Aben og rette paa Voxlyset. Manden med den spidse Hue havde ogsaa Messeskjorte paa og over den en Kutte, paa hvilken Dyrekredsens Tegn var anbragte, sorte paa gul Grund. Nu var Tito sikker i sin Sag, det var Maestro Vaiano, Taskenspilleren, han havde befriet Tessa fra.

„Kom, Piger! Nu er det Tid for de smukke, som kan have mange Chancer, og for de grimme, som kun har faa. Ægteskabet leveres varmt, saa det kan nydes strax og expederes lige saa let som *berlingozzi.* Og se her" — Taskenspilleren holdt en Del smaa Poser i Vejret —, „enhver Brud faar et *Breve* med en Hemmelighed i — Hemmeligheden er alene de Penge værd, som I betaler for Vielsen. Hemmeligheden, hvordan — nej, nej, jeg vil ikke sige jer, hvad Hemmeligheden bestaar i. Hæng Posen om Halsen, om I vil, og kig aldrig i den; jeg siger ikke, at det ikke er det bedste, for I vil faa mange Ting at se, som I ikke venter, skjønt lukker I op for den, kan I komme til at brække Eders Ben, *é vero,* men en Hemmelighed faar I at vide, noget, som ingen andre end jeg ved. Og mærk vel — Jeg giver jer *Breve*'t, jeg sælger jer det ikke, som mangen anden hellig Mand vilde gjøre. Quattrinoen er for Vielsen, og *Breve*'t faar I gratis. *Orsu, giovanetti,* kom nu som Kirkens lydige Sønner og kjøb Hans Hellighed Alexander den sjettes Aflad."

Disse Narrestreger faldt rigtig i Forsamlingens Smag. Adskillige Par havde allerede gjennemgaaet Ceremonien, og Gjøglerens højtidelige Pluddervælsk og Grimaser over den opslagne Bog, Abens latterlige Fagter o. s. v. havde fremkaldt den ene

Lattersalve efter den anden, da Gjøgleren blev afbrudt midt i en Vielse, ved at Aben bag ved ham begyndte at pludre saadan løs, at det var klart, at der var noget galt paa Færde. Sagen var den, at denne Tempeltjener følte sig noget irriteret over den overdrevne Iver, hvormed hans Kollega i Messeskjorten revsede ham, og et pludseligt Knubs, han fik i Anledning af, at hans Lys kom til at indtage en mere vandret end lodret Stilling, havde til Følge, at han fo'r saa voldsomt tilbage, at Knuden paa Snoren, han var bunden med, gik op derved. Han sprang først hen paa den anden Ende af Bordet, hvor han indtog en saa truende Stilling, at Djævleungen i Messeskjorten fandt sig foranlediget til at gribe en Kjæp og ligeledes stille sig i truende Positur, hvorpaa Aben smed sit Lys og sprang op paa Hovedet af et højt Fruentimmer, hvor den sad og pludrede løs. Der blev stor Forskrækkelse, thi adskillige af Tilskuerne havde en ubestemt Angst for Maestroens Abe, som de troede kunde gjøre Fortræd paa andre Maader end med Tænder og Kløer, og Gjøgleren selv var bange for, at hans Ven skulde komme noget til. Under den Trængsel, der opstod under Forsøgene paa at faa fat i Abens Snor, blev Tito trængt ud af Kredsen, og da han ikke brød sig om at faa sin Plads igjen, lod han sig føre med af Strømmen til Nunziatakirken og traadte ind i denne.

Overgangen fra det svage, spredte Lys og de brede Skygger ude paa Piazzaen til den straalende Belysning der inde var saa stærk, at han i Begyndelsen ingen Ting kunde se tydelig. Lidt efter lidt blev Omridsene dog klarere, skjønt alt var hyllet i en tynd, gul Taage fra Røgelsekarrene. I et Kapel til venstre var det undergjørende Freskobillede uden Forhæng og omgivet af en Krans af Sølvlamper. Hele den store Kirke var fuld af Bondekvinder, af hvilke nogle laa paa Knæ, medens andre stod op, og over dem saas en anden Flok, der ogsaa trængte sig sammen for at komme den almægtige Jomfru saa nær som muligt — det var Votivfigurerne, Billedstøtter af Vox, forestil-

lende forskjellige fornemme Folk, ganske som de gik og stod, medens de var i Live, højbaarne Florentinere i deres sorte Silkekaaber, som da de sad i Raadet, Paver, Kejsere, Konger, Kardinaler og navnkundige Condottierer, der sad paa deres Gangere med vajende Fjer i Hjælmene, alle berømte fremmede, som havde været i Florents eller haft noget med Byen at gjøre, ja endogsaa Mahomedanere i tolerant Samlag med kristne Riddersmænd; nogle af dem var sorte i Ansigterne og havde pjaltede Klæder, Vidnesbyrd om, at der var gaaet Aarhundreder hen over dem, andre, nøjagtige Gjengivelser af endnu levende, straalede i nye røde Kapper eller Staalharnisker, og hist og her var der en aaben Plads, hvor Folket i sin Harme havde taget en eller anden Figur bort, eller hvor en, som Lorenzos et halvt Aars Tid i Forvejen, var falden ned, hvilket ansaas for et ondt Varsel.

Tito lod sit Blik glide søgende hen over Mængden. De hvide Hovedlin bragte ham paa den Tanke, at han maaske kunde opdage Tessa, det var i alt Fald en Tanke, der var fornøjeligere end det Billede af Romola, der stod for ham og stirrede paa ham med helt andre Øjne end før. Han søgte imidlertid forgjæves og vilde lige til at gaa igjen, træt af en Scene, som ingen Afvexling frembød, da han fik Øje paa hende henne ved Døren, nogle faa Alen fra ham. Hun laa paa Knæ med Ryggen til Væggen bag ved en Gruppe Bondekvinder, der stod og saa' sig om efter en Plads nærmere ved det hellige Billede. Hun saa' træt ud, og hendes blaa Øjne hvilede temmelig aandsfraværende paa et Altarbillede, der forestillede Ærkeenglen Michael med ungdommeligt Ansigt og flagrende Lokker, omgiven af skjæggede og kronragede Helgener. Hendes højre Haand, i hvilken hun havde en Del Coconer, hang slapt ned, og hendes runde Kinder var blege, hvad enten det nu hidrørte fra Belysningen, eller det var en Følge af den Træthed, hendes Udseende bar Præg af; hun kneb Læberne sammen, og hvert Øjeblik faldt hendes Øjenlaag halvt til; hun saa' ud som et yndigt sovende Barn. Tito følte en uimodstaaelig Lyst til at gaa hen til hende

— denne lille Pige, som ingen Forudsætninger havde til at dømme ham, hvis lille kjærlige, uvidende Sjæl var en Verden for sig, hvor han kunde føle sig fri for Mistanke og pinlige Krav, havde nu faaet en ny Tiltrækningskraft for ham. Han syntes, at han kunde søge Tilflugt hos hende, naar den Vanære, der hang truende over ham, kom og isolerede ham. Han saa' sig forsigtig om for at forvisse sig om, at Monna Ghita ikke var i Nærheden, og saa listede han sig sagte hen ved Siden ad hende, knælede og sagde med den blideste Røst: „Tessa!"

Hun blev ikke synderlig overrasket, ikke mere, end hun vilde være bleven over, at et mildt Vindpust tilviftede hende Kølighed, naar hun trængte dertil. Hun vendte Hovedet og saa' Titos Ansigt tæt ved — han var meget smukkere end Ærkeengelen Michael, som var saa mægtig og god, at han levede sammen med Madonna og alle Helgenerne og blev tilbedt sammen med dem. Hun tav, men smilede glad, thi hun var helt opfyldt af, at Tito var hende nær.

„Du ser meget træt ud, lille Tessa. Hvor længe har du ligget og knælet her?"

Hun syntes et Øjeblik at samle sine Tanker; omsider sagde hun: „Jeg er meget sulten."

„Saa kom, følg med mig."

Han løftede hende op og førte hende ud i Søjlegangen, der omgiver Forhallen, og som den Gang var aaben og endnu ikke prydet med Andrea del Sartos Freskobilleder.

„Hvor kan det være, at du er ganske alene, Tessa, og at du er saa sulten?"

„Moder er syg; hun har meget slemme Smerter i Benene, og saa sendte hun mig her ind med disse Coconer til Santissima Nunziata, fordi de er saa mærkværdige. Hun havde gjemt dem for at bringe hende dem selv, men hun kunde ikke, og saa sendte hun mig for at bede den hellige Madonna tage Smerterne fra hende. Saa var der en, der stjal min Pose med Brødet og Kastanierne i, og Folk skubbede mig tilbage, og jeg

var saa angst for at komme i Trængselen, og jeg kunde ikke komme hen til den hellige Madonna og give Padre'n Coconerne, men jeg maa der hen — jeg maa der hen."

„Ja, lille Tessa, det skal du nok komme til; men følg nu først med mig og faa nogle *berlingozzi*. Vi kan faa dem tæt her ved."

„Hvor kom I fra?" sagde Tessa lidt forvirret. „Jeg troede aldrig mere jeg vilde faa Jer at se, fordi I ikke kom hen paa Mercatoen for at faa Mælk."

„Du ser, at jeg kommer, naar du trænger til en, der kan tage sig af dig, Tessa. Men hvad vil du tage dig for ganske alene her? Hvor vil du hen?"

„Aa, jeg bliver og ligger i Kirken i Nat — det er der mange, der gjør — i Kirken og rundt omkring — jeg gjorde det en Gang, jeg var her inde med Moder, og *patrigno* kommer ind med Muldyrene i Morgen tidlig."

De var nu ude paa Piazzaen, hvor Mængden var en hel Del mindre støjende end før og Lysene færre, da Pilgrimene ikke længere strømmede til. Tessa klyngede sig i glad Tavshed til Titos Arm, medens han førte hende hen til den Bod, hvor han mindedes at have set Kagerne. De havde ikke svært ved at komme frem, thi Folk stormede nu alle sammen hen til Midten af Piazzaen, hvor Styltegængerne havde fundet Plads til at opføre en Dans. Det var et nydeligt Syn at se den uskyldige lille Pige stikke sine Coconer i Haanden paa Tito og spise sine *berlingozzi* med et sultent Barns Glæde. Tito var virkelig kommen for at tage sig af hende ligesom sidst, og hun nød atter den vidunderlige Lykke at være sammen med ham. Hendes Sult var snart stillet, og da de gik bort fra Boden, sagde hun ingen Ting om, at hun maatte ind i Kirken igjen, men saa' sig om, som om de forskjellige Ting, der var at se paa Piazzaen, ikke var uden Tiltrækning for hende nu, da hun følte sig sikker ved at holde Tito under Armen.

„Hvordan kan de gjøre det?" udbrød hun, idet hun saa'

paa Styltedanserne. „Tror I. St. Kristofer hjælper dem?“ tilføjede hun efter et Øjebliks Pavse.

„Maaske. Hvad tror du, Tessa?“ sagde Tito, idet han slog Armen om hendes Liv og saa' kjærlig paa hende.

„Ja, for St. Kristofer er saa høj, og han er ogsaa saa god. Naar nogen blot ser paa ham, tager han sig af ham hele Dagen. Han er paa Kirkemuren — alt for høj til at kunne staa op — men jeg saa' ham en St. Hansdag gaa igjennem Gaderne med det lille Jesusbarn paa Armen.“

„Du søde, lille Due! Tror du, at nogen kunde lade være at tage sig af dig, naar du saa' paa ham?“

„Vil I altid komme og tage Jer af mig?“ sagde Tessa, idet hun vendte sit Ansigt imod ham, medens han klappede hende paa Kinden, „og skal der altid gaa saa lang Tid hen først?“

Tito mærkede, at Folk lo ad dem, og skjønt Tonen imellem Kunstnerne og de unge Rigmænd saa vel som i Befolkningens lavere Lag var saa fri, at smaa Æventyr ikke hørte til Sjældenhederne, foretrak han dog at gaa med hende over til Udkanten af Piazzaen.

„Jeg kommer maaske meget snart igjen, Tessa“, sagde han tankefuldt, da de var komne der over. Han tænkte paa, at naar alle andre vendte ham Ryggen, kunde det være rart, at denne lille Pige tilbad ham og hyggede om ham. Den Omstændighed, at Tito var helt fri for anmassende Indbildskhed, medførte, at han følte sig saa meget mere værgeløs over for Udsigten til alt det onde, der vilde blive sagt om ham. Han trængte til milde Blikke og Kjærtegn.

„Paa Mercatoen?“ sagde Tessa. „Ikke i Morgen tidlig, for saa er Stiffader der, og han er saa grov. Men det er sandt, I har Penge, og han bliver ikke grov, naar I kjøber noget Salat, og han har ogsaa Kastanier — holder I af Kastanier?“

Han svarede ikke, men blev ved at se paa hende med drømmende Ømhed, og Tessa var henrykt; alting tyktes hende saa nyt, som om hun kjørte i en Vogn af Skyer.

„Hellige Jomfru!“ udbrød hun pludselig. „Der er en hellig Fader ligesom Biskoppen, jeg saa' paa Pratoen.“

Tito saa' op og opdagede, at han uden at lægge Mærke dertil var kommen hen i Nærheden af Taskenspilleren Maestro Vaiano, som Mængden for Øjeblikket havde forladt. De var kun nogle faa Alen fra ham, men han vendte Ansigtet bort og var optagen af at ordne Apparaterne paa sit Bord eller Altar til en ny Forestilling, naar Folk havde faaet nok af Dansen. Aben var arresteret under det røde Klæde og foreløbig sat ud af Stand til at gjøre Fortræd, og Lærlingen i den hvide Messeskjorte stod og holdt en Skaal eller Bakke, som hans Herre var ved at tage noget af. Det altarlignende Bord med det straalende Tæppe, Voxlysene, den forlorne Bispedragt, Drengen i Messeskjorten, ja selv Taskenspillerens Bevægelser, idet han skiftevis bøjede Hovedet og holdt noget op for Lysene, hele denne Parodi var nok til at vække stakkels lille Tessas Ærefrygt. Hun korsede sig og saa' op paa Tito, og saa sagde hun efter at have betænkt sig lidt: „Det maa være i Anledning af Fødselsfesten.“

Imidlertid havde Vaiano vendt sig om og hævet Hænderne for at tage Bispehuen af, og hans hurtige Blik gjenkjendte strax Tito og Tessa, hvis Ansigt belystes af Skjæret fra Voxlysene, medens hans var i Skygge. „Ja saa, Børn“, sagde han, medens han strakte Hænderne ud som for at velsigne dem, „I kommer for at lade jer vie. Det glæder mig, at I angrer jer Synd — den hellige Kirkes Velsignelse kan aldrig komme for sent.“

Medens han sagde dette, skjønnede han af Tessas Stilling og Udtrykket i hendes Ansigt, at hun tog hans biskoppelige Værdighed for Alvor, og han indsaa, at her var Lejlighed til nye Løjer, som blot krævede, at han skulde være forsigtig og højtidelig.

„Vilde du gjærne giftes med mig, Tessa?“ sagde Tito blidt, idet han halvt morede sig over Komedien og det kjønne Udtryk af barnlig Alvor i hendes Ansigt og halv dreves af dunkle

Anelser, der havde deres Udspring i Fortvivlelse. Han følte, at hun rystede, da hun saa' op paa ham og sagde: „Vil I have mig?“

Han svarede kun med et Smil og førte hende frem for Gjøgleren, som fandt det uhyre morsomt, at Tessa saaledes lod sig narre, paatog sig en umaadelig præstelig Værdighed og foretog Ceremonien med rigelig Anvendelse af Tyvelatin. Da der imidlertid igjen begyndte at blive Røre iblandt Folk, var han nødt til at gjøre det af i en Fart; han strakte velsignende Hænderne ud over dem, medens de knælede for ham, og da Tito, som altid var tilbøjelig til at gjøre, hvad han kunde, for at stemme Folk velvillig imod sig, selv om der var aldrig saa lidt ved dem, inden han gik bort med Tessa, stak ham fire Grossi i Haanden, takkede Gjøgleren ham med et Blik, som vidnede om, at han var ganske overbevist om, at de fuldkommen forstod hinanden.

Tito var imidlertid meget langt fra den Forstaaelse; han vidste i Virkeligheden ikke, om han skulde oplyse Tessa om, at det hele havde været Spøg, og le ad, hvad hun var for en lille Gaas, eller om han skulde lade hende blive i Vildfarelsen og se, hvad der kom ud af den — hvad hun vilde sige og gjøre.

„Nu gaar I altsaa ikke mere fra mig“, sagde Tessa, da de havde gaaet nogle faa Skridt, „og I tager mig med hen, hvor I bor. — Jeg bliver alligevel nødt til at gaa hjem til Moder“, tilføjede hun, „og sige hende, at jeg har afleveret Coconerne, og at jeg er bleven gift og ikke mere kommer igjen.“

Tito indsaa, at han var nødt til at sige noget, men han indsaa ogsaa, at naar han rev Tessa ud af hendes Vildfarelse, vilde hun i alt Fald miste noget af den smukke Tillid til ham, som maaske kunde blive hans eneste Havn, naar Forsmædelsen kom. Det vilde fordærve Tessa, om han gjorde hende en eneste Smule klogere eller mistænksommere. „Ja, lille Tessa“, sagde han ømt, „du kommer til at gaa hjem til din Moder, men du maa ikke fortælle hende, at du er bleven gift — det maa du

holde hemmeligt for alle, ellers bliver jeg ramt af en meget stor Ulykke, og du faar mig aldrig mere at se.“

Hun saa' forskrækket op paa ham.

„Du maa gaa hjem og passe dine Geder og dine Muldyr og i det hele taget bære dig ad, som du altid før har gjort, og du maa ikke sige et Ord til nogen om mig.“

Hun blev lidt lang i Ansigtet.

„Og saa kommer jeg maaske som sædvanlig og tager mig af dig, naar du trænger til mig. Men du maa gjøre, som jeg siger, ellers faar du mig ikke mere at se.“

„Ja, det skal jeg nok, det skal jeg nok“, hviskede hun forskrækket ved den forfærdelige Udsigt.

De tav lidt; saa sagde Tessa, idet hun saa' paa sin Haand: „Moder gaar med Trolovelsesring. Hun gik i Kirke og fik den sat paa der, og saa en anden Dag blev hun gift, og saadan var det ogsaa med mit Søskendebarn Nannina. Men hun blev jo rigtignok ogsaa gift med Gollo“, vedblev den stakkels lille Pige, som ikke kunde komme ud af den vanskelige Sammenligning imellem det, der var overgaaet hende, og de andre Tilfælde, der laa inden for hendes Erfaring.

„Men du maa ikke gaa med Trolovelsesring, Tessa, for ingen maa vide, at du er gift“, sagde Tito. „Den *buona fortuna*, jeg gav dig, virker desuden lige saa kraftig. Nogle bliver forlovede med Ringe, andre ikke.“

„Ja, det er sandt, Folk vilde jo se Ringen“, sagde Tessa, idet hun søgte at bevise for sig selv, at det, hun saa inderlig gjærne vilde, i Virkeligheden ikke var hende tjenligt.

De var nu atter tæt ved Kirken, og hun kom i Tanker om Coconerne, som Tito stadig gik med i Haanden.

„Nu maa I give mig *boto'*en“, sagde hun, „og saa gaar vi ind og giver *Padre'*n den; og saa kommer jeg til at bede Resten af min Rosenkrans, fordi jeg var for træt før.“

„Ja, du maa gaa der ind, Tessa, men jeg gaar ikke med. Jeg kommer til at gaa fra dig nu“, sagde Tito, som var alt for febrilsk og træt til at kunne taale den kvælende Hede i Kirken,

og som ogsaa mente, at det var den nemmeste Maade at slippe fra hende paa.

„Og I kommer ikke igjen? Aa, hvor gaar I hen?“ Tessa havde aldrig tænkt paa, hvor han var, eller hvad han tog sig for, naar hun ikke saa' ham — han var forsvunden, og hendes Tanke havde i Steden for at følge ham dvælet der, hvor hun havde været sammen med ham.

„Jeg kommer igjen en anden Gang, Tessa“, sagde Tito, idet han førte hende gjennem Søjlegangen hen til Kirkedøren. „Du maa ikke græde — du skal lægge dig til at sove, naar du har bedt din Rosenkrans. Her har du Penge til at kjøbe Frokost for. Kys mig nu, og se glad ud, ellers kommer jeg ikke igjen.“

Hun tog sig sammen med en stor Kraftanstrængelse, rakte ham Munden til Kys og fandt sig lydig i, at han vendte hende om imod Kirkedøren. Tito saa' hende gaa ind; saa trak han paa Skuldrene, lænede sig op ad en Søjle, tog Huen af, strøg Haaret tilbage og grublede over, hvor Romola nu var, og hvad hun tænkte om ham. Den stakkels lille Tessa var forsvunden bag Gardinet imellem de andre Contadiner, men den Kjærlighed, der var vævet sammen med alle hans timelige Forhaabninger, med hans Ærgjerrighed og hans Trang til at nyde Livet — den Kjærlighed, der var bleven en Del af hans Væsen, kunde han ikke faa ud af sin Bevidsthed. Selv for den, der med den størst mulige Smidighed værger sig imod, hvad der er ubehageligt, kommer der Øjeblikke, da Trykket bliver ham for stærkt, og han, hvad enten han vil eller ej, føler det som en Smerte. Et saadant Øjeblik var kommet for Tito. Hvordan han end bar sig ad, kunde han ikke andet end føle Udsigten til, at alle de nylig plantede Forhaabninger vilde blive oprykkede med Rode, som en Kval.

Femtende Kapitel.

Det døende Bud.

Da Romola kom til San Marco, ventede en af Munkene paa hende ved Indgangen. Monna Brigida gik ind i den tilstødende Kirke, og Romola blev ført til Kapitelhuset i det ydre Kloster, hvor den syge var bleven bragt hen — længere fik ingen Kvinde Lov til at komme.

Da Døren gik op, saa' hun ved det dæmpede Lys ude fra, der blandede sig med Skjæret fra to Voxlys, som stod bag ved en Feltseng, Fra Lucas udtærede Ansigt; hans guldgule Haar var kronraget, og hans dybtliggende brune Øjne stirrede ufravendt paa et Krucifix, han holdt for sig; han næsten sad op i Sengen, støttet af Puder. Romola saa', idet hun slog sit Slør til Side, lige akkurat, at der stod en anden Munk ved Sengen med Hætten trukken ned over Hovedet, og at han gik hen imod Døren, idet hun traadte ind, samt at der paa Væggen i Baggrunden var et Frescomaleri med en høj og bleg korsfæstet Skikkelse, omgiven af blege, sorgfulde Ansigter.

Et Øjeblik efter mødte hendes Blik Fra Lucas, idet han saa' op fra Krucifixet, og hun blev greben af Smerte ved i denne udtærede Munkeskikkelse at gjenkjende sin smukke unge Broder.

„Dino", sagde hun med en Stemme, der lød som et dæmpet Smertensskrig, men hun bøjede sig ikke frem imod ham, hun holdt sig rank og blev staaende nogle Alen fra ham. Der var i dette Munkeansigt noget, som vakte en ubetvingelig Uvilje hos hende; det tyktes hende, som om den skammelige Mangel paa Pligtfølelse, hvormed han havde svigtet sin Fader i Nøden, den usle Overtro, der kunde give denne Mangel paa Pligtfølelse Navn af Fromhed, havde efterladt et Brændemærke paa det. Hendes Fader, hvis stolte Ærlighed havde gjort ham til en af sin Tids faa oprigtige Hedninger, havde opdraget hende i den

stiltiende Forudsætning, at Kirken ikke kunde have noget som helst Krav paa at regulere udviklede Fornuftvæseners Tro og Handlinger. Kirken stod for hende som noget, der hørte sammen med det brogede Liv, som de bestandig havde holdt sig borte fra, og hun manglede alle Forudsætninger for at kunne betragte sin Broders Handlemaade som Gjenstand for andre Følelser end harmfuld Foragt. Romolas kjærlige Sjæl havde imidlertid klynget sig til det Billede af ham, hun bar paa fra gamle Dage, og medens hun stod over for ham i stræng Tilbageholdenhed, søgte hendes Blik med higende Attraa efter noget hos ham, som der ikke var Spor af. Der var intet i Munkens Ansigt, der svarede til, hvad der rørte sig i hende. Han saa' paa Søsteren, som han ikke havde set, siden hun var en lille Pige, og som nu stod for ham i kvindelig Skjønheds Fylde, med et Gjenfærds aandsfraværende Blik.

„Søster", sagde han svagt og afbrudt, men dog tydelig, „det er godt, at du ikke har tøvet længere med at komme, thi jeg har et Budskab til dig, og min Tid er knap."

Romola traadte et Skridt nærmere; hun troede, at det Budskab, han havde til hende, var til Faderen og drejede sig om, at han angrede, hvad han havde gjort, og hun begyndte at blive blød om Hjærtet. Intet kunde udslette den Synd, han havde gjort sig skyldig i ved at være borte i alle de mange Aar, men naar Synderen saa' tilbage paa alle disse Aar med en Følelse af, at han havde begaaet en uoprettelig Uret, maatte man have Medlidenhed med ham. Nu, i det sidste Øjeblik vilde det komme til et Opgjør, og han vilde faa Tilgivelse. Dino vilde give sin sønlige Følelse Luft, han vilde spørge hende om, hvordan det gik med Faderens Blindhed, hvor hurtig den var kommen, hvordan han havde faaet de lange, mørke Dage til at gaa, hvordan Livet nu formede sig i det Hjem, han selv var voxet op i, og de sidste Ord fra den døendes Læber vilde være et Budskab, der bar Vidne om Kjærlighed og Sorg.

„Romola", sagde Fra Luca, „jeg har haft en Aabenbaring, der angaar dig. Jeg har haft den tre Gange i de sidste to

Maaneder, og for hver Gang er den bleven klarere. Jeg tror, det er et Budskab fra Himlen, som det er min Pligt at bringe dig, derfor er jeg kommen her til fra Fiesole, og jeg betragter det som en Forjættelse om, at Himlen vil være dig naadig, at Livet er blevet mig forundt saa længe, at . . ."

Han kunde ikke fuldende Sætningen paa Grund af den Aandenød, der hvert Øjeblik afbrød ham.

Romolas Hjærte var atter blevet koldt. Det var altsaa en Aabenbaring, det drejede sig om, en af de Aabenbaringer, som hun saa tit havde hørt sin Fader tale med Bitterhed om. Hendes Harme gav sig Luft i Ord.

„Dino, jeg troede, du havde et Budskab til mig, som jeg skulde bringe Fader. Du forlod ham, da Synet svigtede ham, du gjorde Livet meget øde for ham. Har du aldrig tænkt paa det? Har du aldrig angret det? Hvad er det for en Religion, du bekjender, som sætter Aabenbaringen over naturlige Pligter?"

Han fæstede langsomt de brune, indfaldne Øjne paa hende og saa' en Stund tavs paa hende, som om han overvejede, om hun skulde svare hende.

„Nej", sagde han omsider, ligesom før i en dæmpet, lidenskabsløs Tone, som om det var en Aand og ikke et Menneske, der talte, „nej, jeg har aldrig angret, at jeg flyede fra den kvælende, giftige Syndens Luft, der laa hed og tæt om mig og truede med at overliste mine Sanser som rusende Vin. Min Fader kunde ikke høre den Røst, der raabte paa mig ved Dag og Nat, han vidste ingen Ting om de fristende Dæmoner, der søgte at afholde mig fra at lyde den. Han har levet i Menneskenes Synd og Elendighed uden at tro paa dem — han lignede en Mand, som har travlt med at samle skinnende Stene i en Mine, medens en Verden er ved at dø af Pest oven over ham. Jeg talte, men han hørte kun paa mig med Foragt. Jeg sagde ham, at de Studier, han vilde have mig til at leve for, enten var barnagtige Narrestreger — dødt Legetøj —, eller at der maatte bringes Liv i dem ved timelig Ærgjerrighed og Higen efter kjødelig Lyst, thi timelig Ærgjerrighed og kjødelig

Lyst er det, som den Digtekunst og Historie udelukkende drejer sig om, som han vilde have, jeg stadig skulde give mig af med.“

„Har Fader da ikke ført et rent og ædelt Liv?“ udbrød Romola, som ikke kunde tie til denne indirekte Anklage imod hendes Fader. „Han har ikke søgt verdslig Ære, han har været ærlig, han har nægtet sig al Luxus, han har levet som en af Oldtidens Vismænd. Han har aldrig ønsket, at du skulde leve for timelig Ærgjerrighed og kjødelig Lyst; han ønskede, at du skulde leve, som han selv har gjort det, i Overensstemmelse med Filosofiens reneste Grundsætninger, i hvilke han opdrog dig.“

Romola talte ud af en stærk Tro. Hendes Kinder blussede, og hun rystede fra Hoved til Fod. Hendes Broder var atter sen til at svare og saa' paa hendes lidenskabelige Ansigt med et underligt lidenskabsløst Blik.

„Hvad betød Filosofiens Grundsætninger for mig? De sagde, at jeg skulde være stærk, da jeg følte mig svag, da jeg som den velsignede St. Benedikt gjærne havde rullet mig i Tjørne og tilføjet mig smertelige Saar for at fri mig fra Fristelse; thi den guddommelige Kjærlighed havde søgt mig og gjennemtrængt mig og vakt en stor Attraa i mig. Jeg var voxet op i Ligegyldighed for den sande Tro, jeg havde ikke gransket vor Religions Lærdomme, men den kom over mig som en stigende Flod. Jeg følte, at der gaves et Liv for Sjælen i fuldkommen Kjærlighed og Renhed, et Liv, i hvilket der ikke var nogen rastløs Higen efter Nydelse, ingen pinlige Spørgsmaal, ingen Frygt for Lidelse. Inden jeg kjendte Helgenernes Historie, havde jeg en Anelse om deres Henrykkelse, thi den Sandhed, de var opfyldte af, var ogsaa trængt ind i Hedningernes Filosofi, at det er en Velsignelse, som Mennesket kan naa, at afdø fra denne Verden og leve i Gud. Men for at naa den maatte jeg forsage Verden, jeg maatte opgive al Kjærlighed, alt Haab der knyttede mig til Forkrænkeligheden, jeg maatte udelukkende se paa mine Medmennesker som Sjæle, der havde et evigt Liv.

Den Trang gjorde sig bestandig gjældende i mig; den kom over mig i Drømmesyner, naar min Sjæl dyssedes i Blund, træt af de ørkesløse Ord om døde Menneskers Lidenskaber; den kom over mig, naar jeg var bleven fristet til Synd og havde vendt mig bort fra det tømte Bægers Stank. Og i mine Syner lærte jeg at forstaa, hvad Krucifixet betyder."

Han tav og trak Vejret med Besvær et Øjeblik, men Romola følte ingen Trang til atter at tage Ordet. Det stod for hende som ørkesløst at prøve paa at komme i Forhold til denne ujordiske Broders Tankegang — lige saa ørkesløst som at prøve paa at gribe en Skygge. Saa snart der var kommen lidt mere Ro i hans stønnende Bryst, vedblev han:

„Jeg følte, hvem jeg maatte følge, men jeg saa', at selv iblandt Korsets Tjenere, som sagde, at de havde forsaget Verden, vilde min Sjæl blive kvalt af Hykleriets Taage, af jordisk Lyst og Stolthed. Gud havde ikke udkaaret mig, som han kaarede St. Dominicus og St. Franciscus, til at brydes med det onde i Kirken og i Verden. Han raabte til mig, at jeg skulde fly, og jeg aflagde de hellige Løfter og flyede — flyede til Lande, hvor Fare og Nød og Foragt bestandig som Engle bar mig til Hvile i Guds Skjød. Jeg har levet som Eremit, jeg har været Pilgrimenes Tjener, men min Gjerning har kun været kort, Sløret, der skiller mig fra den evige Hvile, er slidt meget tyndt. Jeg kom tilbage til Florents for . . ."

„Dino, du følte Trang til at faa at vide, om Fader var i Live", udbrød Romola, som atter var bleven rørt ved at høre om dette Liv i Lidelse og igjen ønskede, at der maatte opnaas Enighed og Forsoning.

„. . . for at jeg, inden jeg døde, kunde overtale andre af vore Brødre til at lægge sig efter Østerlands Tungemaal, hvad jeg ikke havde gjort, og drage ud for at udrette større Ting, end jeg havde naaet, og jeg ser, at de allerede har lagt Haand paa Værket, Og efter at jeg er kommen her til, har jeg følt, at jeg til Dels er sendt til dig, Romola — ikke for atter at knytte den jordiske Kjærligheds Baand, men for at bringe dig den

Advarsel fra Himlen, som jeg har faaet til dig i en Aabenbaring, thi jeg har haft den Aabenbaring tre Gange, og i alle de Aar, der er gaaede, siden den guddommelige Røst kaldte paa mig, har jeg lært og er bleven vejledet af Aabenbaringer. Naar vi er vaagne, kan vi aldrig være sikre paa, at vore egne Vildfarelser ikke blander sig med det Lys, vi har bedt Himlen om, men under Aabenbaringer og Drømme er vi passive, og vore Sjæle er som Instrumenter, Gud spiller paa. Hør derfor paa mig, og sig ikke mere — thi Tiden er knap."

Romolas Sjæl oprørtes stærkt ved denne Fordring om, at hun skulde høre paa hans Aabenbaring. Hendes Harme havde lagt sig, men det kom kun af, at hun følte, hvorledes Kløften imellem hende og hendes Broder udvidedes. Men medens Fra Luca talte, var der traadt en anden Munk ind, og hän stod nu atter ved den anden Side af Sengen med Hætten trukken ned over Hovedet.

„Knæl, min Datter, thi Dødens Engel er til Stede og venter kun paa, at Budskabet fra Himlen skal blive afgivet. Bøj din Stolthed, før den bøjes under et Jærnaag", sagde han med en klangfuld Stemme, der stod i stærk Modsætning til Fra Lucas. Den lød ikke bydende, men var præget af rolig Selvbeherskelse og Sikkerhed. Romola fo'r sammen ved Lyden af den og saa' hen paa Munken. Hans Ansigt kunde knapt skimtes under Hætten, men hun saa' strax hans Hænder, som han holdt foldede over Brystet, og som traadte stærkt frem imod den sorte Kutte. De var meget smukke og saa fine, at de næsten var gjennemsigtige. Romolas Tilbøjelighed til at gjøre Oprør imod enhver Befaling, en Tilbøjelighed, der var dobbelt stærk over for Munke, som hun havde lært at foragte, vilde have grebet ethvert frastødende Træk som et Støttepunkt, men hans Ansigt var skjult, og Hænderne syntes at protestere imod al Haardhed. Et Øjeblik efter tog han med højre Haand Krucifixet ud af Fra Lucas trætte Hænder, medens han med den venstre vædede hans Læber med en Svamp. Idet han bøjede sig ned, gled Hætten tilbage, og Skjæret fra Voxlysene faldt paa hans

Ansigt. Det var stærkt udpræget, en stærkt krummet Næse, fremspringende Underlæbe, en Krans af tykt, sort Haar over Panden, alt syntes at vidne om Energi og Lidenskab. De blaagraa Øjne lyste mildt under de brune Øjenhaar og syntes ligesom Hænderne at vidne om dyb Følelse. Romola følte sig sikker paa, at det var Fra Girolamo Savonarola, Prioren i San Marco, som hun nærmest havde tænkt sig var endnu mere modbydelig end andre Munke, fordi han gjorde mere Opsigt. Hendes Sjæl gjørde Oprør imod det første Indtryk, som næsten havde tvunget hende i Knæ.

„Knæl, min Datter", sagde han atter med sin gjennemtrængende Røst. „Legemets Stolthed støder de Gaver tilbage, som renser Sjælen."

Han saa' paa hende med mild Bestemthed; medens han talte, og hun følte atter den hemmelighedsfulde Indflydelse af en Personlighed, som sætter enkelte Mennesker i Stand til at lede deres Medmennesker, som de vil. Romola faldt paa Knæ, og i det samme fo'r der en Gysen igjennem hende — det var, som om der, idet hun opgav sin stolte Stilling i det udvortes, ogsaa foregik en Forandring med hendes aandelige Holdning, som om hendes Vilje slappedes. Hendes Broder begyndte atter at tale.

„Romola, jeg laa vaagen midt om Natten, og saa saa' jeg min Faders Værelse — Bogværelset med alle Bøgerne og Marmorfigurerne og Læsepulten, som jeg plejede at staa og læse ved; og jeg saa' dig — du viste dig for mig, som jeg ser dig nu, med det smukke lange Haar; du sad foran Faders Stol. Ved Læsepulten stod der en Mand, hvis Ansigt jeg ikke kunde se — jeg stirrede og stirrede, men jeg kunde intet se, det var som et Maleri, der er visket ud; men jeg saa' ham røre sig og tage dig ved Haanden, Romola, og saa gik I alle tre ned ad Stentrappen, ned paa Gaden, og Manden, jeg ikke kunde se, viste Vej. Og jeg saa' jer staa for Alteret i Santa Croce, og Præsten, som viede jer, var Døden, og Gravene aabnede sig, og de døde i deres Ligklæder stod op og fulgte jer som Brude-

følge. Og I gik igjennem Gaderne og Portene ud i Dalen, og det bares mig for, at han, som viste jer Vej, ilede saa hurtig af Sted, at I havde ondt ved at følge med, og de døde blev trætte af at gaa med og vendte tilbage til deres Grave. Og omsider kom I til et Sted, hvor der var fuldt af Sten, men intet Vand og ingen Træer eller Græs: men i Steden for Vand saa' jeg beskrevne Pergamentsblade rulle sig op alle Vegne, og i Steden for Træer og Græs saa' jeg Bronce- og Marmormænd skyde frem og flokkes om jer. Og Fader vansmægtede af Tørst og segnede om, og Manden, hvis Ansigt jeg ikke kunde se, slap din Haand og gik, og idet han gik bort, saa' jeg hans Ansigt, og det var den store Frister. Og du, Romola, vred dine Hænder og søgte efter Vand, men der var intet. Og Bronce- og Marmormændene syntes at spotte dig og rakte dig Bægre med Vand, men naar du tog dem og satte dem for Munden af Fader, blev de til Pergament. Og Bronce- og Marmormændene blev til Dæmoner og rev Faders Lig fra dig, og Pergamenterne skrumpede sammen og blev borte, og alle Vegne, hvor de havde været, randt der Blod i Steden for, og der gik Ild i Blodet, og alt forsvandt; Sletten var atter nøgen og stenet, og du var alene midt ude paa den. Og saa bares det mig for, at det blev Nat, og jeg saa' ikke mere . . . Jeg har haft den Aabenbaring tre Gange, Romola. Jeg tror, den gjælder dig — at den skal advare dig mod Ægteskab som en Djævelens Fristelse — opfordre dig til at vie dig til . . .“

Standsningerne var efterhaanden bleven længere og hyppigere, og et stærkt Anfald af Aandenød nødte ham nu til helt at bryde af. Han stirrede paa Krucifixet, som paa et Lys, der er ved at gaa ud; lidt efter fik han atter saa mange Kræfter, at han kunde tale, men sagtere, saa at det knapt var til at høre.

„. . . til at opgive Hedningernes forfængelige Filosofi og fordærvede Tanker, thi i Sorgens og Dødens Stund vil deres Stolthed blive til Skamme, og de urene Guder vil . . .“

Stemmen svigtede ham.

Til Trods for den Tanke, der rørte sig i Romola, at denne Aabenbaring ikke var andet end en Drøm, der havde sit Udspring fra Ungdomsminder og overspændte Ideer, var hun bleven greben af en sælsom Ærefrygt. Det laa ikke for hende at lade sig anfægte af sygelige Fantasterier, men ikke des mindre pintes og foruroligedes hun af de Billeder, som den Aabenbaring, hun foragtede, oprullede for hende, som af kvalfulde og skrækkelige Skrig. Og saa var det første Gang, hun stod over for Dødskampen; hendes unge Liv havde været mørkt, men den yderste menneskelige Nød havde hun ikke kjendt noget til, og denne Broder, der var kommen tilbage til hende i det Øjeblik, da han saa at sige vred sig i de sidste Trækninger, stod for hende som en pludselig, forfærdelig Aabenbaring fra en usynlig Verden. Det var, som om de blege, sorgfulde Ansigter paa Væggen lige over for var komne nærmere og slog sig sammen med det blege Ansigt i Sengen.

„Broder", sagde den døende Stemme.

Fra Girolamo bøjede sig ned over ham, men det varede en Stund, før han atter sagde noget.

„Romola", sagde han omsider.

Hun bøjede sig ogsaa frem, men han tav atter; han kæmpede forgjæves for at faa Ordene frem.

„Fra Girolamo, giv hende . . ."

„Krucifixet", sagde Fra Girolamo.

Der kom ikke en Lyd mere over de døende Læber.

„Dino!" udbrød Romola — det var et dæmpet, men gjennemtrængende Skrig, da hun blev overvældet af Visheden om, at Tavsheden aldrig kunde hæves, Manglen paa Forstaaelse aldrig fjærnes.

„Tag Krucifixet, min Datter", sagde Fra Girolamo lidt efter. „Han ser det ikke mere."

Romola rakte Haanden ud efter Krucifixet, og Spændingen i hendes Sjæl syntes at slappes. Hun brast i en voldsom Graad. Hun lagde sit Hoved ved Siden af den døende Broders og græd højt. Det bares hende for, at nu, hun for første Gang

havde set Døden, var Dagens Lys forvandlet for hende for bestandig.

Fra Girolamo gik hen til Døren og kaldte paa en Lægbroder, der ventede udenfor. Derpaa gik han hen til Romola og sagde i en blid, men bydende Tone: „Rejs dig, min Datter, og trøst dig. Vor Broder er nu blandt de salige. Han har efterladt dig Krucifixet som et Minde om den Advarsel fra Himlen, han har bragt dig, paa det at det maa være dig en Ledestjærne i Mørket.“

Hun rejste sig skjælvende, trak Sløret sammen over sit Hoved og gjemte Krucifixet under sin Kappe. Fra Girolamo førte hende derpaa ud i Klostergaarden, som nu kun oplystes af Stjærnerne og en enkelt Lygte, som holdtes af en Mand henne ved Porten. Adskillige andre, hvis Dragter viste, at de var fornemme Lægfolk, var samlede i Grupper; det var nogle af San Marcos talrige stadige Gjæster, der var komne for at besøge Prioren og saa, da de fik at vide, at han var hos en døende Broder i Kapitelhuset, havde ventet paa ham.

Romola havde en dunkel Forestilling om, at hun hørte Fodtrin og saa' nogle Skikkelser gjøre Plads; hun hørte Fra Girolamo sige i en dæmpet Tone: „Vor Broder er død.“ Hun følte en Haand paa sin Arm, saa blev Døren lukket op, og hun var ude paa den store San Marco-Plads, alene med Monna Brigida og Tjeneren, der bar Lygten.

Følelsen af, at hun igjen havde Plads, bragte Liv i hende og gav hende hendes Selvbeherskelse tilbege. Det Optrin, hun lige havde oplevet, stod skrækkelig tydeligt og levende for hende, men det begyndte allerede at blegne under Indtrykket af Livet udenfor. Hun fremskyndede med nervøs Uro sin Gang for snart igjen at kunne være sammen med sin Fader og Tito. De Syner, Broderens Aabenbaring havde manet frem, klyngede sig til hende som en styg Drøm, hun endnu ikke kunde ryste af sig, og fik hende til at længes endnu mere efter de elskede Ansigter og Stemmer, der kunde forvisse hende om, at hun var vaagen.

Men Tito var, som vi ved, ikke hos Bardo; hans Skæbne

smeddedes af en ond Samvittighed, der drev ham til Fortvivlelse i den Tro, at Romola nu vidste saadan Besked, at de maatte skilles Og de Læber, der kunde have givet hende den Besked, var lukkede for stedse.

Sextende Kapitel.

En florentinsk Spøg.

Tidlig næste Morgen vendte Tito tilbage fra Brattis Bod i den snævre Gyde Ferravecchi. Den genuesiske fremmede havde faaet Onyxringen og Tito havde faaet halvtredsindstyve Guldstykker for den. Det faldt ham ind, at hvis Skæbnen sparede ham for den ubehagelige Nødvendighed at maatte forlade Florents, burde han, naar alt kom til alt, i Grunden ikke have skilt sig ved den Ring, eftersom han havde bibragt Folk det Indtryk, at naar han gik med den, var det, fordi der knyttede sig særlige Minder til den, men det var jo i og for sig en Bagatel, som det ikke var Umagen værdt at opholde sig ved, og han havde desuden for Øjeblikket tabt sin Tillid til Lykken. Den feberagtige Ophidselse, der strax havde drevet hans Sjæl til at tænke sig ud i Fremtiden, havde veget Pladsen for en trist, sorgfuld Træthed. Han satte saa stor Pris paa de Nydelser, som han kun kunde opnaa under Forudsætning af, at hans Medmennesker nærede gode Tanker om ham, at han nu ønskede, at han aldrig havde udsat sig for Vanære ved at undrage sig, hvad hans Medmennesker kaldte Pligt.

Men vore Gjerninger er ligesom Børn, vi avle og føde; de leve og handle selvstændig uden Hensyn til vor Vilje; ja, men Børn kan man dræbe, Gjerningerne føre et uforgængeligt Liv baade uden for og i vor Samvittighed, og denne Gjerningernes frygtelige Livskraft pinte for første Gang Tito svarlig.

Han gik tilbage til sin Bolig paa Piazza di San Giovanni. Den smukke Plads beskinnedes af den varme Morgensol; det var Helligdag, og den milde Efteraarsvarme syntes at opfordre til at drive og se sig om. Her var ogsaa Spor af Markedet. Omkring det ottekantede Baptisterium var der Boder med Frugt og Blomster, og hist og her stod der belæssede Muldyr, rolig optagne af deres Muleposer, medens deres Drivere maaske var inde at knæle for den hellige Jomfru i Anledning af hendes Fødselsdag. Paa Domkirkens brede Marmortrin sad og laa der Grupper af Tiggere og sladrende og leende Mænd, Kvinder og Børn.

Tito styrede imidlertid lige hen imod det Sted, hvor det største og betydningsfuldeste Selskab var samlet. Det var den Tid paa Dagen, da Nello havde mest travlt, og i den varme Aarstid, og naar Kunderne var talrigst, foretrak de fleste at lade sig barbere under det smukke røde og hvide Solsejl foran Boden frem for at sidde inde. Det var desuden den Tid paa Dagen, da det Forraad af Nyheder, der var opsamlet i Løbet af Gaarsdagen, var friskest, og Barberens Veltalenhed var aldrig mere glimrende, end naar han havde travlt med Kniven. Tito indsaa, at han ikke vilde kunne undgaa at blive draget ind i Kredsen; han maatte smile og svare og se ud, som om der slet ingen Ting var i Vejen. Naa, det var jo i Grunden ikke værre end at tage Piller. Den, der lod sig overvælde af Tanken om en mulig forestaaende Opdagelse, var simpelt hen nervøs.

I det samme følte Tito en Haand paa sin Skulder; og til Trods for alt, hvad han lige havde sagt til sig selv, kunde han ikke frigjøre sig for et yderst ubehageligt Indtryk af denne pludselige Berøring. Hans Ansigt røbede, da han vendte sig om, hvor forskrækket han blev, men Manden, der havde givet ham dette Slag paa Skulderen, brast i en lydelig Latter. Det var en ung Mand, jævngammel med Tito, med skarpe Træk, et lille Hoved med kort klippet Haar og glatraget Hage. De spillende Øjne straalede af Haab og Venlighed, som saa mange Øjne, der senere har faaet et Udtryk af Bitterhed og Skuffelse,

thi den Gang varslede alt Held og Lykke for den unge Niccolò Macchiavelli, der gjaldt for en lovende ung Mand, som havde Udsigt til at bringe sin gamle Slægts ødelagte Formuesomstændigheder paa Fode igjen.

„Naa, Melema, I har nok haft en ond Drøm i Nat, siden I tog mig for en *sbirro* eller noget endnu værre“, sagde han.

„Aa, er det Jer, Messer Niccolò!“ sagde Tito, idet han øjeblikkelig fattede sig. „Ja, jeg har virkelig haft en daarlig Nat.“

„Det var uheldigt, for man venter, at I vil skinne uformørket af Skyer og Taager i Rucellai-Haverne i Dag — jeg gaar ud fra som givet, at I kommer.“

„Messer Bernardo gjorde mig den Ære at indbyde mig“, sagde Tito, „men jeg skal anden Steds hen.“

„Aa, det er sandt, I er jo forelsket“, sagde Macchiavelli med et Skuldertræk. „Naa, vi skal spise Paafugl og Hortulaner i Loggiaen imellem Bernardo Rucellais sjældne Træer; der kommer Florents' ypperste Skjønaander, og der vanker de mest udsøgte Vine. Det eneste ubehagelige er, at da Piero de' Medici kommer, kan det hænde, at de fortræffelige Skjønaander drukner i improviserede Vers. Jeg hader den Morskab; det er et Paafund, der kun gaar ud paa at skaffe ubetydelige Hoveder, som altid lader sig inspirere af de ubetydeligste Anledninger, Lejlighed til at blære sig.“

„Hvad er det, I siger om Piero de' Medici og ubetydelige Hoveder, Messer Niccolò?“ sagde Nello, hvis smækre Skikkelse i dette Øjeblik ragede op over Niccolò Capparos herkuliske Legeme. Den navnkundige Smed, som vi sidst saa' paa Mercato Vecchio med bare, muskelstærke Arme og Læderskjødskind for, var nu søndagsklædt og tog sig nærmest ud som en Løve, der havde taget Lintøj og Tunika paa og skulde i Selskab, som han stilfærdig sad og saa' til, medens Nello hoppede omkring, sæbede ham ind, tog ham ved Næsen og barberede ham med trolddomsagtig Hurtighed.

„En Privatsekretær kommer aldrig til Vejrs her i Verden, naar han saadan blander smaat og stort sammen“, sagde Nello.

„Naar fornemme Folk ikke har Lov til at gifte deres Sønner og Døtre bort, som de lyster, maa Smaafolk ikke vente at faa Lov til at parre deres Ord, som de behager. — Det er sandt, min *bel erudito*“, vedblev Nello, da han saa' Tito gaa hen imod Døren, „den gamle Maso har været her og spurgt efter Jer, men Fuglen var fløjet. Han kommer strax igjen. Den gamle Mand saa' bedrøvet ud og lod til at have Hastværk. Jeg vil ikke haabe, at der er noget galt paa Færde i Via de' Bardi.“

„Messer Tito ved uden Tvivl, at Bardos Søn er død“, sagde Cronaca, som lige var kommen til.

Det gav et Sæt i Tito — var han død, før Romola kom?

„Nej, det har jeg ikke hørt“, sagde han tilsyneladende rolig, og idet han vendte om og blev staaende, støttende sig til Dørstolpen, som om han opgav sit Forsæt at gaa. „Jeg vidste blot, at hans Søster var gaaet hen for at besøge ham. Var han død, før hun kom?“

„Nej“, sagde Cronaca. „Jeg var i San Marco og saa' hende komme ud fra Kapitelhuset med Fra Girolamo, som fortalte os, at den døende var bleven holdt i Live som ved et Mirakel, til han havde faaet talt med sin Søster.“

Tito følte, at hans Skæbne var afgjort. Han gjennemløb atter i Tankerne alt, hvad der stod i Forbindelse med hans formentlig forestaaende Opbrud fra Florents, og udpønsede en Maade, hvorpaa han kunde faa Pengene fra Cennini, inden Sagen var bleven almindelig bekjendt. Havde han først Pengene, behøvede han ikke at udsætte sig for haanlige Øjekast og spydige Ord. Han vilde vente, til Cennini gik, og saa følge hjem med ham og faa Pengene strax. Han blev derfor staaende uden at røre sig, med Hænderne i Bæltet og stirrende aandsfraværende ned for sig. Nello var overbevist om, at det var Romola, han var bekymret for, og fandt, at han frembød et saa smukt Billede af selvforglemmende Sorg, at han pegede ad ham med Ragekniven og saa' udfordrende paa Piero di Cosimo, hvem han aldrig havde kunnet tilgive, at han ikke vilde tage hans Yndlings smukke Ansigt som Vidnesbyrd om hans Karakter.

Piero, som stod og lænede sig til den anden Dørstolpe, trak paa Skuldrene. Nellos stadige Pirren ved ham havde haft til Følge, at han, som fra først hverken mente det ene eller det andet om den forroste Græker, nu var afgjort tilbøjelig til at tro ondt om ham.

„Naa, saa I har faaet Jer Fra Girolamo tilbage igjen, Cronaca. Saa skal han formodentlig til at prædike igjen nu til Advent?“ sagde Nello.

„Det kan nok gjøres nødigt“, sagde Cronaca alvorlig. „Hans Ord har staaet deres Prøve, for selv for de ugudelige er Ugudeligheden bleven en Pest, og Lasten er bleven til Raaddenskab, som stinker selv i de lastefuldes Næser. Siden sidste Faste er der ikke foregaaet noget som helst hverken i Rom eller Florents, som ikke har stadfæstet hans Ord, at Syndens Sæd er moden, og at Gud vil høste den med Sværd.“

„Jeg vil haabe, at han har haft en ny Aabenbaring“, sagde Francesco Cei spodsk, „for de gamle er noget forslidte nu. Kan jer Munk ikke faa en Digter til at hjælpe hans Fantasi paa Gled?“

„Der er ingen Mangel paa Digtere omkring ham“, sagde Cronaca med rolig Foragt, „men det er store Digtere, ikke Smaapoeter, og de er glade ved at lære af ham og finder lige saa lidt den Sandhed, Gud har givet ham at forkynde, forslidt, som de finder Maanens Lys forslidt. Men maaske det kan fornøje visse høje Prælater og Fyrster, som ikke synes om, hvad Munken prædiker, at høre, at skjønt Giovanni Pico og Poliziano og Marsilio Ficino og de fleste andre fremragende Mænd i Florents bøjer sig for Fra Girolamo, foragter Messer Francesco Cei ham.“

„Poliziano?“ sagde Cei med en haanlig Latter. „Ja, han tror utvivlsomt paa jer ny Jonas, det kan man se af den smukke Tale, han skrev for Sendemændene fra Siena, og hvori han fortalte Alexander den sjette, at Verden og Kirken aldrig havde været saa vel farne, som efter at han var bleven Pave.“

„Naa, Francesco“, sagde Macchiavelli smilende, „en lærd,

der giver sig af med mange forskjellige Ting, maa have forskjellige Meninger. Og hvad Munken angaar, saa bedømmer I hans Prædiken fra et alt for indskrænket Synspunkt, hvad vi saa end vil mene om hans Hellighed. Talekunstens Hemmelighed ligger ikke i at sige noget nyt, men i at sige, hvad man siger, med en vis Kraft, saa at man river Tilhørerne med, og set fra det Synspunkt er Fra Girolamo en stor Taler."

„Det er sandt, Niccolò", sagde Cennini, som nu var ved at blive raget; men Hemmeligheden stikker ogsaa for en Del i de profetiske Syner. Vort Folk — ja, I maa ikke blive vred, Cronaca — vort Folk løber efter enhver, der træder op som Profet, især naar han profeterer om Trængsler og Gjenvordigheder."

„Sig hellere, Cennini", sagde Cronaca, „at Hemmeligheden stikker i Munkens rene Liv og stærke Tro, der stempler ham som et Sendebud fra Gud."

„Ja", sagde Cennini, idet han rejste sig, „det er sandt, hans Liv er pletfrit, ingen har noget at sige paa det."

„Han har nok i Hovmodets kildrende Lyst", sagde Cei bittert. „Det staar at læse paa hans stolte Læbe og i hans selvtilfredse Blik. Han fryder sig ved at høre, hvordan Luften er opfyldt af hans Navn — Fra Girolamo Savonarola fra Ferrara, Profeten, Helgenen, den vældige Prædikant, som skræmmer selve Pattebørnene i Florents til at give Slip paa deres ugudelige Legetøj."

„Kom nu, Francesco", sagde Nello mæglende; „I er bleven gnaven af at vente. Lad mig stoppe Munden paa Jer med en Smule Sæbeskum. Jeg vil ikke have min Ven Cronaca gjort vred; jeg sætter Pris paa hans Hage, og den har ikke forandret sig, siden han blev Piagnone. Og jeg for mit Vedkommende maa tilstaa, at da Munken prædikede i Domkirken sidste Advent, fik jeg saadan en Lyst til at smutte ind og høre ham, at jeg ogsaa gjærne kunde være bleven en Piagnone, hvis min fri Kunst ikke havde hindret mig deri — ja, og saa er Prædikenerne saa lange, det varer somme Tider en god Stund, før

de kommer til Kjærnepunktet. Men, som Messer Niccolò siger, at Munken faar Tag i Folket, skyldes noget, der ligger over hans profetiske Syner. Munke og Nonner, der profeterer, er ikke saa sjældne."

„Hør, Nello", sagde Macchiavelli, „hvad er det for en Doktor, dèr kommer ridende paa sin Bucephalus? Jeg troede, at Jer Piazza var fri for disse Dødens Lakajer. Han ser ud, som om han havde haft et natligt Æventyr som Boccaccios Maestro Simone."

„Aa!" sagde Nello sagte og langtrukkent, idet han saa' op paa den omtalte — en rundhovedet, trivelig Person, der red paa en mager Krikke, som stak Næsen i Vejret med en Mine af truende Stædighed og ved stadig at bestræbe sig for at gaa baglængs og skjævt røbede, at den nærede meget fri Anskuelser med Hensyn til den Lydighed, den skyldte sin Herre.

„Jeg skal give ham Æventyr", vedblev Nello i en dæmpet Tone; „jeg haaber nok, jeg skal lære ham at vende Næsen ad en anden Kant af Byen. Det er en Doktor fra Padua, som er kommen til Florents for at se, om der er noget for ham at fiske her, men for det meste gjør han Forretninger ude blandt Bønderne. Ser I de store Poser, han har hængende ved Sadlen? I dem gjemmer han de fede Kapuner, Æg og andre Fødevarer, han tager i Betaling af de tossede Bønder, som har knapt om Penge. Han sælger selv sine Arkana, saa han holder sig borte fra Apothekerne, og i den sidste Uges Tid har han fundet paa at slaa sig ned et Par Timer hver Dag her paa Piazzaen og samle en Mængde Asthmatikere og skraalende Børn om sig. Det koger i mig, naar jeg ser den Kvaksalver med hans Skruptudsefjæs fingerere paa de fedtede Smaapenge eller stikke de Duer i Posen, som han faar for sine Piller og Pulvere. Men jeg skal muntre ham, saa sandt jeg er en Florentiner. Nu kommer han for at blive barberet; det er det, jeg har ventet paa. Gaa ikke, Messer Domenico — vent lidt, saa skal I se Løjer. Hør, Sandro!"

Nello hviskede noget til Sandro, som rullede med sine højtidelige Øjne, nikkede, smilede og fik umaadelig travlt.

„Hvordan gaar det, Maestro Tacco“, sagde Nello, idet Doktoren med stort Besvær fik sin Ganger til at vende Hovedet om imod Nellos Bod. „Det er et smukt Dyr, I har, men den er noget øm i Munden, hvad?“

„Det er et forbandet Bæst“, sagde Maestro Tacco arrig, idet han steg af Hesten og bandt den gamle Tømme, der var gjort i Stand med et Stykke Reb, i en Jærnring i Muren. „Men det er alligevel et godt Dyr“, vedblev han, „og mange Penge værd, i Fald en vilde kjøbe det og dressere det for at tjene paa det. Jeg fik det for godt Kjøb.“

„Det er lovlig svært at ride for en Mand, der har saa megen Lærdom at bære paa som I, Maestro“, sagde Nello. „Jeg synes, I er saa varm.“

„Ja, vel er jeg varm“, sagde Doktoren, idet han tog Huen af, saa at hans „Skruptudsefjæs“, et skallet Hoved med et fladt og bredt Ansigt, opstaaende Øren, tynde Læber og runde Øjne og dybe Rynker over de fremspringende Bryn, aabenbarede sig i hele dets Skjønhed. „At ride fra Peretola, naar Solen staar højt paa Himlen, er noget andet end at ligge og strække sig paa en Bænk i Skyggen, som eders Doktorer her i Florents. Jeg havde ogsaa en Del Besvær med at bane mig Vej imellem Karrerne og Muldyrene paa Mercatoen for at faa fat i en Mand, der er gift med et Fruentimmer, som hedder Monna Ghita, og som havde et slemt Tilfælde, jeg vilde have kureret, hvis hun ikke var død. Havde det ikke været, fordi jeg skulde have min Betaling . . .“

„Monna Ghita!“ sagde Nello, da den svedende Doktor brød af for at tørre sit Hoved og Ansigt. „Fred være med hendes arrige Sjæl. Er hendes Tunge gaaet til Ro, saa er der én Rappenskralde mindre paa Mercatoen.“

Tito, som var vaagnet af sin Aandsfraværelse og havde hørt denne Samtale, blev atter optagen af de ubestemte Tanker om Tessa, der var faret igjennem Hovedet paa ham den fore-

gaaende Aften. Var Monna Ghita virkelig død, vilde han have lettere ved at faa Tessa at se igjen — naar han vilde se hende.

„*Gnaffe*, Maestro“, vedblev Nello i en deltagende Tone, „havde vi ikke Jer med Eders Piller og Pulvere, vilde de stakkels dødelige ligge og krepere som rene Dyr. Det er et sørgeligt Syn at se Jer lærde Lymfe sive ud af Porerne paa Jer som ganske almindelig Sved. I mener, at det vil svale og vederkvæge Jer at blive barberet? Vent blot et Øjeblik, jeg er strax færdig med Messer Francesco her. Jeg længes efter at komme til at barbere en Mand, som fører al Arabiens Visdom med sig i sit Hoved og sine Sadelposer. *Ecco!*“

Nello holdt Servietten i Vejret med en indbydende Haandbevægelse, og Maestro Tacco gik hen og satte sig, saa betagen af Varme og Vigtighed, at han slet ikke mærkede Ironien i Nellos fagmæssig venskabelige Tone.

„Det er ikke mer end billigt“, sagde Nello, idet han bandt Servietten paa ham, „at en stor Medicus som I bliver barberet med den Kniv, med hvilken jeg har barberet den berømmelige Antonio Benevieni, den største Mester i Kirurgien.“

„Kirurgien!“ sagde Doktoren i en haanlig Tone. „Det ligner jer Florentinere ikke at gjøre Forskjel paa Mestere i Medicinen og Folk, der tømrer brækkede Ben sammen, syr Saar sammen som Skræddere og skærer Udvæxter bort, som en Slagter skærer Kjød. *Via!* Kirurgien er et Haandværk, som enhver kan lære, og som er blevet udøvet af simple Barberer som Jer — og den vil I sammenligne med Hippokrates', Galens og Avicennas ædle Videnskab, som gransker Stjærnernes, Planternes og Stenenes hemmelighedsfulde Kræfter — en Videnskab, som den gemene Hob er udelukket fra!“

„Nej“, sagde Nello, idet han sæbede ham meget langsomt ind, som om han vilde trække det ud saa længe som muligt, „jeg har aldrig tænkt paa at sammenligne dem; jeg ved godt, at Eders Videnskab næsten kan hamle op med den hellige Kirkes Mirakler. Men se, det er just Ulykken“ — Nello slog over i en deltagende, beklagende Tone —, „at Jer ophøjede

Videnskab er en lukket Bog for den profane Hob, thi det medfører, at I bliver Gjenstand for Misundelse og Bagvaskelse. Det gjør mig ondt at maatte sige Jer det, men der er lave Sjæle her i Byen, som spyr Gift og Galde over enhver, der har Lykken med sig. Jeg vil sige Jer — for I er jo fremmed —, at her i Byen maa enhver have et stort Søm paa rede Haand til at slaa i Lykkens Hjul, naar hans Side af det kommer opad. Der begynder allerede at komme Historier — rene Fabler uden Tvivl — i Omløb om Jer, Historier af en saadan Beskaffenhed, at jeg vilde ønske, at I var godt og vel paa Vej til Arezzo. Jeg vilde nødig se en Mand som Jer stenet, for skjønt San Stefano blev stenet, var han ikke stor i Medicinen som San Cosmo og San Damiano . . .“

„Hvad er det for Historier?“ stammede Maestro Tacco. „Hvad mener I?“

„*Lasso!* Jeg er bange for, at det ser galt ud for Jer, Maestro. Sagen er, at der er en Flok ondskabsfulde Knægte, som gaar omkring og udspionerer Folk. Det maa være dem, der har udspredt de Historier om Jer og Eders Medikamenter. Har I ikke opdaget et Hul i Jer Dør eller i Eders Vinduesskodder? Ikke? Naa, jeg vil raade Jer til at se efter, for det hedder sig ganske almindelig, at man har set Jer i Jer Bolig i Canto di Paglia lave Eders Medikamenter ved Nattetid, støde tørrede Skruptudser i en Morter, lave Salve af masede Orme og Piller af tørrede Rottelevre, som I blander med Spyt, medens I synger en gudsbespottelig Tryllesang.“

„Det er Løgn!“ raabte Doktoren, idet han kæmpede for at komme til Orde, men strax opgav Forsøget af Frygt for Kniven.

„Det har I ikke nødig at sige til mig eller nogen anden i denne hæderlige Forsamling, Doktor. Vi er ikke af Blaalér. Men hvad hjælper det? Hvad har en lille Flok fornuftige Mennesker at betyde over for en Masse med Sten i Hænderne? Der er dem iblandt os, som mener, at Cecco d'Ascoli var en uskyldig Vismand — og vi ved alle sammen, hvordan han blev

brændt levende, fordi han var klogere end sine Ligemænd. Ak, Doktor, I lærer ikke Florentinerne at kjende i Padua. Jeg tror, at de vilde stene selve den hellige Fader, i Fald de kunde finde paa et godt Paaskud dertil, og de har nu sat sig i Hovedet, at I er en Troldmand, som prøver paa at faa Pesten i Gang ved at sælge Arkana — og jeg har ladet mig fortælle, at Eders Medikamenter virkelig skal lugte ilde."

„Det er Løgn!" udbrød Doktoren, da Nello tog Ragekniven bort. „Det er Løgn! Jeg skal vise disse højstærede Herrer Pillerne og Pulverne, og hvad Salven angaar, saa lugter den udmærket — den lugter som — ja, som Salve." Han fo'r op, indsæbet, som han var, og med Servietten om Halsen for at tage de saa skammelig omtalte Medikamenter op af Posen, og Nello flyttede imedens hurtig og behændig Stolen, saa den kom helt hen ved Hestens Hoved, og samtidig stillede Sandro sig, efter et Vink fra sin Herre, hen ved Tømmen.

„Se her, Messeri", sagde Doktoren, idet han tog en lille Æske med Medikamenter frem og lukkede den op. „Enhver af de Herrer, som vil lugte til denne Æske, vil finde, at de Medikamenter lugter som retskafne Medikamenter — de er ganske vist ikke lavede af stødte Ædelstene eller sjældne Planter fra Østerland eller Stene, der er fundne inden i Fugle, for jeg kurerer paa Menigmand, for hvis Skyld Himlen har skjænket os billigere og mindre kraftige Medikamenter. Her er for Exempel en Slags Piller, som er et ufejlbarligt Middel mod Melankoli — de er lavede under Jupiters Konjunktion med Venus, og jeg har ogsaa set dem stille Krampe.

„Vent lidt, Maestro", sagde Nello, medens Doktoren stod med sit indsæbede Ansigt vendt imod Gruppen ved Døren og ivrig rakte Æsken frem, idet han tog det ene Medikament frem efter det andet. „Der kommer en grædende Contadina med et lille Barn; det er uden Tvivl Jer, hun søger, saa her kan I maaske faa en Lejlighed til at give denne hæderlige Forsamling en Prøve paa Jer Dygtighed. Kom hid, *buona donna,* her er den berømte Doktor. Hvad er der i Vejen med det søde Barn?"

Dette Spørgsmaal gjaldt en svær, bredskuldret Contadina, hvis Hovedlin var trukket sammen over Ansigtet, saa at der ikke var stort andet at se af det end en kobberrød Næse og et Par mørke Øjne og Bryn. Hun havde et lille Barn paa Armen og holdt dets Ansigt ind imod sit Bryst.

„Aa, for den hellige Madonnas Skyld, se til mit stakkels Barn!“ sagde hun jamrende. „Jeg kan ikke betale Jer for det, men jeg tog det med i Nunziata i Aftes, og der blev det meget værre; det er Krampe, det har; men da jeg stod med det over for Santissima Nunziata, kom jeg i Tanker om, at jeg havde hørt, at der var kommen en ny Doktor, som kurerede for alt muligt, og saa tænkte jeg, at det maaske var den hellige Madonnas Vilje, at jeg skulde bringe det til Jer.“

„Sid ned, Maestro, sid ned“, sagde Nello. „Her har I en Lejlighed; her er hæderlige Vidner, som vil erklære for Øvrigheden, at de har set Jer gaa ærlig til Værks og kurere en stakkels Kones Barn. Og skulde det saa gaa paa Livet løs, vil Øvrigheden sætte Jer i Fængsel en lille Tid, for at I kan være i Sikkerhed, og saa vil Sbirrerne føre Jer ud af Florents ved Nattetid, som de gjorde ved den ivrige Munk, der prædikede imod Jøderne. Folk her i Byen er slemme til at kaste med Sten, men vi har da Øvrighed.“

Doktoren satte sig rystende halvt af Angst og halvt af Arrigskab, og idet han fuldstændig glemte Sæben, som Nello havde smurt ham ordentlig ind med. Han satte sin Medicinkasse paa sine Knæ, tog sine Briller op af Tasken, satte dem omhyggelig paa sin flade Næse, trak Brynene i Vejret og vendte sig om imod Konen.

„O Santiddio, se paa ham“, sagde Konen, hylende endnu ynkeligere, idet hun rakte den lille Mumie frem, hvis Hoved fuldstændig skjultes af et smudsigt Klæde, der var viklet om den, men som strittede imod og skreg som en besat. „Nu har han igjen sit Tilfælde! *Ohimè!* jeg ved nok, hvordan det er fat med ham, det er de onde Øjne — aa!“

Doktoren kigede igjennem sine Briller paa Barnet og sagde

forsigtig: „Det maa være en ny Sygdom; tag de Pjalter af, Monna.“

Contadinaen viklede ivrig Klædet af, og ud fo'r kradsende, grinende og skrigende et Væsen, som Doktoren i sin Angst fuldt og fast troede var den skinbarlige Satan, men i hvilket Tito gjenkjendte Vaianos Abe, som tog sig endnu skrækkeligere ud end ellers, idet den var sværtet i Ansigtet.

Den ulykkelige Doktor fo'r op, saa at Medicinkassen faldt ned, og af Sted fo'r den ikke mindre forfærdede og opbragte Abe. Den sprang op paa Hesten og tog fat i dens Manke, og den forskrækkede Ganger, hvis Tømme Sandro havde løst, jog hen over Piazza'en med Aben paa Ryggen. „*Il cavallo! Il Diavolo!*“ lød det fra alle Sider, idet Doktoren helt ude af sig selv af Rædsel for Djævlen, for muligvis at blive stenet og for at miste sin Hest, rendte efter denne med Brillerne paa Næsen, indsæbet, som han var, og med Servietten om Halsen, idet han raabte: „Stop den! stop den! en Gylden til den, der stopper den!“ medens Gadedrengene løb ham forbi, klappende i Hænderne og opmuntrende Flygtningen.

Taskenspilleren, som ikke havde tænkt paa, at hans Abe kunde rømme sammen med Hesten, havde i en Fart kiltret sine Skjørter op og var snart langt forud for Doktoren, og af Sted gik det latterlige Væddeløb op ad Corso degli Adimari — Hesten med sin mærkværdige Jokey, Contadinaen med opkiltrede Skjørter og brogede Ben og Doktoren indsæbet, med Briller paa og med Pelsværkskaaben flagrende om sig. Det var et Optrin af den Slags, som Florentinerne holdt af, fra den stormægtige og ærværdige Herre helt ned til den grinende Gadedreng, der føler sig enhver Situation voxen, naar han blot har sin Pose fuld af Sten. Den graahaarede Domenico Cennini lo ikke mindre hjærtelig end de yngre, og Nello triumferede, sikker paa almindelig Beundring.

„Haha“, raabte han smækkende med Fingrene, „nu har jeg renset min Piazza for den Fyr, *mi pare*. Maestro Tacco kommer ikke mere her og tager imod Patienter.“

„I skal ad Piazza della Signoria til, Messer Domenico“, sagde Macchiavelli. „Jeg gaar med, saa kan vi maaske med det samme se, hvem der vinder Væddeløbet. Kom, Melema, gaar I med?“

Tito, som hele Tiden havde haft i Sinde at følges med Cennini, gik med, men han havde ikke gaaet ret mange Skridt, før Nello kaldte paa ham, fordi han saa' Maso komme.

Maso bragte Bud fra Romola. Hun bad Tito om snarest muligt at komme hen i Via de' Bardi; hun vilde tale med ham i Loggiaen oven paa Huset, thi hun ønskede at tale med ham i Enrum.

Syttende Kapitel.

I Loggiaen.

Loggiaen oven paa Bardos Hus hævede sig over de omgivende Bygninger. Paa den Side, der vendte ud til Gaden, bares dens Tag af Søjler, men paa de tre andre Sider af Væggen med Buevinduer i; i Baggrunden af den, hvorfra der var Udsigt over en Mængde uregelmæssige, fattige Bygninger over ad Bogoli-Højen til, kunde Romola derfor altid opholde sig, uden at nogen kunde se hende. Tito ventede paa hende ved et af disse Vinduer tæt ved Døren, der førte ind til Loggiaen. Han havde ikke et Øjeblik stolet paa, at Romolas Kjærlighed til ham var stærk nok til at kunne overleve den Uvilje, Opdagelsen af hans Hemmelighed maatte vække hos hende, men som han nu stod der og i Tankerne saa' hende komme hen imod ham i sin straalende Majestæt, som hendes blide, brune Øjne gav et saa elskeligt Præg af, at hun dog hørte Jorden til, ønskede han, at hun havde været et mindre ophøjet Væsen, om

saa blot for at kunne faa Lov til at kysse hende og trykke hende til sit Bryst, før de skiltes. Han havde tit længtes efter at være ene med hende; nu skulde de være ene, men han saa' hende ubønhørlig holde sig paa Afstand. Det gav et Sæt i ham, da han saa' Døren gaa op. Romola traadte ind. Det var som et Lynglimt — han mere følte end saa' den Glorie, det gyldne Haar lagde om hendes Hoved, og de taarefyldte Øjne, han mere følte end hørte den Kjærlighed, der klang i hendes Stemme, da hun raabte: „Tito!“

I samme Nu hvilede hun i hans Arme med sit taarevædede Ansigt tæt op til hans.

Hvor den stakkels Romola havde længtes efter at se dette straalende Ansigt, medens hun laa vaagen i den lange Nat! Det, at hun for første Gang havde staaet Ansigt til Ansigt med Døden, den sælsomme, forvirrende Tvivl, der var vaagnet i hendes Sjæl ved at høre en Livshistorie, som hun hverken kunde forstaa eller sympathisere med, Drømmesynet, der forfulgte hende, og som hun syntes ikke blot at høre den sagte, stønnende Stemme fortælle, men selv at opleve, som om hun selv drømte det, alt dette havde bragt hende til stærkere end nogen Sinde før at føle, at det var Tito, der havde bragt Haab og Glæde ind i hendes Liv og taget Bitterheden af Mindet om hendes Broder. Hun vilde fortælle Tito det alt sammen, der var ingen anden, hun kunde fortælle det til. Hun havde lagt Baand paa sig selv hele Morgenen, men nu kunde de længe tilbageholdte Taarer faa frit Løb. Hvor stolt og behersket Romola end var over for alle andre, i sin Kjærlighed til Tito var hun enfoldig og uforbeholden som et Barn. Hun havde hidtil været fuldkommen tilfreds, naar de blot havde set paa hinanden, men nu, da hun følte Trang til at klynge sig til ham, var der intet, som hindrede hende.

„Romola! min elskede!“ mumlede Tito med lidenskabelig Ømhed, idet han trykkede hende til sit Bryst og kyssede de tykke, gyldne Lokker, der bølgede ned over hendes Hals. Han var i Paradis; Vanære, Skam, Skilsmisse — al hans Angst var

forsvunden. Hans Lyksalighed var for stor, til at han kunde føle sig pint af Tanken om, at Romola var hildet i en Illusion, han kunde kun glæde sig over hendes Selvbedrag, thi nu viste det sig jo, at han havde handlet klogt ved at dølge, hvad han havde dulgt. Det eneste, han angrede, var, at han havde været angst uden at have haft det nødig, og saa var det endda et Spørgsmaal, om denne pludselige Henrykkelse ikke var denne Angst værd.

Romola havde grædt ud og hævede Hovedet. Ingen af dem sagde noget; de stod og saa' paa hinanden med den unge Kjærligheds søde Undren — hun med sine lange, hvide Hænder paa hans mørkebrune Lokker, han med sine mørke Fingre badede i den gyldne Flod.

„Tito", sagde hun omsider, „det var meget tungt, men jeg maa fortælle dig det alt sammen. Din Kraft vil hjælpe mig til at modstaa de Indtryk, som Fornuften ikke kan ryste af."

„Jeg ved det, Romola — jeg ved, at han er død", sagde Tito, og de lange, straalende Øjne fortalte ikke noget om de mange Ønsker, der for længe siden vilde have bragt Fra Luca Døden, hvis Ønsker havde kunnet gjøre det. Romola læste kun sine egne rene Tanker i deres mørke Dyb.

„Hvor han var forandret, Tito! Det skar mig i Hjærtet at tænke paa, at det var Dino. Og saa mærkværdig haard han var — ikke et Ord til Fader, kun en Aabenbaring, han vilde fortælle mig. Og saa var det dog saa rørende — det kæmpende Aandedræt og Øjnene, der syntes at se paa Krucifixet og dog ikke at se det. Jeg glemmer det aldrig; jeg har en Følelse af, at det vil stille sig imellem mig og alt, hvad jeg ser paa."

Romola blev atter saa greben, at hun var nødt til at bryde af, men den Trang, hun følte til at lette sit Hjærte for Tito, hjalp hende til at bekæmpe sin Sindsbevægelse. Da hun atter begyndte at tale, var hendes Tanke naaet lidt videre frem.

„Det var underligt, Tito. Aabenbaringen drejede sig om vort Ægteskab, og dog vidste han ingen Ting om dig."

„Hvad var det, Romola? Sæt dig ned og fortæl mig det“, sagde Tito, idet han førte hende hen til Bænken.

Romola fortalte ham alt, hvad der var foregaaet, fra det Øjeblik af, da hun var traadt ind i San Marco. Hun udelod næppe et eneste af Broderens Ord, der havde brændt sig ind i hendes Hukommelse, men da hun havde fortalt alt, hvad han havde sagt om den Aabenbaring, han havde haft, tav hun; Resten stod alt for levende for hende, til at hun kunde skildre det, og hun sad og stirrede ud for sig, som om hun i Øjeblikket næsten havde glemt, at Tito var hos hende. Han var rolig nu; det ubestemte Syn var gledet forbi ham som en Taage uden at efterlade sig Spor; men han sagde ingen Ting; han ventede paa, at hun atter skulde tage Ordet.

„Jeg tog det“, vedblev hun, som om Tito havde læst hendes Tanker, „jeg tog Krucifixet; det er nede i mit Sovekammer.“

„Og nu skal du jage disse uhyggelige Tanker bort, min Romola“, sagde Tito indtrængende. „Den Aabenbaring var et almindeligt Munkesyn, et Foster af Faste og Fanatisme. Det har sikkert ingen Betydning for dig.“

„Nej, Tito; men stakkels Dino, han troede, det var en Aabenbaring fra Gud. Det er underligt“, vedblev hun grublende, „at der gives Mennesker, som er helt betagne af en glødende Tro, der tykkes deres Medmennesker at være Vanvid. Dino var ikke nogen almindelig Fanatiker, og denne Fra Girolamo — alene hans Stemme opfyldte mig med en Følelse af, at der er noget sandt i det, de er betagne af — en Sandhed, som jeg ikke kjender noget til.“

„Det kom blot af, at din Følelse var saa stærkt spændt, min Romola. Din Broders Aandstilstand var simpelt hen en Form af den Theosofi, som til alle Tider har været en almindelig Sygdom blandt nervøse Drømmere. Det er de samme Forestillinger, som din Faders gamle Modstander Marsilio Ficino lægger ind i Nyplatonikerne, kun at din Broders lidenskabelige Natur drev ham til at omsætte i Handling, hvad andre skriver og taler om. Og hvad Fra Girolamo angaar, saa er han simpelt

hen en indskrænket Munk med Evne til at prædike og jage Skræk i Mængden. Naar du er kommen lidt til Ro, vil du dømme om den Slags Ting paa samme Maade som altid tilforn."

„Ikke om den stakkels Dino", sagde Romòla. „Jeg var vred paa ham; mit Hjærte syntes at lukke sig for ham, medens han talte, men siden har jeg tænkt mindre paa, hvad der var i mit Sind, og mere paa, hvad der var i hans. O, Tito, det var et sørgeligt Syn at se hans unge Liv ende paa den Maade. Det brændende Blik, han fæstede paa Krucifixet, medens han snappede efter Vejret — jeg glemmer det aldrig. Jeg laa længe i Nat og saa' paa Krucifixet og prøvede at se, om det vilde hjælpe ham, til det til sidst bares mig for, som om det lidende Ansigt straalede af Medlidenhed."

„Lov mig, Romola, at du vil modstaa saadanne Tanker; de sømmer sig kun for sygelige Nonner, ikke for min guldlokkede Aurora. Prøv paa at jage dem bort; vi har ikke lang Tid at være ene sammen i."

De sidste Ord sagde han i en ømt bedende Tone, og samtidig drejede han hendes Hoved, saa hun kom til at vende Ansigtet op imod ham.

Romola havde aandsfraværende stirret ud ad Buevinduet, men hun havde ikke set Højene der ude; hun havde hele Tiden været i Kapitelhuset og haft Sorgens og Dødens blege Billeder for Øje. Titos Berøring og bedende Stemme kaldte hende tilbage til sig selv, og nu i det varme Solskin saa' hun al den rige Skjønhed der uden for, en Mangfoldighed af Billeder, som alle sammen vidnede om, hvorledes Naturen svælgede i sin Kraft — en sælsom Overgang fra Sorg og Død til straalende Ungdom. Hvorledes lod den Kval, hendes Broders Ansigt var præget af, denne Higen efter noget usynligt, sig forlige med al denne Kraft og Skjønhed, hvorledes var det muligt at begribe, at de hørte den samme Verden til? Eller var der ingen Mulighed for at forsone disse Modsætninger? Romola følte for første Gang dette Spørgsmaal trænge ind paa sig som en pludselig

Svimmelhed, som en Trang til at gribe efter noget, hun kunde støtte sig til.

„Du tænker ikke paa vor Kjærlighed, Romola“, sagde Tito i en blidt bebrejdende Tone. „Det er, som om du havde glemt den.“

Hun saa' ham tavs ind i Øjnene, til hendes Sorg smeltede hen.

„Du er mit Liv og min Lyst“, sagde hun med sin fulde, klare Røst.

„Holder du da virkelig saa meget af mig, at du kan jage disse uhyggelige Tanker paa Flugt, eller vil du altid mistænke mig som den store Frister?“ sagde Tito med sit straalende Smil.

„Hvor skulde jeg kunne andet end elske dig over alt andet? Alt, hvad jeg havde følt, før du kom, var en Forberedelse til at elske dig. Du vilde le ad mig, Tito, i Fald du vidste, hvordan jeg plejede at forestille mig min tilkommende Husbond — en lærd Mand med dybe Rynker i Panden, som Alamanno Rinuccini, og med graat Haar, en Mand, der vilde være enig med Fader i at holde med Aristotelikerne og villig til at leve sammen med ham. Jeg tænkte tit paa Kjærligheden, som jeg læste om hos Digterne, men jeg drømte aldrig om, at noget saadant kunde times mig her i Florents, i vort gamle Bogværelse. Og saa kom du, Tito, og blev saa meget for min Fader, og jeg begyndte at tro, at Livet ogsaa kunde blive lykkeligt for mig.“

„Min elskede!“ udbrød Tito, „gives der nogen anden Kvinde som dig? Men, du kjære“, vedblev han, „laa vort Bryllup dig noget mere paa Sinde, vilde du overtale din Fader og Messer Bernardo til ikke at opsætte det længere, men det er, som om du ikke brød dig om det.“

„Jo, jeg gjør, Tito, men jeg er vis paa, at min Gudfader vil kræve yderligere Udsættelse paa Grund af Dinos Død, og du ved, at han altid har sagt, at vi burde vente, til du har været mindst et Aar i Florents. Du maa ikke tænke for strængt om

Gudfader; jeg ved, at han er indskrænket og har sine Fordomme, men han er alligevel en ædel Mand."

„Jeg bærer ikke Nag til Messer Bernardo, fordi han mener, at du er for god til mig, Romola", sagde Tito, og det var sandt.

„Men ved din Fader af, at hans Søn er død?"

„Ja, jeg fortalte ham det — jeg kunde ikke lade det være — jeg fortalte ham, hvor jeg havde været, og at jeg havde set Dino dø, men ikke andet, og han forbød mig nogen Sinde at tale derom igjen. Men han har været meget tavs i Dag, og der har været den Rastløshed over ham, som det altid gjør mig saa ondt at se — det er, ligesom han prøvede paa at bryde ud af sin Blindheds Fængsel. Lad os nu gaa ned til ham. Din Stemme vil berolige ham, det gjør den altid, Tito."

„Og skal jeg ikke have et Kys? Jeg har ikke faaet et eneste", sagde Tito blidt bebrejdende.

Romola rødmede, idet hun bøjede sig hen imod ham; det syntes umuligt, at deres Kys nogen Sinde kunde blive noget almindeligt og dagligdags.

„Lad os gaa Loggiaen en Gang rundt, før vi gaar ned", sagde Romola.

„Jeg synes altid, at der er noget barskt og alvorligt over Florents", sagde Tito, idet de standsede ude ved Forsiden af Huset, hvorfra de kunde se over Tagene til den anden Side af Floden. „Jeg vilde ønske, vi boede i Syditalien. Jeg gad se dig under Sydens Sol, hvilende imellem Blomster, helt overvældet af Livsglæde, medens jeg bøjede mig over dig og spillede paa Luten og sang en lille Sang, der syntes at falde sammen med Lyset og Varmen. Du har aldrig kjendt Nymfernes Lykke, Romola."

„Nej, Tito, men jeg har tit drømt om den, siden du kom hertil. Jeg tørster efter et Drag af Glædens Bæger — efter et Liv, der straaler som du. Men lad os ikke tænke paa det nu; det bæres mig for, som om der altid vil være blege, bedrøvede Ansigter imellem Blomsterne og Øjne, der stirre uden at se. Lad os gaa."

Attende Kapitel.

Portrættet.

Da Tito den Dag forlod Via de' Bardi, opfyldt af jublende Glæde over at være undsluppen fra den truende Fare, dvælede hans Tanker, da Romola og hendes Fader ikke længere lagde umiddelbart Beslag paa dem, ved den ørkesløse Frygt, han havde været betagen af, og under Indtryk af hvilken han var sig bevidst at have ikke blot følt, men ogsaa handlet anderledes, end han vilde have gjort, om han havde vidst, hvad han nu vidste. Han vilde i saa Fald ikke have skilt sig ved Ringen, thi Romola og andre, der vidste Besked om den, vilde blive lidt overraskede derved. Naa, at han havde solgt Ringen, var en Bagatel, men var det ogsaa en Bagatel, at lille Tessa var hildet i en Illusion, som utvivlsomt vilde fylde hendes lille Hoved med Forventninger, som paa Forhaand var dømte til at skuffes? Skulde han prøve paa at træffe den lille Pige i Enrum igjen og strax rive hende ud af hendes Vildfarelse, eller skulde han overlade det til Tiden og Tilfældet? Han havde Lyst til en Gang at give hende en Gave, som hun vilde blive glad over, og forhøre sig, om hendes Stiffader var bleven haardere imod hende nu, da Moderen var død. Eller skulde han strax rive Tessa ud af hendes Vildfarelse og saa tale til Romola om hende, for at de maaske kunde skaffe den stakkels Pige blidere Kaar? Nej, den ulykkelige Historie med Taskenspilleren og Vielsen, og at han havde ladet Tessa blive i Vildfarelsen, maatte Romola aldrig faa noget at vide om, og han følte, at hvad han end sagde til Tessa, vilde hun aldrig kunne slaa de Tanker af Hovedet igjen, saa der vilde stadig være Fare for, at hun røbede, hvad der var sket, saa meget mere, som lille Tessa maaske nok vilde blive noget vred, naar hun saa' sig skuffet i sin Kjærlighed — ja, for hun maatte være lidt forelsket i ham, og derfor var det bedst, at de ikke saas mere. Det hele var jo en Bagatel, som

saadan en lille Bondepige maaske nok vilde ruge over en Tid, men som vilde klare sig, naar der kom en rødmusset Bondeknøs og bejlede til hende. Altsaa Farvel, Tessa, lev vel! Tito havde sat sig for, at den tossede Historie med Taskenspilleren ingen Følger skulde have, og man er saa tilbøjelig til at tro, at de Beslutninger, man tager paa egne Vegne, lader sig realisere. Med Hensyn til de halvtredsindstyve Guldstykker, han havde faaet for Ringen, havde Tito bestemt at anvende en Del af dem paa en Maade, der vilde gjøre det lettere for ham at lade Romola vide, at han havde skilt sig ved den, og som tillige vilde hjælpe ham med at fjærne de i hans Øjne saa modbydelige Munkefantasier fra hendes Sind. Han gik til den Ende hen i Via Gualfonda for at træffe Piero di Cosimo, Maleren, som var en af de første i Retning af at behandle saadanne fantastiske mythologiske Æmner som det, Tito havde Brug for.

Da Tito kom ind i Gaarden, som Pieros Bolig vendte ud til, fandt han den svære Dørhammer ombunden med Uld og sindrig gjort fast med Snore. Han kom i Tanker om, hvorledes Maleren plejede at stoppe Ørene til for ikke at blive generet af nogen Lyd, og han blev derfor ikke synderlig overrasket over, at han saaledes havde taget sine Forholdsregler imod fremmedes Dundren paa Døren. Han bankede beskedent paa med Knoerne, og da det ikke hjalp, ruskede han i Døren; det hjalp heller ikke, og Tito var allerede ved at gaa igjen, ærgerlig over, at han havde spildt sin Tid paa at gaa der hen i Steden for at vente, til han traf Maleren hos Nello, da en lille Pige kom ind i Gaarden med en Kurv med Æg paa Armen, gik hen til Døren, stod paa Tæerne og trak en lille Jærnplade til Side, satte Munden for Aabningen og raabte med pibende Stemme: „Messer Piero!“

Et Øjeblik efter blev Døren lukket op, og Piero viste sig med rød Nathue paa og i en vid, brun Sarses Tunika med opsmøgede Ærmer. Han blev overrasket ved Synet af Tito, men tog for øvrigt ingen Notits af ham, tog Kurven fra Barnet, gik

ind i Huset og kom lidt efter tilbage med den tomme Kurv. „Hvad koster de?“ sagde han.

„To Grossoni, Messer Piero.“ Piero tog Pengene op af Pungen, han bar ved sit Bælte, og den lille Pige gik.

„Hvad vil I ved min Dør, Hr. Græker?“ sagde Piero i en ikke synderlig høflig Tone. „Vi saas i Morges hos Nello; havde I da spurgt mig, kunde jeg have ladet Jer vide, at jeg aldrig tager imod Besøg her i Huset, uden at jeg ved, hvad man vil mig, og vil have med det at gjøre.“

„Om Forladelse, Messer Piero“, sagde Tito, „det tænkte jeg ikke paa. Jeg mindes blot Eders beundringsværdige Evne til at finde paa smukke Æmner, da jeg pludselig fik Lyst til noget i den Retning; det er derfor, jeg kommer til Jer.“

„Hvad skal det være?“ sagde Piero.

„Jeg vil gjærne have et meget fint udført Miniaturbillede. Det skal males paa en Trææske — jeg skal opgive Jer Størrelsen. Den skal være forgyldt indvendig, Billedet skal males oven paa Laaget. Æmnet er et af dem, I Florentinere sætter særlig Pris paa — Bacchus' og Ariadnes Triumftog; men jeg vil have det behandlet paa en ny Maade. I finder de nødvendige Antydninger hos Ovid. Den unge Bacchus skal sidde i et Skib med en Druekrans om Hovedet og et Spyd omvundet med Vinløv i Haanden; om Masterne og Sejlene skal der sno sig Vedbend, Aarerne skal være Thyrsusstave, og Hytten skal være overdækket med Blomster; ved hans Fødder skal der ligge Leoparder og Tigre, og Delfiner skal lege rundt om Skibet. Og saa vil jeg have den haarfagre Ariadne, straalende i Udødelighed med sin gyldne Krone — det staar der ikke noget om hos Ovid, men I forstaar nok, hvad jeg mener. Og oven over dem skal der være Amoriner med Roser paa Spidserne af deres Pile . . .“

„Hold op“, sagde Piero. „Jeg har Ovid i Oversættelse. Vis mig Stedet. Jeg holder ikke af at lade mig kvæle af andre Folks Tanker. Kom indenfor.“

Piero førte Tito igjennem det første Værelse, hvor der stod

en Kurv med Æg i den aabne Kamin ved Siden af en Bunke Æggeskaller og Aske. En sælsom Modsætning til denne Mødding dannede en lav Seng af udskaaret Ibenholt, bedækket med et kostbart østerlandsk Tæppe, der gjærne kunde have ligget foran Madonnas Trone, og en stor Kiste med Malerier paa Siderne og Laaget. Det var hele Bohavet i det store Værelse med Undtagelse af nogle Ledédukker, Skamler, Staffelier og Kasser, alt sammen rigt behængt med Spindelvæv.

Det næste Værelse var endnu større, men ogsaa meget mere overfyldt med alskens Gjenstande. Dobbeltdøren under det høje Vindue stod aaben, og man saa' ud i en Have eller rettere sagt et Vildnis, hvor Figentræer og Vinstokke voxede i forvirret Blanding med Nælder og Skarntyder, og en høj Cypres hævede sin mørke Krone over en Masse gulnede Morbærblade. Det lod til, at denne yppige Vegetation var begyndt at trænge inden for det store og høje Værelses Vægge, thi i en af Krogene saas imellem en Bunke Marmorstumper og rustne Vaaben Totter af langt Græs og mørk, fjerlignende Fennikel, og en stor Stenvase, der var væltet, udsendte en Strøm af Vedbend. Rundt om paa Væggene hang der Pennetegninger og Olieskizzer, forestillende fantastiske Havuhyrer, dansende Satyrer og Mænader, Planter og groteske Hoveder o. dsl., og paa nogle uhøvlede Hylder laa der nogle enkelte Bøger imellem store, nedhængende Knipper Korn, Oxehorn, tørrede Bikager, Stene med sjældne Lavarter paa, Dødningehoveder og Ben, Paafuglefjer og store Fuglevinger. Over Møddingen paa Gulvet hævede der sig nogle Ledédukker, en med Munkekutte paa og en Hjælm med nedslaaet Visir paa Hovedet, en anden var hyllet i Brokade og Skind. Imellem alle disse forskjelligartede Ting saas der en Del brogede og hvide Duer, som var saa tamme, at de ikke fløj op, da de traadte ind; tre svære Skruptudser kravlede venskabelig om henne ved Døren, og en hvid Kanin svælgede i en Kasse med Klid — det var aabenbart den samme, som figurerede paa det Maleri, der stod paa Staffeliet midt i Stuen forestillende Mars og Venus og Cupido, som blev forskrækket for en Kanin.

„Naa, Hr. Græker“, sagde Piero, idet han gav Tito et Vink, at han skulde tage Plads paa en Stol henne ved Døren, og selv blev staaende over for ham med Armene over Kors; „prøv nu ikke paa at se alting paa én Gang som Messer Domeneddio, men lad mig vide, hvor stort I vilde have det omtalte Maleri.“

Tito viste ham det, og Piero noterede Maalene. „Og lad os saa komme til Bogen“, sagde han, idet han rakte Tito et Haandskrift.

„Der staar ingen Ting om Ariadne“, sagde Tito, „men I husker nok, at jeg vil have Ariadne fremstillet med Krone paa ved Siden ad den unge Bacchus. Hun maa have gyldent Haar.“

„Naa“, sagde Piero. „Og det skal vel være Portrætter, hvad ?“ tilføjede han, idet han saa' Tito ind i Ansigtet.

Tito lo og blev rød i Hovedet. „Jeg ved, at I er en stor Mester i at lave Portrætter, Messer Piero, men jeg kunde ikke bede Ariadne om at sidde for Jer, for det skal være en Hemmelighed.“

„Sidde for mig maa hun. Giovanni Vespucci har bedet mig male et Billede, der skal forestille Oedipus og Antigone i Kolonos. Jeg har Lyst til Æmnet, og jeg vilde gjærne have Bardo og hans Datter til Modeller. Bed dem om det, saa skal Ariadne nok ogsaa komme til at ligne.“

„Det gaar jeg ind paa, hvis jeg blot kan faa dem til det. Og hvad skal den Bacchus og Ariadne saa koste?“

„Sørg blot for, at jeg kommer til at male dem, saa forlanger jeg ikke mer. Jeg vil helst være fri for Eders Penge. Det kan være nok, naar I betaler Æsken.“

„Og hvornaar skal jeg sidde for Jer?“ sagde Tito. „For skal den ene Figur være Portræt, maa den anden ogsaa være det.“

„Jert Portræt bryder jeg mig ikke om — det har jeg allerede“, sagde Piero. „Jeg har blot lagt et Udtryk af Skræk i Jert Ansigt. Det maa jeg have bort, naar I skal forestille Bacchus.“

Med disse Ord lagde Piero Bogen fra sig og gik hen og

søgte mellem nogle Billeder, der stod op ad Væggen med Bagsiden udad. Han tog en oliemalet Skizze frem og sagde: „Jeg mener, at det er saa godt et Portræt som noget, jeg nogen Sinde har gjort; Jert Ansigt egner sig godt til at udtrykke Frygt, fordi det af Naturen er saa straalende. Jeg lagde Mærke dertil, første Gang jeg saa' Jer. Resten af Billedet er knapt anlagt, men Jer har jeg malet helt igjennem."

Piero holdt Billedet op for Tito. Han saa' sig selv fremstillet med højre Haand hævet, holdende et Vinbæger; Stillingen udtrykte sejrsstolt Glæde, men Ansigtet var vendt bort fra Bægeret med et saadant Udtryk af Angst i de opspilede Øjne og paa de blege Læber, at Tito følte det løbe koldt ned ad Ryggen paa sig, som om han blev greben af Skræk ved at se sig selv.

„I begynder allerede at ligne det", sagde Piero leende, idet han satte Billedet hen igjen. „Han ser Spøgelser, den smukke, unge Herre! Jeg skal gjøre det færdigt, naar jeg en Gang er kommen paa det rene med, hvad Slags Spøgelser, der er de værste."

Tito skammede sig over dette pludselige Anfald af Nervøsitet, der stod saa besynderlig i Strid med hans sædvanlige Ro og Selvbeherskelse, og sagde ligegyldig: „Det er et Æmne efter Jer Smag, Messer Piero — en Fest, der afbrydes af et Spøgelse. I synes at ynde at blande det rædsomme og det lystige. Det er formodentlig ogsaa derfor, Eders Reoler er saa vel besatte med Dødningehoveder, medens I maler de skjælmske Kjærlighedsguder, der løber bort med Mars' Rustning. Jeg begynder at tro, at I er en kynisk Filosof i en dygtig Malers tiltalende Skikkelse."

„Nej, Hr. Græker, en Filosof var det Dyr, jeg sidst af alt vilde ligne. Jeg har nok i at leve uden at spinde Løgne for at forklare, hvad Livet er. Høns kagler, Æsler skryder, Kvinder pjatter, og Filosofer spinder falske Ræsonnementer. Jeg er et Dyr, der maler i Steden for at kagle, skryde eller lyve. Og nu

antager jeg, at vi er færdige; glem ikke, hvad I har lovet med Hensyn til Oedipus og Antigone."

„Jeg skal gjøre mit bedste", sagde Tito, idet han gik hen imod Døren.

„Og saa kan I sige mig Besked hos Nello — I har ikke nødig at komme her mere."

„Vel", sagde Tito smilende, idet han venskabelig slog ud med Haanden.

Nittende Kapitel.

Den gamle Mands Haab.

Det gik, som Romola ventede; Messer Bernardo del Nero fastholdt ubønhørlig sit Raad om, at Brylluppet skulde opsættes til Paaske, og i den Henseende lod Bardo sig ganske lede af sin forstandige og praktiske Ven. Ikke des mindre kunde Bernardo, skjønt han var saa langt som nogen Sinde fra at lade sig paavirke af Titos personlige Elskværdighed, som andre havde saa stærk en Følelse af, ikke helt modstaa det altid stærke Argument, at han havde Lykken med sig. Tito kom hurtig i Gunst i de fornemme Kredse, særlig hos den unge Kardinal Giovanni de' Medici. Jo mere Ry der i det fine Selskab gik af Tito som en behagelig Omgangsfælle, des mere Ry gik der ogsaa af hans Talent og Lærdom, og han var virkelig dygtig og kundskabsrig nok til at fyldestgjøre selv meget højt spændte Forventninger. Det var ikke muligt for den gamle Florentiner at vrage den Anbefaling, det var at staa sig godt med de ypperste Familier i Florents, og efter at Tito havde begyndt at faa uindskrænket Adgang til de Kredse, hvis Omdømme afgav den uomtvistelige Maalestok for et Menneskes sociale

Værd, syntes det meningsløst ikke at indrømme, at hans Udsigter var saa gode, at han var en meget passende Svigersøn for Bardo. Det lod sig ikke nægte, at med Titos Komme var der begyndt et nyt Liv baade for Fader og Datter, og det var endogsaa blevet til endnu mere, end det fra først af tegnede til. Den gamle blinde lærde, hvis stolte Ærlighed aldrig havde tilladt ham at lefle med nogen, var bleven glemt af sine Medborgere, og naar man overhovedet talte om ham, havde man længe plejet at sige, at det ganske vist var sørgeligt, at han var blind, og at han havde mistet sin Søn, men at han var meget trættende med sin stadige Kamp for at faa sine Arbejder anerkjendte. Men efter at Tito var kommen, var der ogsaa i den Henseende foregaaet en Forandring; det hed sig, at den gamle Mand havde opgivet sine Klager, og hans smukke Datter sad ikke længere indespærret for at vente paa en *parentado*. Den Omstændighed, at den smukke Græker, som man ventede vilde blive hendes Mand, var saa elskværdig og vandt mere og mere Yndest, bidrog sit til at give den paa ny vaagnende Deltagelse en afgjort venskabelig Karakter, og det hørte ikke længere til Sjældenhederne, at der kom Besøg i det stille Bogværelse.

Tito havde endogsaa givet Bardos Haab med Hensyn til Bibliotheket ny Livskraft — Haabet om, at han før sin Død maatte opnaa den attraaede Sikkerhed for, at det ikke blev opslugt af en anden Samling, men for bestandig blev bevaret som Bardi-Bibliotheket til Brug for Florentinerne, thi den gamle Vane at stole paa Medicæerne kunde ikke uddø, saa længe deres Indflydelse endnu var den stærkeste Løftestang i Staten, og efter at Tito var kommen i Forhold til Giovanni de' Medici, kunde han udrette mere for Sagen end selv Messer Bernardo, thi han kunde over for en lærd Forsamling gjøre Rede for Værdien af Bardos Bogsamling. Tito selv udtalte sig meget sangvinsk om denne Sag, fordi han gjærne vilde glædе den gamle Mand, og fordi han vidste, at Romola satte mere Pris

paa disse kjærlige Ord til Faderen end paa nogen umiddelbar Hyldest, han kunde bringe hende selv.

Spørgsmaalet om Bogsamlingen blev mere end én Gang drøftet med Bernardo del Nero, da Julen var forbi, og Brylluppet stundede til, men stadig uden at Bardo deltog i Forhandlingerne; den gamle Mand nærede nemlig en ubestemt Tro, som de ikke turde forstyrre, paa, at hans Ejendele, bortset fra Bibliotheket, vilde være tilstrækkelige til at fyldestgjøre alle Krav. „Min Mening", sagde Bernardo til Romola, da de en Gang taltes ved i Loggiaen, „er, at da du jo nu skal giftes, og Messer Titos Indtægter bliver tilstrækkelige, til at I kan leve af dem, bør vi begynde at afvikle Sagerne og sikre den Sum, der er nødvendig for at bevare Bogsamlingen urørt, i Steden for at blive ved at lade Gjælden voxe. Din Fader trænger ikke til andet end sit Stykke Lammekjød og sin Macaroni hver Dag, og det antager jeg, at Messer Tito kan paatage sig at sørge for i de Aar, han har tilbage; det kan jo være hans Morgengave."

„Tito har altid vidst, at mit Liv er knyttet til Faders", sagde Romola, „og han er bedre imod ham end jeg; han er glad ved at gjøre ham lykkelig."

„Ja, han er naturligvis skabt af et helt andet Stof end andre dødelige, ikke sandt?" sagde Bernardo smilende. „Din Fader mente at sikre dig imod Kvinders sædvanlige Taabelighed ved at proppe dig med Græsk og Latin, og saa var du dog lige saa rede til at tro paa det første Par klare Øjne og de første fagre Ord, som om du ikke kunde andet udenad end Paternostre som andre kristne Menneskers Døtre."

„Naa, Gudfader", sagde Romola, idet hun spøgende rystede paa Hovedet; „som om det kun var klare Øjne og fagre Ord, der fik mig til at elske Tito! I ved det bedre. I ved, at naar jeg elsker Fader og Jer, er det, fordi I begge to er gode Mennesker, og jeg elsker ogsaa Tito, fordi han er god, det ser og føler jeg i alt, hvad han siger og gjør. Og han er ogsaa smuk — hvorfor skulde jeg ikke elske ham saa meget højere derfor? Jeg synes, at Skjønhed hører med til det Sprog, Godheden

taler. Jeg ved, at I maa have været meget smuk, da I var ung. Gudfader“ — hun saa' op paa den skikkelige gamle Mand med ét af sine lykkelige, kjærlige Smil. „I var omtrent lige saa høj som Tito, og I havde meget smukke Øjne; I saa' blot lidt barskere og stoltere ud, og . . .“

„Naa, og Romola vil helst have al Stolthed for sig selv“, sagde Bernardo, som ingenlunde var ufølsom for denne Smiger. „Det er nu imidlertid et Held, at Tito stiller beskednere Fordringer end nogen anden Florentiner af passende Stand, som der kunde have været Tale om at give dig til Mand; han forlanger ingen Medgift.“

Saaledes blev det aftalt imellem Messer Bernardo del Nero, Romola og Tito. Bardo gav strax sit Samtykke, da Bernardo sagde til ham, at han syntes, det var bedst at begynde at sælge og betale Gjælden; den gamle Mand var nemlig vant til at tænke sig Gjæld og Ejendele og den Slags Ting som en tæt Skov, som hans Fantasi aldrig var trængt ind i, endsige naaet igjennem, og Tito steg i Messer Bernardos Agtelse ved med sin hurtige Opfattelsesevne at sætte sig ind i Florents' Penge- og Omsætningsforhold. „I glemmer snart, at Tito ikke er Florentiner, Gudfader“, sagde Romola. „Se, hvordan han sætter sig ind i alt, hvad der angaar Byen.“

Tyvende Kapitel.

Forlovelsesdagen.

Det var den sidste Karnevalsuge, og Trængselen og Larmen i Florents' Gader var paa sit Højdepunkt. Det var højt op paa Formiddagen, men Karnevalslystigheden fra om Natten var endnu ikke hørt op, da Tito Melema med raske Fjed kom

gaaende ad Via de' Bardi til. Den unge Bernardo Dovizi, der nu stirrer os i Møde fra Rafaels Portræt som den hvasøjede Kardinal da Bibbiena, var i Følge med ham. De var fordybede i en ivrig Samtale, som aabenbart drejede sig om ganske andre Ting end det Liv, der rørte sig omkring dem, medens de banede sig Vej igjennem Por' Santa Maria. Ikke des mindre saa' de sig nu og da om, medens de smilende og gestikulerende talte sammen, og idet de drejede ned imod Lung' Arno ad Ponte Rubaconte til, fik Tito Øje paa en Person, som han for Tiden meget nødig vilde gjenkjendes af. Hans Tid og Tanker var helt optagne, thi der forestod en enestaaende Begivenhed i hans Liv — hans Trolovelse skulde fejres samme Dags Aften. Det var blevet besluttet temmelig pludselig, thi efter Bestemmelsen skulde baade Forlovelsen og Vielsen have ventet til efter Paaske, naar Titos Prøveaar, som Bernardo del Nero holdt saa stærkt paa, var udløbet. Nu var der imidlertid blevet gjort Tito det Forslag, at han skulde følge med Kardinal Giovanni til Rom for med sine Kundskaber i Græsk at staa Bernardo Dovizi bi ved Ordningen af en Bogsamling, og da der ikke kunde være Tale om at afslaa et saa fordelagtigt Tilbud, havde han indtrængende bedet ham, at Trolovelsen maatte finde Sted før end han rejste, saa meget hurtigere kunde Brylluppet komme til at staa, naar han kom tilbage. Romola havde delt Titos Ønske, og de gamle havde givet deres Samtykke.

Og nu skyndte Tito sig, optagen, som han var af Forberedelserne til sin Afrejse, der skulde finde Sted næste Dag. hen til Romola for at tale med hende endnu en Gang før Trolovelsen om Aftenen, saa han havde ikke Tid til at lade sig opholde af nogen, og allermindst vilde det være ham behageligt at blive gjenkjendt af Tessa, og det var utvivlsomt hende, han havde set komme hen mod det Hjørne af Lung' Arno, som de drejede om. Hun havde set nedslagen og forknyt ud, og medens han fortsatte sin Samtale med den unge Dovizi, havde han en ubehagelig Følelse af, at hun havde set ham og ganske sikkert fulgte efter ham. Det var ikke muligt at slippe fra hende ad

den lige Vej langs Arno og over Ponte Rubaconte, men hun vilde ikke vove at tale til ham eller komme hen til ham, saa længe han ikke var alene, og han vilde holde paa Dovizi, lige til de naaede Bardos Hus. Han gik hurtigere til og bragte nye Samtaleæmner paa Bane, men Følelsen af, at Téssa var bag ved ham, blev stærkere og stærkere; det var i høj Grad irriterende — saa meget mere maaske, som den Medlidenhed, han følte med den stakkels lille Pige, bevirkede, at hans Beslutning, at smutte fra hende uden tilsyneladende at have set hende, tyktes ham en mindre behagelig Udvej. Tito holdt imidlertid ud, trak sin Ledsager med helt hen til Døren og sørgede omhyggelig for, at han, da han sagde Farvel til ham, ikke blev nødt til at se til den Side, hvor der var Mulighed for, at hans Blik kunde mødes med et bedende Blik fra et Par blaa Øjne, og medens han gik op ad Trapperne, søgte han at jage de ubehagelige Tanker bort ved at sige til sig selv, at Tessa, naar det kom til Stykket, maaske slet ikke havde set ham, eller at hun, hvis hun havde set ham, maaske ikke var fulgt efter ham.

Da han noget efter atter kom ud af Huset, gik han — maaske fordi han ikke helt stolede paa denne Mulighed — rask til med en Mine, som om han ikke havde den fjærneste Anelse om, at der var noget som helst at se efter. Vore Øjne er imidlertid saaledes indrettede, at de ser en hel Del, hvad enten vi vil eller ej, og Tito vidste godt, at der stod en lille Skikkelse tæt ved Døren — han kjendte den godt, før han følte en Haand paa sin Arm. Det var ligefrem et Tag, der blev taget i den, ikke en let, frygtsom Berøring, thi da den stakkels Tessa saa' ham gaa saa rask til, styrtede hun frem med en fortvivlet Kraftanstrængelse. Da han standsede og vendte sig om imod hende, saa' hun imidlertid forskrækket ud, som om hun var bange for Følgerne af sin Dristighed.

„Tessa", sagde Tito med en skarpere Klang i sin Stemme, end hun nogen Sinde før havde hørt i den. „Hvad vil du her? Du maa ikke følge efter mig — du maa ikke staa og vente paa mig ved Dørene."

Hendes blaa Øjne blev fulde af Taarer, og hun sagde ingen Ting. Tito blev bange for, at det vilde tage sig mere end latterligt ud, hvis nogen saa' ham i Via de' Bardi sammen med en lille Contadina, der saa' rørende paa ham. Der var ikke megen Færdsel i den, men Bernardo del Nero eller en anden lige saa farlig Person kunde komme, hvad Øjeblik det skulde være. Paa den anden Side vilde det være brutalt — det var ham ikke muligt at jage Tessa bort med haarde Ord. De forbandede Tossestreger med Taskenspilleren! — at den Historie, der havde været død og begravet i flere Maaneder, nu saa ubetimelig skulde trænge sig ind paa ham paa denne ærgerlige Maade! Han kunde ikke tale haardt, men han talte hurtig.

„Tessa, jeg kan ikke — jeg tør ikke tale med dig her. Jeg skal gaa ud paa Broen og vente paa dig der. Følg langsomt efter mig."

Han vendte om og gik hurtig ned til Ponte Rubaconte, hvor han blev staaende og saa' hen i den Retning, hvorfra Tessa vilde komme. Det maatte have rørt et haardere Hjærte end Titos at se den lille Pige komme, thi hendes runde Ansigt var blevet meget blegt og bekymret, siden han skiltes fra hende ved Nunziata-Kirken. Heldigvis var det den mindst befærdede af alle Broerne, og der var i Øjeblikket næsten ikke et Menneske paa den. Han tog strax til Orde, saa snart hun var kommen hen til ham.

„Naa, Tessa, jeg har meget knap Tid. Du maa ikke græde. Hvorfor gik du efter mig? Det maa du aldrig mere gjøre."

„Jeg troede", sagde Tessa hviskende og kæmpende med Graaden, „jeg troede ikke, det vilde vare saa længe, før I igjen kom og tog Jer af mig. Og *patrigno* banker mig, og jeg kan ikke holde det ud længere. Og hver Gang jeg kommer til Byen, naar det er Helligdag, gaar jeg omkring og leder efter Jer, men jeg kan ikke finde Jer. Aa, I maa ikke sende mig bort igjen. Jeg har ventet saa længe, og jeg græder saa meget, fordi I aldrig kommer til mig. Jeg kan ikke gjøre for det, men Dagene er saa lange, og jeg bryder mig ikke om Gederne

og Kidene, jeg bryder mig om ingen Ting, og jeg kan ikke . . .“

Nu kunde hun ikke længere holde Graaden tilbage. Tito følte, at han ikke kunde gjøre andet end trøste hende. Sende hende bort — ja, det var han nødt til, og det strax, men saa meget mere umuligt var det ham at sige hende noget, som vilde fylde hende med haabløs Sorg. Han saa', at det trak op til nye Bryderier, men de umiddelbart forhaandenværende Vanskeligheder var saa store, at han ikke kunde tænke paa, hvad Fremtiden vilde bringe.

„Lille Tessa“, sagde han i sin gamle kjærlige Tone, „du maa ikke græde. Hold ud med den slemme *patrigno* lidt endnu. Jeg skal nok komme tilbage til dig, men nu rejser jeg til Rom — langt, langt herfra. Jeg kommer igjen om nogle Uger, og saa skal jeg komme og se til dig, det lover jeg dig. Lov mig nu, at du vil være en god Pige og vente paa mig.“

Det var den vel kjendte Stemme, og den blotte Lyd af den var nok til halvvejs at berolige Tessa. Hun saa' op paa ham med et tillidsfuldt Blik fra de endnu taarefyldte Øjne, stadig hulkende til Trods for al den Umag, hun gjorde sig for at lade være. „Lov mig det, Tessa“, sagde han igjen blidt.

„Ja“, hviskede hun, „men I maa ikke blive længe borte.“

„Nej, ikke længe. Men nu maa jeg gaa. Og glem ikke, hvad jeg har sagt, Tessa. Ingen maa vide, at du nogen Sinde taler med mig, ellers mister du mig for bestandig. Og gaa nu lige hjem, naar jeg er gaaet fra dig, og gaa aldrig mere efter mig. Vent, til jeg kommer til dig. Farvel, lille Tessa; jeg skal komme.“

Der var ikke andet for, han maatte gaa fra hende og turde ikke vende sig om for at se, hvordan hun fandt sig i det, thi han havde ingen Tid at spilde. Da han saa' sig om, var han i Via de' Benci, hvor man ikke kunde se, hvad der foregik paa Broen, men Tessa var alt for tillidsfuld og lydig til ikke at gjøre, hvad han havde sagt.

For Øjeblikket var han ude over Vanskelighederne, men

den Omstændighed, at Tessa saaledes var kommen tilbage paa et Tidspunkt, da det ikke var ham muligt at gjøre Ende paa hele Historien ved at rive hende ud af hendes Vildfarelse, var meget ubehagelig at tænke paa. Titos Sjæl var imidlertid helt opfyldt af en første Kjærligheds Haab og af alle de for hans Ærgjerrighed smigrende Udsigter, dèr aabnede sig for ham, og det, at han en Gang vilde blive nødt til at volde Tessa Sorg, kunde knapt have mere at betyde for ham end et stakkels lille lidende Dyrs Skrig i det fjærne, dybt inde i Skoven, har at betyde for en lystig Rytterskare paa den solbeskinnede Slette. Da Tito for anden Gang paa den Dag skyndte sig over Ponte Rubaconte, gjorde Tanken om Tessa ikke synderligt Skaar i hans Lykke: Han tog to Trin ad Gangen, da han løb op ad Trappen, og sagde hurtig til Maso, der tog imod ham:

„Hvor er Frøkenen?“

„I Bogværelset. Hun er helt færdig, og Monna Brigida og Messer Bernardo er allerede komne og Ser Braccio med, men ingen af det øvrige Selskab.“

„Bed hende skjænke mig et Par Minutter i Enrum. Jeg venter paa hende i *salotto*'en.“

Tito gik ind i et Værelse, der var udstyret saaledes, at det stod i den stærkeste Modsætning til de halvt blege, halvt mørke Farver i Bogværelset. Paa Væggene var der livlige Freskobilleder, forestillende Nymfer og Kjærlighedsguder, der legede under den blaa Himmel imellem Blomster og Fugle. Det eneste, der fandtes derinde, var et Bord og nogle med rødt Læder betrukne Stole, samt to høje, hvide Vaser og en ung Faun, der spillede paa Fløjte, modelleret af en lovende ung Mand, Michelangelo Buonarotti. Det var et Værelse, der gjorde et Indtryk, som om man var ude i den fri, sóllyse Luft.

Det varede ikke længe, før Romola traadte ind, helt klædt i hvidt og Guld, mere end nogen Sinde lignende en høj Lilje. Hendes hvide Silkekjortel holdtes sammen af et gyldent Bælte med store Kvaster, og over det gyldne Haar svævede som en hvid Taage det lange Slør, der holdtes sammen om Panden af

et Perlehalsbaand, en Gave fra Bernardo del Nero, og nu var slaaet til Side, saa det bølgede ned over Ryggen.

„*Regina mia!*“ sagde Tito, idet han greb hendes Haand og kyssede den. Han kunde ikke lade være at gaa tilbage for rigtig at se paa hende og blev saa staaende hensunken i stille Beundring og Glæde. „Vil du nu vise mig det andet Værelse, Romola?“ sagde han omsider, idet han tog sig sammen, thi han kom i Tanker om, at Tiden var knap. „Du sagde, at jeg skulde faa det at se, naar du havde faaet alting i Orden.“

Hun førte ham uden at sige noget ind i et langt, snævert Værelse, livlig malet ligesom det andet, men kun med Blomster og Fugle. Møblerne var alle sammen gamle; i et aabent Skab imellem de to smalle Vinduer var der anbragt en Del gammel falmet Kvindepynt og andre Sager, der aabenbart havde tilhørt en Kvinde; oven over Skabet hang Romolas Moders Portræt, og under dette, oven paa Skabet, stod Krucifixet, som Romola havde haft med hjem fra San Marco.

„Jeg har noget med til dig“, sagde Tito smilende, idet han slog Kappen til Side og viste hende den lille Æske, Piero di Cosimo havde malet. Maleren havde skilt sig udmærket ved den Opgave, Tito havde stillet ham. „Ved du, hvad det er bestemt til, Romola?“ vedblev Tito, idet han tog hende ved Haanden og førte hende hen til Skabet. „Det er et lille Relikvieskrin, i hvilket vi for bestandig vil gjemme det Sorgens Minde der. Nu er du færdig med Sorgen, og vi vil begrave alle Symboler paa den — begrave dem i en Grav, der minder om Glæde — se!“

Der fo'r en let Gysen igjennem Romola, da Tito tog Krucifixet, men hun følte ingen Lyst til at hindre ham deri; tvært imod, hun ønskede selv at faa Bugt med visse paatrængende Erindringer, der endnu stadig strøg over hendes glade Tanker som dunkle Skygger. Han aabnede Skrinet, lagde Krucifixet i det, lukkede det igjen, tog Nøglen ud og stillede det lille Alter, hvor Krucifixet havde staaet.

„Naa, Romola, se nu, om du er fornøjet med de Portrætter,

gamle Piero har malet af os. Er det ikke et kjønt Paafund? Jeg har selv Æren af det."

„Aa, det er dig — det er udmærket!" sagde Romola, idet hun med glædestraalende Øjne saa' paa den lille Bacchusfigur med de røde Vindrueklaser. „Og jeg er Ariadne, og du kroner mig — ja, det er sandt, Tito, du har sat Kronen paa mit fattige Liv. Nu forstaar jeg, hvorfor du skilte dig ved din kostbare Ring. Jeg tænkte jo nok, du havde udklækket et eller andet sindrigt Paafund for at glæde mig."

Tito fortrak ikke en Mine. De smaa Illusioner, Romola svævede i med Hensyn til ham, havde forlængst ophørt at volde ham andet end Tilfredshed. Han smilede blot og sagde: „Jeg kunde have sparet min Ring, for Piero vil ingen Penge tage af mig. Og nu, medens jeg er borte, skal du hver Dag se paa de smukke Symboler paa det Liv, vi skal føre sammen — Skibet paa det stille Vand og Vedbenden, som aldrig visner, og Kjærlighedsguderne, som ikke længere saarer os, men drysser Blomsterblade ned over os, bløde som vore Kys; og Leoparderne og Tigrene, det er dit Livs Bekymringer, som nu alle sammen er kuede; og de løjerlige Havuhyrer, der ser saa glade ud af Øjnene — lad os se — det er de kjedelige Steder i de svære Bøger, som er begyndt at blive morsomme, efter at vi er komne til at sidde ved Siden ad hinanden."

„Tito mio", sagde Romola smilende, „giv mig Nøglen."

„Ikke paa nogen Maade", sagde Tito med spøgefuld Bestemthed, idet han lukkede sin Taske op og lod den lille Nøgle falde ned i den. „Den kaster jeg i Arno."

„Men sæt nu, jeg en Gang fik Lyst til at se paa Krucifixet?"

„Just derfor er det gjemt — gjemt bag disse Billeder af Ungdom og Glæde."

Han trykkede et Kys paa hendes Pande, og saa gik de ind til det ventende Selskab, der udgjorde et værdigt lille Optog, da det gik over Ponte Rubaconte ad Santa Croce til. Det gik langsomt, thi Bardo, som i mange Aar sjælden havde været uden for en Dør, gik forsigtigere end sædvanlig, men denne

langsomme Gang passede godt for Messer Bartolommeo Scalas podagristiske Værdighed — han beærede Selskabet med sin Nærværelse. Bernardo del Nero gik som Avantgarde foran Bardo, der lededes af Tito og Romola, som hver gik paa sin Side ad ham. Bardo var bleven viet i Santa Croce og havde holdt paa, at Romola skulde troloves og vies der og ikke i den lille Santa Luciá Kirke, der laa tæt ved, hvor de boede, fordi han i sin Sjæl havde et fuldstændigt Billede af den storartede Kirke, hvor han haabede, at der i sin Tid maatte blive tilstaaet ham offentlig Begravelse som en Mand, der havde gjort sig fortjent af Staten. Heldigvis var Vejen ikke ret lang og laa uden for det Omraade, hvor Karnevalslystigheden var mest støjende, det gjaldt blot om at naa tilbage, inden Dansene og Optogene paa den store Piazza Santa Croce begyndte. Da de gik over Broen, var Himlen rød i Vest, men da Ceremonien var forbi, og Tito og Romola traadte ud paa den brede Kirketrappe med de gyldne Troskabspanter paa Fingrene, var det stjærneklar Aften, og Tjenerne havde deres Fakler tændte.

Da de kom udenfor, naaede Tonerne af en sælsom, sørgelig Sang som et *Miserere* deres Øren, og de saa' en Mængde Mennesker strømme sammen i Udkanten af Piazzaen som for at se paa noget, der kom fra Borgo de' Greci. „Det er formodentlig et af deres Maskeoptog", sagde Tito, som nu var alene med Romola, medens Bernardo tog sig af Bardo.

Medens han sagde dette, viste der sig højt over Tilskuernes Hoveder en vældig, spøgelseagtig Skikkelse, forestillende den vingede Tid med Le og Timeglas, omgiven af hans vingede Børn Timerne. Skikkelsen sad paa en høj Kærre, der helt var overtrukken med sort, og Oxerne, der trak Kærren, var ogsaa hyllede i sort, saa at det i de mørke Skygger, Husene kastede, saa' ud, som om Tiden og hans Børn var Aander, der svævede igjennem Luften. Og bag efter dem kom der en Skare, der saa' ud som Dødninger, der hyllede i deres Liglagener gled igjennem Mørket, og medens de gled langsomt fremad, sang de en Klagesang.

Romola blev greben af Rædsel, thi i det første Øjeblik bares det hende for, som om hendes Broders Syn, som hun aldrig kunde blive kvit, halvvejs var ved at blive til Virkelighed. Hun klyngede sig til Tito, som gættede hendes Tanker og sagde: „Det er dog nogle sære Narrestreger, I Florentinere undertiden morer jer med. Det er uden Tvivl et Paafund af Piero di Cosimo; han holder af den Slags uhyggelige Forlystelser."

„Jeg vilde ønske, at dette ikke var sket, Tito. Det vil forstærke Indtrykket af det Syn, som jeg saa gjærne vilde være kvit."

„Nej, Romola, nu skal du kun tænke paa vor Lykke. Alt det triste har jeg gjemt under Laas og Lukke."

„Men det er der endnu — det er blot glemt", sagde Romola i en dæmpet Tone, næsten uden selv at vide af, at hun sagde noget.

„Se, nu er de borte", sagde Tito. „Saa snart vi kommer i Lys, saa vi kan se hinandens Øjne, vil du glemme dette uhyggelige Mummespil. Min Ariadne maa aldrig mere se tilbage — kun fremad til Paaske."

Anden Bog.

Første Kapitel.

Florents venter en Gjæst.

Det var den syttende November 1494, over atten Maaneder efter, at Tito og Romola var bleven viede i den glade Paasketid.. Florents' Udsigter var i den Tid undergaaede store Forandringer, og ligesom paa Træet, der bærer Blomster i Titusendvis, hver enkelt Knop er afhængig af Safternes Kredsløb, saaledes var Titos og Romolas Skæbne afhængig af visse betydningsfulde politiske og sociale Forhold, der gjorde Epoke i Italiens Historie.

I den November Maaned, her er Tale om, lidt over en Uge forud for det Tidspunkt, vi staa ved, syntes de henfarne Aarhundreders Aand atter at være vaagnet i Florentinerne. Den store Klokke i Paladsets Taarn havde ringet Storm, og Folket havde givet Møde med sine rustne Vaaben, sine Arbejdsredskaber og sine Knipler for at jage Medicæerne bort. San Gallo-Porten var bleven smækket i efter den overmodige, udæskende Piero, da han sprængte ad Bologna til med sine forfærdede, lejede Ryttere i Hælene paa sig, og efter hans unge Broder Kardi-

nalen, der undslap forklædt som Franciscanermunk, og der var bleven sat en Pris paa deres Hoveder. Derefter var der efter gammel Skik blevet plyndret nogle Huse; de Billeder, der var malede paa de offentlige Bygninger til Forsmædelse for de Mænd, der i sin Tid havde lagt Raad op imod Medicæerne, var bleven udslettede, og Medicæernes landsforviste Fjender var bleven opfordrede til at komme hjem igjen. Tyrannerne var fordrevne fra deres Rede i Via Larga, og Republiken gjorde atter sin Vilje gjældende.

Men nu, en Uge efter, var det store Palads i Via Larga blevet indrettet til at tage imod en anden Beboer, og hvis det kunde betragtes som et uomtvisteligt Tegn paa Glæde, at Gaderne prangede med en usædvanlig Farvepragt, at der hang Faner og Tæpper ud ad alle Vinduer, at Trappetrin og Fliser var bedækkede med Tæpper, saa var Florents meget glad ved den ventede Gjæst.

Det var en sjælden Gjæst, thi han var kommen igjennem Alpernes Passer med en Hær, som Italien aldrig før havde set Mage til — med Tusender af skrækkelige Schweizere, vante til at kæmpe af Lyst og Had saa vel som for Sold, med en Hærskare af tapre Riddere med stolte Navne, med et uforligneligt Fodfolk —, hver hundrede Mand havde en Musket —, ja med Malmkanoner, der ikke skjød med Sten, men med Jærnkugler og ikke blev trukne af Oxer, men af Heste, og som kunde naa at faa fyret anden Gang, inden den belejrede By havde faaet udbedret den Skade, den første Kugle havde anrettet. Nogle sammenlignede den nys ankomne med Karl den store, om hvem det hed sig, at han havde gjenopbygget Florents, og som havde overvundet vanslægtede Konger, ordnet Kirkens Forhold og været dens Velgjører; andre foretrak at sammenligne ham med Cyrus, det udkaarne Folks Befrier og Templets Gjenopbygger; han var nemlig draget over Alperne med de mest storslaaede Planer — han vilde marschere igjennem Italien under et taknemligt og beundrende Folks Jubel, han vilde bilægge alle Stridigheder i Rom, han vilde i Kraft af sin Arveret og efter

en Smule Kamp sætte sig i Besiddelse af Kongeriget Neapel, og fra dette bekvemme Udgangspunkt vilde han drage ud for at overvinde Tyrkerne, af hvilke nogle skulde hugges i Stykker, andre omvendes til Kristendommen. Det var en Plan, der syntes at passe godt for den allerkristeligste Konge, Overhovedet for en Nation, som, takket være den snilde Ludvig den ellevte, der var død for ti Aar siden, var bleven den stærkeste i Kristenheden. Dette Sidestykke til Karl den store og Cyrus var ingen anden end den nys nævnte snedige Ludvigs Søn — den unge Karl den ottende af Frankrig.

Fra et almindeligt Synspunkt kunde visselig næppe noget tage sig mere storartet ud eller synes mere skikket til at vække Minder om de store Begivenheder, der havde afsat ny Lag i Menneskeslægtens Historie, og det var en almindelig Overbevisning, at den franske Konges og hans Hærs Komme til Italien var en af de Begivenheder, der ikke gik ind under Forsynets almindelige Styrelse, men i ganske særlig Forstand var Guds Værk. Det var en Overbevisning, der ikke saa meget hvilede paa den Betydning, en mægtig fremmed Fyrstes Indtrængen i og for sig maatte have, som paa visse aandelige Rørelser, som Tidsaanden gav Form af Anelser, Rørelser, som havde fundet et meget mærkeligt Udtryk i en enkelt Mands Røst.

Denne Mand var Fra Girolamo Savonarola, Prioren ved Dominikanerklosteret San Marco i Florents. Hans Tilhørere, af hvilke nogle regnedes blandt Datidens mest fremragende Aander — de mest dannede Mennesker i den mest dannede af alle Italiens Byer — troede fuldt og fast paa hans Ord og lyttede med ærefrygtsfuld Gysen til hans Spaadomme, thi han havde en sjælden Evne til at faa andre Mennesker til at tro, hvad han selv troede, og til at beherske de mest forskjelligartede Karakterer. Og allerede for fire Aar siden havde han fra den mest ansete Prædikestol i Florents forkyndt, at der vilde komme en Svøbe over Italien, og at denne Svøbe skulde rense Kirken. Savonarola syntes at tro, og hans Tilhørere troede mere eller mindre ubestemt, at han havde en Mission som de

hebraiske Profeters, og at Florentinerne, blandt hvilke han udførte sin Mission, i en vis Forstand var et nyt udvalgt Folk. Forestillingen om Profeter var ingenlunde fremmed for den Tid, Folk, der saa' Syner og forudsagde tilkommende Ting, hørte ingenlunde til Sjældenhederne hverken i eller uden for Klostrene, men Savonarola stod alligevel som en stor Undtagelse, thi medens Profetiens Gave hos andre var som en Skillingspraas, der oplyste en eller anden lille Krog af Menneskehedens Skæbne, var den hos Savonarola som en mægtig Bavn, der sendte sit Lys langt bort til Vejledning og Advarsel for Menneskene, og nogle af de ædrueligste Aander fandt i Tidens ejendommelige Forhold en stærk Bekræftelse af hans Spaadomsevnes overnaturlige Karakter.

I Slutningen af Aaret 1492, det Aar, da Lorenzo de' Medici døde, og Tito Melema kom til Florents, nød Italien en Fred og et Velvære, der ikke syntes at trues af nogen nær forestaaende og bestemt Fare. Denne Verden med dens udstykkede verdslige Herredømme og dens rummelige almindelige Kirke, syntes at være en fortræffelig Indretning for de faa, der var saa heldige eller saa forstandige, at de kunde høste de Fordele, Menneskenes Taabelighed bød dem, en Verden, i hvilken Vellyst og Udsvævelser, Løgn og Forræderi, Undertrykkelse og Mord var behagelige, nyttige og, naar man bar sig fornuftig ad, ikke farlige Adspredelser. Og som Pynt paa Tyranniet, Gjerrigheden og Letfærdigheden var der den Interesse, hvormed man omfattede den klassiske Lærdom og de skjønne Kunster, saa at man til enhver Tid kunde blive smigret paa det mest udsøgte Latin, ligesom udmærkede Kunstnere stadig var rede til med upartisk Dygtighed at male baade det hellige og det smudsige. Kirken, sagde Folk, havde aldrig været saa nedværdiget i sit Overhoveds Person, havde aldrig vist saa faa Tegn til en forestaaende Omdannelse, der havde aldrig været saa lidt levende Tro blandt dens underordnede Medlemmer, og dog havde den aldrig trivedes bedre. Himlen var smuk og smilende oventil, og der var ingen Tegn til Jordskjælv nedentil.

Og dog var der som sagt en Mand i Florents, som i to Aar eller mere havde prædiket om, at der forestod en Tugtelse, under denne smilende Himmel havde han set et Sværd hænge — Guds Retfærdigheds Sværd, som snart vilde falde ned over Kirken og Verden, straffende og rensende. I det glimrende Ferrara havde for sytten Aar siden Modsætningen imellem det Liv, Menneskene førte, og den Tro, de bekjendte, gjort et saa mægtigt Indtryk paa ham, at det havde været nok til at kvæle hans Lyst til denne Verden og drive ham i Kloster i hans tre og tyvende Aar. Alt som Tiden led, blev Forargelsen større og mangfoldigere, og Hykleriet syntes at vige Pladsen for Skamløshed. Styredes Verden da ikke længere af et retfærdigt Forsyn? Var Kirken omsider opgivet? Nej, visselig ikke, der var i Biblen en Skildring af Fortiden, i hvilken man som i et Spejl kunde se, hvorledes det vilde gaa i Fremtiden, og den hellige Bog viste, hvorledes Guds Straffedom var kommen over det udvalgte Folk, der var Forbilledet for den kristne Kirke, naar dets Ugudelighed var bleven skrigende. Ja, selve Fornuften sagde, at Straffen var nær forestaaende, thi hvad andet skulde vel kunne afholde Menneskene fra at fremture i det onde? Og blev Kirken ikke renset, hvorledes skulde saa den Forjættelse kunne fuldbyrdes, at Hedningerne skulde blive omvendte og hele Verden underkaste sig den eneste sande Lov? Han havde faaet denne Tro stadfæstet i Syner, en Form for Sjælelivet, som han havde været fortrolig med fra Ungdommen af.

Men det egentlig overbevisende for Girolamo Savonarola laa i hans egen glødende Harme over det onde, han saa', i hans glødende Tro paa en overjordisk Retfærdighed, der vilde gjøre Ende paa det onde, og paa en overjordisk Renhed, for hvilken Løgn og Urenhed var en Vederstyggelighed. For hans fyrige, magtelskende Sjæl, der troede paa store Idealer og længtes efter at faa dem virkeliggjorte ved Anspændelse af hans egen stærke Vilje, faldt Troen paa en højeste og retfærdig Styrer

sammen med Troen paa en snarlig guddommelig Indblanding, der vilde straffe og rense.

Under den glimrende Maskerade, der syntes at gjøre Livet saa rigt og fornøjeligt for heldige Prælater og fyrstelige Familier, udviklede der sig imidlertid visse Forhold, som langsomt undergravede den almindelige Glæde og Herlighed. Ludovico Sforza, der holdt Mailands Hertugkrone i sine Hænder og havde mere Lyst til at sætte den paa sit eget Hoved end til at lade en svag Frænde beholde den, en Frænde, som ikke vilde betænke sig synderlig paa at forgive ham, var meget bange for den spanskfødte gamle Kong Ferdinand og Kronprins Alfonso af Neapel, som, da de ikke satte Pris paa Grusomhed og Forræderi, fordi de selv ingen Nytte kunde have deraf, ikke vilde have en nær Slægtning forgivet til Fordel for en lombardisk Usurpator. De styrende i Neapel var paa den anden Side bange for deres Lensherre, Pave Alexander Borgia; alle tre holdt ængstelig Øje med Florents af Frygt for, at denne Stat med sin centrale Beliggenhed skulde vinde Spillet ved at spille under Dække med en af de andre, og alle fire var som alle italienske Smaastater bange for Venedig, det forsigtige, rolige og stærke Venedig, der higede efter at komme i Besiddelse ikke blot af Kyststrækningerne paa begge Sider af det adriatiske Hav, men ogsaa af Havnene paa den anden Side af Halvøen.

Lorenzo de' Medici havde, mente man, bidraget meget til at forebygge det skæbnesvangre Udbrud af disse Stridigheder ved at opretholde det gamle Forbund imellem Florents, Neapel og Paven og indbilde Mailand, at dette Forbund var i alles Interesse, men den unge Piero de' Medici havde ved sin letsindige Forfængelighed hurtig tilintetgjort Resultaterne af sin Faders forsigtige Politik, og Ludovico Sforza, som fik Mistanke om, at der var stiftet et Forbund imod ham, tænkte paa et Træk, som skulde gjøre hans Modstandere mat — han besluttede at opfordre den franske Konge til at rykke ind i Italien og som Huset Anjous Arving sætte sig i Besiddelse af Neapel. Sendemænd — „Talere", som de kaldtes — kom og gik; en prote-

sterende Kardinal, som ikke vilde anerkjende en Pave, der var valgt ved Hjælp af Bestikkelse, og som derhos var hans personlige Fjende. kom og gik ogsaa og støttede Opfordringen med varm Veltalenhed, og den unge Konge syntes at laane den villigt Øre. I 1493 udbredte det Rygte sig og blev mere og mere højrøstet, at Karl den ottende vilde gaa over Alperne med en vældig Hær, og Italienerne, som, efter at Italien havde ophørt at være det romerske Riges Hjærte, havde vænnet sig til Tanken om en fremmed Magthaver, begyndte ubestemt at betragte hans Komme som et Middel til at hævne Uret og faa Klager afhjulpne.

Og dette Rygte betragtede Savonarola som en Stadfæstelse af hans Spaadom. Han stirrede ikke længere ubestemt ud i Horisonten efter den ventede Storm, han pegede paa den optrækkende Sky. Den franske Hær var den nye Syndflod, der skulde rense Jorden for Synd, den franske Konge var det Redskab, Gud havde udkaaret, som han i gamle Dage kaarede Cyrus, og alle, der foretrak godt for ondt, burde glæde sig over hans Komme, thi Svøben vilde kun ramme og knuse de ubodfærdige. Enhver By i Italien, og frem for alle Florents — Florents, som Gud elsker, thi for det har han særlig ladet den advarende Røst lyde, skal angre og omvende sig som Niniveh i gamle Dage, saa vil Uvejrsskyen gaa hen over dem og kun udsende en kvægende Regn.

Fra Girolamos Ord var mægtige; men nu, da den nye Cyrus allerede havde været tre Maaneder i Italien og ikke var langt fra Florents' Porte, ventede man ham ikke des mindre med blandede Følelser, blandt hvilke Frygt og Mistillid ganske vist var de mest fremherskende. Foreløbig havde man ikke mærket noget til, at han havde afhjulpet Klager, og Florentinerne havde aabenbart ingen Ting at takke ham for. Han holdt deres stærke Grænsefæstninger besatte, som Piero de' Medici havde overgivet til ham uden at sikre sig hæderlige Vilkaar til Gjengjæld; han havde ingen Ting gjort for at kvæle den foruroligende Opstand i Pisa, som var bleven opmuntret af

hans Komme til at afkaste Florentinernes Aag, og deres „Talere“ kunde, skjønt de havde en Profet i Spidsen, ikke opnaa andre Tilsagn, end at han nok skulde bringe Orden i Tingene, naar han først var inden for Florents' Mure. Ikke des mindre var man glad over, at den forhadte Piero de' Medici var bleven ordentlig afstraffet for den skammelige Maade, hvorpaa han havde overgivet Fæstningerne, og denne energiske Handling havde givet Republikens Aand noget af dens gamle Fyrighed tilbage.

Forberedelserne til den tvetydige Gjæsts Modtagelse tydede ikke helt og holdent paa, at Byen ydmygt vilde underkaste sig. Bag de straalende Drapperier og Faner, der skulde udtrykke Byens Glæde, var der efter fælles Overenskomst imellem Regeringen og Folket truffet Foranstaltninger af en helt anden Art. Inden for Murene var en Del af Republikkens Lejetropper, som man havde skyndt sig at indkalde fra de omliggende Landdistrikter, omhyggelig skjulte; der var gamle Vaaben, som nylig var bleven slebne, og Leer og Knipler var omhyggelig lagte til rette, saa at de kunde tages i Brug med kort Varsel. Der var udmærkede Planker og Pæle til at lave Barrikader af, om fornødent gjordes, og der var samlet en Mængde Sten, med hvilke man vilde kunne frembringe et overraskende Hagelvejr fra Vinduerne i de øvre Stokværk, og frem for alt var der en Befolkning, som var meget stærkt opsat paa at bekæmpe enhver, der kunde antages at pønse paa at kujonere dem.

Saaledes saa' der ud i Florents den 17de November 1494 om Morgenen.

Andet Kapitel.

Fangerne.

Himlen var graa, men det havde ikke stort at sige paa Piazza del Duomo, som var overdækket af sin Himmel af blaat

Drapperi med dens gule Liljer og Vaabenskjolde. Fra Baptisteriets Hjørner vajede der Neg af Faner, men der var endnu ikke lagt Tæpper paa Domkirkens Marmortrin. Det var Kirketid, men ikke alle paa Piazzaen havde travlt med at komme i Kirke. Folk af alle Stænder ilede frem og tilbage som Folk, der har deres Ærender at besørge, andre samlede sig i tætte Grupper, idet nogle ikke brød sig om, at de kom for sent til Prædikenen, og andre slet ikke brød sig om at høre den.

Ved et af Hjørnerne stod der en Gruppe Haandværkere; de fleste af dem bar paa deres Klæder eller Ansigt og Hænder Mærker af det daglige Arbejde, og næsten alle bar Vaaben eller Værktøj, der i paakommende Tilfælde kunde gjøre Tjeneste som Vaaben. De stod og hørte paa den magre Notar Ser Cioni, hvis bidende Ord for halvtredje Aar siden kun var bleven modtagne med Foragt, men som nu talte som en Mand, hvis Parti er ovenpaa, og som er sig bevidst, at han har nogen Indflydelse paa Folket.

„Kom ikke til mig og snak om blodtørstige Schweizere eller grumme Franskmænd; de er ikke bedre farne i vore Gader end i snævre Bjærgpasser. Jeg siger jer, at vi Florentinere ikke har nødig at være bange for nogen Armé i vore Gader."

„Det er sandt, Ser Cioni", sagde en Mand, hvis Hænder var røde ligesom af Blod — han var Farver — og som havde en lille Øxe i Bæltet. „De franske Herrer, der var her forleden Dag, fik en Forsmag paa, hvad vi kan opvarte med. Jeg var just paa Vejen til Ognissanti, da jeg saa' de fine Kavalerer komme forbi. Saa hørte jeg Koen brøle*), og saa kunde jeg jo vide, at der var noget paa Færde, saa jeg fik min Øxe op og rendte efter Kavalererne ad Vigna Nuova til. „Hvad er der i Stykker, Guccio?" sagde jeg, da jeg fik Øje paa ham. „Jeg tror, det er Medicæerne, der er komne tilbage", sagde Guccio. *Bembè*, det tænkte jeg nok! Og saa lavede vi en Barrikade, og Fransk-

*) Stormklokken klemte.

mændene saa' sig tilbage og saa', at de var gaaet i en Fælde. Saa kommer der en Flok *Ciompi*)*, og en af dem havde en stor Le, og med den mejede han Fjerene af Hatten paa en af Kavalererne — det er sandt! Og Tøsene dryssede en Smule Sten ned over dem for at skræmme dem. Naa, Piero de' Medici var nu alligevel ikke kommen, og det var Skade, for vi havde hverken ladet dem beholde Ben eller Vinger til at slippe væk med."

„Vel talt, Oddo", sagde en ung Slagter med Kniven i Bæltet; „jeg tror nu, det varer noget, før Piero faar Lyst til at komme igjen, for han saa' saa forskræmt ud som en jaget Kylling, da vi puffede og knubsede ham paa Piazzaen. Han er en Kujon, ellers havde han holdt bedre Stand med sine Hestfolk. Men vi sluger ingen Medicæer mere, hvad den franske Konge saa for Resten vil have os til at sluge."

„Men jeg kan ikke lide de franske Kanoner, de snakker om", sagde Goro, som ikke var bleven mindre fed i de to Aar, der var gaaet. „San Giovanni bevare os! Naar Messer Domeneddio mener os det saa godt, som Jer Munk siger, Ser Cioni, hvorfor har han saa ikke sendt Franskmændene til Neapel ad en anden Vej?"

„Ja, Goro", sagde Farveren, „det er værdt at tænke paa. Du er ikke saa stort et Fæ, som jeg troede. De kunde jo have marscheret til Neapel over Bologna, hvad, Ser Cioni? eller de kunde være gaaet om ad Arezzo — det havde vi ikke haft nødig at tage os nær."

„I Tosser", sagde Ser Cioni, „det er til Florents' Hæder og Lykke . . ." Her blev han afbrudt ved, at adskillige raabte i Munden paa hverandre: „Se, se der!" hvorpaa alle vendte sig om for et se paa en lille Flok, der kom op ad Via de Cerretani.

„Det er Lorenzo Tornabuoni og en af de franske Adelsmænd, der bor hos ham", sagde Ser Cioni noget ærgerlig over Afbry-

---

*) Fattige Arbejdere.

delsen. „Han lader, som han er vel fornøjet, men han er Medicæer i Hjærtet, det kan I stole paa.“

Den lille Flok, der nærmede sig, tog sig straalende ud; der var Lorenzo Tornabuoni og den prægtig klædte Franskmand og to fornemme Florentinere, ligeledes fint klædte, thi de skulde med i Optoget, og paa venstre Side af Franskmanden gik der en vel kjendt Skikkelse, sortklædt fra Top til Taa, men han skulde snart have den røde Kaabe over sig, thi han skulde med i Optoget som Timandsraadets Sekretær. Tito Melema havde gjort overordentlig stor Nytte i Samkvemmet med de franske Gjæster paa Grund af sit nøje Kjendskab til Forholdene i Syditalien og den Lethed, hvormed han udtrykte sig paa Fransk, som han havde talt i sin første Ungdom, og han havde mere end én Gang gjæstet den franske Lejr ved Signa. Han straalede af Lykke, smilede, hørte efter og forklarede med sin sædvanlige yndefulde, fordringsløse Ro, og kun en meget skarp Iagttager vilde kunne have set, at der var foregaaet en vis Forandring med ham, som de atten Maaneder, der var gaaede, ikke i og for sig kunde have bevirket. Det var den Forandring, der kommer, naar man med fuld Bevidsthed indtager sin Plads i Livet. Hans Ansigtstræk var saa bløde og hans Øjne saa straalende, som de altid havde været, men der var noget, som var gaaet tabt — noget lige saa ubestemmeligt som de Forandringer, der foregaar i Morgendæmringen.

Franskmanden skulde have Besked om de Ceremonier, der skulde finde Sted, og han var nu ved at tage et sidste almindeligt Syn over Domkirkepladsen, inden han red tilbage til Signa. Den glimrende Gruppe vakte almindelig Opmærksomhed, da den kom ud paa Piazzaen, men det var just ikke hjærtelige og beundrende Blikke, der blev den til Del, lige saa lidt som de Bemærkninger, der faldt, var særlig velvillige. Da de var naaet hen til et Sted, hvorfra de havde et godt Overblik over Piazzaen, standsede de. Tornabuoni vinkede ad Piero di Cosimo, der som sædvanlig paa denne Tid af Dagen stod og drev foran Nellos Hus, og der kom en livlig Samtale i Gang, som morede

Franskmanden meget, da Tito gjengav Malerens drøje og mutte Svar ordret, og der samlede sig snart en Del Tilhørere om dem.

Imidlertid kom der en anden Flok igjennem Gaderne op ad Piazzaen til. Det var ogsaa Franskmænd, hvad deres Dragter umiskjendelig røbede, skjønt de ikke prunkede med Brokade og Linned, men de ledsagedes af en stadig voxende Skare Florentinere, der slet ikke saa' beundrende paa dem. Forrest gik tre tarvelig klædte Mænd med bundne Hænder og et Reb om Halsen, saaledes anbragt, at den, der holdt i Enden af det, med Lethed kunde hindre ethvert Forsøg paa at gjøre Modstand. Mændene, der holdt i Rebene, var franske Soldater, og ved Tiltale paa daarlig Italiensk og Slag med Rebene ansporede de fra Tid til anden deres Fanger til at tigge. De to af dem lystrede, rakte de bundne Hænder frem og sagde i en ynkelig Tone: „For Guds og den hellige Jomfrus Skyld, giv os noget til Hjælp til Løsepenge! Vi blev tagne til Fange i Lunigniana." Men den tredje tav haardnakket til Trods for alle de Slag, han fik. Han saa' helt anderledes ud end sine Kammerater. De var unge og stærke og tog sig i de Pjalter, deres Fangevogteres Gjerrighed havde levnet dem, ud som almindelige Tiggere; han var til Aars, knapt under de fire eller fem og tres. Hans lange Skjæg og Haaret, der faldt tæt og lige uden om den skallede Isse, var næsten hvidt. Hans firskaarne Skikkelse var endnu rank og fast, skjønt den var udtæret, og den syntes at være præget af Energi til Trods for Alderen — et Præg, der til Dels ogsaa kom frem i de mørke Øjne og stærke, mørke Øjenbryn, som stak besynderlig af i det gustne, blodløse, rynkede Ansigt med de glatte, hvide Haar. Og dog var der noget ustadigt i disse Øjne, noget der stod i Strid med den Energi, der af og til flammede op i dem — efter at have stirret livlig og ivrig paa Vinduer og Ansigter rundt om, fik de atter et fraværende og ustadigt Blik. Men hans Læber rørte sig ikke, og Hænderne holdt han energisk nede. Han vilde ikke tigge.

Florentinerne havde været Vidne til dette med stigende Forbitrelse, og da Soldaterne var naaet ind i Hjærtet af Byen,

eskorteredes de af en hujende Skare, hvis Tilraab var forstaaelige nok uden Tolk. „Santiddio, sikken et Syn!“ sagde Farveren, saa snart det gik op for ham, hvad denne Tumult havde at betyde. „Og saa gjør de Tosser ikke andet end huje. Kom med!“ sagde han, idet han rev sin Øxe op af Bæltet og løb hen for at slutte sig til Skaren, fulgt af Slagteren og alle de andre med Undtagelse af Goro, der skyndte sig ind i en snæver Gyde.

Synet af Farveren, der kom løbende med blodrøde Arme og hævet Øxe og med en Flok Kammerater efter sig, virkede ophidsende paa Mængden; han gjorde ikke andet end at rende forbi Soldaterne og bane sig Vej ind i Skaren, der fulgte bag efter dem, men han var som et æggende Symbol paa Gadekamp og gjorde en lignende Virkning som en vajende Fane. Det første Tegn paa, at Ilden var ved at slaa ud i Flammer, var en Bedrift, som Lollo, Taskenspillerens lille Djævleunge af en Dreng, øvede. Han dansede hujende af Sted i Spidsen for de opvakte Drenge, der udgjorde Flertallet af Skaren, og han havde hele Tiden spekuleret paa, at det kunde være morsomt at skære et af Rebene over, og nu, da Folkemassens Hujen og Stimen blev endnu stærkere, mente Lollo, at Øjeblikket var kommet — i et Nu var han paa Siden af den ældste af Fangerne og havde skaaret Rebet over. „Løb, du gamle!“ hviskede han til Fangen, og han gav selv Exemplet, idet han fløj af Sted, som om han havde Vinger.

Fangen var ikke sen til at følge Vinket, men han havde næppe kunnet sætte Fart nok paa, hvis Florentinerne ikke øjeblikkelig var styrtet til og havde afskaaret hans Vogter fra ham. Han løb ad Piazzaen til; de to andre Fanger var ogsaa bleven befriede, og Soldaterne satte efter dem saa hurtig, som deres store, hovformede Sko tillod dem, og idet Mængden uden egentlig at angribe dem lagde dem forskjellige Hindringer i Vejen. Den ene af de to yngre Fanger løb op ad Borgo di San Lorenzo, men Hovedkampen stod endnu stadig tæt ved Piazzaen, hvor alle saa' til med opskræmmet Nysgjerrighed. Man kunde ikke komme paa det rene med, hvad der var paa Færde, thi

Franskmændene skjultes af Folkemassen, der stimlede sammen omkring dem.

„Det er nok nogle Fanger, der er slupne løs“, sagde Lorenzo Tornabuoni, da en af dem kom farende forbi. „Kan Pøblen ikke komme i Kast med andre Myndigheder, overfalder den Sbirrerne og sætter Tyvene i Frihed. Naa, der kommer en fransk Soldat — det lader til at blive alvorligt.“

Den omtalte Soldat var paa Jagt efter den gamle Mand; denne styrede over imod Domkirken i den Hensigt hellere at ty ind i den end at fortsætte Væddeløbet, men idet han løb op ad Trinene, snublede han og var nødt til for ikke at falde at gribe fat i en af Signorerne, der stod og vendte Ryggen til. Det var Tito Meléma, han fik fat i. Tito vendte sig om og stod Ansigt til Ansigt med sin Fosterfader Baldassare Calvo. De saa' paa hinanden uden at sige et Ord. Baldassares Blik var mørkt og vildt, medens hans smudsige og af Slid medtagne Hænder hvilede paa den fløjelsklædte Arm; Tito var ligbleg og som forstenet af Skræk. Det bares dem for, at de stod saaledes længe, men det var kun et Øjeblik.

Den første Lyd, Tito hørte, var Piero di Cosimos korte Latter. Maleren stod tæt ved ham og var den eneste, der kunde se hans Ansigt.

„Haha, nu ved jeg, hvordan Spøgelset ser ud!“

„Det er en undløben Fange“, sagde Lorenzo Tornabuoni.

„Gud ved, hvad det er for en Karl.“

„Han er uden Tvivl forrykt“, sagde Tito. Han vidste næppe selv, hvorledes det gik til, at han fik disse Ord over sine Læber. Der er Øjeblikke, i hvilke vore Lidenskaber tale for os og i et Nu udretter, hvad der ellers vilde have krævet lang Overvejelse.

De to Mænd havde ikke taget Øjnene fra hinanden, og det forekom Tito, som om Baldassares Øjne, idet han sagde de nys anførte Ord, udslyngede et giftigt Blik, og at han følte Giften fare igjennem sine Aarer, men i det næste Øjeblik

havde den gamle Mand sluppet hans Arm og var forsvunden i Mørket.

Tredje Kapitel.

Bagefter.

„I er let at skræmme“, sagde Piero med en haanlig Latter. „Mit Portræt kan ikke maale sig med Originalen. Men den gamle Fyr havde virkelig et Blik som en Tiger; jeg maa ind i Kirken og se ham igjen.“

„Det er ikke morsomt at blive greben i Armen af en gal Mand“, sagde Lorenzo Tornabuoni høflig til Tito; „men maaske er han ikke gal, men blot en almindelig Forbryder. Det vil vise sig. Vi kommer vel til at prøve, om vi har Myndighed nok til at sætte en Stopper for disse Optøjer imellem vor Pøbel og Eders Landsmænd“, tilføjede han, idet han vendte sig til Franskmanden.

De gik hen imod Skaren med dragne Sværd; Pøblen, som nok havde Lyst til at gjøre Soldaten Fortræd, men ikke til at udsætte sig for alvorligere Ubehageligheder, gjorde Plads for Signorerne, og den franske Soldat blev forhørt. Han og hans Kammerater havde simpelt hen ført deres Fanger om i Byen, for at de kunde tigge Løsepenge sammen. De to af dem var Soldater, der var tagne til Fange i Lunigniana, den tredje — den gamle — havde været sammen med nogle Genuesere, som Franskmændene var komne op at slaas med, da de var ude at furagere ved Fivizzano. Han var maaske ikke rigtig klog, men han gjorde ingen Fortræd. Mere vidste Soldaten ikke, thi han forstod ikke et Ord af, hvad den gamle Mand sagde.

Signorerne skiltes, og Tito gik til Palazzo Vecchio, hvor han skulde træffe Bartolommeo Scala. Det var kun et lille

Stykke Vej, men for Tito blev den lang som Minutterne i vore Morgendrømme. Han havde en Følelse af, at en Slange var ved at sno sig om hans Lemmer. Baldassare var ikke den Mand, der lod en Uret uhævnet; han havde sluppet Taget i Titos Arm og var gaaet fra ham — Tito vidste godt, hvad det vilde sige; det betød, at Hævnen skulde overvejes, for at den kunde ramme sikkert. Vilde Faren ikke have været mindre, hvis han ikke havde sagt de skæbnesvangre Ord „Han er forrykt“, men havde taget Mod til sig og vedkjendt sig Baldassare? — han kunde jo have sagt, at han mente at have faaet afgjørende Vished for, at han var død; men for at sige den Løgn maatte han i det Øjeblik, da han fik dette uventede Stød, have været fuldkommen Herre over sig selv, og Ordene var fløjne ham uvilkaarlig ud af Munden, som om de var undfangne og fødte i Mørket. Tito havde kun én eneste Ting at haabe paa — at Baldassare ikke vilde kunne faa Lejlighed til at hævne sig. Han greb begjærlig en Tanke, der var endnu grusommere end nogen, han endnu havde næret: kunde der ikke være noget sandt i de üoverlagte Ord, der var slupne ham af Munden? — saa meget sandt i alt Fald, at det lod sig gjøre at nægte alt, hvad Baldassare vilde sige om ham? Den gamle Mand saa' forstyrret ud, og det var ikke saa urimeligt, om de Lidelser, han havde gjennemgaaet, havde gjort ham forrykt, heftig og lidenskabelig, som han var. I saa Fald var der en Mulighed for, at hans Hævn vilde mislykkes, for saa vidt som den gik ud paa at vanære ham.

Men han kunde hævne sig paa en anden Maade, over for hvilken sindrig Løgn ingen Ting kunde udrette. Baldassare hørte til en Slægt, for hvilken et Dolkestød var en lige saa naturlig Ting, som at en Tiger bruger sine Kløer. Det gøs i Tito, naar han tænkte paa den Skam og Skjændsel, der kunde komme over ham, men han var ikke mindre betagen af den rent fysiske Angst, der er uadskillelig fra et blødt, nydelseslystent Sind, og som hindrer et Menneske i at søge Døden som en velkommen Udvej til at undgaa Vanære.

Der stod ham endnu en Udvej aaben. Han kunde have vendt om, opsøgt Baldassare og gaaet til Bekjendelse for ham, for Romola, for al Verden. Men det faldt ham ikke et Øjeblik ind; han havde ingen Følelse af, at der var Styrke og Sikkerhed at finde i Sandheden; den eneste Styrke, han stolede paa, laa i hans Snildhed og Evne til at forstille sig.

Det var betegnende, at det slet ikke faldt Tito ind at pønse paa Midler til at blive Baldassare kvit. Alle andre Muligheder, fo'r igjennem hans Hoved, han tænkte endogsaa paa at flygte fra Florents, men han tænkte ikke et Øjeblik paa at rydde sin Fjende af Vejen. Hans Frygt æggede ham ikke til ligefrem at gjøre ondt. Han vilde endnu helst undgaa at gjøre noget Menneske Fortræd. Han havde simpelt hen valgt at gjøre sig Livet behageligt; Spørgsmaalet var nu, om Løgn kunde fri ham fra at blive knust under Vægten af dette Valgs Følger.

Fjerde Kapitel.

I Domkirken.

Da Baldassare kom ind i Kirken med Hænderne bundne og Rebet om Halsen, gav det et Sæt i ham af Overraskelse, og han blev staaende ved Døren. Han havde ventet at finde Kirken tom, og saa saa' han en umaadelig Masse Mennesker, som i aandeløs Tavshed vendte Ansigterne imod Prædikestolen, der stod imellem Skibet og Koret: Der var Folk af alle Stænder, fra Øvrighedspersoner og fine Damer til simpelt klædte Haandværksfolk og Bønder. Paa Prædikestolen stod der en Dominikanermunk med kraftige Ansigtstræk og mørkt Haar og prædikede med Krucifixet i Haanden.

Det varede noget, før Baldassare begyndte at høre paa

Prædikenen. Skjønt han var kommen ganske stille ind, vendte nogle af dem, der stod nærmest ved Døren, sig om og saa' overrasket og mistænksomt paa ham. Rebet vidnede tydelig nok om, at han var en undvegen Fange, men Kirken var et Fristed, han havde Ret til at ty til; hans Alder og hans forstyrrede, ynkelige Udseende var mere skikket til at vække Medynk end Frygt, og da han blev staaende ganske stille, ophørte de, der var bleven opmærksomme paa ham, med at se paa ham og gav sig atter til at høre efter Prædikenen.

Blandt dem, der havde set paa ham, var Romola. Hun var kommen sent og stod lige ved Hovedindgangen. Hun havde set længe og opmærksomt paa Baldassare, og det forekom hende, at hans Blik havde mødt hendes; han havde imidlertid ikke lagt Mærke til hende, han havde blot faaet et almindeligt, forvirret Indtryk af hele Scenen, et Indtryk, som ikke i nogen synderlig Grad paavirkede det Sindsoprør, Mødet med Tito havde sat ham i. Billeder fra Fortiden vedblev at trænge sig ind paa ham som Febersyner, og ingen Tanke om Fremtiden kunde forme sig tydelig for ham; det længste Tilløb til en saadan var en bitter Følelse af, at hans Evner var svækkede, og af almindelig Mistillid og Mistænksomhed. Saa dirrede han pludselig ved Lyden af nogle Ord, der rungede i hans Øren som en Gjenlyd af de voldsomme Følelser, der rørte sig i ham. En Røst, der gik ham til Marv og Ben, en saadan Sejrssikkerhed var der i den, raabte: „Hævnens Dag er nær!"

Baldassare skjalv og saa' op. Han var saa langt fra Prædikestolen, at han kun kunde faa et almindeligt Indtryk af Præsten, men den truende Røst greb hans Hjærte, som om den havde forjættet ham en stor Velsignelse. Det varede lidt, før Prædikanten begyndte at tale igjen. Han lagde Krucifixet paa Kanten af Prædikestolen og lagde Armene over Kors over Brystet, idet han saa' sig om blandt Mængden, som om han vilde møde hver enkelts Blik.

„Alle I i Florents ere mine Vidner, thi jeg har ikke talt i en Krog. I ere mine Vidner, at jeg prædikede om, at Svøben

var for Haanden, allerede for fire Aar siden, da der endnu ingen Tegn var til Krig og Trængsel. Jeg oplod min Røst som en Basun for Italiens Prælater og Fyrster og Folk og sagde: Eders Uretfærdigheds Bæger er fuldt; se, Herrens Lyn skal komme over eder og knuse Bægeret, og eders Uretfærdighed, der nu tykkes jer som sød Vin, skal udgydes over eders Hoveder som smeltet Bly, thi Gud vil ikke længere taale, at hans Helligdom besmittes, han vil rense sin Kirke.

„Og eftersom der staar skrevet, at Gud intet gjør uden at have aabenbaret det for sine Tjenere Profeterne, saa har han udkaaret mig, sin uværdige Tjener, og gjort sin Hensigt vitterlig for min Sjæl i Skriftens levende Ord, og han har ladet sine Engle aabenbare mig det i Syner. Og i fire Aar har jeg prædiket efter Guds Vilje; til Trods for Haan og Spot har jeg prædiket tre Ting, som Herren har paalagt mig at sige: at Gud vil gjenføde sin Kirke, at han forinden vil svinge Svøben over hele Italien, og at disse Ting skulle ske snart.

„Men Hyklere, som skjule deres Had til Sandheden under et Skin af Kjærlighed, have sagt til mig: „Hør, Munk, hold op med dine Profetier, det er nok, naar du prædiker om Dyden.“ Dem svarer jeg: „Ja, I sige i eders Hjærter: Gud er langt borte, hans Ord er som død Mands Ord paa Pergament, og han handler ikke mere som i gamle Dage, han gaar ikke i Rette med Folkene, han straffer ikke Undertrykkerne og slaar ikke de vanhellige Præster, som han slog Elis Sønner. Men jeg raaber atter i eders Øren: Gud er nær, han er ikke langt borte. Hans Domme omskiftes ikke. Han er Hærskarernes Gud, de stærke Mænd, som drage i Kamp, ere hans Tjenere saa vel som Storm og Ild og Pestilens. Hans Engles Aandepust driver dem frem, og de kommer over det udkaarne Folk, som har brudt Pagten. Og du, Italien, er det udkaarne Folk. Har Gud ikke rejst sit Tempel i din Midte, og du har besmittet det. Se, hans Vredes Tjenere er nær, de staa for dine Porte.“

Savonarolas Stemme havde hævet sig til en lidenskabelig Højde, nu tav han pludselig, lod Hænderne synke og foldede

dem rolig. Men hans Tavshed tryllebandt hans Tilhørere lige saa stærkt som hans Tale; Mænd og Kvinder sad som levende Billedstøtter og lyttede efter hans Røst.

„Der er en Pavse — som der var en Pavse inden Jerusalem blev ødelagt, paa det at Guds Børn kunde faa Tid til at fly. Der er stille før Stormen. Se, Himlen er sort, men ikke et Blad rører sig, Vindene have lagt sig, paa det at Guds advarende Røst maa vorde hørt. Hør den nu, Florents, du udkaarne Stad i det udkaarne Land. Gjør Bod og forsag det onde, saa skal Sværdet gaa hen over dig uden at saare dig. Thi Sværdet hænger ned fra Himlen, Guds Vredes Sværd. Se, det er fuldbyrdet, hvad jeg sagde jer for længe siden; der staar en Konge for eders Porte med sin Hær. Jeg siger eder, at den franske Konge er Guds Tjener. Gud skal bruge ham som en hvas Le, og de ugudelige skulle mejes ned. Og Tyrannerne, som bygge sig Troner af Mængdens Laster, og de vantro Præster, der drive Handel med Menneskesjæle og fylde selve Templet med Hor, skulle kastes fra deres bløde Lejer ned i Helvedes Luer, og Hedningerne og de, som syndede under den gamle Pagt, skulle sige: Se, disse Mennesker have tilført den evige Ild en ny Ugudeligheds Stank.

„Men du, o Florents, tag imod den Naade, der bydes dig. Se, Korset rækkes ud imod dig, kom og lad dig helbrede. Har noget af Italiens Folk set saadanne Tegn som du? Tyrannen er jaget bort, de, der have Bestikkelse i den ene Haand og Stokken i den anden, ere borte, og intet Blod er blevet udgydt. Aflæg al Vederstyggelighed, og I skulle vorde stærke i den levende Guds Styrke.“

Disse Formaninger og Forjættelser vare blevne udtalte i en skarp og mægtig Tone, nu smeltede Prædikantens Ord hen i Inderlighed.

„Hør mig, mit Folk, du, som mit Hjærte hænger ved, som Moderens Hjærte hænger ved Børnene, hun har lidt for. Gud er mit Vidne, at var ikke du, vilde jeg helst leve som Turteldueu i Skovens Dyb, syngende sagtelig for min elskede. For

dig arbejder jeg, for din Skyld vansmægter jeg, for din Skyld vaager jeg og er ved at segne af Træthed. O, Herre, du ved, at jeg er rede. Tag mig, nagl mig til Korset, lad de ugudelige ryste paa Hovederne og le haanlig ad mig, lad Tornene trykke sig ind i min Pande og lad mig svede Angstens Sved — jeg brænder efter at ligne dig i din store Kjærlighed. Men lad mig se Frugten af min Møje — lad dette Folk vorde frelst, lad mig se det klædt i Renhed, lad mig høre dets Røst hæve sig endrægtig som Englenes, aabn dets Øjne for, at der kun er Visdom i din evige Lov, at kun hvad der er helligt er skjønt, saa skal det vise Jordens Folk Vej, og de skulle flokkes om det fra alle fire Verdenshjørner og samles i de saliges Fold. Thi det er din Vilje, o Gud, at Menneskene skulle omvende sig og adlyde din Lov, det er din Vilje, at Ugudeligheden skal ophøre og Kjærligheden herske. Kom, o du salige Forjættelse, se, jeg er rede — læg mig paa Alteret, lad mit Blod flyde og Ild fortære mig, men lad mit Vidnesbyrd mindes blandt Menneskene, paa det at Uretfærdigheden ikke maa trives evindelig."

Der lød en lydelig Hulken fra Tilhørerne, da Savonarola kastede sig paa Knæ og hyllede sit Ansigt i sin Kappe. Han følte i det Øjeblik Martyriets Henrykkelse uden at føle dets Kval.

Baldassare hulkede ogsaa. Der var maaske ikke én af de tilstedeværende, der var bieven stærkere grebet af Prædikantens Ord, men han var som en Harpe, der har mistet alle sine Strænge paa én nær. Truselen om ubarmhjærtig Hævn havde kvæget ham, som Kilden kvæger den vansmægtende, alt andet var gledet hans Øre forbi, ikke ét Ord, som ikke indeholdt en Trusel, havde grebet ham, men den vilde, jublende Glæde, Forestillingen om en evig Hævn fyldte ham med, naaede sit Højdepunkt, da Prædikanten talte om, hvorlunde han bragte sig selv som Offer. Hans Ord vakte hos Baldassare blot en ubestemt, triumferende Følelse af, at han ogsaa ofrede sig, at han med sit Blod underskrev den Pagt, ved hvilken han overgav

sig til en evig Ild, der tyktes ham sval i Sammenligning med hans glødende Had.

„Jeg frelste ham — jeg elskede ham — o, kunde jeg udrive hans Hjærterødder! Kom, o du salige Forjættelse, lad mit Blod flyde, lad Ilden fortære mig!“

Denne ene Stræng sitrede saa stærkt, som det var muligt. Baldassare knugede sine Hænder sammen, saa de lange Negle borede sig ind i Kjødet, og brast i Graad som alle de andre.

Femte Kapitel.

Uden for Domkirken.

Medens Baldassare var optagen af Savonarolas Ord, lagde han ikke Mærke til, at en Mand var kommet ind ad Døren bag ved ham og stod tæt ved ham og saa' opmærksomt paa ham. Det var Piero di Cosimo. Han gav ikke Agt paa Prædikenen, thi han var ene og alene kommet for at se paa den undvegne Fange. Under den Pavse, der opstod, da Prædikanten og hans Tilhørere gav sig deres Sindsbevægelse i Vold, gik han hen og lagde sin Haand paa Baldassares Arm. Den gamle Mand vendte sig om; Taarerne rullede endnu ned ad hans Kinder, men han udstødte et dybt Suk, som om han nu var færdig med dette Udbrud af sine Følelser.

„Skal jeg skære Rebet over for Jer?“ hviskede Maleren.

Baldassare svarede ikke strax; han saa' mistænksom paa den tjenstvillige fremmede. Omsider sagde han: „Ja, hvis I vil være saa god.“

„Lad os hellere gaa udenfor“, sagde Piero.

Baldassare saa' igjen mistroisk paa ham, og Piero, som til Dels gættede hans Tanker, smilede, tog en Kniv frem og skar

Rebet over. Han begyndte at tro, at det var rimeligt nok, at Fangen var gal, der var saadant et sært Udtryk i hans Ansigt. „Naa“, tænkte han, „gjør han Fortræd, kan han snart blive bunden igjen.“

„Er I bange for mig?“ sagde han. „Vil I ikke fortælle mig noget om, hvordan det er gaaet Jer?“

„Nej, jeg har ingen Ting at fortælle.“

„Som I vil“, sagde Piero. „Men maaske I gjærne vilde have Husly, og I ved formodentlig ikke, hvor gjæstfri vi Florentinere er imod fremmede med daarlige Klæder og sultne Maver. Der er et Herberg for fattige rejsende uden for hver af Portene, og vil I have det, skal jeg føre Jer til et af dem. I behøver ikke at være bange for den franske Soldat; han er borte.“

Baldassare nikkede, og han og Piero gik ud af Kirken.

„I skulde ikke have Lyst til at lade mig male Jert Portræt, hvad?“ sagde Piero, idet de gik op ad Via dell' Orinolo ad Santa Croce-Porten til. „Jeg er Maler. Jeg vil gjærne betale Jer for det, hvis jeg maa faa Lov til at male Jer.“

Baldassares Blik fik atter sit mistroiske Udtryk. „Nej“, sagde han bestemt.

„Vel“, sagde Maleren. „Gaa blot lige frem, saa kommer I til Porta Santa Croce, og uden for den er der et Herberg for rejsende. I vil altsaa ikke tage imod nogen Tjeneste af mig?“

„Jeg takker Jer, for hvad I allerede har gjort. Mere behøver jeg ikke.“

„Vel“, sagde Piero, idet han trak paa Skuldrene, og saa skiltes de.

„Sikken en hemmelighedsfuld gammel Tiger!“ tænkte Maleren. „Han var nok værd at male. Grim — dybe Rynker — ser ud, som om Plov og Harve var gaaet over hans Hjærte. En smuk Modsætning til min smilende og behagelige Hr. Græker — min triumferende Bacchus, som har ægtet den skjønne Antigone til Trods for al Historie og Rimelighed. Haha, det gøs ordentlig i hans lærde Krop, da den gamle slog Klo i ham.“

Da Piero atter traadte ind paa Domkirkepladsen, strømmede

de mange, der havde været inde at høre Fra Girolamo, ud ad alle Dørene. Maleren blev staaende ved et Hjørne af Baptisteriet og saa' paa Mængden, frydende sig over de brogede Dragter og de karakteristiske Ansigter. Det var en broget Forsamling, i hvilken man fandt alle Stænder og politiske Partier repræsenterede. Der var Folk af høj Byrd, Folk, der var vante til at beklæde offentlige Embeder. baade hjemme og ude, og som i den sidste Tid havde gjort sig bemærkede ikke blot som Fjender af Medicæerne og Venner af en folkelig Styrelse, men ogsaa som afgjorte Piagnoni, der til det yderste hyldede Munkens Lærdomme og betragtede ham som en ny Samuel; der var Kunstnere, i hvem Savonarolas Prædiken havde vakt en ny og højere Ærgjerrighed; der var højbaarne Kvinder, som var saa tarvelig klædte, at kun deres mere forfinede Væsen adskilte dem fra deres Søstre af ringere Stand; der var en Mængde *popolani*, Folk af Mellemklassen, som var paa det rene med, at Krigsskatter vilde gaa ud over deres Punge, og endnu mere iøjnefaldende var den store Mængde fattige handlende og Haandværkere. Men foruden alle disse Tilhængere af Munken var der ogsaa mange, som ikke i mindste Maade var hans Disciple. Der var Medicæere, som af Frygt og Klogskab havde begyndt at hykle Ærbødighed for den i Folkepartiet herskende Aand. Andre var oprigtige Tilhængere af en fri Regeringsform, men betragtede Savonarola simpelt hen som en ærgjerrig — halv snild og halv fanatisk — Munk, der maatte tages som et betydningsfuldt socialt Faktum. Der var endogsaa nogle af hans bitre Fjender, Medlemmer af det gamle aristokratiske Parti, der var opsatte paa atter at bringe Tøjlerne i Hænderne paa enkelte fremragende Familier, og der var udsvævende unge Mennesker, der hadede ham som den, der vilde gjøre Ende paa deres Nydelser. Der var Folk af Aand som den unge Niccolò Macchiavelli, der gik hen og hørte ham for at gjøre deres Iagttagelser og skrive om ham til deres Venner paa Landet, og der var nydelsessyge Mennesker som Dolfo Spini, der havde mest Lyst til at slaa Munken ned som et Skadedyr, fordi han

bidrog til at indskrænke deres Fornøjelser, og som gik derhen for at nære deres Had og lure paa, om der ikke skulde forefalde et eller andet, de kunde anklage ham for.

Ingen Prædikant har maaske øvet en mægtigere Indflydelse end Savonarola, men heller ingen har maaske haft et mere forskjelligartet Materiale at virke paa, og en af Hemmelighederne ved hans mægtige Indflydelse laa i hans Prædikens i høj Grad blandede Karakter; der var Strænge i den, som fik de fineste Nerver i den menneskelige Natur til at dirre, og der var Elementer i den, som tiltalte den lave Egenkjærlighed, pirrede Nysgjerrigheden og virkede paa den overtroiske Frygt; men for Massen af hans Tilhørere beroede det Indtryk, han gjorde, paa den Styrke, hvormed han gjorde det overnaturlige gjældende, paa hans profetiske Syner, paa den falske Sikkerhed, der gav hans Prædikener en Interesse som en politisk Bulletin. Og da han først havde faaet Magten over denne Tilhørerkreds, var det en Nødvendighed for ham, som han nu en Gang var, at han beholdt Magten over den. Følgerne var uundgaaelige. Ingen har nogen Sinde kæmpet for at bevare Magten over en blandet Mængde uden at blive trukken ned derved — han kommer uundgaaelig til at lempe sig efter deres lavere Krav i Steden for bestandig at følge sin egen bedre Indsigt.

Menneskenaturens Hemmeligheder er sjælden bleven aabenbarede paa en Maade, der er bedre skikket til at vise Betydningsløsheden af overfladiske Domme, end for Girolamo Savonarolas Vedkommende, men vi kan uden at lukke Øjnene for Kjendsgjerningerne bøje os for ham, naar vi betragter hans Liv som et Drama, i hvilket Omskiftelserne i udvortes Henseende ledsagedes af tilsvarende Forandringer i det indre. Og indtil det Tidspunkt, da hans umiddelbare Indflydelse paa de politiske Forhold lige var begyndt, er der al Sandsynlighed for, at hans brændende Trang til Magt var gaaet op i hans glødende Begejstring for Gud og Menneskeheden.

Naar de gamle ofrede en Oxe til Jupiter, plejede de at kridte den over paa de mørke Steder, for at den skulde tage

sig ud, som om den var helt hvid. Lad os kaste Kridtet og dristig tilstaa, at Offeret har Pletter — det var alligevel ikke forgjæves, at hans mægtige Hjærte lagdes paa Alteret for Menneskehedens højeste Forhaabninger.

Sjette Kapitel.

Frygtens Klædebon.

Klokken sex om Aftenen var de fleste glade over, at den ny Karl den stores Indtog var vel overstaaet. For dem, der stod paa Tagene og saa' det lange Tog med Dalen og de grønne Højder som Baggrund, var det ganske vist et stort Øjeblik, da Trompeternes og Trommernes Klang og Lyden af Hestenes Hovslag begyndte at blande sig med Klokkernes Klemten, og det hele tog sig overmaade pragtfuldt ud. Men for Signoriet, som havde staaet og ventet paa Tribunerne ved Porten, og som, da Tidens Fylde kom, maatte gaa den mægtige Gjæst i Møde med deres Ordfører i Spidsen, havde det været en noget blandet Fornøjelse. Havde Messer Luca Corsini haft en kort latinsk Velkomsthilsen med tydelige Bogstaver hængende ud af Munden, vilde Forvirringen ikke være bleven saa stor, da det begyndte at regne, og Folk og Heste blev saa utaalmodige, at han blev afbrudt i sine vel udarbejdede Perioder, saa at Repræsentanterne for den lærde By maatte indskrænke sig til at byde Kongen velkommen med en improviseret Tale paa Fransk. Dette havde imidlertid givet Tito, der som Sekretær havde sin Plads bag Signorerne, Lejlighed til at udmærke sig.

„En af jer maa gaa frem og sige et Par Ord paa Fransk", sagde Soderini, men ingen af de høje Herrer turde udsætte sig for at gaa i Stykker. „I, Francesco Gaddi — I kan tale."

Gaddi mistvivlede imidlertid om sine Evner, puffede til Tito og sagde: „Gjør I det, Melema.“ Tito traadte strax frem og sagde med en Mine af naturlig Ydmyghed, der faldt ham lige saa naturlig som at gaa, de faa Ord, der skulde siges i Signoriets Navn.

Der var ogsaa andre Ting, der ikke ganske tog sig ud, som man havde ventet. Var alt gaaet efter Bestemmelsen, vilde Processionen af florentinske gejstlige og Lægfolk ikke have fundet Vejen spærret, saa den var nødt til at gaa om ad Smaagaderne og først kunde møde Kongen ved Domkirken. Det vilde ogsaa have hjulpet svært paa den unge Konges Beundreres Fantasi, i Fald han mere havde lignet Karl den store og mindre en i en Fart lavet Karrikatur. Man kunde have ønsket, at Italiens Ugudeligheds Svøbe og „Kvindernes Æres Ridder“ havde haft mindre ynkelige Ben, at hans Mund ikke havde været saa bred som en Krokodilles, og at hans Næse og Hoved havde været mindre kolossale. Men de tynde Ben hvilede paa et Dækken, der var broderet med Guld og Perler, og Ansigtet var blot som en Lakune paa nogle faa Kvadrattommer i alt det sorte Fløjl og Guld — det hele var umaadelig pragtfuldt.

Og Folket havde raabt *Francia! Francia!* med en Begejstring, der stod i Forhold til den Pragt, hvormed Tronhimlen var udstyret — i Henhold til, hvad der havde været Skik fra Arilds Tid af, havde de revet den i Stykker som deres retmæssige Bytte; de kongelige Læber havde kysset Alteret; Hans Majestæt og hans Følge var omsider indkvarterede i Paladset i Via Larga, de andre Herrer anbragte rundt om i de fornemme Huse i Florents, og den skrækkelige Soldateske lagt i Lejr paa Pratoen og andre aabne Steder. Dagens Arbejde var endt.

Gaderne frembød imidlertid endnu et overraskende Skue, som Florentinerne aldrig før havde oplevet i November Maaned. I Steden for, at der ellers rugede et Mørke over Byen, som kun hist og her afbrødes af en svagt brændende Lampe foran et eller andet Helgenbillede eller af en stærkere Lysstrøm fra en aabentstaaende Dør, hang der Lamper uden for alle Vin-

duerne, saa at man kunde gaa lige saa sikkert og bekvemt som om Dagen — det var umaadelig pragtfuldt.

Ved det Lav Klokken otte gik Tito Melema igjennem de oplyste Gader. Han var paa Vejen hjem. Han havde hele Dagen igjennem haft en lønlig Angst at kæmpe med og havde omsider set sit Snit til at slippe ubemærket bort. Da han i Ro og Mag fik overvejet Situationen, haabede han, at han kunde indrette sig saaledes efter den og belave sig paa at tage imod alle Muligheder, at han kunde blive sin barnagtige Frygt kvit. Havde han blot ikke ladet sig overraske saaledes, at han ikke havde Aandsnærværelse nok til at kjendes ved Baldassare — det vilde i alle Maader have været heldigst for ham; Følelsen af, at han med velberaad Hu tilføjede sin Fader ondt, pinte ham endnu; han vilde meget hellere have, at Baldassare skulde have det godt. Men nu havde han intet Valg; det eneste, han havde at gjøre, var at tænke paa sig selv.

Som han opfyldt af disse Tanker drejede om ad Borgo Santa Croce, hørte han Lyden af Hammer og Ambolt. Han fremskyndede sin Gang, thi han havde faaet en velkommen Idé. Han vidste, at Lyden kom fra Niccolò Caparras Værksted, et navnkundigt Sted, der søgtes af alle Florentinere, som satte Pris paa smukt Smeddearbejde.

Tito traadte ind og blev staaende ganske stille, thi han vidste, at det ikke vilde nytte at sige noget, før Niccolò behagede at holde inde og tage Notits af ham.

Niccolò nikkede godmodig til ham, idet han vendte sig om fra Ambolteu og hvilede Hammeren paa Hoften.

„Hvad er der paa Færde, Messer Tito? Forretninger?“

„Ja vel, Niccolò; ellers havde jeg ikke turdet forstyrre Jer, naar I arbejder uden for den sædvanlige Tid, for saa kan jeg tænke, det er noget, der haster.“

„Jeg har staaet ved mit Arbejde hele Dagen — lavet Øxer og Spydspidser. Og enhver Tosse, der er kommen her forbi, har stukket sit Faarehoved ind og sagt: „Skal du ikke ud og se paa den franske Konge og hans Soldater, Niccolò?“ og hver

Gang svarede jeg: „Nej, jeg skjøtter ikke om at se deres Ansigter — jeg vil hellere se deres Bag.“

„Laver I da Vaaben til Borgerne, Niccolò, for at de kan have noget bedre end rustne Leer og Spid, i Fald der bliver Oprør?“

„Vi faar at se. Vaaben er altid gode, og det er rimeligt nok, at Florents faar Brug for dem. Munken siger, at vi maa have Pisa igjen, og jeg holder med Munken, men jeg gad nok vide, hvordan den Forjættelse skal gaa i Opfyldelse, naar vi ikke faar fuldt op af gode Vaaben. Munken ser et godt Stykke frem, det tror jeg, men han forstaar vist ikke at fange Fugle blot ved at blinke ad dem, som visse Folk prøver at gjøre Han giver sig kun af med, hvad der er Mening i. Men I er et Stykke af en Medicæer, Messer Tito Melema. *Ebbene*, det har jeg selv været, inden Vinen begyndte at blive sur. Naa, hvad vil I saa?“

„Jeg vil blot vide, hvad den smukke Panserskjorte koster, som jeg saa' hænge her forleden Dag. Jeg vilde gjærne kjøbe den til en, der kan have saadan en nødig under sin Vams.“

„Saa lad ham selv komme og kjøbe den“, sagde Niccolò but. „Jeg er temmelig nøjeseende med, hvad jeg sælger, og hvem jeg sælger det til. Jeg holder nok af at kjende mine Kunder.“

„Jeg kjender nok Eders Skrupler, Niccolò; men det er jo blot et Forsvarsvaaben; det kan ikke gjøre nogen Fortræd.“

„Det er sandt nok, men det kan have til Følge, at en Mand føler sig tryg, hvis han skulde have Lyst til at gjøre en anden Fortræd. Nej, nej, det er ikke mit eget Arbejde, men det er et smukt Stykke Arbejde af Maso fra Brescia. Jeg vilde nødig have det paa Kroppen af en Slyngel. Jeg maa vide, hvem der skal have det.“

„Naa ja, oprigtig talt, Niccolò mio, det er mig selv, der vil have den“, sagde Tito, som vidste, at det vilde være frugtesløst at prøve paa at overtale ham. „Sagen er, at jeg rimeligvis kommer til at gjøre en Rejse, og I ved nok, hvad det vil sige

i disse Tider. I mistænker da ikke mig for at pønse paa Forræderi imod Republiken?“

„Nej, jeg ved ikke noget ondt om Jer“, sagde Niccolò. „Men har I Raad til at kjøbe den Panserskjorte? Jeg borger ingen noget. Den koster tyve Guldstykker. I har formodentlig ikke saa mange Penge hos Jer, saa lad det vente til i Morgen.“

„Jeg har tilfældigvis Pengene hos mig“, sagde Tito. „Jeg vil nok have den hjem med.“

Niccolò tog den smukt forarbejdede Panserskjorte, som, da den faldt sammen, ikke fyldte mere end to Haandfulde. „Saa tag den da“, sagde han, da Tito havde talt Guldstykkerne op i Haanden paa ham. „Den er bestemt til at snyde Sværd eller Dolk eller Pil, men jeg for mit Vedkommende kunde aldrig faa mig til at tage saadan en Tingest paa. Det er ligesom at gaa omkring med Frygten paa sig.“

Niccolòs Ord gjorde et stærkt og ubehageligt Indlryk paa Tito, men han smilede og sagde: „Aa, Niccolò, vi lærde Folk er alle sammen Krystere. Man faar ikke Armkræfter af at føre Pennen som af at svinge Hammeren. Addio.“

Han stak Panserskjorten ind under Kappen og skyndte sig over Ponte Rubaconte.

Syvende Kapitel.

Den unge Hustru.

Imidlertid gik Romola op og ned ad Gulvet i det gamle Bogværelse; hun tænkte paa Tito og længtes efter, at han skulde komme hjem.

Der var kun faa smukke Ansigter, som ikke havde været ved Vinduerne den Dag for at se paa den franske Konge og

hans Følge. Et af disse faa Ansigter var Romolas. Hun havde holdt sig borte fra alle Festligheder, lige siden hendes Fader døde — han var død for tre Maaneder siden, ganske pludselig, siddende i sin Stol.

Romola var noget vred paa sig selv, naar hun tænkte tilbage paa hans Død, thi allerede under det første Udbrud af hendes Sorg havde den Tanke uimodstaaelig gjort sig gjældende hos hende: „Maaske bliver mit Samliv med Tito nu mere fuldkomment.“

Hendes Drøm om det Liv, de alle tre skulde føre sammen i udelt Lykke, var nemlig ikke helt gaaet i Opfyldelse; den kronede Ariadne, som der regnede Roser ned over, havde mærket mere og mere til uventede Torne. Det var ikke Titos Skyld, forsikrede Romola atter og atter sig selv. Han var stadig Blidheden selv over for hende og ogsaa over for Faderen. Men det laa i Sagens Natur — det indsaa hun nu grandt —, at ingen andre end hun kunde blive ved, Maaned efter Maaned og Aar efter Aar, taalmodig at opfylde alle Faderens ensformige Fordringer. Selv hun, hvis Kjærlighed til Faderen havde været hendes unge Aars eneste Lidenskab og Religion, havde ikke altid været taalmodig, men jævnlig gjort Oprør indvendig. Tito havde ganske vist, før de blev gifte, og endogsaa nogen Tid efter, tilsyneladende været mere utrættelig end hun, men den Gang havde det naturligvis Nyhedens Interesse. Romola sagde til sig selv, at hun havde været meget taabelig og uvidende; nu var hun bleven klogere og vilde ikke forlange Urimeligheder af den Mand, hun havde skjænket sin Kjærlighed. Den Sorg, det havde været hende at se Faderen Maaned efter Maaned gaa mere og mere over fra sin løftede Stemning til ny Skuffelse, efterhaanden som Tito ofrede ham mindre og mindre af sin Tid, idet han gjorde venlige Undskyldninger, fordi han ikke vedblev at bidrage til det fælles Værk — den Sorg, sagde hun til sig selv, var ikke Tito, men snarere deres uundgaaelige Skæbne Skyld i. Naar han blev kortere og kortere hos hende, var det, fordi de næsten aldrig kunde være alene sammen. Hans Kjær-

tegn var ikke mindre ømme: naar hun en Aften frygtsomt bad ham om at blive hos hendes Fader i Steden for at gaa et Sted hen, hvor han ikke absolut behøvede at gaa hen, undskyldte han sig med en saa elskværdig Munterhed og syntes at dvæle hos hende med en saadan Inderlighed, før han kunde rive sig løs fra hende, at det blot skar hende en lille Smule i Hjærtet, naar hun gik til sin Fader og søgte at mildne hans Ærgrelse og Skuffelse, medens hun i sit stille Sind havde travlt med at gruble over, hvordan Tito kunde være saa god, som hun havde troet, og dog finde det umuligt at ofre sine selskabelige Fornøjelser. Hun vilde selv gjærne have haft mere Munterhed, mere Beundring ind i sit Liv — hun gav ganske vist frivillig Afkald derpaa for Faderens Skyld, og hun vilde have givet Afkald paa endnu meget mere blot for at føje Tito. Det var klart, at der var stor Forskjel paa deres Væsen, men det var maaske blot den naturlige Forskjel imellem Mand og Kvinde, der gjorde hendes Følelser stærkere, og hun søgte at overtale sig selv til at tro, at hvis der var nogen anden Forskjel, var det ham, der var den overlegne. Tito var virkelig kjærligere, sagtmodigere og mindre stolt end hun; han svarede aldrig vredt, han mødte alle Klager med fuldkommen Blidhed; han smuttede blot saa stilfærdig, som han kunde, fra alt, hvad der var ubehageligt.

Det ligger til enhver storslaaet Natur at mistro sig selv og tvivle om sine egne Indtryks Sandhed, idet den er sig bevidst, at der gives Muligheder, som ligger uden for dens Synskreds, og Romola følte sig saa meget mere dreven til at mistro sig selv, som det var hende om at gjøre at forklare den Skuffelse, hendes Samliv med Tito var hende, paa en saadan Maade, at baade hendes Kjærlighed og hendes Stolthed tilfredsstilledes derved. Skuffelse? Ja, der kunde ikke bruges noget mildere Ord. Maaske blev alle Kvinder skuffede, men der havde nu været noget særligt ved den Skæbne, der var bleven hende til Del: hendes Forhold til Faderen havde krævet usædvanlige Ofre af hendes Mand. Tito havde i sin Tid troet, at hans

Kjærlighed vilde gjøre ham det let at bringe disse Ofre; men den havde ikke været stor nok dertil. Hun havde ingen Ret til at blive vred over, at hun havde været hildet i et Selvbedrag. Nej, Vrede maatte der ikke være Tale om; Romola syntes, at hun kunde finde sig i alt, kun ikke i en Følelse af, at Tito bar sig uværdig ad. Naar det havde knuget hende om Hjærtet i de ensomme Timer, hun havde tilbragt med Faderen i de sidste Maaneder af hans Liv, var det ikke Titos Skyld; og nu — det var det Haab, der havde paatrængt sig hende strax, saa snart Faderen døde — nu var der ikke længere noget paatrængende Krav, der kunde skille hende fra hendes Husbond; deres Liv vilde nu flyde sammen i én Strøm, deres virkelige Ægteskab vilde begynde.

Men Følelsen af, at dette Haab, der spirede frem af hendes Faders Død, var en Synd, øgede hendes Iver for at opfylde hans Livs højeste Ønske. At ære hans Minde paa den Maade var alt, hvad hun kunde gjøre for at sone en Tanke, der syntes at medføre Glæde over hans Død. Det arbejdsomme, tarvelige Liv, hvis kjæreste Haab var blevet skuffet, og som til sidst havde været hyllet i fuldstændigt Mørke, var nu forbi, og alt, hvad der var tilbage af det foruden Ligstenen i Santa Croce og den ufuldendte Kommentar til Titos Text, var den Samling Haandskrifter og Oldsager, han havde efterladt sig, Frugten af et halvt Aarhundreds Flid og Nøjsomhed. Romola følte det som en hellig Pligt at faa det Ønske med Hensyn til Faderens Bogsamling opfyldt, der havde været hans Livs Ærgjerrighed.

Det kostelige Efterladenskab var sikret imod Kreditorer, thi da det, efter at alt var gjort op, viste sig, at der var en Underbalance af et Tusend Guldstykker, skjød Bernardo del Nero, uagtet han langt fra hørte til de rigeste Florentinere, denne efter Datidens Forhold betydelige Sum til, i Haab om, at Staten vilde betale ham den tilbage, naar Kardinalen for øvrigt havde faaet Sagen i Orden. I den sidste halve Snes Dage var nu imidlertid alt det Haab, man havde sat til Medicæerne, bristet, og selve de berømte medicæiske Samlinger i

Via Larga var i Fare for at blive adsplittede. Franske Agenter havde allerede begyndt at faa Øjnene op for, at saadanne smukke antike Gemmer som dem, Lorenzo havde samlet, rettelig burde tilhøre Evropas første Nation, og hvad den medicæiske Bogsamling angik, saa vilde Staten, som nu var Ejer af den, rimeligvis med Glæde sælge den; den havde en Krig med Pisa hængende over Hovedet paa sig og var sikker paa at komme til at betale svære Subsidier til den franske Konge, saa den foretrak utvivlsomt Penge for Haandskrifter.

For Romola havde Hovedinteressen ved disse alvorlige politiske Omskiftelser samlet sig om Opfyldelsen af hendes Faders Ønske. Den lærde Opdragelse, hun havde faaet, havde holdt hende borte fra det virkelige Livs Interesser og havde vænnet hende til at tænke sig Heltebedrifter og store Ideer som noget, der ingen Ting havde at gjøre med den ordinære Nutid, til at interessere sig mere for Pnyx og Forum end for de levende Florentineres Forhandlinger. Medicæernes Forjagelse betød derfor for hende ikke andet end Kuldkastelse af hendes Haab med Hensyn til Faderens Bogsamling. Hun vidste, at det var strænge Tider for Venner af Medicæerne som hendes Gudfader og Tito, men det var udelukkende Kjærlighed til hendes Faders Minde og Iver for at opfylde sin Pligt imod ham, der havde vakt den Interesse, hvormed hun nu omfattede Begivenhederne i det offentlige Liv.

Denne ny personlige Interesse havde omsider vakt Trang hos hende til at forstaa, hvilken Indflydelse Fra Girolamos Prædiken ventelig vilde kunne faa paa Begivenhedernes Gang. I Dag havde hun for første Gang været henne og hørt en af Adventprædikenerne. Da Tito var gaaet fra hende, havde hun pludselig besluttet sig dertil, og efter at have besøgt sin Faders Grav i Santa Croce var hun gaaet hen i Domkirken. Erindringen om Optrinet ved Dinos Dødsleje levede endnu i hende, saaledes at hun kunde kalde den frem, naar hun vilde, men den var trængt i Baggrunden af hendes ægteskabelige Livs Erfaringer og Bekymringer. De nye Følelser og Spørgsmaal, som

dette Optrin halvt havde vakt i hende, var bleven trængt tilbage igjen af den Hengivenhed og Tillid, hvormed hun gav sig sin Husbond i Vold. Fra Girolamos Stemme og Skikkelse stod saaledes for hende, at hun ventede, at hans Prædiken kunde gribe hende til Trods for, at han var en indskrænket Munk; den gjorde heller ikke anden Virkning paa hende end at uddybe det Indtryk, hun havde af, at denne fanatiske Prædikant, naar alt kom til alt, var en Mand, hun kunde føle personlig Agtelse og Ærbødighed for. Hans Spaadomme og Formaninger vakte simpelt hen hendes Opmærksomhed, men hun følte ingen Rædsel, ingen Samvittighedsnag over for dem; det var som en fjærn Torden, der lød imponerende, men ikke kunde ryste hende; men da hun hørte Savonarola nedkalde Martyriet over sig, græd hun som alle de andre; hun følte sig greben af en ny Følelse, en sælsom Sympathi med noget, der laa uden for alle hendes Livs Interesser.

Men hvor stærk denne forbigaaende Følelse end var, syntes den at ligge helt uden for hendes Livs inderste Lønkammer og Helligdom. Hun tænkte slet ikke paa Fra Girolamo nu, hun lyttede ivrig efter sin Husbonds Trin. I de tre Maaneder, de havde været ene sammen, havde hun hver Dag tænkt sig, at nu skulde deres Samliv antage en mere fuldkommen Form. Hun vidste, at hun undertiden var lidt for bedrøvet, lidt for optagen af sin Faders Minde, lidt for kritisk eller kold, naar Tito fortalte om, hvad Folk sagde eller gjorde i den Verden, han færdedes i, lidt for ivrig til at gjøre gjældende, at naar de levede ganske tarvelig, som hendes Fader havde gjort, kunde de blive i Stand til at betale Bernardo del Nero og fjærne Vanskelighederne med Hensyn til Bogsamlingen. Det var ikke muligt, at Tito kunde føle saa stærkt paa dette Punkt som hun, og det var for meget forlangt, at han skulde give Afkald paa Behageligheder, som han virkelig arbejdede for. Næste Gang, naar Tito kom hjem, vilde hun omhyggelig trænge alt det tilbage, der syntes at skille hende fra ham.

Hun ventede og lyttede længe, thi Tito var ikke gaaet lige

hjem, efter at han var gaaet fra Niccolò Caparra; først to Timer efter, at han var gaaet over Ponte Rubaconte, hørte Romola den store Dør dreje sig paa sine Hængsler. Hun skyndte sig ud paa Trappen. Der hang en Lampe over den, og de kunde tydelig se hinanden. De atten Maaneder havde forandret Romolas Ansigt mere end Titos; Udtrykket var blevet ydmygere, mindre koldt og mere ømt, og som hun stod der blussende af Glæde over, at den lange Ventetid var til Ende, var hun meget yndigere end den Dag, da Tito saa' hende for første Gang.

Han tvang sig til at smile, da hun sagde: „Du er træt, Tito; det har været en anstrængende Dag, ikke sandt?"

Maso var der, og der blev ikke sagt mere, før end de var komne igjennem Forværelset og havde lukket Døren til Bogværelset efter sig. Der brændte en livlig Ild i den store Kamin; det var en Velkomsthilsen til Tito, skjønt han kom saa sent, og Romolas blide Stemme var en anden.

Han vendte sig lige netop om og kyssede hende, saa tog han sin Kappe af, gik hen til en højrygget Stol ved Kaminen, smed sig i den, kastede sin Hue og sagde, ikke gnavent, men i en træt, formanende Tone, idet det gøs let i ham: „Jeg vilde ønske, Romola, at du vilde opgive at sidde her i Bogværelset. Vore egne Værelser er virkelig hyggeligere i denne Kulde."

Romola følte sig stødt. Hun havde aldrig set Tito være saa ligegyldig, han plejede at være fuld af livlig Opmærksomhed over for hende.

„Det undrer mig, at du har glemt, at jeg er ved at lave et Katalog efter den ny Plan, Fader ønskede lagt til Grund", svarede hun, idet hun saa' spændt paa ham, som om hun søgte at finde Spor af legemlig Træthed hos ham, der kunde tjene ham til Undskyldning. „Du har jo ingen Tid til at hjælpe mig, saa jeg maa arbejde skrapt."

Tito undgik Romolas Blik; lukkede Øjnene og strøg sig med Hænderne over Ansigt og Haar. Han følte, at hans Væsen var anderledes, end det plejede at være, men han vilde gjøre

det godt igjen i Morgen. Den hemmelige Frygt, der paa saa skrækkelig en Maade var vaagnet i ham igjen, og som vilde have fjærnet Romola fra ham for bestandig, i Fald hun havde kjendt den, fremkaldte en Følelse hos ham, som om de allerede var begyndt at blive fremmede for hinanden, en Følelse af Uvilje over for en Kvinde, hvis Agtelse han var udsat for at miste. Denne Følelse var kommen bag paa ham, og han ærgrede sig over, at han var saa kold imod hende, men han kunde ikke pludselig tvinge sig til at lægge Varme i sine Ord og Blikke; han kunde ikke drive det videre end til at gjøre en Undskyldning. „Jeg har det ikke godt, Romola; du maa ikke undre dig, i Fald jeg er gnaven."

„Aa, du har haft saa meget at gjøre i Dag, som nok har kunnet gjøre dig træt", sagde Romola, idet hun knælede ned ved Siden ad ham og lagde sin Arm paa hans Bryst, medens hun kjærtegnende strøg hans Haar tilbage. „Men hvad er det, du har under din Vams, Tito?" vedblev hun, idet hun med et Sæt tog Armen til sig og saa' spørgende paa ham. „Det er jo haardt som Jærn."

„Det er Jærn — det er en Panserskjorte", sagde han. Han var belavet paa, at hun vilde blive overrasket og spørge, og han talte ganske rolig, som om der ingen Grund var til at forhaste sig med at forklare den Ting.

„Var der nogen Fare paa Færde i Dag?" sagde Romola. „Har du laant den til Processionen?"

„Nej, det er min egen; jeg bliver nødt til at gaa med den til Stadighed i nogen Tid."

„Hvad er det for en Fare, der truer dig, Tito?" sagde Romola forskrækket, idet hun atter klyngede sig op til ham.

„Enhver, som ikke er en indædt Fjende af Medicæerne, er udsat for Fare i disse Tider. Du skal ikke se saa forknyt ud, Romola; den Skjorte vil skjærme mig imod Stimænd." Han lagde Armen om hendes Hals og smilede. Dette lille Ordskifte havde brudt Isen, saa det kjærlige Væsen atter kunde komme frem.

„Men er Gudfader da ikke ogsaa i Fare?“ sagde Romola. „Han tager ingen saadanne Forholdsregler — burde han ikke gjøre det? Han maa jo være mere udsat for Fare end du, der har saa ringe Indflydelse i Sammenligning med ham.“

„Just, fordi jeg har saa ringe Indflydelse, er jeg mere udsat for Fare“, sagde Tito rask. „Jeg mistænkes stadig for at være Spion, og Folk som Messer Bardo er sikre paa Grund af deres Stilling og deres udstrakte Familieforbindelser, der omfatter alle Partier, medens jeg er en Græker, som ingen vilde hævne.“

„Men Tito, er det Frygt for nogen bestemt Person eller blot en ubestemt Frygt for Fare, der har bragt dig paa den Tanke at gaa med den Panserskjorte?“ sagde Romola, som ikke kunde værge sig imod en Følelse af, at der var noget nedværdigende i Titos Frygt.

„Man har truet mig“, sagde Tito. „Men jeg vil ikke have talt om den Ting, Romola. Du maa ikke sige noget derom til din Gudfader.“

„Nej, det skal jeg ikke“, sagde Romola, „naar du vil have, at det skal være en Hemmelighed. Men kjæreste Tito“, vedblev hun i en kjærlig, bekymret Tone, „det maa jo gjøre dig meget ulykkelig.“

„Hvad maa gjøre mig ulykkelig?“ sagde han, idet der fo'r en næsten umærkelig Trækning over hans Ansigt.

„Denne Frygt — denne tunge Rustning. Det gyser i mig, naar jeg føler den under min Arm. Det ligner slet ikke min glade, straalende Tito.“

„Du vil altsaa hellere vide mig udsat for Fare, naar jeg er borte fra dig?“ sagde Tito smilende. „Naa ja, naar du ikke bryder dig om, at jeg faar en Dolk eller en Kugle i Livet, saa behøver jeg jo heller ikke at bryde mig om det. Saa lader jeg være at gaa med den Panserskjorte — skal jeg?“

„Nej, Tito, nej, det er taabeligt af mig. Bryd dig ikke om, hvad jeg sagde. — Fortæl mig, hvad der er foregaaet i Dag“, vedblev hun. „Løb alting vel af?“

„Udmærket. Først og fremmest kom Regnen og afbrød

Lucca Corsini i hans Tale, som ingen skjøttede om at høre, og en tungerap Person — nogle siger, at det var Gaddi, andre, at det var Melema, men det gik virkelig saa hurtig, at ingen rigtig ved, hvem det var — havde den Ære saa kortfattet som muligt at byde Hans allerkristeligste Majestæt velkommen i Florents."

„Det var dig, Tito, det er jeg vis paa", sagde Romola med et straalende Smil. „Og hvad saa?"

„Aa, saa var der en stor Udstilling af Vaaben og Ædelstene og Ridetøj, og der var Støjen og Stimen, og Folk raabte, og hans allerkristeligste Majestæt smilede, saa Munden gik helt op til Ørene paa ham, og saa blev der smigret en hel Del for ham, og der blev spist og spillet. Jeg var hos Tornabuonis. Jeg skal fortælle dig det i Morgen."

„Ja, kjære, det kan godt vente. Men er der Haab om, at det kan ende fredelig for Florents?"

Tito trak paa Skuldrene. „Florents faar ikke Fred, uden at det betaler godt for den, det er klart."

Romolas Ansigt formørkedes, men hun tog sig i det og sagde muntert: „Du kan ikke gætte, hvor jeg har været henne i Dag, Tito. Jeg har været i Domkirken og hørt Fra Girolamo."

Det gav et Sæt i Tito; han kom strax til at tænke paa, at Baldassare var gaaet ind i Domkirken, men Romola lagde en anden Betydning i Udtrykket i hans Ansigt. „Det undrer dig, ikke sandt? Det faldt mig pludselig ind. Jeg vil vide ordentlig Besked om de offentlige Anliggender nu, og saa besluttede jeg, at jeg selv vilde høre, hvad Munken lovede Folket i Anledning af Franskmændenes Komme."

„Naa, og hvad syntes du saa om Profeten?"

„Han har virkelig en hemmelighedsfuld Magt, den Mand. En hel Del af hans Prædiken var, som jeg havde ventet, men én Gang blev jeg sælsomt betagen — jeg kom til at græde som alle de andre."

„Tag dig i Agt, Romola", sagde Tito skjæmtende, idet han følte sig lettet ved, at hun ingen Ting sagde om Baldassare.

„Du har Hang til Fanatisme. Jeg kommer nok til at opleve, at du ser Syner ligesom din Broder.“

„Nej, det gik alle andre lige saadan. Han rev alle med. Der var endogsaa en fæl gammel Mand med et Reb om Halsen, en undløben Fange, antager jeg, der var tyet ind i Kirken — han havde saadanne vilde Øjne. Jeg saa' store Taarer rulle ned ad hans Kinder, medens han stod og stirrede og lyttede.“

Der blev en lille Pavse; omsider sagde Tito. „Jeg saa' ham ogsaa. Jeg stod uden for Kirken med Lorenzo Tornabuoni, da han løb der ind. Han var løbet fra en fransk Soldat. Saa' du ham igjen, da du kom udenfor?“

„Nej, han fulgtes ud med vor gode gamle Piero di Cosimo. Men du trænger til at komme til Ro, Tito. Faar du ondt?“

„Ja“, sagde Tito, idet han rejste sig. Den skrækkelige Følelse af, at han maatte gaa i en stadig Angst for, hvad Baldassare havde sagt eller gjort, overvældede ham.

Ottende Kapitel.

Billedet.

Fire Dage senere var Romola paa Vej til Piero di Cosimos Hus i Via Gualfondo. Nogle af de Gader hun maatte igjennem, var fulde af Franskmænd, der saa' sig om i Florents, og af Florentinere, der saa' paa Franskmændene, og det var just ikke helt venskabelige og beundrende Blikke, de sendte hverandre. Franskmændene, der følte sig som Evropas første Nation, paatog sig uvilkaarlig en overlegen Mine, og Florentinerne, der havde gjort sig saa megen Ulejlighed med at agere elskværdige Værter, var ved at blive gnavne paa deres alt for overlegne Gjæster.

Efter at de første Behageligheder var udvexlede og de første Fester til Ende, viste det sig nemlig, at den ny Karl den store betragtede Florents som en erobret By; han talte om at lade sin Statholder blive tilbage i den og tænkte paa at kalde Medicæerne tilbage, hvilket syntes at være en underlig Logik af dette Guds udkaarne Redskab i Betragtning af, at Piero di Medicis af Folket forkastede Politik havde været Florents' eneste Brøde imod Frankrigs Majestæt. Og Florents var bestemt paa, at det ikke vilde underkaste sig. Denne Beslutning kom stærkt til Orde under Forhandlingerne i det gamle Palads, og den begyndte at give sig tydelig til Kjende i Gaderne og paa Torvene, hvor som helst der var Lejlighed til at haane en uforskammet Franskmand Under disse Omstændigheder var det just ikke behageligt for fine Damer at færdes i Gaderne, men Romola hyllede sig i sin Kaabe og sit sorte Slør og følte sig tryg nok med gamle Maso ved sin Side.

Og hun var meget opsat paa at besøge Piero di Cosimo. En Kopi af Billedet af hendes Fader som Ødipus. som han for længe siden havde lovet hende, var endnu ikke færdig; Piero var saa uberegnelig -- undertiden lagde han et Arbejde til Side i hele Maaneder, undertiden satte han det hen i en Krog, hvor det saa kunde blive helt glemt —, og hun ansaa det derfor for nødvendigt at holde Øje med ham. Hun var Malerens Yndling, og han var tilbøjelig til at gjøre alt, hvad hun ønskede, men ingen Tilbøjelighed kunde sikre en imod hans Luner. Han havde lovet hende Billedet færdigt nu, og Romola var overmaade opsat paa at faa en Kopi af det eneste Portræt af hendes Fader, der existerede.

Romola havde af sær Naade Lov til at komme ind til Maleren uden i Forvejen at have meldt sit Komme. Hun aabnede Lemmen og kaldte paa Piero, ligesom den lille Pige med Æggene havde gjort, da Tito kom til ham. Piero svarede strax, men da han lukkede Døren op og saa' Romola, sagde han: „Aa, Madonna Romola, er det Jer! Jeg troede, det var mine Æg, dem længtes jeg efter.“

„Jeg bringer Jer noget, der er bedre end haardkogte Æg, Piero. Maso har en lille Kurv fuld af Kager og *confetti* med til Jer“, sagde Romola smilende, idet hun slog Sløret tilbage og traadte ind i Huset. „Jeg ved, at I holder meget af den Slags Ting, naar I kan faa dem uden Ulejlighed. Tilstaa det kun.“

„Ja, jeg ved nok, hvad jeg faar de Godter for“, sagde Piero. „I vil stoppe Munden paa mig med dem, medens I skjænder paa mig. Naa, gaa ind i Værelset ved Siden af, saa skal I se, at jeg dog har gjort noget ved Billedet, siden I saa' det sidst, om det end ikke er helt færdigt endnu. Men jeg lovede heller ingen Ting, det vogter jeg mig altid for.“

Romolas Billede stod paa Gulvet op ad Væggen, og Piero tog det for at bære det hen i Lyset. Men idet han tog det, kom der et andet Billede til Syne; det var den Skizze, han havde malet med Titos Portræt, og som han i de sidste Dage havde taget fat paa igjen.

„Det er jo Tito!“ udbrød Romola forbavset.

Piero, som rent havde glemt Skizzen, vendte sig om og trak paa Skuldrene, ærgerlig over sin Distraktion.

„Det var da et løjerligt Billede“, sagde hun. „Hvornaar har I malet det, og hvad skal det betyde?“

„Aa, det er blot et Indfald“, sagde Piero, idet han lettede Kalotten og kløede sig i Hovedet. „Jeg maatte have et smukt ungt Ansigt til det, og Jer Mands passede nu netop.“

Han tog Billedet og holdt det saaledes, at Bagsiden vendte imod Romola, medens han lod, som om der var noget, han saa' efter paa det; derpaa stillede han det til Side, som om det ikke var værdt at se paa. Romola, som ikke kunde glemme Panserskjorten, og som undrede sig over dette mærkværdige Træf, at Tito var bleven fremstillet som greben af Angst, gik hen til ham og sagde: „Nej, sæt det ikke hen, lad mig se paa det igjen. Den Mand dèr med Rebet om Halsen — jeg saa' ham — jeg saa' Jer gaa hen til ham i Domkirken. Hvorfor har I stillet ham sammen med Tito?“

Piero syntes ikke, der var andet for end at sige en Del af

Sandheden. „Det var et rent Træf“, sagde han. „Manden løb sin Vej — han løb op ad Trappen og greb fat i Jer Mand — han snublede formodentlig. Jeg stod tilfældigvis ved Siden af og saa' det, og saa syntes jeg, at den uhyggelige gamle Fyr var et godt Æmne. Men det har ingen Ting at betyde“, vedblev Piero, idet han lagde Billedet op paa en høj Hylde. „Kom nu hen og se paa Oedipus.“

Han havde været lidt for ivrig til at unddrage hende Synet af Billedet og havde fremkaldt netop det Indtryk, han vilde forebygge — at der i Virkeligheden var noget nbehageligt, noget for Tito uheldigt i de Forhold, der havde givet Anledning til Billedet. Men dette Indtryk bragte hende til Tavshed. Hendes Stolthed og Finfølelse krympede sig ved at gjøre Spørgsmaal, som kunde synes at antyde, at hun nærede om saa blot den svageste Mistanke til Tito. Hun sagde blot saa rolig, som hun kunde: „Han saa' sær og ynkelig ud, den Fange. Ved I mere om ham?“

„Nej; jeg viste ham Vej til Herberget, det er alt, hvad jeg har at sige om ham. Se nu her, Oedipus' Ansigt er næsten færdigt; sig mig, hvad I synes om det?“

Romola samlede nu hele sin Opmærksomhed om sin Faders Portræt og stod længe tavs og saa' paa det. „Aa“, sagde hun omsider, „I har gjort, hvad jeg bad Jer om — I har givet det et mere lyttende Udtryk. Kjære Piero“, vedblev hun, idet hun vendte sig om imod ham med straalende, taarefulde Øjne, „jeg er Jer meget taknemmelig.“

„Det er det, jeg ikke kan fordrage hos Jer Kvinder“, sagde Piero, idet han utaalmodig sparkede til noget af det Skrammel, der laa og flød paa Gulvet, „I skal altid være følelsesfulde, hvor der ikke er Spor af Grund dertil. Hvorfor skulde I være mig taknemlig for et Billede, I betaler mig for, saa meget mere, som jeg lader Jer vente paa det? Og naar jeg maler et Billede, skulde jeg mene, at det er i min egen Interesse, at jeg gjør det saa godt, som jeg kan. Skal I takke en Mand, fordi han ikke er en Slyngel eller et Fæ? Det er nok, naar han

selv takker Messer Domeneddio, fordi han hverken har gjort ham til det ene eller det andet."

„Naa, I gnavne Piero, jeg glemte, hvor besk I er. Se der, put det Sukkergodt i Munden", sagde Romola smilende igjennem Taarer.

„Det smager godt, Madonna Antigone", sagde Piero, idet han greb ned i Kurven efter et Stykke Konfekt til. Han havde ikke spist andet end haardkogte Æg de sidste fjorten Dage.

„Naa, Farvel, Piero", sagde Romola, idet hun satte Kurven fra sig. „Jeg lover Jer, at jeg skal lade være at sige Tak, hvis I snart gjør Portrættet færdigt. Jeg skal sige, at det ikke er andet, end hvad I skylder Jert gode Navn og Rygte."

„Godt", sagde Piero, idet han meget beleven hjalp hende med at sætte Slør og Kaabe til rette.

„Det var rart, at hun ikke spurgte mere om den Skizze", tænkte han, da han havde lukket Døren efter hende. „Det vilde gjøre mig ondt, om hun anede, at jeg finder, at hendes smukke Mand passer godt som Model til en Kryster. Men jeg tog det behændig; hun tænker ikke mere paa det."

Han tog fejl. Romola kunde ikke værge sig imod den Tanke, at der var en Forbindelse imellem Panserskjorten og Mødet imellem hendes Mand og Fangen, der havde fundet Sted om Morgenen samme Dag, som Panserskjorten blev anskaffet. Havde Maleren set det Udtryk af Skræk, han havde lagt i Titos Ansigt? Hvad betød det alt sammen?

„Det betyder ingen Ting", sagde hun til sig selv. „Det er et rent Træf. Skal jeg spørge Tito om det?" Hendes Forstand sagde: „Nej, jeg vil ikke spørge ham om noget, han ikke af sig selv taler om; det er et Brud paa den Tillid, jeg skylder ham." Hendes Hjærte sagde: „Jeg tør ikke spørge ham."

Niende Kapitel.

Et Øjebliks Triumf.

„Den gamle Fyr er forsvunden; han tog til Arezzo næste Morgen; han holdt formodentlig ikke af at lugte Franskmænd, efter at han havde været deres Fange. Jeg forhørte mig om ham i Herberget; jeg vilde vide, om de suppekogende Munke havde fundet ud af, om han var rigtig i Hovedet eller ikke. De sagde, at der ingen Tegn var til, at han var forrykt — han tog blot ingen Notits af, hvad man spurgte ham om, og saa' ud, som om hans Tanker var mange Mil borte. Han var en løjerlig gammel Tiger. Jeg gad nok vide mere om ham."

Det var i Nellos Stue, Piero di Cosimo sagde dette, den fire og tyvende November, akkurat en Uge efter, at Franskmændene havde holdt deres Indtog. Der var en fem, sex Mennesker, skjønt det var en temmelig usædvanlig Tid, Klokken tre om Eftermiddagen, men hele Florents var paa Benene i Forventning om vigtige politiske Begivenheder.

Nello sad paa Bordet ved Vinduet og klimprede paa sin Lut, medens han saa' ud paa Piazzaen. Nu lagde han Luten fra sig og sagde: „Ja, jeg vilde ikke for et Guldstykke have undværet det Syn, da de franske Soldater med deres brede Sko sjokkede efter deres Fange. Det kommer der ud af, at man forlader sin Stue for at rage fornemme Hager. Saadan gaar det altid; jeg kan aldrig vende mig bort fra denne Jordens Navle, uden at der sker noget her paa Piazzaen."

„Ja, I burde have været med", sagde Piero, „om saa blot for at se, hvor forskrækket Jer Yndling Grækeren blev; det var, som om Satanasso havde slaaet Klo i ham."

„Naa, var det saa underligt, om min *bel erudito* blev forskrækket, da han følte et Par Kløer paa sin Arm og saa' en gal Mand uden Lænker ved Siden ad sig? I er jo selv angst i Tordenvejr, Piero, saa I burde kunne forstaa, at man kan blive

forskrækket over, hvad andre Folk anser for en Bagatel — I, som kryber i et Musehul, saa snart det bliver Uvejr."

„Det kommer af, at jeg ikke kan taale høje Lyd; det har ingen Ting at gjøre med mit Mod eller min Samvittighed."

„Naa ja, og Tito Melema kan maaske ikke taale, at Fanger, der er løbne bort fra franske Soldater, griber fat i ham, naar han ikke aner det. Man fødes med Antipathier. Jeg kan ikke fordrage Lugten af Mynte, og Tito har en medfødt Antipathi imod gamle Fanger, der snubler og griber fat i Folk. *Ecco!*"

Nellos Forsvar vakte almindelig Latter, og det var ikke til at tage fejl af, at de tilstedeværende ikke delte Nellos Uvilje imod Tito. Maleren tog med sin sædvanlige, ubeskrivelige Grimase en Tot Blaar op af sin Taske og stoppede sine Øren til med en opbragt og foragtelig Mine, medens Nello triumferende vedblev:

„Nej, kjære Piero, jeg kan ikke finde mig i, at I river ned paa min *bel erudito*, og Florents, som ser sine lærde Mænd vandre heden i Fyrretyveaarsalderen, kan heller ikke finde sig deri. Nu er vor Phoenix Pico lige bleven optagen i Paradis, efter hvad Munken siger, og det er ikke to Maaneder siden, at den uforlignelige Poliziano fór heden — naa, lad os haabe, at han ikke er faret ned til de udmærkede lærde i Malebolge. — Men hvad er det? Hvad er det?" vedblev Nello, idet han sprang ned af Bordet og stak Hovedet uden for Døren. „Der kommer en Mængde Mennesker stormende ud paa Piazzaen. Der maa være sket noget i Via Larga. Aha!" udbrød han, idet han gik udenfor, leende og svingende med Huen.

De andre skyndte sig hen til Døren. Det var just Tidender fra Via Larga, de ventede paa, men var det de ventede Tidender, kom de rigtignok paa en temmelig overraskende Maade. Paa en Bænk, der aabenbart var tagen fra Gaden, og som Mængden bar paa sine Skuldre, sad Tito Melema, smilende og morende sig over den Vold, der blev øvet imod ham. Huen var gleden af hans Hoved, og da han fik Øje paa Gruppen ved Nellos Dør, vinkede han hilsende med Haanden. Et Øjeblik

efter sprang han fra Bænken ned paa en Vogn, medens Mængden stimlede sammen om ham, støjende som graadige Høns, der venter paa at blive fodrede; men der blev ganske stille, da han hævede sin klare, bløde Stemme og begyndte at tale.

„Florentinske Borgere, jeg har ingen anden Fuldmagt til at fortælle jer, hvad der er sket, end eders Vilje, men jeg kan bringe jer gode Tidender, og det skader ingen, at jeg gjør det. Den allerkristeligste Konge er i Færd med at underskrive en for Florents hæderlig Overenskomst, men det kan I takke en af eders Borgere for, som sagde et Ord, der var de gamle Romere værdigt — I kan takke Piero Capponi derfor.“

Der blev øjeblikkelig Røre i Forsamlingen: „Capponi! Capponi! hvad sagde Piero?“ — „Ja, han er ikke den Mand, der lader sig sende fra Herodes til Pilatus!“ — Ja, vi kjender nok Piero!“ — „*Orsù*, lad os høre, hvad han sagde!“

Da Brølene havde lagt sig lidt, vedblev Tito: „Den allerkristeligste Konge forlangte lidt for meget — han var stædig; og til sidst sagde han: „Saa lader jeg mine Trompetere blæse.“ Men saa, florentinske Borgere, talte Piero Capponi, som det sømmer sig for en Borger i en fri Stad. „Lader I Eders Trompetere blæse, lader vi Klokkerne klemte“, sagde han, og saa rev han Papiret med de uhæderlige Betingelser ud af Hænderne paa Sekretæren og rev det i Stumper og Stykker.“

Atter rungende Jubel og utaalmodige Raab om mere.

„Da, Florentinere, da følte Frankrigs ophøjede Majestæt maaske for første Gang, hvad en fri Stads Majestæt har at betyde, og den allerkristeligste Konge skyndte sig at kalde Piero Capponi tilbage. Eders Bys store Aand naaede sit Maal med et stort Ord uden at have nødig at ty til de store Handlinger, der laa bagved. Kongen gik ind paa at underskrive en Overenskomst, der værner om Florents' Ære saa vel som dets Sikkerhed. Frankrigs Banner kommer til at vaje paa alle florentinske Galejer som Tegn paa Venskab og fælles Rettigheder, men oven over dette Banner staar skrevet Ordet „Frihed“. — Det er alt, hvad jeg har at sige jer, men er det ikke nok? Det er

en Hæder for hver enkelt af jer, florentinske Borgere, at I har en Medborger, som forstaar at give jer Vilje Udtryk."

Da Bifaldsstormen atter brød løs, saa' Tito sig om, i sit stille Sind morende sig over den brogede Hob, i hvilken hver enkelt følte sig stolt over, at Piero Capponi paa en Maade havde repræsenteret ham, at Piero Capponi var hans Talerør. Han morede sig over, at et Lune af Skæbnen pludselig havde forvandlet ham, en fremmed og en Ven af Medicæerne, til en Taler, der kildrede Folkets Øren. Han var ganske glad over, at Mængden havde opsnappet ham og slæbt ham med, da han kom ud fra Paladset i Via Larga. Det var meget let og meget morsomt at tale saaledes, at det vakte almindelig Tilfredshed, og Væveres og Farveres Ansigter og Fagter tog sig virkelig pudsig ud, naar man saadan saa' dem fra oven.

Tito begyndte at føle sig bedre til Pas i sin Panserskjorte, og i dette Øjeblik mærkede han slet intet til den. Han stod med Huen, som han havde taget op, i den ene Haand og den anden i Bæltet og smilede velvillig, idet han bukkede for Forsamlingen til Afsked, inden han sprang ned fra Vognen, da hans Blik pludselig faldt paa en Mand, der ikke saa' nær saa morsom ud som de jublende Vævere, Farvere og Uldkartere. Han var glatraget, hans Haar var tæt klippet, og han havde en tarvelig Filthat paa Hovedet. Et enkelt Blik vilde næppe have været nok til at forvisse nogen som helst anden end Tito om, at det var den undvegne Fange, der havde grebet fat i ham paa Kirketrappen. Men for Tito var det jo ikke blot den undvegne Fange, men en Mand, han havde kjendt nøje i mange Aar.

Det hele gik i et Øjeblik. Denne Gang havde han ikke forraadt sig ved noget Blik eller nogen Bevægelse, og han sagde til sig selv, at nu skulde han nok være paa sin Post og ikke lade sig overrumple. Men det, at Baldassare atter havde vist sig for ham i en Skikkelse, der i saa høj Grad mindede om, hvordan han havde set ud i gamle Dage, forøgede hans Angst — Sandsynligheden for, at han var forrykt, mindskedes

nu, da han var raget og klædt som en anstændig, om end fattig Borgermand. Der var ganske vist foregaaet en stor Forandring med hans Ansigt, men hvorledes skulde det kunne være andet? Og dog — hvis han vär ved sin fulde Fornuft, hvorfor tøvede han saa med at give sig til Kjende? Det maatte være af Hensyn til hans Hævnplaner. Men tøve gjorde han nu, saa der var i alt Fald Mulighed for at flygte, og Tito begyndte at tro, at det var den eneste Udvej.

Tiende Kapitel.

Hævnerens Hemmelighed.

Det var første Gang, Baldassare havde været paa Domkirkepladsen, efter at han var flygtet. Han havde stor Lyst til atter at høre den mærkværdige Munk prædike, men han havde gyst tilbage for atter at vise sig der, hvor man havde set ham halv nøgen, med Haaret i Uorden og et Reb om Halsen — der, hvor der var blevet sagt om ham, at han var forrykt. Denne Følelse var i Førstningen saa stærk, at den Tillid, han for øvrigt havde til den Forandring, der var foregaaet med hans Ydre, ikke forslog over for den; thi da Ordene „Han er forrykt“ fløj Tito ud af Munden, var det ikke blot den Lavhed og Grusomhed, de var Udtryk for, der gav dem en giftig Braad, men ogsaa en bitter Følelse hos Baldassare, af at det maaske ikke vilde være ham muligt at bevise, at de ikke talte Sandhed. Samtidig med den brændende Hævntørst, han var bleven greben af, var der opstaaet en stærk Følelse af, at det var tvivlsomt, om han kunde føre sin Hævn igjennem. Det var, som om en Djævel havde staaet Tito bi ved at hviske ham Baldassares sørgeligste Hemmelighed i Øret. Han var ikke gal, thi han

havde en klar Bevidsthed om, at hans Aandsevner var nedbrudte, han kjendte sin Svaghed. Samtidig med Hævnlystens første Rørelser kom der en ubestemt Følelse af, at han maatte passe paa sig selv, være forsigtig som et vildt Dyr, der paa én Gang er rasende og føler sig svagt. Det var denne Mistillid og den deraf følgende Beslutning om, at han ikke vilde gjøre noget, der kunde røbe noget som helst af, hvad der angik ham selv, der havde bragt ham til at afvise Piero di Cosimos Tilnærmelser.

Lige saa forsigtig havde han været i Herberget, hvor han blot som Svar paa de Spørgsmaal, der rettedes til ham, havde fortalt, at han var bleven tagen til Fange af Franskmændene, da han var paa Vejen fra Genua. Tidlig den næste Morgen gav han sig paa Vej til Arezzo, men i den første lille By, han kom til, holdt han Rast og anvendte et Par af de Smaaskillinger, han havde faaet af Munkene i Herberget, som ogsaa havde givet ham nogle Klæder, til at lade sit Skjæg rage og sit Haar klippe. Der laa i Barberstuen et lille Haandspejl af poleret Staal; det var lange Tider, flere Aar siden, at Baldassare havde set, hvordan han saa' ud, og nu, da hans Blik faldt paa Spejlet, fo'r den Tanke igjennem hans Hoved, om hans Udseende ikke havde forandret sig saa meget, at Tito virkelig ikke havde kjendt ham. Denne Tanke kom saa pludselig over ham, at det gav et Sæt i ham, og hans Haand rystede, da han lagde den paa Barberens Arm og bad om Spejlet for at se, hvordan han saa' ud, før han blev raget. Barberen, som mærkede det, holdt Spejlet for ham.

Nej, saa meget havde hans Udseende ikke forandret sig. Rynkerne var blot blevne dybere og Hudfarven mere gusten. Det store, hvide Skjæg kunde ikke gjøre ham ukjendelig for en, der havde kjendt ham nøje i sexten Aar, for en, der burde spejde efter ham, vel vidende, at han maatte have forandret sig en Del i de sidste tre Aar. Der var kommet et Udtryk i hans Blik, som ikke havde været der før, men det kunde kun gjøre Indtrykket mere pinligt i Gjenkjendelsens Øjeblik, ligesom en

vel kjendt Stemme lyder mere skærende end ellers, naar den høres i et Skrig. Nej, der kunde ingen Tvivl være om den Ting, og han havde desuden godt følt, at Tito havde kjendt ham. Hadet og Hævntørsten, som et Øjeblik var bleven trængt tilbage, blussede atter op med fuld Kraft.

Han gik tilbage ad Florents til, men han vilde ikke gaa ind i Byen, før Tusmørket faldt paa, og han drejede derfor af fra Landevejen og satte sig ved en lille Dam. Det var en stille Novemberdag, og det faldt ham strax ind, at han kunde bruge Dammens rolige Overflade som Spejl. Han følte Trang til at spejle sig langsomt og grundig, hvilket han ikke havde turdet gjøre inde hos Barberen. Han bøjede sig ud over Dammen og stirrede længe paa det Billede, den gav af ham.

Var der noget ustadigt og fjollet i hans Ansigt — et Udtryk, der svarede til, hvad han følte i sin Sjæl?

Ikke i Øjeblikket, ikke nu, da han spejdede efter det med spændt Opmærksomhed; tvært imod, der var et Udtryk af stærk Vilje i hans Øjne. Men til andre Tider? Ja, det kunde ikke være andet — i de lange Timer, naar han pintes af ubestemte Forestillinger om en Fortid, han ikke tydelig kunde huske — naar det var, som om han sad i Mørke og lyttede efter hviskende Stemmer, som blev borte, naar han anspændte al sin Evne for at høre, hvad de sagde, og stirrede efter Skikkelser, der flød bort i Taage, naar han greb efter dem — i saadanne Timer maatte der utvivlsomt være et Udtryk af Forvirring og Haabløshed i hans Blik. Og endnu skrækkeligere var det, naar den tunge Sky skiltes for et Øjeblik, og den saa, naar han begyndte at fatte nyt Haab, atter trak sig sammen om ham, og han følte sig endnu mere hjælpeløs end før — i saadanne Øjeblikke maatte hans Ansigt utvivlsomt være præget af en haabløs Forvirring, som naar et Menneske pludselig bliver slagen med Blindhed.

Kunde han bevise noget som helst? Kunde han blot rejse en Anklage med Haab om, at Tankerne ikke vilde smutte fra ham? Vilde nogen tro, at han en Gang havde været i Besid-

delse af sjældne Kundskaber, optagen af Tanker og i Stand til at udtrykke sig i forskjellige Sprog? Det var alt sammen blevet borte for ham. — Var det borte for bestandig, eller var det der endnu, blot bundet af Baand, som en Gang kunde briste? Det kunde tænkes, og han søgte at holde fast paa Haabet om, at det maatte ske. Thi siden den Dag, da han syg og svag rejste sig fra sit Straaleje og følte, at Mørket var brudt ind over ham, havde hans aandelige Tilstand undergaaet mange Forandringer, dels langsomt og dels pludselig. Efterhaanden som hans legemlige Kræfter var vendt tilbage, havde han ogsaa faaet sin Selvbeherskelse og sin Viljekraft igjen; Erindringen om alt det i hans Liv, der stod i nøje Forbindelse med hans Følelser, var atter vaagnet, og han havde mere og mere stadig og med pinlig Bekymring følt, at hans Kundskaber var borte. Og hvad mere var, et Par Gange, da han var i stærk Sindsbevægelse, havde han et Øjeblik syntes, at han atter var fuldt ud Herre over sig selv; det havde været, som om han atter saa' græske Bøger for sig og forstod dem, som om hans Tanker atter bevægede sig frit imellem de Forestillinger, han havde været fortrolig med. Det havde kun været som et Glimt, og Mørket, der fulgte efter, var saa meget skrækkeligere, men kunde det ikke gjentage sig og vare længere? Vilde det blot komme og vare saa længe, at han kunde hævne sig, udtænke en rigtig udsøgt Pinsel, som der skulde mere end en Arm til at sætte i Værk!

Han rejste sig og søgte at samle al sin Aandskraft for at komme paa det rene med, hvorledes han strax maatte bære sig ad. Han maatte vente, til han havde indhentet fornøden Oplysning og fandt en gunstig Lejlighed, og medens han ventede, maatte han leve uden at tigge. Det, han nu var mest bange for af alt i Verden, var, at nogen skulde anse ham for en forrykt, hjælpeløs gammel Mand. Ingen maatte ane, at hans Hukommelse var halvt borte; den kunde komme igjen, om saa blot for en stakket Stund, det var nok.

Han vidste, hvordan han skulde bære sig ad med at skaffe

sig fornøden Oplysning om Tito. Han havde gjentaget Ordene „Bratti Ferravecchi“ saa tit for sig selv, efter at han første Gang havde hørt dem, at de aldrig var ude af hans Hukommelse længe ad Gangen. En Mand i Genua, paa hvis Finger han havde set Titos Ring, havde sagt ham, at han havde kjøbt Ringen i Florents af en ung, velklædt Græker med et smukt, mørkt Ansigt, som han havde truffet hos en *rigattiere* ved Navn Bratti Ferravecchi. Denne Opdagelse havde sat Baldassare i voldsom Sindsbevægelse. Hidtil havde han med hele sin varme Naturs Haardnakkethed klynget sig til sin Tro paa Tito, og det var ikke et Øjeblik faldet ham ind, at han kunde svigte ham. Han havde stadig holdt Haabet om, at han vilde finde ham, oppe; da han omsider var bleven saa svag paa Legeme og Sjæl, at han var mindre end værdiløs for sin Herre, og denne havde opgivet alt Haab om Løsepenge for ham og givet ham fri, og han var bleven sat i Land i Genua, følte han sig saa træt og fortvivlet, at han ønskede, at han var død, da han laa syg i Korinth; der var i Virkeligheden kun én Ting, der var Skyld i, at dette Ønske ikke var gaaet i Opfyldelse, det var Tanken om, at Tito maaske ikke var død, men i Fængsel eller anden Nød, og at der, hvis han var i Live, endnu var Haab for Baldassare — maaske kun et svagt Haab, som først sent vilde gaa i Opfyldelse, men dog et Haab om, at han kunde gjenfinde sit Barn, sin elskede Søn og atter faa det eneste Menneske at se, der kjendte ham, som han var, før hans Sjæls Kraft blev brudt.

Saa var det, at han traf den fremmede, som bar Titos Onyxring, som han strax kjendte. At Tito levede i tilsyneladende Velstand i Florents og havde solgt Ringen, som han burde have holdt paa, til den yderste Nød var for Haanden, var en Kjendsgjerning, som Baldassare ikke turde søge at gjøre sig klart Rede for, han søgte at gaa helt op i Tanken om, at han skulde opleve den Glæde at se ham igjen. Maaske Tito havde troet, at hans Fader var død, der kom nok en eller

anden Løsning af Gaaden. „Men jeg faar i alt Fald et Menneske at se, som mindes mig; jeg er ikke alene i Verden.“

Og nu sagde Baldassare: „Jeg er ikke alene i Verden, jeg bliver aldrig alene, jeg har min Hævn. Jeg vil ønske, at jeg maa se ham vaande sig i Døden, og naar han saa søger Medynk hos mig, skal han se mig fryde mig over hans Kval. Det er Løgn alt sammen — hele Verden er Løgn — det eneste gode er Hadet. Det har jeg endnu Fornuft nok til at nære, og min Arm er stærk — min Vilje er stærk — og selv om jeg ikke kan gjøre andet end dræbe ham . . .“

Men Baldassare forkastede Tanken om en Straf, der varede saa kort, han trængte til og haabede at kunne tage en Hævn, der vilde gjøre Tito ulykkelig for lange Tider under den samme Himmel og paa den samme Jord, hvor han selv havde været forladt og fortvivlet. Saa snart han imidlertid prøvede paa at samle sine Tanker om, hvorledes han skulde bære sig ad med at naa sit Maal, kom Følelsen af hans Svaghed over ham som en knugende Kulde. Det usle Legeme, der skulde være Redskabet for en storartet Hævn, maatte have Føde og ordentlige Klæder. Naar han skulde vente, blev han nødt til at arbejde. Han tænkte paa, om Synet af skrevne Bogstaver maaske kunde kalde saa meget af hans Aandsevner til Live igjen, at han kunde prøve paa at paatage sig Afskriverarbejde, men han turde hverken stole paa Haand eller Hoved. Han maatte nøjes med det Arbejde, der kom Lastdyrets nærmest; i en Handelsstad som Florents maatte der være Brug for mange Dragere, og han kunde da i alt Fald bære Byrder.

Men saa fik han en ny Idé. Han havde noget hængende om Halsen i en Snor, noget tilsyneladende saa ubetydeligt, at baade Tyrkers og Franskmænds Pietet for den Slags Ting havde været stærk nok til at lade ham beholde det — det var en lille Pergamentpose, sort af Ælde. Han havde baaret den om Halsen som en kostelig Amulet, fra han var Dreng, og han havde omhyggelig bevaret den paa sit Bryst i den Tro, at den ikke indeholdt andet end en lille Stump fast sammenrullet

Pergament. Han kunde for længe siden have kastet den bort som et Minde om sin Moders Overtro, men han havde bevaret den som et Minde om hendes Kjærlighed. Det var en Forudsætning, der var knyttet til alle saadanne *brevi,* at de aldrig maatte aabnes, og paa et hvilket som helst tidligere Tidspunkt i sit Liv vilde Baldassare have erklæret, at intet i Verden vilde kunne faa ham til at aabne den i Haab om muligvis i Steden for et Stykke Pergament at finde en skaaren Sten, som han kunde faa Penge for. Nu var Tanken om denne Mulighed aldrig saa snart falden ham ind, før han fik den lille Pose frem og bed og rev i den, til han fik den op. Og se, der var en Amulet i den! Hans Hjærte bankede voldsomt, thi det var en Safir, som maatte kunne indbringe ham nogle Dukater, og aldrig saa snart havde han i Aanden set de blinkende Guldstykker, før han saa' nogle af dem anvendte til at kjøbe en Dolk for. Han havde ikke Brug for den foreløbig, men han længtes efter at eje den. Han syntes, at naar han kunde gribe om dens Fæste og føle dens Od, vilde han ikke føle sig saa gruelig hjælpeløs over for det tomme Rum, den Fortid, der stadig gled ud af hans Erindring; Baldassares Øjne lynede triumferende, da han svøbte den lille Safir ind i Pergamentstumperne og omhyggelig viklede Snoren om dem.

Det var næsten mørkt nu, og han rejste sig for at gaa tilbage til Byen. Han syntes, han var rig nu; for de Smaaskillinger, han havde, kunde han kjøbe Brød; han kunde ligge ude under aaben Himmel, som saa mange andre gjorde. Inden der var gaaet et Par Dage havde han solgt sin Safir, skaffet sig de Klæder, han trængte til, kjøbt sig en funklende Dolk og havde saa endda et Par Guldstykker tilbage. Men den Skat vilde han ruge over; han laa om Natten paa et Knippe Straa i et Hus i en tyndt befolket Del af Oltrarno, og han tænkte stadig paa at søge Arbejde som Drager.

Han havde kjøbt sin Dolk hos Bratti. En Aften, da Tusmørket var faldet paa, var han gaaet hen til den løjerlige Kludekræmmer. Da han traadte ind i hans Bod og saa' sig

om, faldt hans Blik strax paa en Dolk. Ved at kjøbe den kunde han ikke blot tilfredsstille en stærk Lyst, men det kunde ogsaa hjælpe ham til at komme frem med sit egentlige Ærende paa en mindre umiddelbar Maade end ved strax at tale om Onyxringen. Det lykkedes ham uden synderlig Ulejlighed at faa Bratti til at rykke ud med alt, hvad han vidste om Tito, og det faldt ikke et Øjeblik Bissekræmmeren ind, at den pæne Mand, der lod til at være temmelig tunghør, for adskilligt af, hvad han sagde, maatte han sige to Gange, havde nogen særlig Interesse af at faa Oplysninger om Tito; han tvivlede ikke om, at det var ham selv, Bratti, der interesserede ham som en virkelig mærkværdig Bissekræmmer. Da Baldassare gik fra Bratti, havde han faaet temmelig god Besked om Titos Forhold.

Ellevte Kapitel.

Som man saar, høster man.

„Romola", sagde Tito om Morgenen Dagen efter, at han havde holdt sin Tale paa Domkirkepladsen, „her kommer fornemme fremmede i Dag; den milanesiske Greve kommer og Seneschal de Beaucaire, den allerkristeligste Konges mægtige Yndling. Jeg ved, at du ikke holder af at være med til den Slags smilende Ceremonier, og da de vil se Oldsagerne og Bogsamlingen, gjør du maaske bedst i at opgive dit Arbejde for i Dag og gaa hen og besøge din Tante Brigida."

Romola opfattede denne Henstilling som et Ønske og gik strax ind derpaa. Da hun lidt efter kom ind igjen, paaklædt til at gaa ud, sagde hun: „Aa, hvor Florents vil trække Vejret, naar Portene bliver slaaet op, og den sidste Franskmand gaar ud ad dem! Selv du begynder til Trods for din Taalmodighed

at blive træt, tilstaa det kun, Tito. Men hvor du er hed i Hovedet!“

Han stod bøjet over sin Pult og skrev, og hun havde lagt Haanden paa hans Hoved for at give ham et Kjærtegn til Afsked. Han plejede altid, naar hun gjorde det, at hæve Hovedet og se op paa hende, men denne Gang gjorde han det ikke, thi han havde en Fornemmelse, som om hans Hoved var en Blyklump. Han blev ved at skrive og sagde i en let henkastet Tone: „Franskmændene er lige saa villige til at drage bort fra Florents som en Flok Hvepser til at opgive en moden Pære, de lige har faaet fat i.“

Romola, som følte sig stødt over, at hendes Kjærtegn ikke blev modtaget paa sædvanlig Maade, tog Haanden til sig og sagde: „Nu gaar jeg, Tito.“

„Farvel, min Pige. Jeg maa blive hjemme. Tag Maso med.“

Tito saa' stadig ikke op paa hende, og Romola gik. Meget ubetydelige Ting kan undertiden gjøre Epoke i det ægteskabelige Liv, og den Morgen indrømmede hun for første Gang for sig selv, at der var foregaaet en Forandring med Tito, ikke blot i det hele taget, men ogsaa over for hende. Laa Grunden dertil hos hende? Det vilde hun maaske have troet, hvis ikke Panserskjorten og Maleriet havde tydet paa, at der var foregaaet noget, som var en fuldstændig Gaade for hende.

Men aldrig saa snart troede Tito, at Romola var ude af Huset, før han lagde Pennen fra sig og saa' op, glad ved endelig at føle sig sikker. Han var meget kjed over, at han ikke kunde være over for Romola, som han plejede; han vilde helst, om han havde kunnet, have været mere end almindelig kjærlig imod hende, men han kunde ikke. Han stod i Begreb med at gjøre et Skridt, som han vidste vilde vække dyb Harme hos hende, han vilde komme til at udstaa adskillige Ubehageligheder, før end han opnaaede hendes Tilgivelse, og det faldt aldrig Tito let at udsætte sig for Uvilje og Vrede. Tito havde i dette Øjeblik en stærk Følelse af, at det Sammenstød med

Romola, der forestod, ikke vilde kunne løbe af uden at volde ham Smerte, men det maatte ske; han følte sig dreven dertil som et opskræmmet Dyr drives til et fortvivlet Spring af Angst for de Tænder og Kløer, der er lige bag ved det.

Han havde hele Tiden haft en hemmelig Følelse af, at det under de forhaandenværende vanskelige Omstændigheder var sentimentalt og taabeligt at tage saa afgjørende Hensyn til Bardos Ønsker i Henseende til Bibliotheket, men denne Følelse vilde maaske aldrig have givet sig Udtryk i Handling, hvis ikke den sidste Uges Begivenheder havde bragt nye Grunde og en sjælden gunstig Lejlighed. Det var først, da han i sin Angst ved at se Baldassare i en Tilstand, der tilsyneladende ikke tydede paa Sindsforvirring, begyndte at tænke paa, at han kunde blive nødt til at flygte fra Florents, at han besluttede at gjøre Brug af sin lovlige Ret til at sælge Bogsamlingen, før den udmærkede Lejlighed til at afhænde den til en fransk eller milanesisk Kjøber gled ham af Hænderne. Skulde han forlade Florents, havde han ikke Lyst til at gjøre det som en fattig Mand. Han var bleven vant til at føre en behagelig Tilværelse, og det vilde han have Midler til at blive ved med. Paa den anden Side vilde han ogsaa gjærne have Romola med. Hun var hans første Kjærlighed, og han elskede hende endnu, hun hørte saa at sige med til det Inventarium i hans Liv, som han ikke kunde tænke sig Muligheden af at skille sig ved. Han vaandede sig ved Tanken om den Dom, hun vilde fælde over ham, han var ikke sikker paa, hvor langt det Oprør, hun vilde komme i, kunde føre hende, og den Magtfølelse, en Mand har over for sin Huatru, og som er Forudsætningen for, at han tør vove, hvad en Elsker aldrig vilde vove at byde sin elskede, kunde ikke veje op imod den Uro, han følte. Det var den Blyvægt, der havde været for tung til, at hans Vilje kunde faa Bugt med den, og som havde bevirket, at han ikke kunde hæve Hovedet og se hende i Øjnene. Men det fik ikke hjælpe; skulde de forlade Florents, maatte de have Penge.

De ventede Stormænd kom og gik, Handelen blev sluttet,

og Romola kom hjem, men Tito sagde ingen Ting den Aften. Han var blot munter og snaksom og fortalte hende en hel Del Historier om, hvad han havde oplevet under deres Besøg. Romola syntes nok, at hans Livlighed var noget forceret, men hun antog, at det kom af, at han var sig bevidst, at hun var bleven stødt om Morgenen, og tog det som et Udtryk for Anger. I sit stille Sind følte hun sig pinlig berørt ved, at det stod for hende som et Tegn paa, at der var kommet en Kløft imellem dem, at der var noget, som ingen af dem turde tale om.

Den følgende Dag blev Tito ude til sent om Aftenen. Det blev en betydningsfuld Dag for Romola, thi Piero di Cosimo var omsider bleven færdig med hendes Faders Portræt. Hun havde stillet det op paa hans gamle Stol og sad og saa' paa det, da Døren gik op, og Bernardo del Nero traadte ind.

„Er det dig, Gudfader!" sagde Romola, idet hun rejste sig og gik hen imod ham. „Gid du var kommen lidt før; det begynder at blive mørkt."

„Jeg saa' her op for at bringe dig en god Tidende, for jeg ved, at Tito ikke er kommen hjem endnu", sagde Bernardo. „Den franske Konge drager bort i Morgen, og det er da ogsaa paa høje Tid. Der har igjen været Slagsmaal imellem vore Folk og hans Soldater i Formiddag. Men nu er der Udsigt til, at vi kan faa Ro i Byen, og at Handelen kan komme i Gang igjen."

„Det er jo glædeligt", sagde Romola. „Men er det ikke kommet uventet? Jeg synes, at Tito i Gaar sagde, at der kun var liden Udsigt til, at Kongen snart vilde drage bort."

„Han er bleven haardt presset, det er Sagen", sagde Bernardo smilende. „Hans egne Høvedsmænd gøede højt nok, og til sidst sendte Signoriet ham Byens Køter, Fra Girolamo, paa Halsen. Hans allerkristeligste Majestæt blev forskrækket og gav Ordre til Opbrud. Jeg er bange for, at der ikke vil herske synderlig Enighed imellem os, naar han er borte, men alle Partier er i alt Fald glade over, at Florents ikke længere skal

undertrykkes af fremmede Soldater, og denne Gang har det da gjort sin Nytte, at Munken gøede. Aa, hvad er det?“ vedblev han, da Romola tog ham under Armen og førte ham hen foran Maleriet. „Lad os se.“

„Skal du ikke have dine Briller paa, Gudfader?“ sagde Romola.

„Nej, Barn“, sagde Bernardo, idet han blottede sit graa Hoved og satte sig. „I den Afstand ser mine gamle Øjne maaske nok saa godt som dine unge. Det gaar med gamle Folks Øjne som med gamle Folks Hukommelse, de skal helst have Tingene lidt paa Afstand.“

„Det er bedre end intet Portræt at have“, sagde Romola undskyldende, efter at Bernardo en liden Stund havde set paa Billedet uden at sige noget. „Det ligner ham mindre end det Billede, jeg har af ham i min Sjæl, men det taber sig vel med Aarene.“

„Jeg ved ikke“, sagde Bernardo. „Jeg synes næsten, at jeg ser Bardo tydeligere for mig, som han var i sine unge Dage, end det Billede viser mig ham som gammel. Din Fader havde ildfulde Øjne, da han var ung, og jeg har aldrig kunnet begribe, hvordan han, som var meget heftigere og utaalmodigere end jeg, kunde sidde og hænge over Bøgerne og leve sammen med Skygger hele sit Liv igjennem. Naa, det var nu hans Lyst.“

„Og saa blev han dog skuffet til sidst“, sagde Romola uvilkaarlig, men da hun strax blev bange for, at hendes Ord skulde blive opfattede som en Anklage imod Tito, vedblev hun hurtig: „Gid vi nu blot maatte faa hans kjæreste Ønske opfyldt fuldt ud i hans Aand.“

„Det skal vi nok faa“, sagde Bernardo venlig, idet han rejste sig. „Det ser sort ud, men hvo, som vil fange Fisk, maa kunne vente. Hvem ved, jeg kan maaske blive Gonfaloniere, inden Enden tager det; ingen Kreditorer kan røre noget af, hvad her er.“ Han saa' sig om, idet han sagde disse Ord; derpaa vendte han sig om imod Romola, klappede hende paa Kinden og sagde: „Og du skal ikke være bange for mit Gjen-

færd, naar jeg er død; jeg har ladet det fornødne indsætte i mit Testamente."

Romola greb hans Haand og førte den til sine Læber.

„Har du ikke skjændt paa din Mand, fordi han er saa lidt hjemme i den sidste Tid?" sagde Bernardo, som helst vilde bort fra det Æmne. „Jeg ser ham alle andre Steder end her."

Han følte, at hun blev rød, idet hun svarede: „Der har ikke været megen Brug for ham; I ved, at han taler saa godt for sig. Jeg glæder mig over, at han bliver paaskjønnet."

„Du er altsaa fornøjet, Madonna Orgogliosa?" sagde Bernardo smilende, idet han gik hen imod Døren.

„Ja vist saa."

Stakkels Romola! Der var én Ting, som vilde have gjort den Skuffelse, hun følte over for sin Mand, tungere for hende, det var, om nogen havde vidst, at han gav hende Grund til at føle sig skuffet. Det var maaske en kvindelig Svaghed, men den er nøje knyttet til kvindelig Sjælsadel. Den, som villig løfter Sløret for sit ægteskabelige Liv, nedværdiger det.

Tolvte Kapitel.

En Aabenbarelse.

Dagen efter var Romola, som alle andre Florentinere, i stærk Bevægelse i Anledning af, at Franskmændene rømmede Byen. Foruden de andre Grunde, hun havde til at være glad derover, havde hun et ubestemt Haab, som hun var sig bevidst var halvt overtroisk, om at de Bekymringer, hun i den sidste Tid havde næret med Hensyn til Tito, og som var komne samtidig med disse besværlige Gjæster, maaske ogsaa kunde forsvinde sammen med dem. Naar hun tænkte paa dem og paa,

hvad der kunde være Grunden til dem, trængte ganske vist Billedet af Fangen, som hun havde set paa Pieros Skizze, sig frem i Forgrunden, men hun syntes alligevel, at naar Franskmændene drog bort, vilde hun blive noget kvit, som stod i den nøjeste Forbindelse med det, der pinte hende.

Hun havde staaet indhyllet i sin Kappe i Loggiaen oven paa Huset og set paa Tropperne og det kongelige Følge, der passerede Broerne paa Vejen til Porta San Piero. Nu var Tusmørket faldet paa, og da hun omsider gik ned i Bogværelset, tændte hun Lampen i den Hensigt at se at faa Bugt med den Sindsbevægelse, der hele Dagen havde hindret hende i at tage sig noget for, og at sætte sig til sit Arbejde med Kataloget. Tito var gaaet hjemme fra tidlig om Morgenen, og hun ventede ham ikke endnu. Det var hendes Agt, før han kom, at sætte sig ind i det smukke Værelse med Fuglene og de dansende Nymfer. Det havde hun gjort hver Aften fra den Dag af, da han havde klaget over, at der var koldt og uhyggeligt i Bogværelset.

Til hendes store Overraskelse traadte Tito ind kort efter, at hun havde taget fat paa sit Arbejde. Hendes første Tanke var, hvor uhyggeligt det store Værelse maatte tage sig ud for ham, mørkt, som det var, idet der kun brændte en lille Olielampe, og Ilden i Kaminen næsten var udbrændt. Hun næsten løb ham i Møde.

„Kjære Tito, jeg ventede dig ikke saa tidlig“, sagde hun nervøst, idet hun vilde til at hjælpe ham Kappen af.

„Jeg er altsaa ikke velkommen?“ sagde han med et af sine mest straalende Smil, idet han tog hende i sine Arme, men skjæmtende trak Hovedet tilbage.

„Tito!“ sagde hun i en kjærlig, bebrejdende Tone, og saa kyssede han hende og klappede hende paa Haaret, som han plejede. Romola skjalv af Glæde. „Det kommer igjen“, sagde hun til sig selv; „den gamle Lykke kommer maaske igjen. Nu ligner han atter sig selv.“

Det kostede Tito stor Umage at ligne sig selv; hans Hjærte bankede af Angst.

„Havde jeg ventet dig saa tidlig, skulde du ikke have truffet mig her i Bogværelset“, sagde Romola; „det var ikke min Mening.“

„Det gjør ingen Ting, du kjære“, sagde han. „Nej — du skal ikke bryde dig om Kaminen. Kom og sæt dig ned.“

Der stod en lav Skammel ved Titos Stol, den plejede Romola at sidde paa, naar de talte sammen. „I Dag har jeg for første Gang været glad ved at høre Klokkerne ringe“, sagde hun. „Folk ser vel rigtig glade ud i Aften?“

„De er glade paa deres kjedsommelige, fromme Vis“, sagde Tito med et Skuldertræk. „Men de, der bliver tilbage i Florents, har sandelig heller ingen Grund til at glæde sig. Jeg synes, at den rimeligste Grund til Glæde vilde være, om man var vel ude af Byen.“

„Er der noget galt paa Færde igjen, Tito?“ sagde Romola bekymret, thi Tito saa' temmelig alvorlig ud, skjønt han talte i en let henkastet Tone.

„Nej, ikke noget nyt, Romola, men der er tre stærke Partier i Byen, som er lige rede til at kaste sig over hinanden, og hvis Munkens Parti, som der er megen Rimelighed for, er stærkt nok til at skræmme de to andre til Tavshed, bliver Livet saa morsomt og fornøjeligt som en Begravelse. Og hertil kommer, at Byen vil blive saa udpint for at skaffe de svære Subsidier til den franske Konge og af at føre Krigen for at tage Pisa tilbage, at Udsigterne er bedrøvelige nok, selv bortset fra disse Fanatikeres Regimente. Jeg for mit Vedkommende har tænkt alvorlig over, om vi ikke gjorde klogest i at tage herfra.“

Det gav et Sæt i hende. „Hvordan skulde vi kunne tage fra Florents, Tito? Det kan ikke være din Mening, at jeg kan gjøre det — i alt Fald ikke foreløbig — ikke for det første.“

„Det er blot noget, du bilder dig ind, min Pige. Det indesluttede Liv, du fører, har faaet dig til at lægge saa ensidig

Vægt paa enkelte Ting. Du husker nok, at jeg, før end vi blev gifte, tit sagde, at der var Steder, hvor jeg hellere vilde leve sammen med dig end her. Havde du set dig lidt om i Verden, vilde du forstaa, hvad jeg mener, naar jeg siger, at der er noget hos Florentinerne, som minder mig om deres hvasse Foraarsvinde. Jeg holder nok af Folk, der tager mindre ivrig paa Tingene, og min Romola vilde ogsaa have godt af at se Livet fra en anden Side. Jeg vilde sætte Pris paa, at hun fik sig et lille Bad i Glemselens Flod."

Han bøjede sig frem og kyssede hende paa Panden og lagde atter sin Haand paa hendes Haar, men hun mærkede ikke mere til hans Kjærtegn, end om han havde kysset en Maske. Hun var alt for optagen af Følelsen af den Afstand, der var imellem dem, til at faa noget Indtryk af, at hans Læber berørte hende.

„Det er ikke, fordi jeg anser Florents for det fornøjeligste Sted i Verden, at jeg ikke vil herfra. Det er, fordi jeg — fordi vi maa sørge for, at Faders Ønske bliver opfyldt. Men Gud-fader er gammel, han er en og halvfjerds; vi kan ikke overlade det til ham."

„Det er just disse overtroiske Fordomme, der er Hoved-grunden til, at jeg vilde ønske, at vi var to Hundrede Mil her fra, Romola. Jeg er nødt til at sørge for dit bedste til Trods for din egen Vilje; naar dine kjære Øjne ser fejl, maa jeg se for dem og spare min Hustru for at spilde sit Liv paa Drømme, der ikke kan blive til Virkelighed."

Romola tav og rørte sig ikke. Hun kunde ikke være blind for, at Tito vilde overtale hende til paa en eller anden Maade at opgive Bogsamlingen for at frigjøre sig for et Arbejde og et Baand, der knyttede dem til Florents, og hun var fuldt og fast bestemt paa, at hun ikke vilde underkaste sig ham paa dette Punkt og opgive, hvad hun ansaa for sin Pligt over for Faderen, men i det første Øjeblik holdtes denne Beslutning bunden af en pinlig Følelse af, at nu var de komne til et Punkt, hvor der

ikke kunde lægges Dølgsmaal paa, at hendes og Titos Viljer skiltes. Han vedblev i den samme blide, overtalende Tone:

„Du ved, kjære, at Tanken om at isolere en Bog- og Oldsagssamling og for bestandig knytte et enkelt Navn til den, altid har været udsat for at lide Nederlag paa tusend Maader. Se blot, hvad der er blevet af de medicæiske Samlinger. Jeg for mit Vedkommende synes endogsaa, det fortjener Dadel at gjøre saadanne smaalige Krav gjældende. Hvilken rimelig Grund er der i Virkeligheden til, at man skal glæde sig over, at Florents frem for en hvilken som helst anden By er i Besiddelse af de Goder, Lærdom og Smag har bragt til Veje? Jeg forstaar din Følelse med Hensyn til den afdødes Ønsker, men Klogskab byder at holde den Følelse inden for rimelige Grænser. Du har ofret dig for din Fader, saa længe han levede; hvorfor vil du forlange mere af dig selv?“

„Fordi det er et Løfte“, sagde Romola dæmpet, men tydelig. „Han stolede paa mig, og han stolede paa dig, Tito. Jeg ventede ikke, at du vilde have den samme Følelse over for den Sag som jeg, men det troede jeg dog, du var paa det rene med.“

„Ja, kjære, jeg vilde være ganske enig med dig, i Fald det gjaldt din Faders Velfærd eller Lykke, men det er her jo slet ikke Tale om. Troede jeg, at det kunde volde din Fader Smerte at se, at hans Bogsamling blev bevaret og brugt paa en anden Maade, end han havde sat sig i Hovedet, vilde jeg se paa Sagen med samme Øjne som du. Men en Smule Filosofi bør lære os at sprænge de luftige Lænker, som de dødelige tager paa sig og føler sig tyngede af, fordi de bilder sig ind, at de har noget at betyde. Du maa let kunne skjelne imellem, hvad der virkelig har noget at betyde, og saadant noget Hjærnespind. Spørg dig selv, kjære, om disse Bøger gjør mere Gavn, naar de staar i Florents som en Samling, der bærer din Faders Navn, end naar de bliver spredte og kommer anden Steds hen.“

Romola var endnu stadig saa overvældet af det pinlige Indtryk, som det nye Indblik, Tito gav hende i sin Tænkemaade, gjorde paa hende, at hendes Protest ikke kunde komme

til Orde. Efterhaanden som hans Tales Strøm naaede hendes Øren, fremkaldte den en stærkere og stærkere Foragt, som mere og mere skærpede hendes Følelse af, hvor lemlæstet og haabløs hendes Kjærlighed var, hendes Kjærlighed til den Tito, hun havde giftet sig med, og som hun havde troet paa. Hun formaaede endnu ikke at lade alt, hvad hun følte, komme frem; hun trak blot sin Arm bort fra hans Knæ og sad med Hænderne foldede i Skjødet, kold og ubevægelig.

„Du taler om, hvad der virkelig har noget at betyde, Tito. Har da Trofasthed og Kjærlighed og dyrebare Minder ingen Ting at betyde? Har det ingen Ting at betyde, at vi bør holde vore tavse Løfter, som andre stoler paa, fordi de tror paa vor Kjærlighed og Sanddruhed? Eller er det Meningen, at vi skal hærde vore Hjærter imod alle deres Ønsker og Forhaabninger, som har stolet paa os? Hvad godt kan der bo i Mennesker med saadanne Sjæle? De kan maaske føje deres Ord kløgtig og rede sig bløde Lejer og leve og dø, optagne af deres lave Egenkjærlighed."

Hendes Stemme var lidt efter lidt bleven stærkere, og der var en foragtelig Klang i de sidst anførte Ord. Hun tav et Øjeblik, men han saa', at hun havde mere paa Læberne, og han foretrak at lade hende blive ved.

„Jeg tænker hverken paa Florents eller andre Byer — jeg tænker paa min Fader, paa min Kjærlighed til ham og min Sorg over ham og paa de Krav, han med rette har paa os. Jeg vilde opgive alt andet, Tito — jeg vilde forlade Florents — jeg har jo ikke levet for andet end ham og dig —, men jeg svigter ikke den Pligt. Hvad kommer dine Argumenter mig ved? Det var hans Hjærtes inderlige Ønske, og derfor er det ogsaa mit."

Han var paa det rene med, at han ikke vilde kunne overtale hende til at give sit Samtykke; han maatte vælge en anden Fremgangsmaade og gjøre hende indlysende, at det var for sent at gjøre Modstand.

„Det gjør mig ondt, at du er saa halsstarrig, Romola",

sagde han rolig, „thi det nøder mig til at volde dig Smerte. Men jeg forudsaa til en vis Grad, at du vilde gjøre Modstand, og da det var nødvendigt at tage en hurtig Beslutning, undgik jeg den Hindring og tog Beslutningen uden at tale med dig derom. Den Omsorg, en Mand bør have for sin Hustrus Velfærd, nøder ham undertiden til at handle paa egen Haand — selv naar han har en Hustru som dig, min Romola.“

Hun saa' paa ham i aandeløs Spænding.

„Jeg mener“, sagde han som Svar paa det Spørgsmaal, der laa i hendes Blik, „at jeg har sørget for at faa Bøgerne og Oldsagerne anbragt, hvor de baade kan gjøre mest Nytte og vil indbringe mest. Bøgerne er solgte til Hertugen af Milano, Oldsagerne og Broncerne gaar til Frankrig. Paa begge Steder er de sikre under en stor Magts Varetægt, medens de, hvis de blev her, vilde være udsatte for at gaa til Grunde.“

Romola fo'r op fra Skamlen, hun sad paa, og stod og saa' ned paa ham. „Du har solgt dem?“ sagde hun, som om hun ikke troede sine egne Øren.

„Ja, jeg har“, sagde Tito lidt forknyt — hendes Vredes Lyn begyndte allerede at svide.

„Du er en troløs Mand!“ sagde hun, idet hun saa' ned paa ham. Saa tav hun et Øjeblik, og han blev siddende stille i en Følelse af, at Oprigtighed slet ingen Nytte var til. Pludselig vendte hun sig bort og sagde i en heftig Tone: „Det kan endnu hindres — jeg gaar hen til Gudfäder.“

Tito sprang øjeblikkelig op, gik hen til Døren, laasede den og tog Nøglen af. Nu gjaldt det om at lægge al sin mandlige Overlegenhed for Dagen. Han var imidlertid ikke vred, havde blot en Følelse af, at Situationen var højst ubehagelig, og at han, naar dette var overstaaet, vilde foretrække at holde sig borte fra Romola en lille Tid, men foreløbig var det aldeles nødvendigt, at hun faldt til Føje.

„Se at blive lidt rolig, Romola“, sagde han.

Romola saa' ham stikke Nøglen i sin Taske. Hendes Øjne lynede, og hele hendes Legeme syntes at være besat af en

voldsom Kraft, der higede efter at slaa ud i en eller anden Handling. Al den Smerte, hvormed Skuffelsen over for hendes Husbond havde fyldt hende, og som i det første Øjeblik var den fremherskende Følelse hos hende, var nu fuldstændig fortrængt af hendes voldsomme Harme. Hun havde i dette Øjeblik ingen Tanke for, at den Mand, hun foragtede, var hendes Husbond, hun kunde blot føle, at hun foragtede ham. Bardiernes gamle stolte og heftige Sind var for første Gang vaagnet i hende med fuld Kraft.

„Prøv i det mindste paa at forstaa, hvordan det hænger sammen“, sagde Tito, „og gjør ingen overilede Skridt, som kan faa skæbnesvangre Følger. Det er ingen Nytte til, at du gaar til din Gudfader. Messer Bernardo kan ikke kuldkaste, hvad jeg har gjort. Sæt dig blot ned. Du vilde næppe, naar du var helt ved dig selv, kunne ønske at indvi nogen Tredjemand i, hvad der foregaar imellem os to.“

Tito vidste, at han havde anslaaet den rette Stræng. Hun satte sig imidlertid ikke ned; hun følte alt for lidt til sit Legeme til af egen Drift at kunne skifte Stilling.

„Hvorfor kan det ikke gjøres om?“ sagde hun efter en Pavse. „Der er jo ingen Ting flyttet bort endnu.“

„Ganske simpelt, fordi Handelen er sluttet; Kjøberne er ikke længere i Florents, og jeg har Forskrivningerne for Kjøbesummen.“

„Havde min Fader anet, at du var et troløst Menneske“, sagde Romola i en bitter og haanlig Tone, „vilde han have sørget for, at du ingen Magt kunde faa over hans Bogsamling. Men Døden kom bag paa ham, og da du var vis paa, at hans Øre var døvt og hans Haand stiv, plyndrede du ham.“ Hun tav et Øjeblik, og derpaa sagde hun med samlet Lidenskab: „Har du plyndret nogen anden, som ikke er død? Er det derfor, du gaar i Rustning?“

Romola havde uvilkaarlig følt sig dreven til at sige disse Ord, ligesom man kan føle sig dreven til at bruge Pisken. De gjorde strax et frygteligt Indtryk paa Tito; det bares ham for,

at den Vanære, han havde været bange for, vilde blive værre, end han havde tænkt sig. Der indtraadte imidlertid hurtig en Reaktion; al den Uvilje og Modstandskraft, der var i ham, begyndte at rejse sig over for denne Kvinde, hvis Ord lød, som om hun var den gjengældende Skæbnes Herold. Hende kunde han i alt Fald magte, sagde hans hurtige Hoved ham.

„Det er ingen Nytte til at svare paa vanvittig Tale“, sagde han koldt. „Din Følelse for din Fader har gjort dig vanvittig. Ethvert fornuftigt Menneske vil indrømme, at jeg har baaret mig rigtig ad. Jeg er vis paa, at hvis Messer Bernardo ikke lod sig paavirke af din overspændte Følelse, vilde han være af samme Mening.“

„Nej, han vilde ikke“, sagde Romola. „Han haaber at se Faders Ønske opfyldt til Punkt og Prikke. Vi talte endnu i Gaar derom. Han vil endnu stadig staa mig bi. Hvad er det for Mennesker, du har solgt min Faders Ejendom til?“

„Der er ingen Grund til, at du ikke skulde faa det at vide“, svarede Tito. „Det er Grev di San Severino og Seneschal de Beaucaire. De er nu paa Vej til Siena i Kongens Følge.“

„De kan indhentes og overtales til at lade Handelen gaa tilbage“, sagde Romola ivrig.

„Nej, de kan ikke“, sagde Tito med kold Bestemthed.

„Hvorfor ikke?“

„Fordi jeg ikke vil have det.“

„Men naar du nu fik Pengene? — vi vil give dig Pengene“, sagde Romola.

Intet kunde tydeligere end disse Ord aabenbare, hvor langt hun var kommen bort fra Tito, men der var mindre Bitterhed end ængstelig Overtalelse i dem, og han følte sig stærkere, thi han saa', at det første Udbrud af Raseri var forbi.

„Nej, Romola, det, maa du indse, lader sig ikke gjøre. Du vilde ikke, naar du da var ved din fulde Samling, kunne bede din Gudfader om at give tre Tusend Guldstykker ud endnu, foruden hvad Bibliotheket allerede har kostet ham. Det er jeg vis paa, at din Stolthed og Finfølelse vilde krympe sig ved.“

Hun begyndte atter at ryste og fryse af Modløshed og sank om paa den udskaarne Kiste, hun stod ved. Han vedblev med en klar Røst, der fik hende til at gyse, som naar en kold Luftstrøm stryger hen over en varm Kind:

„Jeg vilde desuden heller ikke have, at Messer Bernardo skulde forstrække os med de Penge, selv om det ikke var et fuldstændig forrykt Indfald, og jeg beder dig vel betænke, inden du gjør noget Skridt eller siger et Ord om denne Sag, hvad Følgerne vil blive af, at du sætter dig op imod mig og søger at sætte din Mand i det stygge Lys, som dine overspændte Følelser kaster over ham. Hvad vil du opnaa ved at tale ondt om mig til Messer Bernardo? Hvad der er sket, er uigjenkaldeligt, Bogsamlingen er solgt, og du er min Hustru.“

Hun havde vendt Øjnene fra ham og stirrede ned for sig. Saaledes sad hun i flere Minutter. Da hun atter begyndte at tale, var hendes Stemme helt forandret — den var rolig og kold.

„Jeg har én Ting at bede dig om.“

„Bed mig, om hvad det skal være, naar det blot ikke er noget, der kan blive os begge til Mén.“

„Giv mig den Del af Pengene, der tilkommer min Gudfader, og lad mig betale ham dem.“

„Saa maa du først sige mig, hvordan du agter at stille dig over for mig.“

„Tror du paa Forsikringer, Tito?“ sagde hun, idet der atter kom en bitter Klang i hendes Stemme.

„Ja, naar det er dig, der giver dem.“

„Jeg skal ingen Fortræd gjøre dig. Jeg skal ingen Ting røbe. Jeg skal ingen Ting sige, som kan gjøre ham eller dig ondt. Det er jo, som du siger, hvad der er sket, kan ikke gjøres om.“

„Saa skal jeg opfylde dit Ønske i Morgen tidlig.“

„Helst i Aften“, sagde Romola, „for at vi kan slippe for at tale om den Ting.“

„Det lader sig nok gjøre“, sagde han, idet han gik hen

imod Lampen, medens hun blev siddende og saa' hen for sig med aandsfraværende Blikke.

Saa kom han hen til hende og bøjede sig ned over hende og stak hende et Papir i Haanden. „Du forstaar nok, at du skal have noget tilbage, Romola?“ sagde han blidt — nu, da han følte sig sikker, brød han sig ikke stort om, hvad der var sket, og han følte, at han kunde prøve paa at forsone hende.

„Ja“, sagde hun, idet hun tog Papiret.

„Og du vil tilgive mig, min Romola, naar du har faaet Tid til at betænke dig.“ Han berørte hendes Pande med sine Læber, men hun ænsede det ikke og syntes ligefrem ikke at mærke det.

Hun hørte ham lukke Døren op og gaa ud; saa hævede hun Hovedet og lyttede. Den store Dør ud til Gaarden blev lukket op og lukket i igjen. Hun fo'r op, som om hun pludselig følte sig befriet, gik hen til Faderens Stol, hvor hans Billede stod, kastede sig paa Knæ for det og brast i Graad.

Trettende Kapitel.

Baldassare gjør et Bekjendtskab.

Da Baldassare vankede om i Florents for at søge sig et Herberg, hvor han kunde faa Tag over Hovedet saa billig som muligt, kom han ogsaa til den Del af Byen, hvor Terrænet ikke er helt fladt, og hvorfra man kan se ud over Byen, ud i Dalen og til de omliggende Højder. Baldassare kom til det Højdedrag, som den Gang gik under Navnet San Giorgio, og som skraaner ned bag Via de' Bardi. Bratti havde fortalt ham, at Tito boede i Via de' Bardi. Kunde han finde et Herberg der oppe, vilde han helst slaa sig ned der; han havde nu i flere Aar været

vant til at have den aabne Himmel over sig, og de snævre Gader, hvor man gik om som i en Labyrinth med en lille Stribe Luft over sit Hoved, syntes at gjøre den knugende Følelse af Ensomhed og svigtende Hukommelse endnu stærkere.

Højen var kun tyndt beboet og mest optagen af Haver, men ét Sted var Jorden opfyldt af store Stene — den havde ikke været dyrket dèr, siden et Jordskred i Slutningen af det trettende Aarhundrede havde ødelagt de Huse, der havde staaet der. Lige over Kanten af den Kløft, Skredet havde dannet, var der en løjerlig lille firkantet Bygning, der saa' ud som et afstumpet Taarn overdækket med riflede Teglsten, og lige ved det stod der et lille Hus, der var bygget op ad et Stykke forfalden Mur. Under et stort, halvt udgaaet Morbærtræ var en runken gammel Kone i Færd med at løse en Ged med to Kid, og Baldassare kunde se, at en Del af Huset var optagen af Kreaturer, men i en anden Del af det var der ikke andet end Halm og Redskaber. Det var just saadant et Sted, han havde Brug for. Han talte til den gamle Kone, men først da han gik helt hen til hende og raabte hende ind i Øret, lykkedes det ham at gjøre hende begribeligt, hvad han søgte, og at han var villig til at betale derfor. I Førstningen rystede hun blot paa Hovedet og mumlede: „Nej — nej, intet Herberg.“ Han blev imidlertid ved og fik hende omsider forklaret, at han var en fattig rejsende, der var kommen langvejs fra over Havet og ikke havde Raad til at søge til Værtshusene, at han ikke forlangte andet end at komme til at ligge paa Straa i Skuret, og at han vilde give hende en Quattrino eller to om Ugen for det Husly. Hun saa' stadig mistroisk paa ham og vedblev at ryste paa Hovedet og mumle, men saa var det, som om hun fik en Idé, hun tog en Øxe, pegede paa en Brændeknude, der laa i en Krog, og spurgte, om han vilde hugge den i Stykker for hende, saa kunde han ligge i Skuret den Nat. Det gik han ind paa, og Monna Lisa stod med Armene over Kors og saa' til, smilende ad sin Snedighed. „Den har ligget der, lige siden min gamle Mand døde“, mumlede hun. „Jeg kunde akkurat lige

saa godt have lagt en Sten paa Ilden som den. Han hugger godt, skjønt han ser løjerlig ud. Jeg kunde ikke have faaet det gjort for billigere Kjøb. Og naar han ikke forlanger andet end en Smule Straa at ligge paa, kan jeg jo lade ham gaa nogle Ærender for mig op og ned ad Højen. Det behøver jo ingen at faa at vide, og hvad Øjet ikke ser, har Hjærtet ikke ondt af. Han er fremmed, han vil ingen Notits tage af hende, og jeg siger til hende, at hun skal holde sin Mund."

Det kvindelige Væsen, den gamle Kone sigtede til, havde et Par blaa Øjne, som i dette Øjeblik kigede ud ad et stort rundt Hul i Skodden for det øverste Vindue. Hullet var stort nok, men det var uheldigvis anbragt lidt for højt oppe, saa den lille Spejderske var nødt til at staa paa en temmelig skrøbelig Skammel. Tessa vilde nu imidlertid have fundet sig i at staa længe i en endnu ubekvemmere Stilling blot for at faa en Smule Afvexling. Hun var gaaet til Vinduet, saa snart hun hørte den sære Stemme, og blev saa staaende der, til Brændeknuden var kløvet, og hun saa' Baldassare gaa ind i Skuret og sætte sig ned paa Straaet, lige som Tusmørket var ved at falde paa.

Tessa følte sig stærkt fristet til at gaa hen til den gamle Mand, dele sin Aftensmad med ham og give sig i Snak med ham. Han var ikke døv som Monna Lisa, og saa kunde hun oven i Kjøbet fortælle ham en hel Del, som det ingen Nytte var til at raabe til hende, eftersom hun allerede vidste det. Det var galt, det vidste hun nok, for Lydighed indtog den første Plads i Tessas Forestillinger om et Menneskes Pligter, men saa havde hun noget at skrifte for Padren til Paaske, ellers var der slet ingen Ting, undtagen at hun af og til faldt i Søvn over sin Rosenkrans, og at hun var lidt tvær imod Monna Lisa, fordi hun var saa døv, for nu havde hun Lov til at være lige saa doven, som hun vilde, og hun blev heller aldrig skræmmet til at komme med hvide Løgne.

Hun gik fra Vinduet og satte sig et Øjeblik paa Skamlen, medens Fristelsen til at begaa denne Overtrædelse satte hendes

lille Sjæl i stærk Bevægelse. Det var ikke til at modstaa. Hun havde Paalæg om, at hun ikke maatte gjøre Bekjendtskaber, og det var blevet sagt hende, at i Fald hun gjorde det, vilde al den Lykke, der nu var bleven hende til Del, strax forsvinde — det vilde være som en skjult Skat, der forvandles til Bly, saa snart den kommer for Dagens Lys. Men denne gamle Mand var jo ikke en Bekjendt, det var jo blot en fattig fremmed, der skulde sove i Skuret, og desuden, naar hun gav ham noget med af sin Aftensmad, vilde han blive gode Venner med hende og ikke sladre. Monna Lisa vilde sige, at hun ikke maatte snakke med ham, saa hende kunde det ikke nytte at spørge ad; naar det først var gjort, kunde det være lige meget, om hun opdagede det.

Hun gik ned ad Trapperne opfyldt af de snedigste Planer. Hun spurgte først med en uskyldig Mine Monna Lisa, hvem det var, hun havde talt med, og derpaa rynkede hun Panden uden at oppebie Svaret og satte et Ansigt op som en Killing, der prøver paa at se imponerende ud, og sendte den gamle Kone op ad Trappen med Tilkjendegivelse af, at hun ønskede at spise sin Aftensmad nede. Et Par Minutter efter stod Tessa ved Skuret med sin Lygte i den ene Haand og en Træskaal med Macaroni i den anden og lukkede sagte Døren op. Baldassare fo'r op af sine sørgelige Drømme og vidste i første Øjeblik ikke, om han var vaagen, da han saa' denne lille Pige med glædestraalende Øjne bryde ind til ham i hans triste Ensomhed.

„Jeg kommer med nogen Aftensmad til Jer", sagde hun, idet hun nærmede sin Mund til hans Øre og raabte op, som om han var døv ligesom Monna Lisa. „Sæt Jer ned og spis, saa skal jeg blive hos Jer imens."

Overraskelse og Mistro var de overvejende Følelser hos Baldassare, men skjønt han hverken havde Smil eller taknemlige Ord paa rede Haand, var der dog ingen Grund til at vise denne Gjæst bort, og han lagde sig derfor igjen paa sit Straaleje, medens Tessa satte sig ved Siden ad ham og rakte ham Skaalen med et Nik og et Smil, for nu, da det kom til Stykket,

havde hun glemt, hvad hun havde sagt til sig selv, at den fremmede vist ikke var døv, og gav sig, som hun plejede, til at gjøre Tegn og raabe.

Det var ikke nogen ukjærkommen Opfordring, thi han havde ikke faaet andet end et Stykke tørt Brød, som havde givet ham stor Lyst til at faa noget, der var varmt og smagte godt. Tessa sagde ingen Ting, før han havde spist et Par Mundfulde, thi hun syntes strax, at han saa' saa vild ud af Øjnene, men saa tog hun Mod til sig, satte atter Munden for Øret af ham og raabte: „Jeg holder meget af min Aftensmad; gjør du ogsaa det?“

Baldassare saa' paa hende; han smilede ikke, men saa' nærmest ud som en Hund, der bliver blidere stemt, men ikke kan smile. „Ja“, sagde han. „Men jeg kan godt høre — jeg er ikke døv.“

„Det er sandt, det glemte jeg“, sagde Tessa. „Men Monna Lisa er døv. Hun er en rar gammel Kone, og jeg er ikke bange for hende. Vi kommer meget godt ud af det sammen; vi har fuldt op af lækre Sager; jeg kan faa saa mange Nødder, jeg vil have, og jeg er ikke nødt til at bestille noget. Før maatte jeg bestille noget, og det holdt jeg ikke af, men jeg kunde nok lide at fodre Muldyrene, og jeg gad nok se stakkels Gianetta, det lille Muldyr, igjen. Vi har kun en Ged og to Kid, og jeg snakker en hel Del med Geden, for her var ellers ingen andre end Monna Lisa. Men nu har jeg faaet en anden — kan I gætte, hvem det er?“

Hun kastede Hovedet tilbage og saa' paa Baldassare med et udfordrende Smil, som om hun havde forelagt ham en svær Gaade.

„Nej“, sagde han, idet han satte Skaalen fra sig og saa' paa hende med et drømmende Blik — det var, ligesom om dette pludrende Barn vakte Minder fra hans Ungdom.

„Du kan nok lide, at jeg snakker med dig, ikke?“ sagde Tessa; „men du maa ikke sige det til nogen. Skal jeg hente et Stykke kold Pølse til dig?“

Han rystede paa Hovedet, men han saa' saa mild ud nu, at Tessa følte sig ganske tryg.

„Jeg har et lille Barn", sagde hun; „saadant et yndigt lille Barn med smaa Fingre og Negle. Det er ikke ret gammelt endnu, siger Monna Lisa. Jeg blev gift for længe, længe siden, men ingen vidste af det. O, Santa Madonna, jeg vilde ikke have fortalt dig det!"

Tessa saa' paa Baldassare, som om hun ventede, at det, at han blev indviet i saadan en Hemmelighed, maatte gjøre stærkt Indtryk paa ham. Det lod imidlertid ikke til, at han brød sig stort derom, men saadan var maaske alle fremmede.

„Ja", sagde hun, idet hun gik videre i den Tankegang, „du er jo fremmed; du bor ingen Steds og kjender ingen, gjør du vel?"

„Nej", sagde Baldassare mere optagen af sine egne Tanker end egentlig for at svare; „jeg kjender kun ét Menneske."

„Han hedder da vel ikke Nofri?" sagde Tessa ængstelig.

„Nej", sagde Baldassare; „hedder din Mand det?"

Den Misforstaaelse morede Tessa i høj Grad. Hun lo og klappede i Hænderne, idet hun svarede: „Nej, det gjør han rigtignok ikke, det er min Stiffader. Men det gaar ikke an, at jeg fortæller dig noget om min Mand. Du kan aldrig tænke dig, hvordan han er — han ligner slet ikke Nofri." Hun lo igjen ved Tanken om, hvilken himmelvid Forskjel der var imellem hendes knarvorne Stiffader og hendes Mand. „Men jeg ser ham ikke tit", vedblev hun mere alvorlig, „og somme Tider beder jeg til den hellige Madonna, om at hun vil sende ham noget tiere, og én Gang gjorde hun det. Men nu maa jeg ind til mit lille Barn igjen. Jeg skal vise dig det i Morgen. Du vil blive glad ved at se det. Somme Tider græder det og skærer Ansigter, men det er kun, naar det er sultent, siger Monna Lisa. Man skulde ikke tro det, men Monna Lisa har ogsaa haft Børn, og de er alle sammen døde som gamle Folk. Min Mand siger, at nu dør hun aldrig, fordi hun er saa vindtør. Jeg er glad

over det, for jeg holder meget af hende. Har du ikke Lyst til at blive her i Morgen over?“

„Jeg har Lyst til at komme her hen, naar jeg trænger til at hvile mig“, sagde Baldassare. „Jeg vil gjærne betale for det, og jeg gjør ingen Fortræd.“

„Nej, jeg tror heller ikke, at du er en styg gammel Mand. Men du ser ud, som om der var noget, du var bedrøvet over. Er der noget, du græder over, naar du er alene? Der var en Tid, da jeg ogsaa græd.“

„Nej, mit Barn, jeg tror aldrig, jeg kommer til at græde mere.“

„Det var ret. Jeg skal nok komme med Frokost til dig, og saa skal jeg vise dig Barnet. God Nat.“

Tessa tog sin Skaal og sin Lygte og lukkede Døren efter sig. Det smukke Syn var forsvundet, og Baldassare tænkte knapt paa det; det afløstes strax af en urolig Søvns levende Billeder.

Men Tessa tænkte meget paa ham. Hun var aldrig saa snart kommen ind i Huset, før hun fortalte Monna Lisa, hvad hun havde gjort, og forlangte, at den fremmede skulde have Lov til at komme og hvile sig i Skuret, naar han vilde. Den gamle Kone, som spekulerede paa at faa saa megen Fordel af ham som muligt, lod, som om hun strittede svært imod, rystede paa Hovedet og sagde, at Messer Naldo vilde blive vred, i Fald hun gav nogen Adgang til Huset. Det vilde Tessa imidlertid ikke tro. Naldo havde ikke sagt noget imod fremmede, som ingen Steder boede, og den gamle Mand kjendte kun ét eneste Menneske, og det var ikke Nofri.

„Naa ja“, sagde Monna Lisa omsider, „saa lad ham da blive her en Tid og besørge Ærender for mig; men saa maa du passe paa ikke at sige det til nogen.“

„Nej“, sagde Tessa, „jeg skal ikke sige det til andre end Barnet.“

„Og saa vil jeg haabe, at Messer Naldo aldrig faar noget at vide om det“, vedblev Monna Lisa. „Han kommer jo kun, naar

det er mørkt, og da han var her for to Dage siden, er det vel ikke rimeligt, at han kommer, før den gamle er borte."

„Aa, Gud", sagde Tessa, idet hun foldede sine Hænder, „hvor jeg vilde ønske, at Naldo ikke somme Tider skulde saa langt, langt bort, før han kommer igjen."

„Ja, mit Barn, Verden er stor, siger Folk. Der er Steder bag Bjærgene, og naar Folk gaar flere Nætter og Dage, kommer de til Rom og faar den hellige Fader at se."

Næste Morgen var Tessa umaadelig optagen af Udsigten til igjen at faa sig en Samtale og af den Fornøjelse, det vilde være den gamle Mand at faa hendes Barn at se. Inden hun kunde blive færdig og bringe Baldassare hans Frokost, gjorde hun imidlertid den Opdagelse, at Monna Lisa havde sat ham i Arbejde som Vandbærer. Hun fik i en Fart sine Paternostre fra Haanden og skyndte sig ned til Baldassare, som hun endelig vilde have skulde sidde paa sit Straaleje, for at hun igjen kunde sidde hos ham, medens han spiste sin Frokost. „Jeg vil ikke have, at Monna Lisa giver dig saa meget at bestille", sagde hun, da hun bragte ham en dampende Skaal Suppe og noget blødt Brød. „Jeg holder ikke af at bestille meget, og det gjør du vist heller ikke. Spis nu, saa skal jeg hente mit lille Barn og vise dig det."

Hun kom strax igjen med et lille Svøbelsebarn, der saa' meget livligt ud og havde usædvanlig store mørke Øjne og den sædvanlige Antydning af en Næse.

„Det er mit Barn", sagde Tessa, idet hun satte sig ved Siden af Baldassare. „Du havde nok ikke troet, at det var saa yndigt, vel? Det ligner det lille Jesusbarn, og jeg tror, at den hellige Madonna vil være naadigere imod mig end nogen Sinde, tror du ikke? Men jeg har ikke meget at bede hende om nu, for jeg har alt, hvad jeg begjærer — det eneste, jeg vilde ønske, er, at jeg maa faa min Mand noget tiere at se. Du maa gjærne holde Barnet lidt, i Fald du har Lyst, men det er ikke værdt, at du kysser det, for du kunde let komme til at gjøre det Fortræd."

Baldassare kunde ikke undslaa sig for at tage den lille Pakke. „Stakkels Menneske! stakkels Menneske!“ sagde han i en Tone, der havde en sælsom truende Klang. Det bares ham ikke for, som om denne uskyldige, kjærlige lille Kvinde kunde forsone ham med Verden, snarere tyktes det ham, som om hun stod sammen med ham imod al Verden, at hun trængte til Hævn.

„Aa, du skal ikke være bedrøvet for min Skyld“, sagde hun, „for vel ser jeg ham ikke tit, men han er smukkere og bedre end nogen anden i hele Verden. Jeg beder for ham, naar han er borte. Du kan aldrig tænke dig, hvordan han er.“ Hun tog Barnet fra ham og saa' paa ham med et hemmelighedsfuldt Blik, som om hun næsten ønskede, at han vilde fritte hende ud. „Naa, det kan nu være det samme“, vedblev hun. „Men hvad hedder du?“

Han strøg sig med Haanden over Panden, stirrede aandsfraværende paa hende og sagde: „Ja, hvad hedder jeg nu?“

Han huskede ellers for det meste vel nok, hvad han hed, og havde han kunnet samle sig saa meget, at han havde kunnet sige det, vilde han ikke have gjort det. Men ethvert pludseligt Spørgsmaal, der kaldte paa hans Hukommelse, øvede en lammende Virkning paa ham, og i dette Øjeblik var han sig blot bevidst, at han var en hjælpeløs gammel Mand.

Tessa, som ingen Ting vidste, blev rørt over hans aandsfraværende Blik og sagde: „Naa, det kan være det samme; du er en fremmed, det er lige meget, hvad du hedder. Og nu farvel, for nu maa jeg have Frokost. Kom saa her hen og hvil dig, naar du vil; Monna Lisa siger, at du maa gjærne. Og du skal ikke være bedrøvet, for vi skal nok være gode imod dig.“

„Stakkels Menneske!“ sagde Baldassare igjen.

Fjortende Kapitel.

Ingen Plads for Anger.

Messer Naldo kom igjen, før han var ventet. Han kom om Aftenen den otte og tyvende November, kun elleve Dage efter, at han sidst havde været der, og et Optrin, som vi har været Vidne til i Via de' Bardi samme Aften, forklarer os, hvad det var for en Følelse, der drev ham til San Giorgio-Højen.

Da Tito strax efter sin Hjemkomst fra Rom, for over halvandet Aar siden, havde fundet dette Hjem til Tessa, havde han søgt at bilde sig selv ind, at han simpelt hen handlede under Indflydelse af sin venlige Følelse over for den taabelige lille Tessa, som ved et uheldigt Tilfælde var kommen til at tro, at han var hendes Mand. Denne venlige Følelse gjaldt ganske vist en lille Pige, der var saa sød og tillidsfuld, at det ikke var muligt at være sammen med hende uden at kjæle for hende, men paa den anden Side var det ogsaa ganske vist, at Tito holdt af hende uden Hensyn til, hvad han kunde faa ud deraf for sig selv, ellers vilde han, hvor fortryllende hun end var at se paa og snakke med i et ledigt Øjeblik, have foretrukket at blive hende kvit, thi han var ikke forelsket i Tessa — han var for første Gang i sit Liv forelsket i en helt anden Kvinde, en Kvinde, som han ikke blot havde Lyst til at overøse med Kjærtegn, men som øvede en saadan Magt over ham, at blot det, at hendes lange Fletninger strejfede hans Kind, var nok til helt at betage ham. Men han havde spundet sig og Tessa ind i et Net, som han ikke var Mand for at sønderrive. I det første Øjeblik, efter at Skinvielsen havde fundet Sted, havde han følt sig dreven til at lade hende blive i Vildfarelsen, fordi han gjorde Regning paa, at det kunde komme ham til Nytte, i Fald Ulykken brød ind over ham, men siden var det, som om Nettet havde spundet sig videre af sig selv imod hans Vilje. Det er ikke let at sondre Kjærlighed og Egenkjærlighed ud fra

hinanden i saa blød en Natur som Titos, og den pinlige Følelse, han havde haft, da Tessa passede ham op paa hans Trolovelsesdag, og den formentlig faste Beslutning, han tog, om at sige hende Sandheden, og som han var optagen af, da han opfyldte sit Løfte om at mødes med hende igjen, var for ham et tilstrækkeligt Vidnesbyrd om, at det var hans gode Hjærte, der var løbet af med ham, da han, den Gang det kom til Stykket, lod Tessa blive i Vildfarelsen og søgte et Hjem til hende. Og han trængte virkelig i sin Kjærligheds første Dage til Vidnesbyrd, der kunde retfærdiggjøre ham over for sig selv. Han havde lært at være glad over, at der var Ting, som Romola ikke anede, men han kunde endnu ikke med Sindsro begaa en Brøde imod sin trolovede Brud.

Men saa meget omhyggeligere var han for at sikre sig imod, at Hemmeligheden blev opdaget. Monna Lisa gik aldrig hjemme fra undtagen for at gjøre sine Indkjøb i et Par bestemte Boder og for at gaa til Skrifte en Gang om Aaret, og hun vidste hverken, hvad hans virkelige Navn var, eller hvor han boede; hun vidste blot, at han betalte hende godt, Resten brød hun sig ikke om, undtagen for saa vidt som hun var kommen til at holde meget af Tessa. Det var tydeligt nok, at der var noget mystisk ved Sagen, eftersom Tessa var en Contadina og Messer Naldo en Signor, men Monna Lisa vidste ikke bedre, end at han virkelig var hendes Mand, thi Tito havde skræmmet Tessa til fuldstændig at fortie, hvordan det var gaaet til ved deres Bryllup, ved at lade hende vide, at hvis hun røbede det, vilde hun aldrig mere faa ham at se. En rum Tid kom Tito saa sjælden, at det syntes rimeligt nok, at han var paa lange Rejser imellem de enkelte Besøg; han kom nærmest for at forvisse sig om, at Tessa havde det godt, og skjønt han altid fandt disse Besøg fornøjeligere, end han paa Forhaand udmalede sig dem, og altid blev betagen af den smukke uvidende lille Piges Ynde og Tillidsfuldhed, følte han endnu ingen virkelig Trang til dem. Et Par Gange før Bardos Død havde han ganske vist af Bevidstheden om, at han kunde tilbringe en for-

nøjelig Time sammen med Tessa, ladet sig friste til at knibe ud fra den trættende gamle Mand i Steden for at blive hjemme og dele Byrden med Romola, men først for nylig var der opstaaet en virkelig Trang til Tessas naive Ynde og Tro paa ham. Det var den Dag, da han første Gang havde set Baldassare, den Dag, da han kjøbte Panserskjorten. Da han den Aften gik over Broen med Panserskjorten i Hænderne, havde han følt en uovervindelig Ulyst til strax at komme til at staa Ansigt til Ansigt med Romola. Hun kjendte ogsaa kun lidt til den virkelige Verden; hun troede ogsaa paá ham, men han havde en uhyggelig Bevidsthed om, at der bag hendes frejdige Øjne var en Natur, som kunde dømme ham, og at hendes daarlig grundede Tro paa ham havde sit Udspring fra en ædel Sjæl, der kunde blive en farlig Prøvesten. Han trængte til lidt Ro efter Dagens Sindsbevægelse og Anstrængelser, og saa var der en sød Pige, som tilbad ham, og hos hvem han kunde føle sig fuldstændig tryg og fri for Tvang, en Pige, som vilde tro enhver Fabel, han diskede op med, og som aldeles intet Indtryk havde af den offentlige Mening, og saa gik han op paa Giorgio-Højen, medens Romola sad og ventede paa ham.

Intet Under da, at han tyede samme Steds hen den Aften, elleve Dage efter, da han havde maattet krympe sig under det første Udbrud af Romolas Vrede og Foragt. Han kunde ikke ønske Tessa i Romolas Sted eller lade være at ønske, at han maatte blive forsonet med sin Hustru, thi det var Romola og ikke Tessa, der hørte til i den Verden, hvor en ærgjerrig og evnerig Mands Stræben laa og maatte ligge. Men han trængte til et Tilflugtssted, hvor han kunde unddrage sig en ubehagelig stræng Maalestok, som han ikke kunde frigjøre sig for ved simpelt hen at erklære den for taabelig.

Klokken var ikke meget over otte, da han gik op ad Stentrappen til Tessas Værelse. Hun plejede at høre, naar han kom, og at løbe ham i Møde, men det gjorde hun ikke den Aften, og da han lukkede Døren op, saa' han strax hvorfor. Tessa laa paa Knæ ved Hovedenden af Sengen, som Barnet laa

i; hendes Hoved var faldet ned paa Puden, og hendes brune Rosenkrans, der plejede at hænge over Hovedgjærdet, over Madonnabilledet og de forgyldte Palmegrene, var lige ved at falde ud af Hænderne paa hende — hun var falden i Søvn over den. Tito gik sagte hen til hende og satte sig ved Siden ad hende. Hun havde formodentlig i Drømme hørt Døren blive lukket op, thi han havde ikke set paa hende i to Sekunder, før hun slog Øjnene op. Hun lod slet ikke til at blive forbavset og blev siddende ganske stille og saa' paa ham, som om Følelsen af, at han smilede til hende, fortrængte alt andet af hendes Bevidsthed, men da han tog hende under Hagen og bøjede sig ned for at kysse hende, sagde hun: „Jeg drømte det, og saa sagde jeg, at det var en Drøm, og saa vaagnede jeg, og saa var det Virkelighed."

„Din lille Synder", sagde Tito, „du har jo ikke bedt Halvdelen af dine Bønner. Til Straf vil jeg ikke se paa dit Barn — det er en grim Unge."

De Ord huede slet ikke Tessa, skjønt Tito smilede, da han sagde dem. Der var et Udtryk af Forargelse i hendes Ansigt, da hun ivrig bøjede sig over Barnet og sagde: „Aa, det er ikke sandt, han er det smukkeste i hele Verden — Du synes ikke, at han er grim. Du skal se ham. Han er endnu kjønnere, end da du saa' ham sidst — men han sover, saa du kan ikke se hans Øjne eller hans Tunge, og jeg kan heller ikke vise dig hans Haar — det voxer, er det ikke mærkværdigt? Se paa ham. Naar du kysser ham ganske sagte, vaagner han ikke — du vil jo gjærne kysse ham, ikke?"

Han stillede hende tilfreds ved at give den lille Mumie et Sommerfuglekys, og saa lagde han Haanden paa hendes Skulder, saa' hende ind i Ansigtet og sagde: „Du holder mere af at se paa Barnet end paa din Mand, du troløse Kone."

„Nej", sagde hun rystende paa Hovedet, „jeg holder altid mest af dig, men nu trænger jeg ogsaa til at se paa Barnet og holde af det; før trængte jeg kun til at holde af dig."

„Ventede du, at jeg vilde komme igjen saa snart?" sagde

Tito, opsat paa at faa hende til at snakke. Han følte endnu Virkningerne af den Sindsbevægelse, han havde været i, følte sig til Mode som en Mand, der havde været i en ordentlig Vaande, og den letteste Maade at komme bort fra Tavshed og Ensomhed paa var at lade Tessa snakke.

„Ak nej“, sagde Tessa; „jeg har talt Dagene — i Dag begyndte jeg igjen ved den højre Tommelfinger — siden den Aften, da du tog den smukke Staalskjorte paa, som Messer San Michele gav dig, for at du kunde være tryg paa din Rejse. Og du har den paa nu“, sagde hun, idet hun kigede ind under hans Vams. „Den er maaske Skyld i, at du kommer hurtigere igjen.“

„Maaske“, sagde han. „Men tænk nu ikke mere paa Staalskjorten. Fortæl mig, hvad her er foregaaet siden sidst. Saa' du Teltene paa Pratoen og Soldaterne og Hestfolkene, da de drog over Broerne — hørte du Trommerne og Trompeterne?“

„Ja, og jeg var meget bange for, at Soldaterne skulde komme her op, og Monna Lisa var ogsaa lidt bange, for hun sagde, at de maaske kunde tage vore Kid fra os. Men den hellige Madonna holdt sin Haand over os. Men der er sket noget, som jeg næsten ikke tør fortælle — det var derfor, jeg vilde bede nogle flere Ave'r.“

„Hvad mener du, Tessa?“ sagde Tito urolig. „Skynd dig og fortæl mig det.“

„Ja, men lad mig sidde paa dit Skjød, for saa er jeg ikke saa bange.“

Han tog hende paa Skjødet og slog Armen om hendes Liv, men han saa' alvorlig ud — det lod jo til, at Ubehagelighederne endogsaa fulgte med ham her hen.

„Jeg vilde først ikke fortælle dig det“, sagde Tessa næsten hviskende, som om det kunde gjøre hende mindre brødefuld; „for vi troede, at den gamle Mand vilde være borte, inden du kom, og saa var det jo, som om der slet ingen Ting var sket. Men nu er han her, og du er kommen, og jeg har aldrig før gjort noget, som du har forbudt mig. Og jeg vil fortælle dig

det, saa tilgiver du mig maaske, for der er længe til, jeg kan komme til Skrifte.“

„Ja, sig mig det hele, Tessa.“ Han begyndte at haabe, at det, naar det kom til Stykket, var en ren Bagatel.

„Aa, det vil gjøre dig ondt for ham. Jeg er bange for, at han græder over et eller andet, naar jeg ikke er hos ham. Men det var ikke derfor, jeg gik til ham den første Gang, det var blot, fordi jeg vilde snakke med ham og vise ham Barnet, og han var jo en fremmed, som ingen Steds boede, saa jeg troede ikke, at du vilde bryde dig om, at jeg snakkede med ham. Han bad, om han maatte komme her og sove i Halmen ved Siden ad Gederne, og jeg fik Monna Lisa til at sige Ja. Han er borte næsten hele Dagen, men naar han kommer hjem, snakker jeg med ham og giver ham Mad.“

„Det er formodentlig en Tigger. Det var galt af dig, Tessa, og jeg er vred paa Monna Lisa. Han maa bort.“

„Nej, jeg tror ikke, han er en Tigger, for han vilde give Monna Lisa Penge, men hun bad ham arbejde i Steden for. Og han lader sig rage og har ordentlige Klæder paa, Monna Lisa siger, at han er en pæn Mand. Men somme Tider tror jeg ikke, han er rigtig i Hovedet.“

„Hvordan ser han ud?“ sagde Tito, hvis Hjærte begyndte at banke. „Tag din Skammel og sæt dig paa den.“

„Vil du ikke tilgive mig?“ spurgte hun frygtsomt.

„Jo, jeg skal ikke være vred — sæt dig blot ned og fortæl mig, hvordan den gamle Mand ser ud.“

„Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige. Han ligner hverken min Stiffader Nofri eller nogen anden. Hans Ansigt er gustent, og der er dybe Rynker i det, og hans Haar er hvidt, men der er slet ingen paa Issen, og hans Øjenbryn er sorte, og saa ser han paa mig og siger: „Stakkels Menneske!“ som om han troede, at jeg faar Bank ligesom i gamle Dage — skulde man ikke tro, at han er forstyrret i Hovedet? Jeg spurgte ham en Gang, om hvad han hed, men han kunde ikke sige det, og alle Mennesker har jo dog et Navn, ikke? Og nu har han faaet

sig en Bog, som han sidder og ser i saa længe, længe ad Gangen, som om han var en Padre. Men jeg tror ikke, det er Bønner, han læser, for han bevæger aldrig Læberne — aa, du er vred paa mig, eller er det, fordi det gjør dig ondt for den gamle Mand?“

Tito stirrede endnu stadig paa Tessa, men han saa' hende ikke længere, han saa' kun den, hendes Ord manede frem for ham. Det var dette aandsfraværende Blik, der gjorde hende forskrækket, og hun kunde ikke lade være igjen at lægge sig paa Knæ ved Siden ad ham. Men han ænsede hende ikke, og hun turde ikke røre ved ham eller tale med ham. I sin Angst og Forundring kom hun i Tanker om sin Rosenkrans; hun tog den op fra Gulvet og begyndte at bede sagte.

Tito var fuldstændig uden Bevidsthed om, hvad baade hun og han selv tog sig for. Der var dukket en ny Mulighed op for ham, Skæbnen bød ham en Lejlighed til at gjøre godt igjen, hvad han havde forbrudt i det ulykkelige Øjeblik paa Domkirkepladsen, da Fortiden havde grebet ham med levende, skjælvende Hænder, og han havde fornægtet den. Blot nogle faa Skridt, og han vilde staa Ansigt til Ansigt med sin Fader, uden Vidner, og kunde bede ham om Tilgivelse; og nu havde han Penge, saa at de kunde drage bort fra Florents, til Syditalien, hvor han var sikker paa at komme i Gunst hos Franskmændene, som efter al Sandsynlighed vilde komme til Magten. Romola behøvede ikke at faa hele Sandheden at vide, thi den eneste, der kunde røbe den, var Baldassare, og tilgav hun ham, vilde han ogsaa tie om, hvad han havde forbrudt.

Men ved Siden af denne Mulighed var der en anden, den, at den opbragte Mand maaske ikke vilde lade sig forsone. Naa, i saa Fald stod Sagerne blot, som de havde staaet hele Tiden, thi der var ingen Vidner.

Han fo'r op og gik hen imod Døren, men Tessas Skrig, idet hun tabte sin Rosenkrans, vakte ham af hans Aandsfraværelse. Han vendte sig om imod hende og sagde: „Skaf mig en Lygte, Tessa. Græd ikke, min lille Due, jeg er ikke vred.“

De gik ned ad Trappen, og Tessa skulde lige til at raabe til Monna Lisa, at hun skulde have Lygten, da Tito sagde: „Nej, vent lidt, Tessa — jeg behøver ingen Lygte. Gaa op igjen og hold dig rolig og sig ingen Ting til Monna Lisa.“

Et halvt Minut efter stod han ved Døren til Skuret. I det sidste afgjørende Øjeblik gøs det i Tito, men hvad havde han, ung, som han var, at frygte af en gammel Mand, hvad kunde en gammel Mand uden Vaaben gjøre en ung Mand med Panserskjorte paa? Han betænkte sig da ogsaa kun et Øjeblik. Sov hans Fader? Var der andet end Døren imellem dem?“

Baldassare sov ikke. Der var højt oppe i Muren en firkantet Aabning, hvorigjennem Maanen skjød en Strøm af blegt Lys, og havde Tito set ind ad den, vilde han have set sin Fader sidde i Halmen med noget i Haanden, der funklede som en Stjærne. Baldassare sad og prøvede Odden paa sin Dolk.

Han var i dette Øjeblik fuldstændig overvældet af Følelsen af sin Hjælpeløshed. Han havde, til Mørket faldt paa, grublet over Bogen, der laa ved Siden ad ham; saa havde han prøvet paa at gjenkalde forskjellige Ting i sin Erindring, men i Aften var alt mørkt i ham, og hans Anstrængelser førte ikke til andet end en fuldstændig Lammelse af Hukommelsen. Han havde grebet sin Dolk og trukket den ud af Skeden, og han havde længe siddet og følt paa dens Od, kun optagen af én Forestilling, en Drøm om, at han borede den i en Niddings Hjærte, som han ikke kunde gjennembore paa anden Maade.

Tito trak Døren op; den slæbte paa Jorden, som saadanne gamle Døre tit gjør, og Baldassare fo'r op af sin drømmelignende Tilstand. Han var endnu ikke kommen paa Benene, da Døren gik helt op, og han saa' den Skikkelse, han drømte om, staa for sig, ikke som en Skygge, men lyslevende — den tegnede sig mørkt paa den maanelyse Baggrund, og Lyset faldt skarpt paa de tætte Lokker og den ene runde, olivengule Kind. I samme Øjeblik, inden Tito kunde fare tilbage, var den gamle Mand, hvem Raseriet gav overnaturlige Kræfter, styrtet frem, Daggerten sprang i Stykker imod Panserskjorten, og Baldassare

faldt, tvungen til Jorden af den Kraft, hvormed Tito afbødede Stødet, om paa sit Straaleje, knugende Haanden om Fæstet med Klingestumpen i; Odden laa funklende ved Titos Fødder.

Tito var bleven slagen med Rædsel, da han vaklede under Stødet, nu følte han sig fri og tryg. Hans Panserskjorte havde staaet sin Prøve, og Hævnen laa hjælpeløs for hans Fødder. Men der var intet djævelsk i hans Sejrsfølelse, tværtimod, Synet af hans Fader, som laa der og ingen Ting kunde gjøre ham, gjorde ham det lettere at søge Forsoning. Hans Frygt var borte, men han var opfyldt af en stærk Trang til ogsaa at blive fri for Bevidstheden om, at der var nogen, som hadede ham. Efter at de havde set paa hinanden en liden Stund — Baldassare laa i afmægtigt Raseri og rørte sig ikke —, sagde Tito med sin blide Røst, der lød saa mildt, som da de skiltes paa Grækenlands Kyst: „*Padre mio!*“ Der blev en Pavse, og saa sagde han: „Jeg kommer for at bede dig om Tilgivelse.“

Han tav atter, for at den Balsam, der var i disse Ord, kunde faa Tid til at gjøre sin Virkning. Men der var ingen Tegn til Forandring hos Baldassare; han laa, som han var falden, støttende sig paa den ene Arm; han rystede, men det var blot en Følge af Stødet, han havde faaet.

„Jeg blev overrumplet den Morgen. Jeg vil være din Søn igjen. Jeg vil gjøre Resten af dit Liv lykkeligt, at du maa glemme, hvad du har lidt.“

Han tav igjen. Han havde brugt de klareste og de stærkeste Ord, han kunde tænke sig. Det var ingen Nytte til at sige mere, før han fik Vished for, at Baldassare forstod ham.

Nu begyndte Baldassare at røre sig. Han kastede den sønderbrudte Dolk og gav sig langsomt til at rejse sig, endnu rystende over hele Kroppen. Tito rakte Haanden frem for at hjælpe ham. Baldassare greb den, rejste sig og blev ved at knuge Titos Haand, idet han gik saa tæt hen til ham, at deres Ansigter ikke var en Fod fra hinanden. Saa begyndte han at tale med dyb, skjælvende Røst.

„Jeg frelste dig — jeg opfostrede dig — jeg elskede dig.

Du svigtede mig — du plyndrede mig — du fornægtede mig. Hvad kan du give mig? Du har gjort Livet bittert for mig; men der er endnu én Ting tilbage, som er sød — det er, at du skal lide Dødsens Kval."

Han slap Titos Haand, gik lidt tilbage og hvilede først sin Arm paa en fremspringende Sten i Væggen og sank saa atter om paa sit Straaleje, hvor han blev siddende. Det Udbrud, hans Raseri havde haft, da han førte Dolkestødet, havde aabenbart udtømt hans Kræfter.

Det varede en Stund, før Tito brød Tavsheden. Omsider sagde han: „Er det din Agt at blive her?"

„Nej", sagde Baldassare bittert, „det er vel din Agt at jage mig ud."

„Nej", sagde Tito, „jeg spørger blot."

„Du har jaget mig ud. Er dette Straa dit, har du allerede jaget mig bort fra det for tre Aar siden."

„Det er altsaa din Agt at forlade dette Sted?"

„Jeg har talt", sagde Baldassare.

Tito vendte sig om og gik atter ind i Huset. Monna Lisa sad og nikkede; han gik op til Tessa, som han traf grædende ved Siden af sit Barn.

„Tessa", sagde han, idet han satte sig og tog hendes Hoved imellem sine Hænder, „hold op at græde, din lille Gaas, og hør paa mig. Du maa aldrig mere tale med den gamle Mand. Han er gal og vil dræbe mig. Du maa aldrig mere tale til ham eller høre paa ham."

Tessa græd ikke mere, og hendes Læber var blege af Angst. „Er han borte?" hviskede hun.

„Nej, men han gaar sin Vej. Glem ikke, hvad jeg har sagt dig."

„Nej, jeg skal aldrig mere tale til nogen fremmed", sagde Tessa med en Følelse af, at hun havde begaaet en Forbrydelse.

Han sagde for at trøste hende, at han vilde komme igjen næste Dag, saa gik han ned til Monna Lisa og skjændte dygtig paa hende, fordi hun havde ladet saa farlig en Mand slippe ind

i Huset, og saa gik han sin Vej. Han var vis paa, at Baldassare vilde gaa, og han kunde ikke faa sig til at vente derpaa. Selv hans unge Legeme og spændstige Aand var rystet af de Sindsbevægelser, han havde gjennemgaaet den Aften.

Baldassare sad endnu paa sit Straaleje, da Titos Skygge gled forbi. Foran ham laa Stumperne af Dolken, og ved Siden ad ham laa den aabne Bog, han forgjæves havde grublet over. De saa' ud som spottende Symboler paa hans fuldstændige Hjælpeløshed, og han rystede endnu saa stærkt, at han ikke kunde rejse sig og gaa sin Vej.

Men meget tidlig den næste Morgen, da Tessa ængstelig kigede ud ad Hullet i Vinduesskodden, var Døren til Skuret aaben, og den sælsomme gamle Mand var borte.

Femtende Kapitel.

Hvad Florents tænkte paa.

I flere Dage saa' Tito kun lidt til Romola. Han sagde næste Morgen blidt til hende, at hun gjorde bedst i at tage nogle Smaating bort, som hun havde staaende i Bibliotheket, da der kom Folk for at pakke Oldsagerne ind; derpaa kyssede han hende paa Panden og foreslog hende at blive i sit eget Værelse, der hvor det lille malede Alter var; dèr vilde hun være mest uforstyrret. Romola gik rolig ind derpaa uden at røbe nogen Sindsbevægelse — hun var til Trods for sit stærke Legeme overvældet af en stadig Smerte, det var, som om hun var mørbanket. Tito formodede nok, at hun følte sig utilpas, men han turde ikke sige mere, han turde ikke gjøre mere end, da han mærkede, at hendes Pande og Hænder var iskolde, at hente en Pelsværks Kaabe, som han let kastede over hende.

Hver Gang han et Øjeblik vendte tilbage til hende, gik det til omtrent paa samme Maade — han søgte at formilde hende ved en eller anden beskeden Opmærksomhed, et eller andet kjærligt Ord, og hun syntes at have tabt Evnen til at tale med ham eller se paa ham. „Blot Taalmodighed“, sagde han til sig selv, „hun tilgiver mig nok til sidst. Baandet imellem os maa endnu være det stærkeste.“ Naar den, der har lidt Overlast, er sen til at komme over det og til igjen at se ud, som om der ingen Ting var i Vejen, kommer den, der har gjort Uret, let til at føle sig krænket — han har ingen Saar, der svider, og han er sig bevidst, hvor god og venlig han har været, siden han tilføjede den anden de Saar, han lider under; men det laa nu ikke for Tito at føle sig fornærmet; han higede stadig efter Forsoning, og han vilde have fundet sig i meget for atter at føle Romolas Haand paa sit Hoved som den Morgen, da han for første Gang ikke turde se paa hende.

Han fandt det for saa vidt mindre svært at vente taalmodig paa, at hans huslige Lykke skulde komme igjen, som hans Liv uden for Huset optog ham stærkere og stærkere. Fra det Øjeblik af, da Tito optraadte som Folketaler paa Domkirkepladsen og blev sig bevidst, at han havde Evne til at kildre Mængdens Øren med Ord, den gad høre, havde hans Fantasi stadig foregjøglet ham, at han maatte kunne komme til at spille en Rolle i det urolige politiske Liv, der for Tiden rørte sig i Florents. Den i samme Øjeblik vaagnende Angst for Baldassare havde imidlertid spærret ham Vejen som en uoverstigelig Hindring og drevet ham til at sælge Bogsamlingen, for at han kunde være rede til, i Fald det blev nødvendigt, at forlade Florents, lige som han havde begyndt at føle, at Byen havde faaet ny Tiltrækning for ham. Nu var den Angst næsten overstaaet; han var nødt til at blive ved at gaa med sin Panserskjorte, han var nødt til at være belavet paa, at der kunde blive stillet Krav til hans Koldblodighed og Snildhed, men han ansaa det ikke længere for nødvendigt at gjøre det ubehagelige Skridt at forlade Florents og søge sin Lykke anden Steds.

Hans Fader havde afslaaet den tilbudte Forsoning og tvunget ham til at sætte haardt imod haardt, og han var paa det rene med, at den gamle Mand var saa svag, at det vilde være let at holde ham Stangen. Titos ubestemte Higen antog snart Form af ganske bestemte Tanker; efterhaanden, som hans unge Kjærlighed blegnede, antog Livet mere og mere Karakter af et Spil, i hvilket Kløgt og Tilfældighed forenede sig paa den behageligste Maade, og det Spil, der kunde spilles i Florents, var spændende nok.

Aldrig saa snart var de franske Gjæster borte, før der blev et Røre i Byen som i en Myretue, naar der har været Fare paa Færde, og det gjælder om at faa Tuen i Orden igjen. „Hvordan skal vi bære os ad med at skaffe Pengene til den franske Konge? Hvordan skal vi bære os ad med at føre Krig med de halsstarrige Oprørere i Pisa? Og frem for alt, hvorledes skal vi ændre vor Administration, saaledes at vi kan faa vore Embedsmænd valgte og vore Love vedtagne paa bedste Maade?“ Saa længe disse Spørgsmaal ikke var besvarede, var der Fare for, at Handel og Industri kunde komme til at ligge stille, og saa kunde den store Masse af Arbejdere, der ikke havde saa meget som Stemmeret, let tabe Taalmodigheden.

Først blev der ringet med den store Klokke for at sammenkalde Borgerne til Parlament paa Piazza de' Signori, og saa foreslog Signoriet den tæt sammenstuvede Mængde, at der skulde overdrages tyve Mænd en diktatorisk Myndighed, i Kraft af hvilken de for et Aar skulde vælge alle Øvrighedspersoner og ordne Statsstyrelsen. Folket gik ind paa Forslaget, men saa kom Forhandlingerne inde i Paladset, og dem gik det ikke saa glat med. Doctores juris disputerede Dag efter Dag til langt ud paa Natten; Messer Pagolantonio Soderini anførte udmærkede Grunde for en folkelig Forfatning, Messer Guidantonio Vespucci anførte lige saa udmærkede Grunde for en mere aristokratisk Statsform, og Forhandlingerne kunde have varet længe uden at føre til noget som helst Resultat. Flertallet af dem, der var inde i Paladset, og som allerede havde Magten i Hænde, var

enige med Vespucci og fandt, at man burde gaa langsomt til Værks med at indføre Forandringer, Flertallet af dem, der stod udenfor, og som havde liden Magt og mange Byrder, var mindre ængstelige for Forandringer.

Og der var én Magt uden for Paladset, som bidrog mere og mere til at give dette Flertals ubestemte Ønske Karakteren af en bestemt Vilje. Denne Magt var Savonarolas Prædiken. Han gik i de Prædikener, han daglig holdt, hurtig over fra det almindelige til det særlige — fra at sige til sine Tilhørere, at de maatte sætte deres private Interesser og Lidenskaber til Side for Hensynet til det almene Vel, gik han over til bestemt at angive, hvilken Regeringsform det almene Vel krævede — han begyndte med at sige: „Vælg det, der er bedst for alle“, han endte med at sige: „Vælg et stort Raad efter venetiansk Mønster“, og „det store Raad er Guds Vilje“.

For Savonarola stod det som utvivlsomt, at det store Raad var det eneste Middel til at give den offentlige Mening et saa fyldigt Udtryk, at den kunde holde Partiinteressernes skadelige Indflydelse Stangen; det var en Form, som i alt Fald kunde gjøre en ærlig, upartisk Statsstyrelse mulig, og jo renere Statsstyrelsen i Florents kunde blive, jo mere den kunde betrygges imod dem, som saa' deres Fordel i deres Medborgeres moralske Nedværdigelse, des mere vilde Florents nærme sig til at blive et rent Samfund, der kunde bane Vej for Kirkens og Verdens Forbedring. Og Fra Girolamo tabte aldrig dette ophøjede Maal af Sigte. Selv i de sidste skrækkelige Dage af hans Liv, da Spot og Spe, Pinsler og Frygt for Pinsler havde blottet enhver lønlig Svaghed i hans Sjæl, kunde han sige til sine Dommere: „Lad det ikke undre jer, at jeg ikke har haft mange Ting at sige jer, thi de Maal, jeg har haft for Øje, var faa og store.“

Sextende Kapitel.

Ariadne aflægger Kransen.

Det varede over tre Uger, før Bogsamlingen var indpakket og ført bort. Romola havde, langt fra at lukke Øjne og Øren for, hvad der gik for sig, tvært imod set til hele Tiden. Om Aftenen, naar Arbejderne var gaaede, tog hun sin Haandlampe og gik langsomt om imellem Kasserne og Halmen, standsede ved hvert et tomt Fodstykke, hver en vel kjendt Gjenstand, der laa henkastet paa Gulvet, opfyldt af en bitter Trang til at forvisse sig om, at der var god Grund til, at hendes Kjærlighed var udslukt og Verden bleven øde for hende. Og endnu vankede hun atter og atter om der inde om Aftenerne, ikke for at søge Vished, men fordi den Smerte og Fortvivlelse, hun følte ved Mindet om sin Fader, var den Følelse, der rørte sig stærkest i hende. Den 23de December vidste hun, at de sidste Kasser skulde føres bort. Hun gik op i Loggiaen oven paa Huset for ikke at gaa glip af det sidste kvalfulde Syn, naar Vognen langsomt rullede over Broen.

Himlen var overtrukken, og det var næsten mørkt. Santa Croce, hvor hendes Fader laa begravet, stod skummel midt i Mørket, og det hvide Vognlæs gled langsomt over Broen og op ad den snævre Gade som en grum Skæbne, der førte hendes Faders Haab til en ukjendt Grav. Romola havde ikke saa meget en Følelse af, at hun selv saa' det, som af at hendes Fader var sig det bevidst, som han laa dèr hjælpeløs i sit Stenfængsel, hvor hun ikke kunde række ham Haanden og sige ham, at han ikke var ene.

Hun blev staaende, efter at Vognen var forsvunden, uden at ænse den kolde Aftenluft og kvæget af Mørket, der syntes at indhylle hende som et Sørgeflor. Saa begyndte pludselig den store Klokke i Paladset at drøne — det var ikke Stormklokkens Klemten, det lød som et triumferende Budskab, og

efterhaanden syntes alle Byens Klokker at opfange Lyden og stemme i med, og samtidig med, at Koret svulmede mere og mere, saa Luften blev som opfyldt af Klokkeklang, var det, som om der gik Ild i Lyden; smaa Flammer, sitrende som den, slog ud imellem Paladsets Taarne og Tinder.

Den pludselige Klokkeklang og alle de sitrende Lys gjorde et smerteligt Indtryk paa Romola. Det var Dæmonernes Triumf over, at hendes Mands Forræderi var lykkedes, og over hendes trøstesløse Liv. For lidt over tre Uger siden havde disse Klokkers Klang beruset hende, Florents' Jubel havde været hende et Varsel om Glæde og Lykke for hende selv. Men nu tyktes den almindelige Glæde hende grusom; hun havde intet at gjøre med det Florents, der nu jublede, og i sin Bitterhed havde hun en Følelse af, at al Glæde var Løgn og Haan. Hun havde tabt sin Tro paa Lykken, som hun havde smægtet efter — Lykken var et hadefuldt, smilende Væsen med et snævert, egenkjærligt Hjærte.

Hun løb ned fra Loggiaen, holdende Hænderne for Ørene, og skyndte sig igjennem Forstuen. Saa fo'r hun sammen, da hun uventet stod Ansigt til Ansigt med sin Mand, som kom for at søge hende.

Hans Gang var spændstig, og hans Ansigt var usædvanlig straalende.

„Hvad, er her for megen Støj?" sagde han, thi Romola pressede, idet hun fo'r sammen ved Synet af ham, Hænderne endnu fastere imod Ørene. Han tog hende blidt om Haandleddet, lagde hendes Arm i sin og førte hende ind i Salen med de dansende Nymfer og Fauner, og saa vedblev han: „Florents er blevet helt forrykt, fordi det har faaet sit store Raad, som skal raade Bod paa alle Ulykker under Solen og særlig gjøre Ende paa al Munterhed. Du fryser, Romola, du maa ikke blive saa sent oppe i den kolde Loggia uden at tage noget mere Tøj paa. Jeg kom for at sige dig, at jeg pludselig er bleven kaldt til Rom for at paatage mig et lærd Arbejde for Bernardo Rucellai. Jeg tager herfra strax, for jeg skal støde sammen

med mine Rejsefæller ved San Gaggio i Aften, for at vi kan bryde op i Morgen tidlig. Du behøver ingen Ulejlighed at gjøre dig, jeg har allerede pakket. Det varer ikke længe, før du har mig her igjen.“

Han vidste, at han ikke havde andet at vente af hende, end at hun rolig vilde finde sig i, hvad han sagde og gjorde. Han turde ikke engang vove at kysse hende paa Panden den Aften, men nøjedes med at føre hendes Haand til sine Læber og gik saa. Tito følte, at Romola var mere uforsonlig, end han havde troet; hendes Kjærlighed var ikke det søde Instinkt, der klamrer sig fast til den elskede til Trods for alt, hvad Forstanden siger, og som han nu begyndte at anse for det egentlig fortryllende ved en Kvinde. Denne forstenede Kulde var nu imidlertid dog bedre end en lidenskabelig Modstand i smaat og stort. Hendes Stolthed og hendes Evne til at skjønne, hvor Modstand vilde være unyttig, havde deres gode Side.

Men da Tito havde lukket Døren efter sig, forsvandt det kolde, ubevægelige Udtryk, der lagde sig over Romolas Ansigt, saa snart han kom hende nær. Indvendig var hun meget langt fra at være rolig.

Det første, hun nu gjorde, var at kalde paa den gamle Maso.

„Maso“, sagde hun i en bestemt Tone, „vi rejser i Morgen tidlig. Sørg for de to Muldyr i Aften og hold dig rede til at bryde op med dem ved Daggry, og vent paa mig i Trespiano.“

Det var hendes Agt at tage Maso med til Bologna og saa sende ham tilbage med Breve til hendes Gudfader og Tito hvori hun meddelte dem, at hun var rejst og aldrig mere kom igjen. Hun havde lagt sin Plan saaledes, at ingen vilde ane det mindste om, at hun forlod Byen, og at ingen vidste noget om, at hendes Kjærlighed og Liv var knust. Bernardo del Nero havde været paa Landet, og hun havde betalt ham hans Penge uden at forhandle personlig med ham; han vidste ikke engang, at Bogsamlingen var solgt. Maso var kun for saa vidt

indviet i hendes Fortrolighed, som han vidste, at den Rejse, hun havde for, skulde holdes hemmelig.

Romola vilde ikke gaa i Seng den Nat. Efter at have laaset Døren gik hun med sit Lys i Haanden hen til den udskaarne og malede Kiste, i hvilken hendes Bryllupsklæder var gjemte. Hun brast i Graad, da hun saa' dem, hun syntes, at det var hendes døde Lykkes Ligskrud. Somme Tider, og det var Tilfældet nu, førtes Romola pludselig i Tankerne tilbage til den Tid, da hun nærede fuldkommen Tillid til Tito; det bares hende for, som om hun atter stod over for den Mand, hvis Kjærlighed havde gjort Verden saa frisk og vidunderlig for hende som for et lille Barn, der sidder i Solskin mellem Blomster. I saadanne Øjeblikke brød Taarerne altid frem. Hun følte noget lignende som det, en Moder føler, naar hun i Tankerne mærker sit lille Barns Hænder hvile bløde og varme paa hendes Bryst, medens de i Virkeligheden er kolde som Marmor, naar hun bøjer sig ned over dets Seng og kysser dem.

Men der laa ogsaa noget andet i Kisten foruden Bryllupsklæderne, noget mørkt og grovt noget, der var rullet sammen i en Bylt. Hun løste den tykke, hvide Snor, der var bunden om den, og bredte en graa, ulden Dragt ud paa Bordet, den Dragt, der bares af Søstrene af St. Francisci tredje Orden, Kvinder, som levede og færdedes ude i Verden, men som særlig helligede sig til fromme Gjerninger. Romola vilde bruge denne Dragt som Forklædning, og hun besluttede at tage den paa strax, for at hun, i Fald hun blev nødt til at lægge sig til at sove, før Dagen brød frem, kunde være fuldt færdig til Opbrud, naar hun vaagnede.

Hun tog sin sorte Kjole af og iførte sig den grove uldne Kutte med Rebet om Livet; derpaa samlede hun sit lange Haar, strøg det bort fra Ansigtet og bandt det sammen i en stor, haard Knude i Nakken, bandt et Tørklæde om Hovedet og trak saa Hætten over det. Hun saa' sig i Spejlet. Hendes Forklædning var saa fuldstændig, at ingen, som ikke havde levet stadig sammen med hende, vilde kunne kjende hende. Hun syntes

selv, at hun paafaldende lignede sin Broder Dino. Lignede hun ham i andet end det ydre? Kun deri, at hun nu forstod, hvorledes man kunde føle sig dreven til for bestandig at vende sig bort fra denne Verdens Glæder, hvorledes man kunde foretrække at dvæle ved sørgelige Forestillinger frem for ved skjønne og glade.

Men hun blev ikke længe staaende foran Spejlet; hun gav sig til at samle alle de Minder om hendes Fader og Moder, der var for store, til at hun kunde have dem i sin lille Vadsæk. De skulde alle sammen pakkes ned i Kisten med Bryllupsklæderne, og saa skulde Kisten bringes til hendes Gudfader, naar hun var borte. Hun lagde Portrætterne ned, og derefter den ene Gjenstand efter den anden, hvortil der knyttede sig hellige Minder. Saa vilde hun tage sin Forlovelsesring af, men hun kunde ikke faa sig til det. Hun havde med lidenskabelig Iver higet efter at gjøre, hvad hun nu havde for, forlade en Mand, som havde svigtet al hendes Tillid, bryde et udvortes Baand, hvortil der ikke længere svarede noget indre, men den Kraft, der ligger i de ydre Symboler, og som knytter vort Liv sammen til en Enhed, gjorde sig gjældende og vakte en ubestemt Følelse i hende af, at hun var ved at rive sit Liv i Stykker, en Følelse af, at den Tilskyndelse, under hvis Indflydelse hun handlede, og som havde syntes hende at udelukke al Tvivl, maaske, naar alt kom til alt, var Blindhed, en Følelse af, at der var noget i de menneskelige Baands Natur, som gjorde, at man ikke havde Lov til at bryde dem, fordi Illusionerne brast.

„Nej“, sagde hun, „det er umuligt, jeg kan ikke underkaste mig ham. Han er troløs; jeg gyser for ham· jeg foragter ham.“

Hun rev Ringen af Fingeren og lagde den paa Bordet. Hun følte atter, at der ingen anden Lov kunde være for hende end den, hendes Følelser foreskrev hende. Den Ømhed og inderlige Deltagelse for dem, man elsker, og som staa en nær, der er Følelsens stærkeste Udslag, havde været hendes Livs Religion;

den havde gjort hende taalmodig til Trods for hendes medfødte Heftighed, den kunde have gjort hende til en Heltinde. Men nu var al den Kraft borte, eller rettere sagt, den var slaaet om i sin Modsætning og bleven til Modbydelighed.

Men den faste Beslutning var alligevel stadig ledsaget af en Angst, der antog forskjellige Former, og nu, da hun næsten var færdig med Forberedelserne til sin Rejse, tøvede hun, hun kunde ikke faa sig til at skrive de Ord, der uigjenkaldelig skulde stænge hende ude fra hele hendes lille Verden. De Sindsbevægelser, hun havde gjennemgaaet i de sidste Uger, syntes atter at vælte ind over hende med gruelig Fart og endogsaa at lamme hendes Legeme. Hun vilde skrive, men hendes Haand sank ned. Hun græd bitre Taarer over den Skuffelse, der havde hærget hendes unge Liv, Taarer af en ganske anden Art end dem, hun havde grædt, da hun mindedes sin svundne Lykke. Og nu følte hun en sitrende Skam over de forsmædelige Ord, hun havde slynget Tito i Ansigtet: „Har du ogsaa plyndret nogen, som ikke er død?“ Det tyktes hende en Nedværdigelse af hele hendes Liv, at der var blevet afpresset hende saadanne Ord, at hun havde sagt dem til sin Mand. Haarde Ord imellem Mennesker, der har elsket hinanden, er modbydelige at mindes, modbydelige som en Storhed og Skjønhed, der er sunken ned i Laster og Pjalter.

Den hjærteskærende Sammenligning imellem Fortid og Nutid virkede rent legemlig paa Romola, hun syntes, at hun havde mistet alt andet end Evnen til at føle sin Sorg, hun trængte til at føle rent legemlig Smerte, til at tage haardt paa et eller andet. Hun knugede Rebet, hun havde om Livet, fast i sine Hænder. Saa sprang hun op og greb i Laaget paa Kisten — var der mere, der skulde i den? Nej. Hun lukkede Laaget, trykkede haardt paa det og laasede den.

Saa kom hun i Tanker om, at hun ikke var helt færdig med sit Kostume som Bedesøster eller *Pinzochera*. Den store Læderpung med Smaapenge i skulde gjøres fast i Rebet, hun havde om Livet, og Rosenkransen ved den anden Side. Der

var flere Ting endnu at gjøre. Der laa en lille Nøgle i et Skrin paa Bordet — men nu mærkede hun, at hendes Lys var ved at gaa ud, og hun havde glemt at skaffe sig et andet. Et Øjeblik efter var der bælgmørkt i Stuen. Hun famlede sig frem til Kisten og satte sig paa den for at vente paa Dagens Frembrud.

Det, at hun havde grebet efter den omtalte Nøgle, havde kaldt visse Minder til Live, som atter og atter var dukkede op i den sidste Uge. Fra det Øjeblik af, da hun syntes, at der blev slaaet en uoverstigelig Kløft imellem hende og Tito, havde hendes sidste Møde med Dino aldrig mange Timer ad Gangen været ude af hendes Tanker. Hun kunde ikke lade være at lytte efter den døendes profetiske Ord om hende og den, hun havde skjænket sin Haand, og hvis Ansigt havde syntes ham at være den store Fristers. Hun kunde ikke lade være med rædselsslagen Fortryllelse at tænke paa Broderens udtærede Ansigt, paa det spændte Blik, hvormed han stirrede paa Krucifixet, paa den Ærefrygt, der havde tvunget hende i Knæ, paa de sidste afbrudte Ord og saa paa den dybe Stilhed — paa alle Enkelthederne i denne Dødsscene, der pludselig syntes at aabne hende et Indblik i en Verden, der laa uden for alt, hvad Livet ellers havde lært hende at kjende.

Men hendes Sjæl rejste sig til Modstand imod Indtryk, som fra at have staaet for hende som Drømmesyner nu syntes at træde frem i Virkelighedens fulde Lys. Ligesom et stærkt Legeme kæmper imod kvælende Dunster, kæmper stærkere og stærkere, jo mere kvælende de bliver, saaledes kæmper en stærk Sjæl mere og mere fortvivlet imod sin Fantasis Syner, jo mere de true med at overvælde Tanken og sætte sig i dens Sted.

Hvad havde de Ord, han havde sagt, i Virkeligheden at gjøre med hendes Sorger? Det var et rent Tilfælde, at noget af, hvad han havde sagt, var slaaet til, alt det andet var taaget, — ja, selv det, der syntes at være gaaet i Opfyldelse, var taaget, det var kun et Foster af hendes Broders Erindringer og

Tro. Han troede, at der var Ulykke ved den hedenske Lærdom; han troede, at Coelibatet var helligere end Ægteskabet; han mindedes deres Hjem og alt, hvad det var i Bogværelset; og af disse Traade var hans Syn vævet. Havde hun haft nogen som helst rimelig Grund til at tro paa et saadant Syn og rette sig derefter? Nej. Skjønt den varslende Røst havde faaet Ret, følte Romola sig urokkelig overbevist om, at det vilde have været snæverhjærtet Taabelighed, om hun havde opgivet Tito paa Grund af en Advarsel som den. Hendes Tillid var bleven skuffet, men hun vilde atter have handlet, som hun havde gjort, hellere end at lade sig lede af Syner.

Men hendes stadige Dvælen ved disse Minder, der i hendes Fantasi knyttede sig sammen med hendes Skæbne, gav hende en glimtvis Forstaaelse af Mennesker, som hun hidtil aldeles ingen Sympathi havde haft for, Mænd og Kvinder, der lod sig lede af Syner.

„Var de blot lidt stærkere i mig“, sagde hun til sig selv, „kunde jeg tabe Bevidstheden om, hvad det Syn virkelig har at betyde, og tage det for en profetisk Aabenbaring. Jeg kunde med Tiden selv faa Syner som Suora Maddalena og Camilla Rucellai og alle de andre.“

Det gøs i Romola ved Tanken om denne Mulighed. Alt, hvad hun havde lært, alt, hvad der havde haft Indflydelse paa hendes Liv, var gaaet ud paa at bestyrke hende i hendes Foragt for den sygelige Overtro, der fik Mænd og Kvinder, hvis Øjne var for svage til at kunne taale Dagslyset, til at holde til i mørke Sumpe og prøve paa at læse Menneskehedens Skæbne i Lyset af flakkende Lygtemænd.

Og dog var hun sig bevidst, at det var noget dybere end den tilfældige Omstændighed, at nogle af hendes døende Broders Ord var gaaede i Opfyldelse, der bragte Afskedsscenen imellem dem levende frem for hende igjen. Der syntes at være noget mere end Galskab i hans og hans Trosfællers ophøjede Redebonhed til at underkaste sig Lidelse. Alle Kilder omkring hende var udtørrede, og hun gad nok vide, hvilke

andre Væld der var, som Menneskene drak af og kom til Kræfter ved under deres Vandring i Ørkenen. De Øjeblikke i Domkirken, da hun, opfyldt af en mystisk Blanding af Henrykkelse og Smerte, havde grædt, medens Fra Girolamo frivillig bød sig frem som Offer for Folket, randt hende atter i Hu, som om hun i dem havde faaet Færten af en Kilde langt, langt borte. Men saa gøs hun atter tilbage for Indtryk, der vilde lokke hende ind i Synernes og en bornért Frygts Kreds, hvor man var nødt til at gjøre Vold paa sine naturlige Følelser, saaledes som Dino havde gjort.

Romola øjnede intet Lys i Mørket, og træt af en Kamp, som ikke førte til noget, faldt hun omsider i Søvn.

Syttende Kapitel.

Altertavlen.

Romola vaagnede ved, at der blev banket paa Døren; det var Maso, der kom for at hente Vadsækken. Den gamle Mand fo'r sammen, da hun lukkede Døren op, og han i Steden for den smukke Skikkelse, han kjendte saa godt, saa' Romola hyllet i den graa Kappe og hendes blege Ansigt overskygget af den mørke Hætte.

„Det er godt, Maso", sagde Romola, idet hun søgte at tale saa rolig som muligt for at berolige den gamle Mand. „Her er Vadsækken. Gaa langsomt, jeg skal snart følge efter dig. Naar du kommer uden for Porten, kan du gaa langsommere endnu, jeg indhenter dig maaske, før end du naar Trespiano."

Hun lukkede Døren efter ham og tog saa den Nøgle, hun om Aftenen havde taget op af Skrinet. Det var Nøglen til den ille malede Altertavle. Tito havde glemt at kaste den i Arno,

og den var bleven liggende i den broderede Pung, han bar sammen med sin Purpurdragt. Der havde Romola fundet den en Gang, længe efter at de var bleven gifte, og saa havde hun gjemt den med en Følelse af Glæde over, at hun havde den. Skabet, som Altertavlen stod paa, var blevet flyttet hen til et af Vinduerne, og det blege Morgenlys faldt paa den, saa at de vel kjendte Skikkelser paa Maleriet traadte tydelig frem. Romola saa' paa dem med Bitterhed og Uvilje. Taabelige Ariadne med det forelskede Blik! som om dette straalende Ansigt med de gyldne Lokker var Udtrykket for hendes Livs dybeste Hemmelighed.

„Ariadne er mærkværdig forvandlet", tænkte Romola. „Hun vilde tage sig løjerlig ud imellem Vinranker og Roser nu."

Hun tog Spejlet og saa' igjen sig selv i det, men Synet var saa afskrækkende i den graa Morgendæmring, at hun lagde det fra sig med en Gysen som den, hvormed hun havde vendt sig bort fra den glade Ariadne. Ved Synet af sit Ansigt med Hætten paa blev hun atter greben af Angst for, at hun til sidst skulde blive draget ind i den usle Overtros Kreds, imellem de hylende Fanatikere og grædende Nonner, som hun havde foragtet fra Barnsben af. Hun stak hurtig Nøglen i Skrinet, lukkede det op og tog Krucifixet ud uden at se paa det. Derpaa trak hun med skjælvende Haand en Snor igjennem den lille Ring og hængte det om sin Hals under Kappen. „For Dinos Skyld", sagde hun til sig selv.

Saa havde hun endnu tilbage at skrive de Breve, som Maso skulde bringe tilbage fra Bologna. De var meget korte. Det første lød, som følger:

„Tito, min Kjærlighed til dig er død. Derfor er jeg ogsaa død, for saa vidt som jeg tilhørte dig. Prøv ikke paa at paakalde Lovens Magt for at faa mig tilbage; det vil ikke bringe dig nogen Lykke. Den Romola, du ægtede, kan aldrig vende tilbage. Jeg behøver ikke at give dig nogen nærmere Forklaring, efter hvad jeg sagde til dig den sidste Gang, vi havde en længere Samtale. Troede du, at det var en forbigaaende

Vrede, der lagde mig de Ord i Munden, saa ved du nu, at de var Udtryk for, at der er foregaaet en uigjenkaldelig Forandring med mig.

„Jeg antager, at du vil opfylde mit Ønske, naar jeg beder dig om at sende min Kiste til min Gudfader, som jeg har faaet den af. Den indeholder mine Bryllupsklæder, mine Forældres Portrætter og andre Minder om dem.“

Hun lagde Ringen i Brevet og skrev Titos Navn udenpaa. Det næste Brev var til Bernardo del Nero.

„Kjære Gudfader.

„Kunde jeg have udrettet noget som helst for dig ved at blive, vilde jeg være bleven. Men nu er jeg borte. Spørg ikke om Grunden, og har du holdt af Fader, saa søg at hindre, at man søger efter mig. Jeg kunde ikke holde ud at blive i Florents, og jeg kan ikke holde ud at sige nogen, hvorfor. Gjør, hvad du kan, for at begrave min Skæbne i Tavshed. Jeg har bedt om, at min Kiste maa blive sendt til dig; naar du aabner den, vil du forstaa Grunden. Giv min Tante Brigida alle de Ting, der har tilhørt min Moder, og bed hende tilgive mig, at jeg ikke har sagt Farvel til hende.

„Farvel, du min anden Fader. Det bedste, jeg har tilbage her i Livet, er Mindet om din Godhed og min Taknemlighed imod dig.

Romola.“

Hun stak Brevet ind i Folderne af sin Kappe. Nu var hun færdig til at bryde op.

Ingen rørte sig i Huset, og hun gik lydløst ned paa den stille Gade. Hendes Hjærte bankede voldsomt, men hun frydede sig i Følelsen af, hvor fast hun traadte paa de brede Fliser, i Følelsen af den raske Bevægelse, der var Udtrykket for en Beslutning, som omsider blev frigjort. Hendes Iver for at sætte sin Beslutning i Værk og hendes Frygt for at møde Hindringer paa sin Vej trængte Sorgen tilbage, og da hun naaede Ponte Rubaconte havde hun ikke saa meget en Følelse af, at Santa Croce laa lige for hendes Øjne, som af, at det blev lysere og

lysere, og at hun maatte skynde sig, hvis hun vilde undgaa at møde nogen.

Hendes Vej førte hende over Piazza di Santa Croce, men hun gik saa sikkert og hurtig som nogen Sinde, om hun end ikke turde se paa Kirken. Tanken om, at nogen kunde se med nysgjerrige Øjne paa hende og maaske gjenkjende hende, at ligegyldige Mennesker kunde faa travlt med hendes private Sorger, fik Romola til at gyse som ved Tanken om legemlig Pinsel. Men der var ingen, som saa' den høje, graa Bedesøster, der gik saa fast og bar Hovedet med Hætten saa højt. Hendes Vej førte hende bort fra de Steder, hvor Færdselen samlede sig om Morgenen, og hun slap let ud ad Porta San Gallo, hvor alle var optagne af Accisen.

Men da det blev højlys Dag, og hun begyndte at møde Folk paa Vejen, begyndte hun at føle sig ubehagelig til Mode i Bedesøsterdragten. En Gang slog hun Hætten til Side for at se sig om, men hun trak den strax sammen igjen, thi hun fik Øje paa to Munke, der kun var et lille Stykke fra hende. Det var hende særlig ubehageligt at møde Munke, de ventede utvivlsomt at faa et eller andet gudeligt Ord at høre af hende, men dem kjendte hun ingen Ting til, og hun gik forbi, idet hun lod, som om hun ikke saa' dem. Hun skammede sig over sin Forklædning, og denne Skamfølelse var saa meget pinligere, som hun maatte gjøre sig Umag for at skjule den.

Hun fik Øje paa en stor, flad Sten under en Cypres, og noget betagen af den Forskrækkelse, hun havde faaet ved Synet af Munkene, gik hun hen og satte sig paa den. Saa opdagede hun Maso med Muldyrene lidt forude, ikke længere borte, end at hun kunde haabe snart at indhente ham. Foreløbig vilde hun holde Rast en liden Stund. Hun var fri og alene.

Attende Kapitel.

De sorte Tegn bliver levende.

Titos Rejse til Rom, som i saa høj Grad havde lettet Romola Udførelsen af hendes Beslutning, var bleven bestemt ganske pludselig den foregaaende Aften ved et Gilde. Tito var gaaet til dette Gilde med de behageligste Forventninger. Der var al Sandsynlighed for, at Maden vilde være fortræffelig, Vinen ypperlig og Selskabet udsøgt, thi Stedet, hvor Gildet skulde staa, var Rucellai-Haverne, og Værten, Bernardo Rucellai, var en Type paa en florentinsk Stormand. Indbydelsen var bleven tilstillet Tito igjennem Lorenzo Tornabuoni med en Højtidelighed, som strax vilde have ladet ham ane, at Selskabet havde et politisk Formaal, selv om de offentlige Anliggender havde været mindre altopslugende, end de var. I Betragtning af Omstændighederne var Tito ganske vis paa, at de udmærkede stuvede Fisk og de gamle græske Vine skulde bidrage deres til at fremme et eller andet Partiformaal, thi Bernardo Rucellai var ikke simpelt hen en indflydelsesrig Personlighed, han var en af de tyve kaarne Mænd, som nu i tre Uger havde styret Florents. Tito var derfor i udmærket Humør, da han gik hen i Via della Scala, hvor den berømte Have laa.

Det var en mørk Aften, og kun naar Tito kom forbi en Lampe foran et Madonnabillede, kunde Omridsene af hans Skikkelse skjelnes saa tydelig, at man kunde kjende ham. Havde nogen holdt Øje med ham, vilde han have bemærket, at den høje og statelige Skikkelse, der var tæt hyllet i sin Kappe, stadig havde en anden i Hælene paa sig, en firskaaren, gammel Mand med ulden Vams og Filthat paa. Man kunde have anset det for et rent Tilfælde, thi der var mange Folk paa Gaden, men da Tito standsede ved Porten til Rucellai-Haverne, standsede Skikkelsen bagved ogsaa. Tito gik hurtig ind ad Laagen efter at have opgivet Tjeneren, der holdt den aaben for ham,

sit Navn, og gik saa ind imellem de stedsegrønne Buske, der skinnede som Metal i Fakkelskjæret. Den anden Mand gik ogsaa ind.

„Hvad hedder I?“ sagde Tjeneren.

„Baldassare Calvo“, lød Svaret.

„I er ikke indbuden, alle Gjæsterne er komne.“

„Jeg er i Følge med Tito Melema, som lige gik ind. Jeg skal vente paa ham i Haven.“

Tjeneren betænkte sig. „Jeg har Ordre til kun at indlade Gjæster. Er I Messer Titos Tjener?“

„Nej, min Ven, jeg er ikke Tjener; jeg er en lærd Mand.“

Tjeneren lod ham gaa ind, og lidt efter var Baldassare ogsaa forsvunden imellem de skinnende Buske.

De raske og bestemte Svar, han havde givet, var et Vidnesbyrd om, at der var foregaaet en stor Forandring med Baldassare siden hans sidste Møde med Tito, da Dolken sprang i Stykker for ham. Det hang mærkværdig sammen med den Forandring.

Da Tito den Aften gik hjem, befandt Baldassare sig i den Tilstand. der hyppig følger efter et voldsomt Udbrud af Lidenskab, en Tilstand, i hvilken legemlig Slappelse undertiden ledsages af en sjælden Aandsklarhed. Han kunde ikke rejse sig og gaa sin Vej, hans Lemmer var som lammede, han frøs, og hans Hænder rystede, men Fortidens Billeder stod klart for hans Sjæl; han gjennemlevede atter det Liv, der syntes at have været en lang Forberedelse til bitter Smerte.

En Stund var han alt for optagen af de Syner, han saa', til at kunne tænke over selve det Faktum, at han saa' dem, men da han havde gjennemløbet hele Rækken og til sidst standsede ved det Optrin, der nylig havde fundet Sted, var han ganske paa det rene med, hvor han var — han huskede baade Monna Lisa og Tessa. Ja saa, han var altsaa Tessas hemmelighedsfulde Mand, han, som havde en anden Hustru i Via de' Bardi. Det var paa Tide, at han samlede Stumperne af den sprungne Dolk op og gik — gik uden at efterlade noget Spor. Han

bøjede sig ned for at tage Stumperne af Dolken op; saa kom han til at se paa Bogen, der laa opslaaet ved Siden ad ham. Det var et stort, smukt Haandskrift, et Bind af Pavsanias. Maanen skinnede paa det, og han kunde se de store Bogstaver oven over Siden:

ΜΕΣΣΗΝΙΚΑ. ΚΒ΄.

I gamle Dage havde han været vel bevandret i Pavsanias, men endnu for en Times Tid siden havde han stirret hjælpeløst paa den Side, og han havde ikke faaet mere Mening ud af Bogstaverne, end om de havde været sorte Fugtighedspletter paa en Væg; nu var de atter de magiske Tegn, som maner en Verden frem.

Han greb Bogen, men Lyset var for svagt, til at han kunde se at læse ved det. Lige meget, han vidste, hvad der stod, han læste det indvendig. Ordene dukkede op i ham og vakte utallige Minder Han glemte, at han var gammel, han var lige ved at raabe højt. Lyset var kommet igjen, Kundskabens og Glædens Moder. Glæden herover gjengav hans Lemmer deres Kraft, han sprang op med Stumperne af sin Dolk og Bogen og gik ud i det klare Maanelys.

Det var bidende koldt, men Baldassare mærkede det ikke. Han gik omkring der oppe paa Højden og standsede, hver Gang han kom til et aabent Sted, saa' ned paa den slumrende By med alle dens Kupler og Taarne, paa Bjærgene, der holdt Vagt om den, paa den mat blinkende Flod, paa Dalen, der forsvandt imellem de snedækte Toppe, og han følte sig til Mode, som om han var Herre over det alt sammen.

Men da den første Jubel over, at han havde faaet sin Aandskraft tilbage, var forbi, samlede hans Tanker sig om Tito. Nu kunde den smukke, glatte Øgle ikke undgaa ham; nu kunde han udforske enhver Hemmelighed i Titos Liv, han kjendte allerede nogle af hans Hemmeligheder. Det tilsyneladende Uheld med Dolken havde været et Held; det var utvivlsomt det pludselige Raseri, der havde rystet ham saaledes, at

Mørket var veget fra hans Sjæl. To Gange før havde han delvis faaet sin Hukommelse igjen, og begge Gange havde det været en Følge af pludselig voldsom Sindsbevægelse; den ene Gang var, da han maatte forsvare sig imod en rasende Hund, den anden Gang var, da han var lige ved at drukne og maatte bjærge sig op paa et Skjær.

Ja, men sæt nu, Lyset sluktes igjen ligesom de to andre Gange, og det forfærdelige Mørke atter brød ind over ham! Denne Gang var Klarheden stærkere og stadigere, men hvad Sikkerhed havde han for, at den mørke Taage ikke var der igjen, før Dagen brød frem. Han tænkte med Skræk paa, at det at han tilbragte Natten vaagen paa Højen, kunde udtømme hans Kræfter og have til Følge, at Faldet blev saa meget dybere. Han søgte ivrig efter en Krog, hvor der var Læ, fandt omsider en Bunke Halm og lagde sig til at sove i den.

Da han vaagnede, var det Dag. I det første Øjeblik var han sælsomt forvirret; der var ligesom to Personer i ham, hvilken af dem var det, der var vaagnet? Ganske vist den, der var Herre over sine Aandsevner, thi han mindedes alt, hvad der var sket om Natten. Han tog Bogen; han læste, han huskede uden at læse; han saa' et Navn, og de Bedrifter, der knyttede sig til det, dukkede op for ham. Og da han var paa det rene med, at hans Bevidstheds fine Traade atter var i Orden, gik al hans Glæde op i Haabet om Hævn.

Fra den Stund af til den Aften, da vi saa' ham gaa ind i Rucellai-Haverne, havde han uafladelig, men forsigtig søgt Oplysning om alt, hvad der vedrørte Tito, og der var næppe gaaet en Dag, paa hvilken det ikke var lykkedes at holde Øje med, hvad han tog sig for. Men han vilde ikke vække Uro i Tito, han vilde sikre sig et Øjeblik, da denne den blinde Lykkes forhadte Yndling følte sig saa tryg og rolig som muligt, et Øjeblik, da han var omgiven af de Stormænd, hvis Gunst han stolede paa; det gjaldt ham om at finde den hvasseste Od, hvormed Skam og Skjændsel kunde gjennembore en smilende, egenkjærlig Hykler, det gjaldt ham om at finde en Rædsel, der

pludselig kunde gaa ham til Marv og Ben. Han havde givet Resten af sine Penge ud for en ny Dolk, det eneste, han tørstede efter, var en udsøgt Hævn.

Muligheden af, at det kunde mislykkes, forøgede hans Længsel efter, at den store Lejlighed ikke maatte lade vente for længe paa sig. Han længtes ogsaa derefter af en anden Grund, han var nemlig angst for, at hans Hukommelse skulde gaa bort igjen. Hvad enten det nu var en Følge af denne stadige Angst, eller det kom af andre Grunde, han var et Par Gange bleven overfalden af en Slags aandelig Svimmelhed, og det havde været, som om hans Evne til at opfatte Tingene skarpt og klart tabte sig. Men nu følte han, at Lejligheden var kommen.

Ntitende Kapitel.

Et Aftengilde i Rucellai-Haverne.

Da Tito traadte ind i den smukke Pavillon, opfattede hans hurtige Blik strax, at hans Formodning om Formaalet for denne Sammenkomst var rigtig, om det end maaske kun gik ud paa at styrke Partiet, ved at man spiste og drak sammen i god Forstaaelse. Bernardo Rucellai, en Mand i sin bedste Alder — han var kun fire og fyrretyve Aar —, noget hovmodig og værdig i sit Væsen, bød Tito velkommen med mer end almindelig Velvilje og anviste ham Plads imellem Lorenzo Tornabuoni og Giannozzo Pucci, som begge var fremragende unge Medlemmer af det medicæiske Parti.

Det følger af sig selv, at man talte om de ligegyldigste Ting af Verden, medens Bronceskaalen med vellugtende Vand gik om, for at man kunde vaske sine Hænder før Maaltidet, og

medens man var i Lag med de lækre Sager, der dannede Indledningen til Aftensmaaltidets alvorligere Del. Man havde god Tid til at beundre Bordstellet og til som sædvanlig at sige et Par Ord om Konfektskaalen, et Mesterværk af Antonio Pollajuolo, som Velyndere paa Pavestolen havde lokket bort fra hans Fødeby Florents til det mere pragtelskende Rom.

„Jeg vil mindes“, sagde Niccolò Ridolfi, „at vor Antonio blev kjed af at ciselere og emaillere disse Metalsager og slog sig paa Malerkunsten, for, sagde han, den Kunstner, der sætter sit Arbejde paa Sølv og Guld, putter sin Hjærne i Smeltediglen “

„Ja, det er ikke urimeligt, at Antonio kan faa Ret“, sagde Giannozzo Pucci. „Bliver denne dejlige Krig med Pisa ved, og breder Opstanden sig til vore andre Byer, gaar rimeligvis ikke blot vore Sølvfade i Løbet, men det skal ikke undre mig, om Antonios Sølvhelgener omkring Alteret i San Giovanni en skjønne Dag forsvinder for at opstaa i Form af Penge.“

„Munken belaver os allerede derpaa“, sagde Tornabuoni. „Han siger, at Guds Folk ikke vil have Krucifixer af Sølv og sultne Maver, og at Kirkens bedste Pryd er Helligheds Ædelstene og Broderkjærlighedens Guld.“

„Det er en Lærdom, der er meget hensigtsmæssig for Krigskassen, hvilket adskillige Condottierer har indset“, sagde Bernardo Rucellai tørt. „Men lad os gjemme Politiken til Desserten, naar vi kan drikke Vin nok til at skylle den ned med, Lorenzo. Den er for svær til at tages sammen med Kjødretterne.“

„Ja“, sagde Niccolò Ridolfi, „vor Luigi Pulci vilde have sagt, at dette lækre kogte Kid bør spises med upartiskt Sind.“

Den lette Passiar og de solide Retter holdt ved en god Stund. thi efter den sædvanlige kogte og stegte Kjødmad kom der Kapuner og Vildt og som Kronen paa Værket en Paafugl, tilberedt efter Apicius' Anvisning til at tilberede Agerhøns, nemlig stegt med Fjerene paa og ikke plukket bag efter, som den nævnte store Avtoritet gjorde ved Agerhønsene, men tvært

imod serveret saaledes, at den saa meget som muligt saa' ud som en levende Paafugl. Ingen havde Mod til at lade den Skive, der bødes ham, gaa fra sig, skjønt man vidste, at den var sejg. Tito citerede Horats og skar sin Skive i smaa Stykker paa Tallerkenen; Bernardo Rucellai gjorde lærde Bemærkninger om Prisen paa Paafugleæg i Oldtiden, og Niccolò Ridolfi fortalte, medens han sad med en Mundfuld paa Gaflen, en af Luigi Pulcis Historier om en Mand fra Siena, som gjærne vilde traktere fint, men for en billig Penge, hvorfor han kjøbte en Vildgaas, skar Næbbet og Svømmefødderne af den og kogte den med Fjerene paa, hvorpaa han udgav den for en Paafugl.

Der blev i Virkeligheden spist meget lidt af Paafuglen, men man havde den Tilfredsstillelse at sidde ved et Bord, hvor der blev serveret Paafuglesteg tilberedt paa en mærkværdig Maade, og at vide, at den Slags Ting kun faldt i deres Lod, som spiste til Aften hos meget rige Folk. Og det vilde have været letsindigt at tale haanlig om Paafuglekjød eller andre ærværdige Ting paa en Tid, da Fra Girolamo forkyndte en saa samfundsnedbrydende Lære, som at de rige for de fattiges Skyld burde lade være at være overdaadige.

Imidlertid kredsede den ensomme, fornægtede Mand ude i Mørket og Kulden i stadig snævrere og snævrere Kredse omkring dette Midtpunkt, hvor der var Lys og Varme og lækker Duft. Han blev staaende imellem Træerne og saa' ind ad Vinduerne; han kunde høre Latteren, han kunde se Tito gestikulere og høre hans Stemme. Baldassare var i højeste Grad spændt; han ventede paa det Øjeblik, da han kunde træde ind i den glimrende Forsamling, og han fandt en vild Tilfredsstillelse i at se, hvor rolig og munter Tito var, fordi han sagde sig selv, at des større vilde det intet anende Offers Pinsler blive.

Men Mændene der inde ved Armstagerne og de funklende Bægre anede intet om det blege, vilde Ansigt, der stirrede ind paa dem.

Og Samtalen gik livligere og livligere, jo mindre løs og almindelig den blev. Det varede ikke længe, før den til Trods

for det Forbud, Rucellai havde nedlagt derimod, atter drejede sig om Politik. I Begyndelsen, medens Tjenerne var til Stede, havde den en temmelig ligegyldig Karakter; man talte om, hvad der var foregaaet i Paladset, da der blev stemt om det store Raad, om hvor ilter og bydende Francesco Valori var, og om hvorledes det maatte være indlysende for enhver, der havde hørt Soderinis Taler til Forsvar for det store Raad og Munkens Prædikener, at de var to Alen af ét Stykke.

„Min Mening er", sagde Niccolò Ridolfi, „at Munken har mere Blik for de offentlige Anliggender end Soderini eller nogen anden af Piagnonierne. I kan stole paa, at Soderini snarere er hans Talerør, end at han er Soderinis."

„Nej, Niccolò, det er jeg ikke enig med Jer i", sagde Bernardo Rucellai. „Munken er skarpsindig nok og ser godt. hvad der kan tjene til at fremme hans Hensigter, men det er ikke rimeligt, at Pagolantonio Soderini, som har lang Tids Erfaring i Statssager, og som særlig har studeret Raadet i Venedig, skulde have laant synderlig mange Ideer paa det Omraade af en Munk. Nej, nej, Soderini lader Kanonen, men jeg indrømmer Jer, at Fra Girolamo giver Krudt og sætter Lunten til. Han har Magt over Folket, og Folket er ved at faa Magt over os. *Ecco!*"

„Naa ja", sagde Lorenzo Tornabuoni, da Tjenerne var gaaet ud af Værelset, og kun Vinen gik om, „hvad enten han nu skylder Soderini noget eller ikke, vi skylder Munken Tak for den almindelige Amnesti. Vi kunde have hjulpet os uden den Gudsfrygt og den Forbedring af Sæderne, der blev vedtagen med Stemmeflerhed, men det fortræffelige Forslag, at vore medicæiske Hoveder skulde have Lov til at blive siddende paa vore Skuldre, og at vi skulde slippe for at faa vore Godser konfiskerede, har mit varmeste Bifald, og jeg tror, at intet andet end Munkens Overlegenhed kunde have sat det igjennem for os. Og I kan stole paa, at Fra Girolamo staar fast som en Klippe paa det Punkt. Jeg har haft en Samtale med ham."

Der opstod en Mumlen af Overraskelse og Nysgjerrighed,

men Bernardo Rucellai nikkede blot, som om han vidste, hvad Tornabuoni havde at sige, og ønskede, at han vilde gaa videre.

„Ja“, vedblev Tornabuoni, „jeg har nydt den Gunst at tale med Munken i hans Celle, og jeg kan lade jer vide, at det er en ualmindelig Gunst, for jeg har Grund til at tro, at selv Francesco Valori sjælden taler med ham under fire Øjne. Jeg tror imidlertid, at Grunden til, at han saa villig gik ind paa at tale med mig, var, at jeg ikke var en svoren Tilhænger af ham, men først skulde omvendes. Jeg for mit Vedkommende er fuldkommen paa det rene med, at det eneste fornuftige, vi Medicæere kan gjøre, er at slaa os paa Munkens Parti. Blev Munken og Folkepartiet slagne, ved I godt alle sammen, hvem der vilde komme i Vejret — Nerli'erne, Alberti'erne, Pazzi'erne og alle de andre *Arrabiati*, som i Steden for at give os Amnesti, vilde kaste sig over os som gale Hunde. Det eneste, sindige og fornuftige Mennesker har at gjøre i Tider, hvor Partifølelsen er saa voldsom, er at forstille sig. I ved alle sammen, at jeg føler mig personlig stærkt knyttet til den fordrevne Familie, men selv bortset derfra er det min Mening, at den eneste Samfundsorden, der har Udsigt til at skaffe os fredelige og varige Tilstande, er den, der hviler paa en enkelt Families Overmagt. Munkens Theorier om en folkelig Styrelse, under hvilken hver enkelt skal stræbe at fremme det almene Vel, kan maaske passe for en af Cristoforo Colombos Øer, men de passer virkelig ikke for vort gamle kivagtige Florents. Det kan ikke vare længe, før der maa ske et Omslag, og naar vi er taalmodige og forsigtige, har vi al Udsigt til at kunne mage det saa, at det falder ud til Fordel for os; men indtil videre er det bedste, vi kan gjøre, at holde Munkens Fane oppe, for kommer der en anden op, kan det let blive en sort Fane for os.“

„Det har I Ret i, Lorenzo“, sagde Niccolò Ridolfi. „Jeg for mit Vedkommende er nu for gammel, til at kunne faa nogen til at tro paa, at jeg har skiftet Ham, og der er nogle af os — vor gamle Bernardo del Nero for Exempel —, som ikke for nogen Pris vilde indlade sig paa at sejle under fremmed Flag.

Men vi kan ligge stille som dvaske gamle Hunde, og det er klart nok, at det for Tiden vilde være spildt Ulejlighed at gø. Dette salmesyngende Partis Dage er nu snart talte. Det kan ikke nytte, alt, hvad de lærde siger, der er kun to Slags Regeringer, en, under hvilken Folk viser Tænder ad hverandre, og en, hvor Folk slikker Støvet for de mægtiges Fødder. At de faar deres store Raad i Orden, det er sikkert nok, og saa vil de bilde sig ind, at de har opfundet en ny Slags Regering, men lige saa sikkert er det, at deres nye System vil ende som ethvert andet; det er min enfoldige Mening. Jeg siger rent ud, at jeg agter at holde paa mine gamle Forbindelser, og jeg har endnu aldrig set politiske Anskuelser mærkede saaledes, at man uden videre kunde afgjøre, hvilke af dem der er rigtige, og hvilke af dem der er gale. Min Ven Bernardo Rucellai her er en Mand, der ræsonnerer over Tingene, og jeg har ikke noget at indvende imod, at man udspekulerer kløgtige Grunde for mig, naar de blot ikke gaar ud paa at faa mig til at svigte mine gamle Familieforbindelser."

„Siden I appellerer til mig, Niccolò", sagde Bernardo Rucellai, „vil jeg benytte Lejligheden til at sige, at da mine Ønsker for en Del bestemmes af mangeaarige personlige Forbindelser, kan jeg ikke indlade mig paa positive Planer med Folk, hvis Handlinger jeg ingen Indflydelse har paa. Jeg kunde selv ønske en Gjenindførelse af den gamle Tingenes Orden, men med Modifikationer — med meget betydelige Modifikationer. Og det eneste Punkt, i hvilket jeg vil erklære mig enig med Lorenzo Tornabuoni, er, at det fornuftigste, vore Venner kan gjøre, er at lægge deres Indflydelse i Folkepartiets Vægtskaal. Jeg for mit Vedkommende nedlader mig ikke til at forstille mig, og jeg ser heller ikke for Tiden noget Parti eller noget System, jeg helt og holdent kan slutte mig til. De er lige umodne og forvirrede alle sammen, og af alle de tyve Mænd, der for Tiden er mine Kolleger, er der ikke én, som jeg ikke er i høj Grad uenig med."

Niccolò Ridolfi trak paa Skuldrene og overlod det til andre

at tage Bolden op. Efterhaanden som Vinen gik flittigere og flittigere rundt, blev Samtalen friere og livligere, og man samlede sig i Grupper paa to eller tre.

Lorenzo Tornabüoni og Giannozzo Pucci var iblandt de første, som trak sig ud af den almindelige Samtale og gav sig i Snak med Tito, som sad imellem dem.

„Jeg ved virkelig ingen, Melema“, sagde Tornabuoni, „der kan gjøre vort Parti mere Gavn end I. I ser selv, hvordan de fleste af vore Venner har det, det er Folk, som lige saa lidt kan skjule deres Fordomme, som en Hund kan forandre sin Bjæffen, eller Folk, hvis politiske Forbindelser er saa vitterlige, at de altid maa være Gjenstand for Mistanke. Giannozzo og jeg haaber, at vi er snilde nok til at kunne unddrage os den Mistanke, men ellers ved jeg med Undtagelse af Jer ingen, hvis Forsigtighed vi kan stole paa.“

„Ja“, sagde Giannozzo Pucci, idet han lagde sin Haand paa Titos Skulder, „Sagen er, Tito mio, at I kan hjælpe os bedre, end om I var selve Ulysses. for jeg er vis paa, at Ulysses tit var ubehagelig. For at kunne tumle Mennesker maa man have en skarp Forstand i Fløjels Skede, og der er ikke en Sjæl i hele Florents, som kunde paatage sig et Hverv som for Exempel denne Rejse til Rom saa trygt som I. I har Jer Lærdom, der altid kan tjene som Paaskud til den Slags Rejser, og I har, hvad der er endnu bedre, Jert gode Hoved, som man skal have endnu vanskeligere ved at finde Mage til. Niccolò Macchiavelli kunde have klaret det for os, hvis han var paa vort Parti, men knapt saa godt som I.“

„Ja“, sagde Tornabuoni, idet han betydningsfuldt dæmpede Stemmen, „I behøver blot at spille Eders Kort godt, Melema, saa tilhører Fremtiden Jer. I kan stole paa, at Medicæerne kommer til Magten i Rom saa vel som i Florents, og den Tid er ikke langt borte, da de kan sørge endnu bedre for deres Tilhængere end i gamle Dage. Hvad skulde der være i Vejen for, at I lod Jer præstevi? Den Vej kan føre til en Kardinalshat,

og I vilde ikke være den første Græker, der opnaaede den Hovedbedækning."

Tito lo. Han var for skarpsindig til at lade sig blænde af Tornabuonis overdrevne Smiger, men han fandt den alligevel ganske behagelig. „Aa", sagde han, „foreløbig vilde jeg være vel fornøjet med Indtægterne af et Abbedi, som jeg kunde hæve uden at have nødig at lade mig kronrage."

„Det er min alvorlige Mening", sagde Tornabuoni, „men det kan vi tale om en anden Gang."

„Naar det ikke var nødvendigt, at I holdt til med Folkepartiet for at kunne virke sikkert for os, Tito mio", sagde Giannozzo Pucci, „vilde jeg ønske, at Eders Dygtighed kunde anvendes paa anden, mere passende Maade, men nu maa vi se at finde en Mand, der kan vinde vore svorne Fjender Arrabiati'ernes Fortrolighed; det er vigtigere for os at vide Besked om deres Planer end om Munkens Partis, for det føler sig stærkt nok til at lægge Kortene paa Bordet. Det vilde imidlertid falde Jer noget vanskeligt paa Grund af det Forhold, hvori I vitterlig for kort siden har staaet til Medicæerne, og Jer Hustrus Familieskab med Bernardo del Nero. Vi maa se at finde en Mand, som ikke har saadanne iøjnefaldende Forbindelser, og som endnu ikke har taget Parti."

Tito strøg sit Haar tilbage og saa' stivt paa Pucci, medens et næsten umærkeligt Smil spillede om hans Mund. „I har ikke nødig at søge efter nogen anden", sagde han. „Jeg tør ganske rolig paatage mig at klare den Sag. Jeg skal blive den tykhovede Dolfo Spinis fortrolige og komme paa det rene med hans Planer, før han endnu kjender dem selv."

Tito udtalte sig sjælden saa selvtillidsfuldt, men han var i høj Grad betagen af den Udsigt, der pludselig aabnede sig for ham til en Vej, hvor der syntes at være mere at opnaa, end han nogen Sinde havde tænkt sig. Hidtil havde Lykken kun staaet for ham som Stormænds Gunst, nu antog den pludselig Skikkelse af Magt. Ethvert Parti, der vilde bruge ham som sit Redskab, kunde blive afhængigt af ham. Hans Stilling som

fremmed, hans Ligegyldighed for de Tanker og Fordomme, hans Omgivelser var opfyldte af, blev pludselig til Fortrin.

Trekløveret fortsatte deres Samtale med stigende Iver, til der blev kaldt paa dem henne fra Bordet. Man fandt, at man længe nok havde talt om alvorlige Ting, og Rucellai havde givet Ordre til at sætte nogle nye Flasker Montepulciano frem.

„Hvor mange Sangere har vi?“ sagde han, da man atter havde samlet sig omkring Bordet. „I fører vel an, Melema. Nu skal Matteo give Jer Luten.“

„Aa ja“, sagde Giannozzo Pucci, „lad os faa det sidste Kor af Polizianos *Orfeo*.“

Tjeneren rakte Tito Luten og hviskede derpaa noget til sin Herre. De vexlede sagte nogle Ord, medens Tito præluderede paa Luten, og der lød forvirret Tale og Nynnen om Bordet. Bernardo Rucellai sagde: „Vent lidt, Melema“, men Tito hørte det ikke; han sad og lænede sig op ad Pucci og sang med dæmpet Stemme Mænadekoret for ham. Han mærkede ingen Ting, før der pludselig blev stille ved Bordet, og kun hans dæmpede „Evoë, Evoë!“ hørtes.

Det var et mærkværdigt Øjeblik. Baldassare var gaaet rundt om Bordet, til han stod lige over for Tito, og hans vilde, mørke Øjne stirrede paa den intet anende Grækers straalende, smilende Ansigt.

Tito saa' op; han fo'r sammen, og hans Læber blev blege, men han syntes ikke mere betagen end Giannozzo Pucci, som ogsaa havde set op i det samme, eller end adskillige af de andre; thi det gustne, rynkede Ansigt med de af Had funklende Øjne tog sig gyseligt ud midt i al denne Lysglans og Munterhed. Tito fik hurtig noget af sin Selvbeherskelse tilbage: „Han ser ud som en vanvittig — han er vanvittig“, tænkte han, og den Tanke gav ham Mod, thi han havde ingen Anelse om, at der var foregaaet nogen Forandring med Baldassare, siden de mødtes sidst. Han lagde tilsyneladende rolig Luten paa Bordet og vendte sig om imod Bernardo Rucellai, idet denne sagde:

„Hvad vil I, min gode Mand? Hvad er det for vigtige Oplysninger, I har at give?“

„Messer Bernardo Rucellai, jeg vil blot lade Jer og Eders hæderlige Venner vide, at I har en Forræder imellem jer.“

Disse Ord vakte almindelige Uro. Alle med Undtagelse af Tito tænkte strax paa Politik.

„I har en Mand imellem jer, som er en Slyngel, en Løgner og en Røver. Jeg har været en Fader for ham. Jeg tog ham til mig, da han var en Tiggerunge; jeg opfostrede ham, jeg elskede ham, jeg underviste ham, jeg gjorde ham til en lærd Mand. Og saa lod han mig blive i Slaveri; han solgte mine Ædelstene, og da jeg kom tilbage, fornægtede han mig.“

De sidste Ord blev udtalte i næsten krampagtig Sindsbevægelse, og Baldassare rystede, da han tav. Alles Blikke var rettede paa Tito, som nu stirrede stivt paa Baldassare. Det var et fortvivlet Øjeblik, som kvalte al Følelse i ham med Undtagelse af det faste Forsæt at vove alt for om muligt at slippe ud af Kniben. Den Sindsbevægelse, Baldassare øjensynlig var betagen af, gav ham Mod. Han stak Fingrene i Bæltet, og der begyndte at spille et Smil om hans Mund. Han havde endnu aldrig begaaet en Grusomhed, men i det Øjeblik kunde han have traadt et smilende Barn ihjel, om det havde kunnet redde ham.

„Hvad vil det sige, Melema?“ sagde Bernardo Rucellai overrasket. Han og alle de andre følte en Sten lettet fra deres Hjærter, da det viste sig, at Anklagen ikke havde noget med Politik at gjøre.

„Messer Bernardo“, sagde Tito, „jeg tror, at denne Mand er vanvittig. Jeg kjendte ham ikke igjen, da jeg første Gang saa' ham her i Florents, men nu ved jeg, at han er den Tjener, som for flere Aar siden fulgte med mig og min Plejefader til Grækenland og fik sin Afsked paa Grund af slet Opførsel. Han hedder Jacopo di Nolo. Allerede den Gang, tror jeg, var han ikke rigtig i Hovedet, thi han havde uden nogen som helst Grund fattet et mærkværdigt Had til mig, og nu er jeg over-

bevist om, at han lider af en Mani, under hvilken han bilder sig ind at være en anden, end han er. Han har allerede én Gang stræbt mig efter Livet, efter at han er kommen her til, og jeg gaar i stadig Fare for ham. Men han fortjener mere Medlidenhed end Vrede. Det er kun alt for vist, at min Fader er død. I har kun mit Ord derfor, men jeg vil overlade til jer selv at afgjøre, om der er nogen Rimelighed for, at en forstandig og dannet Mand i den sidste Maaneds Tid skulde have lusket om i mørke Kroge for at myrde mig, eller om der er nogen Rimelighed for, at jeg skulde have nogen Grund til at fornægte min Fader. Hvad han fortæller om, at han har taget mig til sig, da jeg var en Tiggerunge, er et Foster af en forstyrret Hjærne. Men jeg vil sætte Pris paa, om I vil afkræve ham Beviser for, at han er den, han giver sig ud for, for at ondskabsfulde Mennesker ikke paa Grundlag af hans vanvittige Beskyldninger skal sige mig noget paa."

Tito havde følt sig mere og mere tryg, efterhaanden som han talte. Det var ikke saa svært at lyve, naar man først var i Gang dermed.

Baldassare havde, medens han vankede om i Haven, og senere, da han opholdt sig ude i Forværelset imellem Tjenerne, atter i Tankerne gjennemgaaet alt, hvad han havde at anføre til Bevis for, at han var den, han sagde, og at den Anklage, han rettede imod Tito, var sand, og han havde forvisset sig om, at han kunde godtgjøre, at han var en baade lærd og berejst Mand. Det var maaske til Dels en Følge af den Anstrængelse, der havde været forbunden hermed, at det Raseri, hvormed Titos Løgn fyldte ham, øvede en mærkværdig legemlig Virkning paa ham; det var, som om der rislede en kold Strøm igjennem ham, og de sidste Ord overdøvedes af en voldsom Ringen for Ørene; han blev greben af en svimlende Rædsel, som om han følte Jorden glide bort under sine Fødder. Alle saa' paa ham, da Tito tav, og saa', at de Øjne, der et Øjeblik i Forvejen havde flammet af vild Lidenskab, nu var prægede af

en ubestemt Angst. Han klamrede sig til Ryggen af en Stol og sagde ingen Ting.

Intet kunde have vidnet stærkere om, at det var sandt, hvad Tito sagde.

„Jeg har set det Menneske før et eller andet Sted“, sagde Tornabuoni.

„Ja vist“, sagde Tito, „han er den Fange, som var undveget og greb fat i mig paa Domkirketrappen. Jeg gjenkjendte ham ikke den Gang, nu ligner han mere sig selv, kun med den Forskjel, at det er endnu tydeligere, at han er gal.“

„Jeg tvivler ikke om, at det forholder sig, som I siger“, sagde Bernardo Rucellai, „men I har Ret til at kræve, at der bliver anstillet en afgjørende Prøve.“ Derpaa vendte han sig til Baldassare og sagde: „Er I den, I giver Jer ud for, maa I kunne beskrive de skaarne Stene, der tilhørte Jer. Jeg har selv kjøbt flere af dem af Messer Tito. En af dem er en smuk Karneol med en Fremstilling, hvortil Stoffet er taget fra Homer. Er I, som I siger, en lærd Mand og Ringens retmæssige Ejer, maa I kunne paavise det paagjældende Sted hos Homer. Har I noget at indvende imod den Prøve, Melema?“

Det var et frygteligt Øjeblik for Tito, men ingen mærkede, at han betænkte sig. „Nej“, sagde han, „jeg tager imod den.“

Der blev dødsstille, medens Rucellai gik hen til Reolen og tog Bogen. „Vil I finde mig det paagjældende Sted hos Homer“, sagde han, idet han lagde Bogen paa Bordet. „Sæt Jer ned.“

Baldassare havde for saa vidt forvundet den første forvirrede Rædsel, han var bleven greben af, da han mærkede, hvorledes den kolde Strøm rislede igjennem ham, og det ringede for hans Øren, at han til Dels opfattede, hvad Rucellai sagde. Han forstod, at der var noget, man vilde have ham til at gjøre, for at bevise, at han var den, han gav sig ud for, men han havde ingen klar Forestilling om, hvad det var. Synet af Bogen mindede ham om hans stadige Haab om, at han maatte kunne læse og forstaa, hvad han læste, og han gik strax hen og satte sig.

Bogen var opslaaet, og han bøjede sig ned over den, medens alle ivrig stirrede paa ham. Han bladede ikke om, hans Blik gled over de Sider, der laa opslagne for ham, og saa stirrede han stivt paa dem. Saaledes sad han en to, tre Minutter, saa greb han sig med begge Hænder om Hovedet og sagde i en dæmpet, fortvivlet Tone: „Tabt! Tabt!“

Der var noget saa rørende i det ustadige Blik og det dæmpede Skrig, at de tilstedeværende ikke blot følte sig overbeviste om, at han var fra Forstanden, men tillige blev grebne af Medlidenhed med ham. Ja, saadan en Spaltning kan der være i vort Bevidsthedsliv, at Tito, samtidig med, at han glædede sig over den Stadfæstelse, hans Løgn havde faaet, ønskede, at han ikke havde været nødt til at lyve, ønskede, at han havde vedkjendt sig sin Fader uden for Domkirken — at han var draget ud for at finde ham — at alt havde været anderledes. Men han havde laant af den frygtelige Aagerkarl Løgnen, og Gjælden var voxet, saa at han nu tilhørte sin Kreditor med Legeme og Sjæl.

Der havde intet været i Baldassares Optræden, som i ringeste Maade kunde opfattes af de tilstedeværende som et Vidnesbyrd om, at han talte sandt, hans Udseende vidnede imod ham, og det gjorde ogsaa den første Bevægelse, han gjorde. Han tog Hænderne fra Hovedet og famlede efter noget under sin Vams. Alle forstod, hvad den Bevægelse betød. Man vexlede Blikke, og Bernardo Rucellai sagde i en rolig Tone, idet han lagde Haanden paa Baldassares Skulder: „Det er en vigtig Sag for Jer, min Ven. I skal faa Jer fulde Ret. Følg med mig og lad os tale sammen under fire Øjne.“

Baldassare var stadig i den halvt bevidstløse Tilstand, i hvilken han ingen Forestilling havde om, hvad han gjorde. Han rejste sig og fulgte med Rucellai ud af Stuen. Et Par Minutter efter kom Rucellai tilbage. „Nu er han under Laas og Lukke. Piero Pitti, hvad mener I, mon det ikke er bedst at sende Matteo til Paladset efter et Par Sbirrer, som kan føre

ham til Fængslet? Hvis han, som jeg tror, er farlig, vil han være sikkert forvaret der, og saa kan vi forhøre ham i Morgen.“

Pitti gik ind paa dette Forslag, og Ordren blev givet.

„Han ser unægtelig fæl ud“, sagde Tornabuoni. „Og han har allerede tidligere stræbt Jer efter Livet, Melema?“

Lidt efter hørte man tunge Fodtrin og en Lyd, som om et Menneske under heftig Modstand blev slæbt bort. Lyden tabte sig snart, og saa tog man atter fat paa de selskabelige Glæder; ingen havde noget imod at glemme det ubehagelige Optrin.

Titos Hjærte bankede voldsomt, og Vinen smagte ham, som om det var Blod. I Aften havde han maattet betale en højere Pris for sin Sikkerhed end nogen Sinde før. Han holdt ikke af den Pris, men han maatte jo endda være glad ved den Handel. Den triumferende Følelse, der blandede sig i den Modbydelighed, hvormed han tænkte paa, hvad der var sket, fik lidt efter lidt Overtaget, og da han den næste Morgen brød op for at rejse til Rom, lod han, som vi have set, til at være meget vel tilfreds med Tilværelsen.

Tyvende Kapitel.

Vend om!

Da Romola satte sig ned paa Stenen under Cypressen, bidrog alt til at give hende en Følelse af Ensomhed og Frihed. Det var første Gang, hun følte sig ene imellem Himmel og Jord, fri for at bøje sig for andre Menneskers Vilje.

Saa hørte hun pludselig en Stemme sige: „I er Romola de' Bardi, Tito Melemas Hustru.“

Hun kjendte Stemmen, dens Klang havde mer end én Gang sitret igjennem hende, og da hun kjendte den, vendte hun sig

ikke om og saa' ikke op; hun blev siddende betagen af Angst og dog i sit stille Sind protesterende imod den Angst — det var jo blot en af de kutteklædte Munke, som vovede at tale til hende og blande sig i hendes private Anliggender, men hun var nu alligevel saa betagen, som om den Skæbne, Menneskene forestille sig som en almægtig Gud, var traadt frem for hende og nu havde Tag i hende.

„I flygter forklædt fra Florents. Gud har befalet mig at standse Jer. I faar ikke Lov til at flygte."

Romolas Vrede øgedes, da hun hørte disse myndige Ord. Hun vilde ikke vende sig om og se paa dette Menneske, hvis forskende Blik tirrede hende. Hun blev siddende ubevægelig og sagde:

„Hvad Ret har I til at tale til mig eller til at hindre mig i mit Forehavende?"

„Den, at jeg kommer som Guds Sendebud. I har klædt Jer i Fromhedens Dragt, men det er ikke fromme Tanker, der driver Jer. I fik ikke Lov til at slippe ukjendt forbi mig, det blev mig aabenbaret, hvem I var, og jeg ved, at I søger at slippe bort fra den Lod, Gud har givet Jer. I vil skjule Jert virkelige Navn og Jer Stilling for at kunne paatage Jer et nyt Navn og søge Jer en ny Stilling og kun følge Jert eget Hoved. Gud har paalagt mig at kalde Jer tilbage. Min Datter, I maa vende om til den Plads, han har anvist Jer."

Romola blev mere og mere oprørt for hver Sætning, han sagde. „Jeg vender ikke om", sagde hun. „Præster og Munke har ingen Ret til at blande sig i mine Anliggender. I har ingen Magt over mig."

„Jeg ved nok, at I er voxet op i Trods. Men det er ikke den stakkels Munk, der gjør Fordring paa at blande sig i Eders Sager, det er Sandheden, der kræver, at I skal blive i den, og den slipper I ikke fra. I maa enten lyde dens Bud, og saa vil den vise Jer Vej, eller, i Fald I trodser den, vil den hvile tungt over Jer som en Lænke, I kommer til at slæbe paa til evig Tid. Men I vil lyde dens Bud, min Datter. Jer gamle Tjener

kommer snart med Muldyrene, min Ledsager er paa Vej til ham for at kalde ham tilbage, og saa vender I tilbage til Florents.“

Hun fo'r op med funklende Øjne og saa' opbragt paa Fra Girolamo. Der svævede trodsige og harmfulde Ord paa hendes Læber, men de kom ikke. Hun havde mødt Munkens rolige Blik, og under Indtryk af det sank hendes Harme magtesløs sammen. Savonarola var ikke smuk; det, der betog hende, var Følelsen af, at han nærede en Deltagelse for hende, der var af en ganske upersonlig Art; det var første Gang, hun mødte et Blik, der vidnede om, at den rent menneskelige Broderfølelse gjorde sig gjældende som en stærk Magt. Hun blev staaende og saa' tavs paa ham.

„Du pukker stolt paa din Frihed, min Datter“, vedblev han; „men hvem er saa foragtelig som en Skyldner, der bilder sig ind, at han er fri?“

Der var en Braad i disse Ord, og de fik Romola til at blegne.

„Og du render fra din Gjæld, du unddrager dig din Skyldighed som Hustru. Kan noget Menneske selv vælge sine Pligter? Min Datter, du flyr fra Guds Aasyn ud i Ørkenen.“

Romolas Vrede havde veget Pladsen for en ny Følelse af, at der maaske var Kraft at finde i Ydmyghed og Underkastelse, hvis denne Mand, som hun begyndte at nære en ubestemt Ærefrygt for, kunde aabne hendes Øjne for en Lov, der virkelig havde noget at betyde. Men nej — han kunde ikke vide Besked om, hvad der drev hende. Paa den anden Side kunde hun ikke igjen faa sig til slet og ret at afvise ham, og i sin Trang til at give den Ærbødighed, hun følte for ham, et Udtryk samtidig med, at hun sagde ham imod, tiltalte hun ham halvt ubevidst paa en Maade, som hun aldrig før havde talt til nogen Præst paa.

„Min Fader“, sagde hun, „I kan ikke vide, hvilke Grunde der nøder mig til at handle, som jeg gjør. Dem kan ingen andre end jeg kjende. Det er en stor Sorg, der driver mig bort. Min Beslutning staar fast.“

„Jeg ved nok, min Datter. Du er ikke lykkelig i dit Ægteskab. Jeg er ikke din Skriftefader, men Gud har paalagt mig at standse dig. Du blev i mit Paahør advaret af Himlen — du blev advaret, da du endnu kunde have valgt at unddrage dig Ægteskabets Baand. Men du valgte at tage dem paa dig, og naar du nu egenmægtig bryder dem, forsynder du dig. Hvad Ret har du til at beklage dig, min Datter, naar du selv begaar en af de største Synder, en Hustru kan begaa? Er det den Visdom, du har vundet ved at lade haant om Kirkens Mysterier? Du vil fly fra Florents, det eneste Sted i Verden hvor der er Mennesker, som du har Borgerpligter imod.“

„Jeg vilde aldrig have forladt Florents“, sagde Romola, „hvis jeg havde kunnet haabe at faa Lov til at opfylde de Pligter, jeg havde imod min Fader.“

„Erkjender du da ikke andre Pligter end dem, et Barn har imod sin Fader? Du har været blind, min Datter. Du har levet blandt Mennesker, der se ned paa deres Medmennesker. Jeg kjender deres forfængelige Tale; den drejer sig om de henfarne Tider, som de fylde med deres indbildte Visdom, medens de foragte Guds Gjerninger i vor egen Tid. Du har utvivlsomt hørt og læst om, at der har været hedenske Kvinder, som følte, hvad det vilde sige at leve for det almene Vel, men du, en florentinsk Kvinde, har aldrig haft nogen Følelse af, at du burde leve for Florents. Der er Sult og Nød i vore Gader, men du siger: det bryder jeg mig ikke om; jeg har mine egne Sorger. Guds Tjenere kæmpe for at opnaa Retfærdighed og Fred og Kjærlighed, men det bryder du dig ikke om, du er som en Fugl, der flyver bort og søger sin Føde, hvor den finder for godt. Og du har kastet Vrag paa Kirkens Lærdom, min Datter. Som om du, der egensindig og blindt følger dit eget Hoved, ikke var ringere end den ringeste Kvinde i Florents, der udstrækker sine Hænder sammen med sit Folk og nedbeder Himlens Velsignelse over det og tænker paa de store Ting, Gud har for med Florents, og bier i Taalmodighed, fordi Forjættelsen er stor, og hun føler, at hun er ringe.“

„Jeg drager ikke bort for at søge Fred og Glæde“, sagde Romola. „Jeg venter ingen Glæde mere her i Livet.“

„Du søger din egen Vilje, min Datter. Jeg siger dig atter, at Mennesket ikke kan vælge sine Pligter; du kan vælge at svigte dine Pligter, du kan vælge at unddrage dig de Sorger, de medfører. Men hvad opnaar du derved, min Datter? Sorg uden Pligt.“

„Men naar I vidste, hvor umuligt det var mig at holde det ud“, sagde Romola, idet hun foldede sine Hænder og saa' bedende paa Fra Girolamo.

„Min Datter“, sagde han, pegende paa Snoren om Romolas Hals, „du har noget der inden for din Kappe. Tag det frem og se paa det.“

Det gav et Sæt i Romola, men hun gjorde, som han sagde. En stærkere Vilje og en stærkere Overbevisning end hendes egen havde faaet Tag i hendes Tvivl. Hun tog Krucifixet frem.

„Dèr, min Datter, har du et Symbol paa det højeste Offer, bragt af den højeste Kjærlighed, fordi Menneskens Nød var svar.“

„Gjør det Symbol til Ledestjærne for dit Liv“, vedblev Munken; „tag din Sorg som et Offer, og naar den guddommelige Kjærligheds Ild brænder i din Sjæl, og du ser dine Medmenneskers Nød i Lyset af den, vil du ikke kalde dit Offer stort. Du har hovmodet dig, som om du var af andet Kjød og Blod end andre Mennesker, og som om deres Tanker ikke angik dig, men du har været som den, der endnu slet ikke er født til Menneskets sande Liv. Du siger, at din Kjærlighed til din Fader ikke længere byder dig at blive i Florents. Er du da nu, efter at det Baand er bristet for dig, uden for al Lov og uden al Religion? Saa er du jo ikke bedre end et Dyr, der har mistet sin Unge! Naar Gjenstanden for din kjødelige Kjærlighed er borte, har du ingen Kjærlighed og intet, der binder dig. Du ser selv, min Datter, hvor langt du staar under den, der tilbeder dette Symbol paa det højeste Offer, og hvis Sjæl gløder i Samfølelse med den fortabte Mængde, for hvis

Skyld dette Offer bragtes, og som ser Verdenshistorien som Historien om et stort Forløsningsværk, som han selv arbejder med paa i Fællig med sit Folk og paa den Plads, der er bleven ham anvist. Havde du den Tro, min elskede Datter, vilde du ikke vandre ud i Verden for at fly Lidelsen, ikke søge en Frihed, som i Virkeligheden er Lovløshed. Du vilde føle, at Florents ikke blot er dit Fødested, men ogsaa din Sjæls Hjem, thi du vilde se den Gjerning, du har at gjøre dèr. Hvem skal fylde din Plads, naar du rømmer fra den? Du burde være paa din Plads nu og hjælpe med ved den store Gjerning, Gud har for med Florents, som han vil rense og gjøre til Folkenes Fører. Se, Jorden er fuld af Uretfærdighed og Nød, Lyset kæmper endnu stadig mod det vældige Mørke, og du siger: „Jeg kan ikke holde mine Baand ud, jeg vil rive dem i Sønder.“ Min Datter, ethvert Baand, Livet har lagt paa dig, er som en Gjæld, og det er vor Pligt at betale vor Gjæld.“

Der foregik en voldsom Kamp i Romola; hun overvældedes af Savonarolas mægtige personlige Indflydelse, der hidrørte fra hans Følelsers og hans Tros Styrke, og hun havde en Følelse af, at hans Ord hvilede paa en højere Lov. Men hendes Modstand var endnu ikke helt brudt.

„Hvor kunde det saa være rigtigt, hvad Dino gjorde? Han brød jo ogsaa Baand, han rømmede jo ogsaa fra sin Plads.“

„Han fik et særligt Kald. Han var nødt til at gaa sin Vej, ellers kunde han ikke have naaet det højere Liv. Det vilde være blevet kvalt i ham.“

„Det bliver det ogsaa i mig“, sagde Romola, idet hun tog sig til Panden; hendes Stemme lød angstfuld, som om hun var ved at blive lagt paa Pinebænken. „Fader, I tager fejl.“

„Spørg din Samvittigked, min Datter. Du har intet saadant Kald som det, din Broder fik. Du er Hustru. Du søger at bryde dine Baand i Egenraadighed og Vrede, og ikke fordi det højere Liv byder dig at rive dig løs. Det højere Liv begynder, naar vi forsager vor egen Vilje og bøjer os for en guddommelig Lov. Det tykkes dig haardt, men det er Vejen til Visdom,

Frihed og Salighed, og du har Symbolet derpaa for dine Øjne, thi Korsets Tro er den Visdom, jeg taler om. Men du er en Hedning; de har lært dig at sige: „Jeg er som de vise, der levede før, end Jøden fra Nazareth blev korsfæstet.“ Det er din Visdom! at være som dem, der er døde, og hvis Øren er døve for de Gjerninger, Gud har øvet, siden deres Øjne lukkedes. Hvad har din døde Visdom udrettet for dig, min Datter? Den har lukket dit Hjærte for de Mennesker, du lever iblandt, den har gjort dig ligegyldig for det store Værk, der skal gjenføde Florents og helliggjøre Verden, den har røvet dig din Del af det guddommelige Liv, der kvæler den selviske Følelse i en evig voxende Kjærligheds Begejstring. Og nu, da Sværdet har gjennemboret din Sjæl, siger du: „Jeg vil fly, jeg kan ikke udholde min Sorg.“ Du tænker ikke paa den Sorg og Uretfærdighed, der hersker inden for den Stads Mure, du bor i, du rømmer fra din Plads, som du burde fylde med din Kjærlighed og dit Arbejde. Min elskede Datter, Sorgen er kommen over dig for at forkynde dig en ny Tro, du har Tegnet paa den for dine Øjne.“

Romolas Sjæl var endnu som sønderrevet af den voldsomme Kamp. Hun forudsaa, at hun vilde adlyde Savonarola og vende om; hans Ord var komne til hende som et mægtigt Udtryk for den Uvilje imod et Liv i selvisk Ro og Velvære og for den ny Følelse af Fællesskab med Lidelsen, der allerede var vaagnet i hende. Hans manende Røst havde gjort et saadant Indtryk paa hende, at det tyktes hende umuligt at gaa videre ad den Vej, hun var slaaet ind paa, som om hun ikke havde hørt den. Hun gyste som den, der ser den Vej, han maa gaa, og tillige ser, at den er fuld af glødende Lava, og hendes uvilkaarlige Rædsel for at vende tilbage til sin Mand gjorde hende usikker. Hun blev en Stund staaende tavs med nedslagne Øjne og de foldede Hænder hængende slapt ned, og da hun omsider talte, var det, som om Ordene blev vristede ud af hende.

„Min Mand . . . han er ikke . . ..jeg elsker ham ikke mere.“

„Min Datter, der gives en højere Kjærlighed. Ægteskabet

er ikke blot kjødeligt, ikke blot indstiftet til jordisk Lyst. Det har du troet, men se, hvad det har ført dig til; det har ført dig til forklædt at snige dig bort fra alle de Pligter, din Stilling og dit Navn paalægger dig. Det vilde du ikke have gjort, i Fald du havde lært, at dit Ægteskab er et helligt Løfte, som kun Gud kan løse dig fra. Min Datter, dit Liv er ikke som et Sandskorn, der hvirvles bort af Vinden, det er Kjød og Blod, som dør, i Fald det lider Overlast. Din Mand er vel ingen Ildgjerningsmand?"

Romola fo'r sammen. „Det forbyde Himlen!" sagde hun; „nej, det beskylder jeg ham ikke for."

„Det antog jeg heller ikke; jeg mente blot, at om han var en Ildgjerningsmand, var din Plads ved hans Side i Fængslet. Kommer Korset til dig som Hustru, maa du tage det som Hustru, min Datter. Du kan sige: „Jeg svigter min Husbond", men du ophører derfor ikke at være hans Hustru."

„Men sæt . . . o, hvordan skulde jeg kunne holde det ud!"

„Tag ogsaa dine Ægteskabssorger som et Offer, du bringer for det store Værks Skyld, der skal gjøre Ende paa Synd og Sorg. Maalet er sikkert, og Arbejdet for at naa det er allerede ved at begynde — det er ved at begynde her i Florents, og Troens Øjne se det. Min Datter, du er et Barn af Florents, opfyld de Pligter, det paalægger dig. Lev for Florents — for det Folk, som Gud bereder til Verdens Frelse. Bær dine Lidelser — jeg ved, at det er tungt at lide, jeg ved, at det er en besk Skaal, men der er Salighed paa Bunden. Kom, min Datter, vend tilbage til din Plads."

Medens Savonarola talte med stigende Varme, følte Romola, hvorledes den glødende Lidenskab, der var i hans Tro, mere og mere fik Magt over hende. Tvivlens Is smeltede, hun blev overvældet af en Følelse af noget ubeskrivelig stort, hvortil hun kaldtes af et mægtigt Væsen, der vakte nye Kræfter til Live i hende. I en Tone, der lød som en sagte Bøn. sagde hun: „Fader, jeg vil lade mig lede af Jer. Vejled mig. Jeg skal vende om."

Næsten uden at vide det sank hun paa Knæ. Savonarola strakte sine Hænder ud over hende; men hans Følelse kunde ikke længere finde Ord; han tav.

En og tyvende Kapitel.

Tilbagekomst.

„Rejs dig, min Datter“, sagde Fra Girolamo omsider. „Din Tjener venter et lille Stykke Vej herfra med Muldyrene. Det er paa Tide, at jeg kommer til Florents.“

Romola rejste sig. Det, at hun havde opgivet sin Beslutning at forlade sin Mand, syntes i den Grad at have lammet hendes Vilje, at hun følte Trang til Raad og Vejledning selv i Smaating. Hun slog en Flig af sin Hætte til Side og saa' Maso og den anden Dominikaner staa en Snes Alen fra hende, men hun saa' atter paa Savonarola og sagde ingen Ting, som om Ordren til Maso om at vende om maatte komme fra ham og ikke fra hende.

„Jeg skal kalde paa dem“, sagde han, „og jeg skal befale dig, min Datter, i min Ledsagers Varetægt. En Hovedvej til den Visdom, du nu søger, er Skriftemaalets Sakramente. Du trænger til en Skriftefader, og jeg betror dig til Fra Salvestro, en af de Brødre i San Marco, som jeg stoler mest paa.“

„Jeg vil hellere vejledes af Jer, Fader“, sagde Romola med et ængsteligt Blik.

„Jeg virker ikke som Skriftefader, min Datter. Mit Kald nøder mig til at afholde mig fra, hvad der vilde bringe mig i jævnlig Berøring med Lægfolk.“

„Kan jeg da ikke komme til at tale i Enrum med Jer? Sæt, at jeg vakler, sæt, at . . .“ Hun følte en pludselig Angst

for, at den ny Kraft, hendes Forsagelse havde givet hende, skulde forsvinde, saa snart Savonarolas umiddelbare Indflydelse ikke længere gjorde sig gjældende.

„Min Datter. skulde du føle Trang til at høre et Ord af mig under fire Øjne, behøver du blot at lade mig det vide ved Fra Salvestro, saa skal jeg mødes med dig i Sakristiet eller i Koret i San Marco, og jeg skal ikke aflade at vaage over dig. Jeg skal tale med min Broder om dig og paalægge ham at vejlede dig til at virke for dem, som lide og sulte, hvilket er dit Kald som en Datter af Florents i disse svare Tider. Jeg ønsker at se dig imellem vore svagere og mere uvidende Søstre som Æbletræet imellem Skovens Træer, paa det at din Skjønhed og alle de Gaver, Naturen har skjænket dig, maa være som en Lampe, i hvilken det guddommelige Lys skinner saa meget klarere. Nu kalder jeg paa din Tjener.“

Da Maso var bleven sendt lidt forud, kom Fra Salvestro hen imod dem, og Savonarola førte Romola hen til ham. Hun havde paa Forhaand gyst tilbage for Tanken om nu at skulle have en ny Fører, som var hende helt fremmed, men at sætte sig imod Savonarolas Raad vilde være det samme som at gjøre Krav paa Uafhængighed paa et Tidspunkt, da hun øste al sin Styrke af Opgivelsen af ethvert Krav paa Uafhængighed. Hun bøjede ærbødig Hovedet for Fra Salvestro, før hun saa' paa ham, men da hun atter hævede det og saa' ham lige ind i Ansigtet, blev hendes Ulyst til en Tvivl, der fik hendes Hjærte til at banke. Det var ikke, fordi der var noget ligefrem frastødende i Fra Salvestros Ansigt og Væsen, men det havde det usikre Udtryk, der tyder paa Mangel paa Evne til at samle sig med fuld Kraft i en enkelt stærk Følelse eller Tro. Et saadant Udtryk behøver ikke at vidne om Mangel paa Oprigtighed, men det vidner om en Sjæl uden Dybde, en Sjæl. som hyppig i fuld Oprigtighed kan stræbe efter ophøjede Maal, men som alligevel til Trods for sin Tro føler sig svag og slap i de afgjørende Øjeblikke. Fra Salvestro havde jævnlig Syner og Aabenbaringer, hvilket øjensynlig havde sin Grund i hans Konstitution, og

Savonarola troede paa disse Aabenbaringers overnaturlige Karakter, medens Fra Salvestro selv fra første Færd af havde modsat sig denne Opfattelse og endogsaa havde bebrejdet Savonarola hans profetiske Prædiken.

Den Forandring, der foregik med Romolas' Følelser, da Fra Salvestro begyndte at tale opmuntrende Ord til hende, var en nøjagtig Maalestok for den Afstand, der var imellem disse to Mænd. Efter at den første harmfulde Modstand imod Savonarola var besejret, havde hun tabt enhver Erindring om den Angst, hun havde næret for, at noget skulde kunne drage hende ind i Fanatismens og Munkefromhedens Kreds, men nu kom denne Angst atter over hende som et koldt Vindpust. Den kunde ikke øve nogen væsentlig Indflydelse paa den Tilskyndelse, hendes Sjæl nys havde modtaget, men den laa over hende som de graa Skyer, der bedække Himlen, før Solen staar op, og gjorde Tilbagevejen skummel og trist for hende.

Da hun atter kom ind i Byen, sneede det, og da hun skyndte sig hjem fra Piazza di San Marco og atter kom over Broen og traadte ind ad den store Dør i Via de' Bardi, satte hendes Fødder Spor i det tynde Snetæppe, og hendes Hætte var vaad og tung af Sne.

Hun gik op paa sit Værelse, skiftede Klæder, brændte Brevene, lagde alle de Smaating, hun havde taget, paa deres Plads og løste sit Haar. I Steden for at give sig ud paa en lang Rejse skulde hun atter sidde paa sin vante Plads. Sneen føg imod Ruderne, og hun var alene.

Hun følte, hvor uhyggeligt det var, men der var Mod og Spændstighed i hende som i Guldsøgeren, der har fundet en ny Aare. Hun skulde til at begynde paa et nyt Liv. Hun havde sat al sin Viljekraft ind paa at forsage. Det tomme Alter blev staaende lukket, og hun stillede Dinos Krucifix op foran det.

Det var Juleaften 1494, den mærkeligste Juleaften i Romolas Liv.

Tredje Bog.

Første Kapitel.

Romola paa sin Plads.

Det var den tredivte Oktober 1496. Himlen var klar nok den Morgen, og det luftede friskt. Men Florentinerne brød sig ikke om, hvordan Vinden var paa Landjorden, de tænkte paa Stormene paa Havet, der forenede sig med alle andre Magter for at spotte Munkens Erklæring om, at Himlen tog sig særlig af Florents. Disse skrækkelige Storme havde nemlig drevet de Skibe fra Marseille, der skulde bringe Byen Korn og Soldater, bort fra Kysten, og Florents trængte i højeste Grad for det første til Levnedsmidler og for det andet til Krigsfolk. Der var Hungersnød inden for Murene, og dens Territorium truedes fra alle Sider.

Den ny Karl den store, som uden ringeste Ulejlighed havde overvundet Neapel, var nemlig dragen bort for femten Maaneder siden, og man var endogsaa bange for, at han i sin Sorg over Tabet af en nyfødt Søn var ved at opgive sit Forsæt at komme igjen og bringe Orden i Tingene. Der var blevet stiftet et Forbund imod ham — et helligt Forbund med Pave Borgia i

Spidsen — for at „forjage Barbarerne“, som endnu holdt Neapel besat. Det lød patriotisk, men nærmere beset viste dette hellige Forbund sig at være et Forbund imellem nogle Ulve, som vilde jage alle andre Ulve bort og saa se, hvem af dem der kunde løbe af med Broderparten af Byttet, og der var almindelig Stemning for nærmest at betragte Florents som et attraaværdigt Bytte, hvorfor Florents var den eneste italienske Stat, som ikke havde villet tiltræde Forbundet, men vedblivende holdt sig til den franske Alliance. For Øjeblikket havde Pisa, som stadig kæmpede rasende for sin Frihed, faaet nyt Mod, idet der ikke blot var kommen stærk Undsætning fra Venedig og Majland, men ogsaa fra den tyske Kejser Maximilian, som søgte at bemægtige sig Livorno, medens venetianske og genuesiske Skibe gjorde Kysterne usikre. Og faldt Livorno i Fjendens Hænder, saa ve Florents! thi hvordan skulde Byen, afskaaren fra Havet, som den var, saa faa Forstærkning?

Regeringen i Florents havde lagt stort Mod for Dagen under disse vanskelige Omstændigheder, og skjønt Hungersnøden voxede Dag for Dag, havde den i Modsætning til, hvad der havde været Skik fra gammel Tid af, besluttet ikke at lukke Byens Porte for den forsultne Landbefolkning. Dens Foranstaltninger fik imidlertid ikke Lov til at gaa upaatalte hen. Nøden blev større for hver Dag, der gik, og samtidig knurrede de misfornøjede højere og højere. Og hertil kom, at Fra Girolamo i Henhold til et Paalæg fra Rom for en Maaneds Tid eller længere siden havde holdt op at prædike. Da den skrækkelige Tidende kom, at Skibene fra Marseille var bleven drevne tilbage af Stormen, og at der intet Korn kom, blev Trangen til at høre en Røst, der kunde indgyde Folket Tillid og Taalmodighed, imidlertid saa stærk, at den ikke var til at modstaa. Signoriet bad Savonarola om at prædike til Trods for det pavelige Forbud, og for to Dage siden havde han atter besteget Prædikestolen i Domkirken og sagt til Folket, at det blot skulde vente og holde ud, saa vilde Hjælpen fra Gud visselig ikke udeblive.

Men endnu var der ingen Tegn til Frelse. Maaske kunde

det hjælpe, at Madonna dell' Imprunetas kostelige Alter blev bragt til Florents og baaret i højtidelig Procession til Domkirken. Det havde hjulpet før, og hun nød stor Ære og Anseelse; Florentinerne var fuldstændig overbeviste om, at hun var dem taknemlig derfor, og det hed sig almindelig, at de havde en Madonna, som gjorde alt, hvad de vilde. Og hvornaar havde de trængt mere til hendes Hjælp og Forbøn end nu? Allerede den foregaaende Aften var Altertavlen med det undergjørende Billede med stor Pomp bleven bragt ind fra L'Impruneta, det priviligerede Sted halvanden Mil uden for Porta San Piero, og opstillet i San Gaggio-Kirken uden for Porten, hvorfra det i højtideligt Optog skulde føres ind i Byen.

Men den alforbarmende Madonna var endnu ikke inden for Murene, og Elendigheden og Fortvivlelsen var uforandret. Pesten hærjede i Hungersnødens Spor. Ikke blot Hospitalerne var fulde, men Husenes Gaarde var bleven indrettede til Tilflugtssteder for de syge, og endda var der Mangel paa Plads til dem, og i den tidlige Morgenstund havde de Broderskaber, der havde paataget sig at begrave frænde- og venneløse døde, som sædvanlig været ude og hentet Ligene af dem, der var omkomne paa Landevejen, og som sædvanlig gik smukke Kvinder, hvis Udtryk og Væsen vidnede om, at de tilhørte de højeste Klasser, men som var yderst tarvelig klædte, om i Gaderne og plejede de syge og mættede de sultne.

En af disse Kvinder var Romola de' Bardi. Hun kom fra Ponte Vecchio og gik ad Por' Santa Maria til, da hun fandt Vejen spærret af en Ligbaare, der blev baaren af Medlemmer af Broderskabet San Jacopo del Popolo, som var ude for at samle ubegravne Lig op. De var ved at undersøge noget, der laa paa Gaden, medens en Flok ørkesløse Arbejdere, hvis Ansigter Sulten havde gjort blege og skarpe, flokkedes om dem, snakkende i Munden paa hverandre.

„Han er død, siger jeg jer. Messer Domeneddio har været ham saa naadig at tage ham til sig."

„Ja, det var bedst for os alle sammen, om vi laa med Næsen i Vejret.“

„Det er en gammel Fyr. Døden har gjort en daarlig Forretning der.“

„Og jeg vædder ti mod én, at han ikke er Florentiner. Det er en Tigger fra Siena. San Giovanni være os naadig! de behøver ikke at sende os Soldater paa Halsen; de sender os en hel Armé af forsultne Mennesker.“

„Nej, det er en af Fangerne fra Stinche; det kan man se af Mærket efter Jærnet.“

„Hold Mund og giv Brødrene en Haandsrækning. Ser du ikke, at de er ved at løfte ham op paa Baaren.“

„Der er Liv i ham endnu; han trænger blot til en Draabe *vernaccia* at varme sig paa.“

„Jeg tror virkelig heller ikke, han er død“, sagde en af Brødrene, da de havde løftet ham op paa Baaren. „Han er maaske blot falden om af Sult.“

„Lad mig prøve at give ham nogen Vin“, sagde Romola, idet hun traadte frem. Hun tog den lille Flaske, hun havde hængende ved sit Bælte, bøjede sig over den formentlig døde og hældte et Par Draaber Vin i ham. Det gjorde sin Virkning, han sank aabenbart Vinen; hun hældte mere i ham, og saa slog den gamle Mand Øjnene op og saa' forvirret paa hende.

Romola kjendte ham strax igjen. De vilde, mørke Øjne i det gustne, rynkede Ansigt med det hvide Skjæg, som nu atter var langt, var ikke til at tage fejl af; det var den undvegne Fange, hun havde set i Domkirken for to Aar siden og paa Billedet i Pieros Atelier. Hun blev greben af Angst, og hendes Hjærte bankede voldsomt. Nu skulde hun maaske omsider indvies i en Hemmelighed, der var bitrere end alt, hvad hun endnu havde oplevet. Hun følte sig fristet til at fly, og paa den anden Side følte hun en endnu mere bydende Trang til at blive hos denne gamle Mand, som en Anelse sagde hende, at hendes Husbond havde gjort Uret imod.

Baldassare saa' hende for første Gang. Han havde ikke

fundet den Lejlighed, han søgte, til at faa Titos Hustru i Via de' Bardi at se, og nu var alt, hvad han havde hørt om denne guldhaarede Kvinde, udvisket af hans Erindring.

„Er det ikke bedst at bære ham hen og lægge ham paa Trappen til San Stefano?“ sagde Romola. „Saa spærrer vi ikke længere Gaden, og I kan gaa videre med eders Baare.“

San Stefano laa kun et halvt Hundred Alen borte, og da de kom derhen, var Baldassare kommen saa vidt til Kræfter, at han selv kunde hjælpe til med at komme ned af Baaren og sætte sig paa Trappen med Ryggen lænet imod Kirkedøren. Brødrene gik videre, men Tilskuernes Tal var voxet betydelig. Man følte sig just ikke synderlig venlig stemt over for den gamle Mand, nu da det var vitterligt, at han var i Live, men den Respekt, Romola indgød, lagde en Dæmper paa, hvad man sagde.

Romola havde sat sig paa Trappen ved Siden ad Baldassare. „Kan I spise lidt Brød? maaske om lidt — der har I et Stykke; jeg maa gaa, for jeg har lovet at komme hen paa Hospitalet, men jeg skal komme igjen, hvis I vil vente paa mig her, og saa skal jeg skaffe Jer Husly Forstaar I mig? Vil I vente paa mig her? Jeg skal nok komme igjen.“

Han saa' aandsfraværende paa hende og gjentog hendes Ord: „komme igjen“. Det var intet Under, at hans Forstand var svækket som Følge af hans legemlige Udmattelse, men hun haabede, at han forstod, hvad hun sagde. Hun stak ham et Stykke Brød i Haanden.

„Giver I Jert Brød til Folk, som ikke kan spise det, Madonna?“ sagde en raa Fyr med rød Hue paa, idet han trængte sig frem imellem Tilskuerne, der flokkedes tættere og tættere om Romola.

„Naar Folk ikke er sultne“, sagde en anden, „skal man lade dem skjøtte sig selv. Han er bedre faren end en anden en, hvis Mave skriger af Sult, og som ingen Frokost faar.“

„Ja, har en Mand i Sinde at lægge sig til at dø, skal man

hellere opmuntre ham end faa ham fra det. Død Mand trænger ikke til Mad.“

„Hør, Madonna“, sagde han med den røde Hue, „den gamle Gavtyv spiser ikke Jert Brød; I skulde hellere prøve at byde os det. Vi faster saa stærkt, at vi allerede halvvejs er Helgener.“

Kredsen af disse raa Mennesker, som for største Delen var udtærede af Sult, havde trængt sig saa tæt sammen om Romola, at de næsten stod helt op ad hende. Hun havde taget et lille Hornbæger op af sin Kurv, havde fyldt det med Vin og var nu i Færd med at bløde et Stykke Brød i det, og hidtil havde hun tilsyneladende ingen Notits taget af dem. Nu rejste hun sig imidlertid og saa' sig om. De, der stod hende nærmest, rykkede uvilkaarlig lidt tilbage. Romola rakte sin Kurv med Brød ud imod Manden med den røde Hue og saa' rolig paa ham, idet hun sagde:

„Det er haardt at sulte, det ved jeg, og I har det i Jer Magt at tage dette Brød, om I vil. Det er bestemt til syge Kvinder og Børn. I er stærke Mænd, og vil I ikke finde jer i at lide, fordi I er stærke, kan I tage, hvad det skal være, fra de svage. I kan tage det Brød, jeg har i Kurven, men denne gamle Mand tager jeg mig af, og jeg finder mig ikke uden Modstand i, at I tager Brødet fra ham.“

Der herskede et Øjeblik fuldstændig Tavshed, medens Romola saa' stivt paa Mændene og rakte Kurven med Brød frem. Manden med den røde Hue saa' meget flov ud og trak sig tilbage, og alle de andre fulgte hans Exempel, aabenbart opsatte paa at give det Udseende af, at de imod deres Vilje var bleven trængt frem af dem, der var bag ved dem.

I det samme kom Signoriets væbnede Svende, der patrouillerede i de Gader, Processionen skulde igjennem, til og gav sig til at splitte Mængden, der spærrede den snævre Gade. En af Mændene tyede for at undgaa et truende Kølleslag op paa Kirketrappen og sagde i en ærbødig Tone til Romola:

„Madonna, gaa I kun; jeg skal tage mig af den gamle Mand, til I kommer igjen.“

Det var en ren Vildmand at se til, pjaltet og styg. Romola saa' noget betænkelig paa ham.

„I skal ikke være bange for mig, Madonna“, sagde Manden, som fuldstændig forstod hendes Blik. „Jeg er ikke saa pæn som I, men jeg har dog Hjærte i Livet. Nu har den gamle Fyr jo for Resten ogsaa taget fat paa Brødet. Han kommer nok til Hægterne.“

„Tak, min Ven“, sagde Romola, som nu fortrød sit tvivlende Blik. Derpaa bøjede hun sig ned over Baldassare og sagde: „Vent paa mig, til jeg kommer igjen.“

Han nikkede, og Romola gik videre ad San Matteo-Hospitalet til.

Andet Kapitel.

Den usynlige Madonna.

Da Romola over en Time efter kom fra Hospitalet, skyndte hun sig alt, hvad hun kunde. Hun var paa den ene Side bange for at faa mere at vide om Baldassare, men paa den anden Side havde hun en Følelse af, at hun vilde svigte et Krav, i Fald hun svigtede ham.

Da hun kom til det Sted, hvor man har Por' Santa Maria paa højre Haand og Ponte Vecchio paa venstre, var hun pludselig midt i en Stimmel af Mennesker, der kastede sig paa Knæ; hun gjorde ligesaa. Det var Korset — det store Kors fra Domkirken, der blev baaret forbi i Spidsen for Processionen. Romola var bleven noget forsinket, og nu var der ikke andet for end at vente, til Processionen var kommen forbi. Da hun

rejste sig og stod og saa' paa Processionen, følte hun en Træthed, som hun ikke havde mærket noget til, saa længe hun var i Bevægelse og optagen af sin Gjerning.

„I ser ud, som om I var træt af at staa op, Madonna Romola", sagde en Mand, der stod ved Siden ad hende; „Gian Fantoni vil med Glæde give Jer en Plads i sit Hus. Her er det, lige herved. Lad mig lukke op for Jer. Han ærer Gud og Munken ligesom alle andre; hans Hus er Eders."

Romola var nu vant til at blive tiltalt paa denne broderlige Maade af Borgere, hvis Ansigter hun kjendte, fordi de stadig søgte i Domkirken. Hun følte sig mindre hjemme i Huset i Via de' Bardi, hvor hun tit var ene, end ude i Byen, hvor hun næsten alle Vegne blev hilst med Venlighed. Hun tog med Glæde imod Tilbudet, og den broderlig sindede Hosekræmmer førte hende op paa første Sal, hvor en før Kvinde med tre Børn, alle klædte i Piagnoni'ernes simple Dragt, ærbødig gjorde Plads for hende ved Vinduet. Herfra kunde hun ikke blot overse Processionen, men ogsaa Floden og Lungarnoen hen ad Santa Trinità-Broen til.

Det lange Tog var til Ende. Romola blev liggende paa Knæ, saa træt var hun, men saa fo'r hun pludselig op ved Synet af en Rytter, der kom sprængende ned imod Broen. Hun lænede sig ud ad Vinduet, medens det sorte Klæde faldt af hendes Hoved, saa hendes gyldne Haar kom til Syne. I det samme lød der et højt Raab, og alle stirrede hen imod Broen.

Rytteren var kommen over den og red i fuldt Firspring langs Arno; hans Hue flagrede efter ham fastgjort ved en rød Fangsnor, og han svang en Oliegren i Haanden. Det var et Bud, et Bud, der bragte gode Tidender, det vidnede Oliegrenen om, men den utaalmodige Folkemasse kunde ikke give Tid; man styrtede Rytteren i Møde og greb fat i Tømmerne paa hans Hest.

Nu saa' Romola, at Rytteren var hendes Mand, som for nogle Dage siden var bleven sendt til Pisa i et hemmeligt Ærende. Det gjorde intet særligt Indtryk paa hende, at det

var ham, men hun var spændt paa at faa at vide, hvad godt nyt han bragte til Florents.

„Gode Tidender! Udmærkede Tidender!“ andet Svar fik den utaalmodige Mængde ikke, før det var lykkedes ham at drive sin Hest frem til det Sted, hvor Gonfalonieren og Prioren, der var de sidste i Processionen, stod og ventede paa ham. Der standsede han, og idet han bukkede dybt, sagde han:

„Høje Herrer, jeg bringer jer det glædelige Budskab, at Galejerne med Korn og Tropper fra Frankrig lykkelig og vel er løbne ind i Livornos Havn.“

Aldrig saa snart havde Tito udtalt disse Ord, før det var, som om de gav Gjenlyd i Gaderne. Der lød høje Jubelraab, som forplantede sig helt hen til Domkirken. Det varede nogle Minutter, før nogen sagde noget; selv Medlemmerne af Signoriet blev staaende tavse med blottede Hoveder i Følelsen af, at de her stod over for en Frelse, der skyldtes den Magt, som man til alle Tider har betegnet som guddommelig.

Da der omsider blev givet Tegn til, at Processionen skulde drage videre, sagde Tito med et Smil:

„Jeg bør sige, at Æren for Overbringelsen af dette Budskab ikke tilkommer mig, men en anden, som har redet skrapt for at bringe det, og som vilde have været her i mit Sted, hvis hans Hest ikke var styrtet, lige før han naaede Signa. Meo di Sasso vil utvivlsomt være her om en Times Tid eller to og har saa meget mere Krav paa Æren for at være den egentlige Overbringer af Budskabet, som han har haft Broderparten af Slidet og er gaaet glip af den Glæde at komme først med det.“

Efter at Signoriets *Proposto* eller Maalsmand havde sagt et Par Ord til Svar, satte Processionen sig atter i Bevægelse, og Tito fulgte efter den, medens den store Klokke i Palazzo Vecchio allerede begyndte at ringe.

Tito fik tilsyneladende ikke Øje paa Romola; han var optagen af med den ene Haand at sætte sin Hue til rette, som han nu kunde faa fat i, da den ivrige Folkemasse trak hans Hest, medens han endnu holdt Oliegrenen i den anden Haand

Romola gjorde sig ingen Umag for, at han skulde blive opmærksom paa hende; hun trak tvært imod atter det sorte Klæde sammen over sit Hoved og holdt sig fuldstændig rolig, men hun var næsten vis paa, at Tito havde set hende.

Tredje Kapitel.

Den synlige Madonna.

Saa snart Folkemassen var kommen forbi, gik Romola ned paa Gaden og skyndte sig hen til San Stefano. Vildmanden havde ikke kunnet modstaa Fristelsen til at følge med Strømmen ad Piazzaen til, og hun traf Baldassare alene. Der var foregaaet en paafaldende Forandring med ham; det drømmende, aandsfraværende Udtryk havde veget Pladsen for en Vildhed, der forfærdede hende, som om det var hende selv, den gjaldt. Hans Øjne funklede som et vildt Dyrs, der ser sit Bytte gjennem Jærnstængerne paa sit Bur.

Romola fo'r sammen ved dette hadefulde Blik, men det faldt hende strax ind, at han havde set Tito, og der dukkede et Haab op i hende om, at det maaske var dette Menneske, der havde Uretten paa sin Side, og at Tito ikke havde forbrudt sig imod ham. Om hun nu bragte dem sammen for at komme paa det rene dermed, saa fik hun maaske Ro i den Henseende.

„Følg med mig", sagde hun, „saa skal jeg skaffe Jer Husly og Føde, til I har hvilet Jer helt ud og er kommen til Kræfter igjen,"

„Ja", sagde Baldassare; „jeg vil gjærne til Kræfterne igjen. Jeg har Brug for dem."

„Kom", sagde hun, og saa gik hun med ham langs Arno ad Ponte Rubaconte til.

„Det lader til, at I ikke er Florentiner“, sagde hun, da de kom ud paa Broen.

Han saa' paa hende uden at svare. Hans Mistænksomhed var stærkere end sædvanlig, fordi hans legemlige Svaghed havde gjort den Aandsforvirringens og Glemselens Taage, han nu atter gik i, endnu tættere. Der var imidlertid noget i hendes blide Øjne, som omsider afnødte ham et Svar, men han svarede meget forsigtig:

„Nej, jeg er ikke Florentiner; jeg er en ensom Mand.“

Hun mærkede, hvor uvillig han var til at tale med hende, og turde ikke spørge om mere, for at han ikke skulde gaa fra hende. Medens hun af og til saa' paa ham, var hun optagen af Tanker, som mere og mere kvalte hendes svage Haab om, at hun ikke vilde faa noget slemt at vide om sin Mand. Var Uretten paa denne gamle Mands Side, hvad Grund var der saa for Tito til Frygt og Hemmelighedsfuldhed?

De gik videre i Tavshed, til de naaede Via de' Bardi; da de kom ind i den, vendte han sig om imod hende og saa' paa hende, idet det gav et Sæt i ham. Lidt efter stod de uden for Døren til Huset, hun boede i.

„Aa“, sagde han, „I er hans Hustru!“

„Hvis Hustru?“

Det vilde ikke have været Baldassare muligt at huske noget som helst Navn i det Øjeblik, saa voldsomt trængte Billedet af Tito ind paa ham. Han svarede ikke, men stirrede paa hende med et besynderlig stivt Blik.

Hun lukkede Døren op. Inde i Gaarden var der bredt Straa, paa hvilket der laa en fire, fem syge, medens nogle smaa Børn kravlede om imellem dem.

„Følg med her ind“, sagde Romola, „saa skal jeg give Jer noget at spise.“

„Nej, jeg vil ikke der ind“, sagde Baldassare. Men han blev ikke des mindre overvældet af Indtryk, som han var for forvirret til at kunne klare.

„Kan jeg intet gjøre for Jer?“ sagde Romola. „Lad mig give Jer nogle Penge, saa kan I selv kjøbe Jer Mad.“

Hun tog nogle Penge frem, flere, end hun vilde have givet nogen som helst anden, og rakte ham dem. Han saa' lidt paa dem og sagde saa: „Ja, dem tager jeg imod.“

„Sig mig“, sagde Romola i en indtrængende Tone, „hvad vil I . . .“

Men Baldassare havde vendt sig fra hende og gik atter ned ad Broen til. Saa drejede han af og gik op ad Via del Fosso, til han kom til Niccolò Caparras Bod. Niccolò var med i Processionen, og der var kun en Læredreng i Boden, men Vaaben var der nok af. Niccolô selv vilde rimeligvis ikke have indladt sig paa at sælge Vaaben til et Menneske, der saa' ud som Baldassare, men Læredrengen var mindre samvittighedsfuld og overlod ham uden Betænkning en skarp Jagtkniv til tre Grossi. Derpaa gik Baldassare hen i de snævreste Gader, kjøbte sig noget Kjød og Brød og satte sig ind i en Loggia og spiste det.

Romola havde fulgt ham med Øjnene, saa længe hun kunde se ham. Hun følte det halvvejs som en Befrielse, at han var gaaet fra hende, og halvvejs bebrejdede hun sig selv, at hun ikke var mere opsat paa at faa at vide, hvorledes det hang sammen med ham. Men hvad skulde hun have gjort, i Fald det nu havde vist sig, at der stak en eller anden mislig Hemmelighed vedrørende hendes Mand bagved? En Hustru havde dog visselig Lov til at ønske at forblive i Uvidenhed om sin Mands Ugjerninger, eftersom hun var den eneste, der ikke havde Ret til at protestere og advare andre Mennesker imod ham. Denne Tanke satte imidlertid alt for mange Strænge i Bevægelse i hende, til at hun kunde forfølge den nu, hun var træt. Nu burde man være glad, nu da der var kommen Hjælp til Florents, og hun gik ind i Gaarden for at forkynde de syge paa deres Straalejer det gode Budskab.

Hun lukkede Døren efter sig, for at Klokkernes Klemten ikke skulde overdøve hende, og derpaa slog hun det sorte Klæde til Side og traadte midt ind imellem dem og fortalte dem,

at nu kom der Korn, og at det var af Glæde over denne Tidende, at Klokkerne ringede. De rejste sig alle over Ende for at høre paa, hvad hun sagde, medens Børnene kravlede hen til hende og trak hende i Skjørterne, som om de var utaalmodige over, at hendes Ansigt var saa langt fra dem. Hun føjede dem, skjønt hun var saa træt, og satte sig ned paa Straaet, medens de smaa blege Væsener kigede i hendes Kurv og løste hendes Haar op, og de svage Stemmer rundt om sagde: „Den hellige Jomfru være lovet!“ „Det er Processionen Skyld i!“ „Guds Moder har forbarmet sig over os!“

Omsider rejste Romola sig. „Jeg skal snart komme med Middagsmad til jer“, sagde hun.

„Gud velsigne Jer, Madonna, Gud velsigne Jer!“ raabte det svage Kor næsten i samme Tone som den, i hvilken de for lidt siden havde lovet og takket den usynlige Madonna.

Det var en liflig Musik i Romolas Øren. Hun havde ingen medfødt Sans for at passe syge og klæde de pjaltede, og var hun ikke gaaet til sin Gjerning med den dybeste Følelse, vilde den ikke være bleven som det eneste uforstyrrede Tilflugtssted for hendes Sjæl, den eneste snævre Sti, hvor der var Lys for hendes Fod. Naar den Kløft, der var imellem Tito og hende, og som blev tydeligere og tydeligere for hvert Forsøg, hun gjorde paa i Ydmyghed at slaa Bro over den, fik hende til at tvivle om, hvor vidt den Pligt, hun havde stræbt at være tro imod, i Virkeligheden ikke var falsk — naar hun kom fra sin Skriftefader, Fra Salvestro, eller havde været i Berøring med andre af Savonarolas Disciple og havde modtaget en kvalmende Fornemmelse af, at disse Mennesker var ynkelig bornerte, følte hun atter fast Grund at staa paa i de Barmhjærtighedsgjerninger, hun øvede. Hvilke Tvivl hun end ellers nærede, den Hjælp, hun ydede sine Medborgere, forvissede hende om, at Fra Girolamo havde gjort rigtig i at kalde hende tilbage. Hendes Plads havde i Overensstemmelse med hans uforglemmelige Ord ikke staaet tom; den var bleven fyldt med hendes Kjærlighed og hendes Arbejde. Florents havde haft god Brug for hende,

og jo mere hendes egen Sorg tyngede paa hende, des større Glæde følte hun ved de Minder, hun havde fra de to lange Aar, i hvilke hun havde lettet Byrderne for andre. Hun havde opgivet Tanken om, at hun selv kunde blive lykkelig, hun havde opgivet Tanken om Lykke i det hele taget; det stod for hende, som om Livets eneste Formaal var at mindske andres Sorger.

Hendes Begejstring ansporedes stadig af Savonarola. Til Trods for de trættende Aabenbaringer og Allegorier, som gjorde et frastødende og modbydeligt Indtryk paa hende, naar de kom til hende som flove Gjentagelser fra andres Læber, havde den Tiltrækning, hans lidenskabelige Kjærlighed og hans ophøjede Stræben øvede, ikke tabt noget af sin Magt. Den Kraft, hun havde fundet, beroede for en stor Del paa hendes Tro paa, at Savonarola vår en større Aand end hun selv, og denne Tro var ikke let at rokke. Romola var saa betagen af hans storslaaede Energi, at hun taalmodig hørte paa alle Dogmer og Spaadomme, naar det var hans brændende Tro, der forkyndte dem.

Ingen Sjæl er trøstesløs, saa længe der er et menneskeligt Væsen, den kan tro paa og føle Ærefrygt for. Romolas Tro paa Savonarola var som et Reb, der var udspændt langs den Vej, hun havde at gaa, og som gjorde hendes Gang spændstig, idet hun holdt sig ved det. Blev det taget bort, vilde intet i Verden kunne hindre, at hun vaklede, ja maaske faldt.

Fjerde Kapitel.

I Barberstuen.

Efter at have overbragt det velkomne Budskab havde Tito forskjellige andre Hverv at udføre. Han gik hen i Palazzo Vecchio og ventede der paa de ti Raadsherrer, der havde med

de udenrigske Sager og Krigsvæsenet at gjøre, for at meddele dem Resultatet af sin hemmelige Sendelse til Pisa, der skulde forberede en officiel Sendefærd med Bernardo Rucellai i Spidsen og med det Formaal om muligt at komme til en fredelig Forstaaelse med Kejser Maximilian og Liguen.

Tito havde lagt stort diplomatisk Talent for Dagen, og da han klart og bestemt gjorde Rede for Resultatet af de Undersøgelser, han havde anstillet, og de Samtaler, han havde haft, kunde Bernardo del Nero, som var en af de ti, ikke tilbageholde sin Beundring. Han havde gjort det, om han havde kunnet det, thi den Uvilje, han fra første Færd af havde næret imod Tito, var vendt tilbage og bleven endnu stærkere, efter at denne havde solgt Bogsamlingen. Romola havde aldrig sagt et Ord til sin Gudfader, om hvorledes det hang sammen dermed, og Bernardo havde opfattet hendes Tavshed som en Tilkjendegivelse af, at han ikke maatte spørge, men han var sikker paa, at det, at hendes Faders Ønske var blevet tilsidesat, havde været hende en stor Sorg, og hans gamle, kloge Øjne opdagede ogsaa andre Tegn til, at hun ikke var lykkelig i sit Ægteskab.

Som alle sine samtidige gik den gamle Florentiner ud fra, at det var ligegyldigt, hvorledes det stod til med en politisk Agents Moral, og han fandt sig derfor ikke foranlediget til at sige noget nedsættende om Tito. Bortset fra, hvad han maatte holde hemmeligt af Hensyn til Romola, havde han ikke andet bestemt at indvende imod den nyttige Græker, end at han var Græker, og at han ikke kunde lide ham, thi det, at han lod, som om han nærede Hengivenhed for den folkelige Styrelse, medens han i sit Hjærte var Medicæer, var han ikke ene om, det gjorde over Halvdelen af Medicæernes Tilhængere. Bernardo var derfor slet og ret kølig over for Tito, som besvarede hans Kulde ved at holde sig i ærbødig Afstand, og man troede endnu stadig i Florents, at enhver Tjeneste, der gjordes Romolas Mand, var en Opmærksomhed imod hendes Gudfader.

Efter at have røgtet sit Ærende i Paladset var Tito færdig med sine officielle Hverv for den Dag. Han var træt af det

lange Ridt, men han gik alligevel ikke hjem. Han drev hen ad Domkirkepladsen til. Processionen var forbi, men Klokkerne ringede endnu, og Folk drev rastløst om i Gaderne, søgende efter en Lejlighed til at give deres Glæde Luft; adskillige af de unge Mennesker, der raabte „Viva Gesù!“, følte en hemmelig Længsel efter at komme til at kaste med Sten som Tegn paa deres Taknemlighed.

Da han kom ud paa Domkirkepladsen, saa' han sig om med en paatagen ligegyldig Mine. Han fandt, hvad han søgte, og saa' endnu mere ligegyldig ud. Henne ved Baptisteriets nordre Port stod der en lille Gruppe. Idet han gik forbi den, lod han, som han fik Øje paa og gjenkjendte en høj Mand; han vendte sig skjødesløst om imod ham og hilste, idet han kastede Enden af sin Fangsnor over venstre Skulder.

Den høje, bredskuldrede Mand, han hilste saa flot paa, saa' ud, som om han havde en hel Del at betyde. Han havde en rigt broderet Vams paa og bar efter nyeste franske Mode en Mængde Lintøj til Skue; ved hans Bælte hang der et Sværd og en Dolk, begge af udmærket Arbejde, og i Hatten havde han en rød Fjer. Hans Ansigt og hele hans Skikkelse gjorde et plumpt Indtryk, og han stirrede frækt paa alt, hvad hans Blik faldt paa.

Den unge Mand var Dolfo Spini, Anføreren for de saakaldte Compagnacci eller „det slette Kammeratskab“, det vil sige alle de tøjlesløse unge Mænd, der tilhørte det gamle aristokratiske Parti og var Fjender af Medicæerne, af den folkelige Styrelse, men i endnu højere Grad af Savonarola. Dolfo Spini havde organiseret disse unge Mennesker til en væbnet Bande, der satte sig til Formaal at bekæmpe alle reformlystne Hænge-hoveder, som truede med at gjøre Verden kysk og maadeholden i en saa utaalelig Grad, at der snart ingen anden Mening var i at leve, end at det var saa ubehageligt at dø. Han havde lige til den Dag, her er Tale om, højt og lydelig erklæret, at Hungersnøden og de andre Ulykker udelukkende var komne over Florents som Følge af, at man saa blindt rettede sig efter Munken, og at den eneste Frelse for Byen var, at man sluttede

sig til Liguen og jog Munken bort. Der var derfor Grund til at tro, at Messer Dolfo Spinis Hjærte just ikke glødede af ren Glæde over den uventede Hjælp, der var kommen som en Opfyldelse af Munkens Spaadom, og den Latter, der lød fra ham og de andre, da Tito gik hen til den Gruppe, der havde samlet sig uden for Nellos Hus, tydede heller ikke derpaa.

Midt i den sidst omtalte Gruppe, lænende sig til Dørstolpen, stod en glatraget ung Mand med hvasse Øjne; det var Niccolò Macchiavelli.

„Messer Dolfo er et større Fæ, end jeg troede“, sagde Niccolò; „det dummeste, man kan gjøre, er at give sig til at grine og sige, at man ikke bryder sig om det, naar man er bleven traadt paa Tæerne. Var jeg en Smule dummere, end jeg er“, vedblev han smilende, idet Kredsen aabnede sig for Tito, „vilde jeg lade, som om jeg sværmede for denne Melema, der har faaet en Sekretærpost, som vilde egne sig udmærket for mig. I er en djævleblændt fiffig Fyr, Melema; I ligner mig en hel Del, og det gjør mig ondt at høre, at I har haft et nyt Held i Dag.“

„Det er et tvivlsomt Held, Niccolò“, sagde Tito, idet han venskabelig slog ham paa Skulderen. „Jeg har ikke faaet andet ud af det, end at nogle Uldkartere tog fat i mig og standsede mig, da jeg var saa snavset og mør af at ride som en Kurér fra Bologna.“

„Aa, I trænger til, at jeg øver min Kunst paa Jer, Messer Oratore“, sagde Nello, som var kommen ud, da han hørte Titos Stemme. „Jeg ser, at Jer Hage ikke er bleven raget siden i Gaar. Kom, betro Jer til alle Musers Præst. Sandro, kom i en Fart med Sæben.“

„Ja, Nello, det er sandelig mit højeste Ønske i Øjeblikket“, sagde Tito, idet han satte sig. „Det var derfor, jeg kom her hen i Steden for strax at gaa hjem, da jeg havde røgtet mit Ærende i Faladset.“

„Ja vel, det var virkelig heller ikke passende at vise Jer for Madonna Romola med en ru Hage og en krøllet Kappe.

Intet stygt bør nærme sig den florentinske Lilje, skjønt jeg ser hende rigtignok stadig færdes som en Solstraale imellem Pjalterne i vore Kroge — ja, egentlig minder hun nu mere om Maanens Straaler; det slog mig, da jeg mødte hende i Gaar, hvor bleg og udtæret hun er bleven. I maa passe paa hende, min *bel erudito;* hun faster og vaager for meget, naar I er borte."

Tito trak paa Skuldrene med en tungsindig Mine. „Det er kun alt for sandt, Nello. Hun har ofret Halvdelen af sin Mad hver Dag, saa længe Hungersnøden har staaet paa. Men hvad skal jeg gjøre? Hun er Fyr og Flamme. En Ægtemand er magtesløs over for Munken."

„Det er alle, den hellige Fader ikke undtagen", sagde Domenico Cennini, der havde været med i Gruppen uden for Døren og ligesom de andre var fulgt ind med Tito. „Jeg ved ikke, om I i Pisa skulde have faaet Færten af, hvordan Vinden blæser i Rom, Melema?"

„Det er Statshemmeligheder, Messer Domenico", sagde Tito smilende. „En Sendemand maa være lige saa tavs som en Skriftefader."

„Ja vist, ja vist", sagde Cennini; „jeg forlanger ikke, at I skal sige noget. Men jeg tror nu, at i Fald Hans Hellighed vilde drive Fra Girolamo til det yderste, vilde Munken sætte Himmel og Jord i Bevægelse for at faa en almindelig Kirkeforsamling i Stand; jeg tror ogsaa, at han vilde sætte det igjennem, og jeg for mit Vedkommende skulde ikke have noget derimod, skjønt jeg ikke er Piagnone."

„Med al Respekt for Eders større Erfaring, Messer Domenico", sagde Macchiavelli, „maa jeg være uenig med Jer — ikke i Jert Ønske om en almindelig Kirkeforsamling, der kunde reformere Kirken, men i Jer Tro paa, at Munken er Mand for at sætte Hans Hellighed mat. Munkens Spil er umuligt. Havde han ladet sig nøje med at prædike imod Roms Laster og med at profetere om, at Italien vilde blive straffet paa en eller anden ikke nærmere betegnet Maade, saa kan I stole paa, at Pave

Alexander vilde have givet ham Lov til at snakke løs, saa længe nogen gad høre paa ham. Den Slags Basunstød vælter ingen Mure. Men Munken vil være noget mere end en Basun, han vil være en Løftestang, og hvad mere er, han er en Løftestang. Han vil udbrede Kristi Lære ved at opretholde en folkelig Styrelse i Florents, og det ved jeg fra paalidelig Kilde, er ikke efter Pavens Hoved."

„Saa holder Florents paa Munken", sagde Cennini temmelig ivrig. „Jeg vilde selv foretrække, at han lod sine Profetier fare, men vil man angribe vor Frihed til selv at vælge vor Regering — ja, jeg er Kirkens lydige Søn, men jeg vilde stemme for at gjøre Modstand imod Pave Alexander den sjette, som vore Forfædre gjorde Modstand imod Pave Gregor den ellevte."

„Men om Forladelse, Messer Domenico", sagde Macchiavelli, „har I rigtig opfattet Munkens Stilling? Hvordan gaar det til, at han er bleven en Løftestang, og at en saa klog Mand som Hans Hellighed finder det Umagen værdt at angribe ham? Det kommer af, at han har faaet Folket til at høre paa sig, det kommer af, at han fylder det med Trusler og Forjættelser, som det tror kommer umiddelbart fra Gud, og som ikke blot handler om Helvede, Skærsilden og Paradis, men ogsaa om Pisa og vort Raad. Men lad Begivenhederne gaa ham imod, saa at Folkets Tro paa ham rokkes, saa vil det, hvorpaa hans Magt beror, ogsaa blive Aarsag til hans Fald. Skal en Profet bevare sin Magt, maa han som Muhamed have en Hær i Ryggen for at kunne skræmme Liv i Folks Tro, naar den er ved at tabe sig."

„Hans rette Plads er i Helvede, imellem de falske Profeter", sagde Francesco Cei opbragt.

„I er alt for vred paa ham, Francesco", sagde Macchiavelli. „I Poeter stormer Himlen, om saa skal være, naar I er vrede. Jeg er ingen Tilhænger af Munken og vilde ikke gaa i Borgen for hans Sanddruhed. Men Sanddruhed er en Plante, som hører hjemme i Paradis; uden for dets Mure har den aldrig kunnet trives. I, min kjære Francesco, opvarter kun med poetiske-

Løgne, dels fordi det nu en Gang ligger til Digterne, dels for at behage Eders Tilhørere, men Løgne paa Prosa protesterer I imod. Naa, Munken har en anden Opfattelse af Poesiens Grænser end I, det er hele Sagen. Naar han staar paa Prædikestolen i Domkirken, har han Begejstringen i sig, og Tilhørerne, han gjærne vil behage, sidder nedenfor. *Ecco!*"

„Jert Ræsonnement er noget løst, Niccolò", sagde Cennini alvorlig. „Jeg tror selv paa Munkens Ærlighed, skjønt jeg ikke tror paa hans Profetier, og saa længe der ikke er noget at sige paa hans Ærlighed, har vi et Folkeparti, som er stærkt nok til at beskytte ham og afværge fremmed Indblanding."

„Et Parti, som synes stærkt nok", sagde Macchiavelli med et Skuldertræk og et næsten umærkeligt Blik paa Tito, der saa' ud, som om han var fuldt optagen af at blive friseret. „Men hvor mange Medicæere er der iblandt jer? Hvor mange, som ikke privat Had vil faa til at gjøre omkring?"

„Hvad Medicæerne angaar", sagde Cennini, „tror jeg ikke, der er mange, som har synderligt tilovers for dem. Hvem vilde risikere stort for Piero de' Medici? Maaske nogle enkelte gamle halsstarrige Venner som Bernardo del Nero; men selv nogle af dem, der er nærmest knyttede til Familien, er den folkelige Regering inderlig hengivne og vilde gjøre en hel Del for Munkens Skyld. Jeg talte nylig med Giannozzo Pucci, og jeg er overbevist om, at der er ikke noget, han ivrigere vilde modsætte sig, end et Forsøg paa at ændre den ny Tingenes Orden."

„Det har I Ret i, Messer Domenico", sagde Tito, idet han rejste sig, „og jeg skulde tage meget fejl, om Hjærtets Følelser ikke er komne hans Grundsætninger til Hjælp. Jeg er vis paa, at der var Skinsyge med i Spillet, da Giannozzi skilte sig fra Piero de' Medici, ellers vilde han ikke udtale sig saa bittert, som han somme Tider gjør. Han var vel med i Processionen?"

„Nej", sagde Cennini, „han er ude paa sit Landsted; han tog der ud for tre Dage siden."

Tito lod som ingen Ting, men i Virkeligheden havde han

faaet en meget kjærkommen Oplysning. Han havde i sin Taske en Guldring, som han havde paataget sig at levere Giannozzi Pucci. Han havde faaet den af det Bud fra Piero de' Medici, som han havde truffet i Certaldo. Da Pucci ikke var i Byen, besluttede han at sende Fra Michele, en Lægbroder i Medicæernes Tjeneste, til ham med Ringen; han vidste, at naar Pucci fik dette Jertegn, vilde han komme for at høre af Titos egen Mund, hvad han havde at sige ham. Han vinkede med Haanden ad Macchiavelli og de andre og gik.

„Jeg er af samme Mening som gamle Piero di Cosimo", sagde Francesco Cei, „jeg synes ikke rigtig om Melema. Han smiler mere end nogen Sinde før."

„Han er alt for heldig", sagde Macchiavelli spøgende. „Jeg er vis paa, at der er noget galt paa Færde med ham, ellers havde han ikke faaet den Sekretærpost."

„Han er en dygtig Mand", sagde Cennini. „Han har været mig og min Broder til stor Nytte ved de græske Korrekturer, Raadet er meget tilfreds med ham, og Scala, som tog sig af ham fra første Færd af, nærer endnu stadig høje Tanker om ham, ved jeg."

„Det tror jeg nok", sagde en anden. „Han skriver Scalas Embedsbreve for ham eller retter dem og faar det godt betalt."

„Jeg vilde ønske, at Messer Bartolommeo vilde betale mig for at kurere hans podagristiske Latin", sagde Macchiavelli.

„Det var en styg Historie for et Aars Tid eller to siden med den Mand, der sagde, at han havde stjaalet hans Stene", sagde Cei. „Den blev dysset ned, men jeg husker godt, at Piero di Cosimo sagde, at han troede, der var noget i det, for han havde set Melemas Ansigt, da Manden greb fat i ham, og han havde aldrig set et Ansigt saa rædselslagent, sagde han."

„Hold nu op med at spy Gift, Francesco", sagde Nello, „ellers anser jeg det for min Skyldighed at klippe Jert Haar skjævt, næste Gang jeg faar Jer under Saxen. Den Historie med de stjaalne Stene var en ren Røverhistorie; Bernardo Rucellai og de andre fik fuld Besked, om hvordan det hang

sammen. Manden var gal, og det var i sin Orden, at han blev sat i Fængsel, for at han ikke skulde gjøre Fortræd. Nej, lad den Historie være død og begravet."

„Det er sandt", sagde Macchiavelli. „Glem ikke den Fare, der er ved saadant et Præcedens. Den første den bedste gale Mand kan jo beskylde Jer for at have stjaalet hans Vers eller mig, Gud bedre os, for at have stjaalet hans Smaapenge. Aa", vedblev han, idet han gik hen til Døren, „nu er Dolfo Spini gaaet med samt sin røde Fjer. Den Røverkaptajn saa' gjærne. at Republiken mistede Florents, fordi der saa var Udsigt til, at Folk vilde flaa Munken. Undskyld, Francesco, jeg ved, han er en Ven af Jer, men der er ikke mange Ting, jeg hellere vilde opleve, end at se ham spille samme Rolle som Capo d'Oca, der drog ud til Turnering med klingende Spil, men vendte hjem med Trompeterne i en Pose."

Femte Kapitel.

Ved en Gadelampe.

Samme Aften — det var mørkt og truede med Regn — kom Romola, ledsaget af Maso, der gik ved Siden ad hende med Lygten, fra Matteo-Hospitalet, hvor hun havde været siden Vesper. Hun mødte sin Mand, lige som han kom ud fra San Marco-Klosteret. Tito, som var gaaet ud kort efter, at han var kommen hjem i Via de' Bardi, og som ikke havde set synderlig til Romola i Dagens Løb, foreslog strax, at de skulde følges ad hjem. Han plejede kun at vise hende den Slags Opmærksomheder, naar det ikke kunde være anderledes. Tito og Romola trættedes aldrig, gjorde aldrig hinanden Bebrejdelser, dertil var de komne alt for haabløst langt fra hinanden. Ønskede Tito

at gjøre et Aftenselskab i det gamle Bogværelse, der nu var en smagfuldt indrettet Gjæstebudssal, sørgede Romola for, at alt, hvad der i saa Henseende var at gjøre, blev gjort, og Tito blandede sig til Gjengjæld ikke i, hvad hun tog sig for; han tog imod den Hjælp, hun bød ham i Retning af at afskrive eg gjøre Uddrag, og til Gjengjæld gav han hende de Penge, han antog, hun havde Brug for til sine Barmhjærtighedsgjerninger. Men han undgik stadig at se paa hende, han lod, som om han troede, at hun var ude, for ikke at have nødig at gaa ind til hende, og sagde spøgende, at hun foretrak Ensomhed for hans Selskab.

Romola havde i den første Tid, efter at hun havde overvundet sig selv og opgivet sin Beslutning at flygte, gjort mangt et frygtsomt Forsøg paa at faa et utvungent Forhold tilvejebragt imellem dem. Men for hendes Vedkommende var et saadant Forhold kun muligt under Forudsætning af, at de talte rent ud, om hvad der var imellem dem, og søgte at komme til en Forstaaelse, medens Tito kun kunde komme over den Kløft, der var opstaaet imellem dem, ved at hun atter viste ham en overstrømmende Ømhed, der forudsatte, at det, der var sket, var glemt. Hun kunde være blid og føjelig, hun kunde holde ethvert Udbrud af Uvilje tilbage, men hun kunde ikke hykle Ømhed. Hun var fuldstændig paa det rene med Resultatet — hendes Mand havde vendt sig fra hende.

Det var en Grund mere for ham til omhyggelig at holde hende uden for Hemmeligheder, som han under ingen Omstændigheder vilde have indviet hende i. Med Hensyn til hans politiske Virksomhed søgte han at overbevise hende om, at han betragtede Medicæernes Sag som haabløs, og at han baade af den Grund og ogsaa theoretisk var en tro Tilhænger af den folkelige Regering. Der var imidlertid visse ubestemte Indtryk, der gjorde hende urolig med Hensyn til hans Forhold til San Marco. Hun var delt imellem Angst for at komme under Vejr med noget, der kunde vække hendes Mistanke, og Trang til at holde Øje med ham, for at der ikke skulde ske nogen Ulykke, som hun kunde have forebygget.

Medens de gik sammen den Aften, sagde Tito: „Jeg er endnu ikke helt færdig med mit Arbejde for i Dag, Romola. Jeg skal følge dig til Døren, men saa har jeg endnu et Ærende at røgte; det vil maaske vare en Times Tid, før jeg kan gaa hjem og hvile mig, hvilket jeg højlig trænger til.“

Saa fortalte han morsomt om, hvad han havde oplevet i Pisa. Da de kom til en Loggia, i Nærheden af hvilken der hang en Lampe foran et Madonnabillede, hørte de Lyden af Fodtrin og mange Stemmer.

„Vi naar ikke hjem uden at blive vaade, hvis vi ikke søger Ly i denne Loggia“, sagde Tito hurtig og trak ængstelig Romola med sig op ad Trappen til Loggiaen.

„Det er ingen Nytte til at søge Ly for den Smule Regn“, sagde Romola overrasket.

„Jo, den tager til; lad os vente lidt.“ Med den Agtpaagivenhed over for de ubetydeligste Ting, der opstaar hos et Menneske, som stadig maa være paa sin Post, havde Tito ved Skjæret fra Lampen set, at den, der gik i Spidsen for den Flok, som kom igjennem Gaden, havde en rød Fjer i Hatten og et Sværd med funklende Hjalte ved Siden — det var i Virkeligheden det Menneske, han nødigst af alle vilde have mødt nu, da han fulgtes med Romola. Han havde allerede én Gang den Dag haft en vigtig Samtale med Dolfo Spini, og det Ærende, han havde talt om til Romola, gjaldt ham og stod i Forbindelse med hans Besøg i San Marco. Tito havde i Henhold til en længe forberedt Plan bragt Breve til Savonarola, omhyggelig forfalskede Breve. Et af dem var forsynet med Kardinalen af Neapels Segl og Underskrift — det var den af Kardinalerne, som stærkest havde gjort sin Indflydelse gjældende i Rom til Fordel for Munken. Disse Breve gik ud paa, at Kardinalen var paa Vejen fra Pisa til Rom og paa den ene Side for vigtige Aarsagers Skyld ikke vilde til Florents, men paa den anden Side gjærne ønskede at raadføre sig med Savonarola; han vilde derfor holde Rast i San Casciano, halvtredje Mil fra Byen, og derfra vilde han saa næste Morgen ride Savonarola i Møde og

tilsyneladende tilfældig træffe ham fem Fjerdingvej fra Florents to Timer efter Solopgang. Den Plan, som disse Breve skulde tjene til at iværksætte, gik ud paa, at Dolfo Spini skulde lægge sig i Baghold med en Flok af sine Compagnacci, gribe Savonarola og udlevere ham til en lille Afdeling milanesiske Hestfolk, der skulde vente paa dem i Casciano og saa føre ham over paa romersk Territorium.

Der var megen Udsigt til, at den kloge Munk vilde faa Færten af, at det var en Fælde, man vilde lokke ham i, og at han, som han i nogen Tid havde gjort, vilde vægre sig ved at vove sig uden for Byens Mure. Der var derfor bleven givet ham den kortest mulige Frist; skulde Planen lykkes, maatte det være ved, at hans Iver efter at opnaa de Fordele, en Samtale med Kardinalen formentlig vilde kunne bringe, tog Luven fra hans Snildhed og Forsigtighed i den korte Tid, han havde til at betænke sig i.

Tito havde haft en Samtale med Savonarola. Han havde snildt givet Munken at forstaa, at han havde en Formodning om, hvad der stod i Brevene, og havde indstændig bedet ham om, hvis hans Formodning var rigtig, og han vovede sig uden for Byen, at forlange en væbnet Vagt af Signoriet, hvorhos han havde tilbudt, at han i dybeste Hemmelighedsfuldhed vilde overbringe Signoriet dette Forlangende paa hans Vegne. Savonarola havde svaret kort, at Hemmelighedsfuldhed ikke lod sig forene med væbnet Magt. Hans Øjne havde funklet, og Tito følte sig sikker paa, at han vilde indlade sig paa det vovelige Foretagende.

Tito brød sig ikke stort om, hvad Resultatet blev. Han havde stillet sine Sager saa snildt, at han mente, at hvordan det saa end gik, vilde han drage Fordel deraf. Hvilket Parti der end kom til Magten, var han sikker paa Gunst og Penge; Tito plejede at pynte paa denne nøgne Kjendsgjerning ved at sige til sig selv, at da han indsaa, at alle Partier var lige falske, var det eneste fornuftige, han kunde gjøre, at benytte dem alle sammen til sin Fordel.

Gik Savonarola i Fælden, var der rig Løn at vente, og gjorde han det ikke, havde Titos snilde Manøvrer styrket hans Stilling over for Savonarola og Spini, og jo mere han kunde vinde deres Fortrolighed, des værdifuldere var han for Medicæerne.

Men Spini var en ubehagelig Forbundsfælle. Han var kløgtig nok til at have Fornøjelse af at være med til at spinde Rænker, men han havde hverken Dygtighed eller Selvbeherskelse nok til at holde noget hemmeligt. Hertil kom, at han jævnlig drak for meget, og skjønt han og Tito var enige om, at de, naar de var sammen i andres Paasyn, skulde være saa kølige over for hinanden som muligt, var der ikke det mindste i Vejen for, at han kunde glemme det og optræde venskabelig om Aftenen.

Tito haabede nu, at Dolfo Spini ikke havde faaet Øje paa ham, men han blev skuffet. Dolfo havde set et Glimt af ham, da Skjæret fra Lampen faldt lige paa ham; Romola havde han derimod ikke lagt Mærke til, og hun stod nu bag ved sin Mand i Loggiaen.

„Haha, min Brevdue“, sagde han med sin haarde, skrattende Stemme, idet han lagde sin Haand paa Titos Skulder, „hvorfor krøb I i Skjul? I saa' nok ikke, at det var Kammerater, der kom. Naa, det var godt, jeg traf Jer, det sparer Tid. Hvad bliver det til med Jagten i Morgen? Faar vi det skallede Dyr ud af sin Hule? Skal Folkene være rede?“

Havde det ligget til Tito at blive rásende, vilde han være bleven det over for denne tykhovede medskyldige, der hverken duede til Fører eller Redskab. Hans Læber blev hvide, men det kom blot af, at det faldt ham svært at finde paa, hvad han skulde gjøre. Tyssede han paa Spini, vilde det blot yderligere vække Romolas Mistanke, og han kjendte hende tilstrækkelig til at vide, at det i saa Fald hverken vilde være muligt at faa hende til at tie eller at bilde hende noget ind; stødte han paa den anden Side Spini fra sig, udsatte han sig for, at den drukne Compagnaccio blev rasende, og saa vilde han være mere opsat

paa at hævne sig end paa ikke at røbe deres Planer. Han valgte en tredje Fremgangsmaade.

Han trykkede Romolas Haand som for at give hende et Vink og sagde i en kammeratlig Tone:

„Ja, Dolfo, du kan ganske rolig træffe dine Forberedelser, men du skal ingen Trompeter tage med.“

„Nej, det behøver I ikke at være bange for“, sagde Spini noget stødt. „Naa, han slugte altsaa Lokkemaden hel og holden? Hans profetiske Næse lugtede slet ikke Krogen?“

„Det Dyr holder ikke op, før han har snakket rent ud af Posen“, tænkte Tito „Ja vel“, sagde han, „det gik lige saa glat som for Jer at skylle et Bæger Trebbiano ned. Men der ser jeg nogen komme med Fakler; det maa være et Lig. Jeg hører, at Pesten har bredt sig.“

„Santiddio, jeg kan ikke fordrage at se de Ligbaarer. God Nat“, sagde Spini, idet han skyndte sig af Sted.

Saa snart han var gaaet, vendte Tito sig til Romola og sagde rolig: „Du skal ikke bryde dig om, hvad det Dyr sagde, Romola. Kom, lad os gaa; jeg tror alligevel ikke, Regnen tog til.“

„Jeg gaar ikke hjem, før jeg er vis paa, at det Forræderi, der var Tale om, ikke kommer til Udførelse“, sagde hun. Det hjalp ikke, at han lod, som om han var ganske rolig, hun troede ikke et Ord af, hvad han sagde.

„Saa vent i alt Fald, til de Fakler er komne forbi“, sagde Tito med fuldkommen Selvbeherskelse, men tillige med en ny Følelse af Uvilje over for en Hustru, som han indsaa i dette Tilfælde kunde krydse hans Planer til Trods for hans Myndighed som hendes Ægtemand.

Havde Romola i dette Øjeblik for at hindre Forræderiet været nødt til at kaste sig over Tito og styrte sig i en Afgrund med ham, kunde hun have gjort det. At være gift med det Menneske! I dette Øjeblik var to Aars Selvoptugtelse som vejret hen; hun følte ikke andet, end at de var langt fra hinanden.

Faklerne var komne forbi, de var atter i Mørke og kunde kun utydelig skimte hinandens Ansigter.

„Sig mig Sandheden, Tito, sig mig Sandheden denne Gang“, sagde hun med sagte, skjælvende Stemme; „det er det sikreste for dig selv.“

„Hvorfor skulde jeg ikke sige Sandheden, min vrede Helgen“, sagde Tito, „eftersom den i dette Tilfælde just er det, du har Grund til at blive gladest ved — det, at jeg ved Besked om Spinis Komplot, sætter mig i Stand til at hindre, at Munken bliver et Offer for det.“

„Hvad er det for et Komplot?“

„Det siger jeg ikke. Det er nok, naar Munken bliver sikret imod det.“

„Det gaar ud paa at lokke ham uden for Byen, og saa skal Spini myrde ham.“

„Der er ingen, som har tænkt paa Mord. Det gaar simpelt hen ud paa at tvinge ham til at adlyde Pavens Opfordring til at komme til Rom; men da jeg tjener Folkepartiet og mener, at Munkens Nærværelse her for Tiden er nødvendig, agter jeg at hindre det. Du kan lægge dig til at sove med fuldkommen Sindsro i Aften.“

„Det nytter ikke, Tito, jeg stoler ikke paa dig“, sagde Romola bekymret. Derpaa vedblev hun efter en kort Pavse i en harmfuld, energisk Tone: „Hvis Munken forlader Byen, og der tilstøder ham noget, angiver jeg for Signoriet, hvad jeg har hørt, og saa er du vanæret. Hvad har det at sige, at jeg er din Hustru? Jeg bliver vanæret sammen med dig, men ingen skal forraades.“

„Jeg er fuldkommen paa det rene med, hvad du var i Stand til at gjøre, *anima mia*“, sagde Tito koldt. „Hvis du har en Smule sund Fornuft til din Raadighed, maa du tro mig, naar jeg siger, at jeg agter at tage mig i Agt for at gjøre noget, der kunde ødelægge mig.“

„Du indestaar mig altsaa for, at Munken er advaret, at han ikke forlader Byen?“

„Han skal ikke forlade Byen.“

Der blev en kort Pavse. „Jeg gaar hen i San Marco og forvisser mig derom“, sagde Romola, idet hun gjorde et Skridt fremad.

„Det maa du ikke“, hviskede Tito, idet han greb hende om Haandleddet med al sin Kraft. „Jeg er din Herre, trods mig ikke.“

Der kom Folk forbi i det samme; det var derfor, Tito talte sagte. Romola vidste kun alt for godt, at hun var den svage, og vilde næppe have gjort Modstand, selv om der ingen Vidner havde været, men nu hørte hun Fodtrin og Stemmer og gav strax efter og fulgte med ham ud af Loggiaen.

De gik en Stund i Tavshed. Hun overvejede, om hun ikke kunde undgaa at gjøre noget fortvivlet Skridt. Tito turde ikke udsætte sig for at blive røbet af hende; hvad han end havde haft i Sinde, maatte han nu lade sig bestemme af, at hun vidste Besked om Komplottet. Hun var ikke forpligtet til andet end at sørge for, at han ikke et Øjeblik var i Tvivl om, at hun ikke vilde tie, i Fald han bedrog hende. Og saa var det jo ogsaa muligt — ja, hun maatte holde fast ved den Mulighed, til hun blev overbevist om det modsatte —, at det aldrig havde været hans Agt at forraade Munken.

Tito var ogsaa optagen af sine Tanker, og ingen af dem sagde noget, før de næsten var hjemme, saa sagde han:

„Naa, Romola, er du nu bleven rolig? Du maa vel kunne indse, at hvis jeg havde haft i Sinde at fremme Spinis Anslag, maatte jeg nu være paa det rene med, at den Omstændighed, at du ved Besked derom, vilde være en alvorlig Hindring.“

„Ja, Tito“, sagde hun sagte, „jeg tror, du er paa det rene med, at jeg vilde skjærme Republiken imod yderligere Forræderi. Det har du Grund til at tro. Forraader du Munken, angiver jeg dig.“

Sjette Kapitel.

Schak.

Tito brød sig ikke stort om, at Spinis Anslag mislykkedes, men det var ikke let at advare baade Savonarola og Spini uden at udsætte sig for Mistanke. Fattede Folkepartiet Mistanke til ham, kunde det blive meget farligt for hans Anseelse og Stilling i Florents, og fattede Dolfo Spini Mistanke, kunde det blive lige saa ubehageligt for ham som at paadrage sig en glubsk Hunds Had.

Efter megen Overvejelse besluttede han at vente med at advare Munken til tidlig den næste Morgen, idet han gik ud fra, at det vilde se paafaldende ud, om hans Advarsel kom altfor hurtig efter, at han havde afleveret de falske Breve. Han kunde ikke strax tale til Spini om Sagen uden at sige ham, hvorledes det i Virkeligheden hang sammen, og det vilde blot have til Følge, at Spini ansàa ham for en Vendekaabe. Sagde han ingen Ting til ham strax, vilde Følgen blive, at Spinis Bande vilde komme tilbage fra sin Expedition med uforrettet Sag, men det fik være; han haabede, at han vilde kunne berolige de rasende Compagnacci ved at forsikre, at det udelukkende var Munkens Forsigtighed, der var Skyld i det hele.

Tito var meget ærgerlig til Mode. Var han bleven nødt til at smile, vilde det have kostet ham usædvanlig Anstrængelse. Han kunde ikke taale at se Romola og gik ikke hjem den Nat.

Hun klædte sig ikke af og holdt sig vaagen hele Natten. Hvor mange Løgne kunde han ikke have bildt hende ind, hvor mange Planer kunde han ikke have, som hun ingen Besked vidste om! Enhver, som stolede paa Tito, var i Fare, det nyttede slet ikke, at hun prøvede paa at faa sig til at tro andet. Og var det ikke egoistisk af hende, naar hun lyttede til, hvad hendes Stolthed tilhviskede hende, og gøs tilbage for at advare Folk imod ham? I Fald hendes Mand var en Ildgjerningsmand,

var hendes Plads ved hans Side i Fængslet, havde Munken sagt. Maaske, men havde hun Lov til at finde sig i, at hendes Mand blev en Ildgjerningsmand, naar det stod i hendes Magt at hindre det?

Hun blev mere og mere ophidset, og i denne sygelige Tilstand foregjøglede hendes Fantasi hende den ene Maade efter den anden, paa hvilke Tito kunde sikre sig imod hendes Trusel. Da Dagen brød frem, drev hendes Uro hende op i Loggiaen, som om den vide Udsigt kunde øve nogen Indflydelse paa hendes Handlemaade.

Kunde hun ikke uden at sige noget bestemt faa sin Gudfader til at sørge for, at Fra Girolamo ikke forlod Byen? Men det var maaske for sent nu; Klokken var allerede over syv. Hun maatte gaa til San Marco, der var ikke andet for.

Hun skyndte sig ned ad Via de' Bardi ad Ponte Vecchio til. Hun vilde gaa igjennem Hjærtet af Byen; det var den nærmeste Vej, og saa var der desuden en Mulighed for, at hun kunde møde sin Mand; der var jo altid en Mulighed for, at han kunde overbevise hende om, at Munken intet havde at frygte, saa at hun ikke havde nødig at gaa hen i San Marco. Da hun kom over Domkirkepladsen, hvor der allerede var Liv og Røre, saa' hun et Glimt af ham. Han var, da han kom fra San Marco, gaaet hen til Nello og stod nu og lænede sig op ad Dørstolpen. Da Romola kom hen i Nærheden af ham, saa' hun, at han stod og passiarede med det roligste Ansigt af Verden. Modsætningen imellem hans Ro og den Angst, han havde vakt i hende, fyldte hende med Harme. Hun saa' Cronaca og et Par andre Mænd, som jævnlig kom i San Marco, staa og tale med ham, og det fo'r igjennem hende: „Jeg vil tvinge ham til at tale i disse Menneskers Paahør." Hun gik lydløst hen til ham, og han opdagede hende ikke, før end Cronaca sagde: „Der kommer Madonna Romola."

Det gav et Sæt i Tito, da han saa' sin Hustru. Hun saa' træt ud efter den gjennemvaagede Nat, men hendes Øjne lynede, idet hun sagde: „Har Munken forladt Byen?"

„Nej“, sagde Tito, som følte sig fuldstændig hjælpeløs over for denne Kvinde og maatte opbyde al sin Selvbeherskelse, for at hans Ansigt ikke skulde udtrykke andet end Overraskelse.

„Er du vis paa, at han ikke gjør det?“

„Ja, jeg er.“

„Det er godt“, sagde Romola og saa gik hun ind i Domkirken for at se at blive rolig.

Tito havde aldrig været saa nær ved at hade noget Menneske, som han var, da han fulgte Romola med Øjnene, idet hun gik op ad Trappen.

Syvende Kapitel.

Et Modtræk.

Det var langt ud paa Eftermiddagen, da Tito kom hjem. Romola, som sad og afskrev Aktstykker, skulde lige til at holde op med sit Arbejde, fordi Mørket var ved at falde paa, da hendes Mand traadte ind til hende. Der var noget i hans Udtryk og Væsen, som Romola aldrig før havde set hos ham. Han saa' tavs paa hende, beholdt Huen og Kappen paa, og blev staaende over for hende med Albuen støttet paa Skabet, hun sad ved.

Romola havde i Løbet af Dagen faaet fuld Vished om, at Munken var i Sikkerhed, og hun følte nogen Anger over den Harme og Mistillid, der havde drevet hende til at tale til sin Mand i andres Paahør om en Sag, hun vidste han ønskede skulde holdes hemmelig. Hun sagde til sig selv, at hun rimeligvis havde gjort ham Uret. Hun følte Trang til at gjøre Bod for sin Heftighed ved at tilstaa, at hun havde overilet sig, og i nogle Timer havde hun drømt om Muligheden af, at denne Til-

staaelse fra hendes Side kunde føre til, at der blev vexlet Ord, som kunde bryde den Tavshed, der havde ruget imellem deres Hjærter i de sidste Aar. Den havde været saa fuldstændig, at Tito ikke anede, at hun var flygtet fra ham og kommen tilbage igjen.

Hun saa' paa ham med et ydmygt Blik, der svarede til hendes angergivne Stemning, men hun forstummede, da hun saa' den Forandring, der var foregaaet med hans Væsen. En liden Stund saa' de paa hinanden uden at sige noget.

„Romola", sagde han omsider i en kold Tone, der fik hende til at skjælve, „det er paa Tide, at vi kommer til at forstaa hinanden."

„Det er det, jeg helst vil, Tito", svarede hun.

„Du gjorde noget i Morges", vedblev Tito, „som du nu selv maa indse var ørkesløst; det fremkaldte Bemærkninger om dig og kan paaføre mig alvorlige praktiske Vanskeligheder."

„Jeg indrømmer, at jeg overilede mig, og det gjør mig ondt, at jeg har gjort dig Uret." Romola sagde disse Ord i en aaben og bestemt Tone; hun haabede, at Tito vilde se mindre haard ud, naar hun lagde sin Anger for Dagen, og saa kunde hun faa sagt adskilligt andet.

„Jeg ønsker, at du én Gang for alle vil indse", sagde han uden at forandre sin Tone, „at saadanne Sammenstød er uforenelige med vort Forhold som Mand og Hustru. Jeg ønsker, at du vil tænke over, hvorledes du kom til at bære dig saadan ad, for at det ikke skal ske oftere."

„Det kommer nærmest an paa dig, Tito", sagde Romola, som begyndte at blive ivrig. Det var slet ikke, hvad hun havde haft i Sinde at sige, men man ved sjælden, hvor en Samtale fører hen.

„Du mener formodentlig", sagde Tito, „at der i Fremtiden intet maa ske, som kan vække din urimelige Mistanke. Du var aabenhjærtig nok til at lade mig vide i Aftes, at du ikke tror mig. Jeg bliver slet ikke overrasket, hvilke Slutninger du end drager af intetsigende Forudsætninger, men jeg ønsker at

gjøre dig opmærksom paa, hvad Følgen efter al Sandsynlighed vil blive af, at du af saadanne overspændte Slutninger lader dig forlede til at blande dig i Sager, som du ikke ved Besked om. Du hører vel godt efter, hvad jeg siger?“

„Ja“, sagde Romola, opbragt over den kolde, overlegne Tone, han talte i.

„Godt. Det varer maaske ikke længe, før nogle tilfældige Ord eller Begivenheder sætter din Fantasi i Arbejde med at udpønse ny Forbrydelser, jeg skal have begaaet, og saa styrter du maaske af Sted til Palazzo Vecchio, skræmmer Signoriet op og sætter Byen paa den anden Ende. Skal jeg sige dig, hvad Følgen let kan blive? Ikke blot, at din Mand kommer i Fortræd — det er du jo ikke bange for —, men ogsaa, at mange af de ypperste Mænd i Florents bliver fængslede og kommer i Ulykke, blandt andre Messer Bernardo del Nero.“

Det var et velovervejet Træk; det gjorde sin Virkning, og Tito mærkede det.

„Du vilde maaske smigre dig med, at det var en Heltebedrift, du øvede; du kan lige saa gjærne prøve paa at dirke Laase op med kjønne Talemaader som paa at komme nogen Vegne med den Slags Følelser over for Florents' politiske Forhold. Spørgsmaalet er nu slet ikke, om du tror paa mig, men om du, nu du er bleven advaret, har Mod til at kaste dig blindt ind i indviklede Forhold, som du ingen Ting kjender til.“

Romola havde en Følelse af, at Tito havde hende i en Skruestik; de Muligheder, han havde antydet, traadte frem for hende med frygtelig Klarhed.

„Jeg er for ilter“, sagde hun; „jeg skal prøve paa ikke at være det.“

„Glem ikke“, sagde Tito ubarmhjærtig, „at den Maade, hvorpaa du viste mig din Mistillid i Morges, kunde have haft langt mere skæbnesvangre Følger end at ødelægge din Mand — den Følge har du jo lært at tænke dig uden at vakle.“

„Det er ikke Tilfældet, Tito“, udbrød Romola, idet hun rejste sig og gik hen til ham opfyldt af en fortvivlet Beslutning

om at faa talt ud en Gang. „Du tager fejl, naar du tror, at jeg villig ofrer dig. Det har været mit Livs største Anstrængelse at holde fast ved dig. Jeg gik min Vej i Vrede for to Aar siden, men jeg vendte om, fordi jeg følte, at jeg var stærkere knyttet til dig end til noget som helst andet paa Jorden. Men det hjælper ikke. Du stænger mig ude fra dine Tanker; du lader, som du tror, at jeg er alt for uforstandig, til at du skulde kunne indvie mig i dine Anliggender. Der er ikke den Ting, du taler fuldt ud til mig om."

Hun saa' ud som hans gode Engel, da hun bøjede sig frem imod ham og lagde sin Haand paa hans Arm, men der var ikke den Streng i hendes Mands Hjærte, der gav Gjenlyd af den fordums Kjærlighed. Den godmodige, overbærende Tito, som ikke kunde hade og næsten ikke blive utaalmodig, og som altid var tilbøjelig til at være blid over for alle andre Mennesker, følte, at han blev mærkværdig haard over for sin Hustru, der i sin Tid havde haft saa stor en Indflydelse paa ham som ingen anden. Hvor blød han end var, havde han en Mands Energi. Romolas Energi trodsede hans, og ingen Mand, som ikke er usædvanlig svag, finder sig i, at hans Hustru trodser ham. Ægteskabet maa enten hvile paa Kjærlighed og Sympathi eller paa Underkuelse.

Der rørte sig ikke en Muskel i hans Ansigt, da han for første Gang hørte Romola tale om, at hun var gaaet sin Vej fra ham. Trækket om hans Mund var blot lidt haardere, da han smilede og sagde:

„Der er visse Ting, som man maa stænge ude fra sine Tanker, naar man er paa det rene med dem, Romola. Du er saaledes anlagt, at du er modtagelig for Indtryk, som Fornuften intet har at gjøre med. Jeg er ikke modtagelig for de Indtryk, og du har som Følge deraf unddraget mig al din Tillid. Du har forandret dig over for mig, og som Følge deraf har jeg ogsaa forandret mig over for dig. Det nytter ikke at se tilbage; vi maa simpelt hen indrette os efter de forandrede Forhold."

„Det vilde ikke være unyttigt, om vi talte rent ud, Tito“, sagde Romola. „Det var Følelsen af, at jeg havde taget fejl af dig, der forandrede mig, og det er den, der har holdt os borte fra hinanden. Det er desuden ikke sandt, at det var mig, der først blev forandret. Du blev en anden over for mig, end du hidtil havde været, den Aften, da du første Gang bar din Brynje. Du skjulte noget for mig — det var noget angaaende den gamle Mand — jeg saa' ham igjen i Gaar. Tito“, vedblev hun i en fortvivlet Tone, „gid du dog blot vilde fortælle mig det hele, hvad det saa end er — jeg vilde ikke bryde mig om, at det voldte mig Smerte, blot der ingen Mur var imellem os! Er der ingen Mulighed for, at vi kan komme til at begynde et nyt Liv?“

Der fo'r et Glimt af Sindsbevægelse over Titos Ansigt. Hán rørte sig ikke, men han blev kridhvid. Efter et Øjebliks Tavshed sagde han:

„Du bliver saa heftig over rene Bagateller, Romola, at man bliver iskold derved. Dersom du med „den gamle Mand“ mener den gale Jacopo di Nola, som stræbte mig efter Livet og rettede en sælsom Beskyldning imod mig, hvilket jeg ikke har fortalt dig, fordi det vilde have skræmmet dig til ingen Nytte, saa kan jeg lade dig vide, at den stakkels Fyr er død i Fængslet. Jeg har set hans Navn i Listen over de døde.“

„Jeg ved ingen Ting om, hvad han har beskyldt dig for“, sagde Romola, „men jeg ved, at det er ham, jeg saa' i Domkirken med Rebet om Halsen, og ham, jeg har set paa Piero di Cosimos Billed gribende dig i Armen, som Piero saa' ham gjøre den Dag, da Franskmændene holdt deres Indtog, den Dag, da du første Gang bar din Brynje.“

„Og hvor er han nu, om jeg maa spørge?“ sagde Tito, stadig bleg, men opbydende al sin Selvbeherskelse.

„Han laa paa Gaden, næsten død af Sult“, sagde Romola. „Jeg fik Liv i ham ved at give ham noget Vin og Brød. Jeg lod ham følge med, men da han kom til vor Dør, vilde han ikke gaa ind, saa gav jeg ham nogle Penge, og han gik sin

Vej uden at sige noget til mig. Men han havde opdaget, at jeg var din Hustru. Hvem er han?“

„En halv gal, halv fjollet Mand, som var i min Faders Tjeneste, da han var i Grækenland, og som nærer et bittert Had til mig, fordi jeg fik ham jaget bort for Tyveri. Der har du hele Hemmeligheden og saa oven i Kjøbet den Tilfredsstillelse at vide, at jeg igjen er udsat for at blive myrdet. Brynjen, som synes at have beskjæftiget dine Tanker saa stærkt, maa have været dig et Vidnesbyrd om, at jeg var udsat for Fare fra dette Menneskes Side. Var det derfor, du dyrkede hans Bekjendtskab og bød ham hjem i vort Hus?“

Romola tav. At tale vilde have været lige saa taabeligt som at styrte med blottet Bryst imod et Skjold.

Tito tog langsomt sin Hue og sin Kappe af og strøg Haaret tilbage. Han samlede sig for at give sine Slutningsord det rette Eftertryk. Romola stod over for ham som den, der venter et dødbringende Slag og ikke har andet at gjøre end at tage imod det i Tavshed.

„Vi behøver ikke at rippe op i dette igjen, Romola“, sagde han. „Det er nok, naar du husker, at næste Gang, din ædle Iver tilskynder dig til at blande dig i politiske Sager, udsætter du dig for ikke blot ikke at frelse nogen fra Fare, men for at give Anledning til, at der bliver rejst Skafotter og stukket Huse i Brand. Du er endnu ikke en saa fanatisk Piagnone, at du tror, at Messer Bernardo del Nero er Mørkets Fyrste og Messer Francesco Valori en Ærkeengel. Jeg antager ikke, at jeg har nødig at afkræve dig noget Løfte?“

„Jeg forstaar dig kun alt for godt, Tito.“

„Saa er det godt“, sagde han, idet han gik.

Romola vendte sig fortvivlet om og sank om i sin Stol. „O Gud, nu har jeg gjort Forsøget — jeg kan ikke ændre det. Vi er skilt ad for stedse. Med mindre“, tilføjede hun, som om hun pludselig fik en Aabenbaring, „med mindre der skulde komme en Ulykke og forene os.“

Ottende Kapitel.

Forfængelighedens Pyramide.

Vinterdagene gik stille og ensformig for Romola. Det Vink, Tito havde givet hende, havde jaget en saadan Skræk i hende, at hun nu hellere vilde holdes i Uvidenhed om de offentlige Anliggender end vide Besked om dem. Den tyske Kejser var draget bort, og ogsaa i andre Henseender var Florents' Stilling bleven bedre, men Nøden var endnu saa stor, at Romolas Gjerning ikke var bleven synderlig lettet, og i den søgte hun som sædvanlig Tilflugt for Tvivlen, der nagede hende.

Hun turde ikke glæde sig over, at den Hjælp, der var kommen, da Nøden var størst, og som tilsyneladende havde givet den Politik, Munkens Parti fulgte, Medhold, havde bragt dette Parti saaledes i Vejret, at Francesco Valori, Piagnoniernes iltre Høvedsmand, var bleven valgt til Gonfaloniere. Det syntes i Øjeblikket at styrke det Parti, der satte Friheden højest, og at bidrage til at sikre Munkens Stilling, men Romolas Blik var nu blevet skærpet for alt, hvad der kunde tyde paa et Omslag, som kunde blive tragisk, og allerede ved Karnevalstiden, lidt over Midten af Februar, var der Tegn, som tydede paa, at hendes Anelser skulde gaa i Opfyldelse: Medicæerne havde opgivet deres passive Holdning og lagde aabenlyst an paa at faa Bernardo del Nero valgt til Gonfaloniere.

Paa Karnevalets sidste Dag imellem ti og elleve om Formiddagen gik Romola ud for efter Løfte at hente sin Tante Brigida. De skulde tidlig paa Eftermiddagen følges ad hen paa Piazza della Signoria. Tito havde her sikret dem et Vindue, hvorfra de kunde se et nyt og overraskende Skuespil, som enhver Florentiner maatte være opsat paa. Piagnonierne vilde nemlig holde Karneval paa deres egen Vis. Dolfo Spini og hans Stalbrødre havde forgjæves kæmpet for at holde paa de kjære gamle Maskeoptog og Løjer, dygtig krydrede med Uterlighed.

Den Slags Ting maatte ikke finde Sted i en By, hvor Kristus var bleven udraabt til Konge.

Romola gav sig paa Vej i den sløve Stemning, hvormed man gaar til en lang Dags Øjenslyst, som man kun deltager i for at glæde et Barn. Hun gik over den store Plads for først at faa et Overblik over de aldrig før sete Forberedelser, der var trufne. Der stod en umaadelig stor broget Pyramide eller rettere sagt et vældigt Fyrretræ, tresindstyve Fod højt, med Hylder paa Grenene, et Hundred Alen i Omkreds nede ved Jorden. Der var overordentlig livligt paa Piazzaen; smaa hvidklædte Skikkelser med Olivenkranse paa Hovederne gik og bar Kurve med forskjellige brogede Ting hen til Pyramiden, hvor voxne Mænd, nogle i Munkekutter, andre efter deres Paaklædning at dømme Kunstnere undersøgte, hvad de kom med, medens en hel Del stod paa Marmortrappen op til Orgagnas Loggia og saa' til med misfornøjede og haanlige Miner.

Da hun kom hen til Pyramiden, stod hun stille og saa' paa de brogede og forskjelligartede Ting, der laa paa Hylderne fra Pyramidens Grundflade helt op til Toppen. Der var Tæpper og Tøjer i uanstændige Mønstre, Malerier og Billedhuggerarbejder, som øjensynlig lagde an paa at vække onde Lyster; der var alle Slags Spil, Noder til verdslig Musik og alle Slags musikalske Instrumenter, Masker og Maskeradedragter, som de brugtes ved de gamle Karnevalsoptog; der var smukke Afskrifter af Ovid, Boccaccio, Petrarca, Pulci og andre forfængelige eller urene Bøger; der var en hel Samling af de kunstige Midler, den kvindelige Forfængelighed betjener sig af — Sminkedaaser, forlorent Haar, Spejle o. s. v. o. s. v., og paa Toppen var der et alt andet end flatteret Billede af en venetiansk Kjøbmand, et Symbol paa det gamle, tøjlesløse Karneval.

Det var Forberedelserne til en ny Slags Glædesblus — et Baal, hvorpaa Forfængeligheden og alt dens Væsen skulde brændes. Inden i Pyramiden var der en Mængde Krudt og brændbare Sager, og om Aftenen paa denne Festens sidste Dag skulde Forfængelighedens Pyramide sprænges i Luften under

Trompeters Klang og den hæslige gamle Prins Karneval styrtes i Flammerne under Afsyngelsen af reformatoriske Triumfsange.

Det havde næppe ladet sig gjøre at sætte Kronen paa de nye Festligheder paa denne Maade, hvis Savonarola ikke for to Aar siden havde faaet en ganske ejendommelig Organisation i Stand. De florentinske Drenge og Ynglinger fik ikke længere Lov til at følge deres Tilbøjeligheder i Retning af Gadeoptøjer. Fra Domenico, en Slags næstkommanderende hos Savonarola. havde dresseret dem til at synge Salmer og gaa i hvide Klæder. Disse rødmussede Tropper var Hovedmændene ved dette reformerede Karneval, der var en Slags gudelig Parodi paa det gamle. Der havde været Glædesblus i gamle Dage — der skulde ogsaa være en Glædesild nu, og den skulde fortære, hvad der var urent paa Jorden. Der havde været symbolske Optog — der skulde ogsaa være Optog nu, men Symbolerne skulde være hvide Klæder og røde Kors og Olivenkranse, Symboler paa Fred og uskyldig Glæde. Man havde danset under aaben Himmel paa Piazzaen og sunget løsagtige Sange — nu skulde der ogsaa danses, men Munke og Lægfolk skulde danse i broderlig Kjærlighed og guddommelig Glæde, og Sangene, der blev sungne, skulde være Hymner. Der skulde ogsaa nu samles Penge ind blandt Folk paa Gaderne, men ikke til overdaadige Maaltider, nej, til bedste for de sultne og nødlidende, og saa skulde der samles *Anathema*'er — det var alle de Ting, der var opdyngede paa Forfængelighedens Baal.

Det var *Anathema*'er, Romola saa' de hvidklædte Drenge komme med i deres Kurve.

Niende Kapitel.

Tessa ude og hjemme.

Der kom en anden Skikkelse, som vi ogsaa godt kjender, ud paa Piazzaen for at se paa Karnevalet. Det var Tessa. Hun kom fra den modsatte Side, thi hun boede ikke længere paa San Giorgio-Højen. Tito havde paa Grund af Mødet med Baldassare og af flere andre Grunde anset det for hensigtsmæssigst at finde en ny Bolig til hende, og hun boede nu i et Hus ved de store Haver nord for Porta Santa Croce.

Tessa var ikke gaaet ud at se sig om uden særlig Tilladelse. Tito havde været hos hende den foregaaende Aften, og hun havde holdt det inderlige Ønske, hendes Hjærte var helt opfyldt af, tilbage, til hun saa' ham straalende af Tilfredshed med den ene Arm om Livet paa den tykke Lillo og den anden om Halsen paa hende, medens hun søgte at faa den lille Ninna til at staa fast paa Benene. Saa var hun sikker paa, at den Træthed, der havde været over ham, da han kom og kastede sig i Lænestolen, var helt ovre. Tessa havde lært at læse i sin Mands Ansigt.

Tito var selv overrasket over, hvor vel til Pas han følte sig, naar han var sammen med Tessa. Over for hende behøvede han ikke at forstille sig, hun var alt for uvidende og uskyldig til at nære nogen som helst Mistanke til ham, og det frydede hans Øre at høre de smaa kalde ham for Fader. Naar han tænkte paa at forlade Florents, faldt det ham aldrig ind at lade Tessa blive tilbage.

„Nu kan Ninna meget godt undvære mig", sagde Tessa. „Jeg kan overlade hende til Monna Lisa, hvornaar det skal være, og naar hun ligger i Vuggen og skriger, gaar Lillo hen og rusker i den gamle."

Lillo sprang ned fra Faderens Skjød og gik for strax at vise, at det havde sin Rigtighed, hen og ruskede i Monna Lisa, som sad og nikkede over sin Rok i den anden Ende af Stuen.

„Det er en mageløs Dreng!“ sagde Tito leende.

„Ja, ikke sandt“, sagde Tessa ivrig og rykkede ham lidt nærmere. „Hør, jeg vilde saa gjærne ud og se paa Karnevalet i Morgen, blot en Times Tid eller to; maa jeg?“

„Aa du skammelige Tessa“, sagde Tito idet han kneb hende i Kinden; „er det den Slags Ting, du har i Hovedet? Hvad har du at bestille med Karnevaler, nu du er en gammel Kone med to Børn?“

„Ja men gamle Koner vil ogsaa gjærne se sig lidt om“, sagde Tessa. „Monna Lisa sagde, at hun ogsaa havde Lyst til at gaa der hen, naar hun ikke var saa døv. Aa, jeg glemmer aldrig det Karneval, jeg var med til — det var saa dejligt, jeg syntes bedre om det end om San Giovannifesten.“

„Men det gaar slet ikke saadan til nu som den Gang, Tessa. De brænder et Glædesblus paa Piazzaen, det er det hele, og jeg kan ikke give dig Lov til at gaa alene hen paa Piazzaen om Aftenen.“

„Nej, jeg bryder mig heller ikke om at komme der om Aftenen. Jeg vil blot hen og se paa Optoget, for der bliver jo et Optog, ikke sandt?“

„Jo, paa en Maade“, sagde Tito, „og det bliver saa livligt som en Flok Traner. Du maa ikke vente at faa Stads at se, Tessa. Naa, jeg antager for Resten, at det vil fryde dine blaa Øjne alligevel, og Baalet, de har lavet paa Piazzaen, kan det maaske ogsaa more dig at se. Men du skal komme tidlig hjem, og du skal se ud som en lille alvorlig gammel Kone, og ser du nogen med Fjer i Hatten og Sværd ved Siden, skal du tage dig i Agt, for de er rædsomt grumme og hugger Hovederne af gamle Koner.“

„Santa Madonna! hvor kommer de fra? Aa, du ler, det er ikke saa slemt. Men jeg skal nok tage mig i Agt for dem. — Skal jeg kjøbe nogle Godter med hjem til Børnene?“

Tito tog nogle Smaapenge op af sin Taske og gav hende dem.

„Sikke Masser, jeg kan kjøbe for de Penge!“ sagde Tessa henrykt.

Næste Morgen gav Tessa sig altsaa paa Vej ad Piazza della Signoria til, hvor Baalet blev rejst. Hun syntes ikke, at det var saa koldt, at hun havde nødig at tage Kaabe paa, og hun vilde nok have, at man skulde se hendes nye Halsbaand og hendes nye Spænde, de eneste Smykker, Tito havde foræret hende. Hun tænkte slet ikke paa at stille sig selv til Skue, for ingen havde nogen Sinde fortalt hende, at hun var kjøn, men hun var sikker paa, at Halsbaandet og Spændet var saa dejlige, at ingen Contadina havde haft noget dejligere, og hun syntes, at disse Smykker maatte indgyde Respekt for hende som den, der havde en Mand, som havde Raad til at kjøbe saadanne Ting til hende.

Hun trippede fornøjet af Sted og tænkte slet ikke paa, at der var nogen, der saa' paa hende. Der var imidlertid én, som havde holdt Øje med hende, lige fra hun kom ud paa Gaden, og som stadig fulgte efter hende. Det var Baldassare, som mange Gange forgjæves havde staaet paa Lur uden for Huset, som han mere end ên Gang havde set Tito gaa ind i. Der dukkede jævnlig en dunkel Forestilling op i ham, om at han maaske kunde vinde en af disse to Kvinder for sig og faa hende til at hjælpe ham. Hun, der havde boet paa Højen, boede der ikke længere; kunde han faa fat i hende, kunde det maaske lykkes ham at finde paa noget.

Nu var det omsider lykkedes ham at forvisse sig om, at det var hende, der boede der i Huset.

Tessa kom igjennem adskillige lange Gader, hvor der ikke var andet, der tydede paa, at der var noget paa Færde, end en Del Grupper af Bønderfolk i deres Kisteklæder, og hun følte sig noget skuffet. Saa fik hun Øje paa en Bissekræmmer, som ikke havde andet i sin Kasse end smaa røde Kors, som han falbød til alle, der kom forbi. Et lille rødt Kors vilde tage sig godt ud over Sengen, det kunde ogsaa holde Ulykker borte og kunde maaske hjælpe til at give Ninna Kræfter. Tessa gik

over til ham for at faa at vide, hvad saadant et Kors kostede. Bissekræmmeren havde hidtil vendt Ryggen til hende, men da hun kom helt hen til ham, saa' hun, at det var en gammel Bekjendt fra Mercatoen, Bratti Ferravecchi, og da hun havde en instinktmæssig Følelse af, at hun maattte undgaa gamle Bekjendte, vendte hun sig atter om og vilde gaa over paa den anden Side af Gaden. Bratti havde imidlertid Øjnene med sig, og inden hun vidste af det, pikkede han hende paa Armen med et af de røde Kors,

„Unge Kvinde", sagde Bratti, da hun uvillig vendte sig om imod ham, „I kommer langvejs fra, ellers maatte I vide, at det ikke gaar an at færdes paa dette velsignede Karneval uden at have et rødt Kors i Haanden. Santa Madonna! Fire Quattrini er godt Kjøb for Salighed — jeg kan lade Jer vide, at Prisen stiger i Skærsilden."

„Ja, jeg vilde gjærne have et", sagde Tessa hurtig, „men fire Quattrini er mere, end jeg kan give."

Bratti havde strax set ganske abstrakt paa Tessa, opfattende hende i al Almindelighed som en Kunde, men da hun begyndte at tale, udbrød han: „Ved San Giovannis Hoved, det er jo den lille Tessa! I ser jo saa frisk ud som et modent Æble, saa jeg kan da se, at I ikke har taget Skade af at rende Jer Vej fra Fatter Nofri. Det har I saamænd gjort vel i, for nu gaar han paa Krykker, og en gnaven Fyr, der gaar paa Krykker, er altid farlig."

„Jeg er gift", sagde Tessa, „og min Mand passer godt paa mig."

„Saa kan du sige, at du har været heldig. Nofri sagde, at du var et unyttigt Kræ, men hvad siger det? Et Æsel skal skryde en hel Del, før Himlen falder ned. Jeg har altid sagt, at det bedste, du kunde gjøre, var at løbe din Vej, og det er noget, som sjælden sker, at Bratti har Uret. Naa, saa du har en Mand og fuldt op af Penge? Saa kan du da ikke betænke dig et Øjeblik paa at give fire Quattrini for et rødt Kors. Jeg tjener ingen Ting paa det. Hungersnøden og den ny Religion

har rent ødelagt Forretningerne. Du bor vel paa Landet, hvor l har fuldt op af Kastanier, hvad? du savner aldrig din Polenta, kan jeg se.“

„Nej, jeg savner aldrig noget“, sagde Tessa.

„Saa kan du ogsaa overkomme at kjøbe et Kors. Jeg har faaet en Præst til at velsigne dem, og jeg sælger dem med Velsignelse og det hele for fire Quattrini. Det er ikke for Fortjenestens Skyld, for jeg tjener ikke en Døjt paa hele Historien.“

„Ja men, Bratti“, sagde Tessa, som nu saa' meget tvivlraadig ud, „jeg skal kjøbe en Mængde Godter hjem til Lillo og lille Ninna, og de er saa dyre. Korset bryder de sig ikke saa meget om.“

„Naa“, sagde Bratti, „siden vi er gamle Bekjendte, skal du have det for to Quattrini, saa kan du næsten sige, at du har faaet det foræret — Velsignelsen vil jeg nu slet ikke tale om.“

Tessa rakte ham skjælvende og usikker de to Quattrini; saa sagde Bratti: „Tøv lidt, hvor bor du?“

„Aa, jeg bor langt herfra“, svarede hun, „i Via Piccola hinsides San Ambrogio, øverst oppe i det Hus, hvor der er en Brændestabel udenfor.“

„Naa, det er godt“, sagde Bratti i en beskyttende Tone, „saa vil jeg lade dig faa Korset paa Kredit og ved Lejlighed komme og hente Pengene.“

„Nej, nej“, sagde Tessa angst for, at Naldo vilde blive vred over, at hun fornyede et gammelt Bekjendtskab; „jeg kan godt undvære dem, tag dem nu.“

„Nej“, sagde Bratti bestemt; „jeg er ikke en haardhjærtet Bissekræmmer. Jeg kommer ved Lejlighed, og har du saa nogle Pjalter, kan vi slaa en Handel af. Der har du Korset, og der ovre er Pippos Bod, der kan du faa din Kurv fyldt, jeg maa se at faa min tømt. *Addio piccina.*“

Bratti gik sin Vej, og Tessa, som nu fandt det hensigtsmæssigst at kjøbe Godter strax, gik ind i Pippos Bod, lidt urolig ved Tanken om, at hun havde sagt mere til Bratti, end hendes Mand vilde synes om.

Bevidstheden om, at Børnene vilde blive glade over, hvad hun havde i sin Kurv, forjog imidlertid hendes Uro, og da hun kom ind i Via de Libraj', havde hendes Ansigt sit sædvanlige Udtryk af barnlig Tilfredshed. Hendes Hjærte begyndte at banke, for det var da virkelig en Procession, dèr kom — hun saa' en Mængde hvide Skjorter og en Fane, Fanen var smuk — det var Guds Moder med Barnet —, og de hvidklædte Skikkelser havde ikke blot grønne Kranse om Hovederne, men ogsaa smaa røde Kors hængende ved Bæltet, og det glædede hende i den Anledning, at hun ogsaa havde faaet et. De saa' saa nydelige ud som Englene i Skyerne. Gud ved, hvor de kom fra? Naa, det brød hun sig nu ikke stort om at faa at vide; men én Ting undrede hende, for det havde hun aldrig før set, nemlig at nogle af de hvidklædte Skikkelser havde Kurve i Hænderne. Hvad skulde det til?

Nu var de lige ved hende, og til hendes Overraskelse kom de hen til hende, som var gaaet til Side, da Processionen kom. Hun rystede, som hun vilde have gjort, om St. Michael paa Altertavlen havde rystet paa Hovedet ad hende, og hun kom først til sig selv, da hun saa' et rundt Drengeansigt lige ved sig og hørte en skingrende Stemme sige: „Søster, bring den velsignede Jesus det Anathema, I har der, som Offer, saa vil han til Gjengjæld smykke Jer med sin Naades Klenodier."

Tessa blev endnu mere angst, for hun forstod ikke, hvad han mente. Hendes første Tanke var, at det var hendes Kurv, disse skrækkelige Engle vilde have. „Aa Gud! aa Gud!" sagde hun og saa ned paa den.

„Nej, Søster", sagde en anden, noget større Dreng, idet han pegede paa hendes Halsbaand og Spænde, „det er de forfængelige Ting dèr, vi mener. Giv os dem, at vi kăn brænde dem paa Forfængelighedens Baal, paa det at du selv maa blive fri for at brændes i den evige Ild."

„Ja, Søster", sagde en tredje; „du har allerede et rødt Kors, lad det være dit eneste Smykke. Giv os Halsbaandet og Spændet, og du skal finde Naade."

Det var for meget forlangt. Tessa var saa betagen af Rædsel, at hun ikke kunde sige Nej, men paa den anden Side kunde hun heller ikke faa sig til at udlevere sine kjære Smykker. Det sortnede for hendes Øjne. Saa følte hun pludselig en Haand paa sin Arm og hørte en blid, vidunderlig Stemme, som om det var den hellige Guds Moder, der talte til hende. „Du skal ikke være bange, ingen skal gjøre dig Fortræd.“

Tessa saa' op, og der stod en sortklædt Dame for hende med et ungt, dejligt Ansigt og milde, brune Øjne. Under andre Omstændigheder vilde hun være bleven overvældet af Ærefrygt, for hun havde aldrig set saadan en Dame, men nu tænkte hun ikke paa andet, end at Hjælpen, hun trængte til, vår ved Haanden.

„Jeg kan ikke lade dem brænde“, sagde hun hulkende. „Min Mand — han har kjøbt dem til mig — og de er saa smukke — og Ninna — aa, gid jeg aldrig var kommen her hen!“

„I maa ikke tage dem fra hende“, sagde Romola i en mild, men myndig Tone til de hvidklædte Drenge. „Der kommer ikke noget godt ud af, at Folk giver den Slags Ting imod deres Vilje; det er ikke Fra Girolamos Mening; han vil have, at man skal ofre dem frivillig.“

Naar Madonna Romola sagde noget, var der ikke andet for end at lystre; den hvidklædte Skare gik videre, og Tessa følte en Sten lettet fra sit Hjærte.

„Jeg vil hjem“, sagde hun; „jeg bryder mig ikke om at faa mere at se. Men sæt nu, at jeg møder dem igjen, og I ikke er ved Haanden!“

„Vent lidt“, sagde Romola. „Kom med ind i denne Gadedør og lad os gjemme Halsbaandet og Spændet, saa er der ingen Fare. Saa, er der ikke Plads til dem i Kurven? Naa, det er skjøre Ting, der er i den — lad os lægge Halsbaandet og Spændet underst.“

„Det er Godter til Lillo og Ninna“, sagde Tessa, medens

Romola forsigtig tog Godterne op af Kurven og lagde Smykkerne paa Bunden af den.

„Er det dine Børn?“ sagde Romola smilende. „Og nu vil du hellere hjem til dem end blive og se paa Kárnevalet? Der er ellers ikke saa langt til Piazza de' Signori, og der er det store Baal.“

„Nej, nej“, sagde Tessa ivrig, „jeg vil hjem.“

„Hvilken Port skal du til?“ sagde Romola.

„Til Porta Santa Croce.“

„Følg saa med mig da“, sagde Romola og tog hende i Haanden. Hun gik med hende hen til et Gadehjørne og viste hende, hvad Vej hun skulde gaa. „Nu maa jeg gaa, for der er nogen, som venter paa mig. Du skal ikke være bange, nu er dine pæne Ting vel forvarede. Addio.“

„Addio, Madonna“, sagde Tessa næsten hviskende. Hun vendte sig om efter den dejlige Dame for at faa et sidste Glimt af hende, og saa gik hun, undrende sig og opsat paa at komme hjem til Monna Lisa, hvor hun vidste, at hun var i Sikkerhed — hun brød sig ikke mere om at komme paa Karneval.

Baldassare havde holdt Øje med Tessa, lige til hun skiltes fra Romola, saa gik han sin Vej. Han mente, at han havde fundet en Traad, som kunde føre ham til Maalet. Han havde set de to Kvinder sammen, og dette Syn havde givet hans Opfattelsesevne det Stød, han havde savnet. Den høje Kvinde var Titos retmæssige Hustru; hun saa' ud til at maatte kunne ægges til Hævn; hun maatte kunne forstaa ham, og hun vilde være tilbøjelig til at tro ham, naar han beviste hende, at hendes Mand var hende utro; det var noget, Kvinder altid tog sig nær og søgte at hævne.

Men han maatte gaa forsigtig til Værks. Han maatte holde Øje med denne Kvinde i Via de' Bardi og se at faa mere at vide om hende; selv her kunde det gaa galt for ham. Det eneste, han foreløbig kunde gjøre, var at være taalmodig.

Tiende Kapitel.

Monna Brigidas Omvendelse.

Da Romola sagde, at der var nogen, der ventede paa hende, tænkte hun paa sin Tante Brigida, men hun var langt fra at ane, i hvor høj Grad hendes brave Frænke trængte til hende. De havde, da de gik hen ad Piazzaen til, faaet Øje paa Tessa og Drengene, der stimlede sammen om hende, og da Romola bad Tanten vente et Øjeblik paa hende, medens hun gik hen til den lille Contadina, svarede Monna Brigida: „Jeg gaar ind i Bonis Bod; kom der ind og hent mig.“

Sagen var, at Monna Brigida paa den ene Side var sig bevidst, at hun bar adskillig „Forfængelighed“ til Skue, og paa den anden Side var begyndt at blive bange for, at Piagnonierne kunde have Ret i deres Paastand om, at ens Sjæl kunde tage Skade af Sminke og forlorent Haar, Perlebroderi og deslige. Monna Brigida havde haft adskillige Kampe at bestaa ved sit Toiletbord i den sidste Tid. Naar ens Sjæl nu havde bedst af, at man lod være at sminke sig og gaa med forlorne Krøller, var det saa virkelig Umagen værdt at gjøre det? Men naar hun saa tog Haandspejlet og saa' sit gustne Ansigt med indfaldne Kinder og Rynker, som ikke lod sig fjærne ved, at man kneb Munden sammen, naar hun skilte sit graa Haar og satte det op paa Piagnoniernes simple Vis, saa svigtede Modet hende. Monna Berta vilde utvivlsomt le ad hende, naar hun saa' hende i den Positur, og kalde hende en gammel Hex, og da Monna Berta ikke var mere end to og halvtreds, havde hun virkelig en hel Del forud for hende. Enhver Kvinde, som ikke var Piagnone, vilde le ad hende, og Mandfolkene vilde behandle hende, som om hun var deres Bedstemoder, og naar man ikke var mer end fem og halvtreds, var man da slet ikke saa forskrækkelig gammel, man maatte blot hjælpe lidt paa Naturen. Saa maatte Sminken og Krøllerne og den broderede Hue frem

igjen, og Monna Brigida frydede sig over den Virkning, hun opnaaede ved disse Midler. Den Dag havde der just fundet en saadan Kamp Sted, og det var de bekymrede Tanker, der laa til Grund for disse Kampe, som drev hende til at ty ind i Apothekerens Bod hellere end at udsætte sig for et Sammenstød med Anathema-Samlerne, naar Romola ikke var med.

Men Monna Brigida var ikke hurtig nok i sine Bevægelser. De bageste af de hvidklædte Drenge havde faaet Øje paa hende, og naar Flokken saa villig opgav Tessa, kom det maaske til Dels af, at en Del af Drengene allerede havde faaet fat i en Person, der var ganske anderledes udstyret med Anathemaer. Den første, som indhentede Monna Brigida og stillede sig i Vejen for hende, var en lille Fyr paa ti Aăr. Hun blev vred og saa' sig om efter en aaben Dør, men der var ingen lige i Nærheden, og prøvede hun paa at løbe sin Vej, vilde hun blot gjøre ondt værre.

„Ærværdige Moder", sagde en femten Aars Knøs, som bar paa en stor Kurv, „den velsignede Jesus befaler Jer at udlevere de Anathemaer, I har paa Jer. Den perlebroderede Hue og Ædelstenene i Jert forlorne Haar bør sælges til Fordel for de fattige, og Haaret maa I lade brænde, det er ikke bedre værd. I har uden Tvivl flere Smykker under Eders Silkekaabe."

„Ja, Frue", sagde en anden Dreng, som kunde adskillige af Fra Girolamos Talemaader udenad; „de er for tunge for Jer, de tynger værre end en Møllesten og bliver Jer til Fald. Vil I lade de fattige sulte for at pynte Jer? Er I stolt af at have Guds Forbandelse paa Jert Hoved?"

„I er jo en gammel Kone, *buona madre*", sagde Tiaarsdrengen. „Sminken paa Eders Kinder og det sorte Haar og alle de fine Smykker klæder Jer stygt. Der er ingen andre end Satan, som har Glæde af at se paa Jer. Jer gode Engel sørger over Jer, han vil gnide Sminken af Jer."

Den lille Fyr tog et blødt Silkeskjærf op af Kurven og rakte hende det, for at hun kunde bruge det paa den af hendes Skytsengel antydede Maade. Hendes Vrede og Ærgrelse veg

hurtig Pladsen for religiøse Anfægtelser. Monna Berta og de andre pyntede Damer saa' ikke paa hende, og de unge Bodsprædikanter med deres hvide Skjorter, deres Kranse og deres røde Kors imponerede hende ved deres Ligefremhed. Hendes Skriftefader, Franciskaneren Fra Cristoforo fra Santa Croce, var ikke ved Haanden, saa hun var hjælpeløst prisgiven Dominikanernes Dogmatik og følte sig gjennemrystet af en ubestemt Følelse af, at det var Himlen selv, der advarede hende. Det faldt hende slet ikke ind, at hun havde nogen som helst anden Udvej; hun tog Skjærfet og gned sine Kinder.

„Det er godt, Madonna, det er en god Begyndelse. Naar I nu tager alt det forfængelige Tant af Eders Hoved, vil den himmelske Naades Dug falde paa det." Med disse Ord tog en af Drengene de med Ædelstene besatte Naale ud, hvormed hendes Fletninger var fastgjorte til Huen; det svære sorte Haar faldt ned over Ansigtet paa hende; der var ingen Ting mere at betænke sig paa, hun hjalp selv til og kastede sin dyrebare Fløjels Hue med det uforlignelige Perlebroderi i Kurven og aabenbarede sig som en gammel, usminket Kvinde med graat Haar og dybe Rynker.

Men Huen fik ikke Lov til at blive liggende i Kurven. Med ligefrem djævelsk Fanatisme tog de smaa og svang den i Vejret, saa de forlorne Fletninger dinglede.

„Se, ærværdige Moder", sagde den største af Drengene, „se, hvilke hæslige Løgne du har aflagt! Nu ser du ud som den velsignede Anna, den hellige Jomfrus Moder!"

Monna Brigida tænkte paa lige paa Stedet at gaa i Kloster og aldrig mere vise sig i Verden. Hun havde slet ikke andet at gjøre end at tage Vare paa sin Sjæl, og det var maaske godt, at hun blev nødt til at tænke mere paa Paradis, end hun hidtil havde gjort, men Tanken om, at hun skulde forsage den Verden, hun holdt saa meget af, afpressede hendes gamle Øjne bitre Taarer.

I det samme aabnede Kredsen sig og gjorde Plads for Romola.

„Aa, se paa mig, Romola!“ sagde Monna Brigida i en ynkelig Tone.

Den hvidklædte Skare var allerede begyndt at drage videre.

„Tag Jer det ikke nær, kjære Tante“, sagde Romola, greben af Medlidenhed, skjønt hun ikke kunde lade være at smile ad Modsætningen imellem Tantens naturlige Udseende og det, hun plejede at bære til Skue. Hun tog det sorte Klæde af sit Hoved og kastede det over Monna Brigidas. „Saa“, sagde hun trøstende, „nu lægger ingen Mærke til Jer. Lad os gaa ned ad Via del Palagio og lige hjem.“

De skyndte sig af Sted; Monna Brigida holdt Romola fast i Haanden ligesom for at forvisse sig om, at hun virkelig var der.

„Aa Gud, mit søde Barn“, sagde den lille tykke Kone, idet hun trippede af Sted for at holde Skridt med den majestætiske Skikkelse, hun fulgtes med, „hvad jeg dog er for et gammelt Fugleskræmsel! Jeg maa være from — jeg vil være from. Aa Gud, naar jeg skal være Piagnone, er det jo lige meget, hvordan jeg ser ud.“

„Kjære Tante“, sagde Romola med et kjærligt Smil, „du ser meget bedre ud end før. Nu ser jeg først rigtig, hvor rart dit Ansigt er. Spørg blot Piero eller en hvilken som helst anden Maler, om han ikke hellere vil male dig, som du ser ud nu, end som du saa' ud før. Du ved, hvor kjønne gamle Mænd kan være, tænk blot paa Gudfader. Hvorfor skulde gamle Kvinder ikke se ærværdige ud?“

„Ja, naar man bliver en tresindstyve Aar, kjære Romola“, sagde Brigida, „men jeg er kun fem og halvtreds, og Monna Berta og alle de andre . . . naa, det er jo ingen Nytte til. Jeg vil være from som du. Havde din Moder levet, vilde hun nu have været lige saa gammel som jeg. Et af to — enten maa man dø eller blive gammel. Men det gjør jo ingen Ting, at man er gammel, naar man er Piagnone.“

Ellevte Kapitel.

En Profetinde.

Den Fastetid, som det nys omtalte Karneval indledede, var fuld af Spænding for Romola.

Det medicæiske Parti havde faaet sat igjennem, at Bernardo de Nero var bleven valgt til Gonfaloniere, og Romola havde en stærk Følelse af, at i de to Maaneder, hendes Gudfader var ved Roret, vilde en hemmelig forberedt Plan modnes og enten føre til Sejr eller blive forraadt. Hver Morgen vakte den gryende Dag hendes Angst paa ny, den fulgte med hende, naar hun vandrede igjennem Gaderne for at gaa til Fro-prædiken i Domkirken, men der tabte den sig lidt efter lidt, ligesom Frygten taber sig i Slagets Tummel.

I Domkirken følte hun sig som Deltager i en lidenskabelig Kamp, der var langt mere omfattende end nogen anden, der førtes inden for Florents' Mure. Savanarola vidste, at Bandstraalen svævede over hans Hoved, og han var naaet saa vidt, at han havde besluttet at trodse den. Han skildrede Kirkens Tilstand med sin frygtelige Veltalenhed, der kaldte Tingene ved deres rette Navne og ikke indlod sig paa særlige Omskrivninger; han forkyndte med stadig stigende Sikkerhed at den Tid var nær, da der vilde udbryde en almindelig Opstand imod den herskende Fordærvelse. For sin egen Persons Vedkommende syntes han at skimte to Muligheder, som skiftevis trængte sig frem i Forgrunden for ham; undertiden saa' han sig i Aanden tage Del i denne Opstand udtalende Ord, der rungede ud over hele Kristenheden og fik Kirken til at skjælve, saa at den vaagnede til nyt Liv derved ligesom den døde Lazarus i Graven; til andre Tider øjnede han kun Forfølgelse og Martyrium — hans Liv her paa

Jorden stod for ham som en Nattevagt, og først efter Døden vilde Dagen gry.

Paa Romola, som i Kraft af sit Sjælsfrændskab med Savonarola fuldt og fast troede paa hans Storhed, virkede denne Krisis saa betagende, som om det var hende selv, der stod i den; hun var optagen af den under al sin daglige Gjerning, og denne krævede ikke blot stadig Udholdenhed, men ogsaa nyt Mod. Hungersnøden var ikke hørt op, Sygdommene bredte sig i den tæt befolkede By, og man ventede Pesten. Hun følte det som en Lykke, at hun ikke blot dreves af Medlidenhed, men ogsaa af Troen paa en Heroisme, der kæmpede for at naa ophøjede Maal.

Men den vældige Musik, der satte hendes Sjæl i Bevægelse i Domkirken, var ikke fri for Mislyd. Forholdene førte med sig, at Savonarolas Prædikener mere og mere kom til at bære Præg af Stridens og Selvhævdelsens Aand, at han mere og mere blev nødt til at imødekomme Folkets Krav ikke blot ved at tale mere og mere indtrængende og ved at gaa mere og mere i det enkelte i Henseende til Redegjørelsen for sine Syner og Aabenbaringer, men ogsaa ved at anslaa en truende Tone over for sine Modstandere og tale om den Hævn, der skulde ramme Tyrannerne og de ugudelige Præster.

Men skurrede disse Udbrud af Forbitrelse i Romolas Øren, var der en anden af Fra Girolamos Tilhørere, som ikke havde Øre for andet i hans Prædiken. Baldassare havde opdaget, at den mærkværdige Munk igjen var begyndt at prædike, og saa tit han kunde, gik han hen og hørte paa disse truende Ord, der tyktes ham at udgaa fra Retfærdighedens egen Mund. Han søgte saa meget ivrigere til Domkirken, som han havde set, at Romola ogsaa kom der, thi han ventede stadig paa en Lejlighed, da ikke blot Omstændighederne, men ogsaa hans Aandstilstand gjorde ham det muligt at faa den Samtale med hende, han længtes efter.

Fastetiden var forbi; April, den anden og sidste Maaned, i

hvilken hendes Gudfader sad ved Roret, lakkede imod Enden, og endnu var der intet sket.

Den syv og tyvende April, da Romola gik ud for at røgte sin daglige Barmhjærtighedsgjerning, mødte hun et Bud, der bad hende om i Anledning af en yderst vigtig Sag strax at følge med til Camilla Rucellai, den mest fremragende blandt Florents' Seersker. Romola, som nærede en ubetvingelig Afsky for disse overspændte Kvinder, og særlig imod Camilla, fordi hun havde hørt, at hun i sine Profetier havde udtalt sig fjendtlig imod Bernardo del Nero, havde først i Sinde rent ud at svare Nej, men ved nærmere Overvejelse kom hun til det Resultat, at det vilde være fejgt og egoistisk, og Enden blev, at hun fulgte med.

Hun traf den nervøse, graahaarede Kvinde i et Værelse, der var udstyret som en Klostercelle. De magre Fingre, hvormed hun greb fat i Romola, og den skarpe Stemme gjorde et saa frastødende Indtryk, at Romola næsten ikke kunde faa sig til at sidde rolig.

Camilla havde en Aabenbaring at meddele hende. Romolas Engel havde aabenbaret hende, at hun, Romola, vidste Besked med visse Hemmeligheder, der angik hendes Gudfader, Bernardo del Nero. og som var af den Beskaffenhed, at det vilde frelse Staten, i Fald hun røbede dem. Hun endte med at opfordre Romola til at adlyde sin Engels Befaling og sige sig løs fra Guds Fjende.

Camilla havde endnu ikke faaet talt ud, da Romola sprang op og søgte at frigjøre sin Arm fra det Tag, Seersken havde i den, men hun holdt fast som en Skruestik, og ægget af Romolas Modstand, diskede hun op med adskillige andre Syner. Kristus selv havde aabenbaret sig for hende og paalagt hende i hans Navn at befale forskjellige højtstaaende Borgere at kaste Bernardo del Nero ud af Vinduet i Palazzo Vecchio. Fra Girolamo selv vidste Besked derom, og havde ikke turdet sige, at den Aabenbaring ikke kom fra Gud.

„Slip mig“, sagde Romola opbragt. „Enten er I forrykt eller et forfærdelig slet Menneske!“

Den Kraftanstrængelse, hun nu gjorde for at rive sig løs, var Camilla for stærk. Hun styrtede ud af Værelset, ned paa Gaden og standsede først, da hun naaede Badiakirken. Hun gik der ind og sank om ved Foden af Alteret, haabende, at det Sindsoprør, hun var i, lidt efter lidt vilde lægge sig.

Den Tanke, der pinte hende mest, var, at Camilla kunde beraabe sig paa Savonarola til Støtte for sit Vanvid. Hun troede ikke et Øjeblik, at han havde anerkjendt dette Paalæg om, at Bernardo del Nero skulde kastes ud af Vinduet, som et Vink fra Gud, hun var vis paa, at det var Løgn eller maatte bero paa en Misforstaaelse. Men hvorfor protesterede han ikke offentlig imod den Slags Aabenbaringer, som bragte Mørke i Steden for Lys? Hvorfor? Svaret stod for hende med pinlig Klarhed: fordi han følte sig bunden af Bevidstheden om, at der ikke var nogen klart paaviselig Forskjel imellem den Slags Aabenbaringer og hans egne Syner, og fordi han udadtil følte sig bunden af Bevidstheden om, at en saadan Protest vilde fremkalde et Ramaskrig imod ham selv blandt hans egne Tilhængere, som den, der afviste enhver guddommelig Aabenbaring, som ikke blev ham eller hans fortrolige, Fra Salvestro, til Del.

Romola fik en overvældende Følelse af, at den Begejstring, der var kommen til hende som det eneste, der kunde gjøre Livet værd at leve, var uopløselig knyttet til tomme Drømme og uvægerlig krævede, at man gik med lukkede Øjne. Hun dvælede i Aanden ved den stærke verdslige Fornuft, den værdige Klogskab, de praktiske Dyder, der udmærkede hendes Gudfader, der nu skulde behandles som Achab, fordi han mente, at en mere indskrænket Regeringsform var bedre end det store Raad, og fordi han ikke vilde bryde de Baand, der knyttede ham til den fordrevne Familie.

Men denne sidste Tanke vakte atter hendes Anelse om, at der var et Omslag i Gjære, som gik ud paa at gjenoprette

Medicæernes Magt, og saa følte hun, at Folkepartiets vilde Mistænksomhed var mere end halvvejs berettiget; det stod atter for hende som en hellig Pligt at holde Regeringen i Florents ren og at holde et lastefuldt Herskerhus borte; det havde Munken Ret i. Men hendes Hjærte krympede sig ved at indrømme det; hun kunde ikke faa Bugt med den Kjærlighed og Ærbødighed, hvormed hun klyngede sig til sin Gudfader og til Mindet om sin Fader, der ligesom han var en Modstander af at sondre imellem Faar og Bukke efter politiske og religiøse Kjendemærker.

Hendes Følelse gjorde Oprør og affødte en haard Kamp. Den Harme, Camillas Syner havde vakt i hende, kunde ikke blive staaende ved dem, men bredte sig som en Løbeild over alt, hvad der i Savonarolas Forkyndelse var beslægtet med dem; i det Øjeblik følte hun stærkere det sande end det falske i den haanlige Spot, han stadig var Gjenstand for.

Men i dette nye Lys tog Livet sig frygteligt ud for hende. Hvem kunde hun klynge sig til, hvem kunde hun arbejde og lide med, naar hun vilde beholde sin Tro paa, at hun arbejdede i Sandhedens Tjeneste? Paa den Side, hvorfra den moralske Styrke havde sit Udspring, var der en Fanatisme, som hun atter følte sig voldsomt frastødt af; paa den Side, hvortil hun følte sig dragen af sin Kjærlighed og sine Minder, anede hun et hemmeligt Komplot, som hendes Forstand sagde hende maatte betegnes som en Forbrydelse. Og saa var der frem for alt den Frygt, Titos Antydninger havde vakt hos hende, Frygten for, at hendes Anelse kunde gaa i Opfyldelse paa en saadan Maade, at hun vilde blive knust imellem Krav, der ikke lod sig forlige.

Der var ingen Ro at finde ved Alterets Fod. Hun rejste sig for at gaa hjem og se til sine syge og ved umiddelbart at gjøre godt maaske at kalde den Følelse af, at der var noget, der var værdt at leve for, som for Øjeblikket var bleven borte for hende, til Live igjen. Men idet hun vendte sig om, stod hun Ansigt til Ansigt med Baldassare.

Tolvte Kapitel.

Paa San Miniato.

„Jeg vilde gjærne tale med Jer“, sagde Baldassare. Det var aabenbart, at han var gaaet efter hende og havde ventet paa hende. Nu skulde hun omsider have at vide, hvad det var for en Hemmelighed, han bar paa.

„Ja“, sagde hun i en resigneret Tone, som om det var en Straf, hun skulde lide. „Men I vil vel et Sted hen, hvor ingen kan høre os?“

„Ja, lad os komme ud i det fri, bort fra Gaderne“, sagde Baldassare.

„Jeg gaar undertiden til San Miniato paa denne Tid af Dagen“, sagde Romola. „Om I saa vil, skal jeg gaa der hen nu, saa kan I følge efter mig. Det er langt, men der kan vi være ene.“

Han nikkede, og Romola gik. Det var langt ud paa Eftermiddagen, og Solen stod allerede langt nede i Vest, da hun standsede i Skyggen af nogle Cypresser og saa' sig om efter Baldassare: Han var ikke langt bagefter, men da han naaede hen til hende, kastede han sig udmattet paa Jorden; han havde ikke mere de Kræfter, han havde haft, da hun saa' ham første Gang.

„Det er en stejl Bakke“, sagde Romola deltagende, idet hun satte sig ved Siden ad ham, „og jeg er bange for, at I har lidt Nød og sat Eders Kræfter til.“

Han vendte sig om imod hende og saa' tavs paa hende. Nu, da Øjeblikket til at tale var kommet, kunde han ikke strax finde Ord. Lidt efter lidt kom der imidlertid et mere bestemt Udtryk i hans Blik, og omsider sagde han: „Aa, I skulde have været min Datter!“

Romola blev blussende rød og saa atter ligbleg. Hun anede, hvad der laa bag ved disse Ord, og i det første Øjeblik var der

intet, som kunde modvirke den instinktmæssige Følelse af Sammenhængen, der havde sit Udspring fra hendes grundige Kjendskab til Titos Karakter: Det Indtryk, hans Ord gjorde paa hende, virkede som en Spore paa Baldassare — det var første Gang, hans Ord havde gjort den tilsigtede Virkning. Han lagde sin Haand paa hendes Arm og vedblev med stigende Ivrighed og Fasthed:

„I er en Kvinde af ædel Byrd — ikke sandt? I gaar og hører Munken prædike. I hader Lavhed — Lavhed, som smiler og triumferer. I hader Eders Mand?“

„O Gud, er I virkelig hans Fader?“ sagde Romola med dæmpet Stemme uden at ænse hans Spørgsmaal. „Eller er det, som han siger, at I tog ham til Jer, da han var lille?“

„Aa, I tror mig altsaa — I kjender ham!“ sagde Baldassare jublende, idet han klemte hendes Arm, som om det gav ham Kræfter.. „Vil I hjælpe mig?“

„Ja“, sagde Romola, som opfattede hans Ord anderledes, end de var mente. Hun lagde blidt sin Haand paa den grove Haand, der knugede hendes Arm, og fik Taarer i Øjnene, idet hun saa' paa ham. „O, hvor det er sørgeligt! Sig mig — I var jo en lærd Mand — I har undervist ham. Hvordan hænger det sammen?“

Hun brød af. Hun var kommen i Tanker om, at Tito havde paastaaet, at Manden var gal, og der var jo ikke Spor af fordums Dannelse at opdage hos dette Menneske, der saa' ud som en simpel Mand. Hun havde imidlertid Selvbeherskelse nok til ikke at tage sin Haand bort. Hun sad ganske stille og ventede paa, hvad han vilde sige.

„Det er borte — det er borte alt sammen“, sagde Baldassare, „og de vilde ikke tro mig, fordi han løj og sagde, at jeg var gal, og saa slæbte de mig i Fængsel. Og nu er jeg gammel — jeg faar aldrig min Hukommelse igjen. Og alle er imod mig.“

Han tav og slog Øjnene ned som overvældet af Fortvivlelse. Saa saa' han atter op og sagde med atter opblussende Energi:

„Men *I* er ikke imod mig. Han fik Jer til at elske ham, og han har været troløs imod Jer, og I hader ham. Ja, han fik mig til at elske ham, han var saa smuk og god, og jeg var en ensom Mand. Jeg tog ham til mig, da de bankede ham, jeg lærte ham alt, hvad jeg kunde, og det var min Agt, at alt, hvad jeg ejede, skulde være hans. Jeg havde mange Ting, Penge og Bøger og skaarne Stene. Han havde mine skaarne Stene i Forvaring — han solgte dem, og han lod mig blive i Slaveriet. Han søgte ikke efter mig, og da jeg kom tilbage, fornægtede han mig. Han sagde, at jeg var gal."

„Han fortalte os, at hans Fader var død — at han var druknet", sagde Romola. „Han maa sikkert selv have troet det den Gang. O, han kan ikke have været saa lumpen den Gang", tilføjede hun, idet hun fik Taarer i Øjnene ved Tanken om, hvad Tito havde været for hende.

„I er ung, saa kommer man let til at græde", sagde Baldassare noget utaalmodig. „Men det er ingen Nytte til at græde. Taarer slukker blot Ilden i os, og det er Ilden i os, vi har Brug for. Hør paa mig."

Det gav et lille Sæt i Romola, og hun vendte sig atter om imod ham. Tanken om, at det var muligt, at han var gal, dukkede atter op i hende, men hendes dybe Tro paa, at det forholdt sig, som han sagde, laa endnu stadig bag ved.

„Sig mig", sagde hun saa venlig, som hun kunde, „hvorledes gik det til, at I mistede Hukommelsen og glemte, hvad I havde lært?"

„Jeg var syg, jeg ved ikke, hvor længe. Jeg husker ikke andet fra den Tid, end at jeg sad imellem Stenene i Solen, ellers var alting mørkt for mig, og saa følte jeg lidt efter lidt en Længsel komme over mig, en Længsel, jeg ved ikke, hvad det var jeg længtes efter — noget, som aldrig kom. Først da jeg var om Bord paa Skibet, begyndte det at gaa op for mig, hvad det var — det var Drengen, jeg længtes efter, og saa efter at faa mine Tanker igjen, for dem var jeg helt stænget ude fra. Og det er jeg endnu. Jeg øjner ikke andet end en Mur og lutter Mørke."

Baldassare tav og støttede sit Hoved i sine Hænder. Romolas Tro paa ham fik atter Overtaget over alle Tvivl. Hans Ord vakte gamle smertelige Minder hos hende. Havde hun ikke hver Dag set, hvorledes hendes Fader savnede Dino og den Fremtid, han havde drømt om at skulle opleve sammen med ham?

„En Gang kom det igjen alt sammen“, vedblev Baldassare. „Jeg saa' alting lyslevende for mig, mine Bøger, mine skaarne Stene, alting, og jeg troede, jeg havde ham i min Magt . . . men saa løj han igjen og sagde, at jeg var gal, og saa slæbte de mig i Fængsel . . . Ondskaben er stærk, og han gaar med Rustning.“

Vildheden var atter blusset op i ham. Han greb Romola i Armen og vedblev: „Men I vil hjælpe mig, ikke? Han har ogsaa været troløs imod Jer. Han har en Kone til foruden Jer, og hun har Børn. Han har bildt hende ind, at han er hendes Mand, og hun er en taabelig, hjælpeløs Stakkel. Jeg skal vise Jer, hvor hun bor.“

Det første, der rørte sig i Romola, var aabenbart Vrede. Baldassare følte instinktmæssig, at hun delte hans Følelser.

„I hader ham, ikke sandt?“ vedblev han. „Jeg ved, at Kvinder kan hade, og I er af ædel Byrd. I hader Troløshed og kan elske Hævnen.“

Romola vår som lammet under Paavirkning af de indbyrdes stridige Følelser, der rørte sig i hende. Hun mærkede ikke, hvorledes han kneb hende i Armen.

„I skal faa Hævn“, hviskede Baldassare ivrig. „Jeg ved, at I er hans retmæssige Hustru. I er en ædel Kvinde. I gaar og hører Munken prædike om Hævn. I vil hjælpe mig. I maa tænke for mig. Mine Tanker bliver borte — alting bliver borte for mig somme Tider — alting undtagen Ilden. Ilden er Gud, det er Retfærdigheden, den dør aldrig. Tror I ikke ogsaa det? Naar de ikke vil hænge ham, fordi han har plyndret mig, saa vil I tage hans Rustning fra ham — I vil faa ham til at gaa

ud uden den, og saa myrder jeg ham. Jeg har en Kniv, og min Arm er stærk nok."

Romola havde en Følelse af, at Livet blev tungere og tungere for hver Time, der gik. Hun indsaa, at det vilde være ørkesløst at tale en Mand i Baldassares Sindsstemning til rette. Hun svarede derfor ikke paa hans sidste Ord, men søgte at faa hans Ophidselse til at lægge sig ved at spørge ham om andre Ting, som det var hende magtpaaliggende at faa Besked om.

„I siger, at hun er taabelig og hjælpeløs — hans anden Hustru, mener jeg —, og at hun tror, at han virkelig er hendes Mand. Maaske er han det. Det kan jo være, at han var gift, før end jeg blev hans Kone."

„Det ved jeg ikke", sagde Baldassare. „Jeg ved kun, hvor hun bor. I skal faa hende at se. Jeg skal føre Jer der hen — men ikke nu", tilføjede han hurtig, „for maaske h a n er der. Det er snart Nat."

„Det er sandt", sagde Romola, idet det pludselig gik op for hende, at det var ved at blive mørkt. „Kom og hent mig i Kirken i Morgen Formiddag Klokken ti. Er I ikke kommen hen ad Middagstid, gaar jeg."

„Ja, og saa skal vi hævne os", sagde Baldassare, idet han rejste sig og atter tog hende i Armen. „Verden er imod mig, men I vil hjælpe mig."

„Jeg vil gjærne hjælpe Jer paa anden Maade", sagde Romola, som et første frygtsomt Forsøg paa at rive ham ud af den Vildfarelse, han svævede i med Hensyn til hende. „Jeg er bange for, at I lider Nød, jeg vil gjære bringe Jer et eller andet af, hvad I trænger til, og vise Jer, at der er nogen, som bryder sig om Jer."

„Tal ikke om det", sagde Baldassare heftig; „jeg vil ingen Ting have. Hjælp mig til Hævn paa denne Side Graven. Jeg har kun min Kniv; den er skarp, men der er et Øjeblik lige efter Stødet, da man staar Ansigt til Ansigt med Døden, og det skal være m i t Ansigt, han ser i det Øjeblik."

Han slap hendes Arm. Romola følte sig hjælpeløs over for ham; hun kunde intet udrette nu.

„Altsaa i Morgen ved Middagstid“, sagde hun.

„Ja“, svarede han i en træt Tone. „Gaa, jeg bliver her.“

Hun gik; saa længe hun kunde se ham, saa' hun ham sidde paa det samme Sted, hver Gang hun vendte sig om.

Trettende Kapitel.

Aften og Morgen.

Romola tog en Beslutning, medens hun skyndte sig af Sted, eller rettere sagt, det var mindre en Beslutning end noget, hendes Følelse uimodstaaelig drev hende til. Hun gik uden at ænse, at det var mørkt, lige til det gamle Palads, spurgte efter Gonfalonieren, opgav sit Navn og bad Dørvogteren om at vise hende ind i et Værelse, hvor hun kunde vente paa ham.

Hun havde ikke ventet længe, da Bernardo del Nero traadte ind.

„Hvad er der paa Færde, mit Barn?“ sagde han i en ængstelig Tone, idet han lukkede Døren efter sig.

Hun havde blottet Hovedet og gik tavs hen imod ham. Han lagde sin Haand paa hendes Skulder og holdt hende lidt ud fra sig for bedre at kunne se hende. Hendes Ansigt bar Præg af Træthed og Sindsbevægelse, hendes Haar var faldet ned og hang i Uorden om hendes Ansigt, men der var en Glans i hendes Øjne, som tydede paa, at hun ikke ænsede sit Legeme.

„Hvad har han gjort?“ sagde Bernardo hurtig. „Sig mig alting, mit Barn. Jeg er din Fader.“

„Det drejer sig ikke om mig — slet ikke om mig“, sagde

Romola hurtig; det er dig, det gjælder, kjære Gudfader. Jeg har faaet adskillige Ting at vide — nogle af dem kan jeg ikke sige dig. Men du er i Fare her i Paladset, du er i Fare alle Vegne. Der er fanatiske Mennesker, som vil gjøre dig Fortræd, og — og der er Forrædere. Stol ikke paa nogen. Stoler du paa nogen, bliver du forraadt."

Bernardo smilede,

„Har du arbejdet dig op til saadan en Sindsbevægelse, din lille Stakkel, blot for at fortælle en gammel Mand som mig saadanne gamle Sandheder?" sagde han, idet han klappede hende kjærlig paa Hovedet.

„Nej, nej, det er ikke gamle Sandheder", sagde Romola, „det er Ting, jeg nylig har faaet at vide, men som jeg ikke kan fortælle dig. Kjære Gudfader, du ved, at jeg ikke er noget taabeligt Barn; jeg vilde ikke komme saadan til dig, naar der ikke var Grund dertil. Er det for sent at advare dig — imod enhver, der synes at være paa dit Parti? O Gud, det er maaske for sent! og tilstøder der dig noget, vil jeg være til Mode, som om det var min Skyld! Jeg ved ikke noget bestemt, jeg ved kun, at jeg er frygtelig angst."

„Stakkels Barn!" sagde Bernardo, idet han saa' paa hende med et roligt, gjennemtrængende Blik. Derpaa vedblev han: „Gaa hjem og hvil dig, Romola. Din Frygt kan ingen Ting have at betyde. Selv Forrædere maa vente sig Fordel af deres Forræderi. Dine Advarsler er ingen Nytte til. Jeg indlader mig ikke paa Rænker, men jeg svigter heller aldrig min Fane, saa faar jeg tage, hvad der følger paa. Lad os ikke tale mere om det. Jeg har ikke mange Aar igjen. Gaa hjem og hvil dig, Barn."

Han lagde atter Haanden paa hendes Hoved, og hun klyngede sig ind til ham. Han tog det sorte Klæde op og lagde det over hendes Hoved. „Husk paa, at saa længe jeg lever, kan du tale til mig, som om jeg var din Fader, og trænger du til det, skal du altid finde et Hjem hos mig", sagde han.

Derpaa aabnede han Døren. „Skynd dig nu. Du ser ud som et sort Spøgelse, du er sikker nok.“

Romola sov fast den Nat; hun var saa overtræt, at hun imod Sædvane sov til op paa Formiddagen.

Hun vaagnede ved Lyden af Skud. Det var Piero de Medici, som stod uden for Byens Porte med tretten Hundrede Mand.

Maso fortalte, at hans Herre ikke var hjemme, han var for længe siden bleven kaldt til Paladset. Hun sendte den gamle Mand ud for at indhente nærmere Oplysninger om, hvorledes det stod til, og da han kom igjen, fortalte han, at Stortorvet var fuldt af væbnede Mænd, og at mange af dem, der mistænktes for at være Tilhængere af Medicæerne, var bleven stævnede til Paladset og blev holdt tilbage der. Adskillige lod til at være lige glade, hvad enten Piero rykkede ind i Byen eller ikke, og nogle sagde, at Signoriet selv havde indkaldt ham, men hvordan det nu end forholdt sig, fik han en varm Modtagelse, og Soldaterne fra Pisa rykkede imod ham.

Naar Romola senere tænkte tilbage paa den Formiddag, var der ikke meget, der stod klart for hende. Hun vidste, at hun var gaaet hen i Badiakirken til den aftalte Tid til Trods for den Uro, der var i Gaderne, og hun vidste, at hun havde ventet forgjæves. Da hun kom ud af Kirken igjen, var der aabenbart sket noget, som havde forandret Situationen, og hun fik snart at vide, hvad det var. Piero de' Medici og hans Ryttere havde trukket sig tilbage og flygtede, saa hurtig de kunde, ad Siena til. Det var en Piagnone, en tyk Kræmmer, som endnu gik med sit Spyd i Haanden, der fortalte hende det.

„Piero er ganske vist borte“, sagde han med en vis Bitterhed, „men her er Folk i Byen, som har vidst Besked om, at han vilde komme, og i Fald det ny Signori gjør sin Pligt, skal vi snart faa at vide, hvem de Godtfolk er.“

Det gav et Sæt i Romola ved disse Ord, men den Fare, de antydede, var jo endnu ikke inde paa Livet af hende, og da hun kom hjem, drejede hendes største Bekymring sig om, at hun maaske havde tabt Baldassare af Syne for lange Tider.

Fjortende Kapitel.

Ventetid.

Dagene gik uden at bringe det, som Romola ivrigst ønskede, eller det, som hun var mest bange for — hun opdagede ikke Spor af Baldassare, og Regeringen opdagede ikke den formodede Sammensværgelse. Men de bragte andre Ting — Pesten bredte sig videre og videre, og Savonarola blev sat i Band. Begge Dele bidrog til at standse den Følelse af Uvilje for Munken, der var begyndt at komme op i hende. Hun kunde ikke Dag efter Dag øve sine Barmhjærtighedsgjærninger i de pestbefængte Huse uden at mindes, at hun havde Fra Girolamo at takke for, at hun var kommen ind i denne Virksomhed, der gjorde hende Livet mindre tungt, og hun kunde ikke være Vidne til, at Munden blev lukket paa en Mand, fordi han arbejdede kraftig paa at føre Kristendommen ud i Livet, uden at føle sig stærkt dragen til ham.

Hun havde ikke vovet at sige et Ord til Tito om den Samtale, hun havde haft med Baldassare. Hvad vilde hun opnaa derved? Rimeligvis ikke andet end kolde, spottende Ord om den Deltagelse, hun nærede for en Mand, der vilde myrde ham. Baldassare var aabenbart hjælpeløs; der var ingen Grund til at frygte for, at han skulde kunne gjøre Tito noget, snarere for, at Tito, naar han kom paa Spor efter ham, vilde finde paa noget for at skille sig af med dette Menneske, han havde krænket saa dybt, og som han gik i stadig Angst for. Romola følte, at hun ikke kunde gjøre noget afgjørende Skridt, før end hun havde talt med Baldassare igjen og var fuldkommen paa det rene med, hvordan det hang sammen med Titos „anden Kone“.

Tanken om denne anden Kone, der krænkede hendes stolte Sind dybest, blandede sig som en ny, bitter Mistanke med Minderne om hendes skuffede Kjærlighed, og hendes fulde og

faste Tro páa, at det forholdt sig, som Baldassare sagde, bragte hende til at gyse tilbage for Tito, opfyldt af en Rædsel og Uvilje, som maaske imod hendes Vilje vilde have lagt hende heftige Ord paa Læberne, hvis han ikke havde været endnu sjældnere hjemme end hidtil. Som mange af de rige Borgere tilbragte han i denne Pestens Tid det meste af sin Tid paa Landet. Den behagelige Melema var velkommen i mangen en Villa, og da Romola ikke vilde forlade Byen, havde han ikke nødig selv at skaffe sig et Landsted.

Men omsider i Slutningen af Juli, da Bekymringen for det almene Vel mindskedes, fik Romola Ro til at tænke mere paa sine egne Forhold. Pesten var næsten ophørt, og Savonarolas Udsigter havde ogsaa forbedret sig, idet den florentinske Øvrighed var optraadt til Gunst for ham og indtrængende havde anmodet Paven om at tage Bandsættelsen tilbage.

Femtende Kapitel.

Den anden Kone.

En Formiddag, da Romola kom fra San Marco, gik hun om ad Borgo La Croce. Heden begyndte at blive trykkende, og der var saa stille i den solhede Gade, at hun kunde høre sine egne Fodtrin. Da hun kom til en Omdrejning af Gaden, fik hun Øje paa et lille Barn, ikke over tre Aar gammelt og uden andre Klæder paa end en Skjorte. Det var en Dreng; han kom løbende og standsede saa pludselig og saa' sig om, idet han gav sig til at græde. Romola bøjede sig strax ned over ham, slog Armen om Livet paa ham, lagde sin Kind op til hans og kjælede for ham. I Førstningen græd han blot endnu højere, men saa holdt han pludselig op og stirrede med aaben Mund paa Romola.

„Du er nok faret vild, du smaa“, sagde hun, idet hun kyssede ham. „Naa, det skal du ikke tage dig nær, vi skal nok finde hjem. Vi møder maaske Mo'er. Aa, sikken en svær Dreng!“ vedblev hun, idet hun prøvede paa at løfte ham. „Jeg kan ikke bære dig. Du kommer til at gaa ved Siden ad mig.“

Han blev ved at stirre imponeret paa hende, men lagde villig den ene af sine brune Hænder i den mærkværdige hvide, stærke, men bløde Haand, hun rakte ham.

„Du har da vel en Moder?“ sagde Romola, idet hun gik videre med ham. Han sagde stadig ingen Ting, men da de kom til San Ambrogio, var han aabenbart orienteret; han trak af med hende og saa' op paa hende.

„Naa, det er den Vej, vi skal“, sagde hun smilende. Han nikkede blot og trak i hende som for at opfordre hende til at gaa raskere til. Saa kom de til et Hjørne, som han tydelig nok vilde have hende til at dreje om ad, og saa kom Romola ind i en kort Gade, der førte ud til nogle aabne Haver. Ved Enden af denne Gade standsede den lille Fyr foran et Hus og trak hende hen til Stentrappen. De gik op ad den, og efter at være gaaet igjennem en lille Forstue kom de til en aaben Dør. Her blev Romola staaende; ingen havde mærket noget til hende.

Paa en Stol i Baggrunden af Værelset sad Tessa og sov med den ene Haand paa Kanten af Vuggen og med Hovedet lidt paa Siden. Ved et af Vinduerne sad Monna Lisa med Ryggen til Døren, optagen af at lave Salat. Romola havde kun et Øjeblik til at se paa denne Gruppe i, thi Lillo rev sin Haand ud af hendes og løb hen til sin Moder, og saa vaagnede Tessa. Hun blev blussende rød og kom til at ryste lidt.

„Aa, vi har jo set hinanden før“, sagde Romola smilende og gik hen til hende. „Det glæder mig, at det var Eders lille Dreng. Jeg traf ham grædende paa Gaden. Han er formodentlig løbet bort.“

Skrækken over, at Lillo var løbet bort, overvældede enhver anden Følelse hos Tessa. Hun blev bleg, greb Lillo i Armen

og løb hen med ham til Monna Lisa, hvem hun hulkende raabte ind i Øret:

„Aa, Lisa, du er en rigtig styg en! Hvorfor vender du Ryggen til Døren? Lillo er løbet bort, han har været helt nede paa Gaden.“

„Hellige Guds Moder!“ raabte Monna Lisa, idet hun tabte Skeen ud af Haanden. „Hvor har du da været henne? Jeg troede, du var her og holdt Øje med ham.“

„Men du ved jo, at jeg altid falder i Søvn, naar jeg vugger“, sagde Tessa i en ærgerlig, bebrejdende Tone.

„Ja, vi kommer til at holde Yderdøren lukket, eller ogsaa maa vi binde ham“, sagde Monna Lisa, „for han er snart saa lumsk som Satan selv, det er vist og sandt. Men hvordan kom han da tilbage?“

Dette Spørgsmaal mindede Tessa om Romola. Hun vendte sig om imod hende, og Monna Lisa, som nu fik Øje paa hende, nejede dybt og sagde:

„Saa er det vel den fine Dame, der har fulgt ham her op. Jeg skammer mig over, at han ikke har andet paa end den bare Skjorte, men han sparkede og vilde ikke lade sig klæde paa, og hans Moder, det stakkels Kræ, vil aldrig høre Tale om, at han skal have Bank. Og hvad skal en gammel Kone saa stille op med en Dreng, der har saadanne Ben? Nu skal Deres Naade se nogle Ben, han har.“

Lillo, som godt forstod, at der var Tale om hans Ben, trak Skjorten lidt op. Romola lo, bøjede sig ned over ham og gav ham et Kys, hvilket i høj Grad beroligede Tessa. Da hun nemlig havde fortalt Naldo sit Karnevals-Æventyr og spurgte ham, om han troede, at den Dame, der havde hjulpet hende, havde været Guds Moder, havde han svaret: „Nej, Tessa, det har blot været en af Helgenerne“, og da Romola nu kom igjen, var der derfor en vis religiøs Ærefrygt i den Taknemlighed, hvormed hun mindedes den Hjælp, hun havde ydet hende. Hun fandt det ganske vist kun lidet rimeligt, at en god Helgen kunde være vred paa hende og straffe hende, men det beroligede

hende dog, at Monna Lisa havde talt saa ligefrem til hende om Lillos Ben, og at Romola havde lét.

„Ninna er i sin Vugge“, sagde hun; „hun er ogsaa kjøn.“

Romola gik hen og saa' paa den sovende Ninna, og Monna Lisa tog atter fat paa sin Salat.

„Aa, hun er vaagen“, sagde Romola. „I maa tage hende op; saa sætter jeg mig i Stolen her med Lillo — kom, Lillo.“

Drengen betænkte sig. „Det er Fa'ers Stol“, sagde han som om han ikke kunde tænke sig, hvordan han skulde slippe ud af den Knibe, han vilde komme i, hvis Fa'er kom og fandt sin Plads optagen.

„Men Fa'er er her jo ikke, og jeg gaar snart igjen. Kom og lad mig kjæle for dig, som han gjør“, sagde Romola, som nu begyndte at undre sig over, hvad det vel kunde være for en Fa'er, hvis Kone var bondeklædt, men dog saa' ud til at leve i Velstand og uden at have noget at bestille. Lillo gik ind paa at lade sig tage paa Skjødet, og da han følte sig overordentlig vel til Pas der, begyndte han at undersøge Romolas Klæder og Hænder for at se, om hun havde anden Stads paa sig end sin Rosenkrans.

Tessa, som havde været optagen af at faa Ninna rigtig vaagen, satte sig nu i sin egen Stol og syslede med den lille.

„Lillo var ved at blive vred, fordi jeg satte mig i Fa'ers Stol“, sagde Romola. „Kommer han snart og jager mig væk?“

„Ak nej, I kan faa Lov til at sidde længe i den. Jeg bliver kjed ad det, naar I gaar Jer Vej. Da I kom mig til Hjælp paa Karnevalet, troede jeg, det var et Mirakel, for I kom og gik saa pludselig; Naldo sagde, at I maaske var en Helgen, og det blev jeg lidt forskrækket over, skjønt jeg jo nok ved, at Helgenerne er gode. I kom akkurat ligesom Naldo; han kom og tog sig af mig en St. Hansdag, da jeg var saa angst. Jeg kunde ikke begribe, hvor han kom fra — han var saa smuk og god, og det er I ogsaa.“

„Naldo er vel Jer Mand? Hans Øjne ligner vel Lillos?“

„Ja, men han har langt, sort Haar. Se her“, sagde Tessa,

og saa tog hun en tynd, rød Silkesnor op, som hun havde om Halsen, og hvori den lille Pergamentlap hang tillige med det røde Koralhorn og en lang, sort Haarlok.

„Den er ganske frisk, jeg har klippet den af for nylig. Se, hvor blank den er“, sagde hun, idet hun lagde den i Romolas hvide Haand.

Det gøs i Romola, da Lokken berørte hendes Haand. Strax, da Tessa havde talt om den hemmelighedsfulde Maade, hvorpaa hendes Mand var kommen til hende, havde Romola opdaget en Mulighed, som fik hendes Hjærte til at banke hurtigere, og da hun nu saa' Lokken, bares det hende for, at det var en Gjenganger af den, hun selv havde klippet af for fem Aar siden. Hun bevarede imidlertid sin udvortes Ro, thi hun vilde ikke blot have Sandheden at vide, men ogsaa komme til Kundskab om den paa en saadan Maade, at det ikke voldte dette stakkels tillidsfulde, uvidende Væsen nogen Sorg. „Taabelig og hjælpeløs“, ja, hun svarede til Baldassares Beskrivelse.

„Det er en smuk Lok“, sagde hun. „Lillo faar maaske ogsaa saadanne Lokker. — Naa, og I ved aldrig, hvor Jer Mand gaar hen, naar han gaar fra Jer?“

„Nej“, sagde Tessa, idet hun gjemte sine Skatte. „Men jeg ved, at Messer San Michele tager sig af ham, for han har givet ham saadan en smuk Skjorte, lavet af smaa Ringe, og naar han har den paa, kan ingen dræbe ham.“

Romola blev blussende rød, da hun følte sig sikker i sin Sag, men hun bøjede sig ned over Lillo. Den Følelse, der drev Blodet op i hendes Kinder, var jublende Glæde ved Tanken om, at hendes overlæssede Skuldre maaske skulde fries fra den Byrde at være hans Hustru, at denne lille uvidende Person maaske var hans retmæssige Hustru. Det var en sælsom Følelse hos saa stolt og højbaaren en Kvinde, men det bares Romola for, at det var den eneste Udvej, der kunde gjøre Pligten til andet end et uløseligt Problem for hende.

„Den smukke Skjorte . . .“ sagde hun; „Jer Mand havde

den maaske ikke i den første Tid, efter at I var bleven gifte? Saa blev han maaske ikke saa længe borte ad Gangen?“

„Jo, han gjorde — meget, meget længere, saa længe, at jeg somme Tider troede, at han aldrig mere kom igjen. Saa græd jeg, for den Gang fik jeg Bank. Det er længe, længe siden. Det var i Peretola, hvor vi havde Gederne og Muldyrene.“

„Og hvor længe havde I været gifte, da Jer Mand fik den Panserskjorte?“ spurgte Romola med bankende Hjærte.

Tessa tænkte sig om og begyndte at tælle paa Fingrene, og Romola holdt Øje med dem, som om de skulde aabenbare hende hendes Skæbnes Hemmelighed.

„Kastanierne var modne, da vi blev gifte“, sagde Tessa, „og saa blev de modne en Gang endnu i Peretola, og saa igjen paa Højen, og saa kom Soldaterne, og saa fik Naldo Skjorten.“

„I havde altsaa været gifte i over to Aar. Hvilken Kirke blev I viede i?“ sagde Romola.

Det gav et Sæt i Tessa ved den Tone, Romola talte i, da hun gjorde dette Spørgsmaal, og hun saa' op paa hende med et usikkert Udtryk.

„Naldo har sagt, at det maa jeg aldrig fortælle til nogen. Tror I ikke, han vilde blive vred, naar jeg fortalte det til Jer?“

„I kan godt sige det til mig. Sig mig alting“, sagde Romola, idet hun saa' paa hende med mild Myndighed.

„Det var ikke i en Kirke -- der var Marked — der var en hellig Fader og et Alter paa Piazzaen — dèr blev vi gifte, og saa gik Naldo fra mig, og jeg gik hjem, og saa døde min Moder, og Nofri bankede mig endnu værre end før, og Naldo kom næsten aldrig. Saa til sidst tog han mig bort fra Nofri, fordi jeg græd og sagde, at jeg ikke kunde holde det ud. Aa, jeg blev saa glad, og siden har jeg altid været glad, jeg savner ikke Gederne og Muldyrene, for nu har jeg jo Lillo og Ninna, og Naldo er aldrig vred. Det eneste, jeg ikke synes om, er, at han ikke holder saa meget af Ninna som af Lillo, og hun er dog saa kjøn.“

Tessa havde rent glemt, at hun fra først havde været be-

tænkelig ved at tale til Romola, og nu begyndte hun at overvælde Ninna med Kys, medens Romola blev siddende og stirrede aandsfraværende ud for sig, optagen af den pinlige Tanke, at Loven altsaa ikke kunde hjælpe hende ud af den Vaande, hun var i. Hun havde sluppet Lillo og sad med Haanden under Kinden. Drengen mærkede strax, at der var foregaaet en Forandring med hende, han rakte begge sine brune Arme i Vejret og vilde trække hendes Hoved ned til sig. „Leg med mig igjen“, sagde han.

Romola vaagnede op af sin Aandsfraværelse, klappede Drengen og saa' hen paa Tessa, som nu var færdig med at kysse Ninna. Saa tog hun sin Sax op og klippede en af sine lange Lokker af.

„Nu maa jeg gaa“, sagde hun, „men behold denne Lok til Erindring om mig, og skulde du nogen Sinde blive stedt i Nød, vil Gud maaske igjen sende mig til dig.“

Hun satte hurtig Lillo ned paa Gulvet og rakte Tessa Haanden, som denne kyssede med en Blanding af Ærefrygt og Sorg over, at de skulde skilles. Romola trængte til at være ene med sine Tanker, men kjærlig, som hun var, gik hun hen og lagde Haanden paa Monna Lisas Skulder til Afsked. Inden den gamle Kone var bleven færdig med at neje for hende, var hun ude af Døren.

„Tror du, hun var en Helgeninde?“ spurgte Tessa Monna Lisa.

Den gamle Kone rystede paa Hovedet. „Nej“, sagde hun, men „hun er en fornem Dame. Jeg har set den Slags Folk i mine unge Dage.“

Romola gik hjem med en tung Følelse af, at hendes Skæbne var uforandret. Den eneste Virkning, hendes Ægteskab havde, syntes at være, at et Menneske, hun foragtede, havde en kvælende Magt over hende. Alle de Forsøg, hun havde gjort paa at faa en Forsoning i Stand, havde kun tjent til at vise, hvor aldeles umuligt det var, og Forholdet til hendes Mand var simpelt hen blevet til en nedværdigende Trældom. Loven var

hellig. Ja, men det kunde Oprør ogsaa være. Det fo'r som et Lyn igjennem hende, at den Opgave, hun var stillet overfor, væsentlig var den samme som den, der var bleven stillet Savonarola — Spørgsmaalet om, hvor Lydighedens Hellighed ender og Oprørets Hellighed begynder. For hende som for ham var der kommet et af de Øjeblikke, da Sjælen maa handle paa eget Ansvar.

Før Solen gik ned, havde hun taget en Beslutning. Hun vilde ikke raadføre sig med sin Gudfader eller med Savonarola, før hun havde gjort et afgjørende Forsøg paa at tale rent ud med Tito og opnaa hans Samtykke til, at de skiltes. Hun vilde ikke forlade ham hemmelig eller drage bort fra Florents. Hun vilde sige ham, at hvis han nogen Sinde virkelig kom til at trænge til hende, vilde hun vende tilbage til ham. Var det ikke alt, hvad man kunde forlange af hende?

Tito havde sagt, at han vilde komme hjem den Aften. Hun vilde vente paa ham og strax sige ham, hvad hun havde at sige, thi om Dagen var det vanskeligt for hende at komme til at tale med ham. Saa snart han fik den ringeste Mistanke om, at hun vilde bringe noget personligt paa Bane, smuttede han strax fra hende.

Det blev sent, inden Tito kom. Romola havde gaaet op og ned ad Gulvet i det lange Værelse, der i sin Tid havde været Bogværelse, og da hun kom ud og lukkede op for ham med Lampen i Haanden, kunde han godt have følt sig slaaet af den Glød, der var i hendes Øjne, og den pinlige Bestemthed, hendes Ansigt var præget af, og som stod i den stærkeste Modsætning til den beherskede Ro, hun plejede at lægge for Dagen over for ham. Det lod imidlertid til, at han var belavet paa den Ophidselse, hun var i.

„Aa, er det dig, Romola", sagde han i en alvorlig, rolig Tone, idet han lukkede Døren. Derpaa vendte han sig om imod hende og saa' hende fastere i Øjnene, end han plejede. „Jeg ser, at du ved det hele."

Det gøs i Romola. Han vilde altsaa tage Initiativet. Han

havde været hos Tessa. Hun gik foran ind ad den nærmeste Dør, satte Lampen fra sig og vendte sig atter om imod ham.

„Du skal ikke tabe Modet“, sagde Tito i en trøstende og opmuntrende Tone, som højlig forbavsede Romola, indtil han tilføjede: „De anklagede er knyttede til alle Partierne ved alt for mange Baand, til at de ikke skulde slippe fra det, og Messer Bernardo del Nero har andet, der taler for ham, end hans Alder.“

Det gav et Sæt i Romola, og hun udstødte et Skrig, som om hun pludselig var bleven ramt af et Dolkestød.

„Hvad! Vidste du det ikke?“ sagde Tito, idet han tog hende under Armen og førte hende hen til en Stol.

„Sig mig, hvad det er“, sagde hun hurtig.

„En Mand — han hedder Lamberto dell' Antella —, som var landsforvist, er bleven greben paa Byens Enemærker. Man har fundet et Brev hos ham, hvis Indhold er meget farligt for Medicæernes Førerne, og Slynglen, som i sin Tid har været Piero de' Medicis Yndlingshund, er nu rede til at gjøre sin Ed paa alt, hvad man vil have ham til at sige imod Piero og hans Venner. Nogle af dem er flygtede, men fem er fængslede.“

„Gudfader?“ hviskede Romola.

„Ja; det gjør mig ondt. Men den samme Skæbne har ramt tre, hvis Navne er af stor Betydning inden for Folkepartiet — Niccolò Ridolfi, Lorenzo Tornabuoni og Giannozzo Pucci.“

Romolas Følelser var voldsomt bleven drevne over i en anden Retning. I det Sindsoprør, hun var i, kunde hun ikke holde et Udbrud tilbage, der kom som et uvilkaarligt Udslag af den Rædsel, der havde ophobet sig i hendes Sjæl. Da Tito havde nævnet de tre Mænd, som hun var vis paa var hans medsammensvorne, sagde hun i en sagte, bitter Tone:

„Og du — du er sikker?“

„Du er unægtelig en elskelig Hustru, kjære Romola“, sagde han med den koldeste Ironi. „Ja, jeg er sikker.“

Saa gik hver til sit.

Sextende Kapitel.

Hvorfor Tito var sikker.

Tito havde god Grund til at sige, at han var sikker. I de sidste tre Maaneder havde han forudset, at Medicæernes Sammensværgelse rimeligvis vilde blive opdaget, og han havde haft Tid nok til at sikre sig. Han havde styrket sin Indflydelse i Rom og Milano ved hemmelig at skaffe Oplysninger og træffe Foranstaltninger imod Munken og Folkepartiet; han havde ivrigere end nogen Sinde gaaet dette Parti under Øjne ved snedig at give det Udseende af, at han helt og holdent delte dets Anskuelser, og samtidig havde han, langt fra at trække sig tilbage fra Medicæerne, tvært imod søgt at vinde deres Tillid i endnu højere Grad og at faa Lejlighed til at arbejde for dem. Det var let for ham at holde dette tredobbelte Spil gaaende. Det Dobbeltspil, Medicæerne selv havde givet ham Lov til at spille, for saa vidt som han tjente deres Sag, gjorde det umuligt for dem at kontrollere hans Paalidelighed. Paa den anden Side drev det aristokratiske Partis Venner i Rom og Milano en saadan hemmelig Korrespondance og et saadant Spioneri, at den, der hyklede bedst, kunde gjøre dem mest Nytte og kræve højest Løn, saa at det vilde have været aldeles urimeligt, om de havde mistænkt en politisk Agent, fordi han var dreven i at spille under Dække; og endelig var Piagnoni'erne i Folkepartiet saa meget mere tilbøjelige til at tro paa Titos Ærlighed, som han ikke gav sig Mine af at have religiøse Sympathier.

Som Følge af disse Omstændigheder havde Tito haft svært Held med sig i de sidste tre Maaneder. Det gjaldt ham først og fremmest om at sikre sig en Stilling i Rom eller Milano, thi han blev mere og mere bestemt paa, naar det belejlige Øjeblik kom, at forlade Florents og drage til en af de nævnte store Byer, hvor han kunde føre et behageligere Liv, og hvor han

kunde faa et mere glimrende Udbytte af sine Evner og Kundskaber.

Tito havde altsaa været belavet paa, at den medicæiske Sammensværgelse vilde biive opdaget, men han havde ikke kunnet forudse, hvorledes Opdagelsen vilde ske. At Lamberto dell' Antella vilde blive greben med et vigtigt Brev paa sig og opfyldt af bittert Had til Medicæerne, var ikke til at beregne. Der var til Trods for al den Forsigtighed, hvormed Tito var gaaet til Værks, ingen Mulighed for, at han skulde kunne undgaa at blive indviklet i Sagen; det havde han heller aldrig ventet, men hans hurtige Hoved havde snart fundet paa Udveje.

Han havde den omtalte Aften, inden han kom hjem, sikret sig de tre Ting, der var ham mest magtpaaliggende: der skulde ingen Skridt foretages imod ham i Anledning af hans Meddelagtighed i Medicæernes Sammensværgelse; han skulde beholde sin Sekretærpost et Aar til, med mindre han selv opgav den; og endelig skulde den Pris, for hvilken han havde opnaaet disse gunstige Betingelser, være en Statshemmelighed. De fleste Mennesker vilde have fundet, at det var en svær Pris, og Tito vilde selv helst have været fri for at betale den.

Han havde først søgt at vinde Francesco Valori, Piagnoni'ernes Fører og Bernardo del Neros bitreste Fjende. Efter at have faaet hans Løfte om, at det skulde blive holdt hemmeligt, tilstod Tito for ham, hvilken Rolle han havde spillet som politisk Agent for Medicæerne, og erklærede, at han bestandig havde anset deres Bestræbelser for frugtesløse, og at han oprigtig foretrak, at den folkelige Styrelse blev opretholdt, hvorhos han i al Hemmelighed betroede Valori, at han nærede personlig Uvilje imod Bernardo del Nero. Efter denne Indledning gav han ham den vigtige Oplysning, at der var en anden medicæisk Sammensværgelse, som han kunde skaffe Valori Midler til at dokumentere for Raadet, hvis Regeringen vilde tilstaa ham visse Betingelser og lade ham rejse til Siena og Romagna, hvor Piero de' Medici atter søgte at samle Tropper. Til den Ende var det af Vigtighed, at han vedblivende gav sig Udseende

af at arbejde for Medicæerne og bevarede deres fulde Tillid, og det maatte derfor holdes aldeles hemmeligt, at han havde givet Regeringen Oplysninger. Hvor forsigtig man end gik til Værks, kunde Medicæerne jo imidlertid alligevel faa Færten af, hvad der var i Gjære, og inden han indlod sig paa at udsætte sig for de ubehagelige Følger, det kunde faa for ham at modarbejde sine Venner, maatte han derfor have Sikkerhed for, at han ikke vilde blive straffet som deres medskyldige, og for at han vilde beholde sit Embede et Aar endnu.

Valori kom til det Resultat, at Titos Tilbud burde modtages, forelagde det for sine Kolleger i Raadet uden at nævne Titos Navn og fik deres Samtykke. Sent paa Dagen blev Tito stedet for Raadet, hvis Medlemmer han satte i stærk Sindsbevægelse ved at aabenbare en ny Sammensværgelse, der gik ud paa at sikre Piero de' Medici Herredømmet i Florents, hvilken Plan skulde bringes til Udførelse midt i Maaneden. Kunde der fremlægges skriftlige Beviser herfor, vilde det være af afgjørende Betydning, og det blev til den Ende aftalt, at han skulde rejse til Siena ved Daggry.

Tito følte godt, at han sank i de Menneskers Agtelse, der benyttede sig af hans Tjeneste, og havde han haft frit Valg, vilde han have foretrukket ikke at blive Gjenstand for deres Misbilligelse. Nedsættende Kritik var ham ubehagelig som et Klima, han ikke kunde finde sig til rette i. Men Forholdene var ikke saa lette at forme, som ønskeligt var, om man saa var aldrig saa snu, og Begivenhederne havde taget en uheldig Vending. Han bar i Virkeligheden ikke Nag til Bernardo del Nero, og Lorenzo Tornabuoni og Giannozzo Pucci holdt han ligefrem af. Han havde tjent dem med stor Dygtighed, og saaledes at han, hvis deres Parti var gaaet af med Sejren, vilde have fortjent at blive rigelig belønnet; men skulde han opgive alle Livets Behageligheder, fordi deres Parti havde trukket det korteste Straa? Hans Tilbud om at skaffe yderligere Beviser imod dem vilde efter al Sandsynlighed ikke faa nogen Indflydelse paa deres Skæbne; han følte sig i Virkeligheden overbevist om,

at der ingen egentlig Fare var paa Færde for dem, og havde han ikke gjort det nævnte Tilbud, vilde han have været ødelagt. Og hvad andet end Hensynet til sit eget Tarv skulde en Mand i Virkeligheden lade sig lede af?

Han fik, da han stod over for Raadet, en Fornemmelse af, at hans Færd vilde blive misbilliget af mange, og det var det, der i hans egne Øjne gjorde den nuværende Situation til et Vendepunkt for ham — ikke fordi hans Optræden i denne Sag i og for sig var slettere, end hvad han paa andre Omraader havde gjort, thi der kunde ikke være Tale om, at han følte sig knyttet til Medicæerne ved stærkere Baand end dem, der knyttede ham til hans Fader, men sin Optræden over for Faderen var det lykkedes ham at skjule under et Væv af Løgn, medens hans Optræden over for Medicæerne ikke helt kunde skjules, og Tito vaandede sig ved Tanken om, at han vilde blive Gjenstand for Foragt.

Naa, det gjaldt blot om at have en Smule Taalmodighed; om et Aar, maaske allerede om et halvt Aar kunde han vende disse haarde, iltre Florentinere Ryggen. Hans glimrende Karriere i Florents havde sine Skyggesider: han havde kastet sin Kjærlighed paa en Kvinde, der ikke passede for ham, og Baldassare var kommen tilbage under Omstændigheder, der ikke havde været til at beregne. Men da Tito sprængte af Sted ad Siena til, saa' han en Fremtid for sig, i hvilken han ikke længere skulde lide under Følgerne af sit Uheld. Kunde han ikke stryge Fortiden af sig, som en Skuespiller tager den Dragt af, han har haft paa paa Prøven? Kunde han ikke kaste de gamle Klæder og klæde sig paa til den virkelige Forestilling?

Syttende Kapitel.

En afsluttende Forklaring.

Tito kom snart tilbage fra Siena, men gav sig næsten strax ud paa en ny Rejse, fra hvilken han først vendte tilbage den syttende Avgust. Det var nu næsten fjorten Dage siden, at de anklagede var bleven arresterede, og de sad endnu i Fængsel, deres Skæbne var endnu stadig uafgjort. Romola havde i disse fjorten Dage haft en Følelse af, at alle hendes andre Bekymringer var svundne ind til intet over for den, hvormed hun omfattede de vexlende Udsigter med Hensyn til Fangernes Skæbne. Paa den ene Side blev der raabt paa, at Republiken var i Fare, og at Mildhed over for Fangerne vilde opmuntre alle dens Fjender til at angribe den. Paa den anden Side var man paa det rene med, at hvis man dømte fem fremragende Borgere fra Liv og Gods, vilde man nedkalde deres paarørendes Had over enhver, der havde haft væsentlig Del i en saadan Domfældelse. De otte Raadsherrer, hvem det tilkom at fælde Dommen, gyste tilbage for det tunge Ansvar og opfordrede Signoriet — Gonfalonieren og de otte Priorer — til at dele det med dem i Betragtning af Sagens ejendommelige Beskaffenhed. Signorerne trak paa Skuldrene og foreslog at henvise Sagen til det store Raads Afgjørelse.

Dette modsatte de anklagedes Venner sig imidlertid, nærmest for at vinde Tid; det lykkedes dem for saa vidt, som man valgte den Middelvej at henvise Sagen til en stor Forsamling, der skulde møde den syttende og bestaa af alle de højere Embedsmænd, Senatet og et Udvalg af Borgere.

Den Dag havde Romola faaet Tilladelse til at besøge sin Gudfader for anden Gang, men kun i Vidners Nærværelse. Hun var fra Fængslet gaaet hjem i Via de' Bardi i Følge med sin Tante Brigida, som lidt efter gik igjen for saa snart som muligt at indhente paalidelig Underretning om Sagens Udfald.

Siden den sidst omtalte Samtale imellem Romola og Tito var der ikke forefaldet noget, der kunde stadfæste hendes Tro paa, at det var i Kraft af Forræderi, at han følte sig sikker; hun havde tvært imod faaet Beviser paa, at Medicæerne endnu stadig stolede paa ham. Men Romola havde ingenlunde opgivet sin Mistanke.

Det gøs i hende, da hun hørte ham komme; hun kunde ikke faa sig til at vende sig om imod ham, hun kunde ikke rejse sig og hilse paa ham. Han sagde ingen Ting, men gik hen og satte sig ved den anden Side af Bordet, hun sad ved. Saa slog hun Øjnene op og saa' paa ham, men han sagde stadig ingen Ting. Han saa' slet ikke ophidset ud, men sagde omsider i en kold Tone:

„Vi mødes, som vi skilles, Romola. Jeg forstaar godt, at du er i en frygtelig Spænding. Jeg kommer imidlertid for at give dig Haab, i Fald du vil høre paa mig."

Hun fo'r sammen og saa' tvivlende paa ham.

„Det vil næppe være dig ubehageligt at høre — skjønt det er mig, der siger dig det —-, at Mødet er udsat til den en og tyvende. Der er bleven forlangt Appel til det store Raad. Appellen er endnu ikke bleven bevilliget, men muligvis bliver den det. Det skal afgjøres den en og tyvende. Der er vundet tre Dage, og i dem kan Chancerne stille sig gunstigere for Fangerne — i dem kan Folk, der interesserer sig for dem, optræde til Fordel for dem."

Romola fo'r op af Stolen; hendes Kinder blussede og hendes Hænder rystede.

„Du har maaske gættet, hvad jeg mener", sagde Tito, som ogsaa rejste sig. „Tænker du paa Munken?"

„Ja", sagde Romola, idet hun saa' overrasket paa ham. „Har han gjort noget? Har du noget at sige mig?"

„Kun dette. Det var Messer Francesco Valoris Had og Voldsomhed, der gjorde Udslaget i Dag. Halvdelen af dem, der stemte imod Fangerne, blev skræmmede til det, og der var

mange af Fra Girolamos Venner, som ivrig modsatte sig Dødsdommen.“

„Men hvordan kan Appellen nægtes?“ sagde Romola. „Den er jo i Overensstemmelse med Loven; det var jo en af de Ting, den folkelige Regering var stolt af at have sat igjennem.“

„De siger, at det er et særligt Tilfælde. Men Mødet blev udsat, og gjør der sig en kraftig Indflydelse gjældende i den Retning i de tre Dage, der er at løbe paa, kan den godt styrke Modet hos dem, der er stemte for, at Appellen skal bevilges, og endogsaa lægge en Dæmper paa Francesco Valoris blinde Had. Jeg har tilfældigvis faaet Nys om, at Munken for saa vidt har blandet sig i Sagen, som han har sendt Bud til ham og lagt et godt Ord ind for Lorenzo Tornabuoni. Jeg ved, at du undertiden kan faa Adgang til Munken; det vilde under alle Omstændigheder være Umagen værdt at gjøre Brug af det Privilegium nu.“

„Det er sandt“, sagde Romola. „Jeg kan ikke tro, at Munken vilde billige, at Appellen blev nægtet.“

„Jeg hørte mere end én i Paladset sige, at det vilde blive til ubodelig Skade for Fra Girolamo, i Fald han uden at gjøre Indsigelse derimod saa' paa, at en Regering, som næsten helt og holdent bestaar af hans Tilhængere, nægtede Appellen, efter at han baade i Bøger og Prædikener har rost sig af, at det var ham, der fik den Lov sat igjennem. Men imellem os sagt, med al Respekt for Munkens Dygtighed, han har vænnet sig saadan til at prædike om Menneskeofring i Form af Drab paa Tyranner og ugudelige misfornøjede, at nogle af hans Tilhængere rimeligvis vil finde, at det ikke lader sig forene med Mildhed i den foreliggende Sag.“

„Jeg ved det, jeg ved det“, sagde Romola i en smertelig Tone. „De har faaet ham ind paa Overdrivelser; han har ikke altid talt saadan. Jeg vil tale med ham. Jeg har ingen Ro paa mig, før jeg faar talt med ham. Jeg stoler paa hans store Hjærte.“

„Saa gjør du bedst i ikke at spilde Tiden“, sagde Tito, idet

han drejede Huen i sine Hænder, som om han vilde til at sætte den paa Hovedet og gaa; „og nu kan du maaske til Trods for din forudfattede Mening indse, Romola, at mine Ønsker falder sammen med dine i denne Sag, og ikke betragte den uheldige Omstændighed, at jeg er sikker, som en Forbrydelse. I alt Fald vil du maaske gjøre dig Umag for i vort Samliv ikke at gaa ud fra den Forudsætning, at saa snart der er Mulighed for, at der er bleven begaaet en lumpen Handling, har jeg begaaet den. Er jeg den eneste, din Kristenkjærlighed ikke kan komme til gode?“

Den Følelse, der var bleven trængt tilbage hos Romola for fjorten Dage siden, kom igjen med overvældende Styrke. Hun talte i en saa bestemt Tone, at han skjønnede, at hun ikke brød sig om Følgerne.

„Det er for sent, Tito. Jeg ved alt. Jeg ved, hvem den gamle Mand var — han var din Fader, hvem du skylder alt, hvem du skylder mere, end om du var hans eget Barn. I Sammenligning med, hvad du har forbrudt imod ham, har det kun lidt at sige, at du har sveget mig og min Fader. Saa længe du nægter Sandheden med Hensyn til den gamle Mand, er der en Rædsel imellem os, og den Lov, der skulde gjøre os til ét, kan ikke opfyldes. Jeg er ogsaa et Menneske. Jeg har ogsaa en Sjæl, og den er fuld af Afsky for, hvad du har gjort. Vort Ægteskab er en Løgn.“

Tito svarede ikke strax. Omsider sagde han med beregnet Ro:

„Saa er det vel din Agt at gjøre dig fri ved at forlade mig?“

„Jeg ønsker at forlade dig“, sagde Romola heftig.

„Og sæt nu, at jeg ikke vil gaa ind paa at give Afkald paa, hvad Loven giver mig Ret til? Saa vil du selvfølgelig raabe dine Grunde ud over hele Florents. Du vil møde frem med din vanvittige Snigmorder og fortælle Verden, at du tror paa hans Vidnesbyrd, fordi han er saa fornuftig at ville myrde mig. Du vil fortælle Signoriet, at jeg er med i Medicæernes Sammen-

sværgelse, og saa vil du fortælle Medicæerne, at jeg har forraadt dem, og i begge Tilfælde vil du bevise din Paastand ved at sige, at du anser mig for at være i Stand til at begaa en hvilken som helst Nederdrægtighed. Det vil ganske vist være en ejendommelig Stilling for en Hustru, og lykkes det dig paa den Maade at bringe Skam og Skjændsel over mig, vil du overgaa alle Heltinderne i de græske Tragedier."

Han tav et Øjeblik, men hun sagde ingen Ting. Saa vedblev han med en Følelse af, at han var Herre over Situationen:

„Jeg tror ikke, du har andet at beklage dig over for mit Vedkommende, end at jeg ikke har opfyldt visse taagede, ubestemte Betingelser, du stillede, da du skjænkede mig din Kjærlighed, og ved at unddrage mig den har du efterhaanden bragt det til, at det eneste, jeg har at gjøre med dig, er at sørge for dine Fornødenheder som fornem Piagnone og barmhjærtig Søster. Jeg er ikke vis paa, at det vil lykkes dig at bringe mig i Galgen. Men du vilde uden Tvivl begynde med at faa Messer Bernardo del Nero paa dit Parti?"

„Hvorfor siger jeg et eneste Ord?" raabte Romola fortvivlet, idet hun atter sank om i sin Stol. „Jeg burde aldrig tænke paa mig selv."

Hun hørte ikke, at Tito gik, og hun havde ingen Forestilling om, hvor længe det varede, inden Monna Brigida kom, men saa snart hun traadte ind ad Døren, fo'r hun op og sagde:

„Tante, vi maa strax hen i San Marco. Jeg maa tale med min Skriftefader, Fra Salvestro."

Attende Kapitel.

Proces.

Det var tidlig paa Formiddagen, da Romola atter begav sig paa Vej til San Marco efter Aftenen i Forvejen at have faaet

Løfte af Fra Salvestro, om at han skulde skaffe hende en Samtale med Fra Girolamo i Klosterets Kapitelhus.

Hun gik lige igjennem Hjærtet af Byen, fordi hun vilde have et Indtryk af, i hvilken Retning den offentlige Mening gik. Der var Liv og Røre alle Vegne. Det var klart, at baade de, der var stemte for, at Fangerne skulde dømmes til Døden, og de, der var stemte derimod, var opsatte paa at benytte de tre Dages Frist til åt gjøre alt, hvad de kunde, for at paavirke den offentlige Mening. Begge Partier havde sat Plakater i Omløb, i hvilke de forfægtede deres Anskuelser baade med store og smaa Bogstaver.

Romola saa' sig ivrig om, opsat paa at faa disse Plakater at læse. Det varede længe, før hun kunde faa fat i nogen, thi alle de, hun saa', var i Hænderne paa Folk, som ivrig studerede dem, eller opslaaede paa Murene, hvorfra Sbirrerne rev dem ned. Men omsider, da hun gik bag om San Giovanni, fik hun Øje paa Bratti, der havde en Mængde Plakater, som han solgte for en billig Penge. Hun gik hen til ham og sagde: „Har I to Slags Plakater, Bratti? Giv mig en af hver Slags."

„Ja vel, to Slags", sagde Bratti. „Der er „Lov" og der er „Retfærdighed"."

„Hvilken af dem sælger I flest af?"

„Retfærdighed" — „Retfærdighed" gaar glattest af, derfor forhøjede jeg ogsaa Prisen til to Danari. Men saa kom jeg i Tanker om, at „Loven" ogsaa var god, og at det var Uret kun at tage én Danaro for den, og jeg er en reel Kjøbmand. „Lov" og „Retfærdighed", det er mig lige fedt, de kan være gode hver for sig. Vil I have mere end én af hver Slags?"

„Nej, nej, der har I en Quattrino for dem begge to", sagde Romola, idet hun lagde Plakaterne sammen og skyndte sig af Sted.

I Klostergangen ved San Marco ventede Fra Salvestro paa hende. Han stod og talte med en Del Lægfolk og hørte ikke, at hun kom. I en af dem, han talte med, gjenkjendte hun Andrea Cambini, en af Francesco Valoris højt betroede Mænd;

han stod og talte og gestikulerede meget ivrig, og af de enkelte Ord, Romola hørte, forstod hun, at det var de sammensvorne, Talen var om. Hun gik derfor ikke hen til dem, men saa snart hun var paa det rene med, at Fra Salvestro havde set hende, gik hun hen til Kapitelhuset, hvor en Lægbroder aabnede Døren for hende og lukkede den efter hende igjen.

Da hun atter stod over for Freskobillederne med de triste Skikkelser, der havde syntes at sørge med hende over hendes Broder Dinos Død, kom noget af Stemningen fra den Gang uvilkaarlig op i hende; hun gav sig imidlertid ikke hen i den, men tog Plakaterne frem i den Tanke, at hun maaske kunde faa dem læst, inden Fra Girolamo kom. Da hun havde faaet læst den ene, den, der holdt paa Lovens Ord, gik Døren op, og hun foldede da Papirerne sammen igjen.

Savonarola havde holdt sig inde, siden han var bleven sat i Band, og det var derfor usædvanlig længe siden, at Romola havde set ham; de sidste Maaneder havde kjendelig forøget det Udtryk af aandelig Overanstrængelse og legemlig Træthed, der længe havde været over ham, men der var foregaaet en anden Forandring med ham, som slog Romola endnu stærkere, skjønt hun ikke kunde sige med Bestemthed, hvori den bestod. Beroede den paa, at det Præg af Renhed og Menneskekjærlighed, som i sin Tid havde grebet hende, ikke længere var saa stærkt, eller var det Følelsen af, at han saa' paa hendes Gudfader med andre Øjne end hun, der paavirkede hendes Syn og gjorde ham fremmed for hende?

Der var ganske vist i det Blik, hvormed Savonarola saa' paa Romola, noget af den Haardhed, der udspringer fra en paa Egoisme beroende forudfattet Mening. Han anede, at naar hun havde søgt denne Samtale med ham, var det, fordi hun vilde paavirke ham med Hensyn til de sammensvornes Skæbne, og han havde allerede i saa Henseende haft sin Møje med at bringe Stemmer i sit Indre til Tavshed.

„Det er uden Tvivl en vigtig Sag, der fører Jer til mig, min

Datter", sagde han. „Jeg ved, at I ikke plejer at lade Jer anfægte af Smaating."

„Fader, I ved, hvorfor jeg kommer", sagde Romola. „Det gjælder den gamle Mands Liv, som jeg elsker højest her i Verden. Jeg havde maaske slet ikke haft nødig at komme; I har maaske allerede besluttet at anvende Jer Magt over Menneskenes Hjærter til at hindre dem i at nægte Medborgere en Ret, som I selv har kæmpet for at skaffe dem."

„Jeg blander mig ikke i Statens Anliggender, min Datter". sagde Fra Girolamo, meget lidt oplagt til at drøfte en Sag med en anden, som han allerede var kommen paa det rene med sig selv om. „Jeg har prædiket og arbejdet for at skaffe Florents en god Regering, thi en god Regering er nødvendig til Kristenlivets Fuldkommengjørelse, men jeg blander mig ikke i de enkelte Sager; dem tilkommer det erfarne og kyndige Borgere at røgte."

„Men, Fader", begyndte Romola, men saa brød hun af, greben af Følelsen af, at hun var ved at gjøre Oprør imod den Mand, der havde været hende en Vejleder og Støtte.

Savonarola saa' alt for skarpt til ikke at faa et Indtryk af den Kamp, der foregik i hende, og var alt for ædel til at ville søge Udflugter over for hende. „Sig, hvad I har paa Hjærte, min Datter", sagde han rolig.

„Jeg vilde sige, Fader, at denne Sag visselig er vigtigere end mangen, jeg har hørt Jer prædike om med Fynd og Varme. Naar det var Jer Skyldighed at hævde, at de, der dømmes for Forbrydelser imod Staten, skulde have Ret til at appellere til det store Raad, naar I anser det for en Ære for Jer, at I har opnaaet dette, saa er det ikke mindre Jer Skyldighed at gjøre Indsigelse imod, at denne Ret nægtes, saa at sige første Gang den kræves. Det har ganske sikkert mere at betyde for Kristenlivet, end at I kunde forudsige, at Dauphinen vilde dø, eller at Pisa vilde blive overvundet."

Der kom en svag Trækning om Savonarolas Mund, inden han talte, som om han maatte bekæmpe en Smerte.

„Min Datter, jeg taler, som Herren indblæser mig at tale. I dette Tilfælde har jeg intet at sige. Hvad angaar Loven om Appel, saa har jeg arbejdet for at sætte den igjennem, for at ingen florentinsk Borger skulde være udsat for at miste Liv og Gods, fordi de enkelte, der tilfældigvis var ved Roret, bar Avind til ham; men disse fem Mænd, som har søgt at kuldkaste vor fri Forfatning og atter spille Magten i Hænderne paa en skjændig Tyran, er domfældte af en stor Forsamling af deres Medborgere. De vægrede sig desuden fra først af ved at lade deres Sag komme for det store Raad; de har tabt deres Ret.“

„Hvordan kan de have tabt den?“ sagde Romola. „Loven giver den domfældte Ret til at indanke sin Sag for det store Raad, og de er jo først nu bleven domfældte. Og, tilgiv mig, Fader, men det er personligt Had, der volder, at man vil nægte dem deres Ret; glem ikke, at der ikke er noget, I har prædiket saa ivrig om, som at Partistridighederne ikke maatte volde Had og Blodsudgydelse, og at personligt Had ikke maatte faa nogen Indflydelse paa det offentlige Liv. I ved, Fader, at der er personligt Nag med i Spillet her. Vil det ikke være en Skam for Jer, om I ikke opfordrer til Lemfældighed, naar oven i Kjøbet saa mange mener, at det ligefrem er i Overensstemmelse med Lov og Ret?“

„Min Datter“, sagde Fra Girolamo, „der gives en Lemfældighed, som maa betragtes som Svaghed, ja som ligefrem Forræderi imod det almene Vel. Florents' Sikkerhed, der har endnu mere at betyde end de enkelte Florentineres Sikkerhed, kræver nu Strænghed, ligesom den i sin Tid krævede, at man gik lemfældig til Værks. Disse Mænd er ikke dømte for noget, der hører Fortiden til, men for en Sammensværgelse, der endnu ikke er kommen til Udbrud, som endnu ikke er kvalt. Tyrannen samler stadig Stridskræfter i Romagnaen, og Florents' Fjender er rede til at knuse Republiken.“

„Hvad er det for en Sammensværgelse?“ sagde Romola, rødmende af Overraskelse og Angst.

„Jeg ser, at I har nogle Papirer i Haanden“, sagde Fra

Girolamo, pegende pas Plakaterne. „Et af dem vil maaske kunne sige Jer, at Regeringen har faaet ny Oplysninger.“

Romola skyndte sig at se i den Plakat, hun endnu ikke havde faaet læst, og saa', at Regeringen nu havde faaet afgjørende Vished om en ny Sammensværgelse, der skulde være udbrudt nu i Avgust. For hende var denne Tidende en Bekræftelse paa, at Tito havde opnaaet sin Sikkerhed ved lumpne Midler,. og det, at han var saa opsat paa, at hun skulde se at faa Munken til at tage sig af de domfældte, styrkede blot denne Overbevisning. Hun krammede Plakaten i Haanden, og idet hun atter vendte sig om imod Savonarola, sagde hun heftig: „Fader, hvad Sikkerhed er der for Florents, saa længe Republikens værste Fjender gaar fri? Og har I ikke selv bidraget til det Rænkespil, der besmitter Florents, ved at gaa i Forbøn for Lorenzo Tornabuoni, som bestandig har spillet dobbelt Spil og smigret for Jer, medens min Gudfader altid har været ærlig? Spørg, hvem I vil i Florents, om hvem af disse fem Mænd der har det ærligste Hjærte, og der vil ikke være mange, som ikke strax nævner Bernardo del Nero. I er gaaet i Forbøn hos Francesco Valori for én Fange; I har ikke holdt Jer nevtral, og I ved, at et Ord fra Jer har meget at sige.“

„Jeg ønsker ikke Bernardos Død“, sagde Savonarola, idet han blev blussende rød. „Det var nok, om han blev sendt ud af Byen.“

„Hvorfor siger I da ikke et Ord for at spare en gammel Mand paa fem og halvfjerdsindstyve Aar for at lide en forsmædelig Død — for i alt Fald at give ham de Muligheder, Loven byder ham?“ udbrød Romola, hvis naturlige Heftighed nu var vaagnet i den Grad, at hun glemte alt andet end sin Harme. „Det er ikke, fordi I føler Jer forpligtet til at holde Jer nevtral, thi hvorfor talte I saa Lorenzo Tornabuonis Sag? I gjorde det, fordi han er venligere stemt imod San Marco. Min Gudfader hykler intet Venskab. Han kommer altsaa ikke til at lide Døden, fordi han er Medicæer, men fordi I ikke holder af ham.“

Da Romola tav med blussende Kinder og skjælvende Læber,

blev der dødsstille. Fra Girolamo rørte sig ikke af Pletten. Omsider tog hun atter til Orde:

„Tilgiv mig, min Fader. Det piner mig at have maattet tale saaledes til Jer, men jeg kunde ikke andet. Jeg er ringe og svag i Sammenligning med Jer, I har bragt mig Lys og Styrke. Men jeg bøjede mig for Jer, fordi jeg følte den Styrke, I gav mig — fordi jeg saa' Lyset. Nu kan jeg ikke se det. Fader, I har selv sagt, at der kommer et Øjeblik, da Sjælen ikke maa lade sig lede af andet end af den Stemme, der lyder i den; derfor maatte jeg tale."

Savonarola var let til at blive vred, naar han mødte Modstand, som næsten enhver magtkjær og mægtig Personlighed, der har store Maal for Øje og ser de Midler, han bruger for at naa dem, i Belysning af dem, men i dette Øjeblik nevtraliseredes hans Harme af den Strid, der bidrog saa væsentlig til at gjøre hans Liv til en Tragedie, den Strid, der stadig stod i hans Sjæl, som paa den ene Side følte en aldrig stillet Tørst efter Renhed og Oprigtighed, og paa den anden Side var hildet i et Væv af egoistiske Krav, falske Forestillinger og vanskelige ydre Forhold, der gjorde ham det umuligt at være fuldt oprigtig. Han havde en levende Følelse af det berettigede i Romolas Bebrejdelser og overvejede atter hurtig de forskjellige Muligheder, der stod ham aabne, og hvad de vilde føre til.

„Din Frimodighed er dig fuldt ud tilgivet, min Datter", sagde han. „Jeg ved, at du taler ud af dit Hjærtes Fylde, men den Følelse maa vige for Hensynet til Statens Tarv. Naar de Mænd, der ved nøje Besked om de offentlige Anliggender, mener, at det for den almene Sikkerheds Skyld er nødvendigt, at de fem sammensvorne straffes med Lovens yderste Strænghed, har jeg intet at sige dertil, fordi jeg ikke er inde i disse Anliggender."

„I ønsker altsaa deres Død? I ønsker altsaa, at Appellen ikke maa blive dem tilstaaet?" sagde Romola, som følte, at denne Undskyldning var en Udflugt.

„Jeg har sagt, at jeg ikke ønsker deres Død."

„Saa kan I ikke rolig se paa, at man dømmer dem til Døden, naar I kan hindre det ved at kræve, at en Lov, som I selv har faaet vedtaget, skal overholdes. Fader, I plejer ikke at holde Jer tilbage. I plejer ikke at være bange for at protestere, hvor det gjælder Menneskers Liv; sig hellere, at I ønsker deres Død; sig hellere, at I mener, at det vil baade Florents, at der bliver udgydt mere Blod. Vil fem Medicæeres Død gjøre Ende paa Partistridighederne i Florents? Vil det, at en ædel gammel Mand som Bernardo del Nero bliver henrettet, frelse en By, hvor der lever Folk som Dolfo Spini?“

„Det er nok, min Datter. Frihedens Sag, der er det samme som Guds Riges Sag, trues ofte mest af Fjender, der er udrustede med visse menneskelige Dyder. De sletteste Mennesker er ikke de største Hindringer for det godes Sejr.“

„Hvorfor siger I da igjen, at I ikke ønsker min Gudfaders Død?“ sagde Romola, opfyldt af Harme og Fortvivlelse. „Sig hellere, at I anser det for saa meget nødvendigere, at han lider Døden, fordi han er et saa meget bedre Menneske. Jeg kan ikke finde Rede i Eders Tanker, Fader; jeg kan ikke høre Eders Samvittigheds Røst.“

Der blev en lille Pavse. Saa sagde Savonarola, stærkere betagen af Sindsbevægelse, end han hidtil havde været:

„Tak Gud, min Datter, om din egen Sjæl er bleven sparet for at træffe et vanskeligt Valg, og døm ikke dem, der har faaet en tungere Lod. Du ser kun én Side af denne Sag, jeg ser mange; jeg maa vælge den Fremgangsmaade, der bedst fremmer den Gjerning, jeg har at gjøre. Det Maal, jeg higer efter, maa ringere Hensyn vige for. Fem Menneskers Død — selv om de var mindre strafskyldige end disse — har kun lidt at betyde i Sammenligning med Kampen imod de ugudelige Tyranner, der kvæler Italiens Liv, i Sammenligning med Kampen for Guds Rige her paa Jorden, den Kamp, jeg lever for, og i hvilken jeg er rede til selv at ofre Liv og Blod.“

Under alle andre Omstændigheder vilde Romola være bleven paavirket af, hvad Savonarola sagde om den Vanskelighed, det

var for ham at træffe sit Valg, men nu følte hun sig saa afgjort i Strid med ham, at hans Ord tyktes hende prægede af Sofisteri og Falskhed; de Ord, der fulgte efter, nærede kun yderligere hendes Harme, og i Belysning af den traadte atter alle hans Fejlgreb frem for hendes Erindring, og hun fik en Følelse af, at hun hidtil havde været starblind over for ham.

„Ved I da saa nøje Besked om, hvad der tjener til Guds Riges Fremme, Fader“, sagde hun næsten med Bitterhed, „at I tør sætte Jer ud over Barmhjærtighedens og Retfærdighedens Krav og Hensynet til, hvad I selv har lært? Har den franske Konge da bragt Italien Gjenfødelse? Tag Jer i Agt, Fader, at Eders Fjender ikke faar Ret i deres Paastand om, at I i Eders Syner om, hvad der tjener til Fremme for Guds Rige, kun ser, hvad der kan tjene til at styrke Jert eget Parti.“

„Og det er sandt“, sagde Savonarola med lynende Øjne; „mit Partis Sag er Guds Riges Sag.“

„Det tror jeg ikke“, sagde Romola, rystende over hele Kroppen af Harme. „Guds Rige er mere omfattende — ellers faar jeg og de, jeg holder af, blive uden for det.“

De to havde ikke mere at sige hinanden. Romola kastede hurtig Klædet over sit Hoved og skyndte sig bort.

Nittende Kapitel.

Skafottet.

Tre Dage senere, da Maanen ved Midnatstid steg op over Bygningerne paa Piazzaen lige over for det gamle Palads, var Pladsen opfyldt af en Mængde Mennesker. Næsten alle var paa Benene i Florents den Nat og var enten paa Piazzaen eller søgte at bane sig Vej der ind. I Raadslagningsværelset i Pa-

ladset var alle de fornemste Øvrigshedspersoner endnu forsamlede tillige med de firsindstyve Medlemmer af Senatet og de øvrige udvalgte Borgere, som i mange Timer ivrig havde drøftet Spørgsmaalet om, hvorvidt Fangerne skulde have Lov til at appellere deres Sag, eller Dødsdommen skulde fuldbyrdes strax, og Forhandlingerne havde i den Grad haft Karakteren af et heftigt Skjænderi, at man havde kunnet høre dem helt ud paa Pladsen. Først i Løbet af den sidste Time var Spørgsmaalet blevet afgjort. Medlemmerne af Signoriet havde ikke kunnet komme til Enighed. idet fire af dem bestemt holdt paa Appellen til Trods for Truslen om, at hvis de ikke gav efter, vilde deres Huse blive plyndrede, men saa holdt Francesco Valori en kort og rasende Tale, af hvilken det klarlig fremgik, hvor bestemt hans Parti var paa at sætte sin Vilje igjennem, idet han erklærede, at naar Signoriet ikke vilde værne om Florentinernes Frihed ved at lade de fem Forrædere henrette, var der andre, som ikke vilde betænke sig paa at tage Sagen i deres Haand til Trods for al Modstand. Den florentinske Cato gik af med Sejren. Da Stemmerne atter blev talt op, var de fire gjenstridige hvide Kugler der ikke længere, de var sorte alle ni, og dermed var det vedtaget, at de fem Fanger ufortøvet skulde henrettes — og samtidig var det hemmelig vedtaget, at Francesco Valori skulde lade Livet, om end ikke strax.

Medens der blev truffet Forberedelser til Henrettelsen, blev de fem dødsdømte barfodede og i Lænker ført igjennem Raadslagningssalen. Det var deres Venner, der havde faaet dette sat igjennem i Haab om, at Synet af den gruelige Forsmædelse, der overgik to Hædersmænd som Bernardo del Nero og Niccolô Ridolfi, der havde taget deres Parti, længe før den nye Tingenes Orden gjorde det af med Medicæerne, og to saa fremragende unge Mænd som Lorenzo Tornabuoni og Pucci, der vilde savnes, hver Gang de ypperste Mænd i Florents samledes, vilde gjøre sin Virkning.

Medens dette foregik ovenpaa, stod Romola nede i Paladsets Gaard og ventede paa at faa sin Gudfader at se, naar han

gik til Retterstedet. Det var lykkedes hende at faa Tilladelse til at besøge ham den Aften og blive hos ham, til Sagen var afgjort, og nu ventede hun sammen med hans Skriftefader for at følge med Vagten, der skulde føre ham til Skafottet. Hun var opsat paa at blive hos den barnløse gamle Mand lige til der sidste, og havde afvist alle de Forestillinger, man gjorde hende for at faa hende derfra. Giovan Battista Ridolfi, en af Savonarolas Disciple, som skulde have den Sorg at se sin Broder Niccolò lide Døden, havde lovet at tage sig af hende og stod nu ved hendes Side.

Tito var ogsaa i Paladset, men Romola havde ikke set noget til ham. Siden den sidst anførte Samtale imellem dem havde de undgaaet hinanden, og Tito kunde kun af den Omstændighed, at Munken holdt sig nevtral, slutte sig til, at hendes Forsøg paa at faa ham til at blande sig i Sagen var mislykkedes Han var nu omgiven af Embedsmænd og andre, der havde ventet paa Udfaldet af Forhandlingerne, og naar han ikke ligefrem blev tiltalt, var han tavs og satte et alvorligt og nedslagent Ansigt op som en Mand, der er stedt i en pinlig Strid imellem sine personlige Følelser og Hensynet til det almene. Da der faldt en Hentydning til hans Hustru, sagde han, at hun var i saa voldsomt et Sindsoprør, at hun ligefrem var forbitret paa ham, fordi han vedblev at tjene en Regering, der havde dømt hendes Gudfader til Døden, og at han for hendes Skyld ansaa det for raadeligst at holde sig fra hende.

„Ja, det er det gamle Bardiblod!“ sagde Cennini, idet han trak paa Skuldrene. „Det skal ikke undre mig, om den Historie faar hende til at sige sig løs fra Munken som flere andre, jeg kunde nævne.“

„Det er undskyldeligt, at en Kvinde, som uden Tvivl maa være smuk, siden hun er Messer Titos Hustru“, sagde en ung fransk Sendemand, idet han smilede og bukkede for Tito, „mener, at hendes Følelser har mere at sige end Hensynet til Statens Vel, men den Anskuelse bør Mændene ikke støtte.

Jeg synes, at den har svækket Regeringen her i Florents en hel Del."

„Det er sandt", sagde Niccolò Macchiavelli, „men hvor de personlige Interesser er stærke, maa man tage tilbørligt Hensyn til det Had, de avler. Adskillige af de strænge Forholdsregler, der træffes, er kun halvgjort Arbejde, og derfor Forløbelser og Fejltræk. Vil man ramme en Mand eller et Parti, maa man slaa saa haardt til, at Slaget ikke kan hævnes."

„Niccolò", sagde Cennini, „du taler somme Tider saa kløgtig og saa ugudelig, at jeg faar en Anelse om, at dit Ansigt er en Maske, bag hvilken den skinbarlige Satan har gjemt sig."

„Ingenlunde, kjære Domenico", sagde Macchiavelli smilende. „Satan var et Fæ, som vilde indføre en ny Tingenes Tilstand, men kom ynkelig frå det. Var det lykkedes ham, vilde vi alle sammen dyrke ham, og hans Portræt vilde være blevet mere flatteret."

„Naa ja", sagde Cennini, „jeg siger ikke, at den Lære, du prædiker, ikke er for snild for Satan, jeg siger blot, at den er ugudelig nok for ham."

„Den Lære, jeg prædiker", sagde Macchiavelli, „er den, der hyldes af alle, som higer efter et Maal, der er lidt længere borte end deres Næser. Spørg vor Munk, vor Profet, hvordan hans almindelige Reformation skal gjennemføres, og han vil strax svare Jer: ved at skaffe Staten en fri og ren Styrelse, og da det lader til, at den ikke kan skaffes, ved at man faar alle Florentinere til at elske hverandre, maa det gjøres ved at kappe ethvert Hoved, der gjør Modstand. Jeg mener blot, at naar en Mand paadrager sig Had ved at give sit Minde til en Strænghed, der ikke bliver helt gjennemført, begaar han en Bommert, og det er det, jeg er bange for, Munken har gjort. Han havde Lejlighed til at gjøre sig populær ved at holde paa Appellen; i Steden derfor har han sat til af sin Popularitet uden at blive stærkere derved."

Nu kom det ventede Budskab om, at Fangerne var ved at

forlade Raadslagningssalen, og de fleste skyndte sig hen til Døren for at sikre sig Plads saa nær Vagten som muligt.

Tito var en af de faa, der holdt sig tilbage. Han havde en medfødt Modbydelighed for at se nogen dø eller lide, og endnu for fem Dage siden havde han haabet, at Henrettelsen ikke vilde finde Sted, men at den højeste Straf, Fangerne var udsatte for, var Landsforvisning. Nu følte han imidlertid, at han vilde blive glad ved at høre, at Bernardo del Nero havde mistet Hovedet. Den ny Stilling, Romola havde taget over for ham den Dag, da han kom hjem, og den Omstændighed, at hun havde faaet mere at vide om ham, gjorde ham bange for den Magt, hun havde til at gjøre hans Stilling usikker. Romola stod nu mere end nogen Sinde for ham som en aldeles uberegnelig Faktor i hans Liv; men naar Bernardo del Nero var af Vejen, vilde de Vanskeligheder, hun vilde støde paa, naar hun vilde træde fjendtlig op imod sin Mand, rimeligvis være uovervindelige, og han følte derfor en Sten lettet fra sit Hjærte, da han hørte, at der var bleven givet Ordre til strax at rejse Skafottet. Fire andre Mennesker — hans fortrolige Venner og medsammensvorne — skulde ganske vist lide Døden sammen med Bernardo del Nero, men en Mands Sikkerhed er en Gud, der undertiden kræver grumme Ofre. Da han hørte dem træffe Forberedelser til Henrettelsen, kunde han svare den unge franske Sendemand paa hans Spørgsmaal uden at røbe, at der rørte sig andre Følelser i ham end Resignation over for de strænge Krav, Staten med uundgaaelig Nødvendighed stillede.

Romola hørte ogsaa disse Forberedelser. Hun trængte ikke til nogen Arm at støtte sig paa, hun fældede ingen Taarer, hun følte den Livsfylde i sig, som synes at være stærkere end baade Glæde og Sorg. Lige siden hendes Gudfaders Skæbne var bleven afgjort, havde den Kamp, der havde raset i hende, veget Pladsen for en Følelse af, at han og hun stod Last og Brast med hinanden. Hun hævdede paa hans Vegne over for sig selv, at skjønt han skulde lide Dødsstraf for Forræderi, var han ingen Forræder, men faldt som Offer for et Sammenstød imellem

to Slags Troskab. Det var ikke faldet i hans Lod at dø for den ædleste Sag, og dog led han Døden, fordi han var en ædel Mand. Havde han været en mindre ædel Mand, vilde han have haft lettere ved at undgaa den Brøde, han faldt for. Hun fulgte sin anden Fader til Skafottet og fandt Kraft til at trodse Skjændselen i Bevidstheden om, at den ikke var fortjent.

Da de var komne ind i Fængselsgaarden, fik Romola Lov til at gaa hen til Bernardo tillige med hans Skriftefader for at tage Afsked med ham. Manges Blikke var rettede paa dem, da den gamle Mand, glemmende, at hans Hænder var lænkede, hævede dem for at lægge dem paa det guldlokkede Hoved og saa tog sig i det og bøjede sig frem for at kysse hende. Hun greb de lænkede Hænder og kyssede dem, som om det var Relikvier.

„Stakkels Romola“, sagde Bernardo med sagte Stemme, „jeg skal blot dø, men du skal leve, og jeg kan ikke staa ved din Side og hjælpe dig.“

„Jo“, sagde Romola hurtig, „du vil hjælpe mig — altid — for jeg vil mindes dig.“

Saa blev hun ført op ad Trappen op til Loggiaen omkring den store, gamle Gaard. Hun satte sig der, bestemt paa at blive, til hun havde set sin Gudfader lægge Hovedet paa Blokken. Hun saa' ud som en Marmorstøtte, medens hun sad og ventede. Han skulde lide Døden først, og Battista Ridolfi, der stod ved Siden ad hende, havde lovet at føre hende ud ad en Dør bag ved dem, naar hun havde faaet den Mands sidste Blik, som var den eneste i hele Verden, der havde delt hendes Kjærlighed til hendes Fader.

En Stund var der uafbrudt Røre, flakkende Lys, bølgende Hoveder, forvirrede Stemmer — det bares Romola for, som om hun var midt ude paa et stormrørt Hav. Pludselig blev der stille; selv Lysene syntes at falde i Ro. Bødlen var rede, og Bernardo del Nero steg op paa Skafottet med langsomme, faste Skridt. Hun saa' ham standse, saa' ham knejse med det hvidhaarede Hoved, medens han med tydelig Røst sagde:

„Det er kun et stakket Liv, mine Medborgere røver mig.“

Hun saa', at han saa' sig langsomt om, medens han talte, hun følte, at hans Øjne hvilede paa hende, og at hun rakte Armene ud imod ham. Saa saa' hun ikke mere, før hun — det bares hende for, som om det var længe efter — hørte en Stemme sige: „Min Datter, nu har han Fred; nu skal jeg følge Jer hjem.“

Hun saa' sig om. Hendes Gudfaders Skriftefader stod ved Siden ad hende, og hun var i et Værelse, hvor en Del alvorlige Mænd sad og talte sammen i en dæmpet Tone.

„Jeg er rede“, sagde hun, idet hun fo'r op. „Lad os ikke spilde Tiden.“

Tyvende Kapitel.

Til Havs.

Otte Dage efter den Nat stod Romola ved Middelhavets Bred lige ved det lille Fiskerleje Viareggio.

Hun var atter flygtet fra Florents, og denne Gang havde ingen manende Røst kaldt hende tilbage. Hun bar atter den graa Bedesøsterdragt, og denne Gang brød hun sig i sit Hjærtes Kvide ikke om, at det var en Forklædning. Hvorfor skulde hun bryde sig om, hvilken Dragt hun bar, eller om at bære sit eget Navn? Hun havde opgivet Haabet om at finde nogen Pligt, der hørte sammen med det Navn.

Alle Baand var brustne for hende. Trangen til at gjøre sig fri var atter kommen over hende med overvældende Magt, men hendes Frihed kunde kun bestaa i at ombytte en Ulykke med en anden, thi der gives ingen Oprejsning for en Kvinde, som føler, at hendes Livs vigtigste Forhold har beroet paa en

Fejltagelse. Og den bedste Støtte, hun havde haft i sin Sorg, var gledet bort under hende. Hvad var, naar alt kom til alt, den Mand, der havde staaet for hende som Udtrykket for den højeste Heroisme, den villige, selvfornægtende Kjærligheds Heroisme? Hvad var den Sag, han kæmpede for? Romola havde tabt sin Tro paa Savonarola, den glødende Beundring, der havde bragt hende til at overse hans Udskejelser, og nu, da hendes Følelse for hendes Gudfader havde bragt hende i Strid med Munken, saa' hun alt det frastødende og selvmodsigende i hans Lære med en pinlig Klarhed, der fik det til at tage sig større ud, end det i Virkeligheden var.

Det kunde ikke være andet, end at hun maatte komme til at bedømme Munken uretfærdig, idet hun saa' paa den Sorg, der var overgaaet hende, fra et Synspunkt, hvor den personlige Følelse var det afgjørende, medens han saa' paa Sagen fra en theoretisk Overbevisnings Stade. I hans Erklæring om, at hans Partis Sag var Guds Riges Sag, hørte hun kun Egoisme.

Ingen, som nogen Sinde har prøvet, hvad det vil sige at tabe Troen paa et Menneske, som man har elsket inderlig og æret højt, vil sige, at et saadant Stød kan undgaa at rokke Troen paa den usynlige Guddom. Romola følte endogsaa, at den virksomme Menneskekjærlighed, hun havde været opfyldt af, var ved at tørres ind og vige Pladsen for gold Egoisme. Havde hun ikke ogsaa haft sine Sorger? Og dem havde kun faa brudt sig om, medens hun havde taget sig af mange. Hun havde gjort nok; hun havde stræbt efter det umulige og var træt af dette kvælende, besværlige Liv. Hun længtes efter den Hvile i lutter Sanseindtryk, som hun undertiden i sine Pigeaar havde drømt om paa lumre Eftermiddage, naar hun tænkte sig flydende paa Bølgerne som en Najade.

De klare Bølger syntes at vinke ad hende; hun ønskede, at hun kunde lægge sig til at sove paa dem og gaa fra Søvn over i Døden. Men hendes unge Livs Fylde forbød hende det. Hun kunde blot ønske, at Døden vilde komme.

Der, hvor hun stod, var der en Indskæring i Kystlinien, og

der laa en lille Sejlbaad for Anker. I sin Længsel efter at glide over Vandet, der skinnede med gylden Glans i den synkende Sols Straaler, kom hun til at tænke paa en Historie hos Boccaccio, som hun havde holdt særlig meget af at læse, naar hendes Fader var falden i Søvn, og hun lod sig glide fra sin Skammel ned paa Gulvet og sad der og læste i *Decamerone*. Det var Historien om den smukke Gostanza, som i sin Fortvivlelse ikke vilde leve længere, men ikke havde Mod til at lægge Haand paa sig selv og derfor satte sig i en Baad og stødte fra Land og saa laa der i Baaden med Hovedet hyllet i sin Kappe. Denne Historie dukkede op i Romolas Sind som en ren Tanke uden at forme sig til noget bestemt Ønske, men saa saa' hun en Baad med en Mand i glide hen over det skinnende Vand, hen imod Vigen, hvor den lille Baad laa for Anker. Omsider saa' hun Manden gaa i Land, trække sin Baad paa Land og begynde at losse den. Den lille Baad var maaske ogsaa hans, og saa kunde hun kjøbe den. Hun havde endnu ikke vedgaaet for sig selv, at hun agtede at gjøre Brug af den, men hun følte sig pludselig opsat paa at sikre sig den Mulighed.

„Tilhører den lille Baad Jer?"

Ja, den gjorde; det var en gammel en, som knapt var til at bruge, men det kunde nok lønne sig at sætte den i Stand, om nogen vilde kjøbe den. San Antonio havde velsignet hans Fiskeri, og han havde nu faaet sig en bedre Baad, men han havde endnu ikke solgt den gamle. Romola spurgte, hvad den var værd, og lagde saa, medens han var optagen af sit Arbejde, den Sum, han forlangte, i en Pose, han havde liggende paa Jorden. Derpaa spurgte hun ham ud, medens han rullede sit Sejl sammen, om hvordan det skulde stilles, naar han vilde gaa til Søs, og saa gik hun frem og tilbage paa Strandbredden, ventende paa, at han skulde gaa sin Vej.

Forestillingen om, hvorlunde hun vilde glide bort med Baaden, medens Mørket lagde sig tættere og tættere over Vandet, blev mere og mere til en bestemt Trang. At blive fri for den Byrde selv at skulle træffe et Valg, at lægge sig til at

sove og give sig Skæbnen i Vold og enten dø eller blive ført til nye Krav, der kunde vække nyt Liv i hende — det var en Tanke, der lokkede hende mere og mere, jo mere den milde Aftenluft vakte hendes Længsel efter at hvile i stille Ensomhed i Steden for at gaa tilbage til Støjen og Heden i Landsbyen.

Omsider havde den sendrægtige Fisker faaet samlet alle sine Sager og gik sin Vej. Lidt efter lidt forsvandt Guldet fra Hav og Himmel, og Mørket vældede frem; der var ikke en levende Sjæl at se, og der hørtes ikke en Lyd undtagen Bølgernes ensformige Skvulpen. Romola gik i Baaden, foldede Sejlet ud og gjorde det fast, som Fiskeren havde sagt. Saa løste hun Baaden og søgte med én Aare at faa den ud fra Land, til Havet laa mørkt ogsaa i Vest, og Stjærnerne kom frem paa Himlen. Saa lagde hun sig ned, tog Hætten og Tørklædet, der holdt hendes Haar sammen, af og rullede begge Dele sammen som en Pude, hun lagde under sit Hoved.

Og saa gled hun ud paa Havet, ombølget af den milde Aftenvind, og seende op paa den stille, mørke Himmel. Nu var hun ene; hun havde frigjort sig for alle Krav.

Havde hun fundet noget, der lignede det, hun havde drømt om i sin Barndom? Nej. Minderne tyngede hende ned som brækkede Vinger, der aldrig mere vilde kunne hæve sig til Flugt. Romola følte sig forladt af alt og alle her paa det vide Hav og under Himlens uendelige Hvælving. Den funklende Tegnskrift der oppe havde intet Kjærlighedsbud til hende; hun brast i Graad og ønskede, at hun maatte glide over i Døden.

Hun trak atter Hætten over Hovedet og bedækkede sit Ansigt; hun foretrak Mørket frem for at se paa Stjærnerne, der tyktes hende at stirre paa hende uden at se hende. Saa fik hun pludselig en Følelse af, at hun laa i Graven, men uden at hvile der: hun rørte ved den kjære dødes Hænder ved Siden ad hende og søgte at vække ham til Live.

En og tyvende Kapitel.

Velsignelsen.

Ved det Lag Klokken syv om Formiddagen den syv og tyvende Februar gik Strømmen i Florents' Gader afgjort ad San Marco til Det var Karnevalets sidste Dag, og alle vidste, at der blev truffet Forberedelser til et nyt Forfængelighedens Baal, men det var aabenbart, at der var noget andet, der samlede Folks Interesse om sig.

Piazza di San Marco var fuld af Mennesker, der stod tæt sammenpakkede omkring en halvkredsformig Skranke uden for Kirken, og inden for denne Skranke samledes Dominikanerbrødrene fra San Marco.

Men den midlertidige Prædikestol over Kirkedøren var endnu tom. Den skulde snart optages af den Mand, som Pavens Bud havde udelukket fra Prædikestolen i Domkirken, som de andre gejstlige i Florents ikke maattte pleje Samkvem med, og som det under Straf af Bandlysning var blevet forbudt Borgerne at høre paa. Men Folket flokkedes endnu stadig for at høre ham prædike i San Marco, skjønt Paven udslyngede de skrækkeligste Trusler over Florents, hvis man ikke forsagede den forbandede Kætter og sendte ham til Rom for at blive „omvendt", ja endnu den selv samme Morgen havde de modtaget Nadverens Sakramente af hans forbandede Hænder. Thi sæt nu, at denne Munk virkelig havde mere Magt over Herrens Lyn end St. Peters Efterfølger? Det var et vigtigt Spørgsmaal, hvem der havde den højeste Ret paa sin Side, et Spørgsmaal, som for de fleste af Borgerne ikke kunde afgjøres ved Munkens Vidnesbyrd. Nej, havde Gud virkelig kaaret Munken til sin Profet, der skulde revse den Ypperstepræst, var denne virkelig uværdig til at bære det hemmelighedsfulde Skrud, saa vilde Herren sikkert stadfæste sit Valg ved et Tegn, som ikke var til at tage fejl af. Saa længe Troen paa Profeten ikke udsatte de

troende for Ulykker udadtil, men snarere gav dem et trygt Haab om, at de var særlig sikre, trængtes der ikke til Tegn, saa var hans Prædiken en Musik, som Folket marscherede efter ad den Vej, det selv ønskede at gaa; men nu betød denne Tro det samme som et Slag rettet imod deres Handel, det saa' ud til, at den vilde rokke Republikens Stilling imellem de italienske Stater og paaføre Byen Interdikt, og saa kom Spørgsmaalet: Hvad Tegn har du at vise os? Fra først af langsomt, men lidt efter lidt med stedse stigende Fart trængte dette Krav ind paa Savonarola, krævende et Svar, udadtil i Form af en Erklæring om, at naar Tidens Fylde kom, skulde Tegnet ogsaa nok komme, indadtil i Troen paa, at hvis et saadant Tegn blev paatrængende nødvendigt, vilde Gud ikke lade ham i Stikken. Hans Tro vaklede, men hans Tale var fast.

Prædikestolen var just bleven anbragt over Kirkedøren i Anledning af, at man ventede en Opfyldelse af Folkets utaalmodige Krav paa en overnaturlig Stadfæstelse af Profetens Kald. Forventningen om, at nu maatte Fra Girolamo snart komme, lagde Stilhed over den talrige Forsamling.

Saa traadte han frem hyllet i en sort Kutte og Hætte og knælede ned med bøjet Hoved og bortvendt Ansigt. Lidt efter rejste han sig, vendte sig om imod Forsamlingen og skjød Hætten noget tilbage. Han strakte Hænderne ud, nogle af de forreste i Mængden og enkelte andre hist og her i den faldt paa Knæ, og da han med dæmpet, men tydelig Røst begyndte at udtale Syndsforladelsen, blev Tallet paa de knælende større og større; hans Stemme lød højere og højere, og da han lyste Velsignelsen over Forsamlingen, lød den som et mægtigt Skrig, som en vældig Protest imod at han, den bandlyste, ikke skulde have Magt til at udtale Velsignelsens Ord til Trods for den Djævel, der havde slaaet Klo i ham; det klang som Basunstød over hele Piazzaen, og alle Hoveder bøjede sig.

Savonarola kastede sig udmattet paa Knæ. Nogle af Tilhørerne rejste sig, men de fleste blev liggende, og alle stirrede

ufravendt paa ham. Han tog en Krystalskaal med Hostien i og talte atter til Folket.

„I mindes, mine Børn, at jeg for tre Dage siden bad jer om, naar jeg i alles Paasyn holdt dette hellige Sakramente i min Haand, at bede den almægtige lade Ildsluer fortære mig, i Fald det ikke er hans Gjerning, jeg gjør. Nu beder jeg jer igjen om at anraabe ham derom.“

Der blev aandeløs Stilhed. Savonarola bad, ikke meget højt, men dog saaledes, at alle kunde høre, hvad han sagde.

„Herre, har jeg ikke arbejdet med oprigtigt Hjærte, er det ikke dig, der har lagt mig Ordene paa Læberne, saa lad nu din Vredes Lyn ramme mig.“

Han tav og blev staaende uden at røre sig med Hostien i Haanden, med Blikket vendt imod Himlen og skjælvende af Sindsbevægelse. Ogsaa alle Tilhørerne tav og rørte sig ikke. Solen, som i det sidste Kvarters Tid hist og her var brudt igjennem de graa Skyer og havde kastet Lysstriber paa Klostermuren, brød nu pludselig kraftigere frem og gjød en Strøm af straalende Lys over Krystalskaalen og over Savonarolas Ansigt.

„Tegnet! Herren har sendt Tegnet!“ lød Raabet fra Piazzaen.

Det var, som om det varme Lys og Mængdens Raab sitrede igjennem hele Savonarolas Legeme. Det var den sidste ublandede Triumf, han nød, og han følte sig fuldt rustet med Herrens Kraft. Medens Raabene endnu lød i hans Øren, vendte han sig bort og gik ind i Kirken, i Følelsen af, at den Spænding, han var i, var saa stærk, at han ikke kunde udholde den længere.

Men da han havde trukket sig tilbage, og der ikke længere syntes at være noget mærkværdigt ved dette Sollys, der lagde sig upartisk over rent og urent, begyndte der at hæve sig Røster, som vidnede om, at der var mange, som hadede og foragtede ham, og som kun et øjeblikkeligt overvældende Indtryk havde tvunget i Knæ.

„Det lader til, at der blander sig Kritik i Bifaldet“, sagde Tito, som opmærksomt havde fulgt det hele Optrin fra en Loggia oven paa et af Husene lige over for Kirken. „Men det

var nu alligevel et mærkværdigt Øjeblik, ikke sandt, Messer Pietro? Fra Girolamo er en Mand, som gjør det begribeligt, at der har været en Tid, da Munkekutten var et Tegn paa Magt over Menneskenes Sjæle."

„Ja vist", sagde Pietro Cennini, „og før nogen faar mig til at tro, at Fra Girolamo har turdet trodse Himlen saadan med en bevidst Løgn paa Samvittigheden, vil jeg have Syn for Sagn, at han tror en hel Del mindre paa Guds Retfærdighed end andre Mennesker."

To og tyvende Kapitel.

Planer, der modnes.

En Maaned efter Karnevalet, en Morgen i Slutningen af Marts, kom Tito ud fra det gamle Palads. Han skulde hen i San Marco i et vigtigt Ærende. Han gik om ad Piazza di Santa Croce, hvor han vidste, at Folk snart vilde komme ud af Kirken efter Froprædiken.

Det var Santa Croce Kirken, der i den sidste Tid samlede de fleste Tilhørere. Savonarolas Røst var forstummet, idet Signoriet havde paalagt ham at holde op at prædike i Henhold til et nyt Brev fra Paven, hvori denne truede Byen med Interdikt, hvis man ikke stoppede Munden paa ham og sendte ham til Rom for at bede om Forladelse. Næst efter at høre Fra Girolamo selv var det mest spændende at høre ham blive gjendreven og haanet, og den Fornøjelse havde man i Santa Croce, hvor den Franciskaner, der holdt Fasteprædikenerne, havde tilbudt at godtgjøre Rigtigheden af, hvad han sagde imod Fra Girolamo, ved at gaa igjennem Ild med ham. Havde den kætterske Dominikaner ikke sagt, at hans profetiske Lære skulde

blive stadfæstet ved et Mirakel, naar Tidens Fylde kom? Nu var Tidens Fylde kommen. Lad Savonarola gaa igjennem Ild; slipper han uskadt fra det, saa har han godtgjort, at hans Lære stammer fra Gud, men fortærer Ilden ham, saa er det vitterligt, at han er en Løgner.

Savonarola havde som sædvanlig ingen Notits taget af disse Angreb. Det traf sig imidlertid saa, at den ivrige Prædikant i Santa Croce, som erklærede sig rede til selv at underkaste sig denne Ildprøve, for at Fra Girolamo ikke skulde have noget Paaskud til at unddrage sig derfor, ikke var nogen anden end Francesco di Puglia, som Aaret i Forvejen havde taget en lignende Dyst paa Pratoen med Fra Domenico, en af Savonarolas mest begejstrede Tilhængere. Den brave Fra Domenico, som holdt Fasteprædikener i Via del Cocomero, hørte aldrig saa snart Tale om denne Udfordring, før han tog Handsken op paa sin Mesters Vegne og erklærede, at han var rede til at gaa igjennem Ild sammen med Fra Francesco. Folk begyndte allerede at blive stærkt optagne af denne formentlig nemme Maade at afgjøre Sagen paa, da Savonarola, som havde en stærk Følelse af, hvor farligt det var, at denne Sag blot drøftedes, paalagde Fra Domenico at tage sit Tilbud tilbage og holde sig helt uden for Sagen. Det havde Franciskaneren intet at indvende imod; hans Udfordring gjaldt ikke nogen underordnet Person, men selve Fra Girolamo.

Saa tog Folks Interesse for Fasteprædikenerne noget af, men den Morgen, da Tito kom ind paa Piazza di Santa Croce, saa' han ikke des mindre, som han havde ventet, en stor Mængde Mennesker strømme ud af Kirken. Adskillige af dem samlede sig ved Porten til Franciskanerklosteret, og Tito gik ogsaa der hen, tilsyneladende ganske ligegyldig, men i Virkeligheden holdende skarpt Øje med Porten, som om han ventede, at der vilde vise sig noget mærkeligt i den.

Mængden var optagen af en stor, haandskreven Plakat, der var bleven slaaet op efter Signoriets Ordre. Den var paa Latin, og skjønt alle paa Forhaand var saa temmelig paa det rene

med; hvad den indeholdt, var de dog alle meget opsatte paa at faa fuld Besked og irriterede paa hverandre, fordi ingen af dem kunde tolke det lærde Tungemaal.

„Det er Munkens Lærdomme. som han skal bevise ved at lade sig brænde“, sagde vor gamle Bekjendt Goro, som var iblandt de forreste. „Signoriet har taget Sagen i sin Haand. Det er det, Plakaten handler om, det samme, som Pateren fortalte i sin Prædiken.“

„Nej, Goro“, sagde en slikket Kjøbmand i en medlidende Tone, „der er du vild paa Kareten. Munken skal netop bevise sine Lærdomme ved ikke at blive brændt. Han skal gaa igjennem Ilden og komme uskadt derfra.“

„Ja vel“, sagde en ung Billedhugger, „men Fra Girolamo vil ikke. Da han er i bedste Velgaaende, indser han ikke, hvorfor han skulde gaa igjennem Ilden for ikke at have det en Smule bedre, naar han kommer ud af den. Saadanne Tossestreger overlader han til Fra Domenico.“

„Saa siger jeg, at han er en fejg Kryster“, sagde Goro arrig. „Guds Død, saadan var det ogsaa ved Karnevalet. Han fik os alle sammen lokket hen paa Piazzaen for at se ham blive ramt af Lynet, og saa blev der slet ingen Ting af det.“

„Hold op med det Vrøvl“, sagde en høj Skomager, som havde været inde at høre Prædikenen med en Bunke Tøfler hængende over Skuldrene. „Du er ikke klogere end en Kalv, der har Vand i Hovedet. Munken er ikke bange. Han siger maaske ingen Ting i Forvejen, men naar Tiden kommer, gaar han igjennem Ilden uden at bede nogen Graakutte om at gjøre ham Selskab. Men jeg vilde give et Skobaand for at faa at vide, hvad al den Latin betyder.“

„Der er saa meget“, sagde Kjøbmanden; „ellers kan jeg nok gætte mig frem. Er her ingen lærd Mand til Stede?“

Man saa' sig om og fik Øje paa Tito.

„Her er en“, sagde den unge Billedhugger, idet han smilede og lettede paa Huen.

„Det er Timandsraadets Sekretær“, sagde Kjøbmanden. „Gjør Plads for ham.“

Tito hilste og sagde: „Tak, min Ven. Jeg vilde blot ligesom I se, hvad der staar paa den Plakat — naa, ja det tænkte jeg nok. Regeringen giver alle og enhver Lov til at melde sig som Kandidat til at gaa i Ilden og forbeholder sig blot Ret til at vælge imellem dem, der melder sig. Og der er uden Tvivl mange troende, som vil melde sig, for hvad har det at betyde at gaa igjennem Ild, naar man har en fast Tro? Folk er bange for at gaa i Ilden, fordi de tror, at den vil brænde dem, men naar de nu ikke tror det? Derfor har jeg heller aldrig hørt til Tvivlerne, naar Munken sagde, at han vilde stadfæste sin Lære ved at gaa igjennem Ild, for hvem af jer, mine Venner, vilde betænke sig paa det, naar I ikke troede, at den vilde brænde jer?“

„Saa synes jeg, at Fra Francesco er den modigste af de to, Hr. Sekretær“, sagde den unge Billedhugger, „for han tilbyder at gaa i Ilden for Sandheden, skjønt han er vis paa, at Ilden vil brænde ham.“

„Det nægter jeg ikke“, sagde Tito venlig. „Men sæt nu, Fra Francesco har Uret, saa har han brændt sig for noget forkert, og dem, der gjør det, har Kirken aldrig regnet for Martyrer. Vi maa opsætte vor Dom, til Prøven virkelig har fundet Sted.“

„Det har I Ret i, Hr. Sekretær“, sagde Kjøbmanden med undertrykt Utaalmodighed. „Men vær saa god at oversætte dette Latin for os.“

„Med Fornøjelse“, sagde Tito. „Det er ikke andet end en Redegjørelse for de særlige Lærdomme, Munken forkynder, og med Hensyn til hvilke Ildprøven skal afgjøre, om de er sande eller falske. Dem kjender I uden Tvivl godt alle sammen. For det første, at Florents . . .“

„Lad os faa Latinen Stykke efter Stykke, og sig os saa, hvad Meningen er“, sagde Skomageren, som jævnlig havde hørt Fra Girolamo prædike.

„Gjærne“, sagde Tito. „*Ecclesia Dei indiget renovatione*, det vil sige, at Guds Kirke trænger til at renses eller gjenfødes.“

„Ja vel“, sagde flere i Munden paa hverandre.

„Det vil sige, at Præsterne bør føre et bedre Levned; det behøves der ingen Mirakler for at bevise“, sagde Skomageren.

„*Flagellabitur*“, vedblev Tito; „det vil sige, at den skal piskes med Svøber. *Renovabitur*, den skal renses. *Florentia quoque post flagella renovabitur et prosperabitur*, Florents skal ogsaa renses og vorde lykkelig efter at være bleven pisket med Svøber.“

„Det vil sige, at vi skal faa Pisa igjen“, sagde Kjøbmanden.

„Og saa Uld fra England, som i gamle Dage“, sagde en gammel Mand. „Vi er bleven pisket nok med Svøber, saadan som det er gaaet tilbage med Handelen.“

I dette Øjeblik kom en høj Mand med en rød Fjer i Hatten ud fra Klosteret og vexlede et tilsyneladende ligegyldigt Blik med Tito. Denne kastede skjødesløst sin Fangsnor over venstre Skulder og læste videre, medens de omstaaende mere frygtsomt end ærbødig gjorde Plads for Messer Dolfo Spini.

„*Infideles convertentur ad Christum*, de vantro skulle omvendes til Kristum.“

„Det er Tyrkerne og Mavrerne, han mener. Naa ja, det har jeg ikke noget at indvende imod“, sagde Kjøbmanden temmelig ligegyldig.

„*Hæc autem omnia erunt temporibus nostris*, og alt dette skal ske i vor Tid.“

„Ja, hvad skulde det ellers være godt for?“ sagde Goro.

„*Excommunicatio nuper lata contra Reverendum Patrem nostrum Hieronymum nulla est*, det Band, der nylig er blevet lyst over vor ærværdige Fader Fra Girolamo har intet at betyde. *Non observantes eam non peccant*, det er ingen Synd intet Hensyn at tage dertil.“

„Ja, den Ting vil jeg være bedre paa det rene med, naar vi først har set Ildprøven“, sagde Kjøbmanden.

„Ja, den vil utvivlsomt klare det hele“, sagde Tito. „Det er alle de Sætninger, som Ildprøven gjælder; Resten er blot en

Opfordring fra Signoriet paa godt Toskansk til alle og enhver, der har Lyst til at være med til at gaa i Ilden, til at indfinde sig i Paladset og indskrive deres Navne. Er der mere, jeg kan tjene jer med? Hvis ikke, saa . . .“

Tito lettede paa Huen og bukkede. Han skyndte sig over Piazzaen, og dá han var drejet om en to, tre Gadehjørner, standsede han i en stille Gade og bankede sagte og paa en egen Maade paa en Dør. Der blev lukket op, og han traadte ind i et smukt udstyret, men uordentligt Værelse, hvor Dolfo Spini sad og legede med en smuk Jagthund. Han saa' op, da Tito traadte ind, men blev ved at lege med Hunden.

„Det er en smuk Hund“, sagde Tito, idet han taalmodig blev staaende med Tommelfingrene i Bæltet. Lidt efter vedblev han i en kølig Tone: „Naar I er færdig med at give den de Kjærtegn, der ikke kan opsættes til en anden Gang, kjære Dolfo, kunde vi maaske gaa over til vore Forretninger. Jeg vilde ønske, at jeg havde en Evighed at stille til Jer Disposition, men jeg er des værre ikke fuldstændig Herre over min Tid i Formiddag.“

„Læg sig!“ sagde Spini, idet han pludselig blev barsk. „Ad Helved til med dig!“ vedblev han endnu mere rasende og gav Hunden et Spark. Derpaa sprang han op og gik helt hen til Tito, lagde Haanden paa hans Skulder og sagde:

„Jeg haaber, at Jert kloge Hoved kan hitte Rede i den Forretning, for jeg ser ikke klarere i den, end om jeg laa paa Bunden af en Sæk.“

„Hvad er det, der volder Jer saa meget Bryderi?“

„Disse forbandede Munke i Santa Croce. De er ved at trække i Land. Selv Fra Francesco lader til at være bleven bange for at staa ved sin Udfordring; han snakker om, at Profeten rimeligvis vil bruge Trolddomskunster for at faa et falskt Mirakel i Stand. Og saa er der ikke saa meget som en velsignet Lægbroder, der vil tilbyde sig at tage det op med det fromme Faar, Fra Domenico.“

„Det kommer af, at der er saa lidt Forstand i de kron-

ragede Hoveder, at de ikke kan indse, at det har meget lidt at sige, om de bliver brændt eller ikke", sagde Tito. „Jeg har sagt Jer, at nu, da I har faaet Signoriet til at tage sig af Sagen, behøves der ikke andet, end at Baalet en skjønne Dag staar færdigt paa Piazzaen, og at Folk samler sig i Forventning om at faa noget mærkværdigt at se. Gaar Fra Girolamo fra det uden at gjøre noget Mirakel, er han ødelagt — Folk vil i saa Fald være rede til at stene ham ud af Byen; det vil være en let Sag for Signoriet at landsforvise ham, og saa kan Hans Hellighed gjøre med ham, hvad han behager. I kan derfor ganske rolig sværge Franciskanerne til, at deres graa Kutter ikke skal blive svedne."

Spini kløede sig i Nakken og daskede sig paa Benet med sit Sværd for at styrke sin Evne til at begribe disse indviklede Snedigheder.

„Ja", sagde han, „men hvis vi ikke falder over ham paa Piazzaen, naar Folk er rasende paa ham, og gjør Ende paa ham og hans Løgne lige paa Stedet, saa griber Valori og Salviati'erne og Albizzi'erne til Vaaben og slaar et Slag for ham, og saa kan Folk slaa om igjen. Byen er ikke sikker, før han er vel ude af den."

„Han kommer ud af den, inden der er gaaet ret lang Tid; I har slet ikke nødig at bryde Jer om andet end at arrangere den lille Komedie med Ildprøven."

„Men sæt nu, at han virkelig bruger Trolddomskunster og har Djævlen til at hjælpe sig, saa at han virkelig gaar igjennem Ilden? Hvoraf ved I, at der slet ikke er noget om den Slags Ting? Der er mange lærde Folk, der tror det, og den Munk kan gjøre, hvad det skal være."

„Jo, naturligvis er der noget om den Slags Ting", sagde Tito, idet han trak paa Skuldrene, „men jeg har mine Grunde til at tro, at Munken ikke staar paa en saadan Fod med Djævelen, at han kan stole paa ham i den Sag. Han stoler kun paa sin egen Dygtighed, men den er ogsaa saa stor, at hvis I faar Bugt med ham, vil det styrke Jer Kredit mægtig i Rom

og Milano, og det vil komme Jer til Nytte, naar Florents skifter Politik."

„Ja, I er en god lille Djævel, er I, og I skal ogsaa blive godt betalt", sagde Spini med en beskyttende Mine. „Vi skal spise til Aften alle sammen i mit Palads", vedblev han med et betydningsfuldt Nik, og idet han klappede Tito paa Skulderen, „og saa vil jeg udvikle Planen for dem alle. Hør, sig mig én Ting til", sagde han, da Tito fik travlt med at komme af Sted. „der er denne snu Notar, Ser Ceccone; han har gjort os en Del Gavn i den sidste Tid; tror I, jeg kan blive ved at bruge ham?"

Tito turde ikke svare Nej, dertil kjendte han Spinis Forfængelighed for godt. „Uden Tvivl", svarede han rask, „jeg har intet at sige paa Ceccone."

Denne Meddelelse om, at Notaren var indviet i Spinis Fortrolighed, berørte Tito ubehagelig og lagde en Dæmper paa den Morskab, det voldte ham, at have gjort den, der bildte sig ind at være hans Velynder og Beskytter, til et Redskab i sin Haand. Han var ikke fri for at være bange for Ser Ceccone. Han huskede godt den Oktobermorgen for over et Aar siden, da Romola pludselig var kommen hen til ham uden for Nellos Stue og havde tvunget ham til at erklære, at han var sikker paa, at Fra Girolamo ikke vilde tage bort fra Byen. Ser Ceccone havde været til Stede ved dette Optrin, og den Omstændighed i Forbindelse med det Indtryk, han havde af, at Notaren af en eller anden Grund havde noget imod ham, havde faaet ny Betydning for ham ved den Vending, Sagerne havde taget i den sidste Tid. Dolfo Spini var, naar han var sammen med sine fortrolige, meget tilbøjelig til at snakke om sine Bedrifter, og hvis Ser Ceccones Kombinationsevne over for Tito skærpedes af Had, kunde han have faaet Oplysninger, som han kunde gjøre en for Tito højst ubehagelig Anvendelse af.

Det vilde være drøjt, om han skulde hæmmes i sine sindrig gjennemførte Planer af en ubetydelig Notar, som han havde stødt for Hovedet uden at vide af det. Tito havde imidlertid ment, at han nok vilde kunne faa Bugt med hans Uvilje, naar

han hjalp ham frem, og han havde derfor med Glæde benyttet Lejligheden til at skaffe ham en Plads som Skriver under Timandsraadet, idet han gik ud fra, at det Ben og Udsigt til mere vilde betage den glubske Køter Lysten til at bide ham.

Men naar de Planer, man lægger, skal være fuldkomne, maa man være alvidende. Notarens Misundelse var bleven ægget til Had af Grunde, som Tito ikke anede. Ser Ceccone havde ligesom Tito, samtidig med, at han gav sig Udseende af at hylde Folkepartiets Sag, spillet i det medicæiske Lotteri; han havde ogsaa vidst Besked om Sammensværgelsen og været villig til at røbe, hvad han vidste, men saa var Tito kommen ham i Forkjøbet. Raadet havde taget meget kølig imod hans Meddelelser, og ladet ham vide, at man allerede var i Besiddelse af alle fornødne Oplysninger, og at han gjorde bedst i for Fremtiden at afholde sig fra at spinde Rænker, da Regeringen ellers vilde se sig nødsaget til at tage sig af ham. Ser Ceccone nærede ikke den ringeste Tvivl om, at det var Tito, der var Skyld i, at dette Anslag var glippet for ham, og hertil kom endnu en anden Ting. Han havde ageret Spion for Hoffet i Milano, men skjønt han havde gjort sig al mulig Umag for at skrive saa udtømmende Breve som muligt, havde han kun faaet dem daarlig betalt, og han havde nylig faaet at vide, at de Nyheder, han sendte, sjælden var andet end en ringere Udgave af, hvad man allerede vidste. Ser Ceccone havde nu ganske vist ikke afgjørende Vished for, at Tito spillede under Dække med Hoffet i Milano, men han havde en til Vished grænsende Mistanke derom.

Over for det Had, han som Følge heraf nærede til Tito, betød de Fordele, Tito skaffede ham, meget lidt. Hvorfor skulde Ser Ceccone holde mere af Melema, fordi han hjalp ham frem? Den sødladne Sekretær havde uden Tvivl sin egen Fordel for Øje derved, og hvad Adkomst havde han til at indtage en saadan Stilling, at han kunde begunstige Ceccone?

Da Tito nu imidlertid ikke var alvidende, følte han sig blot flygtig ubehagelig berørt af Tanken om, at Ser Ceccone

muligvis kunde skade ham. Han brød sig ikke stort om at holde sig fri for Mistanke ud over en ganske kort Tid. Han var ved at spille sine sidste Trumfer ud i Florents, og den Kløgt, hvormed han spillede sine Kort, morede ham, bortset fra den ventede Gevinst. Det Ærende, i Anledning af hvilket han nu var paa Vej til San Marco, var et Træk, hvis heldige Udfald han var saa sikker paa, at han allerede havde underrettet Timandsraadet om, at han agtede at fratræde sit Embede om en Maaneds Tid eller to, og havde faaet Lov til at fratræde det, naar som helst han vilde, uden yderligere Varsel, idet det saa var en Aftale, at Niccolò Macchiavelli indtil videre skulde indtræde i hans Plads og maaske være hans Efterfølger. Paa Grundlag af de almindelige Oplysninger, han havde samlet, og af omhyggelige Iagttagelser havde han dannet sig en Formodning om Savonarolas Planer, og det var for at komme paa det rene med, om den var rigtig eller ikke, at han var paa Vej til San Marco. Viste den sig at være rigtig, havde han vundet sit Spil, og saa kunde han vende Florents Ryggen. Han længtes stærkt efter at naa saa vidt, thi han var ikke blot kjed af at være der, men der var mange Ting, som tydede paa, at det var paa Tiden, at han kom bort.

Tre og tyvende Kapitel.

Profeten i sin Celle.

Titos Besøg i San Marco var meldt i Forvejen, og han blev strax af Fra Niccolò, Savonarolas Sekretær, ført op ad Vindeltrappen til de lange Gange med Celler paa begge Sider. Det var Munkenes Fritid, og de fleste af Cellerne stod tomme. I en af dem laa Savonarola paa Knæ og bad — eller rettere

sagt, han bad ikke, skjønt de latinske Bønners Ord var paa hans Læber.

Han var gaaet ind i sin Celle, havde kastet sig paa Knæ og begyndt at bede for om muligt igjennem Bønnen at naa til den Ro, der vilde være ham et Vidnesbyrd om, at de Beslutninger, hans Tanker og Lidenskaber var ved at drive ham ind paa, ikke vilde unddrage ham Guds Bistand; men de Tanker og Følelser, der havde rørt sig i ham i den sidste Time, havde for megen Magt over ham, og medens han pressede Hænderne imod sit Ansigt, og hans Læber udtalte Bønnens Ord, var hans Sjæl opfyldt af Tanken om den Snare, hans Fjender havde lagt for ham, og om hvorledes han kunde værge sig imod deres Spot og Beskyldninger.

Og det var ikke blot sine Fjender, Savonarola maatte værge sig imod. Han havde just den selv samme Morgen faaet et nyt Vidnesbyrd om, at hans Venner var lige saa opsatte paa Ildprøven som hans Fjender, idet de ventede, at han til sidst vilde modtage Udfordringen og gjøre det længe ventede Mirakel, der skulde gjøre det af med al Tvivl og sejre over al Ondskab. Han havde jo selv sagt, at Gud vilde gribe ind, naar Tidens Fylde kom. Det vilde ganske vist ogsaa være et Mirakel, om Fra Domenico gik igjennem Ilden, og den brave Munks Tro og Iver opfattedes som et opmuntrende Varsel, men Savonarola var fuldkommen paa det rene med, at alle de Grunde, han havde givet for sin Vægring, ikke havde faaet Bugt med hans Tilhængeres hemmelige Ønske om, at han vilde modtage Udfordringen.

Ikke des mindre var det ham ikke muligt at opfylde dette Ønske. Det var ganske vist ingen Løgn, naar han baade havde sagt og skrevet, at han troede, at Gud vilde stadfæste hans Gjerning ved et Mirakel, men medens han havde let ved at tro paa et Mirakel, saa længe det stod for ham i ubestemt Almindelighed, svigtede Troen ham, naar han stod lige over for det, og alle Enkeltheder trængte ind paa hans Fantasi, og der ikke blot krævedes Tro, men ogsaa Handling. Saaledes som han nu

en Gang var, kunde han ikke frigjøre sig for den Tro, at han saa lidt som noget som helst andet Menneske vilde kunne gaa uskadt igjennem Ilden, eller at han, selv om han besluttede at tage imod Udfordringen, ikke vilde gyse tilbage i det sidste Øjeblik.

Den almindelige Mening iblandt Florentinerne var imidlertid, at naar en Mand, som havde erklæret, at Gud ikke vilde undlade at stadfæste hans Vidnesbyrd ved et Mirakel, trak sig tilbage, naar han blev opfordret til at gjøre Prøven, saa havde han talt imod sin Overbevisning. Savonarola kunde ikke have forklaret sin Handlemaade for sine Venner, selv om den havde været klar for ham selv, hvad den ikke var.

„At anraabe Himlen om et Mirakel, blot for letsindig at modtage en Udfordring, der blot er en Snare, som lumpne Fjender har lagt for min Fod, vilde være at friste Gud, og han vilde ikke opfylde min Bøn. Kom Pavens Legat, kom alle Stormagternes Sendemænd og lovede, at hvis Miraklet skete, skulde der blive sammenkaldt en almindelig Kirkeforsamling og Kirkens Reformation gjennemført, saa vilde jeg gaa i Ilden, stolende paa, at Gud ikke vilde undlade at besegle sit store Værk. Indtil da maa jeg opfylde de højere Pligter, der er paalagt mig. Jeg har ikke Lov til at springe af Vognen for at brydes med enhver højrøstet Skryder. Men maaske Fra Domenicos ubetvingelige Lyst til at indlade sig paa denne Prøve er et Vidnesbyrd om, at han er kaldet dertil, maaske Miraklet . . .“

Nej, nej, saa snart Savonarola gav sig til nærmere at tænke over det Optrin, der saa vilde foregaa paa Piazzaen, svigtede hans Tro ham igjen; han saa' det ikke blot for sine Øjne, han følte det med Gysen helt ud i sine Fingerspidser. Miraklet kunde ikke ske; Prøven maatte ikke finde Sted; det var hans Pligt at gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at forhindre det. Men sæt nu, Baalet alligevel blev rejst paa Piazzaen, og Folk samlede sig, det var maaske uundgaaeligt nu og han kunde ikke længere modsætte sig det uden at bringe Vanære over — sig selv? Ja, og derfor ogsaa over Herrens Sag. Men

det kunde ikke være Franciskanerens virkelige Mening at gaa i Ilden, og naar han holdt sig tilbage, kunde der altid findes paa Midler til at hindre Fra Domenico i at gjøre det. I værste Fald, hvis Fra Domenico blev nødt dertil, fik han tage Hostien med, det vilde maaske hjælpe, eller, hvad der var mest Rimelighed for, man vilde modsætte sig dette Forlangende, og saa kunde det hele strande derpaa.

Men det kunde han selvfølgelig ikke være ved; han maatte lade, som om han frejdig afventede Prøvens Udfald og var sikker paa, hvorledes det vilde blive. Men denne Strid imellem Virkelighed og Skin var ganske vist ikke den kristelige Enfold, som han havde stræbt efter i sin Ungdoms og Manddoms Aar, og som han i sin Prædiken havde betegnet som en af de vigtigste Frugter af et til Herren viet Liv.

„O Gud, det er for Folkets Skyld — fordi de er blinde — fordi deres Tro hviler paa mig. Hvis jeg klæder mig i Sæk og Aske, hvem skal saa hejse Fanen og føre an i Kampen?“

Medens han laa saaledes, opfyldt af Tvivl og Angst, bankede det paa Døren. Han tog sig sammen, og da Døren gik op, og Tito traadte ind, tog han imod ham med et Udtryk af Kraft og Selvbeherskelse, som om han havde fattet en Beslutning og ikke var stedt i Tvivl og Vaande. Han bød ham tage Plads og sagde:

„Jert Ærende er vel vigtigt, min Søn, siden I ikke har kunnet betro det til andre?“

„Ja visselig, Fader, ellers vilde jeg ikke have dristet mig til at komme selv. Jeg vil ikke spilde Tiden med Omsvøb. Jeg har hørt af Messer Domenico Mazzinghi, at I gjærne vilde benytte den første særlige Kurér, Timandsraadet sender til Frankrig med Depescher. I maa undskylde, hvis jeg er for tjenstivrig, men da Messer Domenico for Øjeblikket er paa Landet, vilde jeg sige Jer, at der afgaar en Kurér med vigtige Brevskaber til Lyon i Morgen tidlig ved Daggry.“

Fra Girolamo havde stort Herredømme over sit Ansigt, men naar han kom i stærk Sindsbevægelse, kom der et Glimt

i hans Øjne, som han ikke kunde trænge tilbage. Han saa' stivt paa Tito og svarede ikke strax, som om han først maatte tænke sig om. Tito ventede det omtalte Glimt; det kom, og saa gav han sig til at rette paa sit Guldspænde som for at antyde, at han taalmodig ventede paa et Svar.

Sagen var, at Savonarola havde ventet det Bud, Tito nu bragte ham; han havde ventet det umiddelbart fra Domenico Mazzinghi, der var Medlem af Timandsraadet og en ivrig Discipel af ham. Han havde ladet denne skrive et privat Brev til den florentinske Gesandt i Frankrig for at bane Vej for et egenhændigt Brev fra Savonarola til den franske Konge. Dette Brev laa færdigt i hans Pult. Det gik ud paa at opfordre Kongen til at gjøre sin Indflydelse gjældende for at faa sammenkaldt en almindelig Kirkeforsamling, der skulde afhjælpe de Misbrug, der herskede i Kirken, og begynde med at afsætte Pave Alexander.

Det var det, Tito ikke vidste med Sikkerhed, men som han havde sluttet sig til.

„Det er sandt, min Søn", sagde Savonarola rolig. „Jeg har Breve, som jeg gjærne vilde have sikkert besørget til vor Gesandt i Frankrig. Men jeg tænker, at Domenico Mazzinghi kommer til Byen inden Aften, og saa faar jeg bedre Tid til at gjøre Brevene færdige, naar jeg venter, til jeg kan give ham dem."

„Ganske vist, højærværdige Fader, men hvis nu Messer Domenico faar Forfald, saa maa jeg enten komme igjen og hente dem, eller I maa sende Jer Sekretær til mig med dem, og saa vidt jeg ved, ønsker I ikke at udsætte Jer for Mistanke ved at pleje mere Samkvem med Statens Embedsmænd end højst nødvendigt."

Savonarola tav, men Blodet steg ham til Hovedet af undertrykt Sindsbevægelse. Det var et afgjørende Skridt, han gjorde, naar han gav det Brev fra sig.

„Det er jo det sandsynligste, at Messer Domenico kommer tilbage i rette Tid", sagde Tito, idet han lod, som om han

troede, at Munken fastholdt sin Beslutning. „Jeg har røgtet mit Ærende og vil ikke spilde mere af Eders Tid. Men da jeg maaske ikke opnaar at komme til at tale med Jer igjen, vil jeg tillade mig at meddele Jer, hvad ingen andre end Medlemmerne af Timandsraadet ved, at jeg tænker paa med det første at opgive min Sekretærpost og forlade Florents. Tør jeg tale om Ting, der nærmest angaar mig selv?“

„Tal, min Søn“, sagde Munken, „jeg vil gjærne vide, hvilke Udsigter I har.“

„Jeg er kommen til det Resultat, at jeg har svigtet mit sande Kald ved at opgive den videnskabelige Løbebane, som jeg er bleven opdraget til. Florents' Politik er en værdig Sysselsættelse for den største Aand, for en Mand som Eder, naar man er saaledes stillet, at man kan bringe sine Ideer til Udførelse, men naar man som jeg kun kan haabe at blive et Redskab for skiftende Planer, maa han føle sig knyttet til Byen ved de mindre væsentlige Baand, som kun knytter den indfødte til den. Ogsaa min Hustrus beklagelige Modbydelighed for Florents siden de sørgelige Begivenheder i Avgust Maaned er naturligvis en medvirkende Grund.“

Savonarola nikkede.

„Det er altsaa min Agt snart at forlade Florents for at besøge de vigtigste Hoffer i Evropa og udvide mit Bekjendtskab blandt Videnskabsmændene ved de forskjellige Universiteter. Jeg rejser først til Ungarn og bryder rimeligvis op her fra om en Uges Tid. Jeg har ikke skjult for Jer, at jeg ikke er nogen religiøs Enthusiast, men det behøver man, saa vidt jeg skjønner, heller ikke at være for at indse det store og retfærdige i de Anskuelser, I gjør gjældende i Henseende til Folkenes og Kirkens Styrelse. Det vil være mig en Ære, om I vil betro mig noget Hverv, som kan fremme Eders Sag. Og hermed tør jeg maaske anbefale mig.“

„Vent lidt, min Søn. Naar I forlader Florents, beder jeg Jer tage et Brev med til Eders Hustru — jeg ønsker gjærne at vide, hvorledes det staar til med hende i sjælelig Henseende,

thi hun skiltes fra mig i Vrede. Hvad Brevene til Frankrig angaar, saa . . .“

Savonarola rejste sig og gik hen til Pulten. Han tog et Brev frem, som Tito kunde se var skrevet med hans let kjendelige Haand. Han lagde et Omslag om det og forseglede det.

„Jeg vil hellere have, at I forsyner dette Brev med Udskrift til Gesandten, end at min Sekretær gjør det“, sagde Munken.

Tito gjorde det. Derpaa rejste han sig og vilde gaa.

„Tag det kun med, min Søn“, sagde Savonarola hurtig, „det er ingen Nytte til at vente, og jeg holder ikke af, at Fra Niccolo har Ærender i Paladset, naar det kun undgaas.“

Tito bukkede og gik.

Brevet blev ganske rigtig afleveret til Kureren og besørget ud af Florents, men forinden afgik der et Sendebud fra Tito med et Brev, skrevet i Cifre til Hertugen af Milanos Agenter, der laa paa Lur ved Grænserne af det milanesiske Territorium, for at opsnappe Depescher.

Fire og tyvende Kapitel.

Ildprøven.

En Uges Tid senere, den syvende April hen ved Middagstid, frembød Piazza della Signoria et endnu sælsommere Skue end den Gang, da Forfængelighedens Baal blev rejst, og der var samlet en umaadelig Masse Mennesker, som var strømmet sammen lige fra den tidlige Morgenstund og havde optaget hver en tænkelig og utænkelig Plads, ikke blot nede paa selve Pladsen, men paa Husenes Tage og ethvert fremspringende Punkt, hvor det var muligt for et Menneske at sidde eller staa, om end aldrig saa ubekvemt. De var komne for at se et Mirakel, og

med den Udsigt for Øje ænsede man ikke, at man fik Krampe i Benene og skrabede Huden af sine Hænder. Der syntes ikke at kunne være nogen som helst Tvivl om, at Ilden vilde blive tændt, thi de saa' Baalet for deres Øjne. Det strakte sig skraat ud over Pladsen fra Hjørnet af Marmorterrassen foran det gamle Palads, lige ved Marmorløven, som saa' barsk ned paa det.

Tre store Skarer væbnede Mænd holdt Vagt ved det. Foran Paladset stod der opstillet fem Hundrede Mand af Signoriets Lejetropper, ved den modsatte Side af Pladsen stod der fem Hundrede Compagnacci under Anførsel af Dolfo Spini, og ud for Orgagnas Loggia, hvor Franciskanerne og Dominikanerne skulde have Plads, stod Savonarolas Ven Marco Salviati med tre Hundrede væbnede Borgere.

Ventetiden maatte snart være forbi, thi det var næsten Middag. Halvdelen af Munkene var allerede paa Pletten; Franciskanerne var komne og havde i Stilhed indtaget deres Pladser i Loggiaen, og nu hørte man Sang fra den anden Side af Piazzaen; det var Dominikanerne, der kom; i Spidsen for dem gik Fra Domenico med en ildrød Hætte over Hovedet og Korset i Haanden, opfyldt af Tro og Begejstring og fast bestemt paa at gaa i Ilden til Ære for Gud og Fra Girolamo Efter ham fulgte Savonarola i hvid Messesærk og med en Monstrans med Hostien i Haanden. Han sang ogsaa og saa' modig og tillidsfuld ud, og medens alles Øjne hvilede paa ham, nogle med ængstelig Spænding, andre med Nysgjerrighed og atter andre med Ondskab, lige fra han traadte ind paa Piazzaen, til han steg op ad Trappen til Loggiaen og satte Monstransen paa Alteret, kom der et stærkere og stærkere Udtryk af Ild og Energi i hans Ansigt.

Han saa' ud og handlede, som om han var fuldkommen sikker i sin Sag, medens han i Virkeligheden var opfyldt af de mørkeste Anelser ikke blot paa Grund af den forestaaende Ildprøve, men ogsaa fordi der for to Dage siden var indløbet den vigtige Tidende, at Timandsraadets Kurér var bleven anholdt, og at alle hans Depescher var bleven tagne fra ham, saa at

Savonarolas Brev allerede var i Hertugen af Milanos Hænder og snart vilde være i Pavens.

Tito stod oppe i et Vindue i det gamle Palads og saa' med glædestraalende Ansigt ned paa Profeten. Der var ingen Ondskab i hans Glæde, han følte sig glad og tilfreds som en Mand, der har vundet et Spil, som har sat hans Kløgt i Bevægelse uden at spænde hans Nerver eller hidse hans Blod. Han havde ikke mere imod den snilde Munk end imod San Domenicus, tvært imod, Fra Girolamo havde været ham til stor Nytte, idet han havde hjulpet ham op paa det Trappetrin, hvorfra han snart skulde svinge sig op til et nyt, behageligt Stade, der tiltalte ham i høj Grad. Alt var nu lagt til rette til det afgjørende Spring; naar Solen var staaet op og gaaet ned én Gang til, haabede Tito at kunne forlade Florents. Han havde været saa flittig, at han syntes, han fuldt ud havde Lov til at more sig over den Komedie, der skulde foregaa nede paa Piazzaen, og som den tykhovededc Dolfo Spini aldrig kunde have faaet i Stand, naar han ikke havde været.

Dominikanernes Sang blev til et øredøvende Brøl; idet den istemtes af Piagnoni'erne hele Piazzaen over. De fleste af dem bar smaa røde Kors som Kjendemærker, og alle ventede, at Gud vilde opfylde deres Bøn om at adsprede deres Fjender ved at lade en mere fremragende Person end Fra Domenico optræde paa sine Vegne. Denne brave Munk med den ildrøde Hætte paa laa nu paa Knæ foran det lille Alter, hvor Sakramentet stod, og ventede paa, at man skulde kalde paa ham.

Franciskanerne sang ikke, og der var heller ingen ildrøde Hætter at se blandt dem, men saa mødte de til Gjengjæld frem med to Stridsmænd; en vis Fra Giuliano skulde tage Kampen op med Fra Domenico, medens Fra Francesco, fra hvem Udfordringen fra først af var udgäaet, holdt sig til Savonarola.

„Nu kunde de gjærne holde op med den Sang og gaa hen til Baalet, saa at vi fik dem ordentlig at se", tænkte Folk. Men Munkene satte sig endnu ikke i Bevægelse; man saa' blot blege Franciskaneransigter kige hen paa den ildrøde Hætte-

Den saa' fæl ud og var maaske forhexet. Det kunde godt tænkes, at han kom uskadt igjennem Ilden ved Djævelens Bistand.

Nu begyndte Folk at gaa frem og tilbage imellem Loggiaen og Paladset, og Sangen blev lidt mere dæmpet. De fornemme Florentinere, der skulde føre Tilsyn med Prøven, gik ud og ind af Paladset og havde mange Forhandlinger med Franciskanerne. Omsider blev Fra Domenico hentet og ført hen imod Paladset. Baalet var formodentlig allerede tændt — det var ikke let at se i Frastand —, og Miraklet skulde til at begynde.

Nej, den ildrøde Hætte forsvandt bag Paladsets Port; saa blev en anden Dominikaner hentet, og saa blev det en rum Tid ved som før med denne kjedsommelige Sang, som der slet ikke var noget mærkværdigt ved. Men til sidst viste der sig dog noget; Fra Domenico kom ud af Paladset igjen; han havde byttet Klæder med en anden Munk, og paa hver Side ad ham gik der en Franciskaner for at passe paa, at han ikke blev forhexet igjen, naar han kom i Nærheden af Savonarola.

„Naa", tænkte Tilskuerne, „saa skal Fra Domenico ikke i Ilden, saa bliver det dog til sidst Fra Girolamo, der skal til det."

Men Fra Girolamo rørte sig ikke af Pletten. Han holdt blot en Tale; det var en kjæk og dristig Tale, maaske noget ironisk ligesom den, Elias holdt til Baals Præster, men en Tale virker nærmest irriterende paa Folk, der er for langt borte til at kunne høre, hvad der bliver sagt, og som har Krampe i Lemmerne og er sultne. Hvad skulde der ogsaa holdes Tale for? Naar Miraklet ikke begyndte, var det udelukkende Fra Girolamos Skyld; han kunde jo rydde alle Vanskeligheder af Vejen ved at tilbyde sig selv, nu da Baalet var færdigt; han havde været ivrig nok, saa længe Baalet ikke var der.

Saa begyndte man atter at gaa frem og tilbage imellem Loggiaen og Paladset og føre Underhandlinger. Nu var det Krucifixet, som Fra Domenico vilde have med i Ilden, og som han ikke maatte faa Lov til at vanhellige paa den Maade.

Efter nogen Modstand gav Savonarola efter, men saa rakte han Fra Domenico Monstransen med Hostien. Det stod for ham som en svag Mulighed, at det hellige Mysterium i værste Fald kunde afvende Faren, men han havde tillige en anden og mere bestemt Mulighed for Øje. Idet han tog Monstransen, sagde han rolig, som om han ikke gjorde andet, end hvad der hele Tiden havde været Bestemmelsen.

„Da de ikke vil have, at I maa tage Krucifixet med, Broder, faar I nøjes med Sakramentet.“

Ny Forfærdelse blandt Franciskanerne. „Det var ugudeligt at gaa i Ilden med Sakramentet; brændte det, vilde det vække stor Forargelse blandt de svage og ukyndige.“ — „Nej, ingenlunde, selv om det brændte, var det kun det rent udvortes Luerne fortærede, det væsentlige i det vilde blive uskadt.“ Det var et Spørgsmaal, man kunde blive ved at drøfte lige til Solnedgang, og saa vilde man endda være lige vidt; der behøvedes blot, at begge Parter holdt fast hver paa sin Anskuelse.

Himlen blev imidlertid mere og mere overtrukken, og det blev køligere og køligere. Sangen var forstummet, og Folk snakkede i Munden paa hverandre hele Piazzaen over. Hist og her hørtes forbitrede Raab.

„Tænd Baalet og jag dem ind i det!“ — „Hør, Profet, sig os, om der sker noget, inden Døgnet er omme.“ — „Lad os høre Jer sidste Aabenbaring!“ — „Aa, dem har han en halv Snes Stykker af; dem kommer vi til at tage til Takke med i Steden for Miraklet.“

Stadig den samme Løben frem og tilbage imellem Loggiaen og Paladset, stadig de samme Forhandlinger, som Folk ingen Ting kunde høre af, og som ikke førte til andet, end til at man rendte frem og tilbage. Men det varede ikke længe, før man var paa det rene med, at det var Fra Girolamo, der var Skyld i, at der ikke blev noget af Ildprøven; alle holdt sig til ham, og han undslog sig.

Man kunde ikke længere skjelne de enkelte Udraab, de tabte sig i et enstemmigt Brøl og i Lyden af Vaabenklirren og

trampende Fodtrin. Folkets ophidsede Stemning havde atter vakt gamle Lyster hos Dolfo Spini og hans Bande Compagnacci. Det vilde være Synd ikke at benytte sig af Lejligheden til at gjøre Ende paa alle Florents' Vanskeligheder ved at bemægtige sig denne Ærkehykler. De væbnede Mænd stormede hen imod Loggiaen, idet de drev Mængden ud til Siderne.

Loggiaen blev imidlertid godt forsvaret af den tapre Salviati og hans Mænd, og Signoriets Soldater hjalp dem. Medens Kampen var i fuld Gang, og alt var i Forvirring, blev Himlen kulsort, og Regnen, som allerede havde meldt sig ved enkelte tunge Draaber, begyndte at øse ned, saa Brændet i Baalet blev drivvaadt, og de trætte og sultne Mennesker gjennemblødte helt ind til Skindet.

Nu var alle paa det rene med, at der ikke blev noget af Ildprøven. Signoriet var utvivlsomt glad ved Regnen, der var det bedst mulige Paaskud til at erklære, at nu kunde begge Parter gaa hjem. Det var det Udfald, Savonarola havde ventet og ønsket, men det vilde ikke være korrekt at sige, at han var glad. Da det begyndte at øse ned, vidste han, at nu var det forbi med Kravet til ham og hans Tilhængere om at underkaste sig Ildprøven, men han vidste ogsaa med usvigelig Sikkerhed, at hans Fjenders Hensigt var opnaaet, og at han ikke var kommen derfra med Ære. Han vidste, at naar han vendte tilbage til San Marco, vilde han komme til at gåa igjennem en rasende Folkehob, og at mange Venner, som i sin Tid vilde have ofret Liv og Blod for ham, nu vilde vende sig imod ham.

Da Regnen holdt op, bad han Signoriet om at medgive ham en Vagt til Beskyttelse, og den fik han. Havde han sagt, at han var villig til at ofre Livet for sit Livs Gjerning? Ja, og han havde ment det. Men at dø i Skjændsel, haanet og foragtet som en Hykler og falsk Profet — „o Gud, det er ikke Martyrium! det er at faa et Liv skamskjændet, der har været en Protest imod Uretten. Lad mig dø for det gode, der er i mig, men ikke paa Grund af min Svaghed!“

Regnen var hørt op, og Lyset brød atter igjennem Skyerne,

da Savonarola forlod Loggiaen, omgivèn af sin Vagt. Han bar Monstransen med Hostien i sine Hænder, som da han kom, men Lyset lagde ingen Glorie om hans Hoved nu, det var slet og ret Dagens klare, upartiske Lys, der viser alting, som det er. Han hørte ingen Velsignelser, kun Haansord og Trusler. Han vidste, at det blot var en Forsmag paa, hvad der ventede, men hans Mod rejste sig under Trykket, og han saa' ikke ud som en, der var angst.

„Godt klaret, Munk!" sagde Tito, da Savonarola steg ned ad Trapperne til Loggiaen. „Men jeg er bange for, at du er færdig i Florents. Hvad mener I, Niccolò?"

„Det er Skade, at hans Opspind ikke alle sammen var fornuftige", sagde Macchiavelli med et Skuldertræk. „Saadan, som han har Tiden med sig i alt, hvad der angaar Kirkens Anliggender, kunde han have udrettet noget stort."

Fem og tyvende Kapitel.

Furier.

Næste Dag var Palmesøndag. Savonarola besteg atter Prædikestolen i San Marco og saa' sig omringet af en Flok, hvis Tro paa ham endnu var urokket. Den Morgen erklærede han atter rolig og tungsindig i fuld Oprigtighed, at han var rede til at dø. Han lyste atter Velsignelsen over sine Tilhørere og saa' deres Ansigter vendte imod ham i ærbødig Kjærlighed. Saa steg han ned fra Prædikestolen for aldrig mere at opleve det Syn.

Thi før Sol gik ned, var Florents i Oprør. Lidenskaberne, som var bleven vakte den foregaaende Dag, havde ulmet hele Formiddagen og var nu atter brudt ud i lys Lue. Tumulten

var begyndt i Domkirken under et Forsøg, nogle Compagnacci havde gjort paa at hindre Aftensangen, som Piagnoni'erne havde samlet sig til. Men aldrig saa snart var Blodet kommet i Kog og Tumulten bleven til Slagsmaal, før Raabet lød: „Til San Marco! Stik Ild paa San Marco!"

Og længe før Mørket var faldet paa, var baade Kirken og Klosteret belejret af en rasende og stadig voxende Folkehob. Munkene, som længe havde været paa det rene med, hvorledes Stemningen blev mere og mere fjendtlig imod dem, havde skaffet sig Vaaben; nogle af dem sloges saa tappert, som om de var Tempelriddere, og adskillige Lægmænd sloges som rasende. Der blev skudt fra Højalteret, der blev kastet Sten og Gløder ned fra Taget, og der kæmpedes Mand mod Mand i Buegangene. Til Trods for Angribernes Overmagt, varede Kampen til langt ud paa Natten.

Regeringens Optræden havde udelukkende været rettet imod Klosteret. Kort efter, at Angrebet var begyndt, var der bleven sendt Tropper der hen, ikke for at adsplitte Angriberne, men for at befale alle, der opholdt sig inden for Klosterets Mure, at nedlægge Vaabnene, alle Lægfolk at forlade det og Savonarola selv at rømme Byen inden tolv Timer. Havde Savonarola forladt Klosteret den Gang, vilde han næppe have undgaaet at blive reven i Stykker; han var villig til at gjøre det, men hans Venner holdt ham tilhage. Det var aabenbart forbundet med stor Fare for de fornemme Lægfolk, der opholdt sig i Klosteret, at vove sig ud af det, men enkelte havde dog gjort det, blandt andre Francesco Valori, som haabede at kunne skaffe Undsætning.

Og nu, langt ud paa Natten, kom der en ny Afdeling Soldater med Ordre fra Signoriet til at udlevere Fra Girolamo og hans to Hjælpere Fra Domenico og Fra Salvestro.

Der lød høje Jubelraab, da Lygteskjæret faldt paa Munken, idet han traadte ud af Klosterporten, omringet af Vagten, der skulde føre ham i Fængsel. Nu gjaldt det om at være blandt de første, der styrtede op ad den snævre Gade for at se

Profeten med Spot og Spe blive ført tilbage til Piazzaen, hvor han den foregaaende Dag havde budt Skjændselen Trods, at være blandt de første, der slyngede ham Haansord i Ansigtet, ja om muligt slog og sparkede ham.

Da Savonarola blev slæbt af Sted igjennem denne hujende Hob, bares det ham for, at nu tømte han Livets beskeste Skaal. Dømte Menneskene ham skyldig og vilde have hans Blod, var det kun Døden, der ventede ham. Men Livets beskeste Skaal kan aldrig rækkes os af andre, den dybeste Forsagelse er ikke Martyriet, den kommer først, naar vi i Tavshed tilhyller vort Hoved og føler: „Jeg er ikke værdig til at være Martyr. Sandheden skal nok vinde Sejr, men ikke ved mig.“

Men den kortvarige og ufuldkomne Triumf, Mængden havde nydt ved at forhaane Munken, som snart forsvandt bag Porten i det gamle Palads, var kun som Blod paa Tanden for Tigeren. Der var jo Hyklerens Venners Huse, man kunde plyndre. Halvdelen af den væbnede Hob, som var alt for langt tilbage til at kunne tage virksom Del i Stormen paa Klosteret, havde allerede taget fat paa det mere indbringende Arbejde at angribe rige Piagnoni'ers Huse. Der var jo den ærgjerrige Francesco Valori — og den graahaarede Mand, som for otte Maaneder siden havde krævet Retfærdighed over fem af sine Medborgere, slap blot ud af San Marco for at erfare, hvad andre kaldte Retfærdighed, for at se sit Hus omringet af en forbitret og grisk Hob og sin Hustru dræbt af en Pil og for selv at blive myrdet af Ridolfier og Tornabuonier, da han var paa Vej til Paladset.

Saaledes rasede Oprørets Furier i Florents hele Natten igjennem og i den tidlige Morgenstund.

Men Hovedmanden saa' man ingen Ting til. Han havde sine Grunde til ikke at lade sin røde Fjer se under alt det Arbejde, der var at gjøre, før Dagen brød frem. Han gav sine Ordrer i det Hus og i den Stue, hvor vi en Aften sent saa' Tito aflægge Dolfo Spini et hemmeligt Besøg. Her sad Compagnacci'ernes Høvedsmand hin mindeværdige Nat og tog imod de mange, der kom og gik og gik og kom. Der var fuldt op af

Vin paa Bordet og af Bægere til Gjæsterne, og skjønt Spini vogtede sig for at drikke for meget, drak han nok til at forøge den Ophidselse, som de Budskaber, der uafladelig bragtes ham, fremkaldte.

En af dem, der hyppigst indfandt sig hos ham den Nat, var Ser Ceccone, og da Dagen begyndte at gry, var han bleven hos ham sammen med Francesco Cei, der havde holdt sig skjult i Florents i Forventning af, at den Landsforvisningsdom, der var bleven fældet over ham, vilde blive hævet, naar Munken var styrtet

Voxlysene var brændt helt ned, og der begyndte at falde et graat Skjær ind igjennem Hullerne i Vinduesskodderne, da Spini, som var sprungen op fra sin Stol og gik op og ned ad Gulvet med vredeblussende Ansigt, i Fortsættelse af en Samtale med sine to Stalbrødre udbrød:

„Fanden annamme ham! Det skal komme ham dyrt at staa! Haha, vi skal slaa Klo i ham, naar han mindst aner det. Naa, saa han bildte sig ind, at han skulde gaa af med Profiten! Jeg gad pudse mine Hunde paa ham! Og ham var jeg tosset nok til at give min smukke Rubin i Gaar. Død og Helved! Jeg har været tosset nok til at stole paa en Slyngel, der spinder Rænker saa lange, at ingen andre end han selv kan se Ende paa dem.“

„Ja, I har just ikke valgt Jer fortrolige synderlig kløgtig, kjære Dolfo“, sagde Francesco Cei smilende ad Spinis Raseri.

„Han er adskilligt snildere end I, Francesco, og ogsaa kjønnere“, sagde Spini, idet han vendte sig om imod sin Stalbroder, som om han havde Lyst til at sønderrive alt, hvad han fik Øje paa.

„Jeg mener i al Beskedenhed“, sagde Ser Ceccone, „at Messer Francescos poetiske Geni vejer op imod . . .“

„Ja vel, gnid I kun Hænderne! Jeg kan ikke fordrage det Notartræk“, sagde Spini. „Men der kommer Taddeo og en anden en. Hvad nyt?“ vedblev han, da to af hans Compagnacci traadte ind, dygtig hede i Hovederne.

„Det gaar daarlig“, sagde den ene af dem. „Folk havde sat sig i Hovedet, at de vilde plyndre Soderinis Hus, men det blev forpurret, og tager vi os ikke i Agt, falder de over os. Jeg tror, der er nogle Medicæere, som gaar omkring og sætter ondt i dem, og det varer næppe længe, før vi ser dem storme over Broen for at angribe Jert Palads, hvis vi ikke kan finde en anden Lokkemad til dem.“

„Jeg har det!“ sagde Spini og trak Taddeo til Side for at give ham sine Ordrer, medens den anden fortalte Cei, hvordan det hang sammen med, at Signoriet havde forpurret, at Soderinis Hus blev plyndret.

Sex og tyvende Kapitel.

Ved Floden.

Samtidig med at de to Compagnacci gik for at røgte deres Ærende, gik en Mand ned til Floden ovre paa den anden Side af den paa et Sted, hvor der, skjønt det var inden for Bymuren, ingen beboede Huse var, og som Pakhusene og Kornmagasinerne i Baggrunden gjorde endnu mere øde og skummelt. Bredden var bevoxet med Græs og skraanede ned imod Floden, hist og her afbrudt af Kloaker, der udtømte deres Indhold i Arno.

Det var disse Kloaker og Stedets Ensomhed, der lokkede denne Mand, thi en af dem havde en Gang bragt ham et stort Stykke Brød og mer end én Gang en Gulerod og nogle Æbleskræller. Det var nok Umagen værdt at sidde der, hvor ingen kunde se ham, og passe paa, om der ikke skulde komme noget, saa at han for den Dag kunde blive fri for at sidde og tigge paa en Kirketrappe eller ved Vejen eller uden for Porta San Frediano.

For Baldassare hadede at tigge, han hadede det i den Grad, at han maaske vilde have foretrukket at dø, hvis han ikke havde haft én Grund til at ønske, at han maatte holde Livet oppe. Det var ikke længere et Haab, blot en vag Mulighed, som naar en Kvinde staar og spejder ud efter Skibet, hendes Hjærtenskjær sejlede bort med, skjønt alle andre er visse paa, at det er strandet for mange Aar siden. Efter at han var kommen ud af Klosterhospitalet, hvor Munkene i San Miniato havde plejet ham, saa længe han var hjælpeløs, efter at han forgjæves havde spejdet efter Kvinden, der skulde hjælpe ham, og var begyndt at tro, at hun var død af Pesten, havde han ikke kunnet tænke sig nogen Maade, hvorpaa Hævnen skulde kunne fuldbyrdes ved hans Haand. Hans Kniv var borte, og han var alt for svag paa Legemet til at kunne tjene saa meget, at han kunde kjøbe en ny, og alt for aandssvag til at bruge Kniven, selv om han havde den. Men han ønskede alligevel at leve; han ventede paa noget vagt, ubestemt noget, der fik hans Hjærte til at banke, som naar vi farer op af Søvne og ser noget, vi ikke ved, hvad er. Baldassare ønskede at leve, derfor listede han sig ud i Morgendæmringen og satte sig i det lange Græs og stirrede ned i Vandet, som maaske kunde bringe ham noget.

Imidlertid havde Compagnacci'erne fuldt op at gjøre. De væbnede Masser stormede fra forskjellige Sider ned imod Arno; alle vidste, at det gjaldt et Hus i Via de' Bardi, som skulde plyndres, og det var fuldkommen tilstrækkeligt. Men Compagnacci'erne vidste mere endnu; de vidste, at de skulde samles uden for et Hus i den østre Ende af Via de' Bardi og overraske en Mand i hans Morgensøvn.

Men den Mand sov ikke; han havde slet ikke været i Seng den Nat. Gaarsdagens Begivenheder havde gjort Tito endnu mere opsat paa at komme af Sted. Han bar ikke længere sin Brynje, han var ikke længere angst for Baldassare, men han var bleven vant til at gaa i stadig Angst. Han havde en Følelse af, at han ikke var sikker, før han var vel ude af denne

vilde, urolige By, og nu var han klar til at forlade den. Hans Heste og Muldyr ventede paa ham i San Gallo; Tessa og Børnene var indkvarterede uden for Porten og rede til at støde til ham. Han gik ned ad Trappen, gjennem Gaarden og ud ad den store Port; han var ikke den samme, men næstèn lige saa straalende, som da han første Gang traadte ind i dette Hus og begik den Fejltagelse at forelske sig i Romola. Nu var den Fejltagelse rettet; det gamle Liv var forbi, han vilde snart have det langt bag ved sig.

Han gik hurtig hen ad Piazza dei Mozzi til i den Hensigt at gaa over Ponte Rubaconte, men saa hørte han en Lyd, som fik ham til at vende om og skynde sig endnu mere i modsat Retning. Kom Pøbelhoben over i Oltrarno? Det var ærgerligt, thi han vilde have foretrukket den mindre befærdede Vej. Nu blev han nødt til at gaa ad Ponte Vecchio. Men inden han naaede Enden af Via de' Bardi, hørte han atter Gny, og nu var det endnu nærmere. Havde han taget fejl? Pøbelhoben maatte være kommen over Ponte Vecchio. Han vendte atter om, men kun for at forvisse sig om, at Pøblen virkelig kom fra den anden Side. Han vilde ikke gaa hjem; han vidste jo, at ham vilde de ingen Ting gjøre. Han gik atter ad Ponte Vecchio til, og Gnyet foran ham blev snart saa stærkt, at han ikke hørte det, der lød bag ved ham.

Inden han vidste et Ord deraf, var han omringet af væbnede Compagnacci, Huen blev revet af hans Hoved, og han blev voldsomt puffet af Sted over den snævre Bro. Han hørte dem raabe: „Piagnono! Medicæer! Piagnono! Kast ham ud over Broen!"

Kappen var bleven revet af ham, og nu greb de efter hans Taske, alt imedens de slæbte af Sted med ham; men de fik ikke Tasken fra ham, den hang endnu stadig ved hans Bælte. Tito var frygteiig angst for, at han skulde blive slaaet eller trampet ned; hans eneste Haab var, at de vilde kaste ham ud, inden han var bleven saaret eller havde mistet sine Kræfter.

Saa fik han et Indfald af den Slags, som man faar i den

yderste Nød. Med en pludselig Kraftanstrængelse rev han Bæltet af sig og kastede det og Tasken fra sig, idet han raabte, saa det skingrede: „Der er Guld og Diamanter i den!“

De slap øjeblikkelig Taget i ham og kastede sig over Tasken, og han sprang ud over Brystningen ned i den mørke Flod.

Det var den eneste Udvej til Frelse, han havde, men den var ogsaa god nok; han havde en Gang før reddet sit Liv ved at svømme, og da han kom op paa Overfladen efter sin lange Dukkert, havde han en Følelse af, at Faren var overstaaet. Han anspændte alle sine Kræfter, og Strømmen hjalp ham. Kunde han blot svømme, til han var paa den anden Side af Ponte alla Carrara, kunde han gaa i Land i en afsides Del af Byen og naa ud til San Gallo, Livet laa endnu for ham. Og den idiotiske Pøbelhob, der skreg og skraalede paa Broen der henne, vilde tro, at han var druknet. Nu havde han passeret én Bro — Ponte Santa Trinità. Skulde han risikere at gaa i Land her? Nej, han hørte, eller troede at høre Raab, der tydede paa, at han blev forfulgt. Han svømmede videre, pustende og stønnende. Han var ikke saa frisk, som han vilde have været, om han havde tilbragt Natten i Sengen.

Nu var den næste Bro — den sidste — passeret. Han vidste det, men hans Blod var i saadant et Oprør, at han blot havde en ubestemt Følelse af, at han var i Sikkerhed og kunde gaa i Land. Men hvor? Strømmen førte ham med sig; han vidste knapt, hvor han var. Udmattelsen begyndte at frembringe den Drømmetilstand, der gaar forud for Bevidstløshed.

Men nu var der et Par Øjne, der opdagede ham. et Par gamle Øjne, som saa' godt i Frastand. Baldassare saa' noget hvidt komme drivende op ad Floden. Var det noget til ham? Han saa' og saa', og hans Øjne funklede, men han rørte sig ikke. Det var noget til ham.

Et Øjeblik efter blev et Legeme voldsomt skyllet op i Græsset et Par Alen fra ham, og han styrtede over det som

en Panter, slog Klo i den Fløjels Kjortel og stirrede Manden ind i Ansigtet med lynende Øjne.

Var han død? Øjnene var stive — men nej, det kunde ikke være muligt — Retfærdigheden havde bragt ham. Man havde før set Mennesker se ud, som om de var døde, og saa dog komne til Live. Baldassare følte sig ikke svag i det Øjeblik. Han stak sine store Fingre ind under Vamsen og klemte dem om Mandens Hals, medens han laa paa Knæ ved Siden ad ham og passede paa hans Ansigt. Var det muligt, at han var død? Nej, nu sitrede det i Øjenlaagene, han slog Øjnene op.

„Ja, ja! du ser mig — du kjender mig!“

Tito kjendte ham, men han vidste ikke, om det var Livet eller Døden, der havde bragt ham Ansigt til Ansigt med hans Fader, som han havde krænket saa dybt.

Det eneste, Baldassare nu var bange for, var, at det unge Legeme skulde smutte fra ham. Han pressede sine Knoer imod den runde Strube og lagde sig over hans Bryst med al den Kraft, der var i hans gamle Legeme. Lad nu Døden komme!

Han passede atter paa hans Ansigt, og da Øjnene igjen blev stive, turde han ikke stole paa dem. Han vilde ikke slippe Taget, før der kom nogen. Retfærdigheden vilde nok sende et Vidne, og saa vilde han, Baldassare sige, at han havde dræbt denne Forræder, som han havde været en Fader for. Nu vilde de maaske tro ham, og saa vilde han gjærne dø og fare til Helvede med Forræderen, for ogsaa der at slaa sine Kløer i ham.

Han blev liggende paa Knæ, til han ikke kunde længere, saa satte han sig paa Liget, stadig med Fingrene paa dets Hals. Men Time gik efter Time, og der kom ingen Vidne. Man havde vigtigere Ting for i Florents, man var ved at forberede et endnu alvorligere Sørgespil.

Ikke længe efter, at Baldassare havde hævnet sig, laa Savonarola paa Pinebænken og skreg i sin Kvide: „Jeg vil bekjende!“

Først hen ved Solnedgang kom en Vogn, forspændt med en graa Oxe, ned til Flodbredden, og da Manden, som kjørte den, begyndte at læsse Sten paa Vognen, opdagede han noget grueligt i Græsset. Baldassare var død, men hans Fingre klamrede sig endnu om Titos Hals. Det var ikke muligt at skille de to Lig ad; det var ogsaa bedst at lægge dem paa Vognen, som de laa, og kjøre dem ind paa den store Piazza, at Øvrigheden kunde tage Rede paa dem.

Syv og tyvende Kapitel.

Romolas Opvaagnen.

Da Romola slog Øjnene op, var det høj lys Dag. Hendes Baad laa stille i en lille Vig; til højre for hende bredte Middelhavets safirblaa Flade sig, til venstre et Landskab med skovklædte Skrænter, op ad hvilke der snoede sig en Sti, som førte op til en lille, uregelmæssig Samling Bygninger, der tog sig ud, som om de var klavret op ad Skrænten, for at Folk i Landsbyen nedenfor rigtig kunde glæde sig over det høje Taarn.

Romola laa ganske stille og saa' sig knapt om, hun havde blot en Følelse af, at der var fredeligt og smukt; det var, som om Drømmene fra hendes Barndom virkelig var komne igjen; hun tænkte ikke engang, at hun kunde hvile her for bestandig, hun følte blot, at hun hvilede. Saa blev hun sig bevidst, at hun laa i Baaden, der havde baaret hende igjennem Vandet hele Natten. I Steden for at bære hende over i Døden, havde den været som en Vugge, i hvilken hun var vaagnet til et nyt Liv, og til Trods for den Fortvivlelse, hun havde været opfyldt af om Aftenen, var hun glad over, at Morgenen fandt hende levende. Kunde hun ikke blive her?

Hun satte sig op i Baaden; hun vilde helst, om hun kunde, afvise alle de Tanker, der trængte ind paa hende sammen med Spørgsmaalet om, hvor langt Baaden havde ført hende. Hvad behøvede hun at bryde sig om det? De jævne Landsbyfolk her vilde ingen Fortræd gjøre hende; hun kunde i alt Fald hvile sig her en lille Tid og tænke paa ingen Ting.

Som hun laa saaledes drømmende og grublende, hørte hun et gjennemtrængende Skrig, der blev stærkere og stærkere. Romola var sikker paa, at det kom fra et lille Barn, der var i Nød, og som ingen kom til Hjælp. Hun fo'r op og sprang i Land, men det varede noget, før hun kom paa det rene med, i hvad Retning hun skulde gaa. Hun syntes, Skrigene kom fra en forfalden Hytte, der laa et godt Stykke til højre; hun klavrede over et lavt Stengjærde og ilede hen imod Hytten. Et Øjeblik efter stod hun i Døren, men det Syn, der mødte hende, fyldte hende med Rædsel. I Halmen, som Gulvet var bedækket med, laa der tre Lig — en høj Mand, en Pige paa en otte Aar og en ung Kvinde — samt et levende Barn, der rykkede og ruskede i Kvindens lange sorte Haar. Det var Barnet, der skreg. Romola var saa vant til at have Sygdom og Død for Øje, at hun ikke tabte Modet. Hun tog det lille Barn op, og samtidig med, at hun søgte at berolige det, bøjede hun sig ned over Ligene for at se, om de virkelig var døde. Deres stærkt udprægede Ansigtstræk og deres ejendommelige Dragter bragte hende paa den Formodning, at det maaske var spanske eller portugisiske Jøder, som rovgriske Søfolk havde sat i Land og forladt for at bemægtige sig deres Gods. Det hændte jævnlig med Jøder, som Inkvisitionen jog i Landflygtighed.

„Jeg træffer nok i Landsbyen en Kvinde, som ikke vil undslaa sig for at tage sig af dette hjælpeløse Barn, hvis dets Moder virkelig er død", tænkte Romola.

Hun knælede ned for at føle, om hendes Hjærte slog, men da hun slog Klædet, der laa over hendes Bryst, til Side, var al Tvivl hævet, thi hun saa' de røde Pletter, der viste, at hun var død af Pest. Nu faldt det hende ind, at hvis Landsbyfolkene

vidste Besked herom, kunde det blive vanskeligere, end hun strax havde tænkt sig, at faa dem til at hjælpe hende; de vilde maaske gyse tilbage for hende, naar hun kom med Barnet paa sine Arme. Men hun havde Penge at byde dem, og de vilde i alt Fald ikke nægte at sælge hende nogen Gedemælk.

Hun gik strax hen ad Landsbyen til. Da hun gik over et Stykke Agerland, lagde hun Mærke til, at Kornet, som endnu stod paa Marken, var overmodent; hun saa' ogsaa Æbler og Figen ligge og raadne paa Jorden; der var Græs nok, men Kreaturer var der ingen af. Stilheden begyndte at ængste hende. Hun skyndte sig hen til den største Gruppe Huse. Der var ikke et Menneske at se; Luften var tung og trykkende, ligesom svanger med Urenhed. Der stod en Dør aaben. Hun saa' der ind; der var uhyggelig tomt. Hun saa' ind ad en anden aaben Dør; der laa en død Mand, fuldt paaklædt; Hovedet hvilede paa Skaftet af en Spade, og han havde et Lerkrus i Haanden. Det saa' ud til, at han pludselig var falden om.

Saa saa' hun en Skikkelse komme langsomt krybende ud af et af Husene og segne om med Ryggen op ad Væggen. Hun skyndte sig hen til den. Det var en ung Kvinde; hun havde ogsaa et Krus i Haanden, og da Romola kom hen imod hende, sagde hun stønnende:

„Vand! giv mig noget Vand!"

Romola bukkede sig ned for at tage Kruset og sagde: „Du skal faa Vand. Kan du vise mig, hvor Brønden er?"

Den syge pegede med Haanden, og Romola skyndte sig af Sted. Da hun kom hen til Brønden, stirrede et Par forbavsede Øjne paa hende: „Hun har et Krus i Haanden, hun henter Vand til de syge! Det er Guds Moder, der er stegen ned paa Jorden for at tage sig af de pestbefængte!" Hun vilde maaske blive vred, naar hun saa' nogen hente Vand til sig selv. Den unge Mand kastede forfærdet sit Bæger, og Romola, som først nu blev ham va'r, saa' ham flygte ned ad Skrænten, som om det gjaldt Livet. Hun skyndte sig at fylde sit Krus og gik tilbage til den syge Kvinde.

Hun drak graadig, og saa lukkede hun Øjnene og lænede Hovedet tilbage, som om hun gav sig hen i Følelsen af at være bleven lindret. Saa slog hun Øjnene op igjen, saa' paa Romola og sagde langsomt:

„Hvem er I?“

„Jeg er kommen over Havet“, sagde Romola. „Jeg er lige nylig kommen. Er alle Folk døde her?“

„De er vist syge alle sammen — alle de, som ikke er døde. Min Fader og min Søster er døde, og der er ingen til at begrave dem, og jeg dør ogsaa snart.“

„Nej, det haaber jeg ikke“, sagde Romola. „Jeg er kommen for at hjælpe jer. Jeg er vant til Pesten og ikke bange. Men der maa være nogen, som ikke er syg. Jeg saa' én ung Mand, som løb ad Bjærgene til, da jeg gik ned til Brønden.“

„Det ved jeg ikke. Da Pesten kom, flygtede mange bort med deres Køer og Geder. Giv mig noget mere Vand.“

Romola antog, at naar hun gik i den Retning, i hvilken den unge Mand var flygtet, vilde hun træffe paa Mennesker, og hun besluttede strax at opsøge dem for i alt Fald at faa dem til at tage sig af Barnet, saa at hun kunde vende tilbage og undersøge, hvor mange der var i Live og trængte til Hjælp, og hvor mange døde der var at begrave.

Men det faldt hende ikke let at arbejde sig op ad Skrænten med Barnet paa Armen; hun begyndte at blive baade sulten og tørstig, Varmen trykkede hende, og hun blev bange for, at Kræfterne skulde svigte hende. Da hun kom til et Sted, hvor der stod en Ko og nogle Geder, standsede hun og overvejede, om hun ikke hellere skulde blive der, til der kom nogen for at malke Koen, end slæbe sig op til Kirken, før hun havde hvilt sig. Da hun saa' op for at danne sig et Skjøn om, hvor langt der var igjen, fik hun Øje paa et bredt, rundt Ansigt, der kigede ud paa hende mellem Buskene.

„Jeg er kommen over Havet“, sagde hun. „Jeg er sulten, og det er Barnet ogsaa. Vil I ikke give os nogen Mælk?“

Romola vidste, hvor overvældende Angsten for Pesten kunde

være, men hun anede ikke, hvilken Betydning der blev lagt i hendes Ord. Manden, der saa' ud paa hende, var Præsten, hvem det unge Menneske, Romola havde mødt ved Brønden, lige havde meldt, at han havde set den hellige Guds Moder med Barnet hente Vand til de syge — hun var høj som en Cypres og havde en Glorie om Hovedet. Præsten troede ikke helt paa, hvad han sagde; han havde nu levet i over halvtredsindstyve Aar, uden at Madonna havde aabenbaret sig for ham, men urolig var han bleven, og han havde bedet adskillige Ave'r, før han vovede sig ud for at malke Koen. Saa fik han pludselig Øje paa Romola, og hendes Ord og Tonen, hun sagde dem i, stadfæstede ham i den Forestilling, det unge Menneskes Forklaring havde vakt. Han turde ikke løbe sin Vej, og han turde heller ikke komme frem.

„Kom", sagde Romola. „I skal ikke være bange for mig. Vær snarere bange for at nægte en nødlidende Hjælp, naar hun beder Jer derom."

Lidt efter traadte en tyk Præstemand med et bredt, godmodigt Ansigt frem med en af Slid og Ælde medtagen Kutte paa og med en Spand i Haanden. Han saa' ængstelig paa hende og holdt sig vedblivende saa langt fra hende som muligt medens han gik hen til Koen.

Romola fulgte efter ham og saa' tavs til, medens han satte sig til at malke Dyret, og da han havde faaet noget i Spanden, rakte han hende et Bæger fuldt. Medens hun gav Barnet at drikke og selv drak, saa' Præsten opmærksomt paa hende, og hans Frygt fortog sig noget. Barnet var ganske vist et Jødebarn, men hun var utvivlsomt et rigtig levende Kvindemenneske. Der var nu imidlertid noget mærkværdigt og ubegribeligt i, at hun var her, og Præsten havde en ubestemt Følelse af, at det betød et Omslag i Tingene.

Da Romola rakte ham Bægeret og bad om mere, efterkom han imidlertid hendes Anmodning noget roligere end første Gang.

„Sig mig nu, Fader", sagde Romola, da hun havde drukket

og gav ham Bægeret tilbage, „hvordan er denne Pest opstaaet, og hvorfor har I ladet de stakkels Mennesker dø uden Sakramente og undladt at begrave dem?“

Han fortalte hende, hvorledes Pesten var kommen, og medens han fortalte, kom det unge Menneske, der var flygtet for hende, til og rykkede nærmere og nærmere.

Tre Jødefamilier, tyve Mennesker, var for mange Uger siden bleven satte i Land, og fra dem havde Pesten udbredt sig til Landsbyen. De fleste var flygtet over Bjærgene med deres Kvæg og Levnedsmidler. Præsten var bleven, og han havde faaet den unge Jacopo til at blive hos ham, men han tilstod, at han var dødelig angst for Pesten, og at han ikke havde turdet vove sig ned i Dalen.

„Nu skal I ikke længere være bange, Fader“, sagde Romola i en opmuntrende og myndig Tone. „I skal følge med mig der ned, saa vil vi se efter, hvem der er i Live, og begrave de døde. Jeg har færdedes imellem pestbefængte i Maaneder, og jeg fejler ingen Ting. Jacopo skal følge med“, tilføjede hun, idet hun nikkede ad Knøsen, der kom frem fra sit Skjul som dreven af en usynlig Magt. „Kom, Jacopo, du skal bære Barnet for mig. Jeg er træt.“

Det var en skrækkelig Anmodning, men baade Jacopo og Præsten havde en Følelse af, at der ikke var andet for end at lystre.

„Nu gaar vi der ned og tager Mælken med“, vedblev Romola, „og ser, om der er nogen, der trænger til den.“

De gik ned i Dalen. Der var næppe mere end en Snes Mennesker i Live, men de blev alle sammen hjulpne og lindrede, og de fleste af dem blev frelste.

Der gik Dage, Uger og Maaneder for Romola paa denne Maade, til Mændene igjen gravede og saaede, og Kvinderne smilede til hende, naar de gik til Brønden for at hente Vand, og Jødedrengen var bleven til en kristen Dreng, der kravlede om og hed Benedetto. Men hun var stærkt medtagen af den Anstrængelse og Spænding, hun havde gjennemgaaet, og hun

holdt nu mest af at ligge paa sit Straaleje i den Hytte, hun havde slaaet sig ned i; en Kvinde, som Pesten havde gjort til Enke, tog sig af hende og den lille Benedetto; Præsten og de faa af Landsbyfolkene, der var tilbage, saa' hver Dag til hende og bragte hende det bedste, de havde, Honning, friskt Brød, Æg og Polenta. Det var et Syn, de aldrig kunde glemme, hvorlunde den dejlige, fromme Dame med det gyldne Haar og de brune Øjne laa træt og mødig i Halmen efter alt det Arbejde, hun havde maattet gjøre, da hun var bleven sendt over Havet for at hjælpe dem i deres Nød, og hvorlunde den lille mørkladne Benedetto kravlede om i Halmen hos hende og altid vilde have, hvad de kom med til hende, og hvorlunde hun altid gav ham noget med og sagde til dem, at i Fald de holdt af hende, maatte de være gode ved Benedetto.

Der gaar mange Sagn i Dalen om den velsignede Dame, der kom over Havet og bragte Hjælp i Nøden.

Otte og tyvende Kapitel.

Hjem.

Medens Romola saaledes laa og hvilede ud og saa' tilbage paa Fortiden og frem i Fremtiden, saa' hun alt fra et nyt Synspunkt. Hun havde, da hun gik i Baaden, følt sig fri for alle Baand, hun havde følt sig berettiget til at sige: „Jeg er træt af Livet, jeg ønsker at dø.“ Men fra det Øjeblik af, da hun vaagnede, og Barnets Skrig kaldte paa hende, havde hun ikke engang, som før i Florents, tænkt, at hun var glad ved Livet, fordi hun kunde lindre andres Sorg, hun havde simpelt hen levet, opfyldt af en saa stærk Trang til at tage Del i det Liv, der rørte sig om hende, til at gjøre det Arbejde, der krævede

at blive gjort, at hun aldrig tænkte paa, hvorfor hun levede, holdt ud og arbejdede.

Det var som en ny Daab for Romola. I Florents havde Forholdet til vor Næste været paa det nøjeste knyttet til særlige Pligter, og da hun følte Grunden svigte dèr, sløvedes hendes Kjærlighed til Næsten, og hun ønskede at dø. Men nu sagde hun: „Det var lavt af mig at ønske mig Døden. Er alt andet tvivlsomt, det er vist, at jeg kan hjælpe til med at lindre Sorg og Lidelse; er Korsets Ære en Illusion, saa er Sorgen saa meget vissere. Saa længe min Arm har Kræfter, skal den bruges til at støtte de svage; saa længe mine Øjne kan se, skal de spejde efter dem, som lide ilde.“

Og nu kom Fortiden op for hende igjen. Hendes Gjerning i Dalen var gjort, og hun saa' tilbage paa sit svundne Liv og følte stærkere og stærkere Samvittighedsnag. Hun havde været heftig, overmodig, altid misfornøjet med andre, fordi de ikke var gode nok, og saa havde hun selv ikke været tro imod det, som hendes Sjæl i sin Tid havde erkjendt for det bedste. Hun begyndte at fordømme sin Flugt; den beroede, naar alt kom til alt, paa egenkjærlig Fejghed; de Grunde, Savonarola i sin Tid havde anført for at faa hende til at vende om, var sandere og dybere end dem, hun kunde anføre til Forsvar for sin anden Flugt.

Men saa kom Reaktionen imod disse Selvbebrejdelser. Hun tænkte paa sit Samliv med Tito, paa de Forhold, der havde gjort et virkeligt Samliv til en Umulighed, medens deres Samliv udadtil paalagde hende en Mængde falske Pligter, og saa følte hun, at Flugt havde været hendes eneste Udvej. Hun gyste tilbage for Tanken om atter at leve sammen med Tito, men paa den anden Side var hun urolig over, at hun havde afskaaret sig fra at faa at vide, hvorledes det gik ham, ængstelig for, at den Stund maaske kunde komme, da han var i Nød og Vaande. Der var noget i det, Fra Girolamo havde sagt, at hun aldrig ophørte at være Hustru.

Sorgen og Harmen over hendes Gudfader lagde ikke længer

helt og holdent Beslag paa hende, hun begyndte atter at blive sig bevidst, hvor meget hun skyldte Savonarola. Intet af, hvad der var sket, og intet af, hvad der kunde ske, kunde omstøde den Kjendsgjerning, at han havde været fyldt af en mægtig Inspiration, der havde vakt nyt Liv i hende. Hvem havde et saadant Krav paa hendes Taknemlighed som han? Hans Vildfarelser — kunde de ikke drage Ulykker over ham?

Hun havde ingen Ro paa sig. Hun vidste knapt, om det var den Omstændighed, at hendes Kræfter kom igjen, da Træerne knoppedes, der atter satte Liv i hende, eller det var hendes Trang til at komme tilbage til Florents. Hun turde ikke tænke paa at komme ind i Byen, men hun maatte den saa nær, at hun kunde faa at vide, hvad der foregik i den.

Og en Morgen i Marts var Folkene i Dalen da samlede for at se den velsignede Dame drage bort. Jacopo havde skaffet hende et Muldyr og vilde følge hende over Bjærgene, og Præsten fulgte hende til nærmeste By for at vise hende den sikreste Vej til Pistoja. Havde den Længsel, der var i hende, ikke været saa stærk, vilde det have været et tungt Øjeblik for hende, da hun for sidste Gang gik igjennem Landsbyen, omringet af de grædende Mennesker, der knælede og kyssede hende paa Hænderne, og ikke mindst tungt var det at skilles fra Benedetto.

Ni og tyvende Kapitel.

Vel mødt igjen.

Den fjortende April var Romola atter i Florents. Hun kunde ikke slaa sig til Ro i Pistoja, hvor Rygterne om Ildprøven naaede hende, hun maatte være Florents endnu nær-

mere, og saa mødte hun paa Vejen den Munk fra San Spirito, der havde været hendes Gudfaders Skriftefader. Af ham fik hun fuldstændig Besked om Savonarolas Fængsling og Titos Død.

Nu betænkte Romola sig ikke længere. Samme Aften var hun i Florents og sad stille og bevæget og hørte paa Monna Brigidas Udbrud af Glæde og Sorg og vidtløftige Beretninger. Den gamle Dame havde i Romolas Fraværelse faaet et Tilbagefald i Retning af forlorent Haar, men hun erklærede, at naar hendes kjære Barn vilde blive hos hende, brød hun sig ikke om, at hun var graahaaret,

„Sig mig, Tante“, sagde Romola, da hun omsider kunde komme til Orde, „har man ikke set noget til eller hørt noget om en ung Kvinde, efter at Tito var død?“

„Nej, du gode Gud! var han saadan en fæl en, mit stakkels Barn? Naa, saa det var derfor, du løb fra ham! Om jeg har set eller hørt noget til hende? Nej, Gud ske Lov! Man hører saamænd ondt nok om ham endda.“

„Nej, saadan maa du ikke tale, kjære Tante“, sagde Romola alvorlig. „Jeg ønsker frem for alt at finde den unge Kvinde og hendes to Børn. De er helt hjælpeløse, og jeg vil tage mig af dem.“

„Naa“, sagde Monna Brigida, idet hun trak paa Skuldrene „to Børn! — *Santiddio!*“

Tidlig den næste Morgen gik Romola til Huset hinsides San Ambrogio, hvor hun i sin Tid havde truffet Tessa, men det viste sig, som hun nok tænkte, at hun ikke var der. Ingen vidste, hvor hun var bleven af, og der var intet, som kunde lede Romola paa Spor efter hende. I mange Dage kom hun ingen Vegne.

Omsider fik hun at vide, at Tito havde bestilt Heste og Muldyr til at vente paa ham i San Gallo; det maatte derfor have været hans Agt at forlade Byen ad San Gallo-Porten, og hun besluttede derfor, skjønt hun ikke nærede synderligt Haab om, at det vilde føre til noget, at gaa derhen og spørge sig for hos Portvogterne. Da hun gik igjennem Via San Gallo, fik hun

Øje paa Bratti, der stod og snakkede med en Kunde, og det faldt hende strax ind, at han, som færdedes saa vidt omkring, maaske kunde hjælpe hende. Idet hun slog Sløret til Side og gik over Gaden, saa' hun noget hænge ud af hans Kurv, som fik hendes Hjærte til at banke af Haab.

„Hvor har I faaet det Halsbaand fra?“ sagde hun.

„Til Tjeneste, Madonna“, svarede Bratti sindig, „det Halsbaand er mange Penge værd, men jeg tjener kun lidt paa det, for jeg er for blød til rigtig at være Handelsmand; jeg har lovet at beholde det som Pant.“

„Sig mig, hvem I har faaet det af — er det ikke en lille Kone ved Navn Tessa?“

„Aa, kjender I hende og vil indløse det for hende imod en lille Opgjæld, vil det være en god Gjerning, for hun græd saa bitterlig, da hun maatte skille sig ved det. I skal faa det for et Guldstykke, for jeg kan ikke være haardhjærtet.“

„Hvor er hun henne?“ sagde Romola, idet hun gav ham Pengene og glad tog Halsbaandet.

„Hun bor uden for Porten hos den gamle Sibilla Manetti. Enhver kan vise Jer Huset.“

Romola skyndte sig af Sted og var snart ved Huset. Jo, den unge Kone var der inde og Børnene med — de skulde have været hentede for over fjorten Dage siden — de havde ingen Penge til at betale en fattig Enke Kost og Logis med — ikke andet end deres Klæder — men naar Fruen kjender dem . . . Romola gik ind.

Tessa sad paa Sengen og græd; de to Børn laa paa Gulvet og legede. Tessa saa' ikke op, da Døren gik; hun troede, at det var den gamle Kone; hun havde opgivet alt Haab. Romola slog Sløret til Side og holdt Halsbaandet ud for sig. „Tessa!“ sagde hun.

Tessa sprang op og saa' paa hende.

„Se“, sagde Romola, idet hun hængte Halsbaandet om Halsen paa hende; „Gud har atter sendt mig til dig.“

Den stakkels Tessa græd, saa hun ikke kunde sige et Ord.

De to Børn kom frem fra deres Krog, holdt deres Moder i Skjørterne og saa' paa Romola med store Øjne.

Samme Dag tog de alle sammen hjem til Monna Brigida i Borgo degli Albizzi. Romola havde lempelig fortalt Tessa, at Naldo ikke kunde komme igjen, ikke fordi han var ond, men fordi han var død. „Men trøst dig, Tessa", sagde hun, „jeg skal nok tage mig af dig, og vi har jo Lillo og Ninna"

Tredivte Kapitel.

Bekjendelsen.

Det var sidst i April, Romola fandt Tessa og Børnene, og nu havde den anden store Bekymring, der fyldte hende, naaet sit Højdepunkt ved Offentliggjørelsen af, hvad de sexten florentinske Borgere, hvem det var overdraget at holde Forhør over Fra Girolamo, havde faaet ud af ham.

Romola, som begyndte at opgive Haabet om nogen Sinde at komme til at tale med Savonarola, læste atter og atter dette Aktstykke, opsat paa at faa et klarere Indtryk af det end det, de indbyrdes modstridende Paastande fra Venner og Fjender gav.

Naar hun læste de trykte Bekjendelser, skjønnede hun let, at mange Sætninger var forfalskede, og den Omstændighed, at de var i afgjort Strid ikke blot med Savonarolas Karakter, men ogsaa med den Tone, der i det hele taget gik igjennem dette Aktstykke, bestyrkede det Indtryk, at Resten i Hovedsagen gjengav, hvad han virkelig havde sagt. Der var, bortset fra, hvad der stod om hans Profetier, saa at sige ikke ét Ord, han havde Skam af. Han vedkjendte sig stadig de Maal, han havde stræbt efter for Florents, for Kirken og for Verden, og med Undtagelse af, hvad han sagde om den særlige Inspiration, der

havde givet ham hans Magt over Menneskene, indrømmede han ikke, at han havde betjent sig af uværdige Midler. Selv i denne Bekjendelse stod Fra Girolamo, naar man saa' bort fra de utvivlsomme Forfalskninger, der hidrørte fra Notaren Ser Ceccone, som en Mand, der ganske vist havde søgt sin egen Ære, men i Arbejde for Menneskehedens aandelige Vel.

„Alt, hvad jeg har gjort", staar der et Steds i dette Aktstykke, „har jeg gjort for at vorde navnkundig og for at vinde Anseelse i Florents, paa det at intet af Vigtighed maatte blive foretaget uden mit Samtykke. Og naar jeg saaledes havde grundfæstet min Stilling i Florents, var det min Agt at udrette store Ting i og uden for Italien, saasom at faa sammenkaldt en almindelig Kirkeforsamling. Og naar mine første Foretagender var lykkedes, vilde jeg have begyndt paa andre. Frem for alt var det min Agt, naar den almindelige Kirkeforsamling var sammenkaldt, at rejse Kristenhedens Fyrster til Kamp imod de vantro. Jeg tænkte ikke synderlig paa at lade mig gjøre til Kardinal eller Pave, thi naar jeg havde faaet fuldbyrdet, hvad jeg havde i Sinde, vilde jeg, selv om jeg ikke var Pave, have været den mægtigste og mest ansete Mand i Verden. Vilde man have gjort mig til Pave, vilde jeg ikke have undslaaet mig derfor, men at gjennemføre et Værk som det, jeg havde for, tyktes mig større end at være Pave, thi et Menneske uden Dyder kan være Pave, men et Værk som det, jeg pønsede paa, kræver en Mand med store Dyder."

Denne Blanding af Ærgjerrighed og Tro paa det godes Sejr kjendte Romola godt fra hans Prædikener i Domkirken. Savonarola pønsede paa store Ting og havde en levende Følelse af, at han var Mand for at gjennemføre dem. Retfærdighed, Renhed og Kjærlighed skulde sejre, og de skulde sejre ved hans Røst, hans Gjerning og hans Blod. Naar han var hensunken i ekstatisk Betragtning, smeltede hans Følelse af sig selv utvivlsomt hen i hans Følelse af det uudsigelige, og saa følte han sig ydmyg nok, men naar han stod over for sine Medmennesker,

for hvem han skulde handle, syntes det at være en Livsbetingelse for ham at føle sig som den overlegne.

Og maaske var denne Bekjendelse, selv om han var sig den Tvetydighed, der var i den, fuldt bevidst, kun et Udtryk for, at hans Tro paa hans egne Indtryk og Motiver vaklede. Under et saa uroligt Liv som Munkens var der en Mulighed for, at han kunde komme til at ændre sin Opfattelse af sig selv, naar den Ærefrygt og Jubel, han havde været Gjenstand for, forvandledes til Haan og Forbandelser. Og saa var det hans Fjender, der sad til Doms over ham. Og saa den frygtelige Tortur, der aftvang ham det uundgaaelige Skrig: „Det er sandt, alt hvad I vil have mig til at sige; slip mig, pin mig ikke mere, ja, ja, jeg er skyldig. O Gud, jeg er en slagen Mand.“

Der er ikke det ringeste Vidnesbyrd om, at Savonarola fra det Øjeblik af, da han blev fængslet, ansaa sig for en Martyr. Tanken om Martyriet havde fyldt ham, da han drømte om, at hans Gjerning vilde blive fuldbyrdet. Nu havde den veget Pladsen for en Resignation, der ikke kunde gjøre Krav paa noget Hædersnavn.

Men derfor fortjener han saa meget mere at kaldes en Martyr af sine Medmennesker til alle Tider. Thi han faldt ikke for sine Synders Skyld, men for sin Storheds Skyld, ikke fordi han søgte at føre Verden bag Lyset, men fordi han vilde gjøre den bedre, og paa Grundlag af denne Storhed led han dobbelt — ikke blot Tortur og Dødsens Angst, men ogsaa den Kval at synke fra den Højde, hvor Maalet stod straalende for ham, ned det dybe Mørke, hvor han kun kunde sige: „Jeg er intet, alt om mig er Mørke, men Lyset, jeg saa', er det sande Lys!“

En og tredivte Kapitel.

For sidste Gang.

Det bares Romola for, som om hun hørte de Ord lyde i hendes Øren som et Skrig, som Savonarola udtalte, da Brødrene fra San Marco kom for at være Vidner til, at han underskrev sin Bekjendelse: „Bed for mig, thi Herren har taget Profetiens Aand fra mig.“

Disse Ord havde vakt ny Tvivl hos hende med Hensyn til den Maade, hvorpaa hun nu, naar hun var sig selv fuldt mægtig, saa' paa Fortiden, og der kom snart andre Ting til, som yderligere skærpede hendes Tvivl.

Den nittende Maj holdt to pavelige Kommissærer deres Indtog i Florents; de havde det Hverv at sørge for, at Sagen imod Savonarola blev afsluttet. Folket jublede og krævede Savonarolas Død. Næste Dag blev det medtagne, forpinte Legeme atter lagt paa Pinebænken. Saa snart han saa' de frygtelige Marterredskaber, faldt Savonarola paa Knæ og tilbagekaldte med faa, lidenskabelige Ord sin Tilstaaelse, erklærede, at han havde løjet, da han fornægtede sin profetiske Gave. „Hvad jeg har sagt, havde Gud indgivet mig.“ Han blev pint og tilstod atter.

Tre Dage senere, den 23de Maj 1498, var der rejst et langt, smalt Stillads fra Palazzo Vecchio over ad Tetta de' Pisani til; for Enden af det var der et Baal, og op over det ragede en Galge med tre Strikker i.

Paa Marmorterrassen uden for Paladset var der anbragt tre Tribuner, en til Biskoppen, som højtidelig skulde afsætte Fra Girolamo og de to Brødre, der skulde lide Døden som hans medskyldige, en til de pavelige Kommissærer, som skulde erklære dem for Kættere og overgive dem til den verdslige Øvrighed, og en tredje til Gonfalonieren og de otte Signorer, der skulde fælde Dødsdommen.

Piazzaen var atter mylrende fuld af Mennesker, som dels var opfyldte af rasende Had, dels af haardhjærtet Nysgjerrighed, men der var ogsaa mange, som til Trods for deres bitre Sorg og til Trods for de Forsmædelser, de selv var udsatte for, endnu haabede, at Gud vilde gjøre et Mirakel i den ellevte Time og vidne, at deres elskede Profet var hans Tjener; og der var endnu flere, der som Romola med spændt Forventning imødesaa det Øjeblik, da Savonarola Ansigt til Ansigt med Døden havde fuld Frihed til at erklære, at han ikke havde bedraget sit Folk.

Romola stod ved et Vindue paa den nordre Side af Piazzaen langt fra Marmorterrassen, hvor Dommerne sad; ved Siden ad hende stod Jacopo Nardi, en ung Florentiner, der senere skulde indlægge sig Ære som en af de meget faa, der i Erkjendelse af Fra Girolamos Storhed har skrevet om ham med kjendelig Stræben efter at give ham, hvad der tilkommer ham.

„Madonna“, sagde han, „I behøver ikke at se paa alle disse skrækkelige Ting. Jeg skal sige Jer, naar han kommer ud af Paladset. Jeg ved jo, hvad I vil se.“

Romola bedækkede sit Ansigt, men Raabene kunde hun ikke blive fri for. Omsider lagde Jacopo sin Haand paa hendes Arm og sagde: „Der er han.“ Hun saa' over imod Paladset og saa' Savonarola blive ført ud. Hun saa' ham blive stedet for Biskoppen og afført sin Embedsdragt; han var udstødt af Kirken.

Jubelen begyndte igjen, da de tre udstødte Munke blev ført hen for de pavelige Kommissærer, der skulde erklære dem for Kættere, og derfra til de florentinske Embedsmænd, der skulde afsige Dommen over ham, og blandt hvilke Romola kunde kjende Dolfo Spinis modbydelige Skikkelse.

Derpaa gik de tre Mænd hen til Stilladset, medens Mængden hujede og skreg.

„Bedæk Eders Øjne, Madonna“, sagde Jacapo Nardi. „Fra Girolamo bliver den sidste.“

Det varede ikke længe, før Turen kom til Savonarola. Han

steg op ad Trappen; hun saa' ham se sig om blandt Mængden. Men saa saa' hun ikke andet, end hvad han ogsaa saa' — at Baalet, der skulde fortære hans Lig, blev tændt, og hun hørte ikke andet, end hvad han ogsaa hørte — plumpe Vittigheder, Haansord og Forbandelser.

Et Øjeblik efter bedækkede hun atter sit Ansigt. Det eneste, hun vidste, var, at nu var Savonarolas Røst forstummet for evig.

Epilog.

Den 22de Maj 1509 om Aftenen sad fem Personer i et smukt Værelse, der stødte op til en Loggia, hvorfra der var Udsigt over Borgo Pinti og Byporten ud til Fiesole-Vejen.

I et lille Værelse ved Siden ad, ikke synderlig større end en Alkove, stod der et lille Alter, over hvilket der var anbragt et Maleri, hvoraf man kun saa' en legemsstor Figur forestillende en Dominikanermunk; for øvrigt var det bedækket med Løv og Blomsterkranse. Paa Gulvet laa der en Mængde Blomster og grønne Grene, og imellem dem sad der en smuk, blaaøjet Pige paa tretten Aar optagen af at binde Kranse og vejlede sin Moder, der var sysselsat paa samme Maade.

Denne Moder havde nemlig ikke megen Øvelse i at binde Kranse saa lidt som i at tage sig noget som helst andet for. Tessas Fingre var ikke bleven flinkere, blot federe i Aarenes Løb. Hun spurgte meget ydmyg Ninna til Raads, thi hun var vedblivende forbavset over, hvor kloge hendes Børn var. Hun har endnu stadig sin Contadinadragt, havde en Sølvnaal i sit purrede brune Haar og om Halsen det mindeværdige Halsbaand og en rød Snor, som hemmelighedsfuldt var stukken ind paa hendes Barm. Hendes runde Ansigt saa' endnu mere fornøjet ud end i hendes unge Dage; alle Mennesker var saa gode,

syntes Tessa; selv Monna Brigida havde nu aldrig noget at sige paa hende og bestilte sjælden andet end at sove, hvilket var en Idræt, som Tessa selv satte stor Pris paa.

Monna Brigida sad just for Øjeblikket i en Armstol og sov. Hendes Haar var hvidt, Hagen var sunken ned paa Brystet, og hun hvilede Hænderne paa Stolens Arme. Hun havde hverken bundet Kranse eller taget sig noget andet til, hun havde blot som sædvanlig set til og var som sædvanlig falden i Søvn.

De andre to Personer sad henne i den brede Dør ud til Loggiaen. Lillo sad paa Gulvet med Ryggen op til Dørstolpen og begge Ben strakt ud; han havde en aaben Bog liggende paa Skjødet og jog af og til en næsvis Flue bort, hvilket lod til at interessere ham mere end det smukt trykte Exemplar af Petrarca, som han lod til at lære noget udenad af.

Romola sad lige over for Lillo, men hun saa' ikke paa ham. Hun sad med Hænderne i Skjødet og stirrede aandsfraværende ud paa de fjærne Bjærge. Hun gav aabenbart slet ikke Agt paa, hvad der foregik omkring hende. Et stærkt bevæget Liv havde efterladt sine Spor paa hende. Den smukt formede Kind var blevet noget indfalden, det gyldne Haar noget mindre svært, men der var et Præg af Mildhed i hendes Ansigt, som der ikke havde været i hendes unge Dage.

Hun lagde ikke Mærke til, at Lillo ikke længere saa' i sin Bog, men stirrede utaalmodig paa hende, som om han havde Lyst til at tale til hende, men ikke var vis paa, at hun vilde synes om det. Omsider mærkede hun imidlertid hans Blik og vendte sig om imod ham med et Smil, der blev mere og mere straalende.

„Hvad er der paa Færde, Lillo?“ sagde Romola.

„Hvad skal jeg være, naar jeg bliver stor, Mama Romola?“ sagde Drengen.

„Hvad vil du helst være, Lillo? Du vil vel være en lærd Mand. Det var min Fader, ved du nok, og han har lært mig en hel Del. Det er derfor, at jeg kan lære dig noget.“

„Ja“, sagde Lillo temmelig betænkelig. „Men han er gammel og blind paa Maleriet. Vandt han nogen Hæder?“

„Ikke synderlig, Lillo; Verden var ikke altid god imod ham, og han saa' ringere Mænd end ham gaa i Vejret, fordi de kunde smigre sg lyve. Og saa fandt hans kjære Søn det rigtigt at gaa fra ham og blive Munk, og saa kunde han, blind og ene, som han var, ikke gjøre sine Kundskaber saa nyttige for Menneskene, som han ellers kunde have gjort.“

„Saadant et Liv har jeg ingen Lyst til“, sagde Lillo. „Jeg vilde helst være noget, som kunde gjøre mig til en fornem Mand og ogsaa rigtig lykkelig — noget, som ikke kunde hindre mig i at more mig.“

„Det er ikke let, Lillo. Det er en fattig Lykke, man naar blot ved at more sig. Vi kan kun opnaa den højeste Lykke ved at have vide Tanker og ved at elske vore Medmennesker som os selv, og den Lykke har tit saa megen Sorg med i Følge, at den kun adskiller sig fra Sorgen derved, at vi ikke for nogen Pris vilde slippe det; fordi vi indser, at det er noget godt. Der er saa mange vrange og vanskelige Ting i Verden, at ingen kan blive et stort og godt Menneske, ja næppe nok undgaa at blive slet, naar han ikke afholder sig fra at tænke synderlig paa at faa Løn for eller Glæde af, hvad han gjør, og vinder Styrke ved at lide Kval og Smerte. Min Fader havde opnaaet den Storhed, der følger med at være en helt igjennem ærlig Mand, han foretrak at leve i Fattigdom og ukjendt for Verden frem for at lyve. Og saa var der Fra Girolamo — I ved, hvorfor jeg holder Dagen i Morgen hellig; han havde den Storhed, man naar ved at kæmpe imod Uret, der sidder til Rors, og ved at arbejde paa at opflamme Menneskene til det største, de evner. Hvis du vil være et ædelt Menneske, Lillo, og stræbe efter det bedste, Gud har gjort det muligt for os Mennesker at naa, saa maa du lære stadig at have det Maal for Øje og ikke at tænke paa, hvad der i den Anledning kan times dig. Og husk, at hvis du sætter Maalet lavere og søger din egen Lyst, saa kan der times dig de selv samme Ulykker,

men saa falder de over en lav Sjæl, og den Sorg er der ingen Balsam for: saa er der Grund for et Menneske til at sige: „Det havde været bedre for mig, om jeg aldrig var bleven født.“ Nu skal jeg fortælle dig noget, Lillo.“

Romola tav et Øjeblik. Hun havde taget Lillos Hoved imellem sine Hænder og saa' ham ind i hans unge Øjne.

„Der var en Gang en Mand, som jeg stod saa nær, at jeg kjendte ham rigtig godt. Næsten alle Mennesker holdt af ham, for han var ung og klog og smuk, og han var mild og venlig imod alle. Jeg tror, at da jeg først lærte ham at kjende, havde han aldrig tænkt paa at gjøre noget lavt eller grusomt, men han søgte altid at slippe fra alt, hvad der var uhehageligt, og Hensynet til hans egen Sikkerhed gik ham frem for alt, og saa begik han til sidst de nedrigste Handlinger, saadanne Handlinger, som vanærer et Menneske. Han fornægtede sin Fader og lod ham leve i Nød og Elendighed han sveg al Tillid for at sikre sig og blive rig og lykkelig. Men Ulykken kom over ham alligevel.“

Romola tav atter. Hendes Stemme skjalv, og Lillo saa' forundret op paa hende.

„En anden Gang, Lillo -- jeg skal fortælle dig det en anden Gang. Se, der kommer vor gamle Piero di Cosimo og Nello op ad Borgo Pinti med Blomster til os. Lad os gaa hen og vinke ad dem, at de kan se, at vi har opdaget dem.“

„Hvad den gamle Piero er for en sær en“, sagde Lillo, da de stod henne ved Kanten af Loggiaen og saa' ud efter de kommende. „Han skjænder paa dig, fordi du har lavet det Alter i Stand, og fordi du ærer Fra Girolamo saa højt, og saa bringer han dig alligevel de Blomster, du skal bruge.“
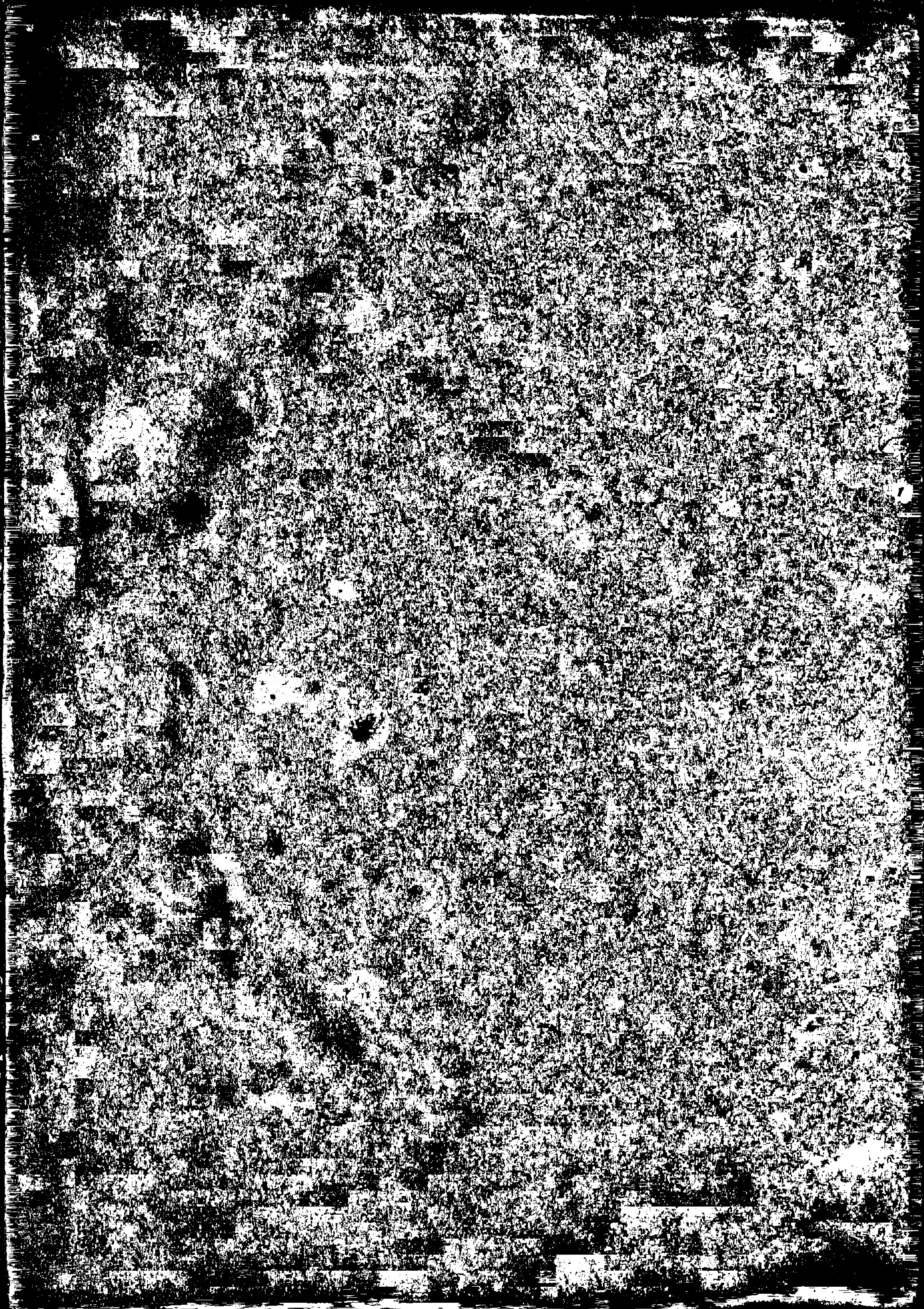
„Det gjør ingen Ting“, sagde Romola. „Der er mange gode Mennesker, som ikke synes om Fra Girolamo. Jeg var maaske heller aldrig kommen til at holde af ham, hvis han ikke havde hjulpet mig, da jeg var i stor Nød.“